Kedves Olvasó,

köszönjük, hogy letöltötted ezt a könyvet.

Szeretnénk, ha néhány gondolatot megoszthatnánk Veled, hogy megismerd a könyv szerzőjét. Ahogyan a budapesti Rockmúzeumban kialakított Emléksarokban olvasható: „… ha Nyíregyházán szóba került a rockzene, a rocktörténelem, akkor mindenkinek feltétlen reflexként jutott eszébe: kérdezd meg Shulcz papát! Végtelenül felkészült, végtelen jóember volt." (A Rockmúzeum vagy Rockhírességek Csarnoka Budapesten a Kárpát utca 23. címen található. Itt helyezték el Tibi hagyatékából a New Musical Express több évtized alatt összegyűjtött, beköttetett példányait, így bárki számára hozzáférhetőek.)

Jobban megismerheted a Korock szerzőjét, ha meghallgatod, megnézed azokat az interjúkat, melyekben ő meséli el, hogyan került közel a zenéhez, mi inspirálta arra, hogy komoly gyűjteményét és információit, ismereteit megossza a közönséggel.

Interjút pl. itt érhetsz el:

https://www.youtube.com/watch?v=k-5dIxs7acY

A Nyíregyházi Televíziónak adta utolsó interjúját, ezt itt lehet megnézni:

https://www.youtube.com/watch?v=1lbl1NvBlVg

2023 – ban civil kezdeményezésre, önkormányzati támogatással emléktáblát helyeztek el a belvárosban. Erről itt láthatsz híradást:

https://www.youtube.com/watch?v=tj1Nuwpp1cY

A You Tube – on további interjúk is láthatóak zenei eseményekről, pl. részletek abból az emlékkoncertről, melyet példátlan összefogással Nyíregyháza város zenészei szerveztek a város főterén:

https://www.youtube.com/watch?v=NpBzx56BAcg

2018 – ban a Váci Mihály Kulturális Központban volt megemlékezés, halálának 3. évfordulóján, ahol barátok, volt mukatársak idézték fel emlékeiket. Az eseményről képeket itt találhatsz:

https://www.facebook.com/media/set/?set=a.826988050843970&type=3

2016 – ban gyűjteményének egy jelentős részét, a zenei szakkönyveket, videókat, DVD -ket a Megyei Könyvtárnak ajándékoztuk, így jött létre a Shulcz Sarock.

2025 – ben a Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtárban Korock 2.0 címmel könnyűzenei konferenciát rendeztek, melyen a zene és média megbecsült szakemberei tartottak előadást. Dallamokkal, emlékekkel, vetítéssel felidézték a Korock szerzőjének hatását saját pályafutásukra, életükre.

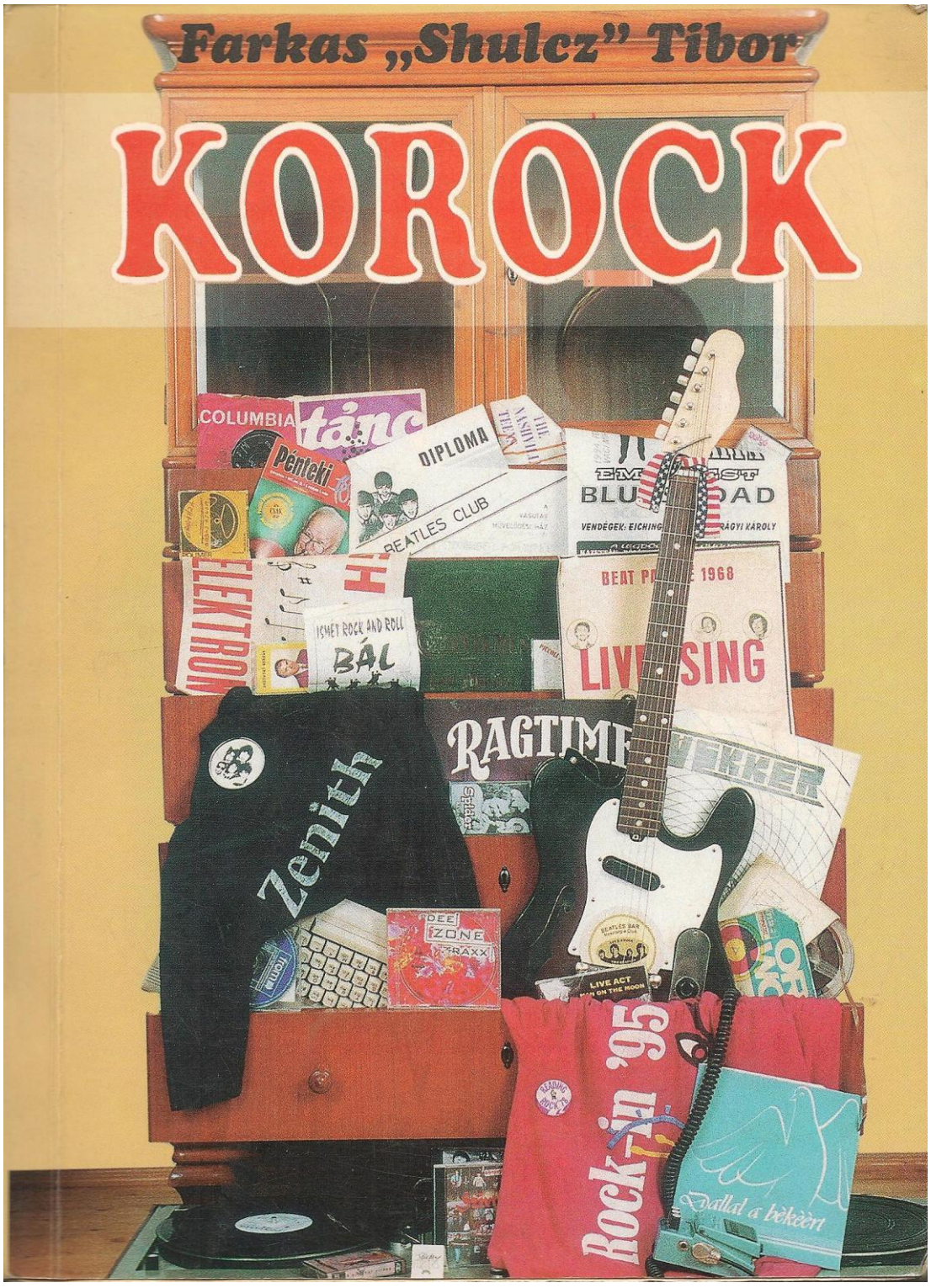
A Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár digitális archivumában visszanézhetőek a Városi Televízió számára készített rocktörténeti sorozat egyes epizódjai:
https://mzsk.hu/digitalis-helyismereti-archivum
A Korock© facebook oldalán részletek olvashatók a könyvből, illetve plakátok, koncertjegyek, régebbi és új események fotóiból jelennek meg posztok.:
https://www.facebook.com/profile.php?id=61550677540204&locale=hu_HU

Kedves Olvasó,

a Korock szerzője az egyik interjúban így fogalmazott: „… én mindig is szerettem a zenészeket … a nyíregyházi zenészek nálam a number one.” Azért írta meg ezt a könyvet, mert úgy érezte, a benne szereplő zenészek megérdemlik, hogy életművüket megörökítse az utókor számára. Mindazok számára, akiket érdekel Nyíregyháza város könnyűzenei öröksége.
A könyv, amit most elolvashat, az eredeti írás, képekkel, még életében bővített, újabb változata. Tibi tervezte a Korock folytatását, de sajnos erre már nem adott időt az élet.
Nagy öröm és megtiszteltetés számunkra, hogy majdnem 30 évvel a könyv megjelenését követően, ilyen módon válik újra elérhetővé, bárki számára szerte a világon.

Nyíregyháza, 2026. május

Farkas Tiborné
és családja

Farkas „Shulcz" Tibor
KOROCK
COLUMBIA
tánc
Péntek
DIPLOMA
BEATLES CLUB
BÁL
RAGTIME
Zenith
DEE ZONE
TRAXX
Rock-in '95
Dallal a békéért

RITMUS

FARKAS „SHULCZ” TIBOR

KOROCK

Fejezetek Nyíregyháza könnyűzenei életéből
a negyvenes évektől napjainkig
a tangóharmónikától a digitális zónáig

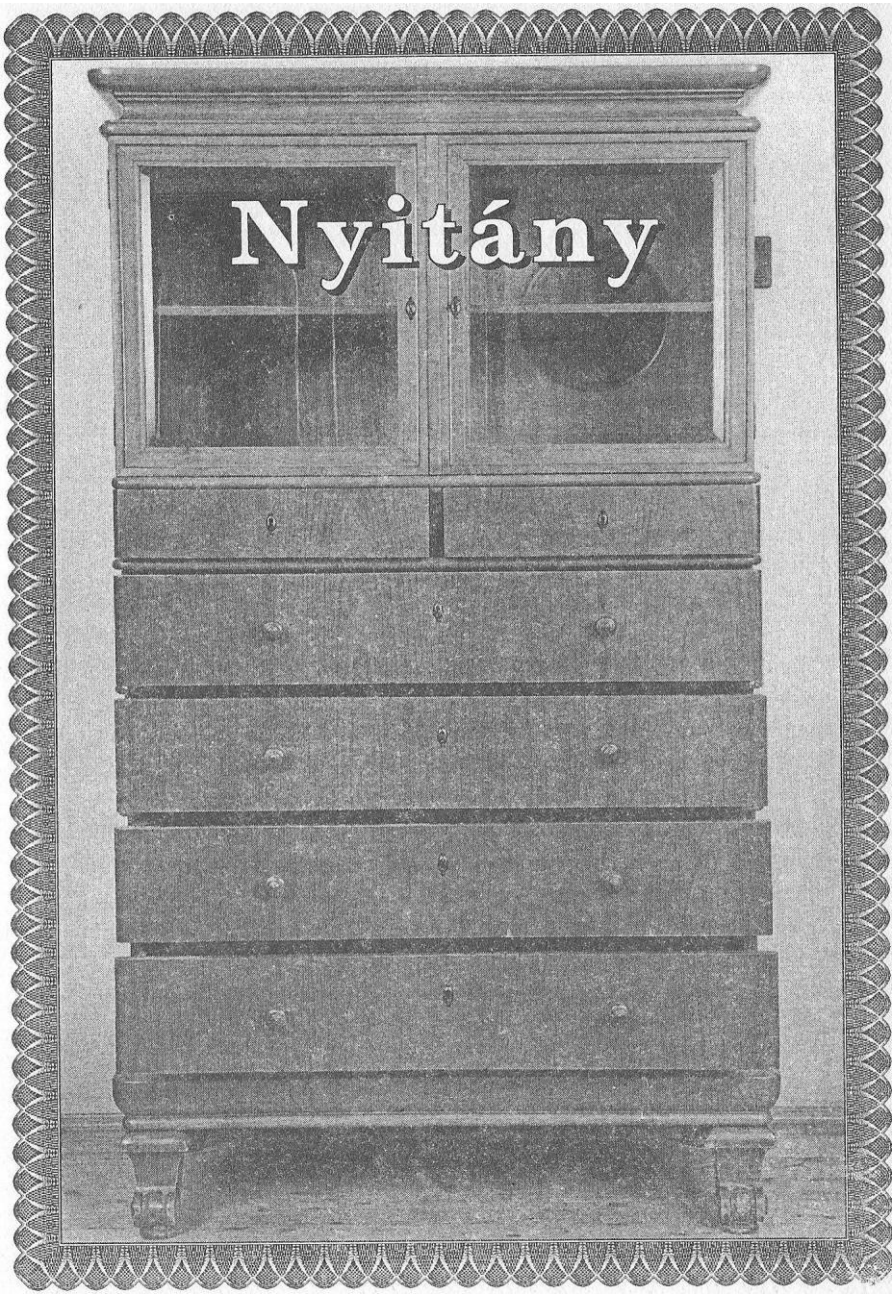
© Farkas Tibor

NYÍREGYHÁZA, 1998

IISBN 963-550-699-6

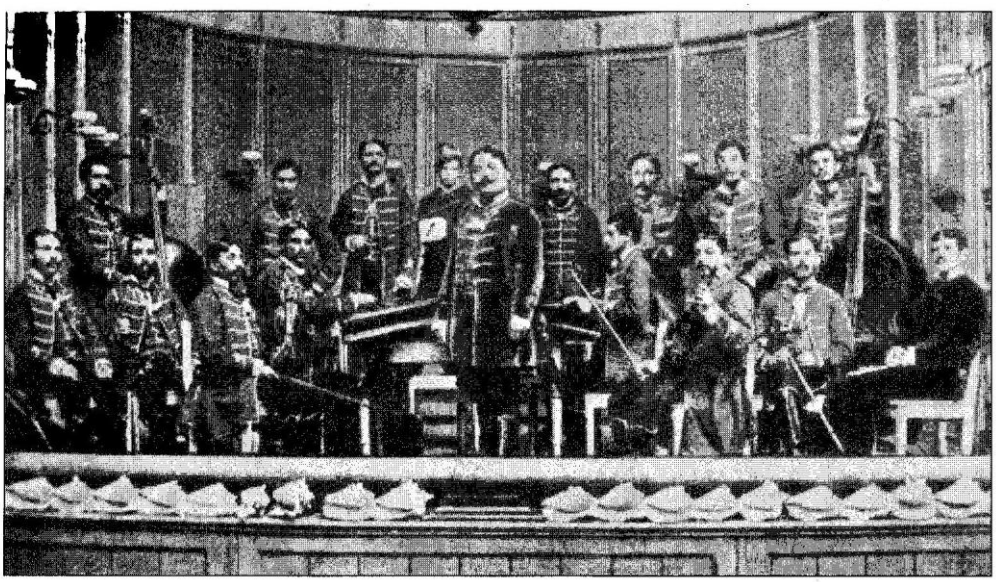
Nyomdai megjelenés törzsszáma 1998/6

Kiadja a szerző: FARKAS TIBOR
Műszaki szerkesztő, tördelő: MÁRKUS PÉTER – MEGICIAN STÚDIÓ
Borítóterv: FARKAS TIBOR
Borító fotó: HUDIVÓK RÓBERT – FOTO CSUTKAiNyomda, felelős vezető: MOHÁCSI JÁNOS – NYÍRPAZONYI NYOMDA

Nyitány

„Ha az emberekről akarsz valamit megtudni, könyvtárnyi tudományos szakmunka áttanulmányozása helyett néha messzebbre jutsz, ha arra figyelsz, milyen dalokkal szórakoznak." Goethe-t idézve a zene nagyon fontos értékmérő. Rám is hatott. Azok közé tartozom, akikre a popzene, beatzene és a stílusok sokasága nagy hatással volt. De nemcsak rám hatott, hanem a barátaimra is, kollegáimra is, akik részben hallgatták és sokan közülük elő is adták ezt a csodát. Vajon milyen zenét hallgattak a Nyíregyházán élő városlakók évtizedekkel vagy akár egy évszázaddal korábban? Mennyire ismerték a külföldön már nagy népszerűségnek örvendő zenei stílusokat? Vagy csak kottából játszva ismerték meg vagy évtizedekkel később a rádió hullámhosszán jutott el hozzájuk? Melyik volt az a kapu, amely előbb csak egy résnyire vagy később szélesre kinyílhatott, amelyen át betódult a sokunk számára ismeretlen, friss kavalkád. A KOROCK című munkámban arra próbálok választ keresni, hogy Goethe-t idézve a zenéjükkel ismerjem meg az itt lakókat. Koromnál fogva főleg az 50'es évektől 2000-ig élőben szem és fültanúként átélt élmények alapján próbáltam erről írásos hangulatot adni. De hogy milyen lehetett Nyíregyházán a zenei élet évtizedekkel korábban, ahhoz mégiscsak könyvtárnyi szakirodalmat kellett átböngészni. Segítségemre voltak már megjelent rangos tanulmányok, melyekért hálával tartozom Dr. Margócsy József volt általános iskolai magyartanáromnak, Tóth Józsefnek, aki hasznos információkkal írt rangos könyvet „Zenei élet Nyíregyházán a 19. században" címmel és a Nyíregyházi Rádióban is igényes várostörténeti és egyháztörténeti műsorokat szerkesztő Ágoston Istvánnak. Az ő munkásságuk nyomán értettem meg, hogy ennek a folyamatnak Nyíregyházán is fellelhető írásos- és hangzóanyaga. Tóth Sándor dolgozatából idézve *„a XVIII. század közepén főként evangélikus szlovákokkal újratelepített, 1786-ban oppidiummá váló Nyíregyháza a XIX. század első felében birtokosaitól pénzen megváltva terheit földesúri jogokkal élő jobbágy kommunitás lett. 1837-ben privilégiált mezővárossá vált, 1876-tól pedig a megye székhelye. Ebben a kötetben csak a szürke hétköznapokat is felvidító zenélés formáit és művelőit próbálom meg bemutatni. Minthogy nem vagyok zenéhez értő szakember, így helytörténészként gyűjtöttem, írtam és adom közre mindazt, ami a kutatás alapján látókörömbe került a város zenei életéből. E században a zeneoktatásra megvoltak a zenei és tárgyi feltételek. Zenei kultúra, oktatás nélkül e korban már elképzelhetetlen. A városban az egyházi, magán és később az állami oktatásban mindig fontos szerepet játszott az ének és zenetanítás. Igen fontos szerepet töltöttek be az egymással versengő magántanintézetek.*

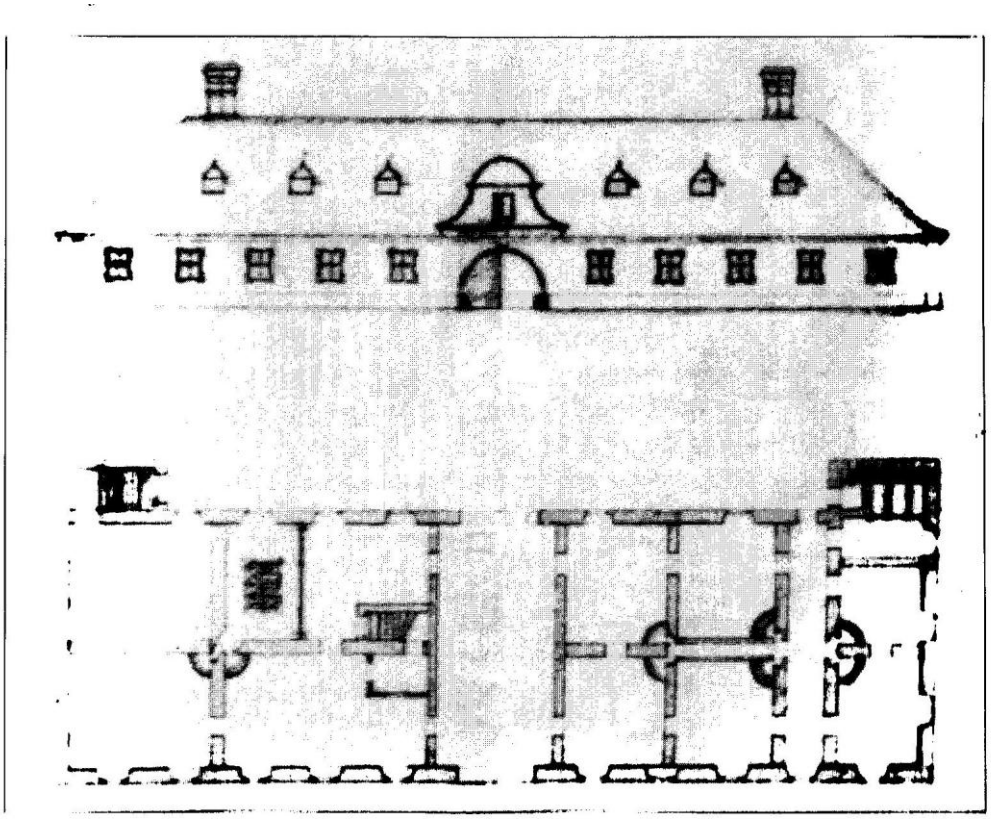
Mint más városokban, úgy Nyíregyházán is rendszeresek voltak a dalidók, táncestélyek, hangversenyek. A kor meghatározó zenéjének, a cigányzenének európai hírű képviselője volt a nyíregyházi Benczi Gyula cigányprímás.

12. Benczi Gyula és zenekara (1880 körüli felvétel)

A zene és Nyíregyháza város társadalmi eseményei, mint a diákmajálisok, a március 15-ei ünnepek, polgári-, olvasóegyleti-, casino- és operabálok, a dalárdaestélyek, a társas, zenés vacsorák elválaszthatatlanok voltak egymástól. A folyamatos bevándorlással Nyíregyházán letelepedtek az evangélikus szlovákok után római katolikus, görögkatolikus és református gyülekezetek is, akiknek rövidesen templomuk is volt. A népesedő város életében igen fontos szerepet töltött be az 1770-es években épült nagyméretű vendégfogadó. Hat vendégszobája, ivószobái hosszú ideig a kultúra, a szórakozás, a művészet színterei is voltak. A város többi kocsmáiban is meg-megszólalt a zene. A XIX. század első feléből viszonylag kevés adattal rendelkezünk a város lakóinak zenei életéről. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a nyíregyházi emberek érzelmeiket nem fejezték volna ki zenén keresztül."

Még egy érdekes kordokumentum Jóna Géza a Nyíregyházi Dalegylet karnagya leveléből, amelyet 1888. november 15-én írt a Nyírvidék Újságnak. A nevezett újság 1888. november 18-án le is hozta az írást és megállapította, hogy az észrevételei helytállóak. Ebben a levélben olvasható, hogy a nyíregyházi szórakozás és művelődés kiemelt helye a mai Nyíregyházán a Hősök Terén, a szobor helyén valaha szebb napokat látott Nagyvendéglő kigyulladt és leégett. *„Miután pedig a nagyvendéglő nagytermének elhamvadása következtében egyenesen rá vagyunk utalva, hogy 30-40 kr-os belépődíjjal egybekötött ílynemű dalestéjeket szervezzünk, ezért kérem a szerkesztő urat, hogy ezen eszme lehető sikeres keresztülvihetése végett jelen soraimat becses lapjában közzétenni legyen szíves."*

1. A nagy vendégfogadó tervrajza a Károlyi-levéltárból

Nyíregyháza várost tehát nagy veszteség érte a Nagyvendéglő leégésével, de pár év, évtized után sorra nyíltak meg a szórakozásra alkalmas épületek, ahol a kották, a kezdetleges rádióműsorok és hanglemezek elterjedésével egyre több stílus lett elfogadott. A XX. Század 50'es éveinek elején megjelent egy új fogalom a popzene, amelyet a popular – azaz könnyű, népszerű szóból Lawrence Alloway a londoni Instute of Contemporal Art Intézet munkatársa írt le.

A divatnak, a táncnak, a képzőművészetnek, a filmgyártásnak, a zenének az volt a célja, hogy az ötvenes évek fiatalságát felrázza. Azokat a fiatalokat, akiknek a kiábrándultság és a háború utáni csalódás jutott osztályrészül, egy konszolidált társadalomban merev és mesterséges szabályokkal. Hogyan alakult ki ebben a zűrös korszakban Nyíregyházán a pop, majd később a rockzene? Erre próbál a könyv választ adni.

A pop és a rock igazából társadalmi jelenség. Többen leírták, hogy aki csupán a zene felől próbálja megközelíteni az legfeljebb jelentéktelen és legjobb esetben szakszerű véleményt mondhat olyan tünetcsoportról, melynek a zene csak a leghangosabb szólama. Nem érték el céljukat azok a szociológusok, filozófusok és esztéták sem, akik a pop-rock hatását kottából vagy dalszövegből próbálták tanulmányozni és nem vizsgálták a kiváltó okot, azt, hogy miből táplálkozott. Kevés az olyan szakkönyv, amelyik nem gúnyosan idézné a neves német zeneesztétát és filozófust T. W. Adornót:

„Bebizonyítható, hogy az a kifejezőeszköz, amelyet a pop, majd a rock alkalmaz és rögzít, a valóságban csak a hagyomány lezüllött kelléktárának a hordaléka, mely a már meglevőt sohasem lépi át, és az a kifejezésmód, melyre rábízzák magukat, és amelyről az elragadtatott hallgatók azt feltételezik, hogy ez maga a szenzáció, objektíve tulajdonképpen az elemek elhasználtságából táplálkozik."

A pop-rock csakugyan meglevő zenei elemekből táplálkozik. De ezeket az elemeket nem is a kottán, nem is az előadótermekben, még csak nem is a hanglemezeken, új egységbe rendezte valami erő, az ötvenes évek atmoszférája. A kor könnyen jellemezhető lenne néhány szóval. A koreai „melegháború" és a mccarthyzmus hidegháborúja a hírhedt „vasfüggöny" a fokozódó nemzetközi feszültség, generációk egész sorát riasztotta meg, s nemcsak a világégés, a második világháború tanúit, hanem azokat is, akik még mit sem tudhattak koncentrációs táborokról, partraszállásról, Párizs megszállásáról, London vagy Liverpool bombázásáról. Az ötvenes évek fiatalságának elölről kezdődött a világ, új lelket öntött beléjük a zene.

Ezekben az években a szabadságvágy teremtette meg a pop-rock zenét (vagy ha elfogadjuk Adornó szavait, akkor újraszervezte a könnyűzene minden elemét), s milliókat vonzott követői, rabjai, előadói és kihasználói sorába. A zene a szentek és a mártírok, a kereskedők és az uzsorások prédája lett. Ez a zene is úgy született, akárcsak a templomi kórusok egykoron: A tömeg izgatottságából és áhítatából, közösségkereső céljaiból. A pop-rock a válságok és krízisek lázában lett egyre hangosabb. 1954. április 12-én New Yorkban Bill Haley és az üstökösei a Comets lemezre énekelte a pop-rock történelem alapkövének számító (we're gonna) Rock Around The Clock – rock az óra körül – című rock and rollt.

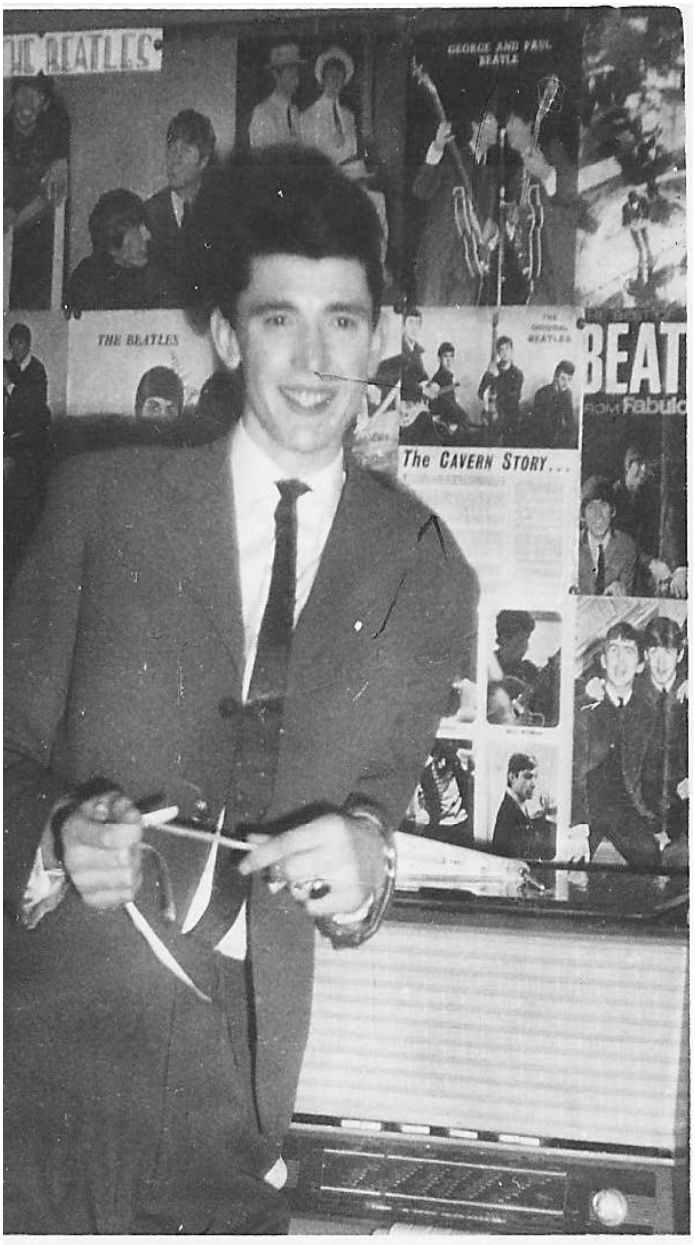
Ezekben a napokban kerültem Nyíregyházára. Nyolc évvel korábban születtem Budapesten és állandóan a tej, vaj, sajt világában éltem, hiszen édesapám tejipari főmérnökként egy nagyüzemet irányított a Rottenbiller utcában, majd vidéki nagyvárosok tejüzemeinek műszaki beruházásait vezette.

Nyíregyházára hasonló céllal érkeztünk és itt a Moszkva utcai (nemrégiben lebontott) tejüzem beindításánál, műszaki fejlesztésénél bábáskodott apám. Otthon, a Selyem utcán állandóan szólt a zene, hiszen a szüleim és a bátyám igazán zeneértő emberek a mai napig. Én otthon már 8 évesen hallgattam Perry Como, Bing Crosby és természetesen Bill Haley 45-ös fordulatszámú kislemezeit. Árpád bátyám – becenevén Maszek – talán az első igazi lemezgyűjtőnek számított a barátai körében. Sok zenészt általa ismertem meg, hiszen kezdetleges magnetofonjaikkal a bátyámtól vették fel a lemezeket. De későbbi meghatározó zenészek voltak az iskolatársaim között is. Első nyíregyházi osztályfőnököm, Váradiné, Éva

néni a Bethlen Gábor utcai kettes iskolában (a mai Városi Önkormányzat udvarában) úgy mutatott be a leendő osztálytársaimnak, mint egy ifjú vándort, aki Budapest, Siófok, Kaposvár után Nyíregyházára érkezett. Emlékszem a legutolsó padban a falra akasztott, a falra akasztott kabátok biztonságában ültem le új osztálytársam mellé, aki a későbbi nyíregyházi beat zene egyik első apostola, Kinks, Yardbirds, Them, Rolling Stones és természetesen Beatles szerzeményeket játszott. Ő volt az első „mohikán" Buss Béla.

Kitűnő magasugró, évekkel később a rúdugrás megyei csúcstartója, de talán a legnagyobb érdeme az, hogy elsőként tudott kisebb tömegeket elámítani gitárjátékával a sóstói strandon. Ő alapította az első igazi beat együttest, a VOX-ot. Az előttem levő padban ült Vörös Lajos, a későbbi virtuóz orgonista. Rossznyelvek szerint a Kék Vörös együttes névadója, a későbbi Zenith együttes orgonistája. De osztálytársam volt még Nadzon Gusztáv, aki már az ötvenes években kitűnően zongorázott, így nem véletlen, hogy jelenleg a Bessenyei György Tanárképző Főiskola Ének-zene Tanszékének meghatározó egyénisége. Aczél Géza, a többkötetes fiatal költő az irodalom, Bús György válogatott foci kapus pedig a sportszeretetét adta át már fiatalon. Bárkányi Ferenc osztálytársam pedig édesapja nyomdokain haladva a népművelés csínját-bínját oltotta belém. A lexikális és vizuális anyagot pedig kossuthos iskolatársam Stefáni „Funi" Béla biztosította önzetlenül. Ilyen körülmények között nem véletlen, hogy már gimnazista koromban 1964 őszén rocktörténeti előadást tarthattam a Fabulous magazinok, a bátyám és néhány saját hanglemezem segítségével. Az első program címe: „Hogyan startolt a beat és a rhythm and blues zene Angliában? Beatles kontra Rolling Stones.

THE BEATLES
GEORGE AND PAUL
BEATLE
THE BEATLES
The CAVERN STORY...

»Extended Play« EPDC-19001
FROM ME TO YOU · THANK YOU GIRL
PLEASE PLEASE ME · LOVE ME DO
mono
TRADE MARK
PARLOPHONE
THE BEATLES' HITS
THE BEATLES
Photo: Angus McBean

Pár évvel később már rocktörténeti sorozatokat rendeztem a József Attila Művelődési Ház emeleti klubtermében, valamint a VOX koncertek szüneteiben. Azért, hogy legális legyen, levizsgáztam a TIT városi központjában, a Zrínyi Ilona utcán a hajdani Gorkij mozi előadótermében. Vikár Sándor tanár úr igazán megértő, de szigorú figyelemmel hallgatta a vizsgabeszámolómat az opera, operett, musical és rockopera összefüggéseiről. Még javában járt a villamos, amikor engedéllyel a zsebemben egyre több önálló disc-jockey hanglemez-bemutató programot vezethettem. Egy ilyen diák bulin ismertem meg későbbi feleségemet, Sashegyi Évát, aki – bár később ruhaipari mérnök-tanár lett – jó érzékkel zongorázott. Sógornőm, Sashegyi Ágnes a Zeneakadémián szerzett hárfaművész diplomát. Mint disc-jockey a környéken elsőként főállásban napról-napra forgattam a lemezeket, a Columbia pinceklubjában több mint hétszáz alkalommal.

1973-ban fejeztem be és friss házasként a Budapesti Elektroakusztikai Gyár, a BEAG Universil programozója, majd termelési osztályvezetője lettem. Az itt eltöltött majd 20 év alatt az elektromos erősítők birodalmát megismertem és megszerettem közelről. A csöves erősítők és a legmodernebb digitális keverők mind segítettek a zenei hangzások megértésében is. Az örömteli munkám mellett sorozatban előadásokat tartottam a legkisebb művelődési házak klubjaiban éppúgy, mint a Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár előadótermében a rockzene szerteágazó stílusirányzatairól.

BEATLES KONTRA
ROLLING STONES
SZÍNES DIA
SOK-SOK ZENÉVEL
Rock
A MERSEY BEAT
A LIVERPUDLIAK

Ennek hatására több mint tíz éve, 1988-ban rocktörténeti sorozat indult a Nyíregyházi Rádióban majd öt évvel később a Városi Televízióban, melyek külső felvételeit eredeti helyszíneken, Angliában vettük fel.

Chelsea: Edith Grove. A bejárat fölött laktak 1961-ben Brian Jones, Mick Jagger, Keith Richards.

A Nyíregyházi Rádióban túl vagyok a 250. epizódon és még csak az 1960-as évek végén járok az egyéniségek bemutatásával. Az újonnan alakult kereskedelmi magánrádiók új kihívást jelentettek. A Jonatán Rádió után jelenleg a PB Médiában készítek és vezetek műsorokat.

Rádiósként nagy élmény volt élőben közvetíteni a Rolling Stones együttes londoni koncertjét a Wembley Stadionból.

Ilyen előzmények után merészkedtem arra, hogy rockleltárt készítsek a nyíregyházi könnyűzene meghatározó egyéniségei és a háttérben dolgozó technikusok interjúi alapján, a pop-rock zene több mint öt évtizedes múltjáról.

Történelmi hely, meghitt ihlete kellett a kezdő sorokhoz. Feleségemmel, érettségi előtt álló Nóra lányommal és a másodikos művészetis Tamás fiammal a Chalkidiki félszigeten nyaraltunk egy tengerparti faházban. Csodás napkelték és naplementék, ritmusos hullám morajok szemben az állandóan párába burkolódzó Szent-hegy, az Athosz és megközelíthetetlen kolostorai. A könyveik fölé görnyedő remeték áldozatvállalásai adták az erőt e könyv megszerkesztéséhez és megírásához.
Kívánom, hogy legyen erejük és kedvük végigolvasni.

„Mily szépen él a csendes remete, ki látható Áthosznak szent hegyén.
Alkonyt szemlél nyugodt tekintete, s oly kék a víz itt s oly szelíd a fény, hogy el nem mozdul innen földi lény, ki édes alkonyórán erre jár.”

Byron Child Harold zarándokútja

Harsányi Zsolt fordítása

A modern könnyűzene története öt évtizeddel ezelőtt ártatlan tinédzserpartikon kezdődött és a show-biznisz meghatározó része lett, jellegzetes árucikkévé vált. Tömegtájékoztató eszközök a média és eszközei: a szaklapok, magazinok a kereskedelmi rádiók és televíziók, az egyre jobb minőségű hang- és képrögzítők a rádió, televízió, video, hanglemez, CD-lemez, magnetofon, szalag-kazetta, film és élő koncertek mind-mind kíméletlenül és végérvényesen megváltoztatták a fogyasztás módját. Az elektronikus szórakoztatóipari mamut cégek hálózatuk segítségével a világ minden városába, így ma már Nyíregyházára is előszeretettel juttatják el „termékeiket”.

A modern könnyűzene sztorija a kulturális értékek átalakulásának története is. A modern könnyűzene olyan jelentősen határozta meg az egyetemes kultúrát, mint korábban a televízió. A fiatal kultúra legfontosabb pontja lett: nemcsak zenei kifejezési forma, hanem egy életforma kifejezője is. Hosszú története során több generáció világnézetét és hovatartozását, elkötelezettségét fejezte ki. Ezt a jelenséget három részben mutatja be a könyv. Az első oldalak a rockzene alapjaival, fontos fogalmaival, kezdeti lépéseivel és nemzetközi elterjedésével foglalkoznak, majd a modern könnyűzene és a rockzene magyarországi elterjedését követik, elemezve a jelenség mögött meghúzódó kelet-európai lehetőségeket. A

könyv legterjedelmesebb részében pedig Nyíregyháza rocktörténetét tesszük kés alá és szeleteljük ízes darabokra.

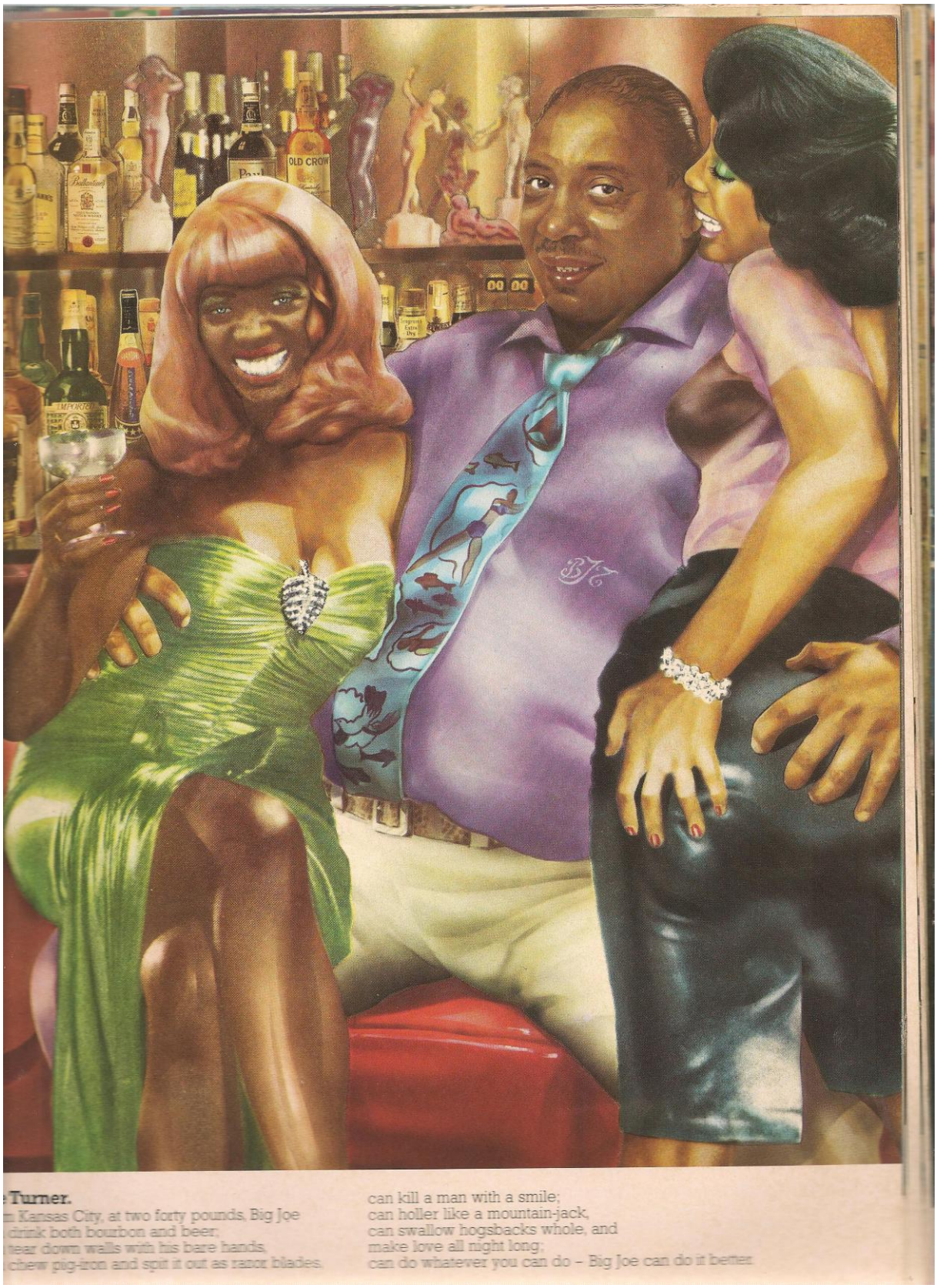
Ehhez hasonló munkák, amelyeket örömmel olvastam (Sebők János: Magya-rock, Földes László: Rolling Stones könyv, Ungvári Tamás: Rock, Rock, Rock, Raoul Hoffmann: Rock Story és hazai és nemzetközi szaklapok) voltak nagy segítségemre.

A rock and roll kezdettől fogva kereskedelmi termék volt, egy zenészek alkotta sikert ígérő séma, amely ötven éve többé-kevésbé sikeres, félig-meddig meggyőző lett. Hullámzó hangulatú kritikákkal illették, majd a kereskedelmi törvények alapján kiaknázták. A rock and roll zenei alapjait annyira sematizálták, hogy végül lemondták a rádióállomások és a klubok nyújtotta teszt lehetőségéről és a dalokat csak zárt stúdiókban spontán készítették. A lemezgyártók még attól sem riadtak vissza, hogy szégyentelenül lemásolják a pályatársak sikeres, már befutott számait. Éppen e könnyű másolás lehetősége járult döntően a rock and roll világraszóló sikeréhez. Zenei szempontból a rock and roll – és ezzel együtt a rockzene nagy része – észak-amerikai találmány. A négerek blues majd később rhythm and blues zenéje a fehérek country and western zenéjével keverve és kommercializálva – ez adja a rock and roll alapját. A blues a 19. században, annak is a közepén alakult ki. Mivel kezdetben Amerika déli államaiban hódított, az első stílust country bluesnak nevezték. Amikor a négerek a gyapotföldekről az északi nagyvárosok gyáraiba települtek át, kialakult a city blues, majd az 1950-es években elektromos gitárral kierősítve, felgyorsítva a ritmusos blues, azaz a rhythm and blues. A néger előadók hosszú ideig kiközösítettek voltak.

Nat Hentoff Jazz című könyvében Pops Foester gitáros igen szemléletesen mesélt erről: „Néger vagyok, Louis Armstrong zenekarában játszottam. Az ötvenes, de még a hatvanas évek derekán is nagyon kemény dolognak számított, ha az embernek délen kellett ide-oda utaznia. Akkoriban két fehér fickó utazott velünk, a buszsofőr és Joe Glaser, Louis Armstrong menedzsere. Lett volna csak néger sofőrünk, minden kisvárosban bezártak volna gyorshajtásért. Szálláshelyet is nehéz volt keríteni. Fehéreknek fenntartott hotelben nem lehetett, a négereknek pedig nem volt szállodájuk. Tehát magánházaknál, panziókban, garniszállókban béreltünk szobát. Az étel borzasztó volt. Mindig olyan házakat próbáltunk felhajtani, ahol magunk főzhettünk!”

A bluest a cikkekben, interjúkban, dokumentációkban legtöbbször olyan jelzőkkel illetik, hogy szomorú, mélabús vagy szentimentális. Jogtalanul. A blues tulajdonképpen olyan panasz, amely nem szomorú. Egy bluesdallam ugyanis nélkülöz minden harmonikus tartalmat, mivel monotonul éneklik és játsszák. Ez kelti bennünk európaiakban a szomorúság benyomását. A valóságban a bluesdalok többsége igencsak gazdag humorban. Egy blues-strófa tizenkét taktusból áll. A blues énekes-gitáros T. Bone Walker találóan így vélte: „Alapjában csak egy blues létezik. A tizenkét ütemű blues séma. Ezt kell előadnod. Egyszerűen új szavakat írsz föléje, valami mást improvizálsz és kész egy új blues. Az sem hátrány, ha szexuális töltetet is írsz hozzá.” A Kansas Cityben alkotó Big Joe Turner a negyvenes évek végén írta Shake, Rattle and Roll című örökzöldjét.

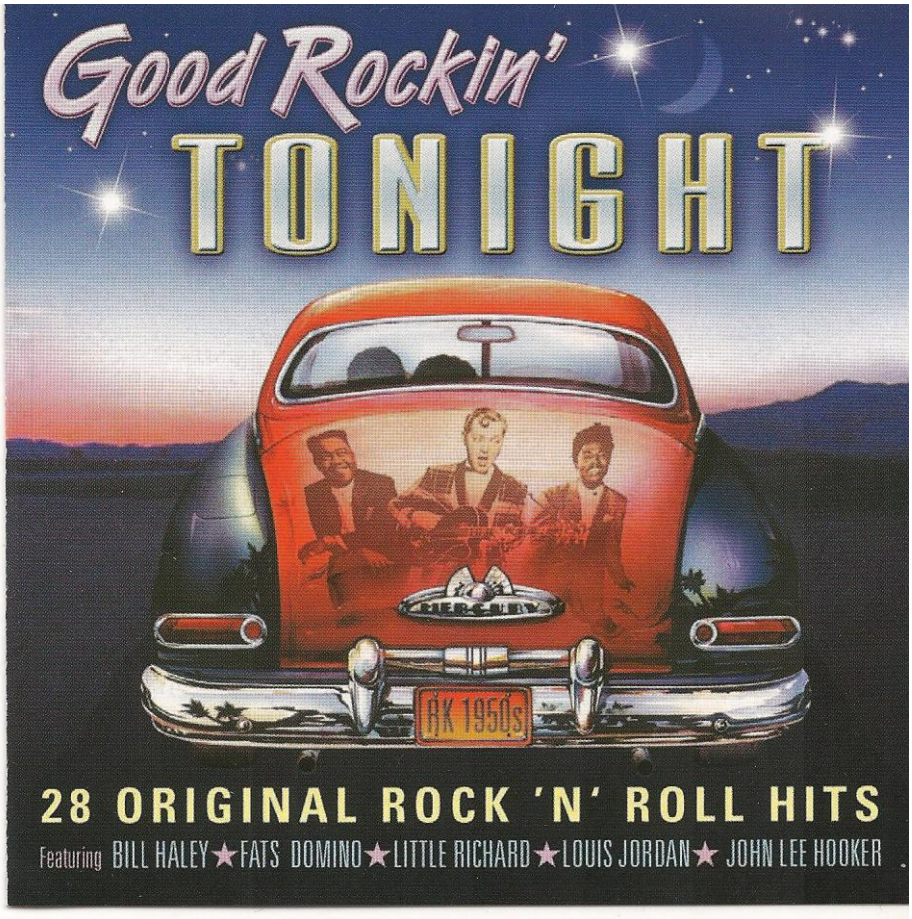
Big Joe Turner

A Big Joe Turner eredeti felvételén a tempó lassú volt, kezdetleges rhythm and blues. Nehéz afterbeattel és csobogó honkytonk – bordélyzongorával a háttérben. Így hallatszott: Shake (visszm) Rattle and roll (vumm) shake (vumm) rattle and roll (vumm)… Már az első sorokkal célzott arra, hogy milyen környezetben található az énekes és partnernője. „Get out that bed and wash your face and hands” (Szállj ki az ágyból és moss arcot és kezet). Ezt a ma már klasszikusnak számító „alapművet” évekkel később Bill Haley és az Üstökösök (Comets) nevű együttese 1954. április 12-én New Yorkban Billy Guasek dobossal, Billy Williamson steelgitárossal, Marshall Lytle bőgőssel, B. Halley, hawaii ritmusgitárossal, Johnny Grande zongoristával, Joey D’Ambrosia tenor-saxofonossal és Danny Cedrone szólógitárossal rögzítette.

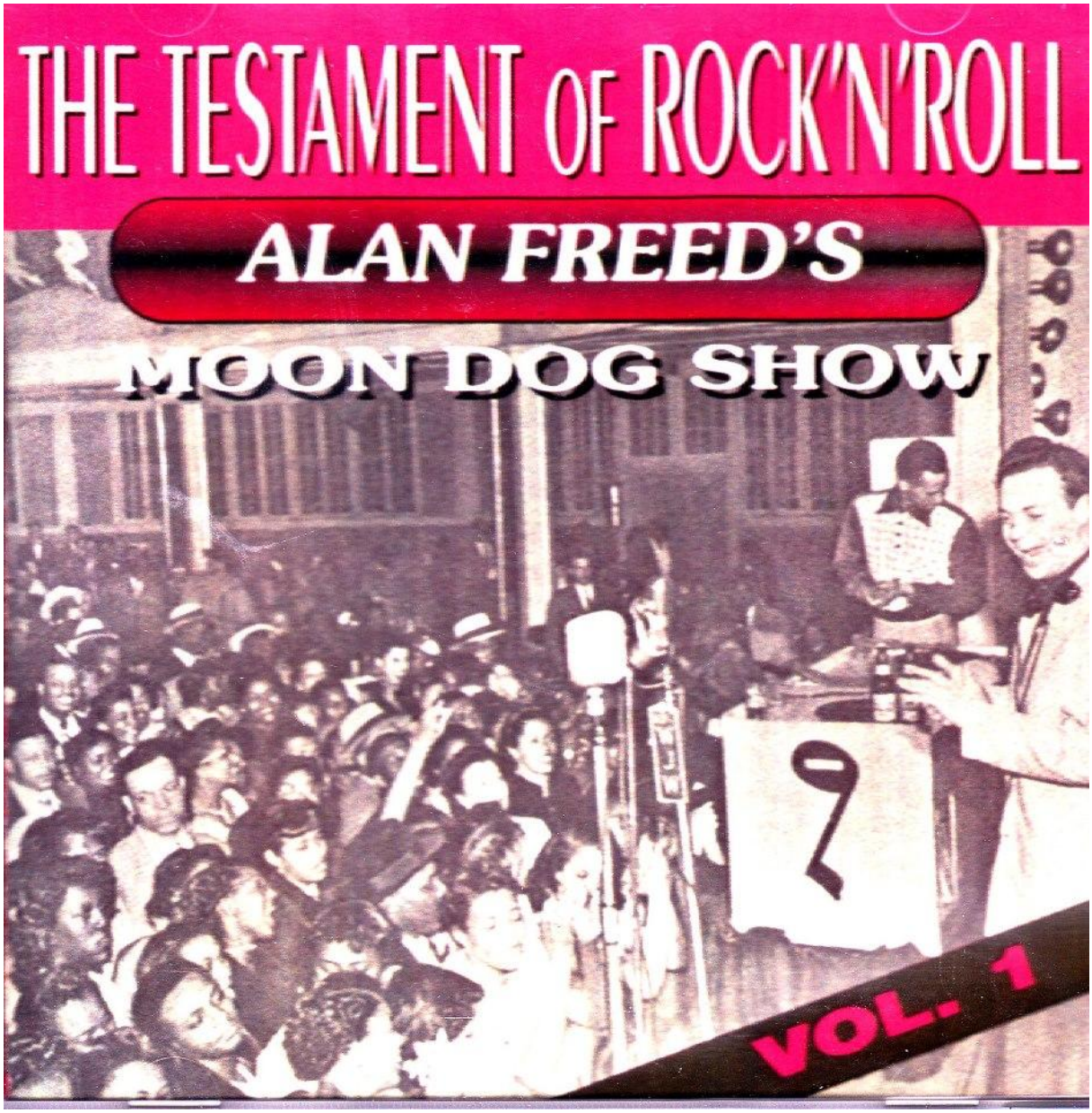

Bill Haley átdolgozása gyorsabb volt, megcélozva egy fiatalabb közönséget. Szükséges volt emiatt a szövegen is módosítania. Az első sorból ez lett: „Get out int hat kitchen (Gyere ki a konyhába…). A legcsekélyebb utalást is elkerülték az ágyra vonatkozóan. Big Joe Turner vaskos rhythm and blues változata túláradó tizenéves rock and rollá változott át.
Ehhez kellett a rock and roll másik építőeleme a country and western is.

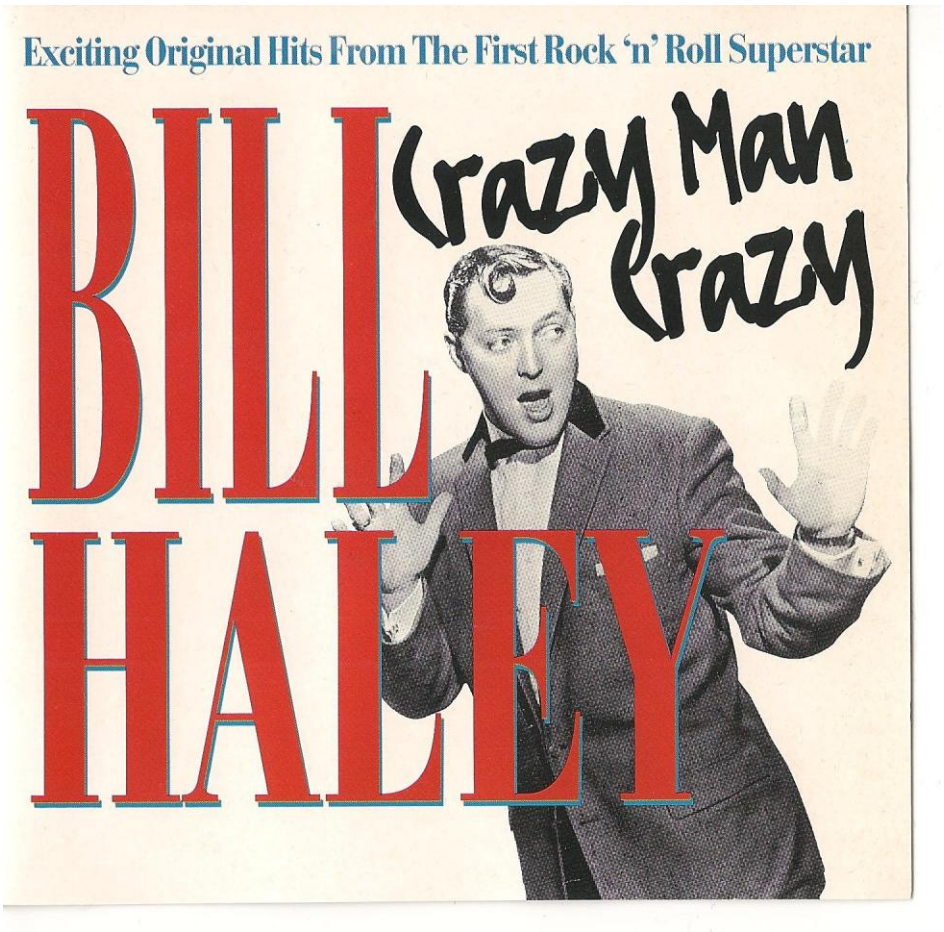
A country and western zene a kevés eredeti észak-amerikai zenei forma egyikének számít. Fehér telepesek teremtették meg, akik a Tennessee államon keresztülhúzódó Appalache hegységben telepedtek le. Onnan terjedt el mindenekelőtt a déli államok területeire. Az eredetileg európai, elsősorban ír zenekincset a századok folyamán a bevándorlók fejlesztették tovább. A tipikus country and western hang, amelyet „bluegrassnak" és „hill-billy" - nek is neveztek meghatározott hangszerekhez, főként steelgitárhoz, hegedűkhöz, hawaii gitárhoz és bendzsóhoz kötődik. A dalok a déli államok mindennapi életéről szólnak, hobókról, kamionsofőrökről, greyhound buszokról. A country and western dalok tartalma többnyire egyszerű, földhözragadt és konzervatív. A kritikusok ezért ezt a zenét az „amerikai kisember népzenéjének" nevezik. A rock and roll képlete tehát a rhythm and blues és a country and western stílusok kezdőbetűivel is felírható r&b + c&w = r&r. Hát igen, ilyen egyszerűnek látszik!?

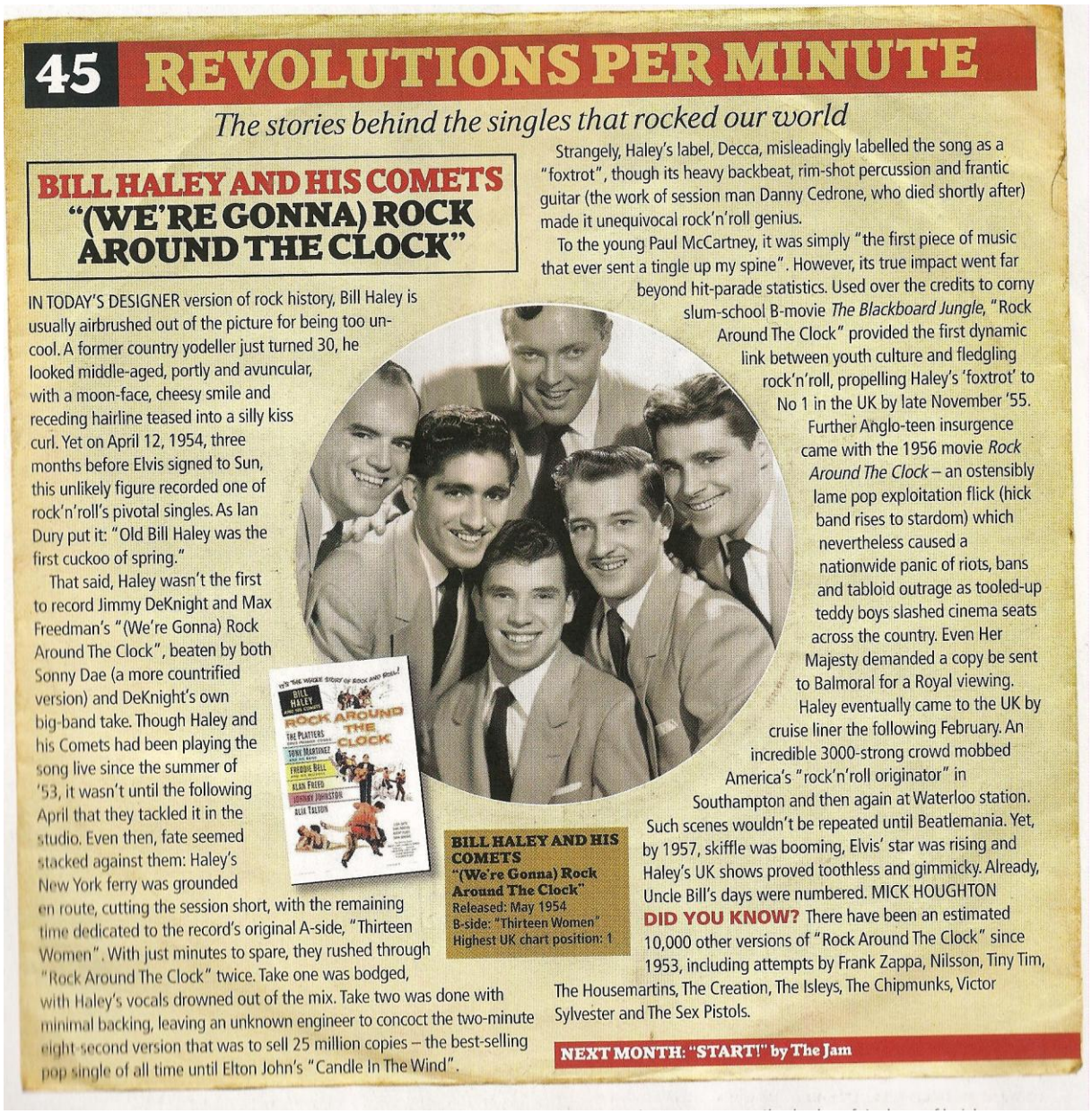
A kifejezést Ray Brown már 1948-ban használta a Good rockin tonight (Jó rock and rollozás ma éjszaka) című számban, a Ravens együttes pedig ugyanebben az évben rögzíti a Rock all the night (Rock egész éjszaka) című sikerét. Három esztendővel később Lee Carr lemezt készített, Were gonna rock címmel. Szabad fordításban rock and rollozunk.

1952-ben Alan Freed rádiós disc jockey, aki sikerét főként a rock and rollal teremtette meg, rádiós műsorát Moondog Rock Roll Party-nak (Holdkutya rock and roll parti) nevezte. Később Elvis Presley és Buddy Holly is felvette a Good rockin tonight című számot. Ebből az következtethető, hogy kora ifjúságukból ismerték a dalt. A legenda úgy tartja, hogy a rock and roll nevet a már említett Alan Freed adta a stílusnak, amelynek hivatalos kezdetét 1953-ra teszik a szakemberek. Ekkor került Bill Halley and his Comets „Crazy Man Crazy" (Őrült ember) című száma az amerikai slágerlisták élére. Ezt tartják az első rock and roll számnak.

Bill Haley-ék második rock and roll lemeze a már korábban említett Shake, Rattle and Roll (Rázás, zörgés, forgás) 1954 szeptemberétől tizenkét hétig szerepelt a sikerlistákon. A következő lemez a Rock around the clock (Rock az óra körül) 1955 májusától tizenkilenc hétig volt fent a Billboard slágerlistáján, ebből nyolc hétig a legkelendőbbnek számított. A Rock around the clock című dal a Billboard Jungle (Tábla dzsungel) című film betétdalaként nemzetközileg ismertté tette ezt a zenét. A lemezből több mint 50 millió példányt adtak el.

45 REVOLUTIONS PER MINUTE

The stories behind the singles that rocked our world

BILL HALEY AND HIS COMETS "(WE'RE GONNA) ROCK AROUND THE CLOCK"

IN TODAY'S DESIGNER version of rock history, Bill Haley is usually airbrushed out of the picture for being too uncool. A former country yodeller just turned 30, he looked middle-aged, portly and avuncular, with a moon-face, cheesy smile and receding hairline teased into a silly kiss curl. Yet on April 12, 1954, three months before Elvis signed to Sun, this unlikely figure recorded one of rock'n'roll's pivotal singles. As Ian Dury put it: "Old Bill Haley was the first cuckoo of spring."

That said, Haley wasn't the first to record Jimmy DeKnight and Max Freedman's "(We're Gonna) Rock Around The Clock", beaten by both Sonny Dae (a more countrified version) and DeKnight's own big-band take. Though Haley and his Comets had been playing the song live since the summer of '53, it wasn't until the following April that they tackled it in the studio. Even then, fate seemed stacked against them: Haley's New York ferry was grounded en route, cutting the session short, with the remaining time dedicated to the record's original A-side, "Thirteen Women". With just minutes to spare, they rushed through "Rock Around The Clock" twice. Take one was bodged, with Haley's vocals drowned out of the mix. Take two was done with minimal backing, leaving an unknown engineer to concoct the two-minute eight-second version that was to sell 25 million copies – the best-selling pop single of all time until Elton John's "Candle In The Wind".

BILL HALEY AND HIS COMETS
"(We're Gonna) Rock Around The Clock"
Released: May 1954
B-side: "Thirteen Women"
Highest UK chart position: 1

Strangely, Haley's label, Decca, misleadingly labelled the song as a "foxtrot", though its heavy backbeat, rim-shot percussion and frantic guitar (the work of session man Danny Cedrone, who died shortly after) made it unequivocal rock'n'roll genius.

To the young Paul McCartney, it was simply "the first piece of music that ever sent a tingle up my spine". However, its true impact went far beyond hit-parade statistics. Used over the credits to corny slum-school B-movie *The Blackboard Jungle*, "Rock Around The Clock" provided the first dynamic link between youth culture and fledgling rock'n'roll, propelling Haley's 'foxtrot' to No 1 in the UK by late November '55.

Further Anglo-teen insurgence came with the 1956 movie *Rock Around The Clock* – an ostensibly lame pop exploitation flick (hick band rises to stardom) which nevertheless caused a nationwide panic of riots, bans and tabloid outrage as tooled-up teddy boys slashed cinema seats across the country. Even Her Majesty demanded a copy be sent to Balmoral for a Royal viewing.

Haley eventually came to the UK by cruise liner the following February. An incredible 3000-strong crowd mobbed America's "rock'n'roll originator" in Southampton and then again at Waterloo station. Such scenes wouldn't be repeated until Beatlemania. Yet, by 1957, skiffle was booming, Elvis' star was rising and Haley's UK shows proved toothless and gimmicky. Already, Uncle Bill's days were numbered. MICK HOUGHTON

DID YOU KNOW? There have been an estimated 10,000 other versions of "Rock Around The Clock" since 1953, including attempts by Frank Zappa, Nilsson, Tiny Tim, The Housemartins, The Creation, The Isleys, The Chipmunks, Victor Sylvester and The Sex Pistols.

NEXT MONTH: "START!" by The Jam

Ennek a kislemeznek a hatására az USA-ban a rock and roll iránti kereslet olyan nagy volt, hogy egyszerre három szám is feljutott a slágerlistákra. Boy Bennett: Seventeen (Tizenhét) Pat Boone: Ain't that a shame (Hát nem szégyen) és Chuck Berry első kislemeze a Maybelline.

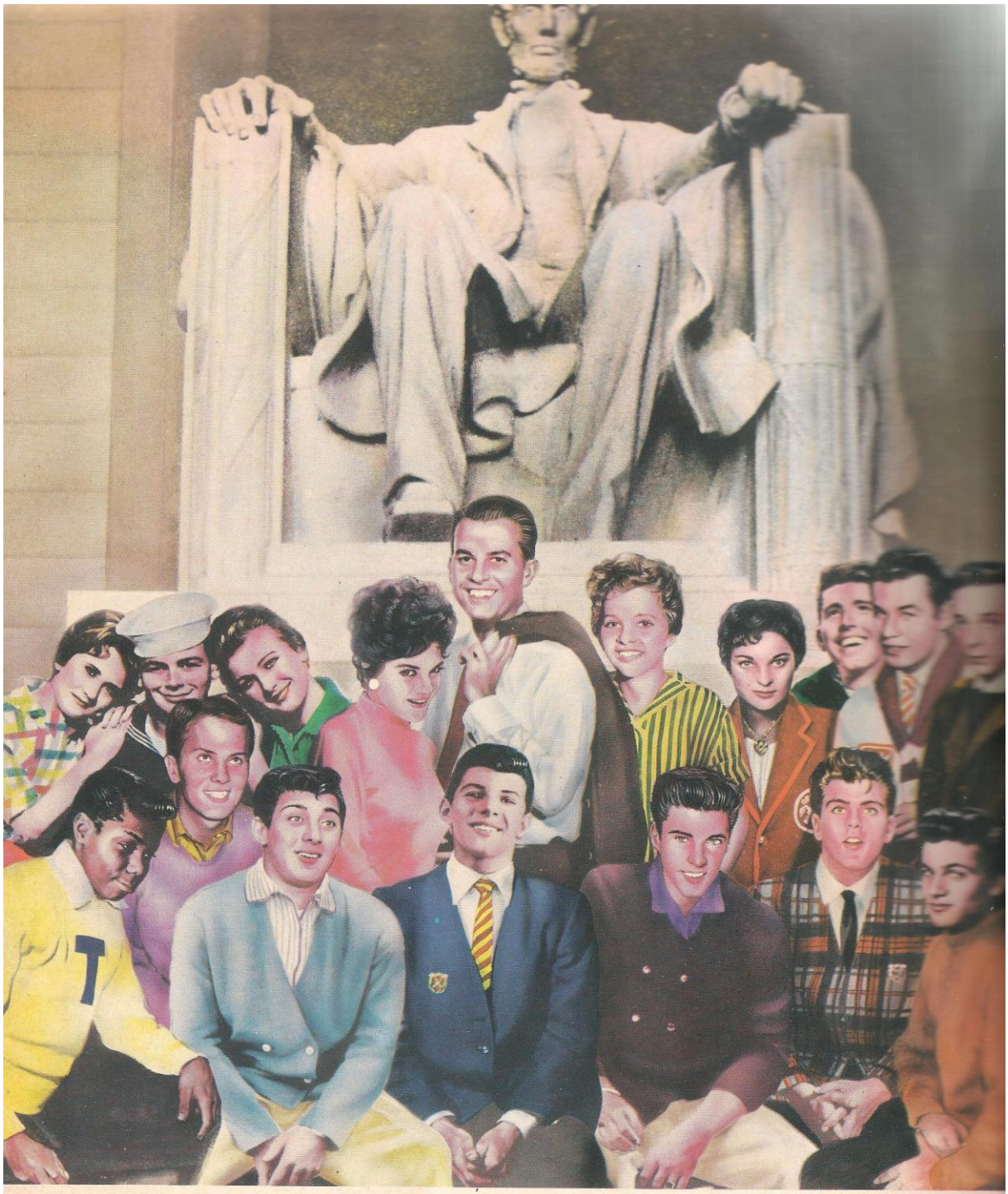
A rock and rollnak köszönhetően az amerikai hanglemezipar fellendült. A bevétel a háromszorosára 213 millió dollárról több mint 600 millió dollárra nőtt. Ebben a világraszóló sikerben döntő része volt a fiatalok nagyobb szabadságigényének, ami kifejeződött a lemezvásárlásban is.

A rock and roll egy új, vidám és elégedett életérzést közvetített. Egy hollywoodi filmsztár így vallott erről: „Amikor szerepet kaptam a Teen Angel (Serdülő angyal) című rock and roll filmben, semmit sem tudtam az ötvenes évekről. Ez nem jelentett gondot. Felhúztam a

bőrdzsekit, a csizmát és a farmert és hirtelen leereszkedtek a vállaim, megfeszült a nyakam, erősnek és szexinek éreztem magamat. Hirtelen felfogtam azt, ami az ötvenes években történt."

Fontos szerepet játszott a rock and roll karrierjében a technikai haladás is. Az ipar a háború után fejlesztette ki a 17 cm átmérőjű 45-ös fordulatú úgynevezett single kislemezt. Törhetetlen volt és nagyon olcsó. Ezek voltak az előnyei a második világháború előtti sellaklemezekkel szemben, amelyek törékenységük miatt tömeges gyártásra alkalmatlanok voltak. A 17 cm-es lemezek diadalútja messzemenően egybefonódott a rock and roll sikerével. (Akárcsak később a 30 cm átmérőjű nagylemezé (LP) a progresszív rock diadalútjával.). Ez idő tájt tökéletesítette Charlie Christian gitáros találmányát, pályatársa Les Paul. Elektromos hangszedőt, pick-upot tervezett, amely felvette a gitáron pengetett hangot, a mechanikus rezgést elektromos rezgéssé alakította át, és egy erősítőhöz továbbította. (A mikrofon elvével hasonló módon működött.). Az elektromos gitárok királyát a Gibson Les Paul típust most már hivatásszerűen alkalmazhatták. A rock and rollerek lelkesen fogadták a professzionális berendezést, és ezután erre alapozták zenéjüket. A 17 cm-es lemez, mint eszköz biztosította azokat a szükséges előnyöket, amelyekkel e zene tömegbázisra tett szert. Az elektromos gitár adta a rock and rollnak – más ismertető jegyek mellett – azt a kiemelkedő hangsúlyt, amely különbözött a hagyományos stílusoktól, és önálló fejlődést tett lehetővé.

A különböző rock and roll énekesek bámulatra méltóan azonos stílust képviseltek, noha más-más kultúrkörnyezetből származtak. Az elkövetkező években a rock and roll énekesek sokasága tűnt fel, slágereikkel népszerűvé tették a stílust. Bobby Darin, Frankie Avalon, Pat Boone, Ricky Nelson, Del Shannon.

Highschool. Out in the jungles, wild Rockers sweated, screeched and stampeded; but in Highschool, meanwhile, everyone was cute and clean, perfectly behaved. From each year's class, the most promising pupils would be selected to come to Philadelphia, for special tuition on Dick Clark's American Bandstand, where diplomas were automatic passports to glamour, fame and wealth. With such high rewards, the competition for places was fierce and, for each successful applicant, there was different role to play, a different saga...

Left To Right Standing: The Fleetwoods: Barbara Ellis, Gary Troxel, Gretchen Christopher. Connie Francis. Dick Clark. Brenda Lee. The Teddy Bears: Annette Bard, Marshall Leib, Phil Spector. **In The Rear:** Buddy Knox.
Sitting: Frankie Lymon, Pat Boone, Paul Anka, Frankie Avalon, Ricky Nelson, Fabian, Tommy Sands.

Ők a legismertebbek azok közül a fehér előadók közül, akik a színes bőrű Little Richard, Fats Domino, Chuck Berry követői voltak. Az ő lemezeik szövegei mai szemmel banálisnak, naivnak tűnnek. A rock and rollt kezdettől fogva kereskedelmi terméknek tervezték és a

tinédzserek szükségleteihez szabták. A szövegek tudatosan egyszerűek voltak, tartalmukban triviálisak, könnyen érthetőek, és nem túl mélyre szántóak. Jelentés nélküli sorok jöttek létre, amelyek éppen ezért tetszettek a közönségnek. Népszerűek voltak, a banalitás és az ismétlés művészetének termékei, Andy Warhol, Brillo dobozainak korai akusztikai megfelelői.
Néhány szám lírája a dadaizmus legjobb pillanatait közelítette meg, mert olyan jól sikerültek az egyszerűsítések, hogy a felnőttek számára érthetetlenek lettek, és a végsőkig kigúnyolták a polgári kulturális elvárásokat. Kialakult a tizenévesek titkos jelrendszere. A Tutti Frutti, a Sh-Boom, a Sham- a lam a ding dong. Ezek egészen egyszerű dalok, amelyeket csak dada nyelven lehet megfogalmazni. A szöveg legtöbbször a tizenévesek wurlitzer bárokkal, tánctermekkel, antilopcipőkkel meghatározott szabadidő világával foglalkozott, hiszen korábban soha nem volt a fiataloknak ennyi elkölteni való pénzük. A rock and rollerek nagyon komolyan vették a tizenévesek érzéseit, tapasztalatait, szabadidejük kihasználásának módjait, élményeit. A tizenévesek elismerték ezt a szándékot. A rockban olyasvalamit találtak, amivel azonosulni tudtak. Íme példaként Gene Vincent Be-bop-a-lula című korabeli „alkotása”.

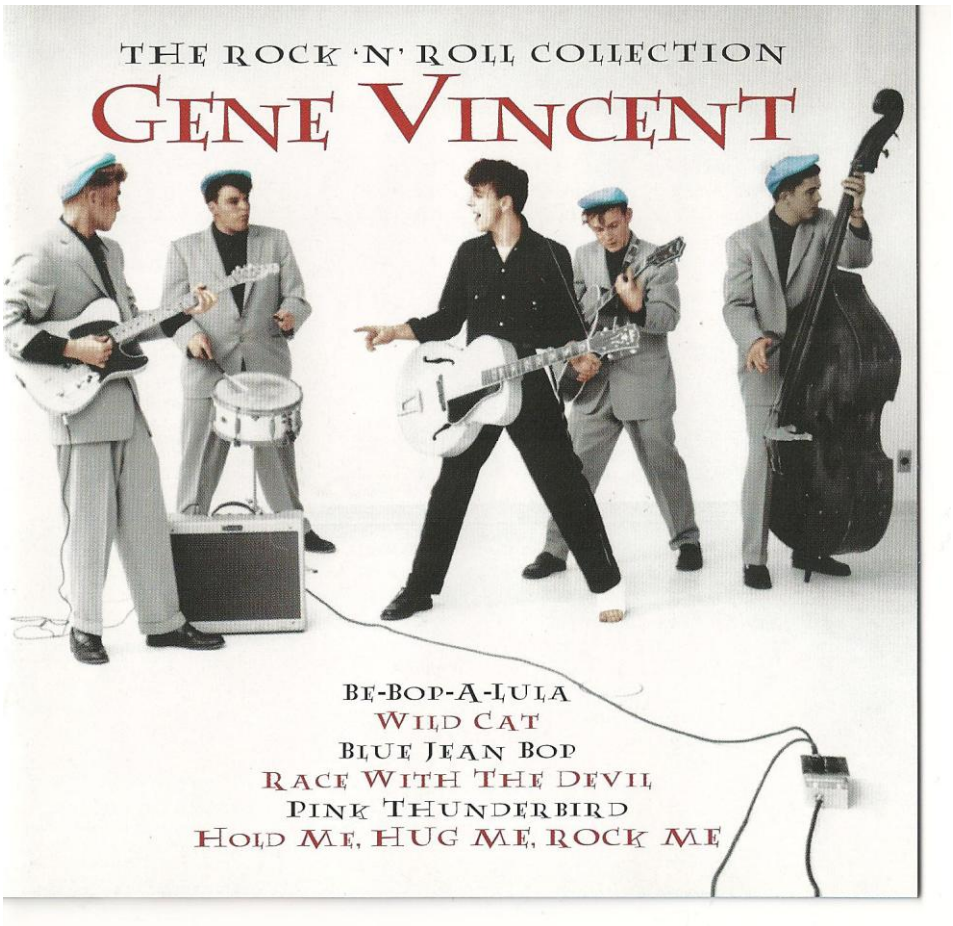
Be-bop-a-lula, she’s my baby
Be bop-a-lula, I don’t mean maybe
Be-bop-a-lula, she’s my baby dou…
She’s the gal in red blue jeans
She’s the queen of all the teens…

énekelte Gene Vincent Be-bop-A-Lula című sikerében.

(Be-Bop-A-Lula, a lány az enyém
Be-Bop-A-Lula, és ez már biztos,
Be-Bop-A-Lula, Ő az én kis babám,
Ő az a piros farmeres, minden tinédzserek királynője,

Ő az, akit jól ismerek.
Ő az, aki engem szeret.
Ő az, akiben benne van a ritmus.

Ő az, akinek a lába nem éri a földet.
Ő az, aki a bolt körül sétál.
Ő az, aki azt kiabálja: még, még, még…

A rock and roll slágerekben sorra jelentek meg az iskolával, munkával kapcsolatos problémák is, bár ezek a témák akkoriban sem voltak igazán népszerűek. A fiatalok a saját világukat – a megnövekedett szabadidőt, a növekvő zsebpénzt – kezdték élvezni. Chuck Berry fejezte ki a legjobban a rock and roll élményt, az ötvenes évek tizenéves nemzedékének érzéseit, örömeit.

Soon as three o'clock rolls around
Your finally lay your burden down
Close your books, get out of your seats…
Amikor eljön a három óra,
Eldobod végre terheidet,
Becsukod a könyveidet, kiugrasz a padból,
Bedobsz egy zsetont a wurlitzerbe,
Mert hallanod kell valami dögöset.
Együtt azzal, akivel jársz.
Mert egész nap arra vágytatok,
Hogy táncolhassatok végre.

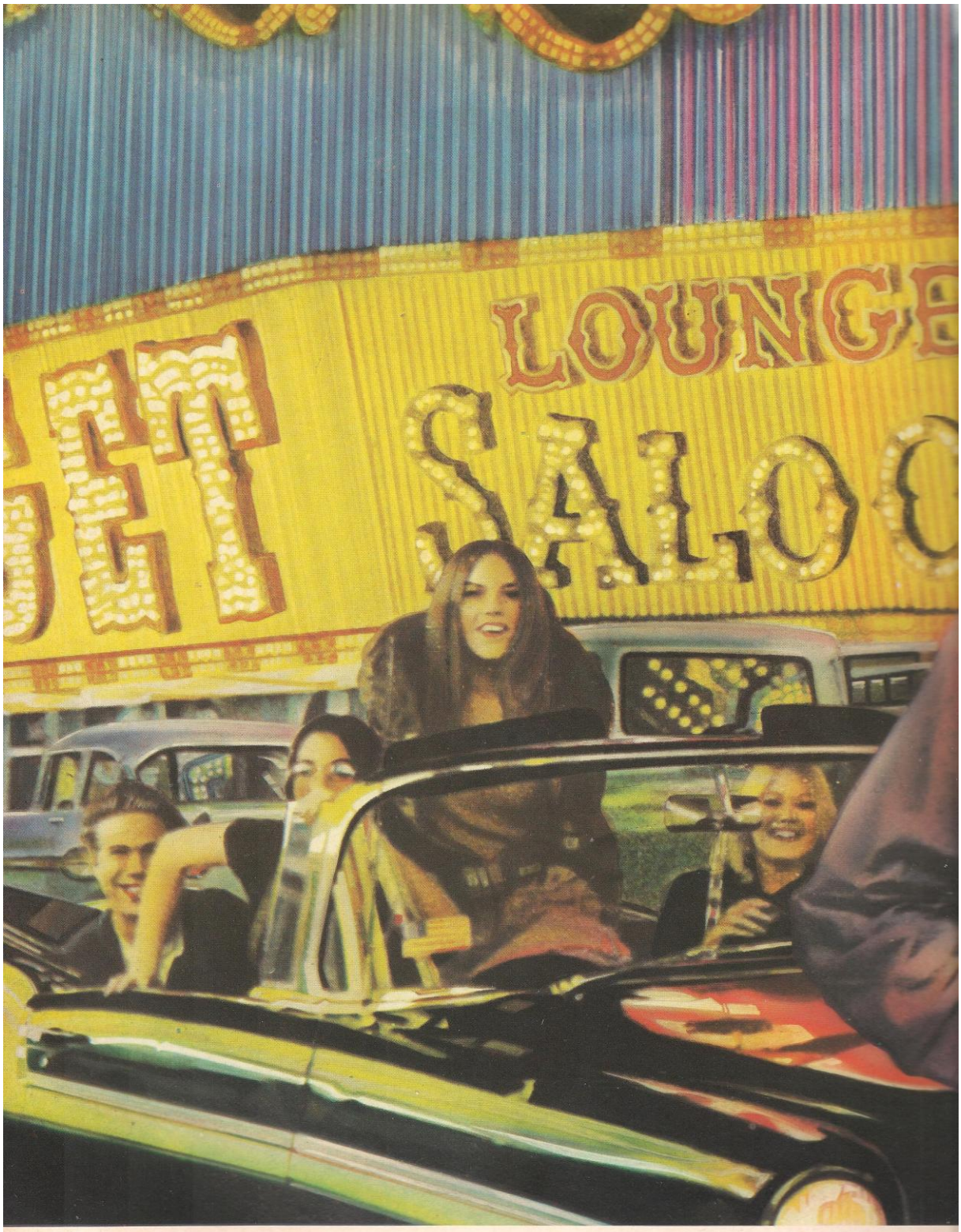
Chuck Berry School Days című rock and roll klasszikusának részletéből is kiderül a korabeli slágerek ártalmatlansága. Rock and roll táncok, partik, iskolai ünnepségek, autóversenyek, románcok, kalandok és első szerelmi csalódások eufórikus ábrázolása mellett

vonzóvá tette a rock and rollt messzemenő nyitottsága a szexualitás iránt. A rock and roll ennek a bizonyára izgató, de ez idő tájt mégis erősen tabunak számító témának a hangsúlyozásával több tekintetben a hangulatkeltés és szórakoztatás eszköze, mozgásra ösztönző szer lett.

A rock and roll rhythm and blues elemei a fehér tizenévesek számára kulturális sokkot jelentettek. Izgató és felkavaró az ő köreikből eddig száműzött dolog volt. Ellentétben a korábban uralkodó slágerszövegekkel, a rock and roll párok nemcsak egymás kezét fogták a holdfénynél, hanem szeretkeztek is. Ami korábban lehetetlen lett volna, az énekesek dalaikban a blues nyelvéből kölcsönzött szimbolikus erotikával bevallották, hogy például egy táncoló csinos nő nézegetése szexuálisan feldobta őket. A rock and rollban azok az asszonyok, lányok jártak a legjobban, akik a legféktelenebbül táncoltak Good Golly Miss Molly, Long Tall Sally, Rock and Roll Rézi, Dizzy Miss Lizzy, Little Miss Dynamite stb. Ezek a slágerek találkoztak a fiatalok szükségleteivel, akik a nap minden órájában ki akarták tombolni magukat.

A rock nemcsak a szexualitáshoz csinált kedvet, hanem arra is ösztönözte a fiatalokat, hogy élvezzék is azt, amit csinálnak. A szex az ötvenes években tabunak számított. A rock and roll, a fiatalok számára a testiség felfedezésének első lépcsőjét jelentette. A rock kizárólag a testet izgatta, teljesen megfeledkezett a lelkiekről és a szellemiekről. A fiatalok pontosan tudták, hogy a rock and roll az ő igényeiket kiszolgáló tömegtermék, kereskedelmi cikk, és mint minden sikeres termék, pontosan azokat a szükségleteket elégíti ki, amelyeket más termékek nem. Az ötvenes években az autókról, partikról szóló szabadidő álmok mellett éppen ilyenek voltak a szexuális élvezet iránti első bátortalan óhajok.

A rock and roll persze ezt a szexuális egyértelműséget nem programszerűen, interjúkban hangoztatta, hanem legtöbbször kendőzte a nyilvánosság előtt. A rock and roll sztárok okosak voltak, így tudták, hogy nem válthatnak ki felesleges ellenérzéseket. A rock and rollerek arra hagyatkoztak, hogy a rajongók amúgy is tudják, miről van szó, a többiek figyelmét pedig nem kell erre szükségtelenül felhívni. A rajongók ismerték a rock and roll kifejezés jelentését, a többiek számára ez hétpecsétes titok volt. A rock and roll kifejezés a blues nyelvéből származik, ahol három jelentése volt. Leroi Jones a Blues népe című könyvében így világítja meg a szó jelentését: „Első jelentésében a vasút ritmikus zakatolása, második jelentése szerint meghatározott zenei forma, harmadik jelentésében szexuális mozgásokat fejez ki.”

The Promised Land. California was teen heaven, perfection, where the sun was always shining, where the cosmic surfer's wave unfurled towards infinity, where everyone was golden, young and beautiful forever. For every girl, there were two boys, and

A konzervatív rock and roll sztár Bill Haley azt is felvállalta, hogy saját dalait cenzúrázza, ha például a rhythm and blues hatás túl erős volt ízlésének. „Lehetőség szerint távol akarjuk tartani magunkat mindattól, ami valamiképpen sikamlósnak, pikánsnak hathat. Nagy gonddal kezeljük szövegeinket. Senkit sem akarunk megsérteni. A zene a lényeg. Elfogadható szövegeket írni könnyű." Hasonlóan vélekedett a new orleansi rock and roll zongorista Fats Domino is: „Én mindig tiszta szövegeket írok, így dalaimat mindegyik rádióállomás nyugodtan lejátszhatja. A disc-jockeyknak nem kell attól tartaniuk, hogy a lemezeimen olyasmi hangzik el, amit nem szabadna lejátszaniuk. Ezek tiszta lemezek."

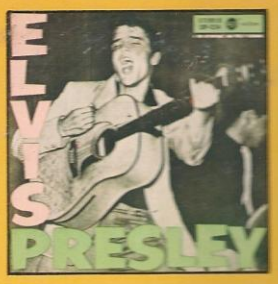
És ez még csak a kezdet. A pontot az i-re Elvis Presley tette fel 1956-ban. Mintául szolgálnak ennek bizonyítására Elvis első mozgáskísérletei. Az énekes üstökösszerű feltűnésében nem utolsósorban a televízió ügyes kihasználása játszott döntő szerepet. Elvis Presley volt az első rock and roll énekes, aki televíziós show műsoraiban elment a képernyőn akkoriban megengedett végső határig. Első fellépése a CBS televízióban esemény, szenzáció lett. Életrajzírója Jerry Hopkins megörökítette ezt a fellépést, mindenekelőtt az arcjátékot és a mozdulatokat.

„Presley-t ugyanazzal a hivatásszerű elragadtatással mutatták be, mint amilyen a televízióban fellépő valamennyi vendégnek kijárt. Az USA valamennyi tévéképernyője rövid időre elsötétült, és amikor visszatért a kép, Elvis ott állt a középpontban, merően a kamerába bámulva. Vállban könnyeden mozgott, redőzött kockás sportzakóját hátravetette, szélesre terpesztett lábait ingatta és rázendített:

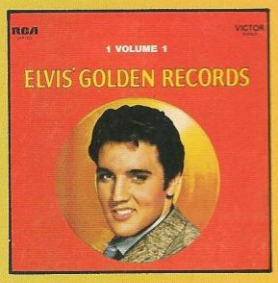
„Well, since mah behbee left me
Ah've found a new place to dwel
It's down at the end of Lonely Street
It's Heartbreak Hotel…

(Mióta a kedvesem elhagyott, elköltöztem egy új helyre, a magányosok útjának végére a Tört Szívek Hotelbe…). Amikor Scotty Moore gitáron kezdte kísérni, Elvis hajlította, kifordította lábait, csípőjét lóbálta. Lábának mozgása a gyors csoszogás és a charleston-terpeszállás keverékeként hatott. Csibészesen vigyorgott, szemhéját leeresztette és szájának bal szegletét mosolyra húzta… Ilyesmit az amerikai tévénézők még sohasem láttak. Ez idő tájt Ed Sullivan műsorai a Toast of the Town (Pirítós a városban) a The Dollar 64000 Question (a 64000 dolláros kérdés) voltak a legnépszerűbb programok. Ezeknek a showknak nem volt semmilyen hatása az amerikai libidóra. Nem csoda, hogy a Heartbreak Hotel című szám, mondhatni egy éjszaka alatt az első számú sláger lett. Elvisnek a tizenévesek körében aratott sikere aligha nyerte meg a felnőttek tetszését.

ELVIS FOREVER

1956 26.21007 (LSP 1254)
Elvis Presley

1958 26.21010 (LSP 1707)
Elvis' Golden Records Vol. 1
auch als MC erhältlich

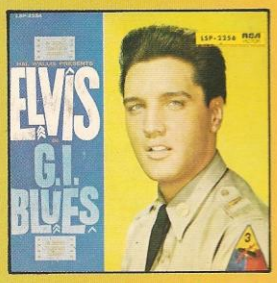
1958 26.21011 (LSP 1884)
King Creole

1959 26.21014 (LSP 2075)
50,000,000 Elvis Fans Can't Be Wrong auch als MC erhältlich

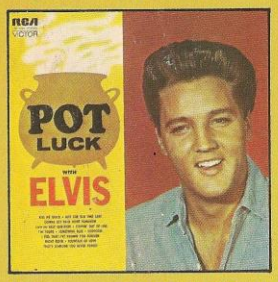
1960 26.21015 (LSP 2231)
Elvis Is Back

1960 26.21016 (LSP 2256)
G. I. Blues

1960 26.21017 (LSP 2328)
His Hand In Mine

1962 26.21020 (LSP 2523)
Pot Luck

1962 26.21022 (LSP 2621)
Girls! Girls! Girls!

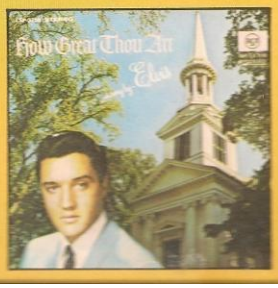

1963 26.21023 (LSP 2756)
Fun In Acapulco

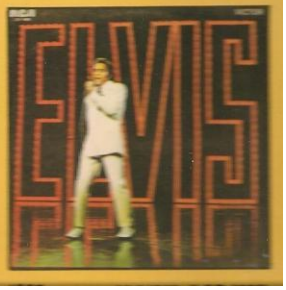

1963 26.21024 (LSP 2765)
Elvis' Golden Records Vol. 3
auch als MC erhältlich

„Egyáltalán nem tud énekelni” írta Jack O’Brian a Journal Americanben…, és rossz hangját megpróbálja leleplezni, miközben sajátos módon, majdhogynem nyilvánvalóan szándékkal úgy mozog, hogy az embert benszülöttek párosodási táncára emlékeztesse…”

A New York Times neves rádió és televízió kritikusa Jack Gould egy régi show műfaj, a hootchy kootchy virtuózainak rock and roll változataként jellemezte. A rock and roll és Elvis Presley sikeréhez az a tény is hozzájárult, hogy sok idősebb ember – pedagógusok, politikusok, kommentátorok – bizalmatlanul szemlélték előretörésüket, és nem mulasztották el, hogy szót emeljenek ellene. Ebben a zenében a testiség zavarta leginkább az ifjúságra vonatkozó eszményi elképzeléseket. Az eldurvulás veszélyét látták benne. A zenészek mozgását obszcénnak, az éneket lármának tartották és arra bíztattak, hogy: „hívd fel a disc-jockeyt, vagy írjál neki, ha szennyes lemezt forgat le. Kapcsold ki a rádiót, vagy keress egy másik állomást, ha célzatos dalszövegeket hallasz!”

A rock and roll érdemeiről akkoriban kevés szó esett csak fogyatékosságairól beszéltek. És éppen emiatt értékelték a rockot a tizenévesek. A felnőttek szembehelyezkedése a rockkal pontosan az ellenkezőjét érte el, mint amit kellett volna.

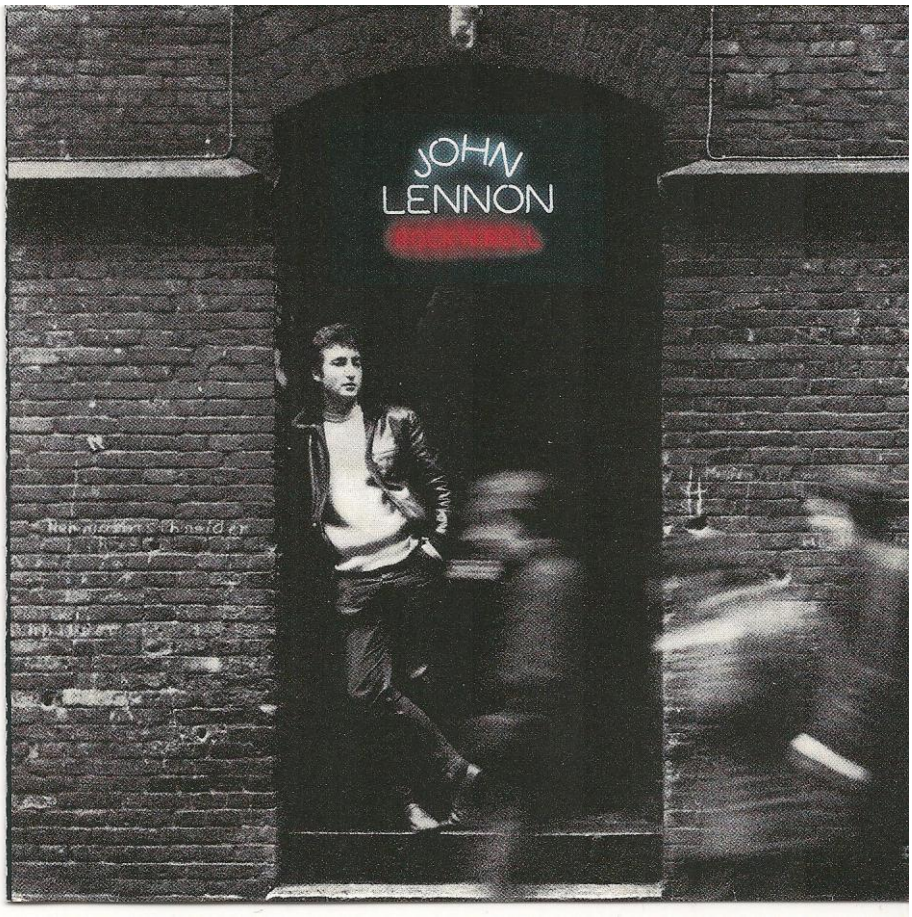
Minél erősebb volt az ellenérzés, annál inkább azonosultak a fiatalok a zenével. Az idézett kritikák eltúlozták a rock and roll jelenséget, ahelyett, hogy elemezték volna. Felszították az érzelmeket, ahelyett, hogy csillapították volna. Ez a magatartás akkor válik igazán kérdésessé, ha meggondoljuk, hogy a rock and rollerek szándékosan provokálták a felnőtteket. Tudták, hogy az idősebbek elutasító reakciói sikerre találnak a fiatalok körében. A rock and roll zenészek ezért nemcsak kiszámítottan trágárnak mutatták magukat, hanem a szövegek is óvatosan a korholó szülők, a szűk zsebpénz, a szigorú kimaradási tilalom ellen irányultak. Röviden: a pedagógiai intézmények és az ideálok ellen.

Sok vita folyt arról, hogy a fekete és fehér lélek e keveréke, amely a rock and rollban szégyen nélkül hangsúlyozza a testiséget, talán mégsem erkölcstelen. És amikor Elvis Presley néger előadók rhythm and blues felvételeit ültette át Bill Haleyhez hasonlóan rock and rollá a híres tollforgatók, de még a politikusok is belátták: „a rockzene évszázados korlátokat bontott le néhány hónap alatt.” Ez volt a rock and roll legnagyobb érdeme.

A liberalizmus határainak felismerésén nyugodott a siker. És az éles eszű naivat játszó rock and roll előadók tudták, hogy nemsokára sok felnőtt átáll az ő oldalukra. Egyre többen rájöttek ugyanis arra, hogy Raoul Hoffmann rocktörténészt idézve: „A rock and roll nem csupán adalék a fiatalság énképéhez, hanem joggal állítható, hogy úttörő szerepet vállalt a faji elkülönülés megszűntetésében. A reakciós country and western-zene segédletével a rock and rollban a korábban törvényen kívüli fekete kultúra emancipálódott. Eisenhowernek az akkori

amerikai elnöknek még szövetségi csapatokat kellett küldenie az Arkansas állambeli Little Rockba, hogy néger iskolásokat védelmezzenek. Ezzel egyidejűleg az Alabama államban lévő Montgomeryben fehér polgárok bombamerényletekkel négerek házait és templomait döntötték romba, mivel ellenezték, hogy gyerekeik néger gyerekekkel utazzanak együtt az iskolabuszon. Mindez megtörténhetett annak ellenére, hogy a Legfelsőbb Bíróság már 1954. május 17-én kihirdette azt a határozatát, hogy a faji elkülönítés a nyilvános iskolákban sérti az Egyesült Államok alkotmányát. A rock and rollnak köszönhetően a néger zene társadalomképessé vált. És a hatvanas évek rocknemzedéke a rock and rollon keresztül rábukkant az autentikus forrásokra: az eredeti bluesra és rhythm and bluesra, és sokkal erősebbnek és keményebbnek tartották, mint korábban valaha is."

Példák sorát lehetne említeni, hogy egyes stílusirányzatok vezéregyéniségeire hogyan hatott a rock and roll zene. John Lennon külön albumot szentelt kedvenceinek, megemlítve: „Elvis Presley előtt nem volt senki" célozva arra, hogy Presley 1956-os televíziós fellépése után az addig egyeduralkodó – mindenki kedvencének számító – énekeseket a panoptikumba szorította vissza.

Bryan Ferry a Roxy Music angol együttes vezérénekese pedig az alábbiakat nyilatkozta 1973-ban, húsz évvel a rock and roll születése után: „Véleményem szerint az

ötvenes évek rock and roll énekesei a rockzenében eddig ismert legéleterősebb emberek. Elsősorban látvány szempontjából hatottak ránk. Számos klisét felhasználtunk ebből a korszakból. Ha a szaxofonosunk bolondozva játszik a hangszeren, ezzel az ötvenes évek szaxofonosait utánozza. Bill Haley zenészei játszottak például így, amikor először léptek fel Angliában. Tulajdonképpen nem voltam nagy rock and roll rajongó. Inkább a dzsessz érdekelt. De most, ha a régi lemezeket hallgatom, jobban tetszenek, mint akkoriban. Az inspirációhoz megnézem a rock and roll-énekesek régi filmjeit is. Mint például a „The girl can't help it! (A lány nem tud segíteni rajta) című filmet, Little Richarddal és Fats Dominoval és mindezekkel a csodálatos emberekkel. Számomra ez a korszak sokkal életszerűbb volt, mint a kései hatvanas évek kora a maga rockereivel, akik állandóan ugyanabban a farmerban álltak a színpadon."

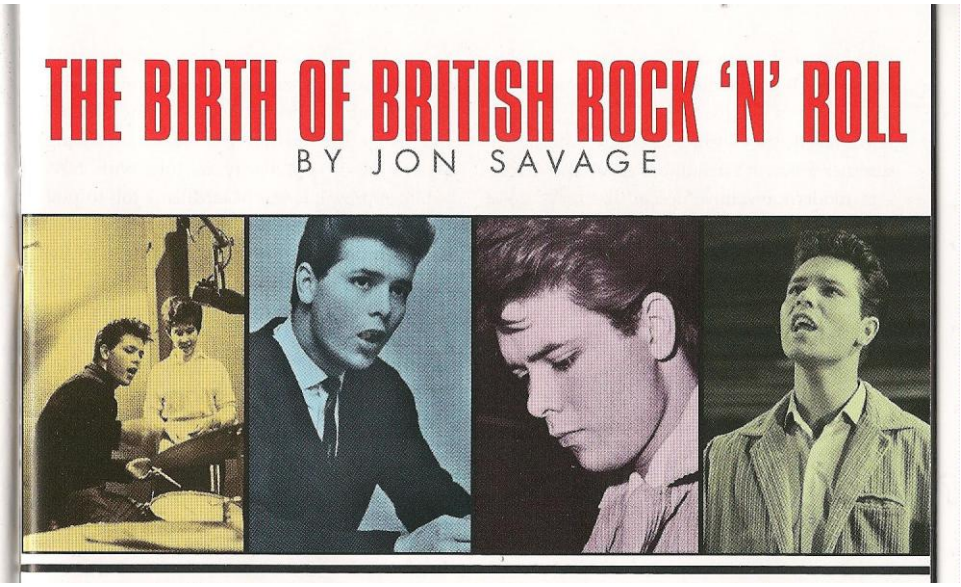

A rock and roll sok ellensége remélte, hogy mindez csak az ötvenes évek divatőrületének bizonyul. Az ellenségek bosszúságára, a barátok örömére a rock and roll még hosszú éveken át tartotta magát, és később egyre határozottabban egyéni arculatot öltött. Noha komoly zenekritikusok soha nem fogadták el azt, hogy a rock and roll életerős, ezért gyakran halottnak nyilvánították, mégis a stílus a lemeztársaságok támogatása és a reklámok nélkül is életben maradt, sőt világhódító útra indult.

Az USA északi szomszédja Kanada lépett először és engedte a Toplisták élére az olasz szülők gyermekét, Paul Ankát. Az alig 16 éves tinisztár Diana című dala milliós siker lett.

Az angol nyelven megírt és előadott rock and rollok roppant népszerűvé váltak az angol nyelvterületeken.

Hónapok alatt lett elfogadott zene Ausztráliában, Új-Zélandon és természetesen Angliában. Ami Amerikában népszerű a fiatalok körében, csakhamar az lett Angliában, sőt egész Nagy-Britanniában is, kiváltképpen azért, mert máris sok amerikai filmet mutattak be egyidejűleg Angliában és Amerikában. Filmek mellett természetesen az új zene is megérkezett, és nemcsak csillogó hanglemezeken, hanem élőben is. Több rock and roll sztár is fellépett a konzervatív, ködös Albionban. Hatásukra példájukat követve itt is fiatalos arcok jelentek meg. Tommy Steel és Matt Monro a revűsztárokból előlépett énekesek mellett Adam Faith, Marty Wilde (Kim Wilde édesapja) voltak az első kedvencek egészen addig, ameddig meg nem jelent a lemezpiacon Cliff Richard.

Olaszország is büszkélkedhetett rock and roll énekesekkel, Adriano Celentano, Toni Renis vagy a Presley-t utánzó Bobby Solo személyében. A franciáknak is lett rock and roll bálványuk, a jóképű Johnny Hallyday.

De a rock and roll láz az ötvenes években Nyugat-Németországot is elérte. Elsősorban a megszálló hatalmak rádióállomásai tették népszerűvé a rock and rollt és Elvis Presley ebben az országban is, ahol az ötvenes évek végén katonai szolgálatát teljesítette a „rock and roll királyává" lépett elő. Rajongói hozzáigazodva itt is kacsafarokra fésülték olajozott frizurájukat és úgy öltözködtek, mint Elvis. Ez az amerikai néger zene, ez a rock and roll az ötvenes évek közepén sokak számára alig hangzott kellemesebben, mint a rockerbandák, az akkori huligánok motorkerékpárjainak a zaja. A berlini Tagesspiegel 1956. szeptember 20-án még bizakodott: „A továbbiakban megnyugszik az ember azzal a reménnyel, hogy a rock and roll ragály, mint a többi divat, elmúlik majd." Tévedtek, nem múlik el, sőt csak most kezdődött, és ha lehet, még hangosabban, botrányokkal kísérve, mint Amerikában.

1958. november 7-én a Rheinische Merkur egy Bill Haley turnét így ismertet: „Ez a hadjárat az illem és az önbecsülés utolsó szerény maradékai ellen úgy pergett le, mint valami

szervezett támadás. Október 26-án a berlini Sporthallében kezdődött. A „zenecsata” végösszege a kétórás teremrombolás után több mint 60.000 márka kár volt. Ez a „sikeres” kezdet természetesen telt házat garantált a hamburgi Ernst-Merck-Hallan: az alsó-elbai motoros galerik a Spree sikerjelentései alapján úgy érezték, hogy meg kell mutatniuk: makacs brutalitásban nem maradnak el a berlini rock and roll kommandók mögött. Az eredmény 30.000 márka értékű kár. Ezen előzetes figyelmeztetések ellenére a rendezők nem bizonyultak előrelátónak.

Október 28-án a pápaválasztás és az angol királynő felsőházba való bevonulása napján Essenben 1000 rendező és hatszor annyi Haley rajongó szolgáltatta a harmadik teremcsatát. Másnap a Stuttgartiak is megmutatták, hogy könnyedén össze tudnak toborozni 6000 vagányt, ha bizonyítani kell, milyen nagy a neveletlen kamaszok tömege ebben az országban. A koncertet piti ügy miatt félbeszakították, a tetemes kár itt sem maradt el.”

Az idézett cikkből is nyilvánvaló, hogy a felelős felnőttek ezt a zenét, amelyet azelőtt soha nem hallottak, és amely a fiatalokat úgy fellelkesítette, legszívesebben teljesen elnyomták volna. A számukra legegyszerűbb lépést választották nevezetesen be akarták tiltani a német földön addig ismeretlen zenét. Azokat a fiatalokat, akik lelkesedtek ezért a műfajért, elintézték, mint „neveletlen kamaszokat, vagányokat, huligánokat” zenéjüket „lármacsinálásnak” minősítették. A figyelmes olvasó a sorok között mégis felfedezhette, hogy a botrányokat, rendzavarásokat nem közvetlenül a zene indította el, hanem csak akkor alakultak ki, amikor a zenéhez nem értő „kidobó legények” a rendőrséggel karöltve közvetlenül szembekerültek egymással.

Amikor – mint a berlini és stuttgarti koncert esetében – az előadást egyszerűen félbeszakították, kiváltva ezzel a közönség haragját, amikor a fiatalok lelkesedését ügyetlenül próbálták megfékezni. Mindig valamilyen önkényes intézkedés váltotta ki az ifjúság reagálását és indította el a rendzavarást, nem a zene.

A legtöbb felnőtt úgy tekintett a rock and rollra, mint ami veszélyezteti, megzavarja, megrontja az ifjúságot. Minden Bill Haley és Elvis Presley rajongót a társadalom fekete bárányának tekintettek, és ezt az ítéletet nem is késtek megfogalmazni. Miközben a rock and roll az érzelmeket Amerikában először csak felkavarta, a korabeli NSZK-ban kezdettől fogva megszilárdította a frontot a zene barátai és ellenségei, hozzá nem értői között. Raoul Hoffmann német rocktörténész írja erről: „Az ötvenes években az NSZK különböző okokból a kulturális és művészeti cenzúra és represszió korszakát élte át. Akár a film, a televízió, akár a rádió vagy a sajtó – minden kommunikációs eszköz többé vagy kevésbé sikeresen, ünnepélyesen egy egészséges, polgári léten nyugvó világ ábrázolásának szentelte magát. A

kisebbségek problémáinak bemutatása tilos volt. E szellemi környezetben a rock and roll a testiség, a szexualitás hangsúlyozásával szabadságfáklyaként hatott, még akkor is, ha a szexualitásra csak a sorok között célzott és a testiség még csak vad, többé-kevésbé nem tudatos körbeforgásra, a táncra korlátozódott. De csak ebben a légkörben vezethetett minden valamennyire is ritmusos rock and roll lemez kulturális és társadalmi tiltakozáshoz. Csak így alakulhatott ki a „szabadság" mítosza, amely még ma is politikával és tiltakozással tölti fel ezt a zenét."

Az ártatlan rock and roll a sok gáncs ellenére is utat tört, és meleg ölelésre talált a fiatalok millióinál. Botrányoktól hangosan, de büszkén tűzte ki zászlaját újabb és újabb – korábban bevehetetlennek hitt – várfalakra. Az új induló a Rock Around the clock az ifjúság új Marsellaise-vé vált és ott is a nemzedéki harc barikádjaira küldte a fiatalokat, ahol korábban nem lehetett. Így Magyarországon is.

Messze, Mississipi, messze innen London,
Itt a Moszkva téren és mégis azt mondom,
Hogy Európa öreg, Amerika új,
De a rock and rollban mind egy követ fúj,
40 éve kezdték ott nyugaton,
Keleten szóltak, „csak nyugalom!"

(Hobo Blues Band: Operett)

Magyarországon a rockzene sokáig (és sokak szerint ma is) csupán egyike volt a szórakoztató zene divatirányzatainak, és fogalmát ma is hol a hagyományos tánczenével, hol a könnyűzenével, sőt olykor még a dzsesszel is azonosítják, s ennek megfelelően kezelik (E sorok Sebők János: Magya-rock című kitűnő könyvében olvashatók, majd így folytatja: „Nem véletlen, hogy az elmúlt években a megszülető magyar popkritika fogalomhasználatában, a témáról publikált könyvekben mind gyakrabban bukkan fel, a rock sajátos magyarországi fejlődését, fogadtatását, történetét jelképező „kelet-európaiság" fogalma."

Rock and roll?! Az ötvenes évek első felében aligha gondolhatta valaki – még ha tudott is a rock születéséről – hogy ez az eredendően népi gyökerű, kisebbségi, nyitott, demokratikus, alulról induló, elsősorban a fiatalok által játszott, kedvelt zene, majd hozzánk is eljut, sőt évekkel később Magyarországon és Nyíregyházán is meggyökeresedik. Az előjelek mindenesetre nem ezt „súgták". 1946, a két világrendszer közé leereszkedik a vasfüggöny és ettől kezdve a hivatalos kultúrpolitika egyik célja a „szocializmustól idegen" művészet és szellemiség kiszűrése és a polgári tartalmú és felépítésű kulturális élet maradványainak felszámolása lett. Ennek eredményeként – az elsők között – kerül az áldozatok listájára a nagyvilági szórakozás, a szórakoztatóipar. A fővárosban, a vidéki nagyvárosokban, így Nyíregyházán is egymás után tűnnek el a lokálok, revüszínpadok, zenés táncos szórakozóhelyek. Nehéz helyzetbe kerültek a Budapestről kiszoruló művészek, ugyanúgy nyíregyházi sorstársaik is. A színház még átépítés alatt volt, a Korona nagyterme a későbbi József Attila Kultúrotthon még csak ábránd.

Így nem véletlen, hogy parázs botrány előzte meg Latabár Kálmán 1948. márciusi vendégjátékát. „Hatalmas plakátok jelentek meg Nyíregyházán, amelyek tudtul adták, hogy a fővárosi színpadok népszerű „Latyi" -ja művészegyüttesével pénteken délután és este előadást rendez az Iparos Székház nagytermében." Latabár Kálmán fellépése érthető nagy érdeklődést keltett és a közönség valósággal megrohamozta az elővételi helyeket és előadás előtt a pénztárt. Idáig rendben is volt a dolog, de a hangversenyrendezések történetében még nem fordult elő, hogy ilyen rosszul, ilyen hanyagul rendezzenek meg egy estét, mint a Latabár Kálmánét. A hanyagság ott kezdődött, hogy a délután fél hatra meghirdetett előadásra késve érkezett meg a társulat és a rendezőség. A művészek hat órakor vették észre, hogy zongora sincs, amivel kísérni lehet a műsort. Közben a közönség zsúfolásig megtöltötte a nagytermet, a rendezőség pedig zongora után lótott-futott a városban. A közönségnek a 12 forintos belépőjegyekért türelmesen kellett várni és fagyoskodni, amíg sikerült zongorát szerezni. A botrány tulajdonképpen este tört ki. Kiderült ugyanis, hogy sokkal több jegyet adtak ki, mint amennyi ember elfért az Iparosok Székháza nagytermében.

Így elképzelhető az a közelharc, amit a közönség folytatott egy-egy ülő vagy állóhelyért. Könyökkel, szidalmakkal, térdekkel és gorombáskodással törtettek előre a dühös latabárimádók, hogy a 12 forintjukért legalább egy állóhelyet biztosíthassanak maguknak. „Ne taposson a lábamra!", „Ne döfködje az oldalamat!", „Menjen előlem, mit képzel miért fizettem 12 forintot?" és ehhez hasonló kiáltások röpködtek a levegőbe, mire a rendőrség felszólította azokat, akik nem jutottak helyhez, hogy hagyják el a termet. A közönség fegyelmezettebb része elhagyta a termet és a pénztárt kereste, hogy a befizetett pénzét visszakapja. Az élelmes pénztáros azonban látva a veszélyt, hóna alá csapta a „pénztárt", balfeneken észrevétlenül el akart távozni. A közönség azonban nem hagyta annyiban a dolgot, utánaeredtek a pénztárosnak, visszahozták és addig fenyegetőztek, míg vissza nem kapták a jegyekért befizetett összegeket. „A viharos jelenetek sorozata után a 8 órai előadás végre este kilenc órakor megkezdődött és a népszerű Latyi társulatával együtt megérdemelten nagy sikert aratott." írta a Nyírségi Magyar Nép 1948. március 21-én.

A cikk olvasása alapján is érződik, hogy a kulturált szórakozás nem volt megoldva Nyíregyházán. Ezt támasztja alá a Nyírségi Magyar Nép 1948. november 13. számában megjelent az MDP Kultúrbizottságának értekezletéről szóló cikk:

„Nyíregyházán mozgalmas kultúrélet folyhatna, de nincsenek lehetőségek adva hozzá. Nyíregyházán nincs kultúrmegmozdulások rendezéséhez megfelelő kultúrház! Nincs színház! Nincs könyvtár! Nincs szervezett kultúrélet!" Éppen ezért ült össze november 12-én a Magyar Dolgozók Pártja Kultúrbizottsága, hogy megbeszéljék, kidolgozzák a terveket és megszervezzék a város állandó kultúréletét. A bizottság foglalkozott az állandó kultúrház megvalósítása ügyével. Megfelelő anyagi támogatással a Korona nagytermét szeretnék rövidesen átalakítani kultúrházzá.

Modern színpadot építenek, öltözőket. Az átalakítás során könyvtár, olvasóterem is lesz, ahová átviszik a városi könyvtárat és ideológiai könyvtárat is létesítenek. A Korona felső nagytermének ily módon való átalakításával modern, minden igénynek megfelelő kultúrháza lesz Nyíregyházának. Átmeneti időre a meginduló kultúrmozgalmakat a Városi Színházban fogják lebonyolítani vasárnap délelőttönként. A bizottság egyéves tervet dolgozott ki a meginduló kultúrélet megszervezésére és irányítására. A tervek szerint hetenként irodalmi, zenei és színielőadások lesznek. Minden hó utolsó vasárnapján pedig fővárosi vagy debreceni művészek vendégszereplésével lesz nagyobb kultúrmegmozdulás. Az előadásokra olcsó havi bérleteket bocsátanak ki, hogy Nyíregyháza dolgozói minél nagyobb számban vehessenek részt az előadásokon.

„Nyíregyháza kulturális életét vizsgálva a felületes szemlélő eddig azt állapíthatta meg, hogy a város lakossága nem igen fektet súlyt kulturális szükségletei kielégítésére, ha vannak is ilyen irányú szükségletei. Alaposabb vizsgálat után azonban kitűnik, hogy igenis vannak kultúrszükségletek, amiket ki is szeretnének elégíteni, de nem igen van mivel és hol.
Nyíregyházán, a három mozin (Uránia, Apolló, Hungária filmszínházak) kívül, amelyekben az utóbbi időben – a Mozgóképüzemi Nemzeti Vállalatnak köszönhetően – egyre több értékes, haladó szellemű filmet mutatnak már be – nincs olyan kultúrmegmozdulás, amely a város életében valamit is számítana. Ezért újra megállapítható, hogy a ritkán megrendezett közepes színielőadások és jó hangversenyek közönsége bebizonyította, hogy Nyíregyházán mozgalmas kultúrélet folyhatna, ha lennének lehetőségek adva hozzá."

Meg kell említeni, hogy 1948 novemberében, amikor az Egyesült Államokban már-már külön slágerlistákat készítettek a country and western, valamint a főleg feketék által játszott rhythm and blues felvételekről, akkor Európa nagy része, Magyarország és Nyíregyháza is még a háború okozta sebeit ápolta, megpróbálta újjáépíteni a háború okozta romokat. A Nyírségi Magyar Nép címoldalain még gyakran közölte a hadifogságból hazatérők névsorát. Ilyen körülmények között a kulturált szórakozás jó esetben is „másodlagos téma" volt. A kényszerből megszűnt lokálok, revüszínpadok, zenei szórakozóhelyek pótlásánál volt fontosabb feladat is, hiszen az alacsony fizetések, a csökkenő életszínvonal különben sem tette volna lehetővé a „léha életet". Sebők János szerint: „ezek eltűnésének mégsem ez elsősorban az oka, hanem a később oly sokat hangoztatott nézet, miszerint az öntudatos dolgozó nem dőzsöl a szórakozóhelyeken, nem érdekli a „nagyvilág szemétdombjáról összehordott ordenáréság", inkább a munka frontján áll helyt és mér csapást az imperialistákra."

Volt tehát igény, volt sokat hangoztatott „nézet" jöhetett tehát a tervszerűség. A helyi újság 1950. október elsejei számában S. I. hangulatot is ad ennek cikkében:

„Alig múlt egy hónapja annak, hogy a nyíregyházi dolgozók nagyszerű kultúrotthont, klubházat kaptak a Dózsa György utcán. A klubház megteremtéséhez, rendbe hozásához lelkes társadalmi munkával járultak hozzá üzemeink dolgozói, s most méltán elvárják, hogy a klubház vezetősége tevékeny kultúrélet központjává tegye a munkásklubot. Milyen eredményeket értek el eddig ezen a téren? Eredmény az, hogy rendeztek egy „komszomol" kiállítást és eredmény az, hogy két csoport: az MSZT tánc- és énekcsoport elég élénk tevékenységet fejt ki. A klubház vezetésében azonban alapvető hibák mutatkoznak. Napjainkban lelkesen jegyzik a dolgozóink a békekölcsönt, közeleg a tanácsválasztás napja, s mindezek a nagy események komoly feladatot rónak a nyíregyházi klubházra:

a művészet, a kultúra fegyverét felhasználva, segíteni kell a lelkes népművelőket. S mert ilyen komoly feladatok előtt állunk, haladék nélkül hozzá kell fogni a munka megjavításához. Melyik az első nagy hiányosság?

A klubház vezetőségi tagjainak helytelen megválasztása! A káderek rossz beállítása! Hét tagú vezetőség áll a klubház élén, s vannak olyanok a vezetőség tagjai között, akik feladatukat nem tudják megoldani, akik nem képesek arra, hogy reszortjukban hozzájáruljanak a tevékeny kultúrélet kialakításához. Vannak jól kiválasztott párttagok és pártonkívüliek, akik képesek lennének feladataikat megoldani azonban gátolja őket a TERVSZERŰTLENSÉG. Ez a második nagy hiányosság. A vezetőség körülbelül egy hónapja ült össze az első heti munkaértekezletre.

Mindeddig nem készítették el a klubház munkatervét, nem szabták meg a feladatokat, s nyilvánvaló, hogy így az égető, soron lévő kérdések helyett, lényegtelen kérdésekkel foglalkoznak. Az eredmény? A munkásklub kihasználatlanul áll. A tervszerűtlenség nyomja rá a bélyegét az egyes művészi csoportok munkájára. Miért nincsenek színjátszó előadások? A válasz az, hogy nem tudtak eddig központi színjátszó gárdát összehozni. Ez tény. Helyes az a törekvés, hogy magasabb színvonalú feladatok elvégzésére képes példamutató központi színjátszó csoportot kell alakítani, azonban hogyan tudják ezt megvalósítani, ha nem ismerik eléggé az egyes kisebb színjátszó csoportokat. Fel kell karolni ezeket a csoportokat is.

Lehetőséget kell adni számukra, hogy előadásokat rendezzenek a város dolgozói számára a klubházban. Az üzemi kultúrtermekben rendszerint csak az üzem dolgozói vehetnek rész az előadásokon. Nos, egy klubházban megtartott előadáson számos üzem dolgozói jelenhetnének meg, vita indulhatna: melyik kultúrcsoport segíti elő munkájával jobban a termelést, s milyen munkamódszerekkel dolgozik. S ezeknek a csoportoknak a legjobbjai kitűntetésnek veszik majd, hogy a központi kultúrgárda tagjai között lehetnek. Tehát ezen a téren a feladat: meg kell szűntetni a klubház vezetőségének a csoportokkal való elszigeteltségét, s foglalkoznunk kell a város színjátszóival. A ZENECSOPORT nem dolgozik, mert nincsen központi zenekar. A zenekar feloszlott. Azzal indokolták: A zenekar egy-két tagja nem kapott jó állást. Ez a kapitalista szellemet futballistáinknál sikerült már jórészt megszűntetni, s éppen ideje, hogy a zene terén is megszűnjön Nyíregyházán. Nem is nehéz feladat, csak éppen nem a klerikális kulákok csemetéit kell „megnyerni” hegedülésre, hanem alkalmat kell adni üzemi, iskolai zenekaraink számára (nem is egy van Nyíregyházán), hogy hangversenyezzenek. Nevelni és tanítani kell tehetséges üzemi zenészeinket, akik lelkes társadalmi munkában játszanak, s ezekből a lelkes dolgozókból nagyszerű központi zenekart is össze lehet állítani. Természetesen, hogy ezt a feladatot a klubház vezetősége sikeresen megoldja, ahhoz az kell,

hogy a zenekultúrában, a zenemozgalomban jártas dolgozó vegye kezébe a dolgok irányítását. A klubház nem fordít kellő gondot a tánccsoportokra sem. Az tény, hogy tánccsoportjaink szépen szerepelnek. Vidékre is kijárnak, azonban elhanyagolták a nevelőmunkát a csoportoknál. A csoportok nagy részét az a tánctanár tanítja, aki az üzemi néptánc tanításokon kívül saját tánciskolájában nagy ügybuzgalommal járatja a fiatalokkal a swinget, rumbát, „csucsut", s egyéb imperialista, amerikai táncformedvényeket! (nem egy néptáncos jár ebbe a tánciskolába) Vajon Szendecki tánciskolavezető hány előadást tartott már a Szovjetunió táncművészetéről, hányszor esik erről szó? Csoportjaink munkáját erősen áthatja az üzleti szellem. Miért van így? Nincs a tanításhoz megfelelő káder – ez a válasz. A káderhiány elsősorban a megyei felelősöket terheli, akik az iskolára küldésben hibákat követtek el. Eddig csupán a villanytelepről küldtek fel – különben tehetséges ifjakat – az iskolára. Így azután a többi üzem káder nélkül maradt. Hogy a munkát a klubház vezetősége megfelelő módon tudja irányítani, szükséges a SZOVJET KLUBHÁZ-ak munkájának tanulmányozása. Nagymértékben elősegítené tervünk végrehajtását, ha gyakran hangzanának el előadások például ilyen címmel: „Nyíregyháza ötéves terve" vagy „Megyénk az iparosodás útján". Sztahanovistáink, újítóink szívesen vennék, ha sztahanovista újító megbeszéléseket, tapasztalatcseréket rendezne a klubház vezetősége. Nem kis dolog mindezeket a feladatokat megoldani – van olyan, amely nem megy egyik napról a másikra. A feladat azonban az, hogy a klubház megfelelő vezetősége haladéktalanul dolgozzon ki munkatervet. Dolgozó népünk joggal elvárja, hogy a nyíregyházi munkásklub is becsülettel kivegye részét a békekölcsönjegyzés és tanácsválasztás sikeréből."

Az előbb idézett cikk tehát 1950. október elsején jelent meg *„Rendszeresíteni kell a tervszerűséget a nyíregyházi klubházban"* címmel.

Írója kifogásolja, hogy alig egy hónappal a klubház átadása után még nem működik minden gördülékenyen, nincsenek megfelelő vezetők, munkatársak és akadozik a káderutánpótlás is. Az író szerint a zenemozgalomban! jártas dolgozó kezébe kellene adni a dolgok irányítását, ugyanis az ok a cikkben később olvasható, mely szerint a táncok, amelyet Szendecki tánctanár tanít és amelyeket bizonyára a zenekar is játszott alkalmasint, az mind imperialista amerikai táncformedvény! (Micsoda kifejezés!) Milyen táncokról is volt szó? Swing, rumba, mambo, csucsu, csa-csa-csa. Már a nevükből is érződik, hogy eredetük nem kimondottan amerikai. Talán pontosabb lett volna kubai, spanyol, latin vagy dél-amerikai meghatározást írni. Két nemzetközi hírű táncpedagógus Gyenes Rudolf és Kovács Klára 1958-ban a Móra Ferenc Könyvkiadó gondozásában megjelent oktató tanulmányából idézek: „Könyvünk az első szakmunka, amely magyar nyelven, részletesen ismerteti a modern táncokat.

Szeretsz táncolni? Bizonyára kevés olyan fiatal és fiatalságot kedvelő idősebb ember akad, aki nemmel felelne erre a kérdésre. Fiataljaink táncolnak is, ki jobban, ki gyengébben, sokat bírálat ér, mert nem táncol, hanem „csörög", azaz kiforgatja a táncot igazi mivoltából, ugrálva táncol. Gondoljunk csak arra, mennyire felcsillan anyáink szeme, ha emlékezetükbe idézik a régi bálokat, a táncos estéket és felsóhajtanak: azok a régi szép idők, azok a régi szép táncok. Pedig azok a régi szép idők nem is olyan sok embernek voltak olyan szépek, és azok a régi szép táncok is csak akkor voltak szépek, ha ízlésesen, finoman járták őket. Ugyanez vonatkozik a mai táncokra, a rumbára, a szambára, a mambóra, a swingre. Minden tánc – még a legvadabb dél-amerikai szamba is – szép, ha finoman, ízlésesen jól táncolják."

A rumba kubai eredetű latin-amerikai tánc – írják a szakemberek. Új ritmusa, pattogó zenéje, jellegzetes lágy mozdulatai lázba hozták a tánckedvelőket. A rumba ritmusa gyors – gyors – lassú. Zenéje jellegzetesen spanyol és élénk, gyors, vidám latin-amerikai temperamentumot fejez ki.

A mambó a rumba dzsesszes formája. A különbség főleg a ritmusban és ezen keresztül a hangsúlyban jut kifejezésre. Amíg a rumba ritmusa gyors – gyors – lassú, a mambóé lassú – gyors – gyors és a hangsúlya lassú ütemrész végére esik. A mambó is tovább fejlődött, változatos formája két ütem alatt fejezi ki az ún. jellegzetes mozgást, amely cha-cha-cha néven lett népszerű. A háború után ezekkel a táncokkal ritkán találkoztunk eredeti formáikban, hiszen a mindent elsöprő swing ritmus ezeket is „felszívja".

A swing New Orleans színesek és főleg spanyolok lakta negyedéből ered. 4/4-es zenére új ritmust formált ki, amelynek hatására újszerű lépések, figurák születtek, amelynek színes változata már, mint új tánc „swing" ment át a köztudatba. Hogy a swing eredetileg zenei meghatározást jelentett bizonyítja a legjobban, hogy az Alexander's Ragtime Band című zenedarab, amely az 1900-as évek elején az akkor divatos Medve tánc kísérő zenéje volt egy emberöltő után új hangszerelésével a swinges táncok megteremtője lett. A jazz muzsika állandó fejlődése, sokoldalú hangszerelése, felfokozott dinamikája nem állt meg a swingnél, továbbfejlődött és új ritmus formájában a „boogie-woogie"-ban jutott kifejezésre, a táncolókat újabb és újabb variációkra ösztönözte. Így tehát a boogie-woogie ütemére született meg kb. 1940-ben az új tánc, melyet jitterbug-nak neveznek. Annak ellenére, hogy a swing és boogie-woogie zenei meghatározást jelent. Ez a ritmus tökéletesen kifejezi a fiatalság temperamentumát, mozgásvágyát és állandóan új és új formák megalkotására ösztönzi.

Ezeket a „nem jó szemmel nézett" táncokat Nyíregyházán már a második világháború előtt is rajongva követelte a táncolni tanuló, szórakozni vágyó közönség. Vajon kik művelték, milyen sikerrel, hol, melyik tánciskolában, klubházban, szórakozóhelyen?

Ezt próbálja e könyv szerzője megtudni. Kutakodását a nyíregyházi könnyűzenei élet meghatározó egyéniségei segítették. Nagyon sok fehér folt van a könnyűzene területén legalábbis, ami a nyíregyházi zenei életet jellemzi. Nem mintha az országos jobb lenne valamivel, de a háború előtti, majd közvetlen utána kibontakozó zenei mozgalomról szinte nincs írott anyag.

Feltérképezni az 50-es, de még a 60-as éveket sem könnyű, bár az újságokban megjelent ledorongoló cikkek nyomán sejteni lehet a könnyűzene rangját, a „szomorú hétköznapokban” megtűrt helyét.

RITMUS

ZENITH

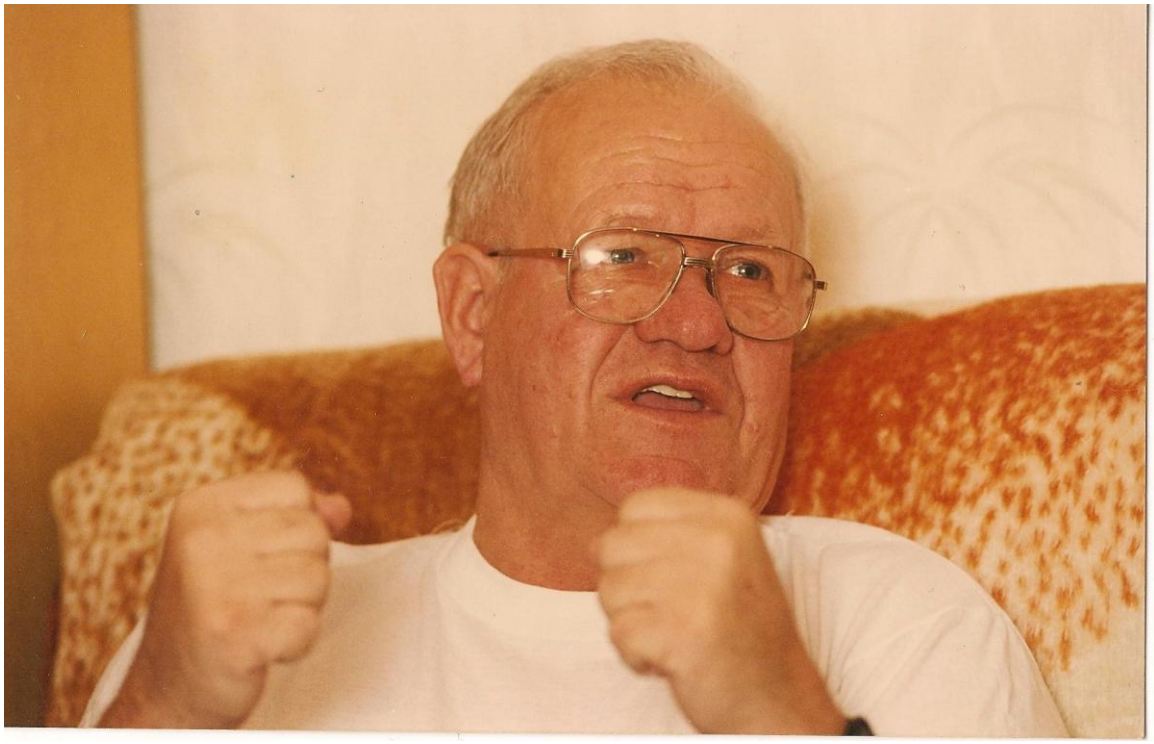

A kezdet
LOUIS ARMSTRONG
DAVE BRUBECK'S GREATEST HITS
BIG JOE TURNER
ROCK THIS JOINT
DIVAT 1937 1962
JOHNNY CASH JERRY LEE LEWIS CARL PERKINS
Jerry Lee Lewis
zongora
'Rock'n'Roll'
ÚJÉVI TÁNCALBUM
VOLT
Wurlitzer
Shuicz Pepe
LEMEZESLÁDÁJA

A zene mesterei

Nemcsak a legenda, hanem a szakemberek is azt mesélik, hogy Nyíregyházán a könnyűzene első „mesterei” a MESTER EGYÜTTES volt.

Ők produkáltak először igazából vérbeli tánczenét, majd évekkel később beatzenét is. Hogy a megállapítás hiteles-e azt most megtudhatják az együttes egyik névadó, alapító tagjától, Mester Gyula pisztonostól, akivel hangulatos – belvárosi sétáló utcai – lakásában beszélgettem.

Arra kérlek, hogy ne csak az igazán népszerű Mester korszakról mesélj, hanem az előzményekről, gyermekkori élményeidről is. Játszottak-e előttetek is már igazi ún. modern tánczenét, ha igen, akkor kik?

A negyvenes években a háború előtt szinte csak cigányzenét játszottak a szórakozóhelyeken. Úgymond modern tánczenét nem. Mi voltunk az úttörők. Az öcsém Mester Zoltán a „kis kefébe” a kereskedelmi iskolába járt, ami most a kis Kölcsey Ferenc Gimnázium. Ott a 40-es évek elején már divat volt, hogy a ballagáson zenekar játszott. Volt egy iskolazenekar, ahol én is rendszeresen trombitáltam, Zoli öcsém pedig szaxofonon játszott.

Kezdtünk népszerűek lenni, felfigyeltek ránk, és tánciskolai muzsikusnak is szerződtették az együttest. Így játszottunk a Szendeczki féle tánciskolában, majd Mares Lili tánctanodájában, végül a Hován tánciskolában. Amikor mi játszottunk, akkor a Szendeczki tánciskola fent volt

a Casino helyén a Korona Szálló nagytermében. A Hován tánciskola a Dózsa György utcán a jelenlegi „Kölyökvár” nagytermében, míg Mares Lili tánciskolája a Zrínyi Ilona utca sarkán, a lebontott Gorkij mozi melletti nagyteremben volt. Ezek a tánciskolák egymással rivalizáltak, így bizonyos időszakokat egyiknél majd a másiknál töltöttünk. Elegáns fiúk, kipirult arcú lányok és aggódó mamák tették utánozhatatlanul hangulatossá ezeket az összejöveteleket. De talán meg kell említenem azt is, amikor az Izraelita Egyház által fenntartott klubban a Szarvas utca elején a munkaszolgálatosoknak játszottunk minden szombat este. Ez a jelenlegi Gyógypedagógiai Intézet nagytermében volt. Akkor még nem volt ennyire kiépítve. Az átalakítások előtt, a lebombázott templom mellett megmaradt egy iskolai szárny, annak a felső emeletén mindig tartottak klubesteket. Nagyon jó kultúregyüttest hoztak össze, és mi őket kísértük zenével, 1945-ben közvetlenül a háború után. Itt játszottunk egészen 1949-ig. közben egyre népszerűbbek lettünk és a Mester Együttest egyre több bálba, rangos rendezvényre hívták. Ennek köszönhetően leszerződtettek minket a Tiszti Klubba, nyaranta pedig Sóstón a Krúdy Szálló teraszán játszottunk, illetve játszottak a többiek, hiszen én itt már nem tartoztam aktívan az együtteshez, olyan beosztásban dolgoztam napközben, ahol nem nézték ezt jó szemmel. A Megyei Sporthivatalnak voltam a vezetője. A mai napig is a sporttal foglalkozom, a zene olyan „mellékes kikapcsolódás” volt és az máig is.

Tudni kell azt, hogy a családunk nagyon muzikális volt. Anyai ágról öröklődött ez. Már a bátyám is hegedült. Ő Mester András, akit labdarúgóként is elismertek, hiszen a Szalai-Mester szárny híres volt. De a bátyám, aki a foci mellett hegedült is, cigányprímásokat is „zsebre vágott”, úgyhogy a háború előtt majd közvetlen utána is, ha valahova elment szórakozni a társaival, akkor a prímások szívesen kölcsönadták neki a hangszerüket itt Nyíregyházán, de Debrecenben és még Budapesten is.

Nagyon jól hegedült. De nemcsak azon játszott. Volt például egy pisztonja. Ő kezdett megtanítani, játszani rajta. Az ő hatására gyakoroltam. Később besegítettünk a Levente Zenekarban is. Ez még 1943-ban volt.

Mikor születtél?

1927-ben, úgyhogy a 70. születésnapomat ünnepeltük a napokban.

Letagadhatnád. Most arra kérlek, hogy fiatalosan szaladjunk vissza jó 50 évet és azt a Mester korszakot elevenítsük fel, amikor a Nyírségi Magyar Nép a címoldalán közölte a hadifogságból hazatérők névsorát, a város a háború nyomait tűntette el és Te 20 évesen 1947-ben gimnáziumok ballagási báljain, a munkaszolgálatosok szombat esti klubfoglalkozásán játszottál, valamint három tánciskola is versengett a Mester Együttesért. Hogyan működött akkor a Mester Együttes?

Ekkorra már kialakult egy olyan mag az együttesünkben, akik rendszeresen összedolgoztak, komolyan próbáltak. Külön szerencse, hogy olyan zenészek voltak ők, akik abszolút hallás után dolgoztak. Kottát írni – olvasni tudtunk, de mégis csak ritkán használtuk. Nem voltunk „kottát gyűrő" zenészek. A következőképpen működött a dolog: a Dózsa György utcán, a mai Béke moziban játszottak egy amerikai zenés filmet. Glenn Miller „Téli szerenád" című muzsikájával. A vetítés után átszaladtam a mozival szemben lévő klubházba, ahol volt egy zongora, ott gyorsan lekottáztam a vezérdallamot. Emlékeztem az alap melódiára, meg hogy milyen hangfekvésben volt. Este én már játszottam és a többiek kísérték. Pillanatok alatt kialakult egy olyan hangszerelés, amit mások csak küszködve tudtak tanulni. A Mester Együttes zenészei olyan tehetségesek voltak, akik azonnal „kapcsoltak".

Kik voltak a társaid?

Veres Pál orvostanhallgató az akkori alispán fia volt a zongoristánk. Kazár Pál dobolt. Mester Zoltán, az öcskös volt a szaxofonos, klarinétos, hegedűs, én tangóharmonikán és pisztonon játszottam. Délután gyakoroltunk, este pedig mentek a műsorok bálokban, tánciskolákban.

Mi volt a repertoár?

A rendes szalontáncok, amelyek akkor divatosak voltak.

Igyekeztünk frissek lenni. Angol és bécsi keringőt, foxtrottot és sok-sok swinget játszottunk. Swingőrület volt, majd évekkel később a rock and roll vitte a pálmát. Ezeken a rendezvényeken gyakran vendégművészek is felléptek. Amikor a Szarvas utcán a munkaszolgálatosok klubjában játszottunk, akkor volt ott egy Fried nevű szervező, aki összetrombitálta a rendezvényeket. Ő hívta meg a vendégművészeket, akiket mi kísértünk. Az iparosok báljain rendszerint színházi művészeket kellett kísérni. Néha csak egy zongorista jött velük és nekünk kellett adni a bőgőst, szaxist, dobost.

Személy szerint már nem tudom megmondani a vendégművészek neveit, hogy kik is voltak, de még a Sóstón, a teraszon is kísértünk vendégművészeket.

Több korabeli krónikában olvastam, hogy akkoriban nem minden együttes használt mikrofont és énekerősítőt a hozzá tartozó hangfal sem volt elfogadott divat.

Nekünk volt. Bár én igazából sportoló voltam, de az első szakmám rádióműszerész, így én fabrikáltam hangerősítőket. Ez akkoriban olyan „nagy szám" volt, hogy zenekari tagnak számított. Úgy szerepelt, mint egy plusz zenész. Fizettek érte. De nemcsak a megrendelők, hanem a vendégek is. Bevezettük a szívküldit. Amolyan rádiós kívánságműsort adtunk.

Bemondtuk, hogy a következő dalt X küldi a szíve választottjának. Ennek nagy sikere volt, és a zenekarnak is bevételt jelentett, megemelte a műsor színvonalát és a hangulatot is. Volt egy erősítő meg mikrofonok a színpad elején pedig az énekládák, amelyekre szép nagy betűkkel ráfestettük, hogy MESTER JAZZ EGYÜTTES. Mi már tudtunk vokális zenét is játszani, illetve a vendégművészeket énekkel is kísérni. Ez akkoriban ritka volt.

Ilyen erősítője nem volt a többieknek?

Nem volt. Nem használtak erősítőt. Nem énekeltek, vagy ha igen, akkor a közönséggel együtt énekeltek. Ezek az együttesek inkább hangszeres, ún. instrumentális zenét játszottak. Mi kezdtünk el úgy „koncertezni", hogy a látványra is adtunk. Show-t csináltunk. Voltak betanult számaink, kiépített koreográfiával. Befestett arccal néger zenét játszottunk.
Szalmakalapban steppeltünk. De volt egy kedvenc saját szerzeményünk, amely egy hangszerboltban játszódott.
Mi voltunk a vevők, akik betévedtünk a boltba és sorra próbáltuk a hangszereket. Természetesen olyan hangszerrel kezdtünk, amelyen nem tudtunk játszani. Hamis volt, fals dolgok jöttek ki a hangszerből. Jött a másik „vevő" is, ő ugyanúgy járt, míg végül mindenki megtalálta a saját hangszerét és kialakult egy ragyogó muzsika. Ez már a jazz korszakunk szüleménye volt. Előadtuk, bálokban is nagy sikerünk volt. A fellépő ruhánkra is figyeltünk. Például ha egy kubai eredetű rumbát játszottunk, akkor tudtuk a tánc spanyol eredetét, ezért kalapot tettünk a fejünkre, sálat tekertünk a derekunkra. Ez sokaknak tetszett. Volt olyan eset is, hogy a lányaikat elkísérő gardemamák nyaka kificamodott, mert amíg mi a színpadon bohóckodtunk, állandóan oldalra figyelve minket néztek. Egyszóval örömzenét csináltunk. Mi is élveztük, és amikor vége volt a bálnak, mi legtöbbször maradtunk és tovább játszottunk. Egyrészt próbáltunk, de igazából annyira élveztük, hogy zenélhetünk.

Van egy fényképe a bátyámnak, Maszeknak dedikálta a RITMUS EGYÜTTES. Ezen a képen a Bozsik Tomiék előtt kottaállványok vannak, ami akkoriban nagy divat volt. Ti használtatok ilyet?

Mi direkt nem raktunk ki soha semmit. Mindent improvizáltunk, függetlenül attól, hogy persze ismertük a kottát. Bár én nem jártam zene suliba, de a bátyám, az öcsém jártak, meg a zenekar többi tagja is. Én otthon tanultam meg kottázni a tesóimtól, meg levente koromban a próbákon. Annyit mindig tudtam, amennyi a zenekarban kellett. De például meghívtak a József Attila Művelődési Házban működő Szimfonikus Zenekarba is párszor. Ott játszottak jó trombitások, de egyszer azt mondta a karmester az egyik pisztonosnak: „Ne haragudjon meg, most a Mester Gyula fújja a szólót, mert a hangszere szebben szól." A zenekar pisztonosa konzervatóriumot végzett technikás zenész volt, de a karmester rám

szavazott. Nekem olyan szám volt, hogy a mélyhangokat nem tudtam fújni, szinte erőlködnöm kellett, hogy ne legyen fals, de a magas hangokat a harmadik oktáv G-ig meg A-ig tudtam, úgyhogy mindig tisztán szólt a hangszerem. A Mester Együttessel gyakran játszottam Louis Armstrong számokat. Lekoppintottam hangról-hangra még az improvizációt is. Akkoriban még nem volt elterjedt a magnetofon.

Lemezjátszón játszottam az Armstrong lemezeket. Tönkre is mentek egy idő után. Később volt már magnóm, egyes számokat csak részleteiben tudtuk felvenni, a hiányzó részeket „odaéreztük", leimprovizáltuk. Ezért is kedvelték a Mester Együttest. A zongoristánk leütötte, hogy ti – ti – ti… ütött egy hangot és mi már tudtuk, hogy szólózni akar, a többiek csak a kíséretet, az aláfestést játszották. Mindannyiunk improvizált és mindenki szólózott. Voltak számaink, amelyek direkt erre voltak beállítva. Soha nem játszottuk más szerzeményeit egy az egyben, hanem arra törekedtünk, hogy valami történése legyen a számnak, hiszen el kellett adni a zenét.

Akkor is és most is utálom azt a zenekart, amelyiknek nincs speciális koreográfiája, látványossága, kellemes fellépése. Az ötvenes években nem volt Tv. A zenekaroknak kellett nyújtaniuk a látványt. Ha nem is tudtak jól zenélni, a látvánnyal pótoltak mindent. Amikor a Bethlen Gábor utcán a Szakszervezetek Házában az ott működő Móricz Zsigmond Művelődési Ház zenekara voltunk, gyönyörű egyenruhában játszottunk. Galambszürke zakó, fekete nadrág. Igen jól néztünk ki. A Művelődési Ház Kultúrcsoport vezetője Bárkányi Ferenc intézte nekünk. Kiváló szakember volt. Mindenhez értett. Ragyogó színjátszó és tánc csoportjai voltak, ezeket is kísértük alkalmanként. De az ő műsorszámaikban is voltak beállított betétdalaink. Nekem volt egy trombita szólószámom, ami úgy kezdődött, hogy sötét volt a színpad és csak a trombita szólt. Lassan mentem a színpad közepére, miközben halvány fény világított meg. Nos, egyszer a nagy sötétben éppen igyekeztem a színpad közepe felé és nem vettem észre, hogy a trombitám fúvókáját a kiscsajok bekenték rúzzsal. Amikor én a sötétben befújtam úgy szólt, mint amikor egy libának a nyakára taposnak. Kirohantam a színpadról, kitöröltem a fúvókát és gyorsan visszamentem. Ragyogó bulikat lehetett csinálni, szép idők voltak ezek!

Ebben a nagy örömben mennyire volt üröm az, hogy 1953 körül a Rákosi korszakban nem lehetett modern tánczenét játszani?

Nem igazán örültek a swing gyűjtőnévvel ihletett zenének. Több újságcikk is tanúsítja, hogy ezt nem „díjazták". Sőt az OSZK-n keresztül leküldték a kottákat is, hogy mit lehet játszani. Irányelveket szabtak, amelyben a művészi színvonal vagy az esztétikai érték problémája teljesen háttérbe szorult az ideológiai kérdések mögött, és az alulról a közönség

részéről jelentkező igények, kezdeményezések sem kerülhettek szóba, a hivatalos kinyilatkoztatás és csalhatatlanság dogmáival szemben. A programpontokat az Új Zenei Szemle 1953-as évfolyamában közzé is tették, és ettől kezdve ezek voltak a mérvadók. Íme, a recept:

1. A dallam vezető szerepe (szemben az amerikai dzsesszben uralkodó ritmusorgiákkal)
2. Egyszerű világos harmonizálás (szemben az amerikai dzsessz formalista kakofóniájával)
3. Optimizmus (szemben az amerikai dzsessz pesszimista, ideges légkörével)
4. Mai életünkkel foglalkozó értelmes szöveg (szemben az amerikai dzsessz erotikus, gyakran idiotikus szövegeivel).

Az idézett „receptet" felső utasításra a magyar tánczeneszerzők és szövegírók munkaközössége alkotta meg. Ez, hogy érintett benneteket?

Úgy, hogy nem tartottuk be! Nekünk ki kellett elégíteni a táncolni vágyó közönség igényét. Az ifjúság imádta a swinget, majd később a rock and roll-t.

Ha ez tiltva volt, kottákat sem kaptatok. Honnan szereztétek az „alapanyagot"?

Nekem abszolút hallásom volt – és ezt nem dicsekvésből mondom – elég volt egyszer meghallgatnom a slágert, már tudtam is játszani. A próbákon az alapokat lejátszottam, amihez a többi zenész máris kapcsolódott és így este már a komplett kész variációt játszottuk. Mint rádióműszerész, sokat rádióztam, így szinte mindig naprakész voltam tánczenében. Később azután kerültek hozzánk kották is, ami sokat segített.

Meg a rock and roll lemezek is, gondolom, hiszen 1954-1955 körül már milliós példányszámban léteztek Bill Haley, Little Richard, Chuck Berry kislemezek és mondjuk 1956 elején már itt volt Nyíregyházán Elvis Presley első 12 számos mikrobarázdás nagylemeze (LPM-1254), olyan „alapművekkel", mint a Carl Perkins szerzeményeként imádott „Blue Suede Shoes" vagy a Ray Charles által írt rhythm and blues az „I Got a Woman". Tiltás ide, tiltás oda, a „zene nem ismert határokat". Ti is játszottatok rock and rollokat. Hol?

Az Irodaház harmadik emeleti nagytermében. Az Irodaház 1954-ben épült. A rock and rollt nem tanították a tánciskolákban, mégis sokan – és – ami lényeges – jól táncolták. Hogy hol lesték el, nem tudom, talán a házibulikon. A kidobós tánc ment és a swing, amit nagyon élveztek. Volt is probléma belőle bőven, sokaknak nem tetszett.

Győri Illés György a Kelet-Magyarország 1961. május 4. számában „A város szégyenfoltjának" nevezte az Irodaházat.

„Az Irodaház emeletei már messziről az éjszakába világítanak, a Kossuth térről is látszanak a táncoló párok sziluettjei. A bejárat előtt is több általános iskolás kisgyermeket találunk.

- Hát ti mit kerestek itt ilyen későn?
- A szüleinkkel vagyunk.
- És ők hol vannak?
- Az első emeleten, az ingatlankezelőnek van a bálja. Oda jöttünk…

Az első emeleten mindjárt verekedő fiatalokba botlunk. A rendőr igazoltatja őket és bekíséri. A teremben, ahol az Ingatlankezelő Vállalat dolgozói táncolnak, annyi a kisgyermek, mint az óvodában. Pedig már éjfél körül jár az idő. A következő emeleten a szokásos hétvégi, irodaházi táncmulatságon rengeteg a fiatal.

Sokan úgy vonaglanak a rock and rollra, mintha görcseik lennének. S a folyosón… Igen, a folyosón szekrények állnak. Minden szekrény mellett egy pár. Csókolóznak, szorongatják egymást, nem zavartatják magukat a járókelőktől sem. Ez a helyzet tarthatatlan.

Hibás a SZOT, aki ezeket a mulatságokat rendezi, de hibás elsősorban a KISZ Városi Bizottsága, amelynek az lenne a feladata, hogy a szombat estékre is megfelelő színvonalú szórakozási lehetőségeket teremtsen az ifjúságnak.”

Az előbb olvasottak nagy port kavartak, melynek eredménye egy újabb újságcikk lett, sőt egy ifjúsági klub terve is körvonalazódott. Íme, a Kelet-Magyarország június 24-i szerző nélküli cikke:

„Lapunk május 4-i számában, a „Fiatalok az éjszakában” című cikkben „A város szégyenfoltja” alcím alatt foglalkoztunk az Irodaház nagytermében lezajló szokásos hétvégi táncmulatság kérdésével. Nemcsak a rendező Móricz Zsigmond Művelődési Házat, hanem a KISZ Városi Bizottságát is felelősséggel érintette az itteni állapot. Az azóta eltelt időben tapasztaltak alapján közölhetjük, hogy örvendetesen megváltozott a helyzet. Klubigazolványokat rendszeresítettek. Ezeket az igazolványokat csak személyi igazolvány alapján töltötték ki és csak azoknak, akiknek igazolt munkahelyük van. Természetesen hiába volt igazolt munkahelye annak, aki az eddigiek alapján nem érdemelte meg az igazolványt. Az Irodaház nagytermében csak ilyen igazolványok tulajdonosai vehetnek részt a hétvégi táncmulatságokon. A klubtagok csak egy ismerőst hívhatnak magukkal. Ha valaki időközben méltatlanná válik a klubtagsághoz, mint ahogy már volt is rá példa, attól azonnal bevonják az igazolványt és többé nem engedik be. Szeszesital árusítás nincs ezeken a táncmulatságokon. Ha valaki pedig a városban berúg, nem engedik be. Állandó rendezőgárda gondoskodik a rend fenntartásáról. Ha valaki bemegy erre a táncmulatságra, azonnal megállapíthatja, hogy

teljesen megváltozott a helyzet. A művelődési ház és a KISZ közösen kulturált szórakozást biztosít a város ifjúságának. A klub-igazolványokhoz azonban klub is kellene, mondhatná valaki és tegyük mindjárt hozzá azt is, hogy teljesen joggal. Ez a szombat és vasárnap esti rendezvény megoldja ugyan a város táncolni vágyó ifjúságának a helyzetét, de ez még nem klub. Klub ugyan nincs még, de a terve már megszületett. A KISZ városi szervezete kidolgozta a klub tervét.

A Móricz Zsigmond Művelődési Ház biztosítja az anyagiak nagy részét. Külön könyvtárat létesít, társasjátékokkal szereli fel a klubot, állandó felügyeletet biztosít. A KISZ a TIT-tel közösen előadás-tervezetet állít össze, biztosítja az előadókat, megszervezi a hallgatóságot. A város minden alapszervezetében egy hónapra előre ismertetik a klub műsorát, hogy az ifjúság előre figyelembe vehesse azt.

A KISZ vezetősége rendszeresen látogatja majd a klub foglalkozásait, hogy a helyszínen adhassanak segítséget. Ennek a klubnak a megvalósításával Nyíregyháza ifjúságának sok – sok – évi problémája oldódik meg. Különösen szombaton és vasárnap volt kevés ifjúsági rendezvény az esti báloktól eltekintve. A szórakozáson túl természetesen egységesebbé teszi ez a klub az ifjúságot és elősegíti világnézeti fejlődését, általános műveltségének emelkedését, ha rendszeres, színvonalas előadásokat, foglalkozásokat tartanak. A KISZ Városi Bizottságának terve negyedéves időközökben írja elő az itt folyó munka értékelését, mi azonban jóval hamarabb szeretnénk minél több jót írni lapunkban ennek a klubnak a munkájáról."

A jószándék tehát megvolt, dicsérő cikkel azonban nem találkoztam a következő évek napilapjait tüzetesen áttanulmányozva sem. Tervekről, elképzelésekről viszont annál többet olvastam. A fenti cikket követően, jó három évvel később még mindig a megoldást keresték a „szakemberek".

„Vasárnaponként ifjúsági étterem lesz a Tisza" írta a Kelet-Magyarország 1964. április 25-én, majd május 7-én Murvay Mihály városi KISZ titkár vázolta elképzeléseit a helyi napilapban.

„Rendszeresebbé és főleg tartalmasabbá tehetjük egy ilyen állandó klubban az ifjúság szórakozását, amelyre elég sok panasz hangzott el az utóbbi években. Jó alkalom kínálkozik arra, hogy ne csupán a tánc alkossa a programot. Ahogy megegyezünk a vendéglátóipar vezetőivel a részletekben, klubvezetőséget választunk gyakorlott, ötletgazdag fiatalokból.

Az a célunk, hogy ha már helyiséget kapunk, a lehető legjobban használjuk ki. Természetesen gondoskodunk majd a fegyelmezett szórakozásról, ebben ifjúgárdistáinknak lesz nagy szerepük. Persze nem várhatunk csodát ettől a klubtól, főleg az első időszakban, éppen ezért a működőre is nagy gondot fordítunk. Ez a József Attila Művelődési Házban van, és kialakult

törzstagsága van. Mégis úgy véljük: ez az újdonság is felkelti a fiatalok érdeklődését. Legutóbb például nagy sikert hozott a városi tánczenekarok bemutatója. Nem lehetne sűrűbben összehozni ilyen rendezvényeket? kérdezte Murvay-t a cikk írója. A.S. Indokolt a kérdés, hiszen két klub képtelen lesz kielégíteni közel tizenöt ezer nyíregyházi fiatal igényét."

Bizony nem tudta kielégíteni, és a helyzet javulására még hosszú évekig várni kellett. De ez majd később érintjük.

Továbbra is az Irodaház nagyterme maradt az egyik legfelkapottabb táncterem. Többször is voltam ott ebben az időben. Volt szerencsém élőben is látni a hétvégi történéseket. Emlékezetes marad az ottani feeling. A Mester Együttes mestere volt a hangulatkeltésnek. Kitűnő instrumentális és vokális számok követték egymást. Nagy siker volt a Champs féle Tequila és az ős beat a Johnny and the Hurricanes féle Red River Rock. Nagy nevek, legendás zeneszerző előadók. Szerzeményeiket jól játszanak nemcsak nagy élmény, felemelő érzés lehetett, de kitűnő zongoristák és kísérő zenészek is kellettek hozzá. Az ilyen magas „léccel" hogy birkózott meg az ötvenes évek legjobbnak tartott nyíregyházi zenekara a Mester Együttes? Kik zongoráztak veled? – kérdezem Mester Gyulát.

Amikor még iskolába jártam a háború előtt a „kis Kefében" Sümegi Béla volt az első zongoristánk, de gyakran fellépett velünk a bátyja Sümegi István is, aki szintén kiváló zongorista volt. A felszabadulás után a Rákóczi utca 4-ben a kapualj fölött az emeleten játszottunk. Ott az alispánnak a fia, Dr. Veres Pál volt a zongoristánk. Azután a jogi egyetemista Dr. Kovács Gyula ügyvéd is játszott velünk, de ő gyakran távol volt tanulmányai miatt, ezért újra zongorista után kellett néznünk. 1949 körül került hozzánk Marssó János kitűnő zongorista, aki nemzedékeknek segített eligazodni a fekete és fehér billentyűk rendszerében. Ekkor Kazár Pál volt a virtuóz dobosunk. Kitűnő jazz muzsikát játszottunk. Amikor felépült 1954-ben az Irodaház Kovács Győző, Tomasovszky Pál és a fiatal Kubassy Tamás voltak a billentyűseink.

Beszélgetésünk elején említetted Müller Lalát is, akiről én csak annyit hallottam, hogy hegedűn és már 1948-ban gitáron! játszott. Úgy tudom, hogy külföldön is élt. Mesélnél róla?

Amikor az amerikai fogságból hazakerült, akkor játszott a Mester Zenekarban. Ő ugyanis azonnal észrevette, hogy mi játsszuk azt a muzsikát, amit ő az amerikai hadifogságban hallott, ahol gyakran szólt a jazz és swing zene. Ő hegedűn játszott és ragyogóan improvizált legyen az jazz, népzene vagy divatos tánczene. Mi ugyanis nemcsak a jazz szerzeményeket improvizáltuk, hanem a tánczene sikeres dalait is, mert ha az

alapdallamot, a melódiát állandóan estéről estére ugyanúgy kellene játszani, ezt még ma is „verésnek” érezném.

A zenekarodat akár Mester combonak is nevezhetjük, hiszen kisegyüttes voltatok, ahol majd minden zenész több hangszeren is játszott. Te például pisztonon és tangóharmonikán is. A combo közismerten a combination rövidítéséből eredő kifejezés. A szó egy, a kis együttesekben nyíló sokféle zenei és hangszer összeállítási lehetőségre „kombinációra” utal. Ennek kihasználását segítette az, hogy Müller Lala gitáron is játszott?

Hogyne. Haladnunk kellett a kor követelményével, a divattal és ő ebben sokat segített. Ő nemcsak a hegedűn, hanem a gitárján is ragyogóan szólózott. Kezdetben akusztikus gitár volt a divat, és főleg gitárkísérethez használták a hangszerelők. Később, mint ritmusgitáros egyre nagyobb szerephez jutott. Az elektromos erősítést úgynevezett gégemikrofonnal oldottam meg, hiszen közvetlenül a háború után még nem volt elektromos pick-up.
De ragyogóan hangosította ki Lala gitárjátékát a gégemikrofon is, amit a háború alatt a pilóták használtak. Úgyhogy ilyen és a már korábban említett technikai trükköket, megoldásokat használtunk. Sokfelé játszottunk Kisvárdától Mátészalkáig. Bujtól a vásárosnaményi Tisza partig. Vonaton meg kisvonaton utaztunk, és cipeltük a hangszereinket és a technikai cuccot. Volt egy emlékezetes eset is. Egy Nyíregyházához közeli helyre hívták az együttest játszani. Kisvonattal mentünk. Gyönyörűen le is ment a bál, de mi még ott maradtunk a vonatindulásig egy kis örömmuzsikára. Egyszer csak megjelentek a falu erős emberei. Müller Lala is velünk volt és mondta az egyik erős legénynek, hogy én boksz bajnok is vagyok és „ne hülyéskedj, mert a Gyula egy kézzel is leterít.” „Óh, az nem igaz” mondta a kötekedő, kételkedő. A zenésztársaim lekötötték az egyik kezemet és én fél kézzel is elintéztem. Teljesen kifeküdt. Híre ment és újabb erős emberek érkeztek, köztük egy frissen szabadult „szekercés”, aki sógora gerincét egyengette kissé túl erősen. Szóltak is nekünk, hogy jobban tesszük, ha elmenekülünk, mielőtt mi is hasonló sorsra jutunk. Na nekünk se kellett több, hát szaladtunk a vonathoz egyikünk előre, a másik oldalra és hátra-hátra nézett, hogy jön-e a „szekercés”. Lala félt a legjobban, mert már akkor is kissé el volt hízva és csak lassan tudott futni. De azért elértük a kisvonatot.

Persze nem mindig kellett futnotok, hiszen köztudott, hogy inkább a megrendelők futottak utánatok, annyira foglalkoztatott zenekar voltatok. A Mester Zenekar azon ritka csapat, akikről azért írtak a helyi újságban is, bár nem minden esetben dicsérő szavakat. Íme, egy példa a Kelet-Magyarország 1965. március 13-i számából.

„Bál-bosszúsággal” írták a végzős osztályok a KISZ titkárai. „A Nyíregyházi Közgazdasági Technikum pénzügyi tagozata március 7-én tablóbált rendezett. A bál sikere érdekében már február 27-én szerződést kötöttünk az OSZK (Országos Szórakoztató Zenei Központ) megyei megbízottjával a Mester Zenekarra. Vasárnap este 7 órakor több mint 700 fiatal várta az ünnepélyes megnyitót, a nyitótáncot. Sajnos erre csak 8 órakor kerülhetett sor magnetofon segítségével. A zenekar a megkötött szerződést megszegte, egyszerűen nem jelent meg a bálon. Kiment vidékre játszani, nyilván előnyösebb körülmények adódtak… Így rontotta el a táncolni vágyó fiatalok szórakozását egy hivatásos zenekar, melynek az lenne a feladata, hogy szórakoztasson.”

Tizenegy nappal később a Kelet-Magyarország 1965. március 24-i számában „Válasz a „Bál-bosszúsággal” című cikkre” a rejtély is megoldódott. „… hogy a rendező szerv a zenekart a kiközvetítésről nem értesítette.

Mester Zoltán zenekarát felelősség nem terheli, miután a rendező szerv velük a kapcsolatot nem vette fel.

Így egy korábbi közvetítésnek eleget téve március 7-én, Dombrádon szolgáltattak zenét. Zongor István Kirendeltség vezető.” Az hibázik, aki sokat dolgozik, szoktak mondani valami hasonlót. A Mester Együttes az egyik legtöbbet foglalkoztatott kiközvetített zenekar volt abban az időben.

Úgy tudom először ti játszottatok Shadows féle gitárzenét és Beatles felvételeket.

Igen, twistet is játszottunk. Őrjöngött a közönség. Ilyen sokféle stílusú zenéhez jó zenészek kellettek. Így játszott velünk Horváth Rudi a szaxis, Horváth Ulus és Kósa Ferenc dobosok.

Kósa Ferenc a filmrendező?

Igen, csak dobolt, de azt pompásan. Vibrafonon inkább Ulus játszott. Tökéletesen improvizált. Azután érkezett hozzánk Bagi Barna az ügyes kezű gitáros. Így tudtunk Shadows, Duane Eddy és Beatles számokat is játszani. Ez már 1963 elején volt. Nyaranta sokat játszottunk a sóstói teraszon szinte állandó teltházzal.

„Rekordforgalom – Nem volt panasz a vendéglátásra” „Telt ház volt a Sóstón” írták a korabeli újságok.

„Vasárnap nyitotta meg a kapuit a nyíregyháziak kedvenc kiránduló, szórakozóhelye a Sóstó. Bár a hivatalos megnyitásra délelőtt tíz órakor került sor, a villamosok és motoros szerelvények a kora reggeli órákban is százával szállították ki az embereket. Az első nap igen jól sikerült, melyben sok szerepe van a rendkívül kedvező időjárásnak. A vasárnapihoz hasonló május elsejei forgalomra az utóbbi években nem volt példa. A vendéglátóipar is

alaposan felkészült a várható nagy forgalomra. Tízezer vendégre számítottak és ennek megfelelően koncentrálta erőit a vendéglátóipar.
Több mint harminc mozgóárus végezte az étel- és italféleségek árusítását.
Szükség is volt rájuk, hiszen a korai órákban a kirándulók ezrei valósággal megszállták a Sóstó különböző helyein felállított alkalmi büféket, falatozókat, kerthelyiségeket. Délután öt órától a népszerű Mester Zenekar szórakoztatta a nagyszámú vendégsereget. Becslések szerint a május elsejét mintegy tízezer ember töltötte szórakozással a Sóstón."

A Mester Zenekar számtalan fellépésén bizonyította tehetségét, rátermettségét és azt, hogy megérdemelten viselhette a legprofibb „nevelő együttes" megtiszteltető címet is. Könnyűzenei versenyeken, fesztiválokon is bátran a színpadra engedtek, „mélyvízbe dobtak" fiatal zenészeket, énekeseket.

Milyen versenyeken illetve fesztiválokon lépett fel a Mester Zenekar és kiknek a zenei kíséretét vállaltátok ott?

Különböző városi, járási és megyei amatőr tánczenekarok versenyén játszottunk és többek között kíséretet adtunk Rudi Margit, Tácsik Antal,

Álló sor: Pethes Csaba, Rudi Margit, Tácsik Antal. Guggol: Vajda György, Kubassy Tamás, Mester Zoltán, Újváry József és Simon Géza

Komássy (Király) Ákos és Pethes Csaba énekesnek is. Eljutottunk a Salgótarjáni Országos Amatőr Könnyűzenei Fesztiválra is.

A megyei döntőt az alábbi cikkben elemezte M.A. a Kelet-Magyarország március 23-i számában „Tánczenekarok bemutatója" cím alatt.

„A kulturális szemle egyik legnépszerűbb ágának vetélkedőjére, az amatőr tánczenekarok megyei bemutatójára került sor vasárnap este a Móricz Zsigmond Színházban. A KISZ Megyei Bizottsága változatosságra törekedve, jól szervezte meg az együttesek

bemutatóját. A salgótarjáni országos fesztivál előtti utolsó nagy erőpróbán a zenekarok megállták a helyüket, az elmúlt évi megyei verseny óta az együttesek sokat fejlődtek.
Leginkább két zenekarnál a MÜM 110. sz. Ipari tanuló Intézet és a nyíregyházi Móricz Zsigmond Művelődési Ház együttesénél tapasztaltuk ezt. A bemutatón hat zenekar vett részt a nyíregyházi Móricz Zsigmond Művelődési Ház Mester Együttese, a nyíregyházi és a nyírtelki honvéd, a tiszavasvári Ifjúsági Ház, valamint a mátészalkai Járási Művelődési Ház amatőr együttesei. A zenekarok játékát fiatalos játék és versenyszellem jellemezte, több műsorszámmal igényes muzsikának tapsolhatott a közönség. A hat zenekar közül háromra hívjuk fel a figyelmet: Jakab László (Nyírtelek), Szepesi Enikő (MÜM 110-es), és Pethes Csaba (Mester Zenekar). Az eddigi teljesítmények alapján a KISZ Megyei Bizottsága a Salgótarjánban megrendezésre kerülő tánczenekarok országos fesztiváljára a Nyíregyházi Móricz Zsigmond Művelődési Ház Mester Együttesét és a Nyíregyházi 110. számú Ipari tanuló Intézet együtteseit, valamint a nyírteleki Honvéd Zenekart javasolta."

A Színházban tartott versenyekre a nézők nagy szeretettel gondolnak vissza. Vajon Mester Gyulának mit jelentettek ezek a versenyek?

Hatalmas élmény volt. Precízen készültünk rá. A városi vetélkedőn helyi szakemberekből állt a zsűri, míg a megyei versenyre Budapestről érkezett a zsűri. Miután a Mester Zenekar énekeseket is kísért, és a versenyprogramja is változatos volt, a zsűri igazán sokrétűen, de szakszerűen értékelte a produkciónkat. Játszottunk saját szerzeményt, Beatles számokat és még Liszt kompozíciót is. Emlékszem, hogy amikor Liszt Szerelmi Álmokat játszottuk én egy ismert magyar sláger alapdallamát is bejátszottam zavaromban. Odajött a zsűri egyik tagja és kérdezte: „Mondja ezt Ön szándékosan játszotta így?, mert nagyon ötletes." Igen, mondtam határozottan, pedig azt sem tudtam, hogy mire céloz. Ösztönösen játszottam.

Jó lenne meghallgatni egy-egy felvételeteket. Készült ilyen valaha is?

Persze! A salgótarjáni vetélkedő előtt és után is készítettek velünk felvételeket. Egy kissé kopasz technikus, Fehér Gábor volt a felvétel vezetője.

A sportoló gyerekek tudják, hogy zenéltél valamikor? Trombitáltál nekik, esetleg a versenyeken a fanfárokat helyettesítetted?

MESTER GYULA

Meséltem nekik róla, sőt egyszer-egyszer a trombitát is magammal vittem. De az edzéseken is állandóan szól a zene vagy én dudorászom.

A nyíregyházi sportrajongók nagy örömére szolgált, hogy meghívtak a IX. amatőr ökölvívó világbajnokságra, ahol a szervezőbizottság tagjaként igazán felelősségteljes munka várt rád. A televízió képernyőjét nézve nagyon mozgalmasnak tűnt a világbajnokság. Milyen volt a méhkaptár belülről?

A világbajnokság első napjaiban reggel fél hatkor kezdtünk a Budapest Sportcsarnok alagsorában, négy hatalmas tornateremben. Kettőben edzettek, melegítettek a versenyzők, míg a másik kettőben az alapos orvosi vizsgálatok, illetve a mérlegelés folyt. Itt tevékenykedtem reggelente én is. Egy külföldi bíróval súlycsoportonként lemértük a versenyzőket. Digitális berendezések álltak a versenyzők rendelkezésére. Ezen ellenőrizhették súlyukat, majd reggel

nyolc órától megindult a hivatalos mérés és 13 órától elindultak az előselejtezők. Ott ismét találkoztam minden versenyzővel, hiszen én adtam nekik az ellenőrzött boxkesztyűket.

Neked, mint volt bajnok versenyzőnek, tanárnak, ökölvívóedzőnek milyen élmény volt találkozni közel négyszáz „nagymenővel”?

A kubaiakat eddig csak hírből ismertem. Roppant népszerűek voltak, főleg Savon, aki ötszörös világ- és kétszeres olimpiai bajnok. Alig győzte osztogatni és autogramokat a csarnokban. Közvetlen, udvarias és nagyon szimpatikus főiskolás fiatalember. Hatalmas iram volt és nemcsak a szorítókban, hanem a bíróknak, pontozóbíróknak és nekünk, szervezőknek, technikai lebonyolítóknak is. A világbajnokság kezdetekor úgy tűnt, hogy egy teljesen erőcentrikus világviadal lesz, hiszen majd mindegyik versenyző csépelte és szinte leseperte ellenfelét. Úgy éreztem, hogy itt csak az fog érvényesülni, aki az öt menetet végig tudja ütni-vágni.

Ahogy teltek a napok, egyre jobban előkerült az ész. Már csak a „gógyisok” maradtak állva, azok, akik ésszel bokszoltak. Közéjük tartozott „Madár” Erdei Zsolt is. Ő felnőtt észben Kovács „Kokóhoz”. Ugyanis, ha úgy bokszol, mint tette azt az olimpián, hogy odamegy, és ész nélkül verekszik, akkor szétszedték volna. De mit csinált? Közel ment az ellenfeleihez levédte ütéseiket, és amikor azok visszaléptek volna, akkor ütötte meg tisztán ellenfeleit. Ezeket az ütéseket a „zsűri” mindig tisztán látta.

Megérdemelten nyert. Amikor hazamentünk a „Madár” meccse után a szállodánkba, nagyon örültünk. Zsolt pezsgőt hozott és a szálloda kis TV-szobájában összejöttek a válogatott tagjai, edzők, szervezők. Jó sokáig elbeszélgettünk. Nagyon jól éreztük magunkat.

Gondolom ugyanez történt „Kokó” mérkőzése és diadala után is?

Kovács a döntőt úgy kezdte, hogy először odajött hozzám a kesztyűkért. Úgy adtam oda neki saját kezűleg, mint ahogy tettem azt majd négyszáz versenyzőnek. Talán még sohasem láttam ilyen nyugodtnak verseny előtt. Mondta is, hogy az orosz elleni mérkőzése után mindenki félt attól, hogy az ott szerzett arcbénulása befolyásolhatja a döntőn. Ezért külön készült, főleg speciális lábmunkára törekedett. Erre most különösen nagy szüksége volt, hogy ne tudja ellenfele megütni az arcát. Ezt kivédeni nagyon nehéz, erre születni kell, ezt nem lehet bárkinek megtanítani. Én ötven éve foglalkozom ökölvívással, mint játékos, mint edző, mint tornatanár. De ilyet ritkán láttam én is. Bizonyos elmozgást alkalmazott, így az ellenfél mindig elütött mellette, ő pedig jó ütemben legtöbbször betalált.

Bejött neki. Kihasználta azt a pillanatot, hogy amikor az ellenfele a kezét húzta visszafelé, ő akkor ütötte meg. Ezeket a tisztán bevitt ütéseket tudták pontozni, hiszen azt látta minden pontozó. Én különben az újságírók helyéről figyeltem a döntőjét. Innen pompásan lehetett

látni a mérkőzést és a pontozó bírók TV-monitorjait is, ahogyan pontoztak. Kovács „Kokó” tisztán, megérdemelten nyert.

Mi lett a világbajnoki kesztyűkkel?

Azt megkapta Erdei Zsolt és Kovács István is. Ez a szervezők ajándéka volt!

Rólad a legtöbb sportoló tudja, hogy kitűnően trombitálsz. Többüket megtanítottad már „kesztyűben dudálni”. A győzelem mámorában nem akartad Kokót is megtanítani világbajnoki kesztyűben trombitálni?

Erre most nem volt időnk, de egyszer talán hajlandó lesz rá.

Milyen számot tanítanál meg neki legelőször? Egyáltalán ki a kedvenc trombitásod?

Miles Davis, hiszen az ő alakja szinte kiemelkedik a modern jazz különböző csoportosulásaiból. Kísérletező, szüntelenül előrehaladó alkotó művész. Miles Davis minden újra fogékony, az új irányzatokra gyorsan reagál, de azokból mindig csak annyit vesz át, amennyi beolvasztható saját világába. Gyakran változtatta partnereit, de mindig a legjobb muzsikusokkal játszott, ezért volt naprakész. A vele játszó zenészek mindig átvették Davis elképzeléseit, hatása alá kerültek.

Úgy veszem észre te is. Én is úgy vagyok vele, hogy legtöbb lemeze egy stílustanulmány a „King of blue” vagy a „Birth of the cool” mind-mind mesterműd.

De Mester Gyula bizonyítottan hazai mesterektől is tanult. Kik voltak rád nagy hatással?

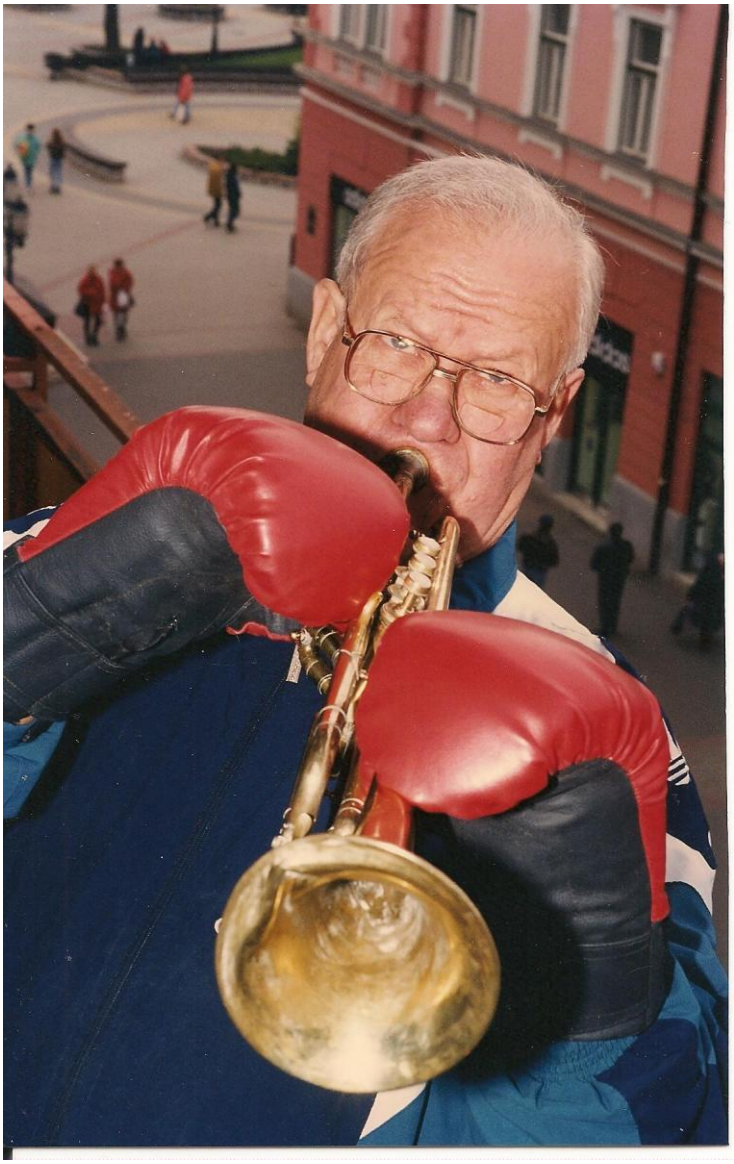
Tomsits Rudolfnak a technikáját szerettem, de az igazi mégis csak Sárosi Kati tragikusan elhunyt férjének, Zsoldos Imrének a trombitajátéka volt. Az nagyon tetszett. Szinte hegedült a hangszerével, a trombitájával.

Imádom a számait és az átdolgozásait. Például az Il Silenciot. Képzeld: egyszer szórakoztunk itt a Zrínyi Ilona utcai lakásunkban szilveszter estéjén. Ahogy közeledett az éjfél, az óévbúcsúztató tömeg egyre hangosabban hömpölygött harsány „trombitaszóval” a Kossuth térre. Én sem maradtam csendben és kiálltam ide a lakásunk erkélyére és elkezdtem játszani az Il Silenciot. Mindenki otthagyta a Kossuth teret és itt az erkély alatt hallgatta a rögtönzött koncerttermet. Egyre többen tapsoltak majd tomboltak és kiabálták, hogy még egyszer, még egyszer… Úgyhogy többször is el kellett fújnom ezt is, meg az igazi példaképem a „táskaszájú” Satchmo megunhatatlan alapműveit. Mester Gyula példaképe, Louis Armstrong bejárta az egész világot, járt jazz hagyományokkal rendelkező országokban és járt olyanokban is, mint például Magyarország, amelyekben a jazznek nincs hosszú múltja. A siker mindenhol egyforma. A közönség nemcsak a műfajért, inkább az ő személyéért ment el a hangversenyeire, ezek a koncertek azonban a jazz számára nagyszerű hírverést is jelentenek.

Magyarországon talán sohasem rendeztek olyan méretű hangversenyt 1965 előtt, mint amikor Armstrong a Népstadionban 90 ezer ember előtt fellépett.

Bizonyára Nyíregyházáról is sokan emlékeznek arra, hogy a csapnivalóan rossz akusztika, a pár száz wattos erősítés ellenére a hangverseny remekül sikerült:

Kitűnő volt Louis Armstrong és valamennyi zenésztársa, Jewell Brown a fiatal közreműködő énekesnő pedig olyan előadást, énekmódot mutatott be, amilyennel a magyar közönség korábban aligha találkozhatott. A leírtak is bizonyítják, hogy Mester Gyulának, a Mester Együttes trombitásának nem véletlenül volt egyik példaképe Louis Armstrong.

Dr. Csengery Pálné

Nemcsak trombitások játszották Louis Armstrong szerzeményeit, sikeres betétdalait, hanem a zongoristák, többek között Dr. Csengery Pálné is.

Ha az olvasók közül valaki az ötvenes évek elején a Béke Cukrászdában, majd később a Luther Ház alatt a Bacsik cukrászdából átalakított Anna Cukrászdában egy forró fekete mellett kellemes zongorajátékban gyönyörködött, bizonyára szívesen emlékezik a mindig elegáns zongoristára, Csengerynére. De talán még többen hallgattuk áhítattal – legnagyobb sikerei színhelyén – a Korona elegáns nagytermében. Vele elevenítettük fel a régmúltat.

Úgy tudom, hogy az Angol Kisasszonyok gimnáziumában érettségizett és komolyzenét tanult, majd a háború után fiatalon vállalati rendezvényeken, később pedig a Vendéglátóipari Vállalat különböző „egységeinél" szórakozóhelyeken zongorázott. Kényszerből vagy ennyire szerette a könnyűzenét?

A háború előtt volt zongoránk. Klasszikus zenét tanultam Róza néninél a Bocskai utcában a bírósággal szemben. Otthon szorgalmasan tanulgattam és gyakoroltam. De mint a legtöbb korombeli fiatal lánynak, Fred Astair volt a kedvencem. Nagyon szerettem a számait, hiszen mindig nagyon érdekelt a tánczene. Magamtól kezdtem „kipötyögni" majd meghangszerelni. Egyre jobban ment. Egyik alkalommal a bátyám hazajött Budapestről. Játszottam neki, mire ő megállapította: Milyen jól csinálod! Csak gyakorolj sokat, mert nem tudhatod, hogy mikor lesz szükséged rá!

Akkor még sejtelmem sem volt arról, hogy én valaha ebből fogok megélni. A háború borzalmai után, 1946-ban három pesti nő zongoristát keresett. A Budapesten élő bátyám említette nekik, hogy én tudok zongorázni.

A meghallgatás Görömbölytapolcán, Miskolc mellett egy kerthelyiségben a Rózsakertben volt.

Abban az időben a nyíregyházi újságok a Nyírségi Magyar Nép a címoldalakon közölte – még 1948-ban is – a frontról hazatérő hadifoglyok névsorát. Őket mindenki nagyon várta haza. Ki hallgatott abban a szomorú világban tánczenét? Milyen volt a hangulat egy kerthelyiségben?

A görömbölytapolcai időkre nagyon rányomta bélyegét ez. A három művésznő, akikkel én ott játszottam, zsidó származásúak voltak. Akkoriban jöttek haza a koncentrációs táborokból, és nemcsak ők, hanem a vendégek közül is sokan. Bizony, akkoriban az „Egy ősz hajú asszony" volt a legtöbbet kért dal.

Az édesanyámnak a haja fehér, mint a hó
Oly hajlott oly megtört oly szent oly önfeláldozó.
A legjobb falatot a szájától vonta meg
Nőttek a gyerekek, de ő közben megöregedett...

Egy őszhajú asszony a kabátkája csupa folt,
Mert egyetlen kincse a fia mosolygása volt.
Ó míly koldus és árva vagy nélküle,
Mert őt pótolni nem tudja senki sem.
Ezt a jószívű őszhajú asszonyt
Az egyetlen édesanyád.

Solo.

Gyorsan csókold meg elfáradt homlokát!
Nem a sírjára kell néki száz virág!
Addig gondozzad, ápoljad óvjad
Az egyetlen édesanyád!

Ez egy nagyon szomorú dal volt. Akik hallották a dalt, gyakran sírtak, hisz akik túlélték a borzalmakat és eljöttek a Rózsakertbe, azokban keserves emlékeket ébresztett a szomorú melódia.

Ez volt később Nyíregyházán is?

Akkoriban nagyon zárt életet éltem a családommal. A Fűszért Nagykereskedelmi Vállalatnál dolgoztam és csak hétvégeken játszottam alkalmanként a Kereskedelmi Alkalmazottak szakszervezeti összejövetelein. Azután a Tiszti Klubban a hétvégi műkedvelő színházi előadás után zongoráztam Kada Imre dobossal és Zongor István szaxofonos, klarinétossal.

Azt olvastam Louis Armstrong életrajzi könyvében, hogy amikor 17-18 éves lehetett, fellépett kávéházakban, bálokban, utcazenekarokban, New Orleansban. Mindent elvállalt, hátha felfedezi valaki és végre állandó együttesbe kerül. Ez neki sikerült, hiszen King Oliver hívta Chicagóba, a történet innen akár a mesében… Önt ki vette észre?

Az egyik hétvégi táncos rendezvényen hallott a Vendéglátó Vállalat akkori igazgatója. Felajánlotta nekem, hogy hagyjam ott a Fűszért Nagykereskedelmi Vállalatot, ahol

adminisztrátorként dolgoztam és csak a hétvégeken tudtam alkalmanként zongorázni. Egy szóval: dupla fizetésért felajánlotta, hogy 1700-2300-ig játsszak a nemrégiben megnyitott Béke cukrászdában. 1954 nyarán „váltottam” és kerültem a Vendéglátó Vállalathoz. A Béke cukrászdában (később és jelenleg is Omnia Kávészalon) kezdtem úgy, hogy ősztől tavaszig a Békében, nyáron pedig a Jereván kerthelységben zongoráztam, pontosan akkor, amikor a labdarúgó világbajnokság zajlott. Épp a döntőt közvetítette Szepesi, mindenki a rádiót hallgatta. Kezdetben nagy volt az öröm, azután az üröm. Sohasem felejtem el. Zongoráztam párszor olyan szórakozóhelyen is, ahol nem cigányzenekar játszott. Ilyen volt a Bacsik is, amelyik az átalakítás után Anna Presszó nevet kapta. Ott játszottam 1963-ig, úgy, hogy nyaranta a sóstói teraszon is felléptünk. Legtöbbször Horváth Rudival, Zongor Pistával és a dobos-trombitás Kazár Palival játszottam. Ősztől tavaszig azután újra az Annában zongoráztam estéről estére. Először egy Görcsi Gábor nevű prímással. Ez csak rövid ideig tartott, mert a Vendéglátó Vállalat Budapestről szerződtette mellém Horvay Géza gitárost és Tóth Ibolya tangóharmonikást. Ebben az időben Frecska László dobolt velem.
Így játszottunk egy évig.

Utána újra változott a felállás. Frecska Lászlóval duóban zenéltem és gyakran énekeltem is, mint például azt, hogy „Öreg legénynek nem való a május”, meg „Szeressük egymást gyerekek” és ami mindig sikert aratott a „Tanulj meg fiacskám komédiázni.” Ezek jó hangulatot teremtettek.

Ha jól számolom, akkor ez 1958-ban lehetett. Egy akkori lapban olvastam először egy dicsérő újságcikkben a Csengery-Frecska duó-ról, „Karácsonyéjjeli őrjárat a város szórakozóhelyein" címmel.

Talán soha annyian nem keresték fel Nyíregyháza szórakozóhelyeit, mint a karácsonyi ünnepek alatt. A Kossuth Étteremben az Anna és a Béke Cukrászdákban valóságos közelharc folyt az asztalokért. Csupa vidámság, jókedv mindenütt. Méltó válasz volt ez a nyugati újságok és rádiók által terjesztett rágalmakra, arra, hogy Magyarországon az embereknek „szórakozni, nevetni nem szabad". Nagyon sajnáljuk igen tisztelt nyugati kollegáinkat, hogy ezen az éjjeli őrjáraton nem vehettek részt velünk és győződhettek meg a valóságról. Pedig így volt, nem teszünk hozzá egy cseppet sem. Dicséret illeti a Vendéglátó Vállalatot, hogy a karácsonyi ünnepek alatt a közönség szórakoztatásáról – előadóművészek felléptetésével is – gondoskodott. Persze nemcsak a budapesti vendég előadóművészek hoztak új színt a hangulathoz, hanem örvendetes tény, hogy a nyíregyházi zenekarok – a Varga Együttes, a Csengery-Frecska kettős és Gubás Nagy Kálmán népi zenekara – mind kitűnően szerepeltek. Nem akarjuk csorbítani a debreceni Bika Szálló zenekarának a jó hírét – legutóbb négy napig cserezenekarként játszottak a „Kossuthban" – de véleményünk szerint alulmaradtak a Varga Együttessel szemben. Persze ezzel nem azt akarjuk mondani, hogy most már minden rendben van, ülhetnek a mieink a babérjaikon. Sőt a jövőben még szorgalmasabban kell gyakorolniuk, keresni, kutatni a szórakozni vágyó közönség ízlését és törekedni minden igény kielégítésére…" (Kelet-Magyarország 1958. december 29.)

Dicsérték a fenti cikkben a nyíregyházi zenészeket kiemelve a Csengeryné-Frecska kettőst. Sőt a feladat is adott volt, sokat gyakorolni és keresni, kutatni a szórakozni vágyó közönség igényét. Milyen volt az akkori közönség igénye? Mit kellett játszani?

Magyar nótákat, filmslágereket és operett dalokat. Röviden az operától a viperáig mindent! Akkoriban még ritkán jöttek Pestről vendégművészek, énekesek, de azért a közönség kívánsága széles skálán mozgott. Főleg a rádióból ismert számokat kérték. Olyanokat játszottunk ezért, amelyeknek megkaptuk a kottáját Budapestről.

Az ötvenes években, a presszókban, cukrászdákban játszó kis együtteseknek gondosan kiválogatott dalokat lehetett játszaniuk, ún. bélyegzővel hitelesített, engedélyezett kottákból. Ki engedélyezte ezt, illetve ki ellenőrizte?

Ez így nem igaz! Természetesen nem örültem annak, ha amerikai számokat játszottunk, ezért volt is bennünk egy kis félsz. Inkább magyar slágereket játszottunk pl.: „Szénát hordanak a szekerek". De a jó hangulatban néha-néha be tudtunk csempészni egy-egy amerikai számot is.

Ha volt ellenőr bizonyára nem vette észre, mert mi instrumentálisan adtuk elő Louis Armstrong, Frank Sinatra, Bing Crosby és Gershwin örökzöldjeit.

Akkoriban nagy siker volt a Casablanca c. film betétdala. Nevezetes dal volt, hiszen a filmben is egy zongorista adta elő. A kottákat pedig hivatalos budapesti kiadóktól, magyar zeneszerzőktől kaptam. Gyakran járt itt egy német kereskedő is, aki szintén segített kottákhoz jutni. Ez az ötvenes években nagy segítséget jelentett. Meg az is, hogy már akkoriban volt magnetofonom és az arra felvett slágereket lekottáztam, majd áthangszereltem magamnak és este már játszottuk.

Kik voltak a szívesen látott zeneértő vendégek?

Dr. Jeney Pál gyermekorvos nagyon kedves vendég volt és általában az orvosok. A fiatal orvosok már a Béke Cukrászdában, nyáron pedig a Jereván Kertben is gyakran hallgatták a zongorajátékomat. Később az Annában is gyakran voltak kedves vendégeim, akárcsak a fiatal zeneértők a Mihályi Gyuri, Szaben, Maszek, Kályha, Kökéndi Iván az Eisert fiúk mindig egy csapatban jártak. Közülük többen is jól zenéltek. A Koppány Tomi például gyakran megkért, hogy hadd zongorázza el Fats Domino: „Blueberry Hill” című slágerét. Ezek olyan emlékek, amelyeket nem felejtek el soha. Öröm volt játszani a hozzáértő közönségnek. Szívesen csináltam. Persze sokszor kísértünk vendégzenészeket is, főleg

nyaranta Sóstón, a teraszon. Az egyik budapesti vendég le is fényképezett minket Horváth Rudi szaxofonossal és Kazár Pali dobossal, annyira tetszett neki a játékunk, azután postán elküldte a fényképet.

Kazár Pál dob, trombita, Horváth Rudi szaxofon, Dr. Csengery Pálné szül.: Szomolányi Irén zongora.

Az Anna Cukrászdában eltöltött hosszú évek után következett az ön pályafutásának a csúcsa, hiszen a városközpontban található legnagyobb és legpatinásabbnak tartott Korona étterem szerződtette.

Majdnem tíz évig játszottam az Annában, majd átkértek a Koronába, ahol 1974-ig játszottam, addig, amíg be nem fejeztem a vendéglátózást. A Korona nagytermében, kezdetben Varga Jenő prímással dolgoztam, majd Benczi Jenő prímással, aki akkor már szaxofonozott is és Jóni Vilmos (Cimbi) dobolt. Velük már az Annában is adtam műsort.

A Korona Szállodának és az étteremnek több bejárata is volt akkoriban. A Római Katolikus Templom felől volt egy forgóajtó, ahonnan a szállodába, illetve a Korona kerthelyiségébe lehetett menni és volt egy éttermi főbejárata a Kossuth szobor felőli sarkán. A bejárat mellett balra volt egy dobogó, azon volt a hatalmas zongora. Többször is átéltem, hogy koraeste még besütött a nap és Ön elegánsan, finom mosollyal az arcán a zongorához ült és máris kellemes dallamokkal telt meg a nagyterem. Ilyen korán kellett kezdeni, hogy még sütött a nap?

Igen, kezdetben 18^{00}-24^{00}-ig majd évekkel később 20^{00}-02^{00}-ig zongoráztam minden nap, hiszen főállásban dolgoztam itt. Ez 1963-ban volt.

Kezdetben családok jártak oda vacsorázni és szórakozni. Sok volt közöttük a szállodai vendég. Mindenki elegánsan volt felöltözve. Évekkel később, főleg 1971 után ez felhígult, egyre több lett a „balhés” vendég. Erre már nem szívesen emlékszem.

A „Korona korszak” az Ön pályafutásában 11 évet jelent 1963 és 1974 között. Sok vendégművészt kísért zongorán. Kik léptek fel a Koronában?

Sűrűn jöttek a vendégművészek. Kísértem Hollós Ilonát, Raffay Erzsébet operaénekesnőt és Ákos Stefit.

Fábián József nyíregyházi színész is volt a vendégünk. Nagy sikerrel lépett fel a Záray-Vámosi házaspár, Korda György, Kovács Erzsi és a táncdalfesztivál után még Kovács Jóskát is kísértük. Emlékezetes este volt. Legtöbbször már délután megjöttek a vendégművészek. Csináltunk egy próbát, majd megbeszéltük, hogy honnan ismételünk, meg hogy mit énekel ráadásként. De volt a Koronában olyan vendégművész is, akivel csak a negyedórás szünetekben tudtunk próbálni a szálloda szobájában. Elővette a kottát és ott beszéltük meg gyorsan, nagyvonalakban. Nehéz volt, mert helyt kellett állnom, hogy jól kísérjem le a programját.

Melyik volt a legkedvesebb emléke a vendégművészekkel?

Raffay Erzsébet operaénekesnővel baráti kapcsolatba kerültem.

Sokszor sétáltunk a Sóstón is. Nagyon tetszett neki. Ragaszkodott ahhoz, hogy én kísérjem a fellépésein. Operaénekesnőként, operett dalokat is énekelt nagyon magas szinten. Egyszer megtörtént, hogy éppen Budapesten maradtam a családommal, amikor fellépése volt Nyíregyházán a Koronában. Az ő kérésére hazahozattak repülőgéppel Nyíregyházára, majd másnap reggel együtt repültünk vissza a nyíregyházi repülőtérről induló menetrend szerinti járattal és folytattam a szabadságomat Budapesten.

Ott legalább nyugodtan pihenhetett, sétálhatott, nem ismerték fel lépten-nyomon. Ön 1974-ben végleg befejezte a pályafutását a vendéglátóiparban.

Kérik-e még arra, hogy fellépjen, játsszon valahol?

Hogyne! A múltkoriban is sétáltam az utcán és egy régi „zenebarát” örömmel üdvözölt. Elmondta, hogy kellemes élmény volt számára a játékom. Én még arra is emlékeztem, hogy a kedvenc dala a „szőke gyerek” volt. A fodrásznőm is abban az időben ismerkedett meg a férjével.

Nemrégiben a körúton megkérdezték, játszom-e még. Ahogy Ön is láthatja és hallhatja, itthon szoktam. A lányoméktól kaptam egy CASIO szintetizátort, ezen szoktam magamnak és a barátaimnak játszani. A jó múltkoriban a barátaim a 80. születésnapomon kértek arra, hogy játsszak nekik, és hogy mindenki kényelmesen elférhessen, kibérelték a Pacsirta utca 20. alatt a Fehér Narancs Jazz Klubot. Fodor József és társai szervezték a szülinapi bulit. A Fehér Narancs Jazz Klubban zongora is van. Szabad volt játszanom rajta. Előjöttek a régi dalok, nagy szeretettel fogadták a My Fair Lady betétdalait. Kedves emlékek ezek.

A varázshegedűs unokája

Benczi Jenő

A Benczi név fogalom a zenei berkekben. Az 1983-ban megjelent Szabolcs-Szatmár Megyei Szálloda és Vendéglátó Vállalat reklámkiadványában olvasható: „aki csak kicsit is járatos a zenei életben, egészen biztos, hogy hallott már a dinasztia alapítójáról, a Nyírség varázshegedűséről, Benczi Gyuláról, Krúdy kedvenc muzsikusáról, akit a század legnagyobb magyar írója, a század egyik legnagyobb magyar zenészének tartott.

56. Benczi Gyula (1849–1918)

Hogy is szokták mondani? „Az alma nem esik messze a fájától. Mert fia, unokája is muzsikusnak szentelte életét.” Benczi Jenőt a híres hegedűs unokáját Dr. Csengery Pálné zongorista kedvelt munkatársát belvárosi tágas lakásában kerestem fel.

Azt olvasom az Ön életrajzában, hogy még ötéves sem volt, amikor már gyönyörűen hegedült.

Ha ezt mondják, bizonyára így volt, mindenesetre volt kitől örökölnöm a hegedű szeretetét és volt kitől tanulnom is, hiszen édesapám is zenész volt. Cimbalmon játszott.

Megoszlanak a vélemények, de az írott sajtó is részben alátámasztja, hogy a második világháború előtt, itt Nyíregyházán csak nagyon ritkán, egyes elbeszélések alapján egyáltalán nem játszottak modern, a kornak megfelelő tánczenét. Erre Ön, hogy emlékezik?

Ha jól emlékszem, 13 évesen már segédprímásként játszottam apám zenekarában ahol ő cimbalmozott. A háború előtt a Gyureskó étteremben, amit azután az Irodaház építésekor lebontottak, sokat játszottam. A háború alatt Nyíregyháza bombázásakor minden bezárt. Az éttermek, kocsmák is.

1944 szeptemberétől-1945 május elejéig, tehát bő fél évig állt minden.

Elkezdődött az újjáépítés és vele együtt a szórakozóhelyek is egymás után nyitottak. Abbázia, Bristol, Korona, Vesszős mind-mind zenés szórakozóhely volt, de mindenhol cigányzene szólt. Több zenész volt, mint manapság. Arra mulattak az emberek, amit mi játszottunk. Tánczene szinte nem is létezett, talán csak a tánciskolákban és néhány gimnázium amatőr próbálkozásaként említhető. 1947-től állandó zenekarom volt. Először a Kossuth csárdában voltam prímás, majd a József Attila Művelődési Központ zenekarának voltam a vezetője, amit a szépen felújított emeleti nagyteremben – a mai Casino helyén – vezettem.

Nagy átépítés, szépítés lehetett akkor a Korona Szálló épületegyüttesen, hiszen az emeleti nagyteremben színpad, öltözők, klubhelyiségek épültek, míg a Korona Kávéház-étterem 1948. augusztus 4-én nyitott *„Ragyogóan újjáépítve és berendezve”* ***írta aznap a Nyírségi Magyar Nép. Olcsó árak, kitűnő konyha és a legjobb italok.***

A legújabb esspresso-gép adja a feketekávét, hirdették. Ezt már csak Pál Jutka éneke és Rácz Marci fővárosi zenekara tehette még emlékezetesebbé. Ismerte Rácz Marcit?

Igen, hogyne, kitűnő muzsikus volt. Budapestről jött Nyíregyházára, majd itt is maradt és itt is temették el.

Dr. Csengery Pálné a beszélgetések alkalmával említette, hogy szinte egyszerre kerültek a Vendéglátó Vállalathoz.

Igen, 1954-ben, mint hivatásos előadóművész, elfogadtam a Vendéglátó Vállalat invitálását és zenekarommal a Vesszős étterembe, későbbi Borsodi Söröző be szerződtem. Itt szinte mindig cigányzene szólt.

Méghozzá magas szinten, hiszen a korabeli krónikások szerint Ön a keleti országrész egyik legképzettebb zenésze volt. Ráadásul nemcsak cigányzenét játszott, hanem Csengerynével és más zenésztársaival tánczenét is.

Bizonyítékként ismét egy újságcikk: „Könnyűzene – Könnyű órák” címmel az alábbiakat írta a helyi újság: „Vígan szárnyal a muzsika esténként a Béke cukrászdában. Benczi Jenő és zenekara szívvel-lélekkel játszik. Műsorán tánczene, népi zene és szalon

muzsika szerepel. Változatos és színvonalas a játékuk, szereti őket, szívébe zárta a közönség. Esténként a napi munka után jól esik beülni egy fekete, vagy féldeci mellett egy kis zenét hallgatni a Békében. A zenekar gondoskodik arról, hogy mindenki jól érezze magát. Bencziék muzsikája elűzi a rosszkedvet, s az ember megfeledkezik a hétköznapi gondokról. Jó kalandozni a könnyűzene világában, s három muzsikus jó kalauz. Játékukért szeretetet, megbecsülést érdemelnek…" (1958. szeptember)

Az ötvenes évek vége felé, tehát Ön a béke majd az Anna cukrászdában zenélt, nyáron pedig a Sóstón, a teraszon is játszottak. Kik voltak a partnerei?

Jóni Vilmos (Cimbi) dobolt, Rácz Sándor volt a bőgős, de gyakran dobolt velem Horváth Gyulus is. Ő pazar dobos volt, vibrafonon és szaxofonon is fantasztikusan játszott. „Ulusnak" becézték a zenésztársai. Őt briliáns játéka alapján mindenki a vendéglátós zenésztársadalom legcsodálatosabb, legkiválóbb „A" kategóriás tagjaként tisztelte.

Akárcsak Varnus Xavért, akiről hallottam, hogy gyakran fellépett a sóstói teraszon. A fia most világhírű orgonaművész. Ön játszott vele?

Hogyne. A Xavér. Vele is játszottam 1959 nyarán. A jó kezű zongorista gyakran fellépett a debreceni Aranybikában. Onnan járt át a Sóstóra, itt találkoztam vele. Ismerni meg mindenféleképpen ismerném, mert abban az időben az OSZK megyei titkára voltam, így minden zenészt ismertem.

Az OSZK (Országos Szórakoztató Zenei Központ) a 60-as évek elején előírta a hivatásos zenészeinek, hogy minimum két hangszeren játszanak. Ez Önt, hogy érintette?

Úgy, hogy igazán meg tanultam szaxofonozni, és amikor 1963-ban a Korona étterembe kerültem, már nemcsak hegedültem, hanem tánczenét is játszottam. Fővárosi művészeket kísértünk, és igazán változatos táncnak valót produkáltunk. A Korona nagyon elegáns hely volt annak idején.

Mindenkinek kötelező volt az öltöny, az alkalmi megjelenés. Akinek nem volt nyakkendője, be sem engedték. E nélkül még megközelíteni sem volt érdemes a nagytermet. Előírás volt egészen 1971-ig.

A Koronában felemelő érzés volt zenélni. Ennek köszönhettem, hogy 1965-ben meghívtak Svájcba muzsikálni. Zürichben voltam egy jó félévig a Paprika étterem prímása. Azt hiszem, itt sem vallottam szégyent, mert nem sokkal később Párizsból érkezett meghívás az ottani Hungária étteremben muzsikáltunk jó három hónapig. De azaz igazság, az utolsó napok már nagyon nehezen teltek, hiányzott Magyarország, hiányzott Nyíregyháza. Itt nőttem fel, s ha ebben a városban végigmegyek az utcán, majd mindenkinek köszönnöm kell. Ismernek, s én is ismerek szinte mindenkit.

Hegedűtudását külföldön is megcsodálhatták és Magyarországon is játszott számtalan helyen. Az országos népzenei vetélkedőkön a legtöbbször ő hozta el a pálmát. Ennek köszönhető, hogy 1971. november 18-án az újonnan épült Szabolcs Szálló éttermébe került vezetőzenésznek, és bizonyára ezért is választották meg a Szórakoztató Zenészek Szakszervezete szabolcsi vezetőjének.

id. Kazár Pál

Fejezetekkel korábban, amikor a Mester Együttes kezdeti lépéseiről írtam, már említettem idős Kazár Pál nevét. A híres dobos, pisztonos szinte mindenkivel játszott, aki a szórakoztató zenében Nyíregyházán aktív volt.
Páratlan pályafutásáról beszélgettünk Ószőlő utcai lakásában.

Egy rádióriportban említetted nekem, hogy amikor 1945-ben a lengyel hadifogságból megszöktél, azonnal zenekart alapítottál. A katonaságnál tanultál meg dobolni vagy korábban?

A negyvenes évek elején Budapesten a Deák téren az Anker Palotában dolgoztam, mint telefonkezelő és liftesfiú. Az Anker palota ötemeletes volt, de olyan magasak voltak a lakások, hogy az épület egy mai tízemeletes bérháznak felelt meg. Ebben a palotában lakott a híres színész, Rátkai Márton és a csodaszép felesége, Kalmár Rózsi.

Kalmár Rózsi drámai szende

Kalmár művésznő, másfél fejjel magasabb volt tőlem. Az ő testvére, aki szintén ott lakott – egy híres kávéházban – a Budai Kávéházban dobolt a zenekarával. Rátkaiékhoz jártak próbálni, én meg mindig fél füllel hallgattam a játékukat. Leskelődtem.

Nem volt akkor csak egy pár dobverőm, amivel mindig az asztalokat vertem, miközben napi 12 órát dolgoztam. Az Anker Palota után áthívtak a Weiss Manfred gyárba, ahol jó pénzt kerestem. A gyár portásfülkéje mellett volt a Csehiga fodrász, akinek volt egy szép lánya – a híres filmrendező – báró Podmaniczky Félix felesége. Ők ismerték Rátkaiékat is. Gyakran mondták, hogy hagyjam ott a gyárat és menjek át a fodrászüzletükbe dolgozni: „Palika jöjjön át hozzánk, nem kell annyit hajlongnia!" De nem mentem, mert a Weiss Manfrednél egy nap alatt többet kerestem, mint náluk egy hét alatt. Ekkor vettem a trombitámat. Azután jött a háború és a hadifogság. Itt ismerkedtem meg zenészekkel. Amikor a 12. gyalogezred a Damjanich laktanyában szétoszlott, tagjaiból verbuválódott egy haknizenekar. Árkay volt a pozános, Haczolki Zoli a szaxofonos én meg pisztonon és dobon játszottam. Alkalmi fellépéseket vállaltunk, majd 1946 elején ők az ország különböző részeire költöztek. Ekkor találkoztam a két Mester fiúval. Gyula, aki később testnevelő tanár lett, volt a pisztonos, nagyon jól fúvózott, és az öccse Zoli volt a szaxofonos, aki emellett gyönyörűen hegedült. Én voltam a dobos.

A zongoristák állandóan váltották egymást. Kezdetben Dr. Veres Pál az alispán fia játszott velünk, majd a Bizományi Áruház melletti bordélynak a fia Dr. Kovács Gyula ügyvéd, aki abban az időben járt Szegedre, a jogi egyetemre. Ő hol jött, hol nem, a vizsgáitól függően. Persze ahogyan az lenni szokott, legtöbbször akkor nem tudott játszani velünk, amikor a legfontosabb lett volna. Egyre gyakrabban játszott helyette a fiatal Marssó János, úgyhogy 1949-ben végleg behoztuk a zenekarba. Igaz kezdetben a szülei nem akarták engedni, hogy tánczenekarban zongorázzon, de miután a Mester Zenekar egyre népszerűbb lett, beleegyeztek. Szóval 1949 elejétől a két Mesterrel, Zolival és Gyulával meg a Marssóval játszottam a belvárosban a Rákóczi utca 4. számú emeletes házban – ami akkor valamilyen párt központja volt. A kapualj fölött az emeleten volt egy nagyterem, ott próbáltunk és minden hétvégén táncos rendezvényen játszottunk. Abban az időben az volt a legjobb banda. A hétvégi táncos bulik nyilvánosak voltak.
Az jött, aki akart. Szvinget és szalon tánczenét játszottunk.

Marssónak volt egy háromszöglet alakú magnetofonja, azzal szedtük fel a slágereket a rádióból. Azután egyre több saját szerzeménye is volt a Mester Zenekarnak, én írtam hozzá a szövegeket.

A próbákon betanultuk és hétvégeken már játszottuk. – A Mester Zenekarban – ha ritkán is, de – énekeltem, ugyanis Mester Zoli a hegedű és a szaxofon játéka mellett kiválóan énekelt. Ő volt a frontember, a showman. Megelőzte a korát, hiszen a negyvenes évek végén azt az előadásmódot, amit a Mester Együttes produkált, még kevesen igényelték. Mester Gyula építette az erősítőket, meg a híres elektromérnök, Bíró úr a Zrínyi Ilona utcán a volt Gorkij mozival szemben.

Aranyos 10-15 W-os kis erősítők és hangfalak voltak ezek. Bíró úr nagyon szerette a zenészeket és viszont mi is őt. Sokat köszönhetett neki a nyíregyházi zenei élet évtizedeken át.

A Mester Együttesben eltöltött évek után pályafutásod meghatározó részét a Vendéglátó egységeinél töltötted. Az éttermeknek és cukrászdáknak fantázianevük illetve egy darabig sorszámuk is volt.

Az ún. államosítás idején a negyvenes évek végén, majd az ötvenes évek elején a szállodákat és a vendéglátóhelyeket apránként a Vendéglátó ipari Vállalat kezelésébe adták. Szépen egyenként, beszámozva. A Bristol szálloda és étterem volt a kettes, a Vesszős a hármas, az Anna cukrászda, ahol sokáig játszottam, lett a hatos. Tulajdonképpen minden fél évben „beszedtek” egy ismert helyet. A Korona volt az első, ez lett az 1-es. Az étteremben gyakran játszottak budapesti együttesek, például Gáspár Joe és Dr. Buday jazz együttese 1948. január elsejétől egészen nyárig játszott ott vendég együttesként. De hallottuk, hogy a Korona nyíregyházi zenekart keres. Marssó János zongoristával jelentkeztünk. Velünk jött Horváth Rudi szaxofonos is. Miután a legtöbb szórakozóhelyen cigányzene szólt, úgy

döntöttünk, hogy jó, ha velünk is játszanak ismert hegedűsök vagy bőgősök. Gubács Nagy Kálmán lett a hegedűsünk, majd egy félév múlva Halász Sándor bőgős is csatlakozott hozzánk. Így kezdtünk el a Korona nagytermében játszani.

Horváth Rudolf, Kazár Pál, Marssó János, Gubács Nagy Kálmán

A Korona nagyon felkapott hely volt. A kórházi orvosoknak, ügyvédeknek és a szálloda vendégeinek játszottunk, akik gyakran gyerekestől jöttek vacsorázni. Miután hajnali kettőig voltunk nyitva, ezért a Bristol szállodából és a Vesszősből éjfél után átjöttek a zenészek és a szórakozni vágyó vendégek is. Egy nyugodt találkozóhelye lett ez a muzsikusoknak és a zeneértő közönségnek is. Főleg magyar táncdalokat és filmslágereket játszottunk. 1953 után szigorúbb lett az előírás és inkább szovjet mozgalmi dalokat kellett játszanunk. Amikor amerikai számokat játszottunk, már rákérdeztek, hogy mi volt ez. Mondtuk, hogy orosz szerző dala. Akkor jó! - mondták és ránk hagyták. Nehéz dolgunk volt, figyeltek minket nagyon, ezért orosz és magyar számokat lehetett előadni, amerikait nem. Volt egy igazgatója a Koronának, és ha játszottunk valamit Gershwintől, vagy valami más amerikai szerzőtől, már ideges volt. Előírás volt, hogy délután öt órától – amikor kezdtünk – néhány mozgalmi – serkentő dalt kellett játszani. A diri mindig ott sakkozott a barátaival, és már üzent is, hogy még-még játsszunk mozgalmi dalokat.

Mit szóltak ehhez a munka után szórakozni vágyó vendégek?

Nem tetszett nekik, de elfogadták, mert tudták, hogy az országban mindenhol ugyanaz a helyzet. A főnökünk pedig nagyon fura és szigorú volt. Egyszer például a húsvéti körmenet idején a Korona templom felé néző hatalmas ablakaiba tétette a hangszórókat és mozgalmi indulókat kellett játszanunk. Siralmas helyzet volt.

Gondolom, ez is inspirált arra, hogy a Koronából máshová szerződtél.

A Koronában a szélsőséges kort jellemző esetekről eltekintve jól éreztem magam, hiszen nagy élmény volt kísérni a két Latabárt, Németh Lehelt és Vámosi Jánost. Nyáron a kerthelyiségben cigányzenekart szerződtettek, mi meg kimentünk játszani a sóstói teraszra. De a Vendéglátó gyakran cserélgette, helyezgette a zenészeit. Így történt, hogy 1954 körül Marssót átirányították Debrecenbe. Az Arany Bika Szálloda zenekarát a jugoszláv tengerpartra küldték játszani, de a zongorista meggondolta magát és nem akart leutazni, ezért Marssót vitték magukkal. Így kerültem a Béke cukrászdába, ahol a fiatal Dr. Csengery Pálné zongorázott. Azon a nyáron 1954-ben a Béke cukrászda mellett a Jereván Kertben is játszottunk. Éppen akkor zajlott a svájci labdarúgó világbajnokság.
Mindenki fel volt dobva. Amíg Szepesi György közvetítését hallgatták, mi is csendben pihentünk. Nagyon szerették az emberek az „Aranycsapatot”.

A világbajnokság előtt vendégségben jártak Nyíregyházán a világverő aranylábú focisták. A megye válogatott focistáival játszottak barátságos meccset és bemutatták, hogyan is kell kezelni a „pettyest”, ami akkoriban egy fűzős nehéz bőrfoci volt.

A NÉPLAP 1953. június 25-én, csütörtökön a következőket írta a szerda délutáni barátságos mérkőzésről:

„Magyar válogatott – Szabolcs-Szatmár megye válogatottja: 17:1 (10:0) Nyíregyháza 15.000 néző. Vezette: Herr és Kaposi. A mérkőzés előtt Bodogán János elvtárs, a megyei tanács elnöke üdvözölte a magyar válogatott csapatot és kívánt nekik további sikereket. Majd Buzánszky Jenő a válogatott csapat jobbhátvédje lépett a mikrofonhoz, megköszönte a szívélyes fogadtatást és kívánt a szabolcs-szatmári sportolóknak sok sikert. A két csapat kölcsönösen virággal üdvözölte egymást, melyet a játékosok a közönség sorai közé dobtak. A rövid ünnepség után megkezdődött a játék.
A magyar válogatott csapat összeállítása: Grosits – Buzánszky, Lóránt, Lantos – Bozsik, Zakariás – Budai, Kocsis, Hidegkúti, Puskás, Czibor.
A szabolcs-szatmári válogatott: Bakos – Demeter, Csemiczki, Magyar – Pokrovenszki, Havacs – Molnár, Fábián, Tóth, Patai, Szlávik.
A kezdés után a válogatott csapat szerzi meg a labdát, de Magyar jól szerel és Szlávikhoz továbbít. Szlávik beadását Tóth fölé lövi, majd Fábián lövése jut mellé. Hidegkúti elől Bakos rávetődéssel ment. Majd az 5. percben a válogatott megnyitja a gólzáport. Zakariás labdájával Kocsis kiugrik és gólt lő. Puskás pergetett ravasz emelését Demeter a gólvonalról fejeli ki. A 16. percben Hidegkúti hatalmas lövése a kapufáról vágódik a hálóba. A 18. percben

nagyszerű Puskás cselt láthat a közönség. Puskás a 16-oson magára vonja az egész védelmet, majd a fedezetlenül hagyott Cziborhoz játszik, kinek lövését Kocsis már csak a hálóba segíti. A válogatott csatársorát nem tudják a védők megállítani, gyors adogatással, sok keresztlabdával közelítik meg Bakos kapuját. A 21. percben igazi Puskás kitörést láthatunk, de Bakos kifutással menteni tud a csatár elől. Ami késik, az nem múlik. A 29. percben Puskás 16-osról küldött bombája a felső sarokban kötött ki (5:0). Állandóan a válogatott csapat támad. A 31. percben Puskás rúgja a hatodik gólt. A válogatott ezekben a percekben nagy kedvvel játszik, s kétpercenként veszi be a szabolcsi válogatott kapuját. A 39. percben Kocsis, a 41. percben Puskás, a 42. percben Budai, a 44. percben Hidegkúti eredményes (10:0). A második félidőben a magyar válogatott csapatban több fiatal kap helyet. A szabolcs-szatmári válogatott teljesen új csapattal kezdi a második félidőt.

A magyar válogatott összeállítása most a következő: Gulyás – Buzánszky, Teleki, Lantos – Bozsik, Dékány – Sándor, Kocsis, Palotás, Tichy, Czibor.

Szabolcs-Szatmár megyei válogatott: Becskereki – Albert, Szép, Koskovics – Lakatos, Szarvas – Répási, Viktor, Tölgyesi, Kézi, Parragh. A második félidő 3. percében Czibor lövése már bent táncol Becskereki kapujában. A 4. percben szépen adogat a nagy válogatott és Palotás a tizenegyes pontról a hálóba vágja a labdát (12:0).

Megyénk válogatottja most több támadást vezet, de csak a tizenhatosig tudnak eljutni. A 14. percben szép jobboldali támadás után Sándor beadását Kocsis emeli a hálóba. Egy perc múlva Czibor középen fut el.

Sándorhoz továbbít, s máris a hálóban van a labda. Ez a válogatott csatársor is nagyon veszélyes. Hiába tesz ártalmatlanná Becskereki sok lövést, nem tudja megakadályozni, hogy Palotás lövése ne kerüljön a bal felső sarokba. A 20. percben megyénk válogatottja szögletet harcol ki. A beívelt szögletet tisztázza a védelem, s máris Dékány indít támadást. Tichy, Palotás, majd Czibor a labda útja, aki a védelmet kicselezve rúgja a 16-ik gólt. A gól után formás támadásokat vezet a szabolcsi válogatott. Tölgyesi fejese alig kerüli el a kaput, majd egymás után Kézi kétszer is kitör, de sokat vár és Buzánszky szerelni tud. A 20. percben szerzi meg megyénk válogatottja az egyetlen gólt. Tölgyesi Kézihez továbbítja a labdát, aki azt az ötösön állva Gulyás feje felett a bal felső sarokba fejeli. A 32. percben Lakatos szép lövéssel Gulyás csak bravúros kiütéssel tudja tisztázni. A 35. percben ismét nagy helyzetet hagy ki a megyei válogatott. Kézi három méterre a kaputól fölé emeli a labdát. Ezekben a percekben igen szép és élvezetes a játék. Megyénk válogatottja nagyobb erőbedobásra készteti a nagy válogatottat. Nem sokkal azután Tichy kiugrik és a kifutó Becskereki mellett beállítja a 17:1-es végeredményt. Ezután még Viktornak van egy nagy helyzete, de tisztán

állva csak Gulyásba tudja rúgni a labdát. A mérkőzés végét jelentő sípszó után nagy tapssal jutalmazza a közönség a magyar válogatott csapat szép játékát. A 15.000 néző, aki kijött erre a mérkőzésre, ízelítőt kapott a magyar válogatott játékából. Láthatták a gyors, helycserés támadásokat, a védelem megzavarását, a gyors kitöréseket és lövéseket. Sokat tanulhattak ebből a mérkőzésből megyénk labdarúgó vezetői és sportolói." Néplap 1953. június 25.

Bizonyára napokig beszédtéma volt a mérkőzés a focibarátok között, hiszen televíziós közvetítés nem lévén akkoriban, nagy élmény lehetett egy ilyen focimeccs még akkor is, ha az eredmény a megye focijára nem volt éppen húzóerő. Beszéltek erről akkoriban a Korona, majd a világbajnoki döntő idején a Jerevánban az emberek?

Persze. A sport akkoriban népszerű téma volt. Mindenki értett hozzá. Volt is példakép nem is kevés. Atléták, asztaliteniszezők, úszók és az Aranycsapat mind-mind hálás beszédtémának számított.

Milyen volt akkor a Jereván Kert?

Hangulatossá tették a hatalmas fák, a színes bokrok, virágok. Fehér keresztléces kerítéssel volt körbekerítve. Az asztalokon színes abroszok, a hideg sört és a bambit „frissen vasalt" pincérek szolgálták fel az elegáns vendégeknek. Csendes volt a környék, hiszen 1954-ben nagyon kevés magán gépkocsi volt Nyíregyházán. Mi is halkan játszottunk, nem zavart a zenénk senkit. A táncolni vágyók a színpad előtti kövezett „táncparketten" ropták. Nagyon kellemes szórakozóhely volt. De ugyanolyan jól éreztük magunkat Horváth Rudi szaxofonossal és Csengeryné zongoristával az Anna cukrászdában is, ahol néhány évig együtt játszottunk. A munka koreográfiája hasonló volt a Korona, illetve a Béke cukrászda elvárásaihoz.

Nyaranta innen is mindig kihelyeztek a sóstói teraszra játszani. Legtöbbször a villamos nyitott szerelvényén utaztunk dolgozni a Sóstóra. A terasz már kora délután megtelt pihenő vendégekkel, majd amikor a strand bezárt, igazi „zsufi" lett. A szállodavendégek, a turisták, a szünidős diákok mind-mind a teraszon szórakoztak.
Gratuláltak a játékunkhoz, néhányan még fényképeztek is, majd elküldték nekünk akár Budapestről is.

A teraszon is kísértünk vendégművészeket és jammeltünk vendégmuzsikusokkal. Így játszottam párszor 1955-ben Varnus Xavier zongoristával. Klassz idők voltak ezek, ezért volt meglepő, hogy a következő évben, szeptember 1-én a Vendéglátó akkori vezetője, Szolnoki István közölte, hogy nem hosszabbítják meg a szerződésemet. Horváth Rudival Fehérgyarmatra szerződtünk, ahol 1957. december 31-ig játszottunk. Majd átcsaltak a Mátészalkai Restibe, ahol végigdoboltam az 1958-as évet, 1959-ben újra a Sóstón dolgoztam Rácz Sándorral és a nagyon fiatal Kubassy Tamás zongoristával. A Svájci Lak volt a főhadiszállásunk, majd 1961-től a Vendéglátó Vállalathoz került Krúdy Szálló bárja hangulatát biztosította a Marssó-Kazár duó. Marssó János ebben az időben gyakran játszott Svédországban, ezért újra ide-oda helyezgettek. Ez a vendéglátónál úgy ment, hogy az éttermek, cukrászdák vezetői harcoltak a zenészekért.
Mindig kiharcolták a nekik legjobban tetszőket. Ők ugyanis tudták azt, hogy ki után mennek a vendégek.

Követni is nehéz „ingázásaidat”, mely azt bizonyítja, hogy sok vendég követhetett, ha ennyire harcoltak érted a zenészek és a vendéglátó főnökei. Fiatal házas voltál és már volt két kiskorú gyermeked. Egyikük ifj. Kazár Pál jelenleg a Móricz Zsigmond Színház zenei vezetője. Gondoltál arra, hogy esetleg zenészt nevelsz belőle, és majd megalakítjátok a Kazár Együttest?

Öcsi, a fiam magától tanult meg dobolni, hiszen a dobfelszerelésem részei otthon voltak. Ha tehette, állandóan gyakorolt rajta. Én nem igazán örültem annak, hogy zenélni akar, főleg azt elleneztem, hogy dobos legyen, hisz gyakorlatból tudtam, hogy milyen vándorélet ez. Amikor láttam, hogy örökölt érzéke van a zenéléshez, és nehéz lebeszélni róla, akkor elhatároztuk, hogy zongorázzon. Az újságban hirdettek egy használt zongorát. Egy fáskamrában találtunk rá az eladó hangszerre. Ötezer forintért megvettük, gyönyörűen kiglancoltam, políroztam. Kovács Győző felhangolta Öcsinek. Ezen tanulta meg az alapokat. Azt nem akartam, hogy Öcsiből tánczenész legyen, ezért a zeneiskolába írattam, ahol tilos volt könnyűzenét játszani. A kitűnő tanár Sára Jenő növendéke lett, klasszikusokat tanult, több tehetségkutató versenyt megnyert. Gimnazista koráig esze ágában sem volt vendéglátó zenésznek menni. Marssó is tanította zongorázni, persze a zeneiskolát sem hanyagolta el, sőt a gimnázium befejezése után Debrecenbe járt a Konzervatóriumba.

Tiltás ide, tiltás oda, végül lett Kazár Együttes a két Kazár Pál együtt szórakoztatta a vendégeket.

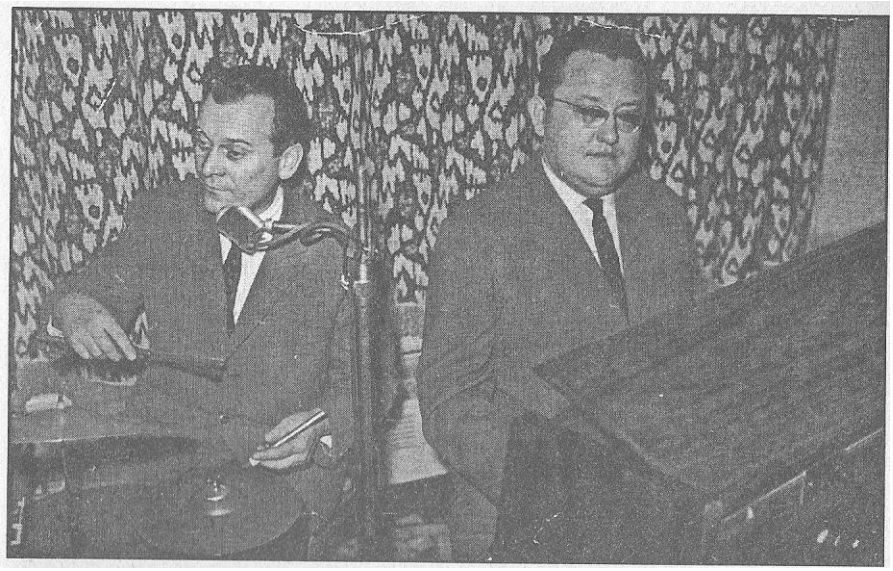

1972-ben Tiszavasváriban dolgoztam a fiammal, aki addigra kitűnő zongorista lett. Sára Jenő, amikor megtudta, hogy Öcsi vendéglátózik, aggódva mondta a feleségemnek: „Asszonyom, hogy tehetett ilyet, hogy engedheti meg, hogy a fiából tánczenész legyen?” Szerencsére nem tartott sokáig, a Konzi jobban érdekelte, azt követően pedig a zenés színház világa. Örülök annak, hogy a Vendéglátónál eltöltött 35 év alatt azt csinálhattam, amit a

legjobban szeretek, hisz a zene volt a mindenem. A példaképem, Gene Krupa virtuóz doboshoz hasonlóan generációkat vezettem a zene birodalmába, örömömre a fiam is odatalált.

A „tanár úr” Marssó János

Kazár Pál virtuóz doboshoz hasonlóan Marssó János zongorista is büszkélkedhet azzal, hogy generációk tehetséges zenélni vágyóit tanította meg a zongorázás rejtelmeire. Több mint hetven tanítványa közül e könyv is említi ifj. Bárkányi Ferenc, ifj. Kazár Pál, Varga Andor, Varga Éva és édesapjuk, Varga Jenő nevét, aki tangóharmonikázni tanult a Vasvári Pál utcai házi stúdióban. Dr. Marssó tanár úr türelmes tanításának köszönhette zongoratudását Kiss Kálmán, Adler „Pékinas” Laci, Bakti József és Koppány Tamás „Gecsa” is, aki az ötvenes évek végén és később is oly sokszor játszhatta el az Anna cukrászdában Fats Domino sikerdalát, a Blueberry Hill-t. Marssó János szerint nagyon jól. A tanár úr nemcsak a tanítványairól tudta, hogy milyen zenei stílus a kedvencük, hanem az ismerős törzsvendégekről is. „Az volt a mániám, hogyha bejött egy ismerős vendég és én tudtam, hogy melyik a kedvenc száma, azonnal lejátszottam neki. A vendég leült az asztalához, bólintott és „köszönöm” mondta. Mindketten örültünk. Ez volt a „vendégfogás”.

Amikor Marssó Jánost megkértem arra, hogy a nyíregyházi könnyűzenei élet meghatározó momentumairól készülő könyvemhez adjon értékes és hiteles sztorikat, feleségével együtt fogadott. – Tanítványaid nagy részét ismerem, de hogy téged ki tanított, azt kérlek, meséld el.

Baranyai Elza volt az első tanárom. Hozzánk járt tanítani, engem meg a nővéremet. Édesapámtól kaptunk egy zongorát. Tízéves voltam, amikor 1942-ben súlyosan megbetegedtem, gyermekbénulást kaptam.

Ekkor nyomorodott meg a lábam és a jobb kezem. Évekig nem tudtam járni. Kértem édesanyámat, hogy ültessen a zongora mellé, mert imádtam zongorázni. Egész nap a zongoránál ültem. A lebénult kézfejemet a balkezemmel a billentyűkre tettem és úgy próbáltam mozgatni. Sokat erőltettem és egyre jobban ment a játék. Baranyai Elza zongoratanárnő türelmes tanítása mellett bátyám is döntően segített. Ő akkoriban a zeneiskolába járt, zongorázott és hegedülni tanult. Az volt a mániája, hogy játsszunk együtt, én kísérjem zongorán a hegedűszólóit. Elém rakta a kottákat és kérte: „Na ezt játszd innen meg onnan. Játsszunk együtt!” Ez így ment minden nap. Azután az egészet kezdtük elölről. Mindig klasszikus darabokat játszottunk, majd annyira „feljöttünk”, hogy hangversenyeken is felléptünk, közösen. Lassan járni is tudtam, és a kezem is egyre irányíthatóbb lett. A bátyám Marssó József kitűnő hegedűtudásának köszönhetően felvételt nyert a budapesti Zeneakadémiára, majd azt elvégezve az 1950. október 8-án nyitott nyíregyházi Állami Zeneiskola tanára lett.

Tallózva a Néplap korabeli megsárgult lapjai között, két cikket is találtam. 1950. október 5-én az alábbi olvasható:

„Vasárnap délelőtt nyílik meg Nyíregyházán az Állami Zeneiskola. Az iskola megnyitása nagy esemény lesz Nyíregyháza kultúréletében. A zeneiskola sok új zenekádert ad majd, és küzdeni fog a polgári „antirealista zene visszaszorításáért."

A pezsgő zenei életről hat évvel később a Néplap 1956. szeptemberi számában így ír O.A.:

„Hegedülnek, zongoráznak, dobolnak, fúvós hangszert szólaltatnak, trilláznak és muzsikálnak. Olyan a zeneiskola, mintha a zenék országában vagy pedig madárdalos erdőben járna az ember. Az egyik terem ajtaja mögül leányének csendült: „Zöld erdőben, zöld mezőben sétál egy madár…" Tisztán cseng az alt hang. Benyitunk a szobába. Águné Bocskay Ibolya zongorázik és egy tizenhat évesnél nem idősebb, feketehajú lány gyakorolja az éneklést. Mint később megtudjuk, Schwarcz Ernának hívják a lányt – a fényképész Ktsz. tanulója. Második éve jár énekórára. A szomszéd szobából tapsolás hallatszik, Dr. Hartos Béláné szolmizálásra tanítja a tucatnyi másodikos lányt és fiút. Margócsy Klári, Gombos Pálma, Babicz Iván és Virányi Bandi kitűnnek a zenetanulásban. Újabb terem következik, ahol Dr. Marssó József zenetanárral és a 29 közül három tanítványával Ősz Andrással, Ferenczi Tamással és Magyar Zoltánnal ismerkedünk meg. A tizenhárom éves Ősz Bandinak még egy arasznyit nőnie kell, hogy a kottaállványt utolérje, de azért felhangolja a hegedűt, eljátssza a gyakorló számot, s közben ütemesen dobol a lábával. – Így kellene ezt játszani, figyelj csak Bandi – mondja Dr. Marssó József hegedűtanár és elhegedüli a gyakorlatot…"

A bátyád a komolyzenével kötelezte el magát, zenetanár lett. Te viszont a mai napig a könnyűzene, illetve a szórakoztató zene elkötelezettje vagy.

Beszélgetésünket folytassuk attól a pillanattól, amikor már a gyorsan gyógyuló betegséged egyre gyakrabban engedte, hogy kimozdulj otthonról. Hol találkozhattak veled először a táncolni vágyó zeneszerető vendégek?

A Dózsa György utcán a jelenlegi „Kölyökvár" földszinti termében, a Hován tánciskolában zongoráztam. Mint minden akkori gyereknek, nekem is az volt a vágyam, hogy bekerüljek a legfelkapottabb Szendeczki féle tánciskolába. Egy év múlva ez sikerült és ott azután alaposan el voltam foglalva. Tizenhat éves voltam, amikor ott zongorázhattam.
Délután háromtól a diákoknak, öt órától a húsz év körülieknek, míg este kilenc körül az idősebbeknek tartották a táncórákat. Így volt beosztva minden hétköznap hétfőtől-péntekig.
Szombaton mindig össztánc volt, ami azt jelentette, hogy olyan volt, mint egy bál.

Mire épült a repertoár?

Az első a csárdás volt, utána a keringő, az angolkeringő, a foxtrott és a tangó.

Például bossa-nova volt a menüben?

Á, dehogy! Nem volt. Azt sem tudták, hogy mi az! 1947-48-ban nem tanítottak ilyesmit.

Szombatonként és néha vasárnap este a bálnak nevezett össztáncokon zenekarban zongoráztál és tangóharmonikáztál. Arra emlékszel, hogy kik voltak a zenésztársaid?

Hogyne! Sümegi Béla volt a tangóharmonikás. Néha cseréltünk, ő zongorázott és én harmonikáztam és felváltva. Boros Pista bácsi hegedült és énekelt. Frecska László volt a dobos és Strassuk János trombitált velünk hétvégeken. Pazar hangulatot csináltunk. Hétköznapokon más volt a munka. Csak én zongoráztam. A Szendeczki féle tánciskolát 1949-ben megszűntették. Az épületet átalakították Tiszti Klubbá. A Szendeczki tánciskola is elköltözött a római katolikus templom mögé, a későbbi KIK házba. És oda már nem mentem, mert közben megismerkedtem Horváth Rudi szaxofonossal és Kazár Pali bátyámmal, akik a két Mester fiúval, Zolival és Gyulával a Rákóczi utca 4. számú ház emeletén játszottak.
Később odaköltözött a Vendéglátó Vállalat központja is. Ott az emeleten volt egy nagyterem, ahol minden szombaton bált rendeztek, ami nyilvános volt, belépődíjat szedtek, de mindenki jöhetett, aki szórakozni akart. Ez a zenekar volt 1949-ben a legprofibb. A kornak megfelelően swingeket és Glenn Miller örökzöldeket játszottunk. Ha a rádióban vagy a mozikban vetített filmek slágereit hallottuk és úgy éreztük, hogy a közönségünknek tetszeni fog, azonnal gyakoroltunk. Mindenki emlékezett valamelyik jellemző – hangszerének megfelelő – dallamrészletre, és azt improvizáltuk vagy raktuk össze a próbákon, úgy ahogyan azt olvastuk a jazz nagy óriásairól.

Hasonlóan írt Langston Hughes a jazz történetét feldolgozó 1955-ben megjelent könyvében. Részletek Gonda János fordítását felhasználva:

„A legtöbb New Orleans-i muzsikus emlékezetből játszotta a közismert dallamokat és ritmusokat. Nem kellett megtalálniuk ezeket, hiszen összekapcsolódtak életükkel: kávéházban, társaságban és táncmulatságon ezeket fütyülték, énekelték és játszották. A dallamok és ritmusok különböző eredetűek voltak: akadt közöttük afrikai, francia, spanyol, kreol és sok másfajta is. Kottára tehát nem volt szükség: játszották együtt a dallamot, mindenki úgy, ahogy emlékezett rá. S mivel minden játékos egy kicsit másképpen emlékezett rá, mindenki különféleképpen adta elő, egyéni ízlése, elképzelése, stílusa, vérmérséklete és tudása szerint. A rögtönzés, az improvizálás kezdetben tehát csak az „egyéni változat” eljátszását jelentette.

Alfons M. Dauer-Kassel 1958 gyűjtés

Egy darab, az ún. „szám” általában két-három percig tartott, a dallam azonban ennél jóval rövidebb volt: természetes, hogy a muzsikusok többször és többféleképpen megismételték. A New Orleans-i muzsika egésze rögtönzött volt. Épp a rögtönzés jelentette az örömöt a muzsikusnak. Az lett volna a fárasztó, ha valamit többször egymás után ugyanúgy kellett volna lejátszani. Öröm volt egy-egy új break-et rögtönözni, egy riff-motívummal vagy érdekes glisszandóval kísérni, kiegészíteni a másik muzsikus játékát.

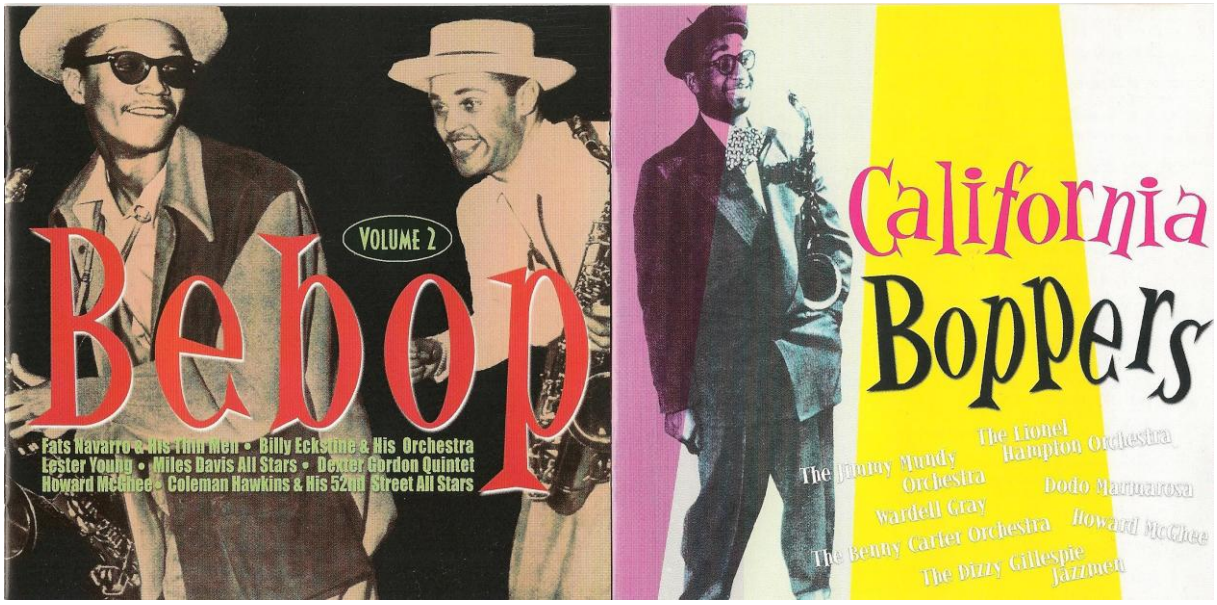
Játék közben mindig születtek új ötletek: egy-egy új zenei frázis vagy ritmus, egy szokatlan kísérő motívum, vagy befejezés. Ez a muzsika nem volt „bonyolult zene”, de ötletes, friss és eleven volt. Varázsa könnyedségében, felszabadultságában rejlett.

Kassel 1958-Francis Bolen gyűjtés

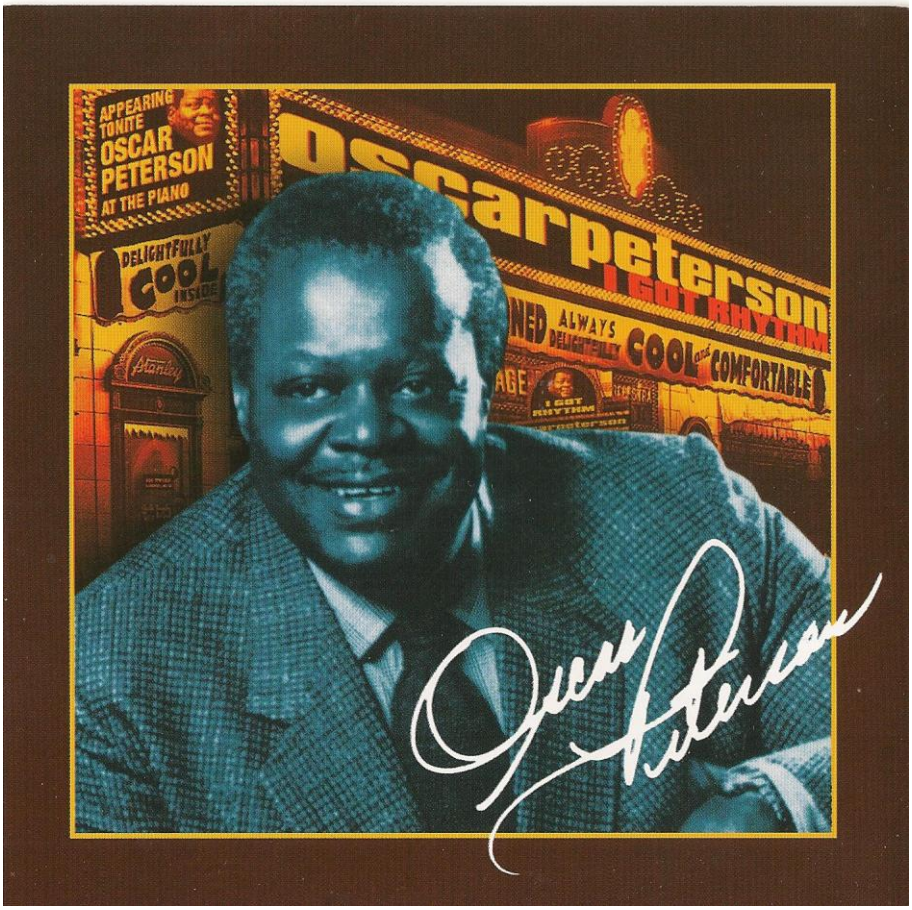
A jazz története tehát nem közismert zenekarokkal kezdődik, hanem ismeretlen emberek ezreivel: a Congo téri dobosokkal, marching bandek névtelen tagjaival, akik kezdetben New Orleans utcáin – terein, majd a Mississippi hajóin játszottak ősi ritmusokat, gospeleket. Ezek az emberek nemcsak zenét játszottak, hanem játszottak magával a zenével is, mint egy játékkal, mulatságból. Így született meg a jazz. Ahogyan közeledtünk a jelenhez, egyre nehezebb áttekinteni a jazz világát, rendet teremteni a különböző irányzatok szövevényében.

Sokakban nosztalgia él a „megszépítő múlt” iránt. A jazz híveinek táborában nem ritka ez a nosztalgia, amely a New Orleans-i aranykorszak, a klasszikus jazz, a swing zene, a bebop, sőt az ötvenes évek irányzatainak felmagasztalásában jelentkezik.

A különböző irányzatok jelentőségét azonban nem szabad túlbecsülni. Nem egy-egy irányzaton, hanem az egyes jazz muzsikus játékán múlik a felhangzó zene értéke. A jazz magasrendű művészet, de csak kiemelkedő művészek jazz zenéje az. A kiemelkedő művésznek pedig egyéni stílusa, egyéni világa van. Bármilyen irányzat híve, ha felelősségteljes művész, ha kihasználja adottságait, technikáját, rögtönzőkészségét és fantáziáját, játékból silány zene nem születhet." írta Langston Hughes 1955-ben.

Zenésztársaid is értékes muzsikusok voltak, hiszen Kazár Pál virtuóz dobos Gene Krupa tisztelője és követője, Mester Gyula trombitás Louis Armstrong, majd a fiatal Miles Davis lemezeiről tanult, öccse Mester Zoltán szaxofonos, klarinétos, hegedűs még a salgótarjáni országos fesztivál különdíját is megkapta, mind a jazz kategória legkiválóbb klarinétosa. Te klasszikus zenén nőttél fel, és Bach, Mozart saját koruk elismert zeneszerzői mellett olyan zongoristák játékát hallgattad szívesen, mint a „main stream" a fővonal képviselői. Fats Waller, Art Tatum vagy a swing mester Earl Hines és a modern jazz zongorista Oscar Peterson. Ilyen társaságból mégis kiváltatok 1950 tavaszán és társaiddal szerződtél a Vendéglátó Vállalathoz.

1950-ig csak amatőr zenekarokban úgynevezett haknicsapatokban játszottunk. Hallottuk, hogy a Korona zenekart keres. Ugyanis a Koronában a háború után legtöbbször pesti zenekarok játszottak. Ugye akkoriban elég bőven voltak zenekarok Pesten és miután az államosítással ott is sok étterem bezárt vagy átalakult, azok a zenészek szívesen jártak Nyíregyházára drága pénzért játszani. Hallottuk tehát, hogy a Korona szeretne nyíregyházi zenekart alkalmazni. Megpályáztuk. Úgy jelentkeztünk, hogy még magunkhoz vettük Gubács Nagy Kálmán hegedűst.

Akkoriban 1949 végén, 1950 tavaszán még mindenhol cigányzenekar játszott Nyíregyházán. Igyekeztünk úgy csinálni, hogy hasonlítsunk a cigányzenekarokhoz is. Mi tánczenészek voltunk, csak azt szerettük játszani, de gondoltuk, ha lesz velünk egy hegedűs is, akkor mégiscsak hasonlítani fogunk egy kicsit a cigányzenekarokra, akik akkoriban a Vesszősben, Gyureskó vendéglőjében vagy a Bristol éttermében a későbbi Halászcsárdában játszottak. Szerződést is kaptunk és 1950. március 1-től Horváth Rudi szaxofonos, Kazár Pál dobos és Gubács Nagy Kálmán hegedűssel a Koronába kerültem. Alig voltam tizenkilenc éves.

Hét hónapig játszottunk ebben az összeállításban, a Korona nagytermében. Azután Kálmán bácsit valamilyen okból elhelyezték máshova.

Lejárt a szerződése. Minket nem bántottak. Akkor került hozzánk Varga Jenő, aki egy hatalmas termetű prímás, kitűnő zenei adottságú hegedűs volt, passziószámba ment vele játszani. Ő lett a zenekar vezetője.

Hozattunk kottákat és operett egyvelegeket játszottunk. A kották ilyen kis zenekarra voltak megírva és mi mindent kotta szerint játszottunk.

Budapesten az egyik karmesternek a felesége szerezte, illetve küldte le nekünk a kottákat, amelyek részben operett betétdalok egyvelegszerűen összefűzött dalcsokra volt. Némelyiket akár negyven percig is játszhattuk olyan precízen volt felépítve. Mindenki által ismert és szeretett dalokat, hangulatos szerzeményeket fűztek össze, színvonalasan kidolgozva.

1950 második felében Varga Jenő hegedűsünk elkezdte csűrni-csavarni a zenekar összeállítását. Miután roppant családszerető zenész volt, az volt a mániája, hogy a rokonságát is behozza a zenekarba. Azonnal kibővített minket Tintér Ernő bőgőssel, aki az ő sógora volt. Maximkának vagy Hófehérkének hívták a zenészek. Azután Jenő addig dolgozott, amíg hozzánk nem került az unokaöccse Varga Zoltán hegedűs. Lassan egy hegedűkórus játszott velünk. És még nem volt vége. A Vendéglátó Vállalat igazgatója Szolnoki István behívatott egyszer a központba és megkért, hogy Varga Jenő szóljon Müller Lalának is, hogy ő is kerüljön a Korona zenekarába.

Ő hegedűn, majd később gitáron is játszott. De kezdetben csak hegedült. Így a zenekarunkban négy hegedűs lett a bőgős, a dobos és a zongorajátékom mellett. Meg fogsz lepődni azon, amit most mondok. Nagyon szerettem a Vásznas Varga Jenőék-kel játszani. Minden le volt kottázva és azt pontosan játszották. Én korábban a bátyámmal állandóan kottából játszottam. Hiányzott is egy ideig. Féltem, hogy a vendéglátós zenészek között ez nem így lesz. Ezért megnyugodtam és nagyon élveztem, hogy velük a zenekar pontosan kotta szerint játszott.

Gyönyörűen játszottunk akkor. Tiszta, olyan precíz kis szalonzenekar voltunk. Még a nyíregyházi rádióban is felléptünk párszor, élőben a stúdióban adtunk koncertet.

Ez a mai napig nagy élmény és megtiszteltetés, ha egy zenekar élőben koncertezhet rádióstúdióban, gondolom így volt ez az ötvenes évek elején is.

A rádió adóállomását 1952. december 16-án adták át, míg a reggeli és esti adások 1954. július 2-től indultak. Így írt róla a Szabolcs-Szatmári Néplap:

„Ünnepélyes keretek között tegnap délben 12 órakor avatták fel a nyíregyházi rádióállomást. Az avatási ünnepségen megjelent Varga Sándor elvtárs, a Szabolcs-Szatmár Megyei Pártbizottság titkára, Urbán Szabó Béla elvtárs, Kovács Sándor elvtárs, a Megyei Pártbizottság tagjai, Murczkó Károly elvtárs, a Városi Pártbizottság titkára, Bodogán elvtárs, a Megyei Tanács Végrehajtó Bizottságának elnöke, Kuhár András elvtárs, a nyíregyházi Városi Tanács Végrehajtó Bizottságának elnöke, számos járási pártfunkcionárius, sztahanovisták, élenjáró szövetkezeti dolgozók, társadalmi életünk kiválóságai. Az ünnepi beszédet Varga Sándor elvtárs, az MDP megyei titkára tartotta. Többek között a következőket mondotta: „Nagy béketervünk, az ötéves terv tette lehetővé, a többi között, ennek az új adóállomásnak a létrehozását, megindulását. Ennek köszönheti Nyíregyháza, megyénk székhelye, hogy az ötéves terv rádiófejlesztési programjának keretében korszerű rádióállomást kapott, amely a mai naptól szócsöve, agitátora lesz a szocializmus építésének Szabolcs-Szatmár Megyében. A pártunk vezette országos méretű kulturális forradalom megyei hadállása komoly erősítést kapott a nyíregyházi rádióadó felállításával és működésbe helyezésével. Az a célunk, hogy ezt az adóállomást kultúrközponttá fejlesszük, a művelődés várává, a felvilágosító népnevelő munka széles tömegbázisokon nyugvó erődítményévé tegyük. Sugározza a mai naptól kezdve a szocialista építés hangját. Lelkesítsen munkahős tettekre, ösztönözze művelődésre megyénk dolgozóit, harcoljon keményen és kíméletlenül az imperialisták és belső szövetségeseik ellen.” mondotta befejezésül Varga Sándor elvtárs. Ezek után Bodogán János elvtárs a Megyei Tanács Végrehajtó Bizottságának elnöke, valamint Zsurakovszki János elvtárs a Megyei Békeiroda titkára üdvözölték a nyíregyházi adóállomás felavatásának ünnepét.

Utánuk munkások, szövetkezeti parasztok, a dolgozók küldöttei szólottak. Többek között Szolyka Antal elvtárs a tiszadobi Táncsics Termelőszövetkezet főagronómusa a következőket mondotta:

„Most amikor szívünk minden melegével köszöntjük az ötéves terv új adományát, arra kérjük az adóállomás vezetőségét, hogy adásaik tükrözzék megyénk dolgozóinak a Szovjetunió, a mi nagy barátunk, idősebb testvérünk iránti szeretetét”. Ezzel ünnepélyes keretek közepette

felavatták a nyíregyházi rádióállomást, amely ezen túl mindennap délután hat órától hét óráig megyei műsort sugároz a 223,8 méteres hullámhosszon.” (Néplap 1952. december 17.)

Másfél évvel később a nyíregyházi rádió már reggel is sugárzott rádióműsort. „A nyíregyházi rádió mától kezdve naponta két ízben sugároz egy-egy órás műsort. Az első adás reggel fél nyolctól fél kilencig tart, a második este nyolctól kilenc óráig. A reggeli adást a 240 méteres, az esti adást pedig a 223,8 méteres középhullámon sugározza a nyíregyházi adó. Felhívjuk a pártszervezetek, állami szervek és a dolgozók figyelmét, hogy kísérjék figyelemmel a műsort és észrevételeiket közöljék a rádióval.” (Szabolcs-Szatmári Néplap 1954. július 2.)

Az idézett cikkel azonos oldalon olvasható a Kossuth, illetve a Petőfi Rádió aznapi műsora is. Néhány műsorcím:

Kossuth Rádió: Zenés műsor a munkába indulóknak – A Magyar Rádió Népi Zenekara játszik. – Magyar filmek zenéjéből – Bolgár kórusmuzsika – Szép munkáért szép muzsikát – Vidám muzsika – Kolhozdalok … stb.

Petőfi Rádió: A Magyar Rádió Népi Zenekara játszik – Reggeli hangverseny – Csárdások – Szórakoztató muzsika – Barcza Horváth József és zenekara játszik – Vonósnégyes – Sztojanov: Hegedűverseny – Szív küldi szívnek szívesen – Versek a kínai kommunista pártról – Indulók – Esti hangverseny stb.

Néhány korabeli rádióújságban, kottás füzetben az elhangzott dalok címei és azok szerzőinek nevei is követhetők. Gyakran játszott Horváth Jenő – G. Dénes György sláger volt a Munka után című. Ez a szentimentális dal pozitív társadalmi mondanivalót próbál kifejezni. Próbál, persze, mert a slágervilág esztétikai terébe és a szentimentális stílus sztereotípia rendszerébe zártan ez csak külsőségesen sikerülhet.

„Munka után estefelé, vár valaki rám,
S a szívem övé, őérte dolgozom.
Sok hosszú nappalon át,
Pihen a gyár, pihen a gép,
Nem kattog a szíve, ha jön a sötét.
De mert az én szívem még sincsen vasból,
Én megyek feléd.
És most már a konflis lassan baktat odakünn a vén Stefánián,
És még néha egy-egy csók is csattan,
Az se fáj, ha holnap indul a gyár.

Munka után estefelé, a nagyvilág enyém, s szívem övé.
Mikor a holdfény az égen kigyullad,
Feledünk mindent, a gyárat, a múltat,
Dolgozunk egymásért, nincs ennél szebb talán,
Serceg a tollhegy és kopog a csákány,
Egy percnyi szünet sincs a pesti gyárnál,
Termelni, termelni, nincs ennél fontosabb.

Hideg vagy meleg van, a gyárnak mindegy,
Magához láncol és dolgoztat minket,
De este, ha gong üt, a kapuja nyílik már."
(G. Dénes György 1946.)

A szentimentális dalszövegről Vitányi Iván a „Miből lesz a sláger" című tanulmánykötetében az alábbi észrevételét írja:

„A dal sajátossága, hogy a slágerben új jelenséget (gyár, termelés) a régi slágervilág esztétikai teréhez alkalmazza. Ha kivesszük a gyárra utaló kifejezéseket, szabályos slágert kapunk (estefelé valaki vár rám, s a szívem övé – sok hosszú nappalon át – nem kattog a szíve – de mert az én szívem még sincsen vasból, én megyek feléd – és még néha egy csók is csattan – enyém a világ, s a szívem az övé – mikor a holdfény az égen kigyullad, feledünk mindent, a múltat – nincs ennél szebb talán). Ha viszont a gyárra utaló részleteket választjuk külön, meglepő összefüggést kapunk: a csók és a gyár ellentétes erőként jelenik meg."

Évekkel később a G. Dénes György versére írt Horváth Jenő zene ennek a törekvésnek egy jobban sikerült példája. A sláger címe: Járom az utam.

Járom az utam, macskaköves úton,
S léptem kopog esős éjszakán,
Az ütött-kopott utcák nevét tudom,
Mert én itt születtem, ez a hazám.

Itt kísért anyám iskolába szegény,

Ott volt a szeme mindig kisfián,
Itt minden emlék múltam hozza elém,
Mert én itt születtem, ez a hazám.

Tudom a nap, az másutt szebben ragyog,
Sok itt a füst, a korom és a köd,
De itthon mégis Angyalföldön vagyok,
A Váci út és Lehel út között.

Járom az utam, macskaköves úton,
Sok barát köszön énreám,
Én minden öreg haver nevét tudom,
Mert én itt születtem, ez a hazám.

Érdemes ezt a dalszöveget is végiggondolni. Itt is a régi sláger-univerzum találkozik az újjal, de a megoldás tiszta. Amit kifejez – igaz és őszinte élménye sok idős embernek, sok régi munkásnak. A kifejezésmód nem magasrendű irodalmilag, de nincsen benne disszonancia, amit mond, emberi melegséggel mondja. Érdemes azt is hozzátennünk, hogy a refrén dallammenete egyetlen átmenő fahang kivételével, tisztán pentatonikus (a „Mikor gulyásbojtár voltam" kezdetű, Bartók által is feldolgozott népdal változata) bár ezt a funkciós feldolgozás elfedi.

Sajátos alkotások ezek, főleg a Munka után című sláger. Ha mosolygunk rajta, azért ne feledkezzünk meg a későbbi évek „tömegdalairól", mozgalmi indulóiról sem, melyek többsége semmivel sem volt jobb ennél. Sebők János szerint „a művészi színvonal vagy az esztétikai érték problémája természetesen teljesen háttérbe szorult az ideológiai kérdések mögött, és „alulról" a közönség részéről jelentkező igények, kezdeményezések sem kerülhettek szóba a hivatalos kinyilatkoztatás és csalhatatlanság dogmáival szemben.
Az ötvenes évek első felében a kulturális kérdésekkel kapcsolatban is három alapelv húzódott meg minden döntés mögött: az első a népies elvek és gondolatok, a második a kommunista elv és magatartás, a harmadik pedig a szovjet művészet és példájának népszerűsítése. Nem kell különösebben hangsúlyozni, hogy abban mindhárom elv képviselői egyetértettek, hogy az amerikai eredetű modern tánczene nemkívánatos a magyar kulturális életben és a bírálatok konklúziója is az volt, hogy az „amerikanizmus rothadó bűzét terjesztő és a lejtő felé indult

magyar tánczenét azonnal meg kell menteni az elposványodástól". Történtek is intézkedések. A tánczenében is megtalálták mindhárom művészetpolitikai irányelvnek az alkalmas kifejezésformáját. Mindenekelőtt a szórakoztató zene népi nemzeti jellegének erősítésére történtek kísérletek. Elég, ha a születendő úgynevezett pentaton – táncdalok egyik gyöngyszemének, Hajdú Júlia slágerének címét idézzük fel – Szénát hordanak a szekerek – hogy kiderüljön, milyen eredménnyel.

A második a kommunista elv és magatartás hatására előírták, hogy a zenészeknek műsorra kell tűzniük estéről-estére mozgalmi indulókat, dalokat. Erre is volt példa Nyíregyházán is és a Magyarock című könyv alapján, Budapesten is. Megvalósításának bemutatására, íme, egy példa: az Emke Kávéház korabeli műsorában, a dizőz így búgott a mikrofonba (paródiaként vagy sem ne firtassuk!) „Röpgyűlésen láttalak meg téged, s rögtön megtetszett a keresztmetszeted… vagy „Csak az a fő, hogy munkáskáder az apád"… S végül a harmadik, de az ötvenes évek első felében minden másnál fontosabb elv alapján átvettük a szovjet „szocialista realista" táncdalokat, amelyek közül megint csak elég, ha megemlítjük néhány hivatalosan javasolt és dicsért dal címét: A kék tenger…, Vélem szedtél vadvirágot, Tik-Tak, Vadvirágos tarka rét, Lila orgonák, Csordogáló kis patakocska…stb. Ezek a „slágerek" – az akkori politika szerint – az amerikai „szörnyszülöttekkel" ellentétben természetesen nem voltak giccsesek, nem tobzódtak „zeneietlenségben" nem építettek hazug álomvilágot, szemben Bill Haley, Chuck Berry vagy a Platters slágereivel és nem rontották az öntudatos dolgozók ízlését.

Ebben az idézett időben, a Korona nagytermében Marssó János zongorista, Kazár Pál dobossal, négy hegedűssel és egy nagybőgőssel játszott. – A munka után vacsorázni, szórakozni vágyó vendégeknek kellett-e mozgalmi indulókat elszenvedniük, mielőtt táncolhattak?

1950 és 1956 között ezeket állandóan játszanunk kellett. Hidd el, nem a közönség kérte. Előírás volt. Amikor megérkeztünk, behangoltunk, és mielőtt nótákat vagy tánczenét játszhattunk volna, mozgalmi dalokat adtunk elő. Megtanultunk vagy nyolcat. Ilyen például hogy „Sződd a selymet elvtárs!" 19 órától játszottuk ezeket.

Amikor bejött az üzletvezető mindjárt mondta: „Na fiúk, a mozgalmi indulókat tessék játszani. Még-még…gyerünk" Mindig ez volt a szöveg, és amikor a párttitkár is bejött a Koronába, akkor meg pláne. Ez így ment 1956-ig. Persze mi közben rájöttünk, hogy be lehet ezeket „kormozni", hiszen amilyen zeneértő emberek voltak… Nem értettek hozzá. Játszottunk közben egy-két amerikai számot is. Azonnal jött a kérdés: Mi volt ez? Mondtuk,

hogy ez egy nagy szovjet zeneszerző szerzeménye. Ők belenyugodtak, mondván: mi mondtuk, mi voltunk a zenészek.

1953-ban az Új Zenei Szemle közölte az előírásokat, sőt a nyomaték kedvéért bélyegzővel szentesített kottákat, gondosan kiválogatott dalokat, indulókat engedélyeztek. Hogyan érintett ez Téged?

Mi főleg magyar tánczenét játszottunk, mert nem mertünk mást. Ki nem félt akkor? Az angol, amerikai swingzenét nem szerette az a rendszer.

Nem támogatták, sőt még a magyar szerzőktől sem lehetett akármit játszani. Egyszer elénekeltem a Korona kerthelyiségében a teraszon egy Horváth Jenő számot, az „Álltam a hídon" címűt egy vendég kérésére. Egy újságíró is volt a vendégek között. Harmad vagy negyednap megjelent az újságban: „A Koronában a búgó hangú zongorista azt énekli, hogy „Könnyeket dobál a vízbe", meghogy…"Minek ez, Kinek kell ez?"…Milyen ronda…".

Vigyázni kellett arra, hogy mit játszunk. Így is megtörtént az egyik este, hogy tíz óra tájban bejött az üzletvezető és közölte velem, meg Kazár Pali bátyámmal, a dobosunkkal, hogy azonnal fel van mondva maguknak. Hát gondolhatod…nem esett valami jól. Felmondtak azzal az indokkal, hogy „a Koronába cigányzene kell. Ne csinálják itt az amerikai zenét!". Jöttek a pártemberek szavai. Nem tetszett nekik a zongora. „Vigyék ki innét ezt a fekete koporsót." Minket elküldtek és beállítottak egy húsz vagy harminctagú cigányzenekart. Egy napig játszottak ott, de már másnap üzentek, hogy este menjünk vissza, mi kezdünk újra. Elnézést is kértek. Így hát újra kezdtük. Az évek alatt annyi változás történt, hogy a prímás Varga Jenő szaxofonozni tanult, majd hozzám járt tangóharmónika órákra, Varga Zoli pedig zongoraleckéket venni. Müller Lala pedig a hegedű mellett egyre jobban játszott gitáron, majd később már elektromos gitárja is volt, erősítővel és hangfalakkal. Át tudtunk volna állni más típusú zenére is. Rettenetesen nagy igény lett volna rá, csak mi nem mertük vállalni, mert egy-két számot játszottunk, azonnal megszólaltak néhányan: „Tegyétek már le azt a búgó gitárt és vegyétek elő a jó száraz fát!". „Hegedűljetek pajtás!". Ez volt mindig a szöveg és ez találkozott a főnök és az akkori politika ízlésével, elvárásaival. Nagyrészben törzsvendégek jártak be. Svarcz Karcsiék, Kelemen Jóskáék, kereskedők, üzletkötők. Nyíregyháza kis város, most is kicsi, hát még akkor. Volt egy réteg, akik szerettek szórakozni és persze a szálloda vendégei is lejöttek vacsorázni és táncolni.

Az emberek szerényen éltek, de mégis többen szórakoztak, mint ma. Hétköznapokon kissé csendesebb volt a hangulat, bár gyakran rendeztünk ötórai teát. Szombaton és Vasárnap pedig hosszú estélyi ruhában jöttek a lányok és a hölgyek, a fiatalemberek és a férfiak pedig

elegánsan sötét öltöny, nyakkendő, fehér ing stb. Sokkal többen jöttek, mint ahány ülőhelyet találtak. Nagyon felkapott szórakozóhely volt a Korona.
Tizennyolc éven aluliak nem járhattak! A gimnazistáknak pedig egyenesen megtiltotta az iskolájuk. Nagyon szigorúan ellenőrizték. Ők csak akkor mertek már szórakozni járni a Koronába, amikor leérettségiztek. Az érettségi bankett után. Ők is sötétkék öltönyben, fehér ingben, ezüst nyakkendővel jelentek meg. Az volt akkor az igazán nagymenő. A rock and roll nemzedék ekkor még nem járt ide, hiszen ők akkor még fiatal gimnazisták voltak.

Ha már említetted a rock and roll nemzedéket, megkérdezem: Hogy táncoltak a fiatalok az ötvenes években, hiszen a swing nagyon divatos volt, a rockit pedig még csak kevesen ismerték. Nem láthatták filmeken, nem tanították tánciskolában. Akkor honnan tudták mégis a figurákat?

- Tánciskolában nem tanították, de a külföldről – nyugatról – érkezett lemezek tasakjain rajzolt ábrákon mutatták az „ajánlott lépéseket." Nos az úgy volt, hogyha ez alapján egy fiatal pár elkezdett „kidobózni" vagy úgy táncolni, hogy az valakinek nem tetszett, akkor odamentek és szóltak neki, hogy viselkedjen rendesen, vagy hagyja el a helyiséget. Gyakran jöttek a rendőrök, akik képesek voltak beavatkozni a táncba, így csináltak rendet.
Nem lehetett úgy igazából belelendülni. Sőt, ha valakinek kockás volt a zakója, akkor kigúnyolták, Swing Tóninak nevezték őket.

Gondolom a „Dalolva szép az élet" című filmben látottak alapján. A botrányos viselkedést az 1950-ben forgatott magyar film is kigúnyolta.
„Az országos napilapok egyre gyakrabban kénytelenek szóvá tenni, hogy fiatalságunk, különösen az üzemi ifjúság rákapott a „swingelésre", nem hallgat az intelmekre, sőt a sztálinvárosi (Dunaújváros) DISZ-táborban is csak a tánczene érdekli a fiatalokat. A szórakozóhelyeken is elszemtelenedtek a „Swing Tónik", akik ízléstelen táncukkal, beteges rángatózásukkal hívják fel magukra a figyelmet." Ilyen és ehhez hasonló cikkek sora jelent meg az ötvenes évek elején, mintegy bebizonyítandó, hogy a „modern tánczenéért" rajongó ifjúságot az ellenség vezényelte a szórakozóhelyekre „bomlasztó" szándékkal, hogy tompítsák a munkások öntudatát, gátolják meg a munkásokat a termelésemeléstől és a munkaversenyektől.
A „Dalolva szép az élet" című film díszbemutatójáról így írt a helyi újság:

„Csütörtök este mutatták be a Béke filmszínházban a Dalolva szép az élet című új magyar filmet. A bemutató előtt Bvrnicsenkó János elvtárs a dohánybeváltó kultúrfelelőse mondott beszédet. Beszédében üzeme kulturális munkájáról – életéről beszélt. Felsorolta

azokat a nehézségeket, melyeket a felszabadulás óta leküzdöttek. A beszéd után a nyíregyházi villanytelep (kertváros) énekkara énekelt munkásmozgalmi dalokat. A villanyok elaludtak. A vásznon megjelent az „Ezüst lant" munkás énekkar plakátja. Az énekkar huszonötéves működését megünneplő dalestről értesítette az üzem munkásait. Kik voltak ebben az énekkarban?

Munkások, becsületes, jószándékú emberek. Ki vezette őket? Az ellenség, a munkásosztály soraiba befurakodott ellenség. Ez tipikus esete mai életünknek. Az ellenség kiszorult a termelés területéről, nem tud hol ártani, ezért támad most a kultúra területén. Tompítani igyekszik a munkások öntudatát, lebeszélni a termelés emeléséről, a munkaversenyről, a becsületes jó munkáról. Az a jelszó HALADJUNK, DE NEM KELL ANNYIRA SIETNI" Ez a jelszó vezeti az énekkart a termelésben, de az éneklésben is. Nem vesz a karmester tudomást a felszabadulásról, hajlong a nyugat ízléstelen „kultúrája" előtt. A film vetítése közben több üzemi párttitkár ismert magára, amikor a filmben szereplő párttitkár munkáját figyelte.

Hányan tartják a kultúrát „nem fontos"-nak. Hányan utasítják el a dolgozók kérését azzal, hogy „első a termelés, hagyjuk a dalolást!" A film nyomán sokan belátták, hogy fejlődésünkben elértünk arra a fokra, amikor a felépült alapra rá kell építeni a tetőt is. Az új államhatalmat a dolgozók kezébe adtuk, megalakítottuk a tanácsokat, megteremtettük az új ipart, új gyáraink, erőműveink épültek és épülnek. Vannak traktorállomásaink, állami gazdaságaink, termelőcsoportjaink, van hadseregünk. Az a feladatunk, hogy a kultúra területén is megvívjuk a forradalmat, a szovjet kultúra példája nyomán és segítségével kialakítsuk az új magyar kultúrát, a gazdasági alapnak megfelelő szellemet, kultúrát, ideológiát teremtsünk dolgozóink között. Tanulhattak a filmből. Swing Tóni figurájából az amerikát majmolók is, az amerikai divatőrület ragályában szenvedők is.

Az ankét. Hogy mennyit tanultak a jelenlévők a filmből, az a felszólalásokból is kitűnt. Ha egybe akarjuk foglalni a felszólalásokat, akkor azt kapjuk, amit Bíró István elvtárs, a Villanytelep párttitkára mondott: - A kultúrát, az üzemek kulturális életét én is úgy kezeltem, mint a filmen látott párttitkár. Nem tudtam, hogy a termelés és a jó kultúrmunka elválaszthatatlan egymástól. A jó kultúrmunka segíti a dolgozókat a termelésben. Ezentúl én is meg fogok adni minden lehetőséget dolgozóinknak, hogy tehetségüket kifejleszthessék és elmondhassák, hogy „dalolva szép az élet." (1950. október 28.).

A filmet követő ankéton azonban nemcsak Bíró István fejtette ki véleményét, hanem többek között Kóczán osztályvezető is bírálta a Dolgozók Dalkörét. Napokkal később a helyi újságban a Dalkör vezetősége reagált.

A „Dalolva szép az élet” című film bemutatója után megtartott ankéton Kóczán elvtárs a Megyei Tanács népművelési osztályának vezetője bírálattal illette a Dolgozók Dalkörét. Mivel a Dalkör nem kapott meghívót az ankétra és az elhangzott bírálatra nem válaszolhatott a helyszínen, ezúton teszi meg az észrevételeit az elhangzottakkal kapcsolatban. Kóczán elvtárs felszólalásában, mint hiányosságot említette meg működésünkkel kapcsolatban, hogy munkánk nem politikus. Szemünkre vetette, hogy bálokat és morzsaesteket rendezünk. Mindebben Kóczán elvtársnak igaza volt. Évenként kétszer szervezünk és rendezünk hangversenyt és emellett megrendezzük bálunkat és morzsaesténket is. A bálrendezés és a morzsaest nem kizárólagos jellemzője munkánknak és ezek a bálok nem öncélúak, hanem mindig meghatározott célt szolgálnak. Bevételeinkből támogatjuk kultúránk, tudományos életünk fejlődését. Legutóbbi báli bevételünkből a belegrádi és szabadságtelepi általános iskoláknak 200-200 forintot adományoztunk fizikai szertár felszerelésére. Ha munkánk, kultúréletünk nem lenne politikus, akkor életképtelenné váltunk volna, akkor ma már nem dolgozhatnánk. Kivesszük részünket a szocialista kultúra építéséből és fejlesztéséből, ugyanakkor összekapcsoljuk munkánkat dolgozó népünk nagy célkitűzéseinek megvalósításával. A Békekölcsön jegyzésekor, valamint a választások során a Dalkör 30 népművelője dolgozott. A választás előestéjén, valamint a választás napján kultúrmunkát végeztünk. Énekkarunk a választás napján 17 választási körzetben színes dalműsort adott. Jó kultúrmunkánkat a Bartók Béla Szövetség is elismeri. Az elmúlt évben megkaptuk a „Kiváló Dalkör” kitüntetést. Nem akarjuk ezen a helyen eddigi műsorpolitikánkat részletesen ismertetni. Azt sem állítjuk, hogy ez a műsorpolitika mindig kifogástalan volt. Azonban megvan bennünk a szándék és az erő arra, hogy munkánkon állandóan javítsunk. Decemberi hangversenyünk műsorán Blenter, Novikov, Jadov, Bartók, Kodály, Juhász és a zeneirodalom számos halandó kiválóságának műve szerepel, ami azt bizonyítja, hogy lépést tudunk tartani a dolgozók egyre növekvő kultúrszínvonalával és kulturális igényével. Vannak hiányosságaink. Ebben az évben például nem fejlődött taglétszámunk, nem erősítettük a Dalkört fiatal, tehetséges dalosokkal. A fegyelem is hiányos még nálunk. Éppen ezért tűztük magunk elé célul, hogy munkánk egyik döntő része a művészi színvonal emelése mellett a fegyelem megszilárdítása és soraink friss erőkkel való feltöltése lesz. A Dalkör tagjai kollektíven megnézik a „Dalolva szép az élet” című filmet.

Biztosíthatjuk Nyíregyháza dolgozóit, hogy a film tanulságait le fogjuk vonni. Meggyőződésünk, hogy sokat fogunk tanulni belőle és olyan hiányosságainkra is rájövünk a film alapján, amelyeket eddig még magunk sem vettünk észre. Meggyőződésünk, hogy Kóczán elvtárs bírálata építő szándékú volt, azonban az ő helyében így és a fenti szempontok

alapján mondtunk volna bírálatot. Kóczán elvtárs még egyetlen próbánkon nem vett részt! Egyetlen műsorunkat nem kérte még be átvizsgálásra, tehát konkrét segítséget még nem kaptunk ezideig. Ha szorosabb lett volna velünk a kapcsolata, akkor egészen biztosan alaposabb és sokkal építőbb bírálatot tudott volna mondani munkánkról. Fennállásunk nem öncélú. A felszabadulás előtt sem volt az. Igyekeztünk a dalkörön keresztül is összetartani a munkásosztály fiait és dalainkkal élesztgetni bennük a felszabadulás reményét, a forradalom tüzét. Az a célunk, hogy szocialista hazánk építése közben erjesztői legyünk népünk nagy kultúrforradalmának, építői legyünk népünk szocialista, haladó kultúrájának". 1950. október.
A Nyíregyházi Dolgozók Dalkörének Vezetősége.

A Dalolva szép az élet című filmnek milyen volt a visszhangja a zenészek és a vendégek között?

Nem beszéltünk róla, így hát nem emlékszem a hatására sem. Pár hónappal ezelőtt láttam a TV-ben valamelyik csatornán.

Az ötvenes évek elején a Korona Szálloda és a Megyei Bíróság épülete között – a jelenlegi Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár helyén – egy üres telken gyakran felléptek mutatványosok. Halált megvető motoros akrobaták, kötéltáncosok, stb. Volt egy motoros társaság, akik évről évre visszajártak és hol hordószerű, hengeralakú fából készült katlanban, hol fémrácsból összeállított gömbben motoroztak bekötött szemmel körbe-körbe. Egy sátor fedte ezt el a kíváncsiskodók elől és a műsorszámok között mindig szólt a zene. Szállnak a darvak…, Hold ragyog a Dunán…stb. Hollós Ilona, Tabányi zenekar számai mentek kislemezekről. Ezek a művészek akkoriban gyakran felléptek a Korona nagytermében, illetve nyáron a szálloda nyitható zárható fedelű kerthelyiségében.
Kísérted őket zongorán?

Hogyne. Mindkét helyen játszottam és a zenekarral kísértük a Latabár Kálmánt, Kovács Erzsit, Bilicsi Tivadart, Kazal Lászlót, Hollós Ilonát, Németh Marikát, Pogány Lászlót, de még Kovács Apollóniát is a cigánybálokon. Nagyon sok művésznőt és fővárosi művészt kísértem zongorán. Nem is tudnám mindet felsorolni.

Amikor híres politikusok jöttek a városba és itt vendégeskedtek, azoknak is játszottatok?

Nem! Oda mindig cigányegyüttest küldtek. Az a rendszer, azok a politikusok azt a fajta zenét, műfajt, amit én játszottam, nem szerették és nem is támogatták.

Támogatás nélkül is csináltatok, sőt a zenészek nagy része vizsgákra járt és az elbeszéléseikből tudom, hogy több hangszerrel is megbírkóztak.

A jó zenész ösztönösen megérezte, hogy idővel a könnyűzene változni fog, de a közönség igénye is egyre sürgetőbbé vált. Aki a Vendéglátó Vállalat szerződött zenésze volt, annak kötelező volt a vizsga. Ez az államosítás idején egyre nagyobb hangsúlyt kapott. Az Országos Szórakoztatózenei Központ (OSZK) helyi megalakulása előtt a Kert Mozi mellett a Szakszervezetek Házában egy szobában működött a zenész szakszervezet. Később 1954-ben az Irodaházba költözött a már kibővült OSZK. Zongor István csinálta, majd az ötvenes évek végén már Pankotay Istvánék is beszálltak.

Jobbról a második Pankotay István

1958. október 3-án megjelent a Művelődési Minisztérium felhívása. „…jelentkezni kötelesek a szerződés nélküli – művészeti intézménynél állandó alkalmazásban álló – hivatalos előadóművészek, működési engedélyük felülvizsgálatára. A jelentkezés határideje 1958. október 10-e. A Művelődési Minisztérium nyomatékosan figyelmezteti az érdekelteket, hogy a jelentkezést elmulasztók működési engedélye október 10-e után hatályát veszti."

Alig egy évvel később a szórakoztató zenészek is sorra kerültek. Íme:

„Lehetőség nyílik a szórakoztató zenészek és énekesek számára, hogy akik ezt a pályát tűzték ki élethivatásul és a szükséges követelményeknek megfelelnek – megszerezhessék a működési engedélyt, akiknek már van működési engedélyük, kategória-javítás céljából jelentkezhessenek.

Mindkét vizsgáztatást az Országos Szórakoztatózenei Központ rendezi. A vizsgán részt vehet mindenki, aki az állandó lakhelye szerint illetékes OSZK megbízottnál az előírt határidőig 1959. szeptember 15-ig jelentkezik, és aki a 45 éves kort nem haladta túl. A jelentkezők a vizsga idejéről, pontos helyéről levélben kapnak értesítést. Az új tagok a sikeres vizsga alapján hivatalos, vagy kisegítő zenész működési engedélyt kaphatnak.

Kategória-javítás céljából vizsgát tehet az, aki érvényes működési engedéllyel rendelkezik és a jelenlegi kategóriájánál magasabbat kíván elnyerni. Vizsgára kötelesek menni azok, akik a

jelenleg érvényben lévő hivatásos vagy kisegítő működési engedélyüket – vagy kategóriájukat – nem az 1955. évben tartott vizsga alapján kapták. Amennyiben a vizsgára kötelezett a vizsgán nem jelenik meg, a részére kiadott működési engedélyt vagy kategóriát visszavonják." (1959. szeptember 02.)

Zongor István és Pankotay István mellett úgy tudom, hogy Te is vizsgáztattál. Csak itt Nyíregyházán, vagy vidékre is elutaztatok meghallgatni a jelentkezőket?

Legtöbbször az Irodaházban zajlottak a kategóriaszerző vagy kategóriajavító vizsgák. De Vikár Sándorral gyakran utaztunk vidékre is megnézni, meghallgatni egy zenekart. Ott vizsgáztattuk őket együtt is és külön-külön hangszerenként is. Vikár Sándor főleg a nagybőgősöket szerette osztályozni. Szigorú volt, de nagyon becsületes. Tisztelték is a vidéki zenészek ezért.

Meg azért is, mert Kodály Zoltán tanítványaként itt Nyíregyházán már 1939. szeptember 1-én a Bessenyei Társasággal megalapította a zeneiskolát, akkor, amikor tőlünk ezer kilométerre, északra porosz csizmák muzsikálták az Odera partján a háború gonosz szimfóniáját. Itt a zeneiskolában tanított a bátyád dr. Marssó József, aki később a hegedűtanszék vezető tanára lett és szintén itt oktatott Straky Tibor, aki a Debreceni Zeneművészeti Szakiskola igazgatója lett. Ez a nyíregyházi zeneiskola sok tanítványában vetette meg a hangszeres tudás és a zeneelmélet alapjait.

A hatvanas években Nyíregyházán is elkezdődött a mozgolódás.
Zenekarok alakultak, azoknak is vizsgázniuk kellett, sőt gyakran bemutatókat, versenyeket is rendeztek. Te hogy viszonyultál ezekhez a fiatal együttesekhez, milyen volt a kapcsolatod velük?

Már vén rókának számítottam, amikor kapcsolatba kerültem velük cca. 1964-ben. Ezek a zenekarok mindig csináltak versenyeket azért, hogy eldöntsék, ki tud jobban játszani. Mindig engem hívtak zsűrizni, aminek nem minden esetben örültem. A versenyeket akkoriban a színházban rendezték, illetve többször voltam Kisvárdán és Mátészalkán is hasonló feladattal.

Ez a generáció is hasonló problémával küszködött, mint ti korábban. Nekik sem voltak kottáik, a friss slágereket a rádióból a Luxiról vették fel, vagy rosszabb esetben hallás után játszottak. Te hogy láttad ezt a generációt, a zajos zenéjük vagy a felkészületlenségük zavart?

Megmondom őszintén, hogy voltak közöttük amatőrök, nagyon kellemetlen amatőrök. Miután belekeveredtem egy OSZK vizsgabizottságba, így a kategóriavizsgáikat is mi

rendeztük az Irodaházban és vidéken is Záhonytól-Fehérgyarmatig. Bizony voltak olyan zenekarok, akik össze sem tudtak hangolni. A gitárosoknál is nagyon fontos, hogy egymáshoz össze legyenek hangolva, mert ha kicsit lejjebb vagy feljebb szól valaki, akkor már olyan hamis, szörnyű az egész. Volt olyan eset, hogy az egész zenekar „A" mollban játszott, az énekesük pedig belekezdett „C" mollban. Szóval borzasztó volt. Az azonban megnyugtatott, hogy az amatőrök között is szép számmal voltak „kottaértők" is.

Azok a nyíregyházi beat, pop, rock stílust játszó zenészek, akikkel baráti kapcsolatba kerültem, szinte mindannyian tudtak kottából játszani, hiszen nagyrészük zeneiskolába is járt, bár ott más hangszeren játszottak, mint később az amatőr együtteseikben. Példaképük volt Chuck Berry, John Lennon, Szörényi Levente vagy a Shadows gitáregyüttes, de a billentyűsök előszeretettel játszottak Keith Emerson, Gary Brooker, Presser Gábor, de még Bartók Béla átiratokat is.

Rád, aki klasszikus szerzők művein nőttél fel és imádod a jazz zenét is, ki hatott a legerősebben?

Johann Sebastian Bach, akit a hagyományoknak megfelelően édesapja oktatott a városi muzsikusok fúvós és vonós mesterségére, majd Eisenach szülővárosa gimnáziumában tanulta meg a zeneelmélet és az egyházi éneklés alapjait. Bátyja, Christoph közvetítésével ismerkedett meg a billentyűs hangszerjáték és zeneszerzés művészetével. 1700 körül többször kirándult Hamburgba, hogy tanulmányozza a Hanzaváros orgona és orgonaépítő művészetét. De tanult lovagi táncokat, korabeli francia hangszeres zenét ugyanúgy, mint balett és operamuzsikát is. Nem véletlen, hogy az utókor is tiszteli benne korának legnagyobb orgonaművészét és leleményes improvizátorát. Bach zenéje ugyanis nagyon-nagyon jazzesíthető. Az akkordjait, amit a két-háromszólamú kompozícióba beépített, azokat tökéletesen lehet improvizálni, nagyon szépen szólnak. Bach előtt kevés orgonára írt zenemű született. Ő ezeket azért írta, hogy a templomokban is el tudja játszani. Az ő korában az volt a könnyűzene, amit ő csinált. Ez nagyon érdekes dolog, ez egy folyamat, amely folytatódott Mozart-tal majd a Strauss-okkal. A színpompás udvari zene, a kiváltságosak által látogathatott fényes bálok muzsikája lassan eljutott a városlakókhoz is, sőt egyre többször felbukkant az új világban a tengerentúlon is, főleg New Orleansban.

Igen, ez röviden tényleg így volt. Azután a zene iránti szélesedő érdeklődés gyorsan kitermelte azokat a vállalkozókat, akik a szórakoztató zenét forgalmazó és „gyártó" cégeket életre hívták. Ezekben a gyárakban Oldal Gábor szerint a zene „futószalagon" készült. Az 1915-ben Budapesten született zenei szakíró, aki emellett a hangreprodukáló gépeknek a

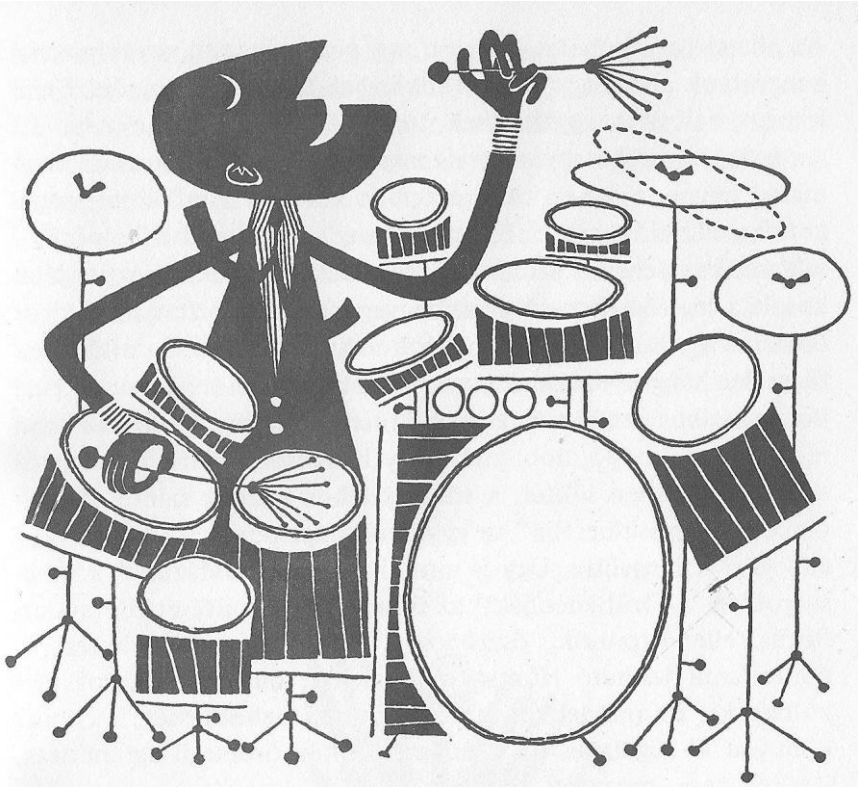
zenekultúrában betöltött szerepével foglalkozik, 1988 márciusában a nyíregyházi Művészeti Hetek rendezvénysorozatán belül a Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár előadótermében „Technika, szórakozás, művészet” címmel érdekes előadást tartott. Miután én a könyvtárban 1976 nyarától „Egy óra rock” címmel rocktörténeti sorozatokat tartottam, meghívott az előadására, ahol a „Zene futószalagon” című könyvéből is gyakran idézett.

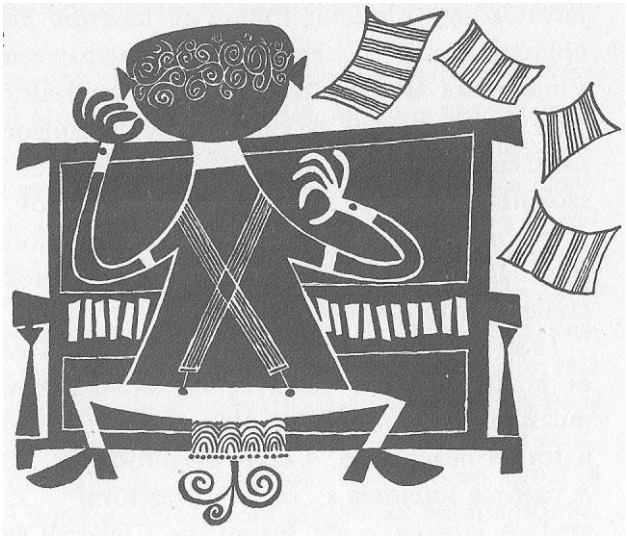
„New Orleans szórakozó negyede a híres Storyville a legnagyobb volt a világon. Itt mindenki ízlésének és pénztárcájának megfelelő szórakozási lehetőséget találhatott. A párizsi tánctermekkel vetekedő fényű és eleganciájú intézményektől a legutolsó lebujig mindenféle fokozat előfordult. A változatosság ugyanolyan sokszínű, mint a város lakóinak bőrszíne. New Orleans alapítása 1718 óta elsősorban a francia szemlélet és kultúra mintáit követte a városi életforma kialakításában. A mocsaras, süppedő talajon kiépülő város eszményi hely kikötő és átrakó állomás létesítésére, s erre alapozódik az élet. A város az Amerika és Európa közti áruforgalom talán legfontosabb átmenő helye. Szabad kikötője azonban nemcsak a legkülönfélébb áruknak, hanem a világ bármely részéről érkező, s kultúrákat magával hozó embereknek is nyitva állt. Így a gyorsan növekvő város a Föld egyik legnagyobb, emberfajtákat ötvöző olvasztótégelye. A színesbőrű ember, akit az újvilágban rabszolgaként, vagy alacsonyabb rendű emberfajtaként kezeltek, itt szinte kezdettől fogva szabadon, fehér bőrűekkel egyenrangú emberként élhetett. A város lakói – különös tekintettel a nőhiányra – szabadon keveredtek. Kemény munka és mámorba menekülő szórakozás sajátos formái alakultak ki. Innen terjedt el az egész Amerikába az ópiumszívás szokása, a kábítószerek élvezete, amelyet már az első telepesek meghonosítottak. Az erotika rafinált keleti művészete éppen úgy pénzért vásárolható volt, mint a honky-tonkynak nevezett lebujok silány pálinkaféléje.

A szórakozások között élen járt a tánc. A város lakosságának igen jelentős hányada fekete bőrű. Az afrikai ember számára a tánc azonban több, mint a szórakozás egyik módja. Más valami, mint az érzelmek kiáradása: a létezés elemi átélése egyfajta ritmikus bódulatban. A város utcakultúrájába ez mélyen beívódott. New Orleansban lépten-nyomon szólt a zene. A tánctermekben, kocsmákban, az utcán, a temetéseken. Az aprópénzzel működtethető fonográfok egész Amerikában itt a legnépszerűbbek, s az öntevékenyen muzsikáló emberek száma itt a legmagasabb. A zene hangjaira pedig mindenhol táncoltak is. Részleteiben megtalálható mindez Amerikában máshol is, de New Orleansban egy sajátos álomvilág mindent elsöprő erejével jelenik meg. Nem csoda, hogy a városon átmenő katonák, hadtáp szervek, egészségügyi alakulatok, s mindenki, akit az expedíciós hadjárat megmozgat, hatása alá kerültek, s emlékként az emberek ennek a furcsa világnak élményét vitték magukkal. Az

1917-től kezdve Európába irányított, indított katonákat jelentős százalékban New Orleansban hajózták be. Gyakran kellett hetekig várni, míg erre sor került.

A katonák közben szórakozás után néztek, s ez a város bőven nyújtott lehetősége. A híres Storyville szórakozó negyed azonban egy időre, mint hadikikötő, átadta a szórakozó helyek nagy részét raktári célra, a szállodákban pedig katonákat szállásoltak el. A jazz muzsikusoknak új fellépési lehetőségek után kellett nézniük. A Mississippin észak felé hajózva több nagyvárost, majd a rohamosan fejlődő Chicagót is „ellepték" népszerűsítve zenéjüket az indulókat, ragtime-okat, majd kényszerűségből a big bandbe integrálódó hangszeres zenét. A néger hangszerjátékosok azonban nemcsak indulókat tanulnak meg és játszanak hallás után, hanem táncszámokat, operettdallamokat, általában mindent, ami a fehér bőrűek városi szórakoztató zenei műsorában előfordul. Mindezt sajátos előadói technikájukkal újfajta, városi afroamerikai zenévé formálják át. Így lesz egy francia Kvadril egyik dallamtöredékéből új táncszám, amelyet a világ később Tiger Rag néven ismer meg. A városi néger zenészek között feltűnnek zongoristák is. Körükben alakult ki egy sajátos zongorajáték stílus, lényegében virtuózan kicifrázott, erősen szinkópált zene. Az off-beat technikát nehezebb a zongorára átvinni, de a szinkópálással megközelített utánzása már a minstrell show zenéjében is általánossá vált. Kész mintákat találtak tehát a színes bőrű zongoristák, amelyet virtuózan tovább fejleszthettek. Ezt a zongorastílust Piano-Ragnek, az ebben a stílusban előadott darabokat Ragtime-nak vagy egyszerűen Ragnak nevezték.

Egyes elemzők szerint a kényszer szülte a big band-eket, meg az egyre növekvő tánctermek. A több hangszer hangosabban szólt, hiszen akkor még nem léteztek nagyteljesítményű erősítők, hangfalak, stb.

A történet, amit felvázoltál igaz, de én szakmai szempontból, mint aktív zongorista a másik oldalról nézem a big band-eket. Ha összeáll három gitáros és megbeszélik azt, hogy C moll G dur stb…akkor azok együtt el tudják játszani a dalokat. Egy big bandnek a szabályai ettől eltérnek. Mindenkinek külön kottája volt és mindenki tökéletes kottaolvasó kellett, hogy legyen, mert ha nem volt az, akkor nem is tudták felvenni a zenekarba. Ott nincs az, hogy „kamu"-t játszik. Csak később a dixielandben lehetett szabadon improvizálni. A big bandekben vannak az ún. „tuttik". Azt együtt kellett játszani, úgy kellett mindennek egyszerre megszólalnia kotta szerint. A mai zenészek között sokan kevésbé ismerik a kottát, sokkal kevésbé ismerik a zenével kapcsolatos hangszerelési trükköket, mint azok, akik akkor játszottak. A mostani zenészek egy része olyan, mint az a szónok, aki félig analfabéta. Írni, olvasni alig tud, de ő azért beszédet mond a népnek.

Amikor beszélgetek a szüleimmel, gyakran említik a big band-eket és a swing zenét, valamint Glen Millert. A régi amerikai filmeken lehet látni, amint ezek a swing zenészek olyan ritmust produkáltak, amire már szinte rockiztak. Kiforgatták, „kidobták" a partnereiket. Azt a zenét már csak le kellett egyszerűsíteni, kellett hozzá egy kis elektronika és kész lett a rock and roll.

Sajnos ez a leegyszerűsítés túlzásba ment. Nagyon leegyszerűsítették a korábbi zenéket. A big band-ek nagyon sok akkorddal dolgoztak, a rock and roll sztárok vagy a mai dancefloor zenészek 3-4 akkorddal megoldanak mindent. Ez nagyon kellemetlen, de bizonyára csak a vájtfülűeknek, aki nem az, annak jó. Most divat a szekvencer. Előregyártott

programrészeket vesznek. A zenész megnyomja a gombot, a hangszere imitál, akár egy nagyzenekart is, ugyanakkor egyedül van a színpadon, azután hozzátesz valamit: jönnek a gitár, a trombita, a bőgőhangok, jön a dob és a zongora, esetleg ráénekel, mint egy nagy varázsló. Úgy gondolom, hogy ez tönkreteszi a zene játékát. Ha én leülök a zongorához, azt én csinálom magamnak. A hangulattól függően többféleképpen is játszom. A gépek ezt nem engedik, elveszik a játék örömét. Ez az egyik. A másik meg az, hogy én is szeretek játszani, de nem improvizatíven tudom kifejezni az érzésemet, másképp nem megy. A hangulatomnak megfelelően improvizálok. Még az egyszerű számoknál is olyan betéteket játszom, amelyek jól illenek oda. Ezt nem tudom megtenni, ha programozott zene diktál. Le vagyok kötve, mint egy vers. A verseket is azért nem szeretem, mert ha azt nem úgy mondják pontosan, ahogy le van írva, akkor az a hozzáértők szerint nem jó. A verset is jó lenne improvizálni. Aki olvassa, az tegyen hozzá, vagy vegyen el belőle. Mondja el az ő érzései szerint.

Mint ahogyan azt tette az egyik zongorista példaképed Duke Ellington a „Mindenem a muzsika" című önéletrajzi könyvében.

Mi a zene?

Mi neked a zene?
Mi lehetnél zene nélkül?

Minden: zene
A természet: zene (kabócák a trópusi éjben)

A tenger: zene,
A szél is zene,
Zenélnek az elemek; ez kellemes az fülhasító.

Dobol a tetőn az eső,
És az égszaggató vihar: az is zene.

A Föld minden országának megvan a zenéje,
És a zene az igazi utazó nagykövet,
A tangó Argentínáé, a calypso az Antilláké.

A zene a legrégibb entitás.
Születik egy bébi, zene becézi.

Nem olvas még, a képeket sem érti.
De a zenét hallja, az altatja.

A zene: házasság.
A zene: halál
A zene birodalma óriási és végtelen
A világ „eszperantója” ez.

A zene bátorít, háborúkra tüzel.
Csata előtt a rómaiak megpergették a dobjaikat.
Mi kürttel fújunk riadót, hőseinknek így tisztelgünk.

A Marseillaise sok nemzedéket vezetett győzelmekre,
forradalomba.
Ez az ének csupa lelkesedés, delírium és büszkeség.

A zene örök,
A zene isteni.

Istenedhez zenével imádkozol.

A zene divatot diktál,
Ernyeszt, alávet.
Leigáz, kimerít, hogy bámul a szív.

A zene: cédrus, illatos, tartós ágú örökzöld fa.
A zene: mint a becsület s a büszkeség,
Nem érheti folt, nem fakul, nem férgezi fertő.

Zene nélkül vak vagyok
korcs vagyok, csonk vagyok,
torz vagyok, nem vagyok.

Tandori Dezső fordítása.

Kissé elkalandoztunk érintettük a swing muzsikát, a big band-eket és egyik zongorista példaképed Duke Ellington vallomását is megismertük a zenéről. Mindez még 1958-ban volt, amikor te még a Korona nagytermében zongoráztál. Meddig?

1961-ben az egész zenekar fellázadt, mert fizetésemelést akartunk kérni. Eldöntöttük, hogy felmegyünk a Vendéglátó Vállalat Központjába, és amennyiben kérésünket nem orvosolják, az egész zenekar felmond.

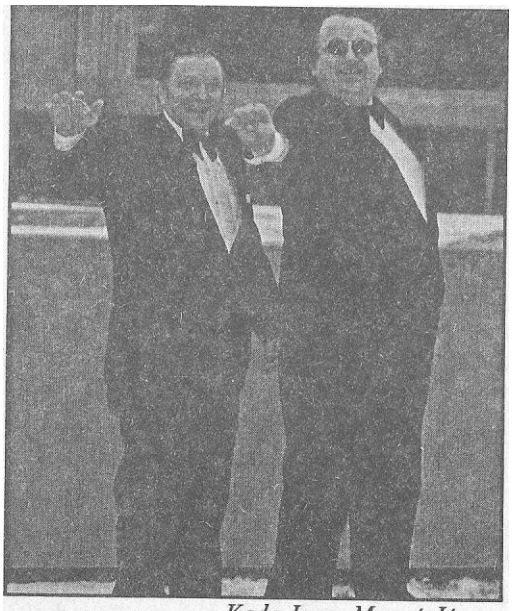
Bementünk a Szolnoki igazgató úrhoz és elmondtuk kérésünket, hogy emelje fel a fizetésünket, hiszen a vendégművészektől tudtuk, hogy más nagyvárosokban a gázsi a miénk többszöröse. „Szó sem lehet róla"…mondta. Jó, mondtuk, akkor mi most felmondunk. És a zenekar fel is mondott. Az egész zenekar otthagyta a Koronát.

Én elmentem a Dózsa György utcai Tiszti Klubba (ma Kölyökvár) és azonnal le is szerződtem. Egyik nap még a Korona, másnap este már a Tiszti Klub. Minden este játszottam 19^{00}-22^{00} óráig. Szombaton és vasárnap Antal Lajos zenekarában zongoráztam, ahol Boros István trombitált és Kósa Ferenc, a későbbi filmrendező dobolt. Ez 1961-ben tartott vagy négy hónapig. Közben Varga Jenő meggondolta magát és visszament a Koronába. Én nem tudtam követni, mert a Tiszti Klubba volt szerződésem, jól is éreztem magam, meg nem is hívott Varga Jenő, hanem egy újabb rokonát, Varga Andort, egyik tanítványomat vitték zongoristának. Bővült a család. Körülbelül négy hónap múlva üzentek nekem, hogy menjek fel a Vendéglátó Vállalat Központjába, mert az igazgató beszélni akar velem.

Azt mondta: „Hallom el akarsz menni a városból!" Gondolkoztam rajta, mert ha nem találok megfelelő szerződést, akkor elmentem volna. „Gyere vissza a Koronába" kért. Mondtam, hogy már ott van a tanítványom, Varga Andor, úgyhogy oda nem megyek. Akkor Tintér, a bőgős már dobolt.

Miután Miskolcra kaptam meghívást, így szóltam Kada Imrének, hogy jöjjön velem Miskolcra. Ott ugyanis több, mint a háromszorosát fizették az itteni gázsinak. 40 forint helyett 140 forintot.

Elmentünk Miskolcra, ahol azonnal leszerződtettek minket Lillafüredre. Négy hónapig voltunk ott, miután ledolgoztuk a nyarat, visszajöttünk, először a Béke cukrászdába, majd a Dominó cukiban dolgoztunk három évet, onnan mentünk az Annába Kada Imrével, akivel később többször is játszottam Kanadában.

Kada Imre, Marssó János

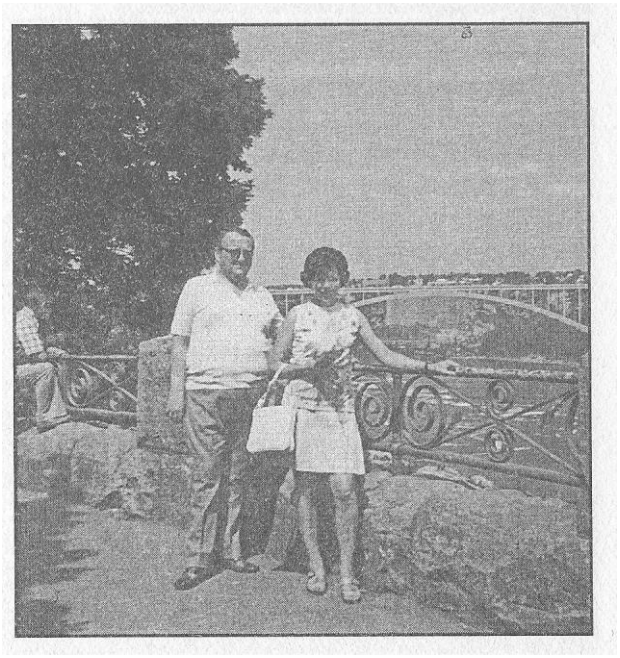
1968-ban a Nemzetközi Koncertiroda kiközvetítésével Svédországban, Göteborgban játszottam egy magyar tulajdonú vendéglőben, a Kék Dunában. Egy pesti bőgős Nyikos Tivadar volt a partnerem. Miután hazajöttem, a Vesszősben játszottam tovább.

Még az újság is hirdette, hogy a „Svédországi vendégszereplésről hazaérkezett Marssó János zongorázik…" 1972-ig dolgoztam itt, azután Kanada következett. A dobos, Kada Imre invitált, mondván, beszélt Ladányi Artúr étteremtulajdonossal, aki kivitetne minket, amennyiben akarjuk és megfelelünk. A debreceni Pálma cukrászdában „melegítettünk" készültünk az útra. Négy hónap edzés után elindultunk Torontóba, a Budapest étterembe. 1972 karácsonyától 1974. január 5-ig voltunk ott. Velünk játszott Farkas István hegedűn.

Két hónapig a feleségem Bihari Adél is kint volt velem.

Bebarangoltuk Kanadát és megcsodáltuk a Niagara vízesést is. Nagyon klassz volt, de azért már vártam, hogy újra Nyíregyházán játsszam, a szép Szabolcs Szálloda bárjában.

Zenés sétánkat folytassuk tovább a Szabolcs Szállodában, az elegáns Szabolcs Bárban, ahol a Marssó János orgonista-vibrafonos, Lakatos „Csuja" Aladár dobos és a nemrég elhunyt Vajda György mérnök-gitáros játszottak. Hogy milyen zenét, azt ismét Marssó János eleveníti fel.

Amikor Kanadából hazajöttem, a Szabolcs Bárban játszottunk minden este. Akkor már más zene volt a divat, hiszen már januárt írtuk. Én is énekeltem és neves művészeket kísértem zongorán. Korda György, Aradszki László, Máté Péter, aki akkoriban a Columbia Bárban is játszott Komár Lászlóval. A Laci többször is emlegette a Columbia Pinceklubot, ahol te voltál a lemezlovas és príma Elvis Presley esteket rendeztetek. Ez a korszakunk a Szabolcs Bárban 1976-ig tartott, amikor újra Kanadába hívott Ladányi Arthur, aki Torontóban eladta azt a Budapest nevű éttermét, ahol korábban Kada Imrével játszottam és megvette az új éttermét,

amit Woodenplate-nek „Fatányér”-nak neveztek el. Én voltam az első zongoristája. 1976-ban 250 dollár volt a heti gázsim. Ez jó pénz volt akkor.

A megérkezésed utáni első estére emlékszel?

Hogyne! Kanadában ez úgy volt, hogy már vártak Torontóban a repülőtéren és közölték velem, hogy azonnal Woodenplatebe megyünk.

„Na Jánoskám, öltözz át, várnak sokan, miattad jöttek ide, játszanod kell.”

Nagyon fáradt voltam, hosszú utazás, időzóna eltolódás. Semmi sem számított. Nagyon kemény világ az. Éjjel egy óra volt, amikor elkezdtem zongorázni és játszottam reggel hét óráig. Utána a főnök rendezett még egy pezsgős fogadást is. „Megérkezett János. Mindenki érezze jól magát.”

Nekem is illett ott lennem.

Minden billentyűs hangszeren játszónak örök álma, hogy egy komoly Hammond orgonán játszhasson. Mit jelentett neked, amikor megvehetted?

Elsősorban hatalmas pénzkiadást, mert a Hammond orgona drága hangszer. Egy nagy hangszeráruházban vettem potom 5340 dollárért. Egy új Buick sem került annyiba. Amikor kifizettem, azonnal elhozták az étterembe. Meg kellett tanulnom játszani rajta. Csodálatos, de nehéz hangszer, mert van rajta két oktáv lábpedál is. Nehéz volt megszokni.

Torontóban sok magyar vendégművészt kísértél a Hammond orgonáddal és zongorával?

Amikor a hirdetett programban magyar vendégművész lépett fel, akkor főleg Torontó magyar lakta negyedeiből mentek el a vendégek.

Emlékszem, hogy Poór Péter, Harangozó Teri, Cini vagy Aradszky László kedvéért még Kanada nyugati partjáról, Vancouverből is eljöttek a Woodenplate-be.

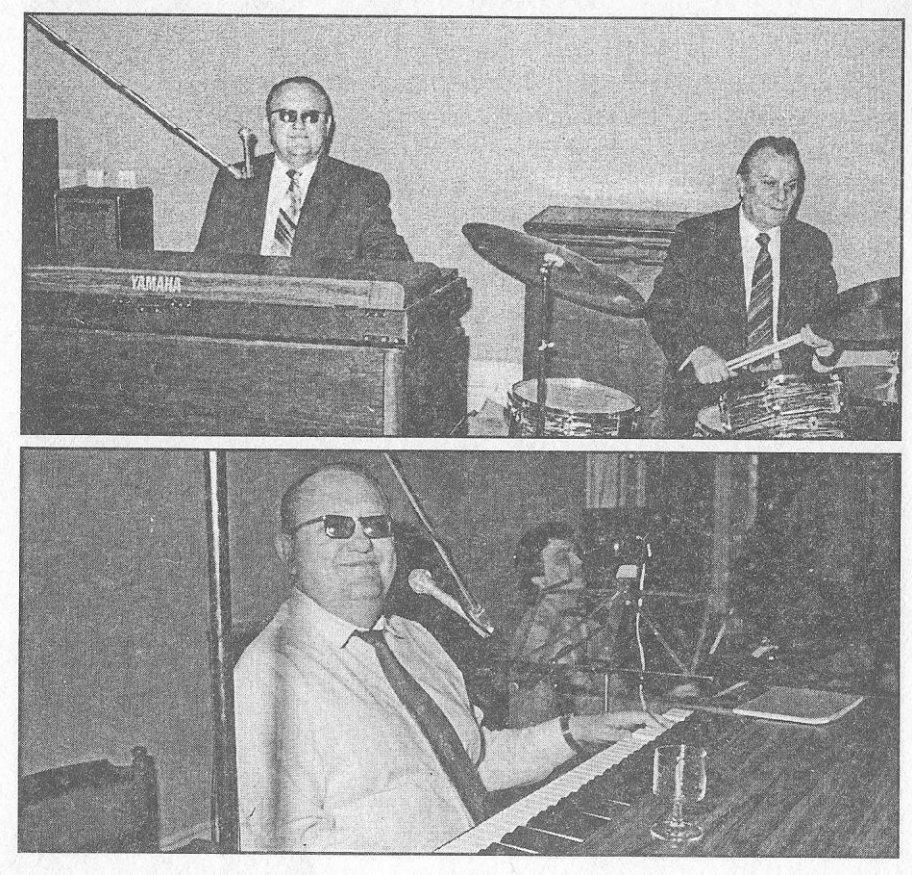
Nagyon szerették őket. De például dolgoztam Gena Heart énekesnővel, akit szintén nagyon szerettek Torontó zeneértői.

Ha arra kértek volna 1976-ban, hogy maradj ott végleg, hogy döntöttél volna? Tudtál volna Kanadában élni?

Miért ne tudtam volna? Amikor először jártam ott, akkor Torontó még egy aranyos kisváros volt. Azóta rengeteget fejlődött. Négyszer voltam kint és láttam a fejlődést. Ahol először játszottam, annak az étteremnek a helyén most egy hatvanemeletes szálloda épült. Anyagilag is megbecsültek, de mégsem maradtam ott, azért mert nem akartam ott maradni! Mindig szívesen jöttem haza, erős volt a honvágyam. Jól érzem magam Nyíregyházán.

A negyedik kanadai fellépésem után lassan nyugdíjba mentem. 1995-ben végleg abbahagytam mások szórakoztatását. Azt akartam, hogy úgy emlékezzenek rám az emberek, ahogy azt megszokták. Mondják azt „szép volt Marssókám. Köszönöm."

YAMAHA

A „Jolly Joker”: Kubassy Tamás

A zongorista, akit minden zenész ismer, egy zongorista, aki minden zenészt ismer: Kubassy Tamás.

Marssó János tanár úr említette, hogy a legtöbb nyáron ha ő szabadságra ment, akkor te zongoráztál helyette, 1961-től.

Igen azon a nyáron Kazár Pál dobossal Nyíregyházán szinte az összes vendéglátós könnyűzenekart mi helyettesítettük, szabadságuk idején.

Egészen 1972-ig minden nyaramat a Koronában töltöttem. Ekkor nősültem és a feleségem arra kért, hogy inkább együtt töltsük a nyarakat, ezért ez abbamaradt.

Ragaszkodtak hozzád. Bizonyára azért, mert elismerték a zongoratudásod, ami legendás. Hol tanultál zongorázni?

Kezdetben magántanár Feketehalmi Dezsőné volt a tanárom 1947-től 1949 nyaráig. 1950 októberében megnyílt a hivatalos zeneiskola. Ott tanított még Lenke néni, Erhardt Jenőné és akkor került haza Nyíregyházára Sztraky Tibor tanár úr is. Az ő növendéke lettem.

Találtam a zeneiskoláról szóló cikket, amely egy közel hatvan évvel ezelőtti esemény leírásával kezdődik.

Azon a pénteki napon 1939. szeptember 1-én 4 óra 45 perckor megkezdődött a német-lengyel hadművelet. Egy újabb világégés döbbenetes percei voltak ezek, míg ugyanazon a napon, Nyíregyházán megalapították a Zeneiskolát. Az első tanévben 70 növendék tanult az iskolában zongorázni, majd hegedű, zeneszerzés tanszak és a zeneóvoda indult a következő években, s az 1943-as tanévet már 274 növendékkel nyitották meg. A felszabadulás előtti években nem volt a nyíregyházi zeneiskolának önálló épülete, a tanítás a Kálvineum tanítóképzőben, a leánypolgáriban, az evangélikus gimnáziumban és a kir. kat. gimnáziumban folyt. Hangszereket – jobbára zongorákat – az említett iskolák kölcsönöztek, vagy a zeneiskola bérelt a város több pontján. A Bessenyei Társaság az alapítás pillanatában Vikár Sándor fiatal zenetanárt, zeneművészeti főiskolát végzett zeneszerzőt bízta meg az igazgatói teendőkkel.

A felszabadulás utáni napokban egy elhagyott üres lakásban, a Széchenyi utca 13. számú házba költözött be a zeneiskola. Az elhagyott javak kormánybiztosa segítségével zongorához és néhány bútordarabhoz jutottak, s ebben az első önálló épületben sokáig petróleumlámpa és gyertya fényénél olajban égő kanóc mellett láttak munkához. Falevéllel, kerti gallyakkal, gesztenyével fűtöttek. A tandíj mértékegysége olaj volt. Így került sor első hangversenyükre 1945. július 7-én. A nyíregyházi tanintézetek és pedagógusok kollégiumának hangversenyén a

bevételt az iskola felszerelésére fordították. Fél évvel később az MKP szervezett hangversenyt az iskola anyagi segélyezésére. Később maga a zeneiskola adott hangversenyeket közhasznú célokra, például a Friedmann telepi munkásnegyed iskolájának felállításáért. Nagy fordulatot jelentett az 1950-51-es tanév a nyíregyházi iskola életében: ekkor vált városi zeneiskolává, állami intézménnyé. Új tanszakok indultak, megkezdődött a cselló és a fúvóshangszerek oktatása is. A tanárok 1951. január 1-től állami státust kaptak. Ebben a tanévben már 302 növendéket oktattak, a zenetanulók zöme – 80 százaléka – nyíregyházi munkások és parasztok gyermeke volt.

Az ötvenes években sokat fejlődött az épület, új hangszerekkel gazdagodtak. Élénk hangversenyélet indult a városban és egyre több zenei ismeretterjesztő előadás hangzott el. 1960 őszén megkezdték a Malom utcai új zeneiskolai épület alapozását, s a tanítás már az 1961-62-es tanévben itt indulhatott. Ezekben az években szervezték meg a mátészalkai és a kisvárdai fiókiskolákat is, később pedig a tiszavasvárit, ibrányit és baktalórántházit. Azóta a zeneiskola ismét új, gyönyörű épületegyüttesben tanítja a zenére fogékony nebulókat.

Tamás, te mikor a Feketehalminé tanított zongorázni, hétéves voltál, amikor 1950-ben a zeneiskolába kerültél, tíz. Bizonyára fogékony voltál már a könnyűzenére is. Tanították azt?

Nem. Akkor azt tiltották, sőt aki játszotta, azt sem szívlelték különösebben.

Tízévesen egy könnyűzenére fogékony „zongorista" bizonyára emlékszik arra, hogy volt-e Nyíregyházán tánczenekar, vagy olyan szórakozóhely, ahol szórakoztató zenét játszottak?

Hétévesen 1947-ben jöttünk haza Németországból. Kint éltünk a háború alatt három évet. 1944 októberében mentünk el Nyíregyházáról, amikor ideért a háború és 47-ben jöttünk vissza. Sráckoromból csupán arra emlékszem, hogy a zongoraóráról hazafelé jövet, amikor elmentünk egy kocsma előtt, vagy kint játszottunk a környékbeli gyerekekkel a Nyírfa téren, akkor egyik-másik kocsmából kiszűrődött a zene. Amikor szünetet tartottak, akkor megjelentek a zenészek szép ruhákban, az ajtóban. Akkor a legtöbb helyen népi zene szólt. 1955 körül tizenöt évesen, gimnazistaként már be-benéztem olyan helyekre, ahol zongoráztak. Az iskolában tiltották, hogy ilyen helyekre járjunk. Különböző fegyelmi büntetéseket vont maga után, főleg, ha a tanárok, szúrópróbaszerűen benéztek egy-egy szórakozóhelyre. A diákbálokra viszont mindegyikre elmentem, mert ott zenekarokkal találkozhattam, sőt még néhány számot is eljátszhattam velük. Dr. Kovács Gyula jelenleg is praktizáló ügyvéd volt az első, aki megengedte, hogy egy ilyen bálon zongorázhassak helyette. Azután a szintén ügyvéd Dr. Várady Tibor segített, sajnos ő már meghalt. Ezeken a diákbálokon a Mester együttes

játszott legtöbbször, akkor ismertem meg id. Kazár Pált, a híres dobost. De a diákbálokon játszottak diákzenekarok is úgy, hogy a Kossuth giminek több diákja is jól játszott a hangszerén.

Buschor László tangóharmónikán és zongorán, Losányi Tamás klarinéton, Korbély Zoltán – ma Veszprémben bíró – hawaii gitáron, a népszerű színész Hetey László zongorán játszottak swing, rock and roll és Gershwin szerzeményeket. Csernyus „Csíra" Attila is dobolt velük és én is beszálltam néha zongorázni. 1957-ben a diákbálok mellett a Vasutasban is próbáltunk néhányszor.

Ők hívtak idősebb zenészeket, például Varga Zoltán kitűnő gitárost, aki bár híres prímás volt, mellette jól gitározott. Az ötvenes évek legelején talán ő volt a legelső gitáros, aki nagyon jó technikával, virtuózan játszott.

Kitűnő muzsikus volt. Zongoráztam Kossuth bálban dr. Hock Miklóssal, Rivnyák Mihály kossuthos diákkal és Vascsúr Ernő kossuthos tanárral.

Ilyen felállással is játszottak a zenekarok diákbálokban. A Zrínyi Gimnáziumban akkor még csak lányok tanultak, nem volt saját zenekaruk, így gyakran a Kossuth gimi zenekarát hívták meg. A „nagy kefében" is sokszor volt bál. Oda járt Kósa Ferenc, a későbbi filmrendező, aki jó zongorista, dobos volt. Ő a gimis évei alatt Antal Lajos együttesében dobolt.

Pazar zenész volt. Én legtöbbször azonban kint Sóstón a Krúdy Szálloda bárjában „próbáltam", mert oda a tanárok nem jártak éjszaka. Tizenöt évesen már megszereztem azt a pincérismertséget, hogy egyik-másik kedvelt és kivitt a sóstói bárba. Ott ismerkedtem meg Varnus Xavierrel, az idősebbel. A dobos Kazár Pállal megengedte, hogy zongorázzak vele, és amikor zongoristát keresett, mert a zongoristája máshova szerződött, akkor egész fiatalon 1956-ban tizenhatévesen hívott, hogy játsszak velük.

Amikor te a Sóstón „próbálgattad szárnyaidat" Little Richard, Fats Domino és Jerry Lee Lewis zongoristák, Elvis Presley sztár volt az Egyesült Államokban és Nyugat-Európában. A fiatal John Lennon mondta tizenhatévesen Liverpoolban „Elvis előtt nem volt senki." Gondolom a rock and roll sztárokra gondolt, hiszen Presley előtt is voltak nagyágyuk, elég, ha csak Frank Sinatrát, Bing Crosbyt, Gershwint vagy Glenn Miller zenekarát említjük. Az ő számaikra táncoltak, az ő szerzeményeiket játszották a korabeli amerikai rádióállomások. Ezeket ismerte a közönség, ilyen zenéket zongoráztak a szórakozóhelyeken is. De vajon itt Nyíregyházán is így volt-e ez, kérdezem Kubassy Tamástól.

A rádióban nem játszottak ilyen zenét az ötvenes években, kivételt képezett egy-két nagy magyar sláger. Főleg az amerikai zene tetszett mindenkinek, hiszen Magyarországon mindig volt egy ún. „amerika mánia."

Ezt központilag tiltották, ezért a rádióállomások sem játszhattak swing vagy rock and roll muzsikát.

Hoztam egy korabeli rádióműsort. Nézzük egy átlagos hétköznap, mondjuk egy szerda rádióműsorát:

Kossuth Rádió. 6: Reggeli muzsika 6:15: Rádiózenekar játszik. 7: Szórakoztató zene 7:35: Orosz dalok. Utána naptár 8:10: Balett zene 11:30: Kórusok 12: Déli harangszó, hírek 12:15: Az Államvédelmi Hatóság Határőrség zenekara játszik. 13: A Harmónia Művészegyüttes játszik 14:10: Úttörő híradó 14:25: Batáry József hegedül 14:45: Tarka muzsika 15:30: Éljen a mi államunk 15:55: Női szemmel 16:20: Iskolások rádiója 17: Építőipari félóra 17:30: Tarka zenés félóra 18: Ifjúsági rádió 19:30: Hanglemez 19:40: Hírek szerbül 20:20: Sport 20:30: A béketábor legyőzhetetlen! 21: A rádiózenekar játszik. 22: Hírek, sporthírek 22:25: Esti muzsika 23:30: Kamarazene.

Petőfi Rádió: 5:45: Vidám ritmusok 6:05: Termelési lapszemle 6:15: Magyar szórakoztató zene 6:45: Jó reggelt gyerekek 7: Hanglemez, harmónika szólók 7:35: Csárdások 7:45: Hanglemez 8: A moszkvai rádió műsorából 9: Könnyű zene 9:40: Hanglemezek 10:10: Hanglemez 10:45: Farkas Ödön gordonkázik 11: Gyermekrádió 11:20: Szovjet napok – szovjet emberek 15: Iskolások rádiója 15:40: Szovjet híradó 15:55: Szovjet híradó 16:40: Vásárhelyi Magda zongorázik 17:20: Tíz perc külpolitika 17:30: A rádió esti iskolája 18: Hangfelvétel 18:40: A munkásmozgalom múltjából 18:55: Tánczene 19: Hangos újság 19:40: Egy falu – egy nóta 20: Tánczene 20:30: A tudomány úttörői 20:50: Falurádió 21: Elbeszélés 22: Hírek, sporthírek 22:05: Hanglemezek.

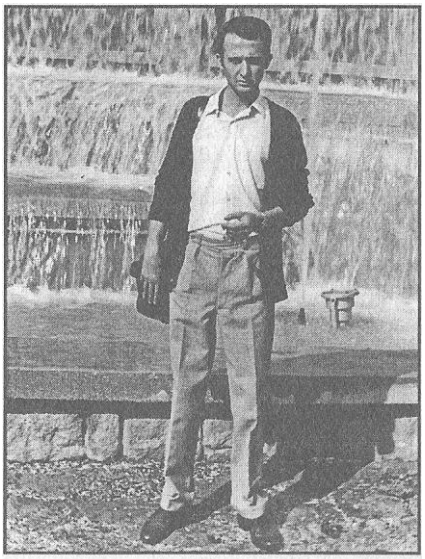
Ez utóbbi műsorrész sokat sejttet, de a többi? Láthatod, ilyen volt a rádióműsor általában az ötvenes években.

Nem játszhattak futó slágereket, pláne amerikai rock and rollokat.

Nem engedték. Így „meg tudták fogni" a zenészeket is. Abból éltünk, hogy elég sok kotta maradt fenn a 20-as 30-as évekből, filmzenék, Gershwin slágerek, Cole Porter szerzemények, magyar filmslágerek, meg Fényes Szabolcs dalai. Ő sokáig írt, publikált. Több magyar szerző dalait játszottuk még, főleg azokét, akik még a felszabadulás után is aktívan működtek.

Horváth Jenő, Breithner János, Behár György, Szabó József, Beamter, G. Dénes György és mások dalait. Az idősebb zenészeknél sok külföldi szám kottája is megmaradt. Azok a

slágerek mentek sokáig, még a hatvanas évek elején is meg lehetett élni belőlük. Az ötvenes években csak illegális úton jutottak be az Elvis Presley, Fats Domino, Bill Haley kislemezek, vagy ha sok pénzed és időd volt, akkor a Rákóczi úton, Budapesten a Czeglédi hanglemezboltban, vagy a patinás, de méregdrága Rózsavölgyi Zeneműboltban vásárolhattad meg. A Corvin közben árultak még úgynevezett „vágott lemezeket", amelyekre kívánságod szerint vettek fel külföldi számokat. Az eredeti lemezritkaságok mellett ilyenek is voltak a bratyódnak, Maszeknak. Oda jártunk hozzátok a Selyem utcára hallgatni, majd később felvenni ezeket.

(„Maszek" a lemezgyűjtő)

Az ötvenes évek második fele volt a házibulik ideje. A féltett kincsnek számító bakelit lemezeket itt lehetett igazán szabadon hallgatni, hiszen a rock and roll szerető ifjúsággal szembeni fenyegetőzés, tiltás, megtorlás nem számított a kirívó esetek közé. Az ötvenes évek vége felé, amint a rock

and rollt, vagy ahogyan nevezték a sajtóban a „jampi zenét", a „jampi divatot" és a „jampi-táncokat" egyre inkább szerette az ifjúság, hivatalból ismét üldözni kezdték a „nyugatmajmolást". A tanárok az illetlen beszédért, feltűnő viselkedésért, öltözködésért

elégteleneket osztogattak, a tánciskolából, de olykor az iskolákból is kicsapták az illetlenül viselkedőket, az utcán, villamosokon inzultálták a feltűnően öltözködő „huligánokat", a televízióban illemtanórákat adtak a tévelygőknek. A Televízió, a Rádió még véletlenül sem mutatott be új rock and roll számokat és előadókat, csak a negatívumokat hangsúlyozták, karikatúrák gúnyolták az új divatnak hódolókat és általában a hivatalos intézmények minden eszközt felhasználtak arra, hogy lejárassák, elejét vegyék a rock and roll őrület további térhódításának. Ami történt, az természetes velejárója volt a felnőttek világának és ez nem volt másként a rock and roll szülőhazájában, Amerikában sem. Elvis Presleyt hónapokig nem engedték fellépni a televízióban, a színes bőrű előadókat végig hátrányos megkülönböztetéssel kezelte a tömegkommunikáció, a rock and roll lemezeket játszó disc-jockey-kat elbocsátották állásukból, rockrajongókat vertek meg, üzleteket törtek össze és a zenére is rásütötték a bélyeget „a bolsevizmus szállászcsinálója."

Sebők János Magya-rock című könyvében így ír: „Magyarországon – olykor fordított előjellel – hasonlóképpen történnek a dolgok. A felnőttek sehogyan sem értették, hogy egyszerre miféle mágikus erő ragadja magával a fiatalokat. Miért terjed olyan gyorsan ez a „szocialista társadalomtól idegen" divat, miért választanak maguknak a fiúk az apák helyett más ideálokat? A felnőttek eleinte csak szörnyülködtek, erkölcstelenséget, ízléstelenséget, nihilizmust emlegettek – a beidegződött reflexek sehogyan sem tudták elfogadni az újat – később azonban, amikor az ördög ellen a ráolvasás nem segített, keményebb eszközökhöz folyamodtak és adminisztratív intézkedésekkel kívánták megoldani a problémát. A sajtóban a dogmatizmus szemlélete éledt újjá. „Ahol a jampec és a huligán – ott a reakció" – írták, sőt volt olyan cikk, amely a „kakadu-fiúk" és a „paradicsommadár-lányok" feltűnésében az „ellenforradalom újjáéledését" látta. De ahogy Amerikában, úgy Magyarországon sem lehetett megállítani a fejleményeket. Amerikában ez a szó: „tinédzser" rövidesen egyet jelentett a big biznisszel, a nagy üzlettel, és a konzervatív mamutcégek tehetetlenségét, mozdíthatatlanságát kis, független vállalkozások – menedzserek, producerek, koncertszervezők, kiadók – használták ki. A fiatalság ügyét – bármilyen furcsán hangzik is – az üzlet segítette diadalra. A fogyasztó diktált és az üzlet teljesítette feltételeit, kívánságait. Megszületett az ifjúság kultusza, futószalagon készültek a lázadás, az új életforma kellékei, az ötvenes évek új csodái, tranzisztoros rádió, képregények, coca-cola, strandpartik, napszemüveg, csőnadrág, hidrogénezett frizura, hullámlovaglás, Marilyn Monroe, James Dean, motoros száguldások, országúti cirkálók és mindennek háttérzenéjeként a pimaszul, magabiztosan harsogó rock, amely Bill Haley „utasításait" követve már a nap 24 órájában bömbölt a rádióban, az éttermekben, a juke boxokban, koncerttermekben, lemezeken – diadalittasan, a felnőttek

szemébe nevetve. Magyarországon az ötvenes évek végén még ideig-óráig vissza lehetett szorítani az új őrületet. A fellobbanó tüzet ugyan eloltották, de a hamu alatt továbbra is izzott a parázs, hogy azután a hatvanas évek elején futótűzként perzselje végig a tizenéveseket."

Tamás ti ezeket a ritka lemezeket főleg házibulikon hallgattátok, de gondolom, a szórakozóhelyeken, ahol te zongoráztál, szintén egyre nagyobb volt az igény a „tiltott gyümölcsre". Hogy tanultátok meg, hiszen ilyen kottákat nem lehetett beszerezni?

Ezekről a lemezekről szedtük le. Hallás után leírtuk, lekottáztuk.
Kézzel írt kottaként, azután így terjedtek tovább. Ha nem is minden sikert, de Bill Haley, Fats Domino, Elvis, Pat Boone vagy a Champs együttes számait játszogattuk. Azután a hatvanas évek elejétől a twist király Chubby Checker színrelépésétől már kezdett elterjedni a magnetofon és a twist zene. Vettük, leírtuk, töröltük, majd újabb twist számokat vettünk fel helyette. Korábban csak a hanglemez „kárára" lehetett ezt megoldani.

Az Új Zenei Szemle egyik számában felsőbb utasításra közzé tették azt, hogy milyen szempontok legyenek a meghatározóak a zeneszerzőknél és a zenészeknél. Ezt a könyvben korábban már részletesen érintettük. Ilyen pontok voltak: „A dallamvezető szerepe, optimizmus, egyszerű, világos harmonizálás, mai életünkkel foglalkozó értelmes szövegek stb. Mindez az ötvenes években. Zongora-dob-bőgőre írt „szentesített" kottákból lehetett játszani ezeket.

Kik küldték és kik ellenőrizték ezeket a kottákat?

Ezeket a kottákat az OSZK kapta a hatvanas évek közepéig. Kézirati példányok voltak. Miután éveken át a megyei kirendeltség zenekarában, a Mester zenekarban is játszottam, így az OSZK kották nem jelentettek problémát. Volt közöttük nagy sláger is, akadt olyan, amiből csak akarták, hogy slágert csináljunk és volt bőven olyan is, amit egyáltalán nem játszott senki, mi sem. Ebben a zenekarban játszott Zongor István, az OSZK megyei kirendeltség vezetője. A zenekar vezetője is ő volt, csak mindenki Mester zenekarnak nevezte a Mester testvérek miatt, pedig a hivatalos neve Tip-Top zenekar volt. Mindig az Irodaház nagytermében játszottak. Egy évben többször is rendeztek házi ünnepséget a nagyteremben, vagy ahogy ki volt írva a „Kultúrteremben"-ben. A helyi újság híres fényképész-újságírója így írt egy ilyen összejövetelről 1959. április 4-én:

„Kérgeskezű, napszítta arcú emberek jöttek össze szerdán este az Irodaház Kultúrtermében. A Kordélyos Vállalat Kirendeltségének rakodómunkásai, hajtói elvegyültek a központi dolgozók társaságában. Együtt ünnepelték felszabadulásunk 14. évfordulóját. Az

összegyűltek előtt nagyon is ismeretesek új életünk nagyszerű alkotásai. Munkájukkal közreműködnek a bányák, üzemek és lakóházak építkezéseinél, a termelőszövetkezetek, állami gazdaságok beruházásainál. Dolgoznak a lakosság fuvarigényeinek kielégítésénél is. A Vállalat telephelyei Szabolcs-Szatmár, Borsod, Hajdú, Szolnok és más megyékben is megtalálhatók. Az ünnepséget fokozta az a tény, hogy a vállalat ezúttal negyedszer is kivívta a megtisztelő élüzem címet. Ez alkalommal többen kaptak jó munkájuk jutalmául dicsérő oklevelet, valamint szép összegű pénzjutalmat. Az ünnepség vidám hangulatú táncesttel zárult" írta Hammel József.

Ezen az ünnepségen ott voltam, de nem mindig írtak ilyen hízelgően az Irodaház nagytermében történtekről. Volt cikk, amely egyenesen a „város szégyenfoltjának" nevezte az Irodaház kultúrtermét. Amikor 54-ben megnyitották, akkor a diákbálokat is itt rendezték?

Részben. Az Irodaház nagytermét a szakszervezetek Móricz Zsigmond Művelődési Otthona bérelte. Az ő zenekaruk is játszott ott rendszeresen, a meghirdetett bálokon. Nyilvános rendezvények voltak, bárki bemehetett. Nem jogász bál, nem orvos bál, nem is diákbál volt, hanem ún. nyitott bál, ahova mindenki mehetett. A bálok nagy részét továbbra is a József Attila Művelődési Ház nagytermében vagy gimnáziumok tornatermében rendezték.

Az Irodaház nagytermében zajlott az OSZK zenész vizsga is. Te is itt vizsgáztál?

Igen, először 1957-ben vizsgáztam 17 évesen. Akkor még gimibe jártam, ezért nem is lehettem hivatásos zenész, meg nem is akartam az lenni. A nem hivatásos zenészeknek is adtak vizsgalehetőséget, amivel én sikeresen éltem. Úgynevezett K.S. kisegítő zenészműködési engedélyt kaptam, ami megfelelt a „C" kategóriának. Ideiglenes engedély volt, de mégis visszavonásig érvényes. 1964-ben, amikor felülvizsgálták a működési engedélyeket, akkor komoly vizsgát tettem, s akkor szereztem „B" kategóriát. Miután az egyetem elvégzése után matematika tanár lettem, már nem akartam kategóriát javítani. Később – és főleg ma már – úgysem a kategória döntötte el a lehetőségeket, hanem az, hogy a vendéglátóhely főnökének tetszik-e a játékom vagy a még lényegesebb szempont, hogy a vendég bejön-e a játékunkra vagy nem.

Említetted korábban, hogy a most világhírű Varnus Xavier orgonaművész édesapjával is zongoráztál, méghozzá négykezest is.

Ez úgy történt, hogy a Resti étteremben volt egy pincér, Ödön bácsi, 1956 nyarán egyszer egy szombati napon a műszakja után átjött a Vasutas Otthonba, ahol éppen egy hétvégi bál volt. Mint fiatal srác, besegítettem és zongoráztam. Ödön bácsinak nagyon tetszett és a bál végén meghívott a sóstói bárba. „Öcsikém, gyere ki velem a Sóstóra a bárba" mondta

és kivitt. Tizenhat éves voltam. Ott játszott akkor Horváth Gyula „Ulus” a dobos, aki a későbbi Nap együttes dobosának „Kisklotild”-nak az édesapja, Rácz Sándor volt a bőgős, Glatz Ferenc (Franz Glatz alig beszélt magyarul) német tenorszaxofonos és Varnus Xavier orgonista. Ők játszottak ott szinte állandó jelleggel minden nap este 10 órától reggelig az első villamos indulásáig. Ödön bácsi a pincér bevitt oda, és mint régi ismerős, üdvözölte a zenészeket és a pincéreket, főleg Kapta Jenő pincér volt a barátja. „Fiúk, itt az „Öcsi”, hallottam az előbb játszani a Vasutasban, engedjétek meg, hogy zongorázzon egy kicsit.” Én akkor még nem éreztem magam feszélyezve jó zenészek előtt sem. Mindenféle pironkodás nélkül úgy játszottam, ahogy tudtam. Xavier néhány jó tanácsot is adott, azután kíséretmódosulatokat javasolt és be is mutatta azokat ott azonnal. Azután egyszer csak felajánlotta, hogy üljünk le és játsszunk négykezest. „Alul akarsz játszani, vagy felül?” kérdezte. Felül akartam játszani, mert a dallam jobban az ínyemre való volt, mint a kíséret, ami mindig igényesebb képzettséget kíván. Úgyhogy a végén négykezest játszottunk.

Arra emlékszel, hogy Varnus Xavierrel mit játszottatok együtt?

Az ABC Boogie-t Bill Haleytől. Ahhoz mutatott nekem egy nagyszerű kíséreti módszert, amely nekem akkor teljesen új volt és a szokásos boogie-woogie kísérettől teljesen eltért. Azóta is használt veszem.

Sokkal idősebb volt tőled?

Megítélésem szerint 15 évvel biztosan. Úgy harminc éves lehetett.
Magas és nagyon jó zongorista volt. Kiemelkedett a zenész mezőnyből.
Marssó János szintű zongorista volt, csak a stílusa volt egy kicsit más.

Máskor is láttam, de miután 16 éves srácként a szüleim nem engedtek el „csak úgy” az éjszakába, többször nem játszottam vele. Akkoriban a legtöbb vendégzenekar úgy dolgozott, hogy az egyik nyári vagy őszi szezonban Nyíregyházán volt szerződésük, a másik évben Szombathelyen, majd Szolnokon. Tehát vándoroltak. Sokszor helyettesítettük egymást.
1958-ban, amikor Kelemen László zongorista átment Debrecenbe, akkor én kerültem a bárba. Kazár Pállal és Rácz Sándorral dolgoztam egy darabig, majd egy szintén debreceni zongorista, Papp Béla jött a helyemre.
1961-ig játszott a Krúdy Bárban, amely akkor átalakítás miatt bezárt. Indult viszont a Svájci lakban a zene. Ott megint én kezdtem Kazár Pál dobossal, majd ősztől került oda Marssó János. Villamossal jártunk dolgozni és az első villamossal jöttünk be hajnalban Sóstóról.

Nem mindenki járhatott éjszakai bárokba, főleg nem a diákok. Ők egy évben párszor rendezett gólya-, szalagavató- vagy jó esetben farsangi bálokon táncolhattak az ötvenes

években. Talán azért is voltak olyan népszerűek a tánciskolák. Az ős beat zenekarok Budapesten gyakran felléptek tánciskolák hétvégi össztáncain. Az Illés, a Scampoló, de még a Bergendy zenekar is játszottak tánciskolában. Elfogadott volt, hogy ezekre az össztáncokra azok a fiatalok is szívesen jártak, akik már nagyon tudtak táncolni, de máshol nem volt lehetőségük rá.

Úgy tudom, sőt láttam is, hogy játszottál tánciskolában.

A tánciskolák népszerűek voltak. 1956-ban például a Szendeczki féle tánctanfolyamot a Kossuth Gimnáziumban is megrendezték. Egyik alkalommal nem jött el a zongorista. Szendeczki Ilona tánctanárnő megkérdezte a tanulóktól, hogy nincs-e közöttük valaki, aki tud zongorázni. Miután mindig a sor végére álltam és azon spekuláltam, hogy tudnám megúszni a tánclépések kusza hadát, örömmel jelentkeztem és közöltem, hogy én tudok egy kicsit zongorázni. Így lettem átmenetileg tánciskolai zongorista. Játszottam később a Szakács Balázs által vezetett tánciskolában és több miskolci tánctanár magániskolájában is. A táncsulikban az volt a szokás, hogy a hétköznapi tanfolyamokon csak a zongorista segítette az oktatást, míg szombatonként az össztáncra már kisegyüttes trió vagy kvartett is alakult. Ezeket nagyon szerettem. Sokat lehetett tanulni, nagy hasznát vettem később a vendéglátós években is. Egy idő után a tánctanárok lespórolták a zongoristák tiszteletdíját és magnó segítségével vezényelték az oktatást és csak az össztáncokra hívtak kisegyütteseket.

Volt tánciskola és össztánc a Toldi utcán, a „Gangesz" partján a Vasutas Művelődési Otthonban is. Közel volt a MÁV bérház és a Vasútállomás is. Én főleg a hetvenes években jártam oda, amikor már Antal Lajos zongorista, orgonista zenekara játszott ott nagyon profi szinten. A krónikákból és Antal Lajostól – akinek az édesapja már a háború előtt is híres zenész volt – tudom, hogy a Vasutas Művelődési Otthonban már nagyon régen mozgalmas zenei élet volt. Kik voltak abban a zenekarban, ahol te is zongoráztál?

A MÁV fúvószenekarából verbuválódott tánczenekar tagjai játszottak ott. 1955-ből ismerem azt a helyet, ugyanis akkor kezdtem odajárni a zenész ismerőseim miatt. Akkor Kucsmás Gyula és Széles József volt a szaxofonos és klarinétos. Cserhalmi István harmonikázott, Török László dobolt és Tomasovszki Pál zongorázott. Én gyakran meglátogattam őket és, mint 15-16 éves kissrácnak, megengedték, hogy egyszer-egyszer leülhessek a zongorához. 1957-ben amikor Tomasovszki átment a Tip-Top zenekarba, én lettem a zongorista a Vasutasban. Két és fél évig játszottam ott, gyakorlatilag innen indult a zenész pályafutásom. Minden szombaton volt bál, bárki jöhetett. Főleg a környékbeli vasutasok jártak oda családostól, de volt állandó borbányai vendégünk is és még Sóstóról is

sokan szórakoztak a „Gangesz” partján. Instrumentális magyar zenét játszottunk, mert ott arra volt igazán igény, de a boogie-woogie és olykor a swing is kellett. Amikor egy magyar sláger megjelent, vagy egy kicsit gyakrabban játszották a rádióban, azonnal megtanultuk, mert tudtuk, rövidesen kérni fogják. Ez így ment 1957-ben, majd évekkel később egyre több magyar slágert kellett előadnunk, mert egyre jobbak lettek a hazai szerzemények, így nőtt rá az igény. Az ötvenes évek elején nem szerették az emberek a magyar tánczenét. Én zenészként nem bántom azokat a dalokat, de nem lehetett bármelyiket lejátszani, csak amelyiket engedték. Azok pedig a közönségnek nem kellettek. Ha boogie-woogiet vagy rock and rollt játszottunk, azt elfogadták, még ha „kamu-angol” kiejtéssel és szöveggel is énekelték.

Miért volt ez, mit gondolsz?

Az engedélyezett dalok szövege nem tetszett a vendégeknek, mert érezték, hogy erőltetik. Előírásra nem lehet szórakozni. Ellenben nagyon szerettek a vendégek táncolni tangót, bigint és angol keringőt. Ez nagyon divatos volt. Sokszor kérték esténként, úgyhogy az 50-55 perces blokkokban kétszer-háromszor is játszottunk ilyen zenét. Az Elvis Presley, Fats Domino slágereket instrumentális verzióban adtuk elő, csak az ötvenes évek végén volt igény arra, hogy mikrofonba, külön kierősítve énekeljük is a slágereket.

Milyen volt a Vasutas Klub, amikor ott zongoráztál?

Volt a színpad, ahol a Vasutas Otthon műkedvelő színi csoportja is fellépett. Molnár Ferenc: Doktor Urát még én is játszottam. Ez a színi társulat zenés darabokat, operetteket adott elő a tánczenekar kíséretével, esetenként kibővülve a MÁV fúvós zenekarból néhány zenésszel. A teremben, sorban voltak a székek, amelyek egy részét az előadás után oldalra a fal mellé, ablak alá tették, a többit kivitték az előtérbe. A bent maradt székekre ültek az ún. gardemamák, akik legtöbbször a saját lányukkal együtt az ismerősök, szomszédok lányát is elhozták a bálba, majd együtt mentek haza. Ez a szokás még a hatvanas években is divat volt.

Én a Vasutas Klub zenekarában 1959 nyaráig játszottam, majd a Vendéglátó Vállalathoz igazoltam és akkor kezdtem nyaranta helyettesíteni Csengerynét, Varga Andort és Marssó Jánost. Az Irodaházban a Tip-Top együttes nagyon erős felállásban zenélt. Mester Gyula piszton, Mester Zoltán szaxofonon, Török Pál bőgő, Zongor István, Tomasovszki Pál zongora és Kósa Ferenc dobos. Roppant összeszokott, a kor követelményeit maximálisan kielégítő zenekar volt. Az egész megyében ismerték őket és közelharc volt azért, hogy egy-egy bálba leszerződtessék őket. Azután Mester Gyulát, mint többszörös bajnok ökölvívót megbízták a Megyei Sporthivatalban valamilyen felelős munkával, így ő kiszállt a Tip-Top együttesből, akit mindenki csak Mester együttesnek nevezett, majd a zongorista Tomasovszki

Pál is elment, a helyére került Kovács Győző. A Filmművészeti Főiskola filmrendezői szakára felvették Kósa Ferenc dobost, akinek a helyére ugrott be alkalmanként – ha éppen nem turnézott vagy nem játszott a Fáy együttesben – Horváth Gyula, aki profi, hivatásos zenész volt. „Ulus" kiváló dobos és szenzációs vibrafonos volt, de állandóan turnézott, ezért a Tip-Top szerződtette Újvári Józsefet. A Tip-Top együttes ettől kezdve ilyen összetételben szórakoztatta az egyre gyarapodó rajongóit, egészen 1962-ig, amikor Kovács Győző a Postás Kultúrotthonba szerződött és én kerültem a helyére zongoristának. Egy darabig még instrumentális világslágereket

adtunk elő Mr. Acker Bilk, Kenny Ball, illetve Shadows számokat, főleg amikor Vajda Gyuri is csatlakozott hozzánk.

Később már voltak szólóénekeseink, abszolút amatőr státuszban, akik sem a Művelődési Háztól, sem az irodaházi bálbevételekből nem kaptak fizetést. Rudi Margit, Szalka Mária, Ácsik Antal a színészként is ismert Pethes Csaba, a kölni Operaház tagja Tömő István, valamint egy fiatal beaténekes Komássy Ákos, aki Király Ákos néven az 1980-ban rendezett „Tessék választani" országos vetélkedőn az „Elmennék, ha mondanád" című hanglemezen is megjelent saját szerzeményével helyezett lett. Magyar és külföldi slágereket énekeltek, ugyanis 62-63 után már egyre több nagyon jó magyar sláger született. Létezett már az Illés és a Metró együttes is. Zoránnal és Szörényi Leventével már egyre gyakrabban lehetett találkozni a televízióban vagy a rádióban. Népszerűek voltak a Majláth Jenő szerzemények és S. Nagy István szövegei, de játszottuk Dobsa Sándor és Dobos Attila számait is. A legtöbbet felvettük a rádióból, megcsináltuk a kottáját és már játszottuk is. A slágerfüzeteket, amelyek a divatos számok kottáit és a szövegeit hozták, csak kontrollként

használtuk, mert mindig olyan késve jelentek meg, hogy addigra már kimentek a divatból. A Szabad Ifjúságban jelentek meg néha friss dalok. Ilyen kottás füzetekből dolgoztak a zenészek mindenhol a hatvanas években. A Béke presszóban Kukoli János és felesége Raich Klára, majd Berki Károly dobos és prímás és Vásznas Varga Jenő lánya, Éva zongorázott. Nekik voltak a hármas ikreik később. 1969-ben a Kukoli duó, és a Berki família is átment az akkor megnyílt Columbia Bárba, amelynek pincéjében nem sokkal később már Te tartottál minden este lemezbemutatókat. A Columbia Bárban a Korona volt bőgősének Tintér Ernőnek a lányai is felléptek és évekig ott dolgozott Jóni Vilmos is a lányával.

A Vendéglátó Vállalat éttermeiben, bárjaiban hagyományos tánczenét játszottak. A zenekarod a Tip-Top együttes vagy a Mester együttes viszont inkább hagyományos jazzt, majd beatzenét. Korabeli feljegyzéseimből tudom, hogy sikerrel szerepeltetek a városi, járási majd megyei könnyűzenei „párbaj"-okon is, amelynek jutalmaként országos megmérettetéseken is részt vettetek. Vajon milyen eredménnyel?

Egyet említek csak ezzel kapcsolatban, az 1964-es Salgótarjáni Könnyűzenei Fesztivált, ahol jazz kategóriában ezüstérmet nyert az Újvári József dobos, Vajda György gitáros, Simon Géza basszusgitáros, bőgős, Kubassy Tamás zongorista felállású Mester együttes. A vezetőnk Mester Zoltán (szaxofon, klarinét), a fesztivál legjobb klarinétosa nagydíjat kapta.

Nagy ovációval fogadták.

Mint ahogy ovációval fogadnak a mai napig is az ismerőseid. Nehéz a társaságodban úgy végigmenni a belvároson, hogy percenként ne köszönnének vagy ne állítanának meg. Mit adott neked a zene, hiszen köztudott, hogy matematika-fizika tanár vagy?

Közel hatvan éve itt élek Nyíregyházán. Tanítok Tiszadobon, de oktattam a 2-es iskolában, majd a Tanárképző Főiskola gyakorló iskolájában, a 107-es Szakmunkásképzőben (ma Wesselényi Miklós Szakközép- és Szakmunkásképző Intézet). A zene pedig lehetőséget adott arra, hogy TIT előadó lehettem, 1956-tól 1986-ig majd harminc évig tevékenykedtem a városi és megyei művelődési hálózatban. Majdnem mindegyik művelődési házban előfordultam, mint zenei korrepetítor vagy mint néptánc zongora kísérő.
Felléptem műkedvelő előadásokon, Krecsák Laci bácsi szimfonikus zenekarában, diákelőadásokon, fesztiválokon, bálokon zongoráztam, így nagyon sok zenészt megismertem és nemcsak nyíregyháziakat, hanem Szombathelytől-Csengerig, Salgótarjántól-Szegedig mindenhol van ismerősöm a mai napig is. Sokfelé hívtak, de én Nyíregyházán érzem jól magam.

Az ötvenes évek vége felé láttam egy filmet „Éjfélkor” címmel. Ruttkai Éva, Gábor Miklós és Rozsos István játszották a főbb szerepeket. A filmben Rozsosnak felajánlották, hogy hagyja el Magyarországot, disszidáljon.
Rozsos mondta a filmben: „Tudod öregem, én pesti vagány vagyok és egy pesti vagány csak Pesten vagány!” Így érzem én is Nyíregyházával kapcsolatban.

Antal Lajos

Antal Lajos zongorista és orgonista azzal az egyedülálló rekorddal is büszkélkedhet, hogy több mint 15 évig szórakoztatta a vendégeket, nevelte az ifjú zenészeket a Vasutas Művelődési Otthonban. Hi-Fi berendezések és szintetizátorok tornyai között beszélgettünk Nyíregyháza és az Antal zenekar könnyűzenei múltjáról.

A harmincas évek közepén kb. Elvis Presley-vel egy időben születtél és már kissrác korodban állandóan zenét hallottál, hiszen édesapád talán az első nyíregyházi tánczenésznek számított már a harmincas évek közepén.

Igen, ez így volt. Az őstörténet onnan kezdődik, amikor a szüleim hétéves koromban beírattak a zeneiskolába. Zongorázni tanultam és doboltam is. 1945-ben kilencéves koromban már játszottam néha apám zenekarában, elsősorban a jó ütemérzékem alapján. Az öregem tangóharmónikán játszotta az akkori slágereket és a zenekarával minden hétvégén zenélt bálokban, lagzikban. Az állandó partnere Kucsmás Gyula egy pesti klarinétos-hegedűs volt. A zenekar többi tagjai pedig gyakran cserélődtek, főleg a vasutas fúvószenekarból. Azok jártak hozzánk a próbákra, akik képesek voltak az indulók mellett tánczenét is játszani. Ez a háború előtt volt jóval. A vasutas zenekar neve Árpád Vezér Fúvószenekar volt. Az öreg úgy került oda, mint valami őstehetség, állandóan képezte magát, és amikor a zenekarhoz zenészeket toboroztak, akkor apám is jelentkezett.
Felvették, sőt még lakást is kapott. Apám tehát úgy került a vasúthoz, mint zenész. Árpád Vezér Fúvószenekar próbaterme bent volt az állomáson a sínek között. Egészen addig ott próbáltak, amíg bombatalálat nem érte a háborúban.

Ott trombitált az édesapáddal együtt Szilágyi Mihály, egy külön társaságban azért, hogy mindig „kéznél legyenek”, mert ahol bevonulás volt, ott játszaniuk kellett. Játszottak megyeszerte, meg távolabb a délvidéken meg a felvidéken is. Térzenét adtak Kolozsváron, Nagyváradon, Kassán és ezeken id. Antal Lajos is ott volt. Ebből a zenekarból többen játszottak könnyűzenét, tánczenét is, majd néhányan – közülük édesapád is – „önállósították” magukat és bálokba is jártak zenélni. Gondolom, ez lehet az a pillanat, amikor te kilencévesen beszálltál néha dolgozni.

Igen, én, mint kölyök, gyakran hallottam őket játszani, mert otthon a lakásunkban voltak a próbák. Tánczenét játszottak. Apám vett egy zongorát és volt dobfelszerelése is. Látta, hogy fogékony vagyok a zenére, hol zongoráztam, hol meg doboltam. Sokat tanultam a fatertól, azt is többek között, hogyan kell zenekart vezetni, apránként felépíteni egy programot.

Komolyan vettem a zongoraórákat is, sokat gyakoroltam, aminek azután az lett a vége, hogy gimnazista koromban már volt zenekarom. Saját együttesem.

„Megszállott" precíz billentyűsnek tűntél nekem, mint hallgatódnak, a zenésztársaidnak meg pláne. Ugyanakkor tudom, hogy az egész csak egy szép hobbi, hiszen amikor megismertelek akkor a bankszakmában dolgoztál.

A könnyűzene az egyik kedvenc hobbim, nagyon szeretem, de mindig másodlagos volt. Építőipari suliba jártam, majd a debreceni Ybl Miklós Építőipari Főiskolára. Itt lettem építőipari üzemmérnök és kerültem a Beruházási Bankba, majd hosszú évekre az OTP-be.

1959-ben milyen felállásban játszott az Antal zenekar?

Én tangóharmónikán játszottam, Korányi Ferenc zongorázott, Varga Zoltán hegedült, Kósa Ferenc dobolt.

A zenekar a Dózsa György utcán a Tiszti Klub (ma Kölyökvár) állandó zenekara volt már 1957-től. Itt játszottam, mint főiskolás, amikor csak ráértem, volt olyan időszak, hogy mindennap. 1959-ben a zenekaromban játszott a Miskolcról hazajött Marssó János is zongorán.

Örökzöld slágereket játszottunk instrumentálisan, és neves vendégénekeseket, művészeket kísértünk. Nagyon kellemes, állandó helyünk volt ez, amíg a Tiszti Klub megszűnt. Amikor a klub elköltözött, az épületet átalakították, akkor kezdtünk el haknizni. Jöttek a diákbálok, utcabálok, lagzik, szabadúszók voltunk.

Kósa Öcsi felkerült Budapestre, a Filmművészeti Főiskolára és világhírű filmrendező lett.

Találtam egy 1970. áprilisi Kelet-Magyarországot, amelyben Kopka János újságíró „Nem lezárni, ébreszteni akar" címmel írt cikket Kósa Ferenc „Öcsi" filmjéről, az Ítéletről.

„Húszéves volt, amikor elindult Nyíregyházáról a Filmművészeti Főiskolára, s most mindössze harminchárom. Egyéni mérlege ehhez képest is remek: 3 kisfilm, majd a Tízezer nap, amelyért a rendezés díját kapta a rangos fesztiválvárosban, Cannes-ban, s most az új film az Ítélet, amelynek a születéséről szeretnénk hallani.

Öt éve dolgozom a filmen. Már a Tízezer nap közben is azon gondolkoztam, s többek között éppen nyíregyházi inspirációra, hogy meg kellene csinálni. Mert Dózsa történelmünk kimagasló alakja volt. Nagy forradalmár. S milyen keveset tudunk erről a parasztvezérről.

Az Ítélet tehát elkészült. Két év töprengés, három év munka van benne. A fogadtatás nem volt egyértelmű. A filmnovella és a film olvasása, látása után sem.

Nem is várhatom, s nem kérem, hogy mindenkinek jó véleménye legyen a filmről. De azt állítom, hogy Dózsa alakja közelebb kerül a nézőhöz – ezáltal is. S hogy alkalmas arra: gondolkozzunk ezen a drámán, ezen a helytálláson. Az ősbemutatón is mondtam, hogy ne várjon a filmtől senki felhőtlen ragyogást. Dózsa és népének forradalma nagyon kemény dolog volt és 1514 évszázadokig meghatározta a magyar történelmet.

Azt is mondta, hogy a film nem akar lezárni. Inkább ébreszteni.

Szeretnénk, ha az Ítélet nemcsak másfél óráig, vagy napokig élne, hanem tovább is, s ha hozzájárulhatna nemzeti önismeretünkhöz.

Rengeteg munkával készült a film, nem sok időm jutott magánéletre, társaságra, szórakozásra. Talán ezért. Ezen kívül persze nagyon akartam dolgozni, nagyon akartam azt, amihez hozzákezdtem, amit csináltam. S még valami: a Tízezer nap esetében, s most is olyan társaim voltak, mint Csoóri Sándor író, Sára Sándor operatőr.

Hadd tolmácsoljam az ismerősök, barátok, a nyíregyháziak köszönetét azért, hogy mindkét filmjének itt volt az ősbemutatója. S hogy mindkétszer a rendező is itt volt.

De hiszen ezt én köszönhetem nekik, hogy ott voltak, s hogy szeretettel fogadtak. Számomra a legkülönösebb érzés az, ha itt Nyíregyházán vendégként üdvözölnek. Ez az én szülőföldem. Nekem ez több, mint egy város a sok közül, amit szeretettel és hűséggel mindig magában őriz az ember.” (Kötetlen beszélgetés Kósa Ferenc filmrendezővel 1970.).

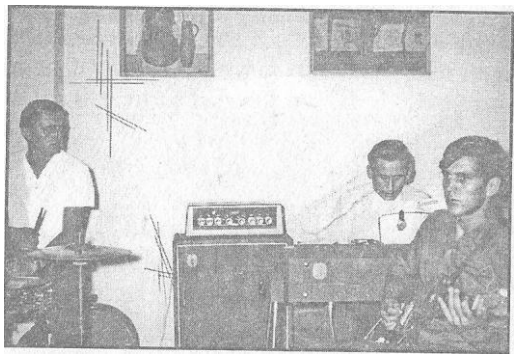
Kósa Ferenc évekig dobolt az Antal Lajos zenekarban. Te, mint az együttes vezetője, zongoristája, jó dobosnak tartottad?

Biztoskezű, pontos dobos volt, aki néha zongorázott is, méghozzá elég jól. Egy időben játszottam az Irodaházban a Mesterékkel és Zongor Pista bácsival vállalati bulikon és vidéken is. Kötetlen dolog volt, nagyon sok fellépéssel. Egy idő után meguntam a haknizást, meg a lagzikat, a csárdásokat meg a műzenét már nagyon utáltam, amikor 1965-ben hallottam, hogy felújítják a Vasutas Művelődési Otthont. Ismertem a termeket a fater zenekarának idejéből,

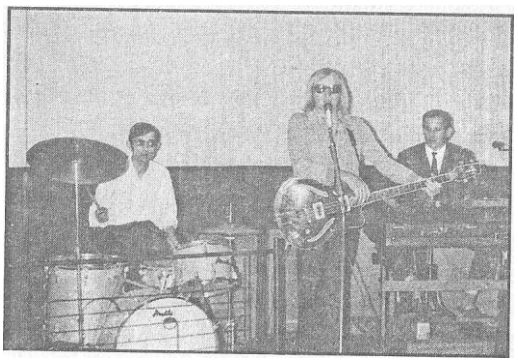
meg néhány alkalommal én is játszottam ott, úgyhogy elfogadtam az invitálást, leszerződtem a szépen átalakított klubba.

Segítettem építeni az új színpadot, kialakítani a díszletet, a hátteret és 1965-től ott zongoráztam minden este.

Kezdetben egyedül, majd „Csírá”-val Csernyus Attilával, a dobossal dolgoztam duóban. Egy idő után kb. 67-ben kezdtem építeni a zenekart, jöttek a gitárosok meg a bőgősök. Elsőként Roskó Béla.

A fiatal gitárosok úgy beszélnek rólad, mint a manchesteri John Mayall blueszenészről, aki a hatvanas évek közepén sorra nevelte fel a zenészeket, akik azután „megerősödve” nagyon jó progresszív zenészek lettek. Olyan útravalót adott a játékod az irányításod, nevelésed, amire szívesen emlékeznek azok, akik játszottak veled. Miután Csernyus Attila és Roskó Béla a Kék-Vörös beatzenekarhoz szerződtek, új tanítványok érkeztek: a „Kis Csuja” Lakatos Tibor dobos és Kóródy Árpád basszusgitáros.

Kóródy Árpi rutinos gitáros, basszusgitáros volt, hiszen akkor már éveket játszott a Vox-ban és a Postásban Zboray Öcsivel. Főleg angol rhythm and blues zenéket játszottunk az Animals, Rolling Stones repertoárjából meg a dallamos Bee Gees slágereket. Árpi nagyon jól énekelte is ezeket.

Felkapott hely lett a Vasutas Klub. Minden este játszottunk. Hat órakor nyitottunk, de már délután négy körül – főleg hétvégeken – már a „Gangesz” partján járkáltak le-fel a szórakozni vágyók. Fiatalok, középkorúak vegyesen. Nagy volt az érdeklődés, főleg azért

mert a „luxemburgi” slágerlistát játszottuk. Hallgattuk a rádiót, magnóra vettük azt, ami tetszett mindenkinek. Minden szombaton déltől este hatig volt próbánk és az aznap tanult „nótákat” este le is játszottuk. Mindig előbbre jártunk, mint a magyar rádió, főleg a külföldi számok terén. Így dolgoztunk éveken át, majd csatlakozott hozzánk egy profi énekes a Rozsnyai Gyuri, aki egy időben este kilencig velünk énekelt, majd átment a Szabolcs Bárba Marssóékhoz. Énekelt még velünk a széphangú Fazekas Mária és mint szólógitáros sikeres zenész volt Pápai György is.

Mindig a top-on lévő hazai és külföldi számokra vadásztunk, igyekeztünk új slágereket a repertoárunkba venni, főleg azokat amelyekre

(Pápai György, Fazekas Maya, Antal Lajos, Rozsnyai György, Lakatos Tibor)

táncolni lehetett, és kellemes volt a dallama. Nem volt kötött a program.

Vegyesen játszottunk mindent a Beatlestől az Abbáig. Illéséktől az Omegáig. Magyar, angol és a Rozsnyai Gyuri hangját kihasználva olasz slágereket és örökzöld dalokat adtunk elő. Amikor pedig Kóródy Árpi basszusgitáros elment a zenekaromból a Zenith együttesbe, helyére Zsadányi György bőgős, míg a dobokhoz Turucz István „Lusta” került.

Ezen a képen már a Kriszti lányoddal látlak. Mennyiben befolyásolta a repertoárotokat, hogy veletek énekelt?

A lányom úgy került az együttesbe, hogy amikor volt a 70-es évek elején egy Ki mit tud? meghallgatás, előselejtező, Kriszti kíváncsi 14 éves lányként eljött velem erre. Én ott zsűritagként és zongorakísérőként vettem részt. Megjelent vagy 40 lány és 10 fiú, de kis túlzással 4 vagy öt jelentkező ütötte meg azt a szintet, hogy közönség elé léphessen. A legtöbb fellépőnek nem volt ritmusérzéke, nem tudott zongorakíséretre énekelni. Olyan jelentkező is volt, akinek szép hangja volt, de nem tudta beosztani a levegőt, nem bírt két számnál többet elénekelni. Szóval miután minden jelentkező énekelt és a zsűri a pontozáshoz készült, Kriszti egyszercsak felállt és elkezdett énekelni anélkül, hogy kértem volna, vagy megbeszéltük volna. Elénekelt két számot és mindenkinek leesett az álla.

Kriszti persze nem indult a Ki mit tud? vetélkedőn, inkább elment Budapestre és az ORI-nál „A" kategóriás vizsgát tett.

Azóta is velünk énekel.

Híres vagy arról is, hogy a legújabb billentyűs hangszereken játszol. Nagyon gyorsan követed a kor adta lehetőségeket, újdonságokat. Nálad láttam Nyíregyházán először szintetizátort.

Amikor Magyarországon még csak néhány zenész használta már volt szintim. Előtte pedig a debreceni egyetemisták által készített moog utánzaton játszottam, még Kriszti lányom is használta a Sóstón, a Teraszon.

Arra törekedtünk szinte mindenkit megelőzve, hogy a kornak megfelelően hangszerelt nagy slágereket lehetőleg az eredeti hangzással próbáljuk visszaadni. Ez részben sikerült is. A Vasutas Otthonban 1965-től egészen 1981-ig tehát több, mint tizenöt évig játszottunk szinte minden este, és ez úgy érzem, egyedülálló itt Nyíregyházán, hogy egy klubban ilyen hosszú ideig jól működjön valami. 1981-ben a Teraszon játszottunk állandó teltházzal, mindig az

aktuális slágereket kínálva. Emlékszem rá, hogy az egyik alkalommal kb. 50 Malév-es fiatal jött vacsorázni a Krúdy Szálloda belső éttermébe. Mi játszottunk egy éppen futó Ottawan slágert. A fiatalok beálltak táncolni és a zene annyira „megfogta" őket, hogy a vacsoraidejüket is inkább letáncolták. A nyíregyházi élményükről azután megjelent egy cikk a Malév újságban, amit köszönő sorokkal elküldtek nekünk.

Az aktuális slágereket azóta is gyűjtjük, kottázzuk és ma már több, mint 5000 slágert és örökzöld melódiát tartunk a repertoárunkban. Nagyon sok nótát csinálunk hétről-hétre és olyan ízzel, hogy csak…na! A cuccunk is nagyon jó. 2000 W hangerő, amerikai equalizer, 12 csatornás keverő, két darab félmilliós szintetizátor, meg egy stúdió szinti a KORG legjobb hangszíneivel. Technikailag jelenleg királyok vagyunk.

Ritmus zenekar

A Vasutas Klubtól pár száz méterre a Szabadtéri Színpad mellett működött a Mezőker (MÉK) Vállalat klubja. Huszonnyolc Kölcsey utcai lakó írt panaszos levelet a Kelet-Magyarország napilaphoz: „Zene, ami zavar”

„Mindannyian szeretjük a zenét és hallgatjuk is, de csak a megfelelő időben és hangerővel, amit élvezünk is. De azt a zenét, amelyet a MÉK ebédlőjéből hallgatunk mindennap 17 órától este 22-23 óráig, szinte kibírhatatlannak tartjuk. Itt ugyanis ebben az időben zenepróba van, a vállalat bérbe adta az ebédlőtermet, s a hangosra állított hangszóróból a fütyülés, éneklés, a zene 28 család nyugalmát zavarja nap, mint nap.

Vannak itt iskolásgyermekek is, akik délután nem tudnak tanulni, este pedig szeretnének korán lefeküdni, de a zene őket is zavarja ebben. Nem hisszük, hogy a MÉK-nek erre a bérleti összegre olyan nagy szüksége lenne, éppen ezért kérjük az illetékeseket, szűntessék meg a zenepróbákat, hogy a Kölcsey utca lakói napi munkájukból hazaérve csöndesen és nyugodtan pihenhessenek.” Hamarosan jött a válasz. „Vállalatunkon belül működő KISZ-alapszervezet zenekarának a vállalat engedélyezte heti két alkalommal, hogy a kultúrteremben este 22 óráig zenepróbát tartson.

Ezenkívül bizonyos időközönként a KISZ-szervezet klubestet tart, melyre minden esetben a vállalat vezetősége engedélyt ad a szükséges hatósági engedély mellett. Tehát zaj – amely a Kölcsey utca lakóit zavarja – csak ebben a két esetben fordulhat elő. A jövőben feltétlenül figyelemmel kívánunk lenni a környékbeli lakosok nyugalmára, éppen ezért a párt vezetősége felhívta a zenekar figyelmét, hogy az erősítő berendezésüket minden esetben olyan hangerőre állítsák, amely mellett biztosított a Kölcsey utca lakóinak a zavartalan pihenése.” (69.X.13.).

Hogy a MÉK Vállalat ebédlőjében melyik együttes „hangoskodott”, nem derült ki, de hogy bő tíz évvel korábban ugyanott a legendás Ritmus együttes bontogatta a szárnyait, az köztudott. Az együttes alapító dobosa Bozsik Sándor volt.

Az ötvenes évek második felében egyre több vállalatnál – így a Mezőkernél, ahol dolgoztam lázas, igen aktív kulturális élet volt. Színkör, tánccsoport, zenekar stb. Az a korszak nagyon sok lehetőséget adott a fiatalságnak. A Vállalatnak volt egy dobfelszerelése, bár meglehetősen hiányos volt, lehetett rajta dobolni. Az öcsémmel Bozsik „Cucu” Tamással gyakoroltunk, majd a kultúrműsorok után néha játszottunk is. A kultúrfelelős látva igyekezetünket, azt hogy milyen nagy kedvvel kapunk bele a zenélésbe, hangszereket

vásárolt, kiegészítette a dobfelszerelést is. Ekkor csapódtak hozzánk a fiatal diákgyerekek. Így alakult ki a Ritmus együttes, amely kezdetben a nevéhez híven rock and roll-okat játszott.

A zenekarod azután alakult meg, hogy leszereltél a katonaságtól, ahol a legforróbb időszakban 1956 őszén határőr voltál. A Dózsa György utcán laktatok, talán emlékszel arra is, amikor a házatok előtt napokig vonultak a tankok.

Éppen szabadságon voltam és egy darabig nem is tudtam visszamenni a Dunántúlra. Az ablakunk alatt a Vay Ádám (Dózsa György) utcán szinte hetekig vonult a katonaság tankokkal meg hatalmas nehéz harci járművekkel. Ez nagy félelemmel töltötte el az embereket. Senki nem tudta, hogy mi lesz ezzel a csepp országgal. Akkor 19 éves múltam, és Gödeházán a jugoszláv-osztrák határ csücskében voltam határőr. Csak november 25-e után tudtam visszamenni a laktanyába, ahol csendes volt minden. Decemberben és januárban hatalmas hó volt, a nyomokból ítélve rengetegen mentek át azon a határszakaszon is. Rendezetlenek voltak a viszonyok, hónapokig szinte önellátóak voltunk, hallgattuk a rádióadókat, hogy valamit megtudjunk. A hírek mellett állandóan szólt a zene. A belgrádi rádió kiváló tánczenét adott, főleg a délutáni műsoraikban játszottak le jobbnál jobb számokat és ha ezeket összehasonlítottuk a magyar – állandóan műsoron levő – „Szénát hordanak a szekerek” című dal ritmusával és zenéjével, akkor egyértelmű volt, hogy a belgrádi-amerikai swing stílus, majd később a rock and roll lett az ifjúság kedvence.

Amikor Magyarországon forradalom, Amerikában a rock and roll forradalma volt. Elvis Presleynek 1956-ban jelent meg az első nagylemeze, amely mérföldkőnek számít a rock kialakulásában. Ugyanakkor Bill Haleynek már több albuma is volt, hiszen ő már a Comets nevű kísérő együttesével 1953-ban is jelentetett meg nagylemezt. Tudom, hogy az első Bill Haley nagylemezt te hoztad Nyíregyházára. Mi tetszett Haley játékában?

Már kissrác koromban a dalok ritmusa hatott rám. Édesanyám gyakran panaszkodott, hogy a fazekak fedői mindig le voltak verve.

Cintányérnak használtam őket, a mosófazekat pedig nagydobnak, az öcsémmel „koncerteztünk”, aki klarinétozni, majd szaxofonozni tanult.

Otthon már voltak hanglemezeink. Louis Armstrong meg Louis Prima nagylemezek. Roppant szerettük a számaikat, meg a feldolgozásukat.

Nagyon jó szaxofonszólók voltak Louis Prima számaiban ugyanúgy, mint Dorris Day lemezein. Sikeresek voltak az akkori csehszlovák Supraphon lemezek, mert ott feldolgozták szinte az összes külföldi slágert. A nagyzenekarok Gustav Brown és Karel Vlach mellett az orgonista Otto Chermak volt a kedvenc. Egyik alkalommal Budapesten jártam és elvetődtem a híres Rózsavölgyi Zeneműboltba, ahol – egyedül az országban – lehetett nyugati hanglemezeket vásárolni. Ott láttam meg Bill Haley hatalmas albumát. Akkor még nem ismertem a zenekart, hiszen csak egy-két felvételét lehetett külföldi adókon hallani, de biztos voltam benne, hogy jó lemez lesz. Belehallgattam és abban a pillanatban megvettem. Igaz, hogy többe került, mint a fizetésem fele, de megérte. Hatszáz forint 1957-ben nagy pénz volt. Nemcsak az ára volt óriási, hanem az album is, olyan új hangzások, olyan ritmusok hallhatók a barázdákon, hogy az tényleg megbolondította a fiatalokat. A ritmus mindenkit megbabonázott.

Főleg téged, hiszen dobos voltál, így nem csoda, hogy Ritmus lett az együttesetek neve is. Gondolom, Te adtad a Ritmus szót?

Rácz Sándor zongora, Bozsik Tamás klarinét, Takács Zoltán piszton, Oláh Sándor pozán, Kovács Zoltán klarinét, Bozsik Sándor dob.

Persze és büszkén festettük a nagydobra meg a divatos kottaállványokra is új nevünket.

Rácz Sándor a nagyon ügyes fiatal srác volt a zongoristánk.

Hihetetlenül jól játszott, majd a szórakoztatóiparba került 18 évesen. Ezek a fiatalok mind zeneiskolába jártak, képzett zenészek voltak és több hangszeren is könnyedén produkálták a divatos zenét. Oláh Sándor a zeneiskolában a pozán mellett gitározni is tanult, és ha a szükség

úgy hozta, bőgőzött is, akár Takács Zoltán, aki „B” trombitával játszott a Ritmusban, de kitűnően bőgőzött is. Kovács Zoli klarinétozott és szaxofonon játszott, az Öcsém Bozsik „Cucu” pedig klarinétozni járt a zeneiskolába, de emellett „B” tenor szaxofonja sőt „Esz” alto szaxofonja is volt. Én pedig doboltam.
Sohasem felejtem el a szignálunkat. Megvettem Louis Armstrong egyik kislemezét, amin a Basin’ street blues volt, míg a „B” oldalán a When The Saints Go Marchin’In. A „szentek mennybemenetelét” Cucu magnóra vette és lekottázta minden hangszerre. Áttette dixieland stílusba. Nagy sikert arattunk vele, sokáig ez volt a nyitószámunk. De a fiatalok imádták a Bill Haley féle „Shake Rattle and Rollt” és a „Rudys Rock”-ot is. Kedvelték, mindig beindultak rá. Rengeteg számot játszottunk az ún. swing korszakból, tekintve, hogy ezeknek a kottáját az öcsém megszerezte a nyíregyházi idősebb zenészektől. Hol Zongor Pisti bácsi, hol Mester Zoltán segített, máskor meg Marssó János zongorista adta a kottákat. Lemásolta ezeket a kottákat és ezekből játszottuk a „Somebody Loves Me” a „Tea for two” a „Stardust” vagy Glenn Miller „In the Mood” sikerét. Kitettük a kottákat a Ritmus feliratú kottaállványokra és játszottunk.

Közben a magyar tánczene is fejlődött, így a Martini és a kitűnő Körmendy együttes feldolgozásai is a repertoárunkba kerültek. Ezek zenekari darabok voltak, eleinte meglehetősen kezdetleges hangszerelésűek, majd egyre színvonalasabbak. Nyilván a zenei képzettség növekedésével ezek is erősödtek. A hatvanas évek elején már megjelentek kis zenekarokra hangszerelt számok, amelyek nekünk is jól jöttek. Két szaxofon, klarinét, trombita, ritmuskíséret. Főleg a Körmendy együttes feldolgozásai voltak ezek. Emlékszem, hogy még a dobnak is volt kottája.
Szerencsére két évig a katonaság előtt én is tanultam a zeneiskolában, így nem volt gond kiigazodni a kottákból, és sikerült néhány igazán jó hangzást csinálni. Bár éreztük, hogy az amerikai jazz, az ottani nagy létszámú big band-ek felvételei sokkal fejlettebbek, kidolgozottabbak voltak, ezeknek mégis nagyon örültünk. Rengeteget tanultunk belőlük.

Hol játszottatok ebben az időben?

Legtöbbször a Mezőkernél. Farkas Kálmánné volt a kultúrfelelős, aki nagyon szerette a tánczenét is, nem korlátozták abban, hogy engedje a rock and roll vagy a dixieland zenét. Minden, ami dallamos, ritmusos, jól táncolható volt, találkozott az ő ízlésével is. Nyilván voltak támadások is, de ő mindig kiállt a zenekar mellett. Engedte, hogy a zenekar naponta próbáljon, minket pedig a zene szinte magával ragadott és a szabadidőnkben csak arra vágyódtunk, hogy játszhassunk, zenélhessünk, hiszen a leghasznosabb és a legjobb

kikapcsolódási lehetőség volt. Vasárnaponként különböző rendezvényeket tartottak a vállalatnál és vidéki egységeikben, a különböző kultúrházakban. Majd minden vasárnap ezeken léptünk fel.

Nem tudom, ki szervezte ezeket, de nagyon kellemes bulik voltak.

Később, amikor a zenekar már jobban összeállt – hiszen a legtöbben még diákok voltak – akkor sorra hívtak minket a diákbálokba, amelyek a fő bemutató helyeink lettek. Sok jó hangulatú bálra emlékszem. Mindig nagy eseménynek számított a „Kefe" bál. A Báthory utcában rendezték.

Összenyitható termek voltak. Felléptünk a Zrínyiben, a Vasváriban, meg a Mezőgazdasági Szakiskola aulájában. Nehéz elfelejteni a Tanárképző Főiskola első gólyabálját is, amit a Búza utcán a mai Művészeti Szakközépiskolában rendeztek meg. Nagyon tréfás, hangulatos, jópofa gólyabál volt. Óriási sikert arattunk mi is.

1961 körül a Ritmus együttes felállása megváltozott. Hogyan?

A Ritmus együttes felállása döntően itt még nem változott meg. Az új zongorista Rangonyi Károly lett, Oláh Sándor pozános helyett pedig Kovács Zoltán öccse, Kovács János trombitált. Játszott velünk Ritl László gitáros is, akit néha Vajda Gyuri helyettesített. Ő inkább csak „beugrott" hozzánk. A mi együttesünk a két szaxofon, trombita, zongora, dob felállásra építette zenei stílusát, a gitár igazán nem fért bele.

Zongor Öcsi játszott velünk először gitáron. Neki volt erősítője.

Fiatal zeneiskolás növendékek énekeltek velünk. Nagy Katalin és Tömő István. Kellemes hangjuk volt, amivel főleg magyar szerzők slágereit énekelték az akkor éppen szépen felújított Mezőker színpadán, vagy más vidéki illetve városbeli fellépéseinkkor. A

József Attila Művelődési Házban még cigánybálon is felléptünk a hatvanas évek elején szép sikerrel, ahol az énekeseinket is nagyon „díjazták”.

„Ropogós jókedv a hagyományos cigánybálon”

„Rákóczi kedvencének, a szépséges Czinka Pannának, Bihari Jánosnak, Bem tábornok talpa alá indulót muzsikáló Salamon Jánosnak, Dankó Pistának, Magyari Imrének és a többi híres cigánymuzsikusnak utódai adtak találkozót egymásnak hétfőn este a József Attila Művelődési Házban. A hagyományos cigánybálon a megye és a szomszéd megyék elegáns cigánylányai ígértek kellemes szórakozást és jókedvet. A cigányság évi találkozójának tarka forgatagában jól szórakoztak, tapsolták meg a műsort a megye és a város vezetői. Berki Ernő megnyitó szavai után kezdődött meg a műsor. Egy mondatban talán úgy lehetne jellemezni: megyénk népzenészei a magyarnótáktól kezdve, a tánc és operettdalokon keresztül a népdalig minden műfajban méltó utódaik a nagynevű elődöknek. A népizenészek Horváth Elemér vezetésével (helyi szerző Papp Elemér): Brüsszeli nagy Valcerét és Kiss József Palotását adták elő jó tolmácsolásban. A Szabolcs étterem zenekara Varga Jenő vezetésével Offenbach: Orfeusz az alvilágban című nyitányával aratott megérdemelt tapsokat. A közönség érdeklődéssel hallgatta a megyei zenészek kilenctagú tánczenekarának bemutatkozását. A klasszikus jazz megteremtőjét idézték.

És Gershwin: Kék rapszódiájának színvonalas tolmácsolása bizonyította: megyénk legjobb népzenészei nemcsak az idősebb korosztály magyarnóta, de a fiatalság tánczenei igényei kielégítésének is hivatott mesterei. Az énekesek közül Varga Zoltánt és a temperamentumos mátészalkai Horváth Máriát a cigányegyüttes tagját illeti dicséret.

Ezután emelkedett a hangulat, hiszen a műsor után Bozsik Tamás és táncegyüttese, a megyei utánpótlás tehetséges fiataljainak táncszámaira rophatták a táncot az egyre vidámabb bálozók. Üde rugója volt a hangulat emelkedésének a tehetséges és nagyon csinos Nagy Katalin, valamint Tömő István, akik jó érzékkel énekelték a legdivatosabb külföldi és magyar táncdalokat.

Tömő István tehetségére felhívjuk az illetékesek figyelmét is! S a táncoló hullámzó tömegben lehetetlen feladatra vállalkozott a tudósító: A sok csinos lány között megtalálni a legszebbet. Sikerült! Hosszú barna haja, nedvesen mosolygó ajka és csillogó barna szemei vannak Amadet Erzsikének, a Malomipar tizennyolc éves gyors- és gépírónőjének.
Ez élete első cigánybálja, s hangulata, nyugodt öröme kedvesen illik ide ebbe a sokszínű, embertarkaságba. Önfeledten, már-már túláradó örömmel énekli: Talán egy perc alatt. Érzi, talán tudja is: ha akarja, egy perc alatt vőlegénye lehet. Hajnali öt órakor hunyorogni kezdenek a bálterem égői. Vidám hangulatban búcsúzkodnak a régi és új ismerősök: Ki Ramocsaházára, ki Hajdúnánásra, ki Sárospatakra. Viszontlátásra jövőre"
(– p – Kelet-Magyarország 1961. január 11.).

Amikor a fent említett bálon sikerrel szerepeltetek a Mester, illetve a Tip-Top együtteseken és a Ritmus együttesen kívül, más hasonló felállású zenekar működött-e a városban?

Úgy emlékszem, hogy nem, inkább triók játszottak főleg a Vendéglátó éttermeiben, presszóiban, meg lagzikban. Az esküvői, lakodalmas zenekarok csak három fővel mentek, mert csak azt fizették meg. Az olyan öt-hattagú együttesek, mint mi, drágának számítottunk, még sok kultúrháznak is. Minket ugyan elsődlegesen a szereplési vágy, a közös zenélés, a jó hangulat hajtott, de azért néha az a 150-200 forint „mellékes" is jól jött, amit egy-egy vidéki fellépésért kaptunk. Pedig nagyon fárasztó volt cipelni a hangfalakat, hangszereket, vonatozni, majd hajnali négyig játszani és ugyanez a tortúra vissza pirkadatkor.

Nem felejtem el, hogy egyik alkalommal a József Attila Művelődési Ház kért meg bennünket, hogy kísérjük el a színjátszó társulatukat Jármiba.
Egy színdarabot mutattak be a mi közreműködésünkkel és utána bált rendeztek. Nagyon örültünk, mert autóbusszal utazhattunk, nem kellett cipekednünk. Több fiatal rajongónknak is jutott hely az autóbuszon.
Nagyon jó hangulatú út volt, amit csak a színdarab sikere és a bál hangulata múlt felül. A színdarab előadása után a színészeket az autóbusz visszahozta Nyíregyházára, nekünk pedig a helyi szervezők megígérték, hogy reggel majd egy fuvaros átvisz minket Mátészalkára a hajnali vonathoz. A jó hangulatú bálban négy órakor zárórát fújtunk és vártuk a fuvarost, de ő azt mondta: „Ezek a cigányzenészek nem játszották el az ő nótáját, ezért nem visz át minket Mátészalkára. Nem is vitt. Miután nálunk nem volt hegedű, meg nem is ismertük a kért nótát, mert a repertoárunkon egy csárdás volt, az „Alma a fa alatt, nyári piros alma", így hát csalódást okoztunk a fuvarosnak.

Fél ötkor rohantunk az országúton, hónunk alatt a nagybőgő, a szaxofon, a dobok – még szerencse, hogy zongoránk nem volt és csak tangóharmónikával – ami szintén nehéz – kellett szaladnunk.

Volt velünk négy-öt diákgyerek is, akik gyakran elkísértek minket a fellépéseinkre, ők is segítettek, így aztán teljesen kifulladva, de elértük a vonatot. Reggel az állomásról áthordtuk a hangszereket a Kertmozi mellé a Mezőker Klubba, majd onnan mentünk dolgozni és a suliba, hiszen hétfő reggel volt.

Az ilyen bulik meg sem kottyantak abban az időben. Emlékszem délután még rádiófelvételt is készítettek velünk a Nyíregyházi Rádió Stúdiójában, ahol talán még Pallagi Karcsi is ott volt. Fehér Gábor volt a technikus. Egy az egyben feljátszottuk a „Szentek mennybemenetelét", amit azután többször hallottunk is az éterben. A rádiófelvétellel egy időben szövetkezeti napokat rendeztek. Volt egy kulturális verseny is a szabadtéri színpadon, ahol nyertünk egy szép vázát. Őrzöm a mai napig. Számunkra készítettek egy klassz egyenruhát, fekete nadrág, fekete-fehér csíkos ún. matróz vagy twist ing.

A Ritmus együttesben főleg diákok zenéltek. Ők az érettségi után szétszéledtek. A Kovács testvérek Budapesten jártak jogi egyetemre. Ritl Laci a gitáros a Városi Tanácsra ment dolgozni, mint ahogy a zongorista Rangonyi Karcsi is elhelyezkedett valahol.

Engem 1963-ban újra behívtak tartalékos katonának. Ekkor szűnt meg a Ritmus együttes. Az öcsém Bozsik Tamás – aki most Ausztráliában él és több zenekarnak is tagja – először Zongor Öcsi gitárossal a kornak megfelelő zenét játszó Kék Vörös együttes alapító tagja lett.

Big Beat
EGYÜTTES
metro
együttes
ATLANTIS
EGYÜTTES
THE BEATLES' STORY
THE YARDBIRDS
ROLLING STONES
VADASZ
Daydream
Lovin' Spoonful
The Who
Zenith

A ”Postás” zenekar

1963-ban, amikor feloszlott a Ritmus zenekar, Angliában és főleg Liverpoolban már egy teljesen új zenei stílus az elektromos gitárra épülő beat volt a divat, melyet ekkor már a Postás Kultúrotthon közönsége is élvezhetett a Zachár zenekar jóvoltából.

Lőrincz István orgona, Zachár Attila gitár.

A Postás Kultúrotthon „fogalom” a nyíregyházi könnyűzene történetében. A Szabolcs utcában izgalmas, forró hangulatú rock and roll, majd beat, country, punk, new wave, blues esteket rendeztek.

„Vidám kedvvel köszöntött be 1960 Nyíregyházán. Soha még ilyen bizakodással, ennyi reménnyel nem várták a nyíregyháziak az újesztendőt, mint az idén. Meg is látszott az embereken: gondtalanul, jó hangulatban szórakoztak szilveszter éjszakáján. A Sóstóra egymás után indultak a tömött villamosok. Csak a szállodai étterembe 500 vendég érkezett, színes világítás, konfetti-erdő, jó hangulat fogadta őket. A nyíregyházi mozik zsúfolt nézőterekkel vetítették a „Szegény gazdagok” című Jókai regényből készült új magyar filmet. Éjfélkor mindenhol leállt a vetítés, köszöntötték az újévet és megkezdődött a tombola sorsolása. Telt ház volt minden szórakozóhelyen.

A postások szilvesztere is jól sikerült. A Szabolcs utcai Postás Kultúrotthonban gyűltek össze a posta dolgozói. A műsor szereplői helyett többen munkában szolgálatot vállaltak, hogy a postás-szilveszter műsorában ne legyen fennakadás. Reggelig tartott a mulatság, s a dolgozók vidám jókedvvel kezdték az újesztendőt…” (KM.) 1960. január 4.

Ezt a szilvesztert Te még a Vécsey utcai lakásotokban ünnepelted, hiszen nyolcadikos lehettél, zongorázni vagy gitározni tanultál és talán csak merészebb álmaidban gondoltál arra, hogy egyszer majd a szilveszteri mulatságok „hangulatfelelőse” leszel, mint zenész, említettem Zachár Attilának a „Postás” zenekar alapítójának.

Az kissé túlzás, hogy zongoráztam, azt komolyan csak évekkel később a Tanárképző Főiskola énekszakán kezdtem el kötelező tantárgyként, de otthon a féltestvérem Mayer Katalin gyönyörűen zongorázott. Az nagyon tetszett. Én filctollal vagy abban az időben inkább tussal ráírtam jeleket a billentyűkre, hogy tudjam, hogy mit mikor, hányadik sorban

kell megszólaltatni. Az első tánczenei számok a „csokkó-csokkó csokoládé…” meg a „Bolyongok a város peremén” voltak, amelyek dallamai megmaradtak bennem. Így kezdtem kötődni a könnyűzenéhez. Miután a nővérem férjhez ment, a zongora is elkerült otthonról. Rövidesen hiányérzetem támadt. Nyolcadikos voltam, a rádióban egyre több nekem tetsző dalt hallottam, kezdett a műfaj „megcsapni”. Tánczenész szerettem volna lenni. Édesanyámmal elmentünk a Széchenyi utcára, a zeneiskolába.
Éppen félév volt. Jól sikerült a félévi bizonyítványom, így szakíthattam időt a zenetanulásra. Vikár Sándor igazgató hallgatott meg, ami a szokványos sablon felvételi volt. Hány tagból áll a felismert akkord stb… Ritmikai alapismeretek. Szóval könnyedén felvettek. Sajnos gitár tanszak nem volt, akkor még nem működött, ráadásul én a klasszikus gitárpengetés helyett a könnyűzenei gitározást szerettem volna. Erről szó sem lehetett, viszont felajánlották, hogy iratkozzak be a trombita tanszakra, mert ott még félévtől bepótolhattam az alapokat. Tonté László tanár úr kezelése alatt gyorsan haladtam, miközben autodidakta módon gitároztam is. A barátoktól, gitározó fiatalemberektől ellestem egy-két akkordot és így kezdtem el gitározni.

Vajda Gyuri volt az, aki az egész zenei pályámon végigkísért. Mindig ott volt a háttérben, és ő volt a példaképem. Később több alkalommal muzsikáltunk együtt. Akkor már működött az Országos Szórakoztató Zenészek Központja az OSZK az Irodaházban. Ők teremtettek lehetőséget arra, hogy különböző hangszerekből tanfolyamokra jelentkezhessenek a tanulni vágyó fiatalok. Itt óraadó státuszban dolgozott Vajda Gyuri. Roskó Bélával jártunk hozzá. Volt már némi ismeretem, de sok mindent ellestem tőle, rendkívül nyitott srác volt.

A későbbi „Postás” zenekar egy kéttagú duóból alakult. Lőrincz István billentyűs és én, mint trombitás, majd gitáros. Az első siker, amit megtanultunk Pistáék lakásán, az a „Magyar Twist” volt. Egy jó félév után 1962-ben Ferencz Mihály, mint klarinétos csatlakozott hozzánk. Ekkor játszottuk a Gézengúzt. Alkalmi muzsikusok is játszottak velünk az akkori 12-es iskolában a Vécsey közben. Felléptünk a 2-es, most Jókai Mór általános iskolában is a Színház mellett. Ott „fedeztük” fel a dobosunkat, Lakatos Aladárt „Csuját”. Odajárt suliba, nyolcadikos volt, mi akkor már elsős középiskolások voltunk. A Jókai iskola amatőr együttese is fellépett és játszottak vagy 2-3 számot. „Csuja” szenzációsan dobolt, úgy, hogy ott nyomban átcsaltuk hozzánk játszani. Nagyon jó választás volt végig velünk dobolt.

A mag tehát kialakult, most már csak egy basszusgitáros hiányzott. Őt is hamar megtaláltuk Farkas István személyében, így 1962 őszére kialakult a zenekar. Neve nem volt, és igazából vezetője sem, mindenki intézte a zenekar ügyeit. Közös megegyezés alapján, diplomatikusan. Öten voltunk és egyre több meghívást kaptunk. Lőrincz István zongorázott,

„Csuja” dobolt, Farkas István ritmusgitározott és basszusgitározott, Ferencz Misi klarinétozott és „B” tenor szaxofonozott én trombitán illetve gitáron játszottam. Az első komolyabb koncertet az Úttörő Házban szilveszterkor adtuk 1962-ben.

Film, ún. mozierősítőket és azok kis 10 W-os hangfalait használtuk, de érdekes módon akkor ez senkit nem zavart, pedig a mai decibelmániához képest halk, visszafogott megszólalásunk volt. Elsősorban hangszeres számokat játszottunk. Először Duane Eddy, Shadows és Spotnicks gitárcentrikus számait, majd a Champs együttes és később Dave Clark Five számokat, ott ugyanis az orgona és a szaxofon dominált. Ezzel a felállásunkkal úgy éreztük, hogy mindent meg tudunk oldani.

Tőletek hallottam először a Vörös folyó rock „Red river rock” című instrumentális számot, amit szinte nektek talált ki az amerikai Ohio állam Toledo városában alkotó „fantom” zenekar. Johnny Paris tenor szaxofonos, Paul Tesluk orgonista, Dave Yorko gitáros, Don Staczek dobos és Lional Mattice basszusgitáros izgalmas tánczenét játszott Johnny and the Hurricanes néven.

Híres, senki másra nem jellemző érdes szaxofon és éles hangú elektromos orgona a Bergendy együttestől kezdve sokaknak – köztünk nektek is jó számokat adott. A Crossfire-t, a Beatnik Fly-t a Reveille Rock illetve Rockin Goost minden veletek hasonló felállású hazai zenekar játszotta 1959-től a hatvanas évek közepéig. Főleg azok, akik instrumentális zenét játszottak.

Igen, mi is előadtuk ezeket a Johnny and the Hurricanes slágereket, meg a többi nagy rock and roll énekes Elvis Presley, Cliff Richard, Chuck Berry, de még Paul Anka slágereit is, természetesen a hazai futó sikerekkel együtt. Akkor az instrumentális zene volt a nyerő,

igazán spiccen kellett lennie azoknak a zenekaroknak, akik ilyen verzióban játszottak. A közönség nagyon tudott rokizni és nagy ovációval fogadta a Dianát, a Jailhouse Rock-ot vagy Memphis Tennessee-t. Sok világslágert játszottunk, amelyeket a luxiról szedtünk le, de már a rádióállomások is kezdtek játszani.

Ezek a világslágerek fülbemászóak voltak, könnyen megtanulhattuk, így ezeket vettük a repertoárunkba. Ebből indultunk ki és még a Beatles együttes első számait a Please Please Me, Boys, Money vagy a Misery-t is instrumentálisan játszottuk. Ekkor még nem volt elterjedve az énekcucc.

Ha visszagondolsz arra az időszakra, hogy milyen hangszerekkel, milyen technikával dolgozott az a néhány létező zenekar, akkor – mondjam azt – csak recsegő, búgó, tompa, torz mikrofonok voltak. Ezért mi a szaxofonra helyeztük az énekszólamot. Pár évvel később azután a közönség igényére és a hangtechnika javulásával mi is áttértünk az éneklésre, amivel a dalok nagy része újjászületett.

Ez már a „Postás" korszak. Hogy kerültetek oda?

Ahogy a zenekar kezdett erősödni, kovácsolódni, egyre népszerűbb lett. Nem szeretném felnagyítani az alkalmat, de az ifjúság felfigyelt ránk, egyre erősebben vonzódott, igényelte a zenekart. A 110-es Szakmunkásképző Intézet is a szárnyai alá vett, akkor még a Báthory utca sarkán működött. Egyre nagyobb volt a népszerűségünk és egy idő után sokkal nagyobb lett az érdeklődők száma, úgyhogy lassan kinőttük az összenyitható osztálytermeket, kinőttük a sulit.

Hatalmas igény volt a kulturált szórakozásra, a divatos, a kornak megfelelő táncos szórakozóhelyekre, hiszen 1963-ban tizennégyezer fiatal élt Nyíregyházán, akiknek a szórakozását nem elégítette nem elégíthette ki a két-három cukrászda szűk táncparkettje. A gondok enyhítésén évek óta „fáradoztak" a kultúrfelelősök, a Vendéglátó Vállalat szakemberei, de még a politikusok is, látványos eredmény nélkül. Íme, ízelítőül néhány „helyzetkép" a Kelet-Magyarország korábbi számaiból:

„Régóta foglalkoztatja a nyíregyházi fiatalokat az a gondolat: hol szórakozhatnak tanulás után, vagy éppen a munkából hazatérve? Van erre lehetőség? Van olyan helyiség a városban, ahol bármely fiatal művelődhet, társaloghat, ismerkedhet, de szórakozhat, táncolhat is? Nincs! Nyíregyháza fejlődő város, több mint félmillió lakosú megye székhelye, üzemekkel, hivatalokkal, négy gimnáziummal, felsőfokú tanítóképzővel, közgazdasági, mezőgazdasági technikummal, ipari tanuló iskolákkal. Tanítási idény alatt több ezer diáktól népes a város. Nem közömbös tehát mind az állami, társadalmi szervek, a lakosság, mind a fiatalság szempontjából, hogy mivel és hol töltik szabadidejüket a nyíregyházi fiatalok. A

diák szabadidejében vagy sportkörre jár vagy sétál az utcán, udvarolni megy, eljár moziba vagy éppen betér a könyvtárba. Ez nagyjából rendben is van. De mit csinálhat szombat este vagy vasárnap délután? Táncolni szeretne. Hiszen azért fiatal.

Táncolni, de hol? Nyilvános helyekre a diák nem járhat. De tegyük fel elmegy, hogy kitáncolja magát. De a zenekarok este játszanak, mikor a diáknak osztályfőnöki terhe alatt tilos kint járni az utcán. Ez helyes is, hogy nem szabad sokáig kimaradniuk. De hol és mikor szórakozzanak? Oly ritkák a diákbálok… A rendszertelen kis zsúrok legtöbb sem egészséges megoldás.

A dolgozó fiatalok könnyebb helyzetben vannak. Hisz keresnek s önállóak. Több terv született már arra vonatkozólag, hogy megoldja a nyíregyházi fiatalok ezirányú problémáit. Ezek azonban csak tervek maradtak.

Az ötvenhármas AKÖV fiataljai újabb kezdeményezést tettek. Filmklub létesítését tervezik. Azonban ez sem oldja meg a város fiatalságának problémáját. Felmerül a kérdés, mi legyen hát a megoldás? Az ifjúságnak össze kell fogni a társadalmi szervekkel és közösen megtárgyalni a kérdést. A KISZ eddig is sokat tett ez irányban. De még mindig kevés. Helyiséget kell biztosítani a fiataloknak! Városi KISZ-Klubot létrehozni, ahol nemcsak szórakozhatnak a fiatalok, de politikai és kulturális előadásokon is részt vehetnének. Felbecsülhetetlen segítséget jelentene ez az erkölcsi és a politikai nevelésben is. Megszűnnének az esti „lógások”, éjszakai kimaradozások „csörgések” a sorozatos kellemetlenségek. S a szülők nem aggódnának gyermekeikért. Szükség van klubhelyiségre! Probléma, melyet már meg kellett volna oldani! Lehet, hogy gondot okoz a helyhiány. Ez igaz. Nehéz helyiséget biztosítani. De más város is megtette! Példa erre Debrecen. S azt sem szabad elfeledni, hogy több ezer fiatalról van szó, akit nemcsak az iskolában kell nevelni az életre, de hagyni is kell őket szórakozni a tanulás mellett. A klubhelyiség létrehozása sokat segítene a nyíregyházi fiatalokon…” (Csollány Géza 1960. január.).

Bő három évvel a fenti cikk után a téma még mindig aktuális volt.

„Nyíregyháza szombat esti városképéhez szorosan hozzátartozik a korzó, a sétálók hosszú, tömött oszlopa, amely a Zrínyi Ilona utcán, a Kossuth téren és a Beloiannisz téren kígyózik. Kik ezek a sétálók? Hétköznapokon ott találjuk őket a munkapadoknál, a szerszámok mellett, íróasztaloknál és az iskolapadokban. Ilyenkor azonban a heti munka után jólesik egy kis esti séta. A presszókban hat óra után kezdődik az élet. Amióta megnyílt a sóstói terasz, esténként oda is sokan járnak. Villamosok viszik, hozzák a szórakozni vágyó nyíregyháziakat. Egyszer csak itt is elfogy a hely, s akik korábban azzal a céllal indultak el otthonról, hogy kellemesen elbeszélgetnek, kiszórakozzák magukat, azok sem hétköznapokon, sem szombaton nem

találtak helyet, bár szórakozni indultak el otthonról. Ők lesznek a cél nélkül korzózók, ők azok, akik már huszadszor járják körbe a várost, pusztán a sétálás kedvéért. Olykor megállapodnak egy-egy italboltban – más hely nem lévén – ahol nem éppen kulturált körülmények között „szórakoznak" gyakran a fiatalok is. Nincs megoldás – mondta egyszer a Vendéglátóipari Vállalat egyik dolgozója – A cukrászdák, éttermek befogadó képessége véges. Szórakozni pedig sokan vágynak. Ez így is van, de megoldást lehetne találni! S itt nagy feladat vár a művelődési házakra." (KM. 1964. május 27.).

Pár héttel később ugyanebben az „égető" témában beszélgettek Murvay Mihály városi KISZ-titkárral. „Tizennégyezer fiatal él Nyíregyházán „főszezonban" a tanév idején. De az állandóan itt tartózkodók száma is eléri a tízezret. Ahány ember annyi öröm, gond.
Bőven van tehát tennivalója a Városi KISZ-Bizottságnak. Amellett, hogy az üzemek, a termelőszövetkezetek fiataljai szép sikereket érnek el a termelésben – különösen az a 116 ifjú brigád, amely a szocialista címért dolgozik – s a diákok is megtalálhatók az ország építőtáboraiban, jócskán akad nehézség is. Ezekről beszélget A.S. a KISZ városi titkárával. Többször szóvá tettük a városi ifjúság kulturális és szórakozási igényét. Mi a helyzet most?

Kedvező visszhangja volt az idén néhány rendezvényünknek: a helyi ki mit tud és szellemi vetélkedőket, valamint a táncbajnokságot, öltözködési tanácsadót tovább kívánjuk szélesíteni. A korábbi rossz hírű Irodaházi klub programja egyre gazdagabb, kellő felügyeletről gondoskodtunk. Visszaesés mutatkozik viszont az üzemi kultúrcsoportoknál: kevés kivétellel a korábban jól tevékenykedő együttesek felbomlottak.
Döntő oka ennek, hogy a vezetők nem ismerték fel az öntevékeny együttesek emberformáló jellegét, s így nem is támogatták azokat. Azon vagyunk, hogy megszűnjék ez a szemlélet, hogy helyiség hiánya és meg nem értés ne szegje kedvét fiataljainknak. Ez utóbbit főleg a kisipari termelőszövetkezetekre értem.

Öröm számunkra az a nagy tanulási kedv, amely Nyíregyháza fiatalságának körében tapasztalható: az elmúlt oktatási évben hét és fél ezren gyarapították tudásukat különböző fórumokon. Ennek jelentős hányada állami oktatásban vett részt.

Érezhető-e a főiskola hatása a város ifjúságára?

Városunk három felsőfokú intézménye kimutatható fellendülést hozott az ifjúság életébe. Különösen a tanárképző főiskola és a felsőfokú tanítóképző főiskola hallgatói vették ki tevékenyen részüket a különböző rendezvényekből, társadalmi megmozdulásokból, az oktatásból. Rájuk a jövőben is számítunk, velük együtt könnyebben és gyorsabban lehet gazdagítani a KISZ munkát. Bőven van tennivalónk, leginkább a szervezeten kívüli fiataloknál. Bár egyre kevesebb a korzószélen, a nyilvános helyeken „legénykedő" fiatalkorú,

főleg az ipari tanulóknál kell sürgős változást elérnünk. Ők már keresethez jutnak, alkalmuk nyílik a költekezőbb szórakozásra és különösen ilyenkor, szünidőben nélkülözik a tanári és szülői nevelést. De meg kell nyernünk a harmonikus, tartalmas életnek azokat is, akik segédmunkával vagy jól jövedelmező szakmunkával szerzett pénzen pillanatnyi örömöket kergetnek. Találkozni, beszélgetni kívánunk velük, ötletes, korszerű rendezvényekre hívjuk meg őket, ahol felismerhetik a szervezett ifjúsági élet gazdagságát." (KM. 1963. július 24.).

Az illetékesek és az ifjúság is kereste a megoldást, amely egyre égetőbb lett.
A Zachár Attila gitárossal és hasonlókorú zenésztársaival egyre népszerűbb együttes kinőtte a 110-es Szakmunkásképző Intézet Báthory utcai klubtermeit.
Mi lett a megoldás?

Miután sokkal nagyobb létszámú érdeklődő volt, mint amennyi az összenyitható termekbe befért, megkeresett minket a Postás Kultúrotthon vezetősége és fellépési, valamint próbalehetőséget biztosított az együttesnek, amely ettől kezdve Postás zenekar néven lett közismert. Ott volt egy tágas klubterem, egy elfogadható méretű színpaddal, és az öltöző mellett egy próbaterem, ahol szabad próbalehetőségünk volt. Fölkínálták annak a lehetőségét is, hogy korrepetítorként Kovács Győző is velünk legyen, tanítson, irányítson minket. Óriási szerencsénk volt, hogy Győzővel együtt muzsikálhattunk, hiszen a kezdeti segítséget tőle kaptuk meg és egyre jobban elmélyedtünk a „szakmában". Mindannyian jártunk zeneiskolába, ahol külön-külön az alapokat megismertük mellette autodidakta módon más hangszerekkel is próbálkoztunk, de Kovács Győző útmutatásai alapján mélyültünk el a hangszerelés tudományában és lett rálátásunk az egészre. Egyre több saját számot mertünk írni ezután, mert szakmailag alátámasztva éreztük erre magunkat. A külföldi számokat továbbra is leszedtük a rádióból, főleg a luxiról, de bátran áthangszereltük azokat, a lehetőségünkhöz mérten.

A luxemburgi rádióból „leszedett" számokat az Illés és az Omega együttes is előadott a hatvanas évek elején, hiszen még Budapestre is, késve érkeztek meg ezek a lemezek a baráti körökhöz, a rock and roll, majd évek múlva a beat rajongókhoz. Amikor beszéltem a Mester együttes tagjaival, ők mesélték, hogy már a hatvanas évek elején 1963-ban játszottak beatzenét, sőt bálokban is kérték, ezért az igényekhez mérve „merészeltek" már ilyen stílusú számokat is előadni. Repertoárjukon volt a Love me do és a Twist and Shout is. Miért kellett ehhez olyan nagy merészség?

Ez egy összetett, érdekes dolog! Nem lehetett megcsinálni azt, hogy csak beatzenét játszol. Ez egy ún. „belenövési" folyamat volt. Ahogy az információk bővültek, a legtöbb együttes próbált haladni a kor követelményével, de kategorikusan kijelenteni, hogy én beat fazon vagyok és mától csak liverpooli zenét játszom, ez nem ment. A Budai Ifjúsági Parkban a Bergendy zenekar is játszott hagyományos zenét, és csak apránként, csöpögtetve adagolta a modern ritmusokat. Nyíregyházán Mester Zoliék is ezt csinálták, nem mentek át teljesen beat vagy rhythm and blues zenét játszó zenekar udvarába. Nem is tehették. Egyrészt még a közönség nagy része nem igényelte, másrészt más volt a kor íratlan törvénye. Ezt minden muzsikus érezte, vagy a koncerteken tapasztalta.

Példa rá, hogy amikor Mátészalkán vagy Nyírbátorban léptünk fel, ahova csak a legszükségesebb hangszereket, meg a 10 W-os hangfalainkat vittük, akkor jött egy néni és leállította már a hangolásunkat is. „Úr Isten, micsoda hangerő" és megfogta a cintányért. Ilyen apróságokkal is meg kellett küzdeni, mint ahogyan az sem volt mindegy, hogy milyen hosszú a hajad, milyen ruhában lépsz színpadra és ott milyen hangerővel mit adsz elő. A kitörés időszaka volt ez, a lágy, melankolikus tangók mellett – ha nehezen is – de már kezd mocorogni valami. Ez nem feltétlenül dinamikában, hangerőben jelenik meg, hanem a dalok ritmikai fölépítésében. Egészen új karakterek tűnnek fel és öltenek új arcot a generációváltás eredményeként.

A fiatalok majd a szórakoztatóipar is igényelte és ez rövidesen találkozott a zenekarunk elképzelésével is. Bár nem voltunk profik és nem a pénzkereset motivált minket, hanem az, hogy örültünk annak, hogy szórakoztathattunk. Felejthetetlen az, hogy kontaktusunk volt a táncolókkal – több száz emberrel – és mindig tudtuk azt, hogy az adott hangulathoz milyen stílusú zeneszám kellett. Egyre izgalmasabb feladat volt megfelelni az egyre változó ízlésnek és igénynek, amit a táncolni járó fiatalok a luxi alapján naprakészen ismertek és igényeltek. Jöttek a koncertre vagy a Postásba a hétvégi „bálba" és bekiabálták, hogy ezt meg azt a rockit vagy bigit játsszuk el.

A közönség még rock and rollt és instrumentális zenét kért, miközben már játszottátok a The Beatles, The Swinging Blue Jeans, The Rolling Stones, The The Animals, The Merseybeats vagy a nektek nagyon „fekvő" Dave Clark Five szerzeményeket. Ki diktált? A közönség, mert bulizni akart vagy ti, mert tudtátok, hogy mi az új trend és azt is, hogy a zenekarotok felállása a hangszerek mit engedtek meg?

Ha igény fogalmazódott meg – és most a saját praxisomról beszélek – akkor legtöbbször az általunk játszott sikerszámokból kértek. Akkor is, ha azt az elmúlt hétvégén hallották tőlünk először. Ilyen volt például a Dave Clark Five féle Rumble meg a Zip-A-Dee-Doo-Dah és az instrumentális Theme Without a Name, hiszen ezek orgona, dob, gitár és ami nagyon lényeges, szaxofonra épültek. De kértek Rolling Stones számokat is, pl. a „Fesd feketére" a Paint it Black címűt. Ezt mi vittük először színpadra.

Tőlünk hallották, így tökéletesen ki kellett dolgozni és úgy vittük a programunkba. Ez inkább az együttes minőségi igénye volt. Valamelyikünk minden próbára hozott újdonságokat. „Gyerekek, hallottam ezt az új Herman's Hermits számot. Fel is vettem." Utána a próbán orrvérzésig hallgattuk, mindenki leskiccelte magának a megfelelő szólamot és gyakorolta.

Olyan eset nem fordult elő, hogy nagy buzgalommal hittetek egy világslágerben, megtanultátok és a közönség közömbösen fogadta?

Nem. Érdekes módon nem volt ilyen. A The Beatles, The Rolling Stones számokat elfogadták. Amire nem volt vevő a közönség, azt nem játszottuk. Ott van például a Dave Brubeck ötnegyedes klasszikusa a Take Five. Erre csak kevesen tudtak táncolni. Mi megcsináltuk magunknak, de színpadra csak ritkán vittük, inkább amatőr versenyeken játszottuk. A hétvégi fellépéseinken az volt a lényeg, hogy minél szorosabb kontaktust építsünk ki a közönséggel, de azért egy kicsit mi diktáltuk a tempót, az ő igényüket figyelembe véve, azaz szinkronban.

A Postás Kultúrotthon vezetősége minden alkalommal megengedte, hogy azt játsszatok, amit akartok, diktáljátok, alakítsátok a zenei ízlést?

Nem szóltak bele soha, sem ők sem az OSZK illetékesei. Ők teljesen megértőek voltak velünk. Egyetlenegyszer sem állították le a zenekart, hogy „ezt a számot töröljék a programjukból." Pedig a Kék Vörös együttes egyik diákbál buliján – amin mint elsőéves kereskedelmis vettem részt – a rendőr leállította a bulit „ezt a számot azonnal hagyják abba" paranccsal.

De egy kis idő eltelt az óta.

Bizony eltelt és 1963 nyara után amikor az illetékes szakemberek meg a KISZ megyei vezetősége megoldást keresett arra, hogy Nyíregyháza – akkor – majd

tizennégyszeres ifjúsága kulturált körülmények között szórakozzon, felcsillant a remény a megoldásra. A kulcs a zárba a Postás Klub és annak zenekara, azaz ti voltatok. Íme, 1964. március 13-án az alábbi feljegyzés jelent meg a Kelet-Magyarország napilapban, „Diák Klub Nyíregyházán" címmel:

„Régi, de egyre inkább sürgető probléma érdekében hívta össze a KISZ Megyei Bizottsága a város középiskoláinak és ipari tanuló intézeteinek képviselőit, a nyíregyházi Postás Kultúrotthonban március 6-án délelőtt. Elhatározták, hogy létrehozzák a városi diákklubot a Postás Kultúrotthon helyiségében. Az iskolák képviselői megígérték, hogy a vasárnap délutánonkénti táncos összejövetelekre színvonalas műsorokat biztosítanak a diákság segítségével. A kultúrotthon vezetősége a diák összejövetelek idején biztosítja a helyiséget, a rendezést és a Postás zenekart, tehát minden szükséges kulturális körülményt. Az italmérést erre az időre teljesen megszűntetik. Az iskolák képviselői elhatározták, hogy a tanuló ifjúságnak engedélyezik a klubdélutánok látogatását. Döntöttek a megrendezés időpontja és a belépődíj kérdésében is. Minden vasárnap délután négy órától kilenc óráig tartanak a diák összejövetelek és az egy alkalomra érvényes belépőjegy ára 8 forint, a havi bérleteké 25 forint lesz. A középiskolákban régebb óta működő iskolaklubok továbbra is megtartják összejöveteleiket."

A fenti cikk 1964 tavaszán jelent meg, akkor, amikor ti a Postásban már minden hétvégén telt házat 500-600 fiatalt szórakoztattatok. Gondolom, ennek láttán érezték úgy az illetékesek, hogy a Postás Klub és a Postás zenekar lesz a legoptimálisabb megoldás.

Érdekes az a cikk, amiből idéztél, mellettünk elment. Nem is tudtunk róla. Inkább rádiót hallgattak a fiatalok. Mi is. Egyszercsak megkerestek minket és közölték az „új menetrendet."

A Postás Kultúrotthon hétvégi táncos összejövetelein az öltöny, nyakkendő kötelező volt a közönségnek, nekünk pedig az egyenruha. A farmernadrág a blue jeans renitensnek számított. Egyszer az egyik osztálytársam fehér ingben, de farmernadrágban jött a bulira és nem engedték be, pedig a viselkedése nem indokolta ezt. Ez a kornak a szemlélete volt.
Sajnos egy ideig eltartott és csak nagyon nehezen oldódott, ami azután sokkal vidámabb, fesztelenebb hangulatot hozott. De addig is mi muzsikusok azért nagyon jól éreztük magunkat, még ha a rólunk készült fényképeken viszonylagos visszafogottság is látszik. A késői Fonográf számban a Szombat esti lányban Szörényi Levente a lényeget énekelte „a fehér ing és nyakkendő még kötelező volt, a zenekar recsegett, ropogott, torzított, de Rolling Stones-t játszott." A mi mozierősítőink is búgtak, recsegtek és néha még egy jack dugó is gondot jelentett. A cucc torzító nélkül is torzított. De így is legendás estek voltak a Móricz

Zsigmond Színházban az amatőr tánczenekarok vetélkedői. Foggal „blankoltunk” és jack dugó híján gyufaszálakkal erősítettük a jack hüvelybe a gitár kábelét. Búgott, recsegett minden, de a fiatal közönség nagyon élvezte. Az évek alatt azután egyre jobbak lettek a technikai feltételek, egyre több amatőr együttes jelent meg a versenyeken. Ez egy egészséges időszak volt. Járási, városi és megyei feljutási rendszerben szervezték ezeket a bemutatókat.

A megyei döntőre kikristályosodott minden, amelyen azután a legjobb nyolc együttes vett részt. Visszaemlékezve ezekre, a megítélésem szerint színvonalas produkciókat láthatott és hallhatott a közönség. A Tiszti Klub zenekara a Kék Vörös és az Irodaházból a Mester zenekar képviselte velünk együtt Nyíregyházát. A vidéki fellépőkre már nem emlékszem, mert nem sokkal a színházi verseny után ezek eltűntek a süllyesztőben. Ezt onnan tudom, mert sem az OSZK kiközvetítéseknél, sem vidéki fellépéseinkkor nem találkoztunk velük újra. Pedig mi rendszeresen játszottunk Kisvárdán, Nyírbátorban, Mátészalkán. Mindig minket hívtak, mert ezek a zenekarok már megszűntek.

Nyírteleken is volt egy nagyon jó laktanya-zenekar. Ők már kimondottan gitár centrikus zenét játszottak. Ott viszont az volt a gond, hogy állandóan cserélődtek a katona tagok. Egyszóval ezek a megyei vetélkedők hasznosak voltak. 1965-ben ennek eredményeként eljutottunk a Salgótarjáni Országos Amatőr Könnyűzenei Fesztiválra. Salgótarján 1965.

A salgótarjáni fesztiválon nem volt kötelező repertoár. Szabadon választhattunk, a címekre sajnos már nem emlékszem. Oklevelet kaptunk. Voltak tőlünk jobbak is, de azért egy életre szóló emlék marad.

Meghatározta az életformánkat, a kikapcsolódásunkat. Mi a zenét nagyon fontosnak tartottuk, nagy vehemenciával dolgoztunk együtt és azzal a technikával is színvonalas zenét tudtunk produkálni. Igaz, hogy nem volt sok saját szerzeményünk, hiszen akkor még a világslágerekre volt fogékony az ifjúság, de azokat próbáltuk egy az egyben játszani. Egy évvel később azután jöttek az első országos táncdalfesztiválok, amelyek helyezett dalait a TV közvetítés után azonnal meg kellett tanulnunk, hogy a következő bálban már játsszuk, mert a közönség

követelte. A szalagavató bálok nagy részén mi játszottunk közép- és felsőfokú intézmények hétközbeni klubestjein gyakran felléptünk, tőlünk kérték a zenét.

A megye majd minden városába eljutottunk. Egy nyarat koncerteztünk Gergelyiugornya strandján a Csipke étteremben, egy másikat a Krúdy Szállodában, és emellett a Postásban is színvonalas műsorsorozatunk volt. Több fővárosi vendégművészt is kísértünk, akiket az akkori megyei művelődési hálózattal foglalkozó Seres Ernő tudott lecsábítani. Így volt módom Bágya Andrással muzsikálni, ami nekem egy szép emlékem.

„Toldi Mária, Majláth Jenő és Bágya András lesznek a vendégei március 13-án vasárnap a postás kultúrotthon ifjúsági klubjának. Délután a klubtagokkal ismerkednek, este előadáson találkoznak az ifjúsággal." (K.M. 1966. március 10.).

Sok ilyen összejövetel volt. Pár hónappal később kísértük Bakacsi Bélát, majd a roppant népszerű Ambrus Kiry-t. A 65-ös salgótarjáni fellépésünk után már hárman gitároztunk a zenekarban és ezeken az említett koncerteken, kulturális programokon is nagy segítségünkre volt Jávor Sándor ritmusgitáros, akinek a játékával tömörebb, teltebb lett a hangzásunk.

Jobb oldalon Jávor Sándor.

Jávor Sándor (Elektron együttes)

Egy kis kitérőt teszünk, megszakítjuk a Postás zenekar sztoriját és Jávor Sándor gitárossal a kezdetekről, az Elektron majd a Black and White együttesről is beszélünk.

Úgy tudom, hogy a bátyádat, Jávor Lászlót – aki fotóművész – tangóharmonikázni tanította Marssó János.

Igen, akkor még általános iskolások voltunk. Amikor fotóművész lett a bátyám, letette a tangóharmonikát, amin utána én játszottam egy darabig. A négyes iskolába jártam, az énekkarral gyakran szerepeltünk a református templomban, közben dobolni tanultam Kada Imrétől, és párhuzamosan a zeneiskolában pozánozni Tonté tanár úrtól. Az egész napomat a zene töltötte ki, de nem tudtam eldönteni, hogy milyen hangszeren játsszak hosszabb ideig. Ekkor 62-ben jött a luxemburgi rádiós korszak, meg a Beatles együttes. Karácsonyra kaptam a szüleimtől egy elektromos pick-up-os régi fajta gitárt. Mivel a zeneiskolában gitárleckét nem vehettem, ezért csak szolfézsra maradtam ott. Egy Budapestről hazaköltözött fiatalember Tubinszky László tanította meg az alapokat a Kert utcán, majd a Búza téren Vizer Béla tanított gitározni. Amikor ő felköltözött Pestre, akkor kerültem Gyula bácsihoz a Körte utcára. Tejfehér haja volt és klasszikus gitár technikát tanított. Meg kellett növesztenem a körmeimet. A klasszikus gitározás alapjait ő tanította meg nekem az akkordbontástól kezdve mindent. Volt tehát akusztikus gitárom és klasszikus gitártechnikám, valamint egy elektromos gitárom és a Vizer Bélától tanult rock gitártechnikám. Zenekart kerestem. A Mester együttes az Irodaházban játszott, a Kék Vörös a Tiszti Klubban. Létezett már a Vox, akik hol a Móricz Zsigmond, hol a József Attila Művelődési Házban játszottak Zboray Karcsival „Bütyökkel". Zachárék pedig a Postásban zenéltek állandó teltházzal. Arra már nem emlékszem pontosan, hogy mikor is jöttem össze Zachárékkal, de a lényeg a dologban az, hogy egyszerre csak kialakult a Lőrincz István orgonista, Zachár Attila szólógitár, Lakatos „Csuja" Aladár dob, Farkas István basszusgitár, Ferenczi Misi szaxofon és Jávor Sándor ritmusgitár összetételű zenekar a Postásban.

Regent erősítőm és visszhangosítóm volt, ami akkor még „nagy szám” volt. A terem elején állt a színpad, közben asztalok, a végén egy nagy billiárdasztal és a söntés. Mindenkinek elegánsan fel kellett öltöznie, a zenekarnak is, és főleg olyan számokat kellett játszanunk, amit a közönség igényelt.

Néha vasárnap délutánonként még tánciskolában is játszottunk, majd jöttek a nagyok és vad rock and rollba kezdtek. Tánczenekarok vetélkedőjén is indultunk 65 őszén a Krúdy Szálló teraszán volt az előselejtező, azután kora tavasszal a megyei döntő a színházban és 1966 március végén az országos döntő Salgótarjánban. Ezen már én is részt vettem. Három magyar számmal kellett benevezni. Előre el kellett küldeni a listát, majd bepakoltunk mindent a vonatba és úgy utaztunk el. Segítettek drukkerek, ők is jöttek velünk. Az országos megmérettetésen főleg budapesti együttesek szerepeltek. Öt lépéssel előrébb voltak szakmailag, mint mi. Összeszokottabbnak tűntek és a technikai felszerelésük is sokkal modernebb, profibb volt. Ettől függetlenül büszke vagyok arra, hogy bronzérmet nyertünk, majd nem sokkal utána vizsgázott zenészek lettünk. A Postásba kijött a Marssó János, Zongor István, Mester Zoltán zenészekből álló bizottság. Ezután kísérhettük a Postásba vendégművészként érkező énekeseket. A Postás diák klubnak indult, de egy idő után már a középkorúak is szívesen jártak a Szabolcs utcába és kitörő örömmel fogadták a vendégművészeket és minket is. Ha nekik tetsző dalokat adtunk elő, akkor szinte a szívükbe zártak. Ugyanígy zajlottak a koncertek a Jereván sörkertben is, ahol ízlésesen megterített asztalokhoz tálcákon hordták a finom csapolt sört az elegáns pincérek. Minden alkalommal telt ház volt, de érdekes módon nem zavart senkit.

Gondolom, a hangerőre célzol, mert az a mai napig gondot jelent.

A hatalmas érdeklődésre, a vidám jókedvre gondoltam elsősorban, hiszen a 10 W-os erősítők vagy a 30 W-os Regentek nem zavarhatták jobban a környék lakóit, mint a Kert mozi hangszórói. Nem tudom, mit szóltak volna azokhoz a 100 W-os Selmer erősítőkhöz, hangfalakhoz, amit pár hónappal később, 1966 őszén már az Elektron együttes használt a „Gangesz” parton a SZÁÉV ebédlőjéből alkalmanként kialakított klubban.

Amikor leérettségiztem, odamentem dolgozni, tetszett a cég, főleg a hatalmas klubterem. Felajánlottam az igazgató úrnak meg a kultúrfelelősnek, hogy programokat szervezek oda, főleg a SZÁÉV dolgozó fiataljainak, és ha lehet, akkor a zenére fogékony városi fiataloknak. Ígéretet kaptam, majd hetekkel később mi kaptunk a megyében először komplett Selmer erősítőket, hangfalakat. Gyári új felszerelések voltak, szinte még az illatukra is emlékszem. Nagyon gyorsan vert a szívem, amikor kibontottuk és rákötöttem a gitáromat. Fantasztikusan szólt.

Te válogattad a zenészeket, vagy pedig volt már egy mag?

Nem volt ott senki, mindenkit én hívtam. Ugyan István lett az orgonista, a mennyasszonya Tarnai Katalin énekelt, a SZÁÉV-hez került Filetóth Béla basszusgitározott és a barátja dobolt. Herman's Hermits, Manfred Mann, Illés, The Animals számokat adtunk elő. Egyre nagyobb sikerünk lett, minden hétvégén teltházzal mentek a bulik.

Nem kellett „szűrő". Nem balhéztak a fiatalok, de olyan nagy volt az igény, hogy valahogy előnyt kellett adni az ÉVM dolgozóinak, akik egy-egy vendéget minden alkalommal hozhattak magukkal, ezért bevezettük a klubigazolványt, de így is borzasztó nagy tömeg volt. Hogy ki nevezte el a programokat össztáncnak, nem tudom, talán még egy régi tánciskolai beidegződés nyoma lehet. A korosztály változó volt, ezért nekünk sokféle stílust kellett játszanunk. Szép idők voltak ezek, de hamar megszakadt, mert egy év múlva behívtak katonának Nyírtelekre. A zenekar játszott tovább, én meg majdnem sírva őrjöngtem, hogy ott kell hagyni a vadonatúj Selmereket, meg a zenekaromat.

El tudom képzelni, mint ahogy azt is, hogy a laktanyában az első adandó pillanatban közölted, hogy gitáros vagy és szívesen alakítanál egy Baka Blues Band-et.

Majdnem így volt. A kiképzés után előadtam a „keservemet", ami megértő fülekre talált. Velem együtt bújt angyalbőrbe egy pesti srác is, aki kiválóan dobolt. Mivel nem volt felszerelés, én vetettem a párttitkárral. Így elég hamar lett erősítőnk, hangfalaink, dobfelszerelésünk, meg minden, ami kellett. Onnan jártunk a környékre főleg Dózsaszőlőbe, lakodalmakba játszani és gyakran felléptünk a laktanya szabadtéri színpadán is. Ez Nyírtelken a bekötő úton a „barakkok" mellett állt. Ott játszhattunk, koncertezhettünk hétvégeken. A jól viselkedő katonákat szombatonként kiengedték, jöttek a környékről a lányok, volt nagy ihaj-csuhaj. Virágos jó életünk volt.

Leszerelésem után tanulni mentem, és amikor elvégeztem az Mg Főiskolát, a sényői Tsz-ben helyezkedtem el, mint mezőgazdasági gépész üzemmérnök. Kezdetben, amíg tanultam, meg zenéltem a Domino cukiban Zsadányi György basszusgitárossal, Bodnár György Pazar dobossal és a Postás zenekar alapító tagjával Lőrincz István zongorista-orgonistával.

Három évig minden csütörtökön és vasárnap este szórakoztattuk az elegáns vendégeket a Bocskai utcán. Utána még „levezetésként" a nyírtelki étterem-presszó RUM együttesében élveztem Roskó Béla basszusgitáros, a két „ős-Vox" alapító Lengyel Zsolt és Buss Béla, valamint „Manóka" dobos közös, vidám játékát. Miután mezőgazdaságban dolgoztam, egyre nehezebben tudtam időt szakítani a próbákra. Megnősültem, jöttek a gyerkőcök. Választanom kellett és én a család mellett döntöttem.

Kiss Péter (Black Boys)

A SZÁÉV zenekar szép lassan, de többször is átalakult és Black Boys néven évekig játszott ott. – Az együttes basszusgitárosától Kiss Pétertől kérdezem, hogy ki ragasztotta rájuk a Fekete Fiúk nem éppen találó nevet?

A SZÁÉV-nél jelent meg először egy plakáton ez a név, azért mert egyszerűbb volt leírni, mint a Szabolcs-Szatmár Megyei Állami Építőipari Vállalat zenekara nevet. Az egész csapat úgy alakult, hogy 1965-ben mindannyian a Vasvári Pál Gimnáziumban tanultunk. Ott a zenekarnak nem is volt neve, csak úgy hívtak minket, hogy a vasváris zenekar. Bodnár György dobolt, Pehi László orgonán-zongorán játszott, Deák László volt a szólógitáros én pedig basszusgitároztam. Ez volt a kezdet. Szépen haladtunk, egyre népszerűbbek lettünk és már nemcsak a sulinkban, hanem a többi gimiben is gyakran szerepeltünk. A Kék Vörös majd az ebből alakult Zenith mellett a legtöbb diákbálban mi csináltuk a hangulatot. A színházban rendezett amatőr zenekarok vetélkedőjén helyezettek lettünk és ennek eredményeként a Vasvári Pál Gimnázium zenekaraként a Salgótarjáni Országos Amatőr Könnyűzenei Fesztiválon is részt vehettünk.

Volt egy aranyos énekesnőnk – a későbbi TV bemondó – Tarnai Katalin, aki simán megnyerte az első díjat, mi pedig harmadikok lettünk és kaptunk bronz diplomát 1967-ben. A diákok nagyon büszkék voltak ránk. A tanári kar már vegyesen fogadta a zenekart. Annak, hogy nyertünk egy harmadik helyet, logikusan örültek, de a gyakori próbáknak meg a sok igazolt hiányzásnak kevésbé. Szemmerszky Miklós igazgató – aki később a Pártbizottság első titkára lett – pártolt minket.

Nagyon sokat gyakorolhattunk. A tornateremben voltak a próbák, kéthetenként a klub-bulik meg a szalagavatók. Sokan jöttek más gimikből is, de felléptünk az Mg-n, a Kölcseyben és a Zrínyi Ilona Gimnáziumban is. Pedig ott jó zenekarok játszottak Kéry Péter, Váradi György, Kovács János, Cseke Zoltán, Matolcsy Kálmán vagy a Dongós Martinovszky István mind kitűnő zenészek voltak. Mi főleg The Shadows, The Beatles, The Rolling Stones számokat koppintottunk és az orgona miatt Alan Price írta The Animals rhythm and bluesokat. Vették a gimnazisták, majd a SZÁÉV-nél már az idősebbek is.

Nagyon jó kapcsolatba kerültünk a Szabolcs-Szatmár Megyei Állami Építőipari Vállalattal, akik új lehetőségeket biztosítottak a csapatnak, mert felajánlották nekünk amellett, hogy a Vasvári Gimnáziumban játszunk, próbáljunk egy új klubot kialakítani a vállalatnál, mert az ott játszó Elektron együttes alapítója Jávor Sándor bevonult katonának és az együttesben nagy a jövés-menés.

Abban az időszakban kaptak egy nagyon komoly – országosan is ritka – Selmer hangrendszert, amely Magyarországon nagyon kevés együttesnek volt. Tehát ők biztosították nekünk a feltételeket úgy, hogy mi mellette még csinálhattuk a gimnáziumi teendőinket. Vasváris zenekar, majd a „Gangesz" partján SZÁÉV zenekar is voltunk egyszerre addig, amíg egy plakáton el nem neveztek Black Boys Fekete Fiúk zenekarnak.

Sok új számot gyakoroltunk és a kornak megfelelően nyitottunk a „kemény-rock" felé. Led Zeppelin, Creedence Clearwater Revival, Ten Years After un. hard rock-ok kerültek a repertoárunkba, míg a Vasvári gimiben továbbra is Shadows, Beatles, Illés számokat és néhány saját szerzeményünket játszottuk. Miután leérettségiztünk, lassan átformálódott a csapat. Nagyon kemény próbáink voltak, hetenként két-három alkalommal, hétvégeken fellépések, koncertek. Ezt kibírni nehéz volt, hirtelen jött a terhelés, és egy új orgonista, Vörös Lajos.

A kezdeti nyomást a SZÁÉV vezérkara enyhítette, élén Mester Attila kultúrfelelőssel, aki helyettünk is intézte a zenekar ügyeit. Szervezett, kiközvetített, gondoskodott a technikai rendszerekről, szóval neki nagyon sokat köszönhetett a Black Boys, amely egyre nagyobb tömeget vonzott.

Kaptam egy Fender basszusgitárt, hosszúnyakút, alig értem el a végét.

Hatalmasat szólt, hiszen mögöttem volt a 100 W-os hangfala, amely a nyakamig ért. Csúcs volt, három évig vitte a prímet a környéken.

Különben is a csöves erősítők a legjobbak, bárki bármit mond, a tranzisztoros cuccok meg sem közelítik ezt. Nem véletlenül a csöves Marshall és Vox erősítők a nyerők még a mai napig is. A profi előadáshoz kitűnő hangrendszerek és hangszerek is kellenek. Deák Laci a gitárosunk is próbált például pick-up-ot tekercselni, hogy azokat a számokat, amelyeket Eric Clapton vagy Jeff Beck az angol YardBirds-ben lemezre vett, úgy tudja előadni. Nem igazán sikerült neki, azután kapott Angliából egy eredeti pick-up-ot, beszerelte a gitárjába és hanyatt estünk, mert akkorát szólt a cucc. Ég és föld volt.

Ezzel lehetővé vált, hogy akár Jimi Hendrix klasszikusokat is játsszatok, hiszen 1967-ben vagy 1968 elején azt Magyarországon szinte csak Radics Béla tudta hitelesen produkálni, itt Nyíregyházán pedig egy fiatal balkezes szólógitáros, Bari Lajos.

Megismerkedtem vele. Ő tudta, hogy én gitározom és kért, hogy hallgassam meg. A Béla utcán lakott én meg nem messze a Vöröshadsereg (ma ismét Szent István) utcán. Meghallgattam és azt mondtam: Lajos neked köztünk a helyed. Ő volt Bari Lajos 16 éves és egy dobozgitárja volt. Azonnal éreztem, hogy egy fantasztikus tehetség. Az első közös próbánk úgy zajlott, hogy belekezdtünk egy Ten Years After számba és kértük, hogy

kapcsolódjon be. Mindannyiunk szíve csücske lett, hiszen megváltozott az egész hangzás. Szerzett egy elektromos gitárt, amitől még dögösebb lett a hard rock. Deák Lacival együtt gitároztak. Vörös Lajos volt a billentyűs, én bőgőztem, Bodnár György majd Bogáti László lett a dobos.
Egyre haladóbbak, progresszívebbek lettünk, ami megfelelt az akkori kor követelményének. Néhány összefüggő ún. koncept-szerzeményünk is volt, amibe még a komolyzenén felnőtt Vikár Csaba is gyönyörködött, sőt néha játszani is beszállt.

Vikár Csaba, Bari Lajos, Vörös Lajos nagy egyéniségek játszottak nálunk a Black Boysban. Éreztük, hogy van akkora erő bennünk, hogy a kor kihívásainak eleget tudjunk tenni. Vörös Lajos kiemelkedő tudású orgonista volt a Procol Harum együttes klasszikusokra épülő, majdnem szimfóniákat előadó stílusától a hard rock zene ősének számító Deep Purple számokig mindenben otthon volt. Bari Lajosnak pedig a Led Zeppelintől a Black Sabbath-ig nem jelentett problémát a gitárszóló.
Színvonalas zenét játszottunk, több nem fért be a klubba.

Egy idő után látható lett, hogy egyre több zeneértő a tánc mellett a zenekar produkcióját is figyeli. Egy darabig táncolás közben félszemmel, majd a zenekar elé állva, mint egy koncerten. Én mindig arra törekedtem, hogy mindenki táncoljon, de azután észrevettük, hogy először csak páran, azután már százan állnak és néznek minket. Spontán alakult ki. Aki akart az táncolt, aki koncertként fogta fel, az megállt előttünk és nézte a játékunkat. Bizonyára egyre bővülő repertoárunk hatására volt ez így. A zenekar célja és a közönség igénye találkozott. Ez a korszak 1971-ig tartott.

Zachár Attila

A Postás sztorit néhány oldallal ezelőtt megszakítottuk, hiszen az együttes egyik gitárosának, Jávor Sándornak aktív közreműködésével alakult a SZÁÉV Klub, úgyhogy közben még a Postás zenekar is létezett.

Stabil zenekarnak tűnt a Postás csapat, mégis utolérte a bomlás szele. Volt, aki továbbtanult és elment a városból. Mások a munkájuk miatt nem tudták vállalni a próbák és a fellépések sorozatát. Farkas István, a bőgős elköltözött a Mátrába, Parádra. Lőrincz Pistinek saját együttese lett, majd a Zenith tagja lett. „Csuja" évekig játszott Marssó Jánossal és Vajda Györggyel a Szabolcs bárban. Zachár Attila pedig még egy-két évig Antal Lajossal és Tóth Zoltánnal „Kacsával" muzsikált együtt. Pedagógus lett. Oktatta a gitárosokat, többek között Bari Lajost is. Bari Lajosra így emlékezik:

Nagyon szerény, tehetséges tanítványom volt. Hiper jó gyerek, aki a Black Boysból – Vörös Lajossal együtt – a Zenith együttesbe került, ahol gitározhatott Roskó Béla basszusgitárossal, Tóth „Zsiga" Kálmán dobossal és Zboray Károly gitáros, énekes zenekarvezetővel. Az a Zenith félelmetesen „erős" zenekar volt. Ott már nagyon játszották a saját zenéiket, a Taste, Doors, Deep Purple és Jimi Hendrix számait. Ő ösztönösen rájött Hendrix lelkére. Radics Bélához hasonlóan ráérzett a lényegre. Hendrixet megtanulni nem lehet, érezni kell. Ide Nyíregyházára Nógrádi Tamás hozta az első keményebb hangzású lemezeket Budapestről, előtte ez a stílus szinte ismeretlen volt. Nógrádi Gábor, aki az öccse volt, nagyon jó verseket, novellákat írt már a 60-as években. A „Nagy utazás" című film alapötletét is ő írta. The Rolling Stones, The Animals, The Them lemezeinek a kivesézése után gyakran lementünk a Búza térre a piacra és a kofák asztalain gyakoroltuk a hallottakat. Ott a téren lakott Lengyel Zsolt meg „Bütyök" azaz Zboray Károly, akik szintén gitároztak. Néha késő estig ment a „dancing in the street". Egyszer azután megjelent egy híres magasugró, aki a diákpályán még a rúdugrás csúcstartója is volt. A Vox együttes egyik alapítója, Buss Béla.

Buss Béla és a Vox együttes

A Kossuth Gimnáziumban a könyv szerzője együtt koptatta a padot Buss Bélával 1965-ig. A könyvet teleírhatnánk a diákcsínyekkel, az osztálykirándulás élményeivel, a házibulik izgalmas hangulatával, meg a hanglemezek elemzésével, de a könyv nem erről szól. Zenei pályafutásáról inkább beszéljen ő maga.

Elsős gimisként még megszeppent gyerek voltam, inkább a sport, azon belül a rúdugrás érdekelt. Másodikos koromban 62-ben a „tangón” vettem egy 7 húros orosz gitárt, jó nagy dobozgitár volt, onnan hozták át. Pötyögtetős módszerrel a rádióban hallott számokat magamtól tanultam meg. Már hallgattunk külföldi adókat is a Rádió Luxemburg, meg a SZER mindennapos program volt. Nálad meg hallgattuk a kislemezeket. Azokat jó dallamérzékkel otthon lepötyögtettem, mert az akkordokat még nem ismertem. „Előd zenekarok”-nál érdeklődtem akkord ügyben és a Móricz Zsigmond Művelődési Házban mutatta meg ezeket Vizer Béla meg Zongor Árpi. Ők pontozták be a húrokat, majd bejelölték, hogy A-moll, C-dur és így tovább. Így írták le a Speedy Gonzales akkordjait: C-dur, F-dur, A-moll, G-dur. Ezeket azután otthon gyakorolgattam, és próbáltam magamtól kifilózni a menő slágereket. Sokat hallgattunk zenét, főleg a bratyód régi rock and roll lemezeit, amiket vittünk a Matejhez, ahol ő is meg Bilku Roland is pötyögtettek. A Béke cukrászda felett Kemény Lajosék hatalmas lemezjátszós magnósrádióján nagy hangerővel lejátszottuk a Jailhouse Rock kislemezt Elvistől, még a járdáról a villamosmegállóból is „füleltek” az emberek. Amikor először mentünk a gimis osztállyal Veszprémbe sulikirándulásra, végig gitároztam a hosszú utat a vonaton. A veszprémi várban a Tűztorony alatt egy nagyon jó kis diákzenekar játszott.

Egy az egyben adták elő a Love me do-t meg a She loves you-t és egyéb Beatles számokat. Nagyon tudtak.

Könnyedén átmentek rock and rollba is. Volt egy nagyon jó szaxisuk.

Nyomták a a Johnny and the Hurricanes-eket a Vadgesztenyét meg a Villámcsapást. Színes bársony farmerban virítottak és roppant modernnek tűntek hozzánk képest. Nekem akkor még nem volt zenekarom, de már több sráccal is próbáltam. Ott Veszprémben a Séd Völgyében egy beatles frizurás sráccal Everly Brotherseket is játszottam duóban.

A nagy pillanat akkor történt, amikor megismertem Zboray Károlyt.

Emlékszem, hogy a színház bejárata mellett a jobb oldalán volt egy kis beugró, padokkal. Legtöbbször szerelmes párok „smároltak" ott. Egyik alkalommal ott mentem a színház előtt és hallottam a beugróból a Felkelő nap házát, meg a Beatles-féle Please, Please Me-t, amit két srác gitározott.

Odarohantam és kérdeztem: Kik vagytok? „Bütyök" mondta Zboray, most érkeztem Budapestről és a Kossuth Gimnáziumban fogok tanulni". A másik srác Lengyel Zsolt volt.

Egymás kezéből kaptuk ki a gitárt és mutattuk, hogy mit tudunk.

Mindhárman ismertünk néhány akkordot. Ekkor jött az ötlet, hogy alakítsunk zenekart. Találkozzunk másnap és vigyem el a gitáromat a Károlyi kertbe, meg a Búza téri piacra, oda ahol most az a nagy parkoló van. Zsolt meg „Bütyök" ott laktak. Ott, az akkori piacon, a nagy asztalokon – ahol a kofák árultak – gyakoroltunk. Sokan körbeálltak minket és hallgatták azt, ahogy kialakul egy, eddig csak a rádióban hallott sláger. Néha beleszóltak, ötleteket adtak. Gyakran odajött a „próbánkra" Nógrádi Tamás, aki szintén a téren lakott pár házzal Zsolték mellett. Neki is tetszett a játékunk és kérdezte, hogyan szállhatna be a „zenekarba"? Mondtuk neki, hogy a Beatles számokhoz három gitáros kellene. Zsolt néha dobolt, „Bütyök" szólógitározott, én ritmusoztam, hiányzott még a basszusgitáros. Nógrádi Tomi mondta, hogy „holnap veszek egy basszusgitárt és akkor én leszek a basszusgitáros". Így is tett és másnap ő lett a bőgősünk, elkezdte körmölni az akkordokat. Lengyel Zsolt egy idő után közölte, hogy ő inkább gitározna, így került a körbe Czegle Tibor dobos.

A SZER egyik Teenager Partijában Cseke műsorvezető bemutatta az új liverpooli slágert a Beatlesek legfrissebb lemezét a Hold me tight címűt.

Mesélt valamit arról, hogy már a Please, Please Me albumra is feljátszották, de 1963-ban újra rögzítették – George Martin és Paul McCartney zongorajátékával készült. Tutira tetszett, főleg a zongora tömörített elképesztően. Elhatároztuk, hogy megcsináljuk, de ki legyen a zongoristánk?

A Búza téri „próbák” mellett gyakran feltűntünk a Károlyi kertben is, de ott ránk szálltak a rendőrök, mindig jöttek, a csendháborítással meg hasonló kifogással, mindig mondták: „Fejezzék be azonnal, gyerünk hazafelé! Huligánok!” Egyszer éppen ott gitároztunk, amikor a lakásban meghallotta Garamvölgyi István velünk egyidős beat-fazon, hogy milyen szépen gitároztunk. Mondta, hogy ő zongorázik és menjünk be hozzájuk, játsszunk együtt. Bementünk és meghallgattuk, majd leesett az állunk. Mi is beszálltunk és megalakult a zenekar. Ez még nem a Vox, hanem Garamvölgyi javaslatára a Kék Csillag együttes. Ilyen néven játszottunk a Jereván sörkertben is. Ezen a nagyméretű képen is látszik, hogy a Nógrádi Tamás basszusgitárja még nincs levágva csepp formájúra, mint amin a Rolling Stones „Vox gitár”-osa Brian Jones játszott. Itt még Kék Csillag volt a nevünk.

Garamvölgyi, Zboray, Nógrádi, Buss, Czegle. Kék Csillag a Jerevánban.

A Jerevánban The Shadows, Duane Eddy számait, meg a The Beatles féle Misery-t, a Hold me tight-ot és a Hard day’s night a „Nehéz nap éjszakája” film betétdalait gitároztuk. Mozierősítőkön, meg a Nógrádi maszekládáján hangoskodtunk. Sokszor játszottunk nyáron a Jerevánban, de ahogy jött a rossz idő, néztünk helyet, ahol lehet próbálni. Eleinte a Móricz Zsigmond Művelődési Házban a mostani Banhoff helyén próbáltunk, ami akkor nyugdíjas klubként is működött. Később beszéltünk a József Attila Művelődési Ház főnökével, hogy mit szólna hozzá, ha lenne egy vadonatúj zenekara. Ő megengedte, hogy lent a földszinten az ún. bábszínházban játsszunk. Itt is kaptunk 10 W-os mozierősítőt meg néhány „korabeli” tölcséres hangszórót. Ezekből fabrikáltunk „hangfalakat”. Nógrádi lefűrészelte csepp formájúra a basszusgitárját és úgy nézett ki, mint a Brian Jones féle fehér Vox gitár. Miután a The Beatles, a The Shadows, meg a The Rolling Stones is Vox erősítőkkel és Vox márkájú hangfalakkal játszott Nógrádi Tamás ötletére Vox együttes lett a mi nevünk.

Játszottunk a József Attila Művelődési Ház különböző rendezvényein. Szombatonként volt az ún. össztánc. Feljártak a fiatalok az emeleti nagyterembe, meg a klubterembe. Bár gyakran volt ott színielőadás, meg zongorahangverseny, olyankor a bábszínház termében volt a buli. Sokan jártak oda és a Mityáék meg a rhythm and bluesra is nagyon tudtak táncolni. Úgy mozogtak, mint Mick Jagger, vagy Chuck Berry. Ott ismerkedtem meg Szalontai „Szasza" Tiborral is, aki gitározott is és imádta a Kinks-et meg a The Them-et. Neki játszottuk a Ray Charles féle Hit the road Jack című ősrokit. De bejárt hozzánk énekelni Komássy Ákos, aki a The Who együttes My Generation című számával „nyitott". Nagyon hitelesen csinálta, de valahogy nem fért be a csapatba, hiszen mi mindannyian énekeltünk is, így nem kellett külön frontember.

A kislemezen, amit a Magyar Rádióban rögzítettek vele, lehetett hallani, hogy Ákosnak milyen szép hangja van. A József Attila Művelődési Ház próbatermében ezt szinte nem vettük észre, persze azokon a cuccokon ez nem meglepő. Mozi és úgynevezett „bemondó" hangfalakat kaptunk, amit még Rákosi Mátyásék használtak kihangosításra. Ezekre kötöttük rá a hangszerboltban már kapható Jolana gitárokat. Ezeket erősítettük ki elektromosan. Gondolhatod, hogy szóltak. Olvastunk műszaki újságokat, rádiótechnikát, ahol le volt írva, hogyan kell készíteni gitártorzítót. Még azt is leírták, hogy milyen alkatrészeket kell hozzá beszerezni. A Művelődési házba a próbáinkra gyakran járt Bartha József, aki látva a gondunkat, elvállalta, hogy megépíti a csodatorzítót. Másnapra el is hozta a próbára, ahol gyorsan beépítettük a deszkapéldányt. Be is fogtuk rajta a Nyíregyházi Rádió műsorát. Ott azonnal rájött, hogy egy angol mintára épített torzítót, hogyan kell egy csehszlovák gitárba beültetni, másnapra el is hozta a módosított ketyerét, ami – ha kezdetleges is volt, de – nagyon szólt. Végül a pick up és az erősítő közé helyeztük és apránként nagyon tökéletes lett, még lábpedállal is lehetett szabályozni.

A The YardBirds, The Them de még a The Monkees számokhoz is kellett a torzító. Az egyik The YardBirds számban a Shapes of thingsben a torzított gitárszólót én skót dudának hallottam. Vitatkoztunk is ezen az Orosz Petivel, a Nógrádi Tomival, meg persze „Bütyökkel". Én végig állítottam azt, hogy skót duda, úgyhogy a SZER-ről különben is rossz minőségben rögzített szalag lassan elkopott, annyit hallgattuk.

Én úgy tudom, hogy a vita eldöntéseként lenyelted a magnószalagot.

Állj! Nem egészen így volt. Annyit használtuk a magnómat, hogy már elkopott a szalag is, meg a gumihenger is, ami a szalagot továbbította a fej előtt, és én kézzel húztam-nyúztam a szalagot, hogy ne nyávogjon, és amikor már nagyon hosszan kihúztam a magnóból, nem akartam a földre, szőnyegre engedni, inkább hm. bekaptam a számba.

Mondtam is utána, hogy „Na, én megeszem ezt a szalagot, ha ezt a Jeff Beck szólót valaki gitárral így eljátssza.” Nem jelentkezett senki. A legtöbb számunkat különben a SZER-től szedtük le, illetve a rádióműsort vettük fel Csekétől. Valaki írt neki állandóan Nyíregyházáról is, hiszen az ilyen jeligék, mint a „Kóbor elektron”, „Őszülő teenager”, „PVC Jaguár” mellett gyakran jött sláger a „Názó a trénerem” jeligére is.

Innen vettétek fel a számokat?

Javarészt igen, elég zajosan „fédingesen” rögzítettük a Mambo, Terta, később a Tesla magnókra. Leültünk mellé, majd nyugiban leírtuk a szövegeket, kiegészítettük az „elment” részt és már játszottuk is. Télen és tavasszal a bábszínházba, majd nyaranta a Jerevánba jártunk át minden csütörtökön, pénteken, szombaton és vasárnap. A József Attila Művelődési Háztól cipeltük kézben a hangfalakat, hangszereket. Még szerencse, hogy mindig akadt segítség.

A Jerevánban már délután három órakor kezdtünk, mert este csak 9 max. fél 10-ig lehetett muzsikálni. Ott volt a pártbizottság épülete és ott valakit mindig zavart a hangos zene. Alkalmanként is meghatározták az időpontot, hogy nyolcig vagy azon a napon fél 10-ig lehetett játszanunk, mi ehhez alkalmazkodva kezdtünk, hogy meg legyen a hat óránk, amit a szerződés szerint minimum zenélnünk kellett. Bár sohasem éreztük kényszernek.

Gondolom a Kert mozi, illetve Szabadtéri Színház is „beleszólt” néha.

A szabadtéri színpadot is „bezavartuk.” Egyszer például az Illés együttes vendégművészekkel lépett fel ott, és miután hatalmas volt az érdeklődés, két előadásuk is volt. Mi játszottunk már délután kettőtől a Jerevánban. A délutáni Illés bulin „beköpte” Szörényi Levente: „hogy ha hamis hangokat hallanak, akkor az a színpad mögül a „büfé zenekartól” jön. Pipák is voltunk nagyon, mondtuk is nekik az esti előadásuk előtt, hogy ezt nem kellett volna. Az énekesnők Harangozó Teri és Mikes Éva még rátettek egy lapáttal, amikor bejöttek a Jerevánba és közölték, hogy nem szeretik a Beatleseket. Össze is vesztünk velük.

Az azért megnyugtatott bennünket, hogy a vendégek döntő többségének feküdt a programunk és egyre többen ismertek meg minket.
Modern felfogású vendégek jártak oda, akiknek sikerült a kedvébe járnunk. Külföldi számokat ilyen töményen mi játszottunk itt a környéken és a Jerevánban is először. Sokan hallgatták a külföldi adókat, így hamar megszokták és megszerették a Vox együttest. Egymás után kaptuk az ajánlatokat sulibálba a Zrínyibe meg a Rozgonyi lánykollégiumba, ahol imádtak minket. A környező falvakban is voltunk, de azokat nem igazán szerettük. Maradt a Jereván a csúcson. Nagyon nagy tömeg volt néha, még a kerítésen kívül is több százan álltak. Az asztalok megterítve, hely az sohasem volt. A pincérek tálcán hordták körbe-körbe a csapolt sört. Tíz-húsz korsót is vittek egyszerre, alig bírták, de minden kör kevés volt. A Vendéglátó Vállalat is érezte, hogy jól jár velünk, ezért az őszi-téli időszakra is leszerződtetett minket a Béke Cukrászdába. Ők viszont nem örültek annak, hogy ezeket a bulikat szeszmentesen kellett megrendezni. Hatalmas volt a tömeg, nagy volt a zsúfoltság, mert tizennégyezer nyíregyházi fiatalnak a Béke cukrászda túl kicsi volt. Ez a gond állandóan égető volt, de talán a mai napig sem oldották meg.

„Szeszmentes szórakozóhelyek fiataloknak” címmel a Kelet-Magyarország 1965. január 4-én így írt:

Múlt év őszén – a KISZ Központi Bizottsága – a Belkereskedelmi Minisztérium és a SZÖVOSZ közös határozatban mondta ki: hazánk minden nagyobb településén gondoskodni kell arról, hogy hetente egy alkalommal a fiatalok szeszmentes helyen szórakozhassanak. Tekintettel arra, hogy hasonló kezdeményezések Nyíregyházán és a megyében korábban mindig zsákutcába jutottak, most afelől érdeklődtünk a KISZ Megyei Bizottságán: miként sikerült végrehajtani ezt a legutóbbi rendelkezést.
Megtudtuk: közvetlenül a rendelet végrehajtási utasításának megjelenése után már október elején tanácskoztak a Megyei KISZ Bizottság és a Megyei Tanács Kereskedelmi Osztályának képviselői, hogy felmérjék az igényeket és a lehetőségeket. Ezt követően valamennyi járási KISZ Bizottságot megkérdezték: hol szeretnének ilyen szeszmentes szórakozóhelyet kialakítani. Decemberben került sor az érdembeli tárgyalásra, ahol a két szerv megállapodott. Az igények egyeztetése után arra a döntésre jutottak, hogy a fiataloknak szeszmentes szórakozóhelyet biztosítanak. Így tehát minden hét csütörtökön délután 17 órától 22 óráig a Nyíregyházán, a járási székhelyeken és a nagyobb községekben ifjúsági szórakozásra kijelölt éttermekben, presszókban szeszt nem szolgálnak fel, a vendéglátók kötelesek zenéről gondoskodni, s a fiatalok műsort is adhatnak a lehetőségekhez képest. Ezzel egyidejűleg a

szeszmentes szórakozási időre bevezették a tízforintos kötelező fogyasztást, amelyet a miniszteri rendelet ír elő. Nyíregyházán a Béke presszó lesz csütörtök esténként a fiataloké. A Megyei Tanács Kereskedelmi Osztálya már eljuttatta ezzel kapcsolatos határozatát a kijelölt vendéglátóipari egységeknek, s a jövőben állandóan ellenőrzik majd, annak maradéktalan végrehajtását."

A Vox együttes játszott a Békében, ami egyre kisebb, szűkebb lett, táncra szinte alkalmatlan. A mini színpadon alig fért el a felszerelésünk.
Játszottuk a The Pretty Things, The Searchers, The Rolling Stones meg a Dave Clark Five számokat. Gyakran „leszóltak" a lakók, főleg amikor a DC5-tól nyomtuk a Bit and Piecest, a dobogás a színpadon az nagyon felhallatszott. Lábunkkal, a cúgos csizmánk sarkával vertük az ütemet, mint a Dave Clark Five. Kifogásolták, kérdezték, hogy miért kell ezt így előadni? Nem értették.

A cuccunk egyre jobb lett, hiszen Bartha József továbbra is újított, meg a hivatalos technikusunk Gulya István is állandóan készítette az újabbnál újabb, nagyobbnál nagyobb hangfalakat. Pestről hoztunk két-három nagy mélysugárzó hangszórót. Bedobozolták és a mozierősítőkkel hajtottuk meg.
Ezek hatvanas évek közepén már nagyon jó felszerelésnek tűntek itt Nyíregyházán. Ezekkel léptünk fel a színházban meghirdetett amatőr versenyen.

Kik voltak a vetélytársak?

A Záhonyi Szemafor együttesre és a Mester együttesre emlékszem, bár ők nem beat kategóriában, inkább jazz-ben utaztak. Ott gitározott akkor Vizer Béla is. Voltak még vidéki együttesek a nevükre már nem emlékszem, jelentéktelen csapatok voltak vegyes volt nagyon, még cigánydalokat is énekeltek. A repertoárunkban volt két kötelező és egy szabadon választott szám. A kötelezők között egy szovjet szerző számát kellett játszani, egy szovjet slágert. Kaptunk egy nagy kottás füzetet, amelyben húsz sláger volt. Abból kellett választani. Mi valami ilyesmit húztunk: „Ha felsüt az égre a víg tavaszi Nap, tánczene harsog az ablakom alatt." Utána volt még egy kötelező szám: ez volt Gigliola Cinquetti: No ho l'Eta című olasz slágere, amit viszont a Kocsis Klára énekelt gyönyörűen. Ő ma már gyermekorvos, de egy darabig a Vox-szal énekelt. Tudod örültünk neki nagyon, mert üdébb lett a koncertjeink hangulata. Nemcsak dübörgő beat-et kellett játszanunk. A harmadik szám, amit a színházban előadtunk, az egy szabadon választott szám volt. Chuck Berry szerzeménye a Rock and Roll Music volt ez, amit Lennonék csodálatosan átdolgoztak. Ezt játszottuk csont hangerővel. Na, erre beindult mindenki, kitört az őrület. A „fejesek" szerint szétszedték a színházat. A zsűri is

kifogásokat keresett. Probléma volt a szabadon választott szám, amerikai rock and roll, meg Beatles, gomba frizura. Feltűnést keltett a fekete garbónk, a megszokottól kissé hosszabb frizuránk. Nem volt rajtunk öltöny, kissé poros volt a cipőnk, meg hamisan szólt a gitár. Szóval. Nem jó! Nem első – közölték, hiába volt magasan a legnagyobb sikerünk. Csak másodikok lettünk, így nem indulhattunk az országos versenyen. Na erre azután a színház előtt is ment a tüntetés, elkezdték firkálni a falra a Vox nevet.

Másnap reggelre vagy háromezer felirat „díszelgett" a járdákon, a falakon, végig a Szent István utcán egy méteres Vox feliratok szinte minden kapun, falakon, de még tíz méteres tűzfalakat is összefirkáltak. Nagy port kavart az ügy, politikai színezettel a nyakunkba akarták varrni a rendőrök. Párhuzamot vontak 1956 és 1966 között. A Vox szóra az villant az agyukba, hogy Vigyázzatok Októberben Xervezkedünk. Meg a másik verzióban az X az 1956-os forradalom tizedik évfordulójára való „készülődést" jelentette. Eszükbe sem jutott, hogy Vox latin szó hangot jelent magyarul. Nagy balhé volt. Bemondatták a Kossuth meg a Vasvári gimiben a hangosbemondón, hogy jelentkezzenek a Vox rajongók.
Összeszedték őket és szivaccsal meg vödrökkel járták a várost és mosták a falakat. A Stefáni Béci atléta társam, mint nagy Vox rajongó is „takarított", de ezt kérdezd meg tőle.

Stefáni „Funi" Béla

A Stefáni Béla név fogalom Nyíregyházán. Főleg a sportrajongóknak az, hiszen több sportágban is csúcstartó, meg bajnok voltál. Buss Béla főleg rúdugróként, te pedig a magasugrás mellett távolugróként, hármas ugróként meg az NYVSC 4×100-as váltó tagjaként is ismert lettél. Több évtizedig kosárlabdáztál és te kaptad rendszeresen a legrangosabb angol képes zenei magazint, a Fabuloust Angliából.

Apám küldte ezeket a magazinokat, de nem Angliából, hanem Torontóból. Angol magazin volt ugyan, de a világ több országában is megjelent. Ezekben gyönyörű The Hollies, Manfred Mann meg Herman's Hermits képek voltak szinte poszter méretben. Itt is lehetett látni, hogy ezek a zenekarok szinte kivétel nélkül a Vox hangfalakkal léptek fel. Te ezeket később kifotóztad az újságokból diára és azt vetítettétek a könyvtári meg egyéb rock előadásokon. Ahogyan az ilyen jellegű előadásokon találkoztunk, ugyanúgy jártam a Vox együttes koncertjeire is. Buss Bélát már kiskorom óta ismerem. Jártunk atletizálni, edzésre, meg országos versenyekre is, akkor már, mint gimnazista srácok. Egyre-másra hozta magával a gitárját is. Sokszor előadta az „Off The Hook" Stones számot magyar verzióban is Kis

Bence címmel. Ezt az Echo együttes vitte sikerre, de játszott Béci Illés meg Roy Orbison számokat is. A Vox fő attrakciója a The Shadows, The Beatles, Stones és a The YardBirds számok voltak. De koppintották a The Kinks és a Peter Noone számokat a Hermitsel. Én főleg a bábszínházban és fent a József Attila Művelődési Ház nagytermében láttam őket sokat játszani. Amikor nyaranta a Jerevánban koncerteztek, azt legtöbbször ki kellett hagynom, mert az atlétika az idénysport. Főleg nyáron rendezték a különböző versenyeket. Ha tehettem, mindig megnéztem a Vox-ot. Az Irodaházba, meg a Teraszra is jártunk meghallgatni a Mester együttest, akik nem jazzt, nem is rock and rollt, hanem valamiféle finom, igényesen hangszerelt szalonzenét játszottak állandó teltház előtt. Olyan is volt, hogy már régen vége volt a hivatalos programjuknak, de a zenekar a kedvükért játszott egy-két órát. Csak az első villamossal tudtunk hazajönni hajnalban. A jó zenéért mi mindenre képesek voltunk. Ezek közé tartozott a Zenith elődje a Kék-Vörös és annak az elődje a Vox együttes. Ők nagyon népszerűek voltak, mert szinte egy-az egyben játszották azokat a számokat, amelyeket csak a luxi és a SZER majd évekkel később a rádió is leadott. Egy hatalmas hiányt pótoltak, méghozzá azonnal, logikus, hogy bomlottak értük a fiatalok és nemcsak ők. Az 1966-os tavaszi színházi amatőrversenyen is magasan ők voltak a legjobbak. A zsűri mégis mindenféle indokkal – hogy nem tetszik a ruhájuk, meg a hajuk – nem nekik szavazta meg az első helyet, hanem az egyik KISZ Bizottsági együttest szavazták első helyre. Nagyon felháborodott a közönség. A koncert előtt a Vox rajongók egymás között osztogattak egy kis sárga színű kitűzőt, amin fekete betűkkel volt felírva, hogy Vox. Ez volt a jelvénykorszak első jele. Amikor vége lett a koncertnek, a tömegben nagyon sok emberen lehetett látni a Vox kitűzőt.

A színház előtt többen elhatározták, hogy falfirkákkal nyomatékosan is kifejezik nemtetszésüket. Telefirkálták a várost Vox felirattal. Mi nem gondoltuk, hogy ilyen komoly probléma lesz belőle. A koncert utáni napokban a barátommal együtt a Vasvári Gimnáziumból bevitt minket az URH a rendőrségre, ahol faggattak minket a falfirkálásról, meg a Vox névről.

Azt kérdezték, hogy mit is jelent a szó valójában. Péter barátom mondta, hogy ez egy világhírű hangszer és erősítő márka. Minden koncert képen látható volt, hogy a The Shadows, a The Beatles és a The Rolling Stones meg szinte minden angol együttes a hatvanas évek közepén – sokan még ma is – Vox hangszeren játszottak. Úgy látszik, megnyugtatta a válasz őket, mert adtak egy vödröt meg egy szivacsot és elengedtek, mondták „nem szeretnénk még egyszer látni magukat”. Mondtuk, hogy: Mi sem! Ennyi.

Szép lassan eltűntek a Vox feliratok a város falairól, bár mindig volt utánpótlás. Még 1993-ban is láttam belőle néhányat az Omniában, a régi Békében, ahol huszonhét évvel korábban játszott a Vox nem éppen békében.

A Vox együttes „vesszőfutása" 1996 őszéig tartott a Béke cukrászdában. A színházi balhé, majd a falfirkák után gyanúsan méregették az együttest és a közönségét is. A dátum behatárolható? – kérdezem Buss Béla gitárost.

Már nagyon közeledett az ősz, hagyták, hogy játsszunk, de egyre gyakoribbak lettek a nagy igazoltatások. Rendőrök, kutyákkal, bőrkabátban. Nyomasztó volt. Egyszer a fél közönséget kivezették. A hangerőre hivatkozva betiltották a bulit. „Álljanak le, vége mindennek, bezár a buli."

Bevittek minket is cuccostól. Sohasem tudták megindokolni, hogy miért.

Leállítottak egy időre minket. A nevünket nem kellett megváltoztatni, de a Vox miatt még sokáig piszkáltak. Egy idő után valaki megsúgta: „gyerekek ezt a problémát úgy kellene megoldani, hogy kissé pol beat-es szagú legyen a zenétek." Budapesten is divatos lett ez a megoldás. Hirtelen kínunkban elkezdtünk ilyen számokat írni. A basszusgitárosunk Nógrádi Tamás öccse, Gábor írta a szövegeket, deportálásról, megszállásról, menekültekről, meg Manolis Glezossz-ról, aki egy görög üldözött volt.

Ezeket is kezdtük játszani, amire felfigyeltek a „fejesek" és mosolyogva mondták: „na ez egy jó zenekar, mert szépen, halkan játszanak." Addig merészkedtünk, hogy már a HM Tiszti Klubjában is felléphettünk. A Kenny Ball féle Moszkva parti estéket, azt nagyon élvezték, többször is játszhattuk bármilyen hangerővel. Szétmehetett a ház is, de amikor a Beatles valamelyik számát énekeltük, azonnal jött valami főtisztféle és kérte: „egy oktávval halkabban gyerekek." Nemsokára ide sem hívtak minket. Túl hangosak voltunk és nem azt játszottuk, amit ők akartak. Pedig csak át kellett volna menni néhányuknak a szemben lévő színházba akkor, amikor először itt járt az angol másodvonalat képviselő The Nashville Teens együttes. Hatan voltak, mind londoniak. John Hawken a zongorista a két méterével, Arthur Sharpe nagy darab énekes, mikrofon nélkül is betöltötte volna a színházat, Ray Phillips pedig egy idő után népszerűbb volt itt, mint odahaza. Ott voltam, amikor délután dedikálták neked a Jerry Lee Lewis-al közösen készült Star Club albumukat. Még a Béke cukrászdába is átjöttek velünk, és amikor megtudták, hogy itt milyen koncertek voltak, nagyon sajnálták, hogy nem láthatták és hallhatták a Vox együttest. Este azután amikor felmentek a függönyök és megszólalt az NSU című Cream szám, azt hittem, hogy beleszorulok a fotelbe. Olyan nagy volt a hangnyomás.

Előtte még csak hasonlót sem láttam. Csupán a basszus szett tízszer erősebben szólt, mint a Vox komplett rendszere. Beleremegtünk abba az estébe. Nekünk eleve reményünk sem volt arra, hogy valaha lesz egy hasonló felszerelésünk, pedig a beat, meg a rockzene egyik fontos eleme a technikai felszerelés. Ha előbb látunk ilyen koncertet, vagy legalább a moziban a TV-ben mutattak volna ilyesmit, akkor bizonyára az egész magyar könnyűzene a nyíregyházival együtt előrébb jutott volna. Tíz évvel később, amikor Zágrábban láttuk a Rolling Stonest, már késő volt.

Behozhatatlan lett az előnyük, ami máig sem csökkent.

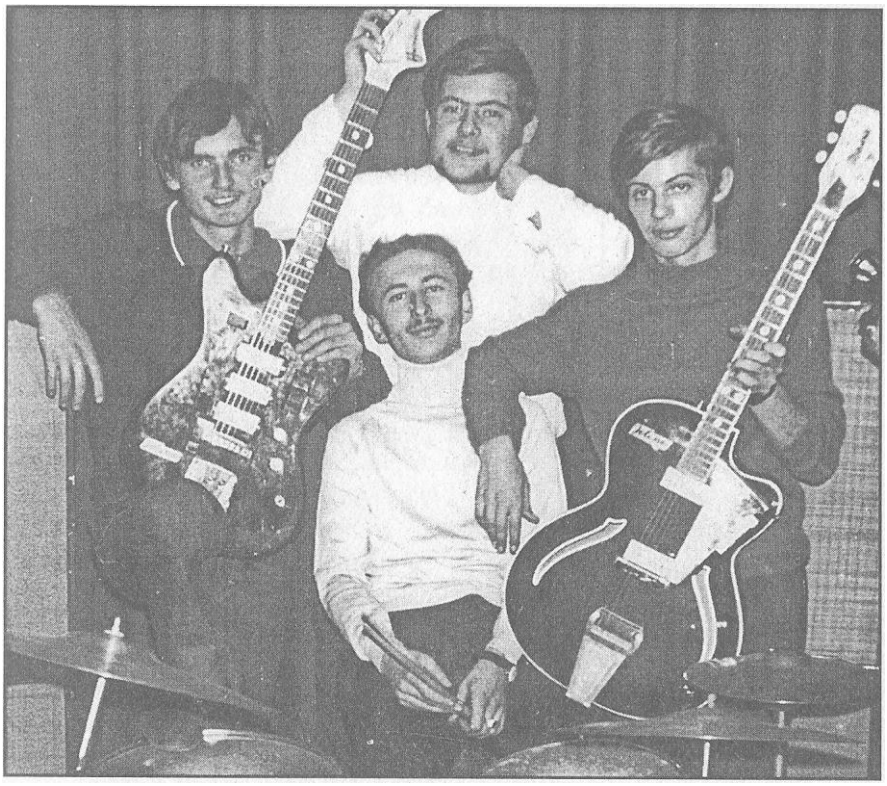
Egy fényképen látlak, amint a Rolling Stones koncertről hazafelé egy bendzsón skiffle zenét játszol. Aki dobol veled, az Horváth „Ulus" híres dobos fia a „Kisklotild", míg a kép jobb oldalán Andóvaskó Sándor ül, aki talán éppen Zágrábban jött rá arra, hogy énekes lesz. Elölről kezdi az egészet és az 1976-os londoni punk mozgás hatására kis klubokban, a Vox-hoz hasonló technikával megalakítja az „Agydaganat" nevű – nagy port kavart – nyíregyházi punk együttest.

Lehet, hogy így volt, hiszen Zágrábban sok minden eldőlt.

Andóvaskó mellett talán a Hobo is akkor döntött amellett, hogy megalakítja a HBB-t. A zágrábi koncert évében egy roppant dinamikus, keresett zenekarban a Protonban játszottam.

Proton együttes

A főleg hardrock stílust játszó zenekar 1968-ban alakult és a József Attila Művelődési Ház saját együttese volt. Hugyecz Béla szólógitározott, Pongó Béla ritmusgitározott, Nagy István volt az orgonista, Paizs László dobolt és Spisák László basszusgitározott.

A Proton együttes a művelődési ház kötött programjai mellett, főleg Rakamaz és környékén számított rezidens társaságnak, hiszen hétről-hétre totál telt házzal koncerteztek, így évekre előre szerződésük volt. A hetvenes évek első felében gyakran játszott velük Bozsik Tamás fúvós hangszereken és rövid ideig Bálint Attila dobon. Sikerrel szerepeltek tánczenekarok versenyén és fesztiválokon is.

Pongó Béla, Hugyecz Béla, Spisák László, Bozsik Tamás, ül: Paizs László

1975-ben a Zrínyi Gimnázium zenekarából odaszerződött Kovács János volt a dobos. Ringonak becéztük, mert megszállott mersey sound rajongó volt. Rengeteg liverpooli zenét összegyűjtött és arról is híres volt, hogy a Beatles komplett LP-sora mellett lemezritkaságai is voltak a gombafejűektől. Ő is kint volt a Rolling Stones bulin. Nem véletlen tehát, hogy a repertoárunkban több beat, illetve rhythm and blues is volt. De mégsem ez volt a meghatározó, hanem a hardrock, ahhoz pedig már elfogadható technika és precíz zenészek kellettek. A basszusgitárosunk Pongó Béla akkoriban a Nyíregyházi Rádió hangtechnikusaként több együttesnek is segített a rádiófelvételeinél.

Gondolhatod, hogy a Proton is milyen erősen szólt. De az kellett is Hugyecz Béla szólógitárosnak ahhoz, hogy a színpadra varázsolja Tony Iommi, Ritchie Blackmore, Jimmy Page, Hendrix vagy éppen Manny Charlton a skót Nazareth együttes szólógitárosát. A felsorolt nevekből is érezhető, hogy a Proton együttes hardrock-ot és korai heavy metal zenét játszott a Black Sabbath a Led Zeppelin vagy a Deep Purple stílusában.

Nagy igény volt rá, ezért állandóan turnéztunk. Szinte minden művelődési ház színpadát ismertük. A nyolcvanas évek elejéig a new wave világméretű elterjedéséig játszottunk együtt.

A Proton együttes a Móricz Zsigmond Színházban

Buss Béla tizenöt évig aktívan zenélt az amatőr pötyögtetéstől a profi hardrock-ig sokféle stílusban. A Vox láncszem valamikor megszakadt.

Az a láncszem az angol labdarúgó világbajnokság után volt. Nógrádi Tamás Budapestre költözött Kóródy Árpád lett a basszusgitáros. Engem lassan behívtak katonának, ahol Zsadányi György és Lengyel Zsolt társaságában a laktanya trióban játszottam. A Vox lassan felbomlott, Zboray Karcsi meg Kóródy Árpi az éppen zenekart kereső Postás Kultúrotthonba mentek ahol megalakították az Apolló együttest.

K ó r ó d y Á r p á d

(Vox, Apolló, Kék-Vörös, Zenith, Titán)

Az Apolló együttesről készült fénykép hátoldalán egy dátum 1967. január 1. – jelzi, hogy egy új zenekar kezdte pályafutását a Postás Kultúrotthonban. A fényképről egy Shadows poszter jut az eszembe, amit egy Fabolous magazinban láttam. Szinte azonos pózban ültek a színpad szélén és a szőke basszusgitáros Jett Harris éppen úgy nézett ki, mint az Apolló együttes bass-man-je Kóródy Árpád, akit a Móricz Zsigmond Művelődési Házból ismerek, amint a dobverőket letéve a zongorához ült boogie-woogie-zni.

Az első találkozásunkkor azonnal feltűnt, milyen hatalmas ambícióval beleéléssel zenéltél. Megszállottnak láttalak.

A megszállottságra feltétlenül szükség volt, mert másképpen nem lehetett elképzelni azt, hogy itt a környéken egy életképes együttes létrejöjjön. Kialakuljon egy olyan társaság, amely ki tud lépni a városból, a megyéből és országosan is jegyezzék ebben a szakmában. Ehhez mindenképpen megszállottnak kellett lenni, mert olyan korlátok voltak, amelyeket lehetetlen enélkül leküzdeni. A beat zenét szinte mindenhol lenézték, tiltották. Sokak véleménye az volt, hogy aki gitárt vesz a kezébe, az már normális, becsületes ember nem lehet. Az iskolákban is olyan volt a közhangulat, hogy a hosszú haj miatt sokakat kiközösítettek. Amikor negyedikes gimis voltam, és már az érettségire készültünk, mindenképpen el akartam jutni az országos amatőr zenekarok versenyére. A suliból nem engedtek el, de miután zenésznek éreztem magam és a többi muzsikus társamat sem akartam kihagyni a fesztiválból, elmentem Salgótarjánba.
Igazolatlan hiányzások miatt éveket kellett ismételnem negyedikben! Ennyit a megszállottságról.

A hatvanas évek közepén rock gitáros képzés hivatalosan nem létezett.
Mindenki saját magára volt utalva. (Csak pár évvel később az OSZK keretein belül segítették ezt.). Ha tudott valaki szerezni magának egy egyszerű dobozgitárt, az már nagy szó volt. Egymástól lestük el azt, hogyan kell lefogni az akkordokat, „irodalom” erről még nem volt. Magunknak kellett kiszenvedni. Nagy hasznát vettem annak, hogy négy évig – szülői szigornak köszönhetően – hegedülni tanultam. Zongorázni szerettem volna, de a szüleim könnyebb hangszernek tartották a hegedűt. Az is volt, de csak súlyra. Viszont nagy segítséget jelentett, a húros hangszereken való eligazodásban. A gitár egyszerűbb hangszer, mint a

hegedű, sőt meg lehetett elektromos pick-up segítségével szólaltatni az erősítőkön. Ez kezdetben egy 10 W-os mozierősítő volt, azon szólt minden gitáros.

A legtöbb amatőr együttesnél az első gondot a basszusgitár és gitárosa jelentette. Senki sem akart önként bőgőzni. A hegedű előtanulmányaim miatt én úgy éreztem, hogy univerzálisabb vagyok, mint a többiek, ezért úgy döntöttem, hogy én leszek a basszusgitáros. Meg kellett tanulnom gitározni.

A mai „BUSZACSA" helyén volt a lakásunk. Dancs János barátommal kunyeráltunk egy gitárt. Ez egy óriási méretű szegedi dobozgitár volt.

Később Dancs barátom is vett egy gitárt és így kezdtünk el gyakorolni a garázsban. Elbújtunk, mert még „idegen" hangszernek számított a gitár.

Ott stabilizáltam ki az akkordokat, majd délutánonként a Búza térre mentem, ahol Buss Béla meg Zboray „Bütyök" tökéletesítették a hangzást.

Átadtuk egymásnak a frissen szerzett ötleteinket. Harmóniákat beszéltünk meg, amely mindannyiunkon lökött annyit, hogy azután a Móricz Zsigmond Művelődési Ház Klubjában kötöttünk ki. Ott ahol veled is először találkoztam, és olyan megszállottnak láttál. Ott döntöttük el, hogy zenészek leszünk. Volt egy 10 W-os mozierősítő doboz. Lázasan kezdtünk pick-up-okat tekercselni. Volt egy Fecska becenevű barátunk, aki nagyon ügyes asztali munkákat készített. Mészáros Gyula a polgári neve, ő készítette az elektromos gitárokat. Ez egy roppant kényes, precíz munka.

Gitár test, gitár nyak – annak a pontos bundázása – majd a rögzítése, és elektronikával való ellátása mind-mind nehéz probléma volt, mert nem állt a rendelkezésünkre semmiféle szakirodalom. Ezt úgy kellett „kibütykölni".

Ugyanezen az „iskolán" végigmentünk, amikor az erősítőket, hangfalakat készítettük. Gyári erősítőket nem tudtunk venni, ha valaki kapott egy csöves erősítőt valahonnan, azt gyorsan lekoppintottuk. Kezdetben minden hangszer egy erősítőn, egy hangfalon ment. Borzalmasan szólt, de nekünk akkor is csodálatosnak tűnt. Arra törekedtünk már a Vox-szal is, hogy saját hangfalaink legyenek és minden hangszer külön erősítőről menjen. Ezért lázasan építettük ezeket. Zboray Karcsival mi sok fellépést elvállaltunk, még más alkalmi együttesekbe is beszálltunk. A kapott gázsiért hangszórókat vásároltunk és szép lassan kialakult a zenekari felszerelésünk.

Így mire a Postás Kultúrotthonba mentünk és megalakult az Apolló együttes, komplettek lettünk, és ami még ettől is lényegesebb: függetlennek, szabadnak éreztük magunkat.

A Postás kultúrfelelőse keresett meg minket azzal a céllal, hogy élesszük „újjá" a klubot. Itt működtek már korábban is zenekarok, de a Postás zenekara akkor éppen megszűnt.

Zachár Attila átment a Vasutas Otthonba. Nekünk tetszett a felkérés, hiszen ez egy jónevű klub volt.

Rendezvények voltak, ahol igényelték az élő zenét. Színpad, próbalehetőségek. Mi kell még? Elegánsan kellett felöltöznünk, mert ezt a közönségtől is elvárták. Akkor még nagyon rokiztak a vendégek. Rock and Rollokat játszottunk, és nagyon ment a Spotnicks svéd gitáregyüttes, illetve az angol The Shadows instrumentális stílusa. Játszottuk már a Please, Please me-t, She loves you-t, meg a Love me do-t is a Beatlesektől, de inkább az Elvis rokikat kérték. Én énekeltem a Presley, míg „Bütyök" a Cliff Richard meg a Roy Orbison számokat. A dobos Adorján István és a ritmusgitáros Éles Zsolt vokálozott.

Alig vártuk a próbákat is, összeraktuk a saját felszerelésünket és próbáltuk lekoppintani a menő slágereket. Régi Mambo meg Terta magnókkal vettük fel a számokat a Luxiról meg néha a SZER-ből. Több volt a recsegés, ropogás, búgás, zavarás, mint az értékelhető hang. Jó felvételhez csak akkor jutottunk, ha a te lemezeidet rögzítettük. Egyikünk sem tudott angolul, így ez nagy probléma volt, ezért kértük tőled, hogy a 45-ös kislemezeket 33-as fordulatszámmal játszd le, hogy szavanként leírhassuk a szövegeket. Sok esetben „kamu" angolt énekeltünk, mindig azt, amit „kihallottunk" a barázdákból vagy a szalag zörejei közül. Nagy viták voltak azon, hogy ki mit értett. Halvány gőzünk sem volt arról, hogy milyen jelentése van a szónak, miről szólnak a dalok. Mint ahogy sok esetben arról sem, hogy kik az eredeti előadók. Melyik zenekar nótáját dolgoztuk fel, honnan ered, milyen tagokból áll a banda. Ezek már akkoriban is inkább csak téged érdekeltek, másrészt legtöbbször nem jutottunk alap információkhoz sem. Nem voltak rocktörténeti műsorok a

rádióban, nem léteztek könnyűzenei szaklapok. Ilyeneket csak nálad és a Funinál láttunk. Rengeteg olyan banda számát játszottuk, akiknek a nevét sem tudtuk évekig. A lényeg az volt, hogy a közönség vegye.

Idővel igényesebbek lettünk, akkor már Bee Gees számokat játszottunk. Gyönyörűen meg tudtuk csinálni a vokálokat. Úgy szólt, ahogy annak kellett. Jöttek a saját számok és ezeket Zboray Karcsi már úgy írta és hangszerelte, hogy az Apollónak a legjobban feküdjön. Egyre több „mestermű" született.

Az egyik bulinkon megjelent Bozsik Tamás „Cucu" is. Ő valaha a Ritmusban játszott, majd megalakította a Kék-Vörös együttest, akikkel a Tiszti Klubban meg vidéki bálokban játszott. A Kék-Vörösnek két jó gitárosa is volt. Vizer Béla meg Zongor Árpi, aki Budapestre ment tanulni.

Karmester lett. Gitáros hiány volt, ezért meghívták „Bütyököt" haknizni egy bálba. Ebből a meghívásból azután tartósabb kötelék is kialakult.

Zboray meg én átmentünk a Kék-Vörösbe, ajánlatunkra bevették a csapatba Roskó Bélát is, aki akkoriban már nagyon jó szólógitáros volt és tán éppen aVasutasban gitározott. Tehát így hárman, mint egy csikó csapat, átigazoltunk a két nagy „öreg"-hez, Csernyus Attila „Csira" dobolt, Bozsik Tamás „Cucu" szaxizott.

Játszottuk a saját, meg a Kék-Vörös repertoárját is KISZ bulikon, majd az Irodaház Nagytermében, és a Konzervgyárban rendezvényeken.

Az első országos megmérettetésre a Kék-Vörössel jutottam el, amely már a későbbi nagy Zenith elődje volt. Negyedikes gimnazista voltam, érettségire készültem, amikor megnyertük a megyei vetélkedőt, így indulhattunk az amatőr könnyűzenekarok országos fesztiválján Salgótarjánban. Itt már több nyíregyházi zenekar is indult korábban, ezért minden vágyam az volt, hogy egyszer én is eljussak oda. Az OSZK közreműködésével szállásgondunk nem volt, viszont az utazást, a cucc odaszállítását magunknak kellett megoldani. A sulim is lebeszélt arról, hogy érettségi előtt elmenjek, mert akkor…

Zboray Károly, Roskó Béla, Kóródy Árpád, Csernyus „Csira„ Attila

Megérkeztünk. 1967. május 4. volt, ősrégi gépekkel jöttek a zenekarok. Előszedték a régebbinél régebbi ládákat. Ettől függetlenül a vadi új Karancs Szállodában laktunk, de sohasem aludtunk ott, mert a bandák különböző helyeken léptek fel. Állandóan úton voltunk. Mindenki zenélt. Le sem tettük a hangszereinket. Ez akkora élmény volt nekem, hogy csak na! Éjszaka alvás helyett jam session-ök voltak, állandó tagcserékkel.

Óriási volt. Nyomtuk három napig, nem volt pihenés.

Bronz diplomát kaptunk, hoztuk a városnak. Mindenki gratulált, csak a sulimban nem tapsoltak neki: igazolatlan napok miatt elküldtek a gimiből érettségi előtt másfél hónappal. Ismételnem kellett az utolsó évet. Nem érdekelt, bármennyire bántott, tudtam: a negyediket járhatom újra, de ezeket az álmatlan napokat nem pótolhatja semmi. Most visszagondolva a történtekre, úgy vagyok vele, hogy megérte, mert hosszú távra meghatározta az életemet.

A Kék-Vörös korszak után a srácok ismét elmentek Salgótarjánba, de már Zenith névvel. Én ebben már nem vettem részt, mert a Volánnál már bontogatta szárnyait a Titán nevű együttes. Mindenki hozta saját felszerelését. Itt is volt próbalehetőségünk, de valahogy nem volt az igazi.

Ekkor adódott a lehetőség, hogy a SZÁÉV klubba menjünk, ahol a régi vágyam teljesült. Nagy teljesítményű Selmer erősítőkön játszhattam.

Korábban 1966 ősze óta itt játszottak már zenekarok. Mindig teltházzal mentek az Elektron majd a Black Boys koncertek. Most viszont zenekart kerestek, így mi öten leszerződtünk a „Gangesz" partra, Lakatos Aladár „Csuja" dobolt, Nagy Béla volt az orgonista, Benkő László énekelt, ritmusgitározott, Szviridov István volt a szólógitáros én pedig basszusoztam.

A Kék-Vörösben mi nagyon szép hangszerelt, dallamos zenét játszottunk, hiányzott a kemény rock meg a dögös ládahegyek. Talán ilyen problémák miatt választottam a Titán együttest,

mert itt már bekeményítettünk. Azt a vonalat vittük tovább, amit itt a SZÁÉV klubban Bari Lajosék már bejártak. Mi is nyomtuk a Deep Purple, Black Sabbath meg Jimi Hendrix számait, de például sikeresen feldolgoztuk az örmény Aram Hacsaturjan 1942-ben írt balettzenéjét, a Kardtáncot is. Szviridov gitárjátéka lenyűgözött mindenkit. Nagyon technikás zenész volt, és az még ma is. Rendszeresen minden hétvégén játszottunk és nagy konkurensei voltunk a Zenithnek.

Ahol azután kisebb-nagyobb megszakításokkal meghatározó tag lettél, megkérlek, hogy elevenítsd fel a Vasutas Klubban eltöltött rövid időszakot.

Antal Lajos mérnök volt és komoly beosztásban dolgozott az OTP-ben. Amilyen precíz volt a szakmájában, olyan szinten zenélt is. Pontos kottákat készített, mindig a legújabb divatot követte nemcsak a slágerzenében, hanem az ahhoz elengedhetetlenül szükséges technikai berendezésekkel is. Mindig a legújabb márkájú vagy típusú hangszereket vette meg. Pénzt és energiát nem kímélt, hogy minden olyan legyen, úgy szóljon, hogy a közönségnek tetszen. Bár-zenét játszottunk, de azért ez attól komolyabban fel volt építve, nem az volt a lényeg, hogy „duruzsoljon”. Trióban játszottunk, de volt egy elég hosszú időszak, amikor Pápay Gyuri volt a szólógitáros, „Kis Csuja” dobolt, Lajosnak több billentyűs hangszere, meg mini szintetizátora volt, pedig Rozsnyai Gyuri énekelt.
Erős korszak volt, komoly kis zenekarként jegyeztek minket.

Minden hét végén a kimerítő próbákon több számot is megtanultunk.
Közösen hangszereltünk. Néha az volt az érzésem, hogy Lajos azért hívott a zenekarába, mert én képviseltem a modern „progresszív” vonalat. Én énekeltem például a rock and roll-okat, a The Beatles, Manfred Man meg a Bee Gees nótákat. Az The Animals számokat majdnem kifelejtettem.

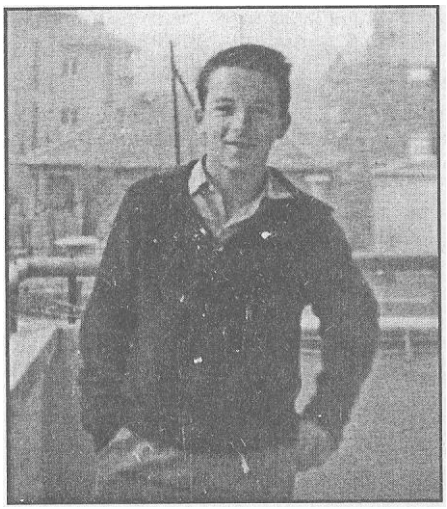
Rozsnyai Gyuri pedig a dallamos olasz slágereket meg Korda György hagyományos sikereket. Nem régen megjelent a műsoros kazettája is, amin Csépány Tomi hangszerelésével és kíséretével énekli azokat a számokat, amelyekkel a Vasutasban és a Szabolcs Bárban is megérdemelt sikereket ért el. „Térden állva” a címe a kiadványnak. Ginocchio Da Te…minden este énekelte, akárcsak Adriano Celentano: „Azurro” című számát.
Amikor a Vasutasban én Eric Burdon bluest énekeltem, Gyuri pedig az olasz meg magyar slágereket, akkor mi jól kiegészítettük egymást, színesebb lett a zenekar repertoárja. Jó kis „edzés” volt, hiszen minden este játszottunk, közben persze én nem feledkeztem meg a rockzenéről sem, mert tudtam, hogy az egyre jobb Zenith újra vár. De ezt inkább a Zboray Karesz „Bütyök” mesélje el, mert ő a ZENITH.

Zboray Károly „Bütyök”

Beceneve a „Bütyök” fogalom, családi neve Zboray tiszteletet érdemel, mert édesapja vízügyi tevékenysége elismeréseként sétahajó is ring a Tiszán azonos névvel.

Mint rockzenész szervezőkészsége, odaadása, szerzeményeinek tisztasága, nevelőhatása nálam csillagos ötöst érdemel, a könyv adatgyűjtése közben kiderült, másoknak is ér ennyit. Hozzám hasonlóan Budapestről „érkezett” ide, mindannyiunk szerencséjére.

A XIV. kerületben, Zuglóban nőttem fel, a Május 1 téri általános iskolában tanultam. Mint a legtöbb suliban, már ott is voltak tini zenekarok. A hetedikesek-nyolcadikosok általános iskolai klubokban próbálták tehetségüket.

Zongora, gitárok, dob, szinte mindenhol a divatos felállásban játszottak. Egy zongorista gyerek, Fábián Tibi volt az első zenésztársam az osztály klubdélutánokon 1962-1963-ban. Átgombolós twist ingben, meg trapéz nadrágban léptünk fel utolsó évesként. Apám hozott „ruszkiból” egy dobozgitárt, amin magamtól kezdtem el pötyögni. Gitártanárhoz a nővérem járt, tőle lestem el az alapokat, de nekem nem volt türelmem ahhoz, hogy klasszikus gitárleckéket vegyek. A szomszédunkban lakott egy zenebarát Kocsis Árpi, aki „lelépett” időben. Gyakran áthívott a lakásukra és mutatta az új dolgokat.

Volt egy klassz világvevő rádiója, amin aránylag tisztán tudta fogni a Szabad Európa Rádió (SZER) adásait. A She Loves You meg a Please, Please Me, illetve a Twist and Shout című Beatles számokat ott tanultam meg. A házibulikon pedig Cliff Richard-tól a The Young Ones-t meg a gyönyörű Shadows gitárzenét hallgattuk. Amikor a Beatles együttest először meghallottam, hát teljesen lehengerelt. Egy hétre előre már egyeztettük az óránkat, hogy mikor lesz a SZER-en Cseke műsor. Órákkal a várt a program előtt ott ültünk a rádió előtt és antennát szereltünk, rugdostuk – tekertük, hogy minél tisztábban szóljon. Akkor még felvenni csak kevesen tudtak, mert Pesten csak egy-két gyereknek volt magnetofonja.

Hárman hozták egy-egy házibulira, mert olyan nagy volt, mint egy asztal.

A Beatles hatására kezdtem el komolyabban gitározni. Zuglóban az Erzsébet Királyné útján egyre több beat fazon lakott. Szombatonként kikönyörögtük, hogy engedjenek el a Danuvia Művelődési Házba. Ott játszott már 1964 elején a Liversing együttes. Iszonyatos rendőrkordon, motozás, ellenőrzés belépésnél és kilépésnél is egyaránt. Fónagyra a gitárosra emlékszem meg arra, hogy akkor ott már énekelt a Charlie. Ők azután leléptek és jött a Zsomboi meg a Szendrődi Zsolt gitárosok. Árgus szemekkel néztem, ahogy az Égi lovast meg a gyönyörű Shadows-okat gitározták a buli elején. De azután inkább Rollingokat, Pretty Things rhythm and bluesokat és korai Them-eket nyomtak. A törzsközönség még a próbáikra is lejárt, így szombatra a srácok meg a lányok közül többen jegyezték, hogy melyik menő számot tanulta be a Liversing. A próbán hallottakra várt az egész rajongótábor, mert tudták, hogy kb. mikor jön például a Gloria. A táncolást abbahagyták és nézték a zenekart, mintha koncerten lettek volna. Más bulikra is jártam, hiszen nagyon népszerű volt már a Dogs, Omega és Radics Béla Atlantisz együttese.

A Dogs elődjére a Scampolo-ra jártál?

Nem mert akkor 1958-ban még kissrác voltam, amikor a Komárék már rock and rollt játszottak. Inkább a Metrót néztem meg párszor a nőveremmel, amikor még Zenith volt a nevük. Hatalmas szám volt, ahogy felléptek a Fővárosi Nagycirkuszban. Négy-öt zenekart meghívtak, de a jegyeket már fél évvel korábban elkapkodták. Kint a ligetben nagyobb tömeg volt, mint bent a Cirkuszban. Akkor hallottam a Bajtalát, amint játszották a Cigánylányt. Sokáig én is énekeltem és rajtam is maradt, hogy ez az én szerzeményem. Nagy buli volt a ligeti. Később megnyílt a Metro Klub, de én oda már nem jártam, mert akkor már Nyíregyházán tanultam.

A Kossuth Gimnáziumban alakult egy építőipari és vízügyi tagozat. Mivel édesapám Nyíregyházán a Vízügyi Igazgatóság igazgatója volt 25 évig, azt szerette volna, hogy a családi hagyomány folytatódjon, és én is ilyen szakmát tanuljak és legyek vízügyi szakember.

Vizes is lettél, meg kossuthos gimnazista. Volt akkor a Kossuth-nak zenekara?

Áh, dehogy. A Búza téren laktam, Lengyel Zsolttal egy lépcsőházban, gyakran járt hozzá Orosz Péter meg néhány haverja. Esténként a piaci asztalokon próbáltunk. Összejöttünk egy páran. Volt aki sztaniolpapírt tekert a fésűre és azt fújta, volt aki szájharmonikázott, az egyik dobolt az asztalon, én gitároztam és énekeltem azt a pár Beatles, meg Roy Orbison számot, amit a pestiektől ellesegettem. Egyre többen lettünk, néha 40-50-en is körbeálltak minket. Jött egyszer egy srác, Farmernek becézték.

Kérdezte, „honnan tudod ezeket a számokat?” Mondtam, hogy pár napja jöttem Pestről, ahol már nagyon mennek ezek a slágerek és biztos, hogy hamarosan mindenhol követik ezt. Ő mondta, hogy ez már itt is divat, sőt említette, hogy van egy srác, aki szintén tud néhány Beatles számot.
Megígérte, hogy bemutatja. Nemsokára jött is a Buss Bélával, akit én előtte való napon ismertem meg a színház környékén. Azonnal zenekart alakítottunk.

Azt gondoltuk, hogy Orosz Peti doboljon, mert ő verte a legjobban a padot, meg a fazekakat, Lengyel Zsolt pedig legyen a basszusgitáros. Zsolt később nagyon jó gitáros lett, hiszen Jack Bruce futamokat is megcsinált, de akkor ott a kezdő lépésnél még fogalma sem volt a bőgőzésről. Gyakran járt közénk Nógrádi Tamás, aki pár házzal arrébb lakott a Búza téren és neki is nagyon tetszett a skiffle zene, amit ott produkáltunk. Ő sem tudott basszusgitározni, de mindenképpen be akart szállni közénk. Jól álltak anyagilag, így másnap már vett is egy négyhúros gitárt. Így kerültünk a Móricz Zsigmond Művelődési Ház földszinti klubjába, oda ahol most a Banhof Music Klub működik.

Egy kis pianínó állt a sarokban, amin azután Garamvölgyi zongorázott és egy nagyon egyszerű dobfelszerelés is előkerült, amin többen is próbálkoztak. Volt egy időszak, amikor Istvánfy, majd Kóródy Árpi, Orosz Péter és Czegle Tibi dobolt. Hétköznapokon komolyan próbáltunk, beállítottunk egy-egy számot és mivel erősített hangszereink nem voltak, csak a zongora, dob, meg az akusztikus gitárok szóltak még, a diáklányok „kikeményített” matrózblúzainak „gyűrődését” is lehetett hallani. Minden szombaton így mentek a bulik. Innen kell számítani a gyökereket.

Amikor már lehetett kapni a hangszerboltban elektromos Jolana gitárt.
Azonnal vettünk. Nagy nehezen kikínlódtuk, de megszereztük. Ilyen hangszerekkel igazoltunk át a József Attila Művelődési Házba. Itt már volt 10 W-os mozierősítő, meg tölcséres hangszóró is pár darab. Gulya István volt az első technikusunk, ő bütykölt ezekből – némi külső segítséggel – elfogadható hangfalakat. Először Nógrádi Tamás basszus szettje lett komplett. Ezeket a ládákat hordtuk át nyaranta a Jerevánba.

A Jereván sörkertben Kék Csillag együttes néven kezdtünk, majd a híres hangszer és hangfalkészítő angol Vox (hang) jól csengő márkanév lett a dobunkra festve. Nyaranta már kora délután kezdtünk játszani a Shadows számokat, majd estefelé jöttek a beat és a rhythm and blues klasszikusok. Buss Béci nagyon precíz gitáros volt. Arra törekedett, hogy a The Hollies, The Searchers, The YardBirds nóták tökéletesen, hangról hangra eredetiben szólaljanak meg. Nagyon sokat próbáltunk, de meg is lett az eredménye. A közönség hálás vevő volt az előadásainkra, és így állandó volt a teltház. Megterített asztalok, sűrűn forduló pincérek, estébe nyúló táncpartik jellemezték a Jerevánt, aminek nem egyformán örült a vendég és a közelben lakó. A Szabadtéri Színpadot is „bezavartuk" néha.
Tervezték a sörkert befedését, áttelepítését, lebontását. Hála az égnek, ma is szórakoztat.

„Városunk egyik szórakozóhelyének a Jereván kerthelyiségnek alapkövét 1926-ban rakták le a Benczúr téren. A meglehetősen nagy népszerűségnek örvendő Jereván időközben kinőtte a cipőt, elavult, korszerűtlenné vált. Kulturálatlanok a mellékhelyiségek, a vendégek előtt kénytelenek 80-100 láda sört tárolni, mert máshol nincs rá lehetőség. A forgalom nagy, s erre elegendő egyetlen példát mondani: a nyáron három hónap alatt 70 ezer adag fagylaltot adtak el. A szórakozóhely – népszerűsége ellenére – sok bosszúságot is okoz. A környéken lakók panaszkodnak, hogy a zene miatt nem tudnak nyugodtan pihenni. Amióta megindult a rendszeres előadás a Szabadtéri Színpadon, növekedett a panaszok száma. Kifogásolják – és nem is alaptalanul – hogy a Jereván zenekara zavarja a filmvetítést vagy színházi előadást. Mindezt figyelembe véve a Meszöv felajánlotta, hogy átépíti a Jerevánt. Azonban a különféle korlátozó rendelkezések miatt erre nincs lehetőség. Most azonban a Vendéglátóipari Vállalatnak van elegendő pénze és napirendre került az átépítés. Az elképzelések szerint a mintegy másfél millió forintos beruházásból készülő létesítmény három oldala teljesen zárt lenne, a Széchenyi utca felőli rész pedig nyitott, de szükség esetén tolható üvegfallal zárttá tehető. Ilyen módon a zene nem zavarja a szabadtéri előadást, de a környéken lakókat sem,

hiszen a park a Széchenyi utcai részén többnyire közintézmények vannak. Az átépítés gondolatát viták, tárgyalások sorozata követte, melyek egyetlen probléma körül forogtak: maradjon-e a Jereván a mostani helyén vagy máshol építsék fel. Egyesek szerint a mostani hely megfelelő, mások a színház előtt szeretnék elkészíttetni, de akadnak, akik a bujtosi rész mellett foglalnak állást. Kétségen kívül mindegyik elképzelésnek vannak előnyei, hátrányai, s végleges döntés előtt valamennyit mérlegelni kell. Mégis a legcélszerűbbnek a jelenlegi hely látszik. S a Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága is ezt választja, akkor javasoljuk egy olyan épület tervezését, mely jól illeszkedik a park adottságaihoz, hangulatához.

A legfontosabb követelmény viszont, hogy a zene ne zavarja a szabadtéri előadást, de a környéken lakókat sem."

Csendélet Vox módra

Az illetékesek keresték a megoldást arra, hogy a zene ne zavarja a környéket. Nekünk is célunk volt ez, hiszen jól éreztük itt magunkat. Őszintén meg kell azonban jegyeznem, hogy a 10 W-os mozierősítőkből akkora hangerő sem jött ki, mint mostanában egy-két autó beépített hangfalából. Ennek ellenére Buss Béla már nagyon rászállt a The Rolling Stones számokra, és amikor 1965-ben az I can't get no Satisfaction kijött a Kövektől, elsőre kiszúrta. A Vox-nak akkor az nagyon magas volt, hiszen torzítók nélkül nehéz azt a hangzást visszaadni. Lázas pick-up tekercselések jöttek. Több jó megoldás után, a legjobb egy eredeti Forte pick-up lett, amit Csehszlovákiából hoztam. A Satisfaction ezután úgy szólt, ahogy kellett és mindenkit kielégített.

A Vox ősztől a József Attila nagytermében játszott minden szombaton és vasárnap. Alig vártuk, hogy eljöjjön a hétvége és megszólaljon a cucc.

De nemcsak mi vártuk, hanem sokan a szórakozni vágyó fiatalok.

Felkapott hely volt a klub. Egyre többen megismertek bennünket, aminek a sorozatos bálok, vendégszereplések és amatőr tánczenekari vetélkedők sikerei lettek jutalma.

Az 1966-os megyei vetélkedő döntőjében is hatalmas ujjongással fogadta a törzsközönség a Vox-ot, de a zsűrinek mégis más volt a véleménye. Nem tetszett az átlagostól hosszabb haj, cúgos csizmák, fekete nadrág, fekete garbó, sárga kitűző Vox felirattal. Merészek voltunk, nem vállaltuk, hogy úttörő nyakkendőben lépjünk fel. Beat muzsikát játszottunk torzítóval. Sok volt. A Vox név sem tetszett mindenkinek. A rajongók a fél várost teleírták vele. A rendőrség valamilyen titkos üzenetként olvasta a falakon díszelgő három betűt. Aréna és nagy cirkusz volt. Többször behívattak a rendőrségre, és nemcsak engem.

A Vox lassan bomlani kezdett. Nógrádi Tomi Budapestre költözött, a helyére beugró Kóródy Árpival mi pedig a Postásba mentünk, és megalakítottuk az Apolló nevű alkalmi zenekart.

A Postás Kultúrotthonban mindig működtek zenekarok. Kovács Győzőék, Zachárék és közvetlenül előttünk Bánszkyék. Csépány Tibi későbbi Zenith tag basszusgitározott és a franciaországi Dijonban született Kocsis Ilona „Kika" énekelt francia és angol slágereket. A zenekar pedig főleg The Beatles számokat játszott. Ők leléptek és ismét zenekart keresett a Postás. Így indult az Apolló. Az egyik bulinkra bejött az akkor nagyon erős Kék-Vörös szaxisa Bozsik Tamás és kérdezte, nincs-e kedvem elmenni velük egy bálba zenélni. Kifogásokat kerestem, mert éreztem, hogy én még nem tudok eléggé gitározni, illetve az ún. szórakoztató vagy báli muzsikákat nem ismertem. Rakamazon egy bálban léptünk fel és kottából játszottam a vendéglátós nótákat. Nagy részét nem ismertem. Teljesen más volt a repertoárjuk, mint a Vox-nak vagy az Apollónak. A dixielandeket, azokat nagyon bírtam, mert részben imádtam, ismertem, szerettem, meg klasszul be voltak állítva fúvósokkal meg zongorával. Arra kértek, hogy szálljak be ezekbe a számokba is. Nekem meg rock and rollokat kellett énekelnem meg gitároznom. Sok Beatlest meg Rollingot előszedtem.
Ehhez meg ők konyítottak valamit, mint én a vendéglátós nótákhoz.

A Kék-Vörös együttesnek ugyan volt két jó gitárosa is, de Vizer Béla és nem sokkal utána Zongor Árpi is Budapestre ment, belőle nagyon jó jazz gitáros és karmester lett. Sajnos nem sokáig játszottam együtt velük. Az Apolló együttesből áthívtuk Kóródy Árpit basszusozni és beajánlottam Bozsik Tamásnak a nagyon tehetséges trombitás, gitáros Roskó Bélát, akivel mi már a Vox idején is közös strandfellépéseket tartottunk. Tamás, mint Gelkás már erősítőket és hangfalakat is gyártott, így nagyon jó cuccunk lett.
Az újjáalakult Kék-Vörös együttessel egyre népszerűbbek lettünk. Az Irodaházban játszottunk és állandóan OSZK kiközvetítésű bálokon szórakoztattuk a nagyérdeműt. 1967 májusában,

miután megnyertük a városi majd a megyei tánczenekarok vetélkedőjét, már a 3. Salgótarjáni Amatőr Könnyűzenei Fesztiválra mentünk, ahol a rangos mezőnyben bronzérmet szereztünk.

Csernyus „Csira", Lőrincz, Kocsis Klári, Zboray, Roskó, Kóródy

A bronz diplomáért három különböző dalt kellett megtanulnunk és előadnunk. Adtak egy nyers kotta anyagot. Ezt kellett meghangszerelve előadnod. Volt egy másik kötelező nóta is, – és aminek örültünk – a harmadik egy saját szerzemény lehetett. Mind a hármat magyarul kellett énekelni. Ez később minden országos versenyen előírás volt. Egyre jobb lett Nyíregyházán a klubélet, egymás után nyíltak a vállalati, üzemi, gyári ifjúsági klubok. Ahogyan évek óta létezett a Postásban és a Vasutasban zenekar, egyre másra igényelték az önálló nagy cégek is. A „Gangesz" partján már nagyon ment az Elektron a SZÁÉV ebédlőjében, és rövidesen a konzervgyár is lehetőséget látott ebben. Minket szerződtettek le, és minden lehetőséget megkaptunk, hogy próbálhassunk, koncertezhessünk.
Egyébként a bronzdiplomát is úgy nyerte a Kék–Vörös, mint a Nyíregyházi Konzervgyár zenekara.

Sorozatban írtuk és hangszereltük a saját számokat. Az országos amatőr fesztiválok mellett a „Ki mit tud?" városi, járási és megyei vetélkedősorozatai is egyre népszerűbbek és nívósabbak lettek. Tehetséges fiatalok tűntek fel a mezőnyben. A velünk éneklő Kocsis Klári

is nagy reménység volt, de orvosi tanulmányai miatt csak az érettségi vizsgákig volt az énekesnőnk.

„Az 1968-as Ki mit tud? megyei eseménysorozata vasárnap a nyíregyházi színházban maratoni műsor volt: hat óra alatt negyvennégy produkciót mutattak be a szabolcsi fiatalok.

A ’68-as Ki mit tud? – úgy tűnik – megtöri az elektromos gitárzene hegemóniáját. Már a megyei döntőn sem a zenekarok és táncdalénekesek között alakult ki a legnagyobb versengés. Bár hat énekes és hét együttes vett részt, legtöbbnek már nem volt igazi közönségsikere. A fiatalok egyre igényesebbek és nem veszik szívesen a Zalatnay, Kovács Kati vagy a Máté Péter utánzatokat, vagy éppen az Atlantisz zenekar „másodközlését”.
Azoknak az előadóknak volt sikere, akik önálló elképzelést, saját színt valósítottak meg. A megyei Ki mit tud? zsűrije nyolc produkciót javasolt az országos válogatóra, s további tizenötöt tárgyjutalomban részesített. A továbbjutók: A nyíregyházi Vasvári Pál Gimnázium irodalmi színpada, Pongrácz Judit (vers), Noviczki Miklós (zongora), Budai Lívia (klasszikus ének) „Szabolcs néptáncegyüttes, Fodor akrobata trió, Kocsis Klára (táncdal) és a Kék – Vörös tánczenekar” (KM ’68 ápr.)

Kocsis Klára

Bő harminc évvel ezelőtt a színházban a tizennégyezer nyíregyházi fiatal pár száz jelenlévő nézője véleményt nyilvánított a megye könnyűzenéjéről azzal, hogy csak azoknak az előadóknak – Kocsis Klára és a Kék – Vörös együttes – szavazott bizalmat, akik saját szerzeményei, önálló elképzeléssel, a kor követelményét figyelembe véve szerepeltek. Ez a tendencia országosan is mérhető volt, mert a Ki mit tud? után három hónappal megrendezték a legnagyobb össznépi bulit, a Táncdalfesztivált.

„Több, mint ötmillió néző ült a televízió képernyője elé és ebből kétmillió diák figyelte a felnőttek egyre szépülő, csinosodó világát. Nagy részük kisdobos és úttörő volt, a

nagyobbak mozgalmát a KISZ „romantikus”, játékos módszerekkel irányította, s csak úgy játszásiból tett próbára 350 ezer középiskolást, 200 ezer szakiskolást. A legtöbb baj 84 ezer egyetemi és főiskolai hallgatóval volt, akik egyre jobban fészkelődtek, mondván:
ne csak a KISZ képviselje a hallgatókat a kari tanácsokban. Lett is hallgatói képviselet, naná, hogy kiszesekből, mégsem emiatt „tetőzött az ifjúsági probléma”. Nem tudjuk pontosan, hogy a könnyűzeneinek álcázott nemzedéki párbajok, az olasz slágermaffia San Remo-i üzletei, vagy az egyre elfogadhatatlanabb, hagyományosan giccses érzelemvilágú táncdalok újbóli szalonképessé tétele, esetleg egyfajta körvonalazhatatlan tömegigény sarkallta-e a kulturális vezetést arra, hogy megrendezze a táncdalfesztivált. Bárhogy is volt, a fesztiválnyarak a legnagyobb össznépi üggyé, valóságos társadalmi eseménnyé váltak 1966-1972 között. A zenével és a magatartással egyaránt szemben álltak a „céhbeliek”, akik támaszt találtak a régihez ragaszkodó, konzervatív emberekben és a régit – a szidott, de az együttélésben már elfogadott régit – megszokott társadalom különféle intézményrendszereiben. A felnőttek „társadalmának” jelentékeny tömege viszolygott az újtól, más és más okokból, de mindenképp zavarta ez az új zene: jobb esetben a hozzáfűződő új magatartás miatt, rosszabb esetben – régi beidegzéssel – messzemenő erkölcsi és politikai követelményekkel kapcsolva össze mindezt, még rosszabb esetben a megmerevedett ízlés és magatartás tartalmi idealizálása alapján fordulva dühödten szembe vele.

Ez az ellenállás, mint mindig, ha valami tényleg erős és életképes áramlattal találkozik, inkább erősítette, mint gyengítette az új zene híveit…
Lejátszódott – mint már annyiszor a történelemben, amikor valami új stílus új magatartás formájában jelentkezik – a régivel való küzdelem. Ennek volt egyik „arénája” a nyilvánosság előtt a táncdalfesztivál. A kulturális és zenei szervek kitűnően rendezett szervezési és propagandaakció keretében adták végül is áldásukat az új irányzatra, fenntartva a régit is, valamint szerencsésen lefölözve a már beérett mozgalom gazdasági sikerét és népszerűségének hasznát. A küzdelemben a régi stílus minden eszközzel megpróbálta fenntartani uralmát, jelentőségét. Eszközei pedig voltak, hiszen kézben tartotta a kulcspozíciókat (pl. a rádiót és a televíziót). Az új stílus viszont elég erős volt, és képes arra, hogy először a hivatalos intézményen kívül nyerje meg a tömegeket annyira, hogy kívülről ostromolhassa meg a kulcspozícióban levő „régit”. A régi stílus és képviselői először megpróbáltak küzdeni, majd amikor látták, hogy tényleg erős az ellenfél, osztozkodni. Mivel még erősebb volt és tömegeket hódított, a régi átvette módozatait, eszközeit, megpróbált annak ruhájában, annak jelvényeivel győzni. Differenciált küzdelem kezdődött népszerűségért, pénzért…hatalomért” és azért, hogy ki kinek a vitorlájából milyen szelet

foghat ki. A tánczene konzervatív irányzata és a modernebb fiatalok képviselte irányzat között az első nyílt ütközet az első táncdalfesztivál alkalmával zajlott le. Itt éppen úgy küzdöttek a közönségért a hagyományos táncdal képviselői, mint a beat, amely először kapott nyilvánosságot és csaknem azonos küzdőteret. „Más ez a szerelem, más ez a bizalom, más ez a csók, ez a csoda, ez a nyugalom…" énekelte Toldy Mária, G. Dénes György szövegét, aki pontosan tudta, hogy a sláger lényege: mindig valami végtelenül egyszerű igazság kimondása. A másik nagydíjas öntudatosan vágja a hűtlen férfi fejéhez: „Nem leszek a játékszered, ha már a mindened nem lehetek soha én!" Az igazi meglepetést azonban az Illés zenekar „Még fáj minden csók"-ja okozta, messze megelőzve a Metróék „Mi fáj, gyere mesélj"-ét. A háború első ütközetében levelek ezrei képviselték azt a dühödt tiltakozást, amit a dalénekes Szörényi Levente váltott ki egész nemzedékének nonkonformizmusát kifejező fájfájfájával, bizony ösztönösen is jól rátapintva, hogy kinek fáj." (Losonczi Ágnes: Zene – ifjúság – mozgalom 74.)

Koltay Gábor: Szörényi – Bródy könyvében található cikk, illetve levelek közül, íme, néhány:

„Tegnap lezajlott az I. magyar táncdalfesztivál utolsó elődöntője is a Madách Színházban. Ezúttal nem a hatvantagú szimfonikus zenekar ült a színpadon, hanem négy gitáregyüttes. Könnyen elképzelhető, hogy a tegnap hallott 19 dal közül nem egy megállta volna helyét az előző műsorokban. Amikor megszólaltak, szinte vártuk, mikor lépnek be a hegedűk és rézfúvók, a romantikus ellenmelódiák. S vártuk, vártuk sokáig, mikor szólal meg végre az igazi, gitáregyüttesre elképzelt, modern szám.
Egyértelműen csak a zsűri legmagasabb pontszámával jutalmazott utolsó számot „Még fáj minden csók" az Illés együttes és Szörényi Levente előadásában sorolhatjuk ide!" (Esti Hírlap 1956. július 22.)

„Tisztelt Szörényi Elvtárs! Ahogy a képernyőn elnéztem Önt, tökéletesen elhiszem már és megértem Darvin tanításának lényegét, hisz ezt igazolja csodálatos szőrzete, amit frizurának már nem is mernék nevezni, s az az ugatva, szaggatottan előadott monológ, amely őseink emberré válásának kezdetén hangozhatott fel először. Nem beszélve arról az émelygősen megjátszott fájdalomról, ami talán illett a régi kényeskedő grófkisasszonyokhoz, - de a mai dolgozó ifjúsághoz? – már megbocsásson! – Igaz, hogy a közönség tombolt, de nem tudom megérteni, miért? Pedig higgye el, én sem vagyok még 60 éves, sőt még sokára is leszek annyi. Mégsem tetszik ez a nyugatot mintázó modora, frizurája (amit csodálatosképpen nem is olyan régen még kigúnyoltak)" 1966. július egy néző a sok közül.

„Nagyon sokszor halljuk, hogy mennyire elterjedt a huliganizmus.
Érdekes, hogy eddig erről nem hallottunk. Csodálom, hogy a mai rendszerben, melyben ezt annyira szidják, nem tesznek ellene semmit. Néztem a táncdalfesztivál harmadik elődöntőjét, és nagyon megdöbbentem, mikor hallottam, hogy a Szörényi Levente által előadott szám mennyire tetszik a fiataloknak. Én is fiatal vagyok, de ezt túlzásnak tartom. A legjobban azon csodálkoztam, hogy a zsűri idősebb tagjai is mennyire felpontozták a számot. Talán nekik is tetszett? Nem volt példa még arra az eddigi időkben, hogy a fiatalok így „szórakoztak". A szórakozásnak van más módja is.
Nagyon el tudom ítélni azokat, akik erre a viselkedésre lehetőséget adnak."
(Levél a Televíziónak 1966. július)

„Szörényi Levente.
Tisztelt Művész Úr!
Ezúton is köszönöm, hogy felismerve a Magyar Televízió első táncdalfesztiváljának jelentőségét, a hangversenyekre lelkiismeretesen készült fel. A fesztivál egyik célkitűzése, hogy új magyar slágerek szülessenek.
Ezért kérem, hogy az elkövetkező időkben fellépésein, a fesztiválon elhangzott számát tartsa műsorán. Örülnék, ha kérésem egyetértésre találna Önnél. Budapest, 1966. augusztus 2. Bánki László szerkesztő.

Az idézett véleményekből, levelekből érezhető, hogy ízlések, világnézetek, életfelfogások különbözőségei elemi erővel törtek elő, eddig rejtve tartott szelepekből. Pál Zsuzsa: „A kisemmizett lélektől az életbölcsességig" cikkében olvasható:

„A szelepet kiengedők, a tiltottból, félig tűrt kategóriát bevezetők csak úgy támogatták volna az úgynevezett beatzenekarokat, ha azok cserébe betartják a játékszabályokat. Ehelyett '67 márciusában Szörényi Levente bejelenti a Show – hivatalban Vitray Tamásnak, hogy az Illés zenekar hiányozni fog az össznépi mulatságról. A triumvirátus másik két tagja (Omega, Metro) is statiszta szerepre kényszerült, de a botrány mégsem maradt el. A vadóc beatlány szerepében tündöklő nagydíjas Zalatnay miniszoknyája a „kicsi a Budapest, nagy a belátás" – féle vitákat provokálta és valóban, nem kellett várnia holnapig, hiszen még ebben az évben egyenrangú sztárja lett a Nagy Hatosnak (Illés, Omega, Metro, Koncz, Kovács, Zalatnay). A fesztiválra beérkezett 649 008 közönségszavazat önmagában érzékelteti, hogy Nemény Béla és az Atlantisz együttes „Drága bakter úr"-át egy egész ország kéri könyörögve: nyissa fel a sorompót és hívjuk a Kovács Józsit elhagyó hűtlent: Jöjjön vissza, hozza el a tavasz dalát! Az

1968-as III. Táncdalfesztivál minden idők legnagyobbika, igazi parádé, slágerszemle volt. Az ország egész évben lázban élt, hiszen hiába maradt távol az Illés ’67-ben, a beatzene közben valóságos mozgalommá, az ifjúság érték – és életforma – változásának sajátos érzelmi forradalmává nőtte ki magát, melyet rendkívül érdekes módon inkább erősített az egymás közötti ízlésháború. Nemcsak a tettlegességig fajuló Illés – Omega – Metro harcokra gondolunk, hanem a frissen született pol-beat, folk-beat igényesebb követőinek táborára is. Az a politika, amit felülről elvártak, legfeljebb a „Ki ölte meg Kennedyt?” oknyomozó őrjöngéséig terjedt, mégis paradox módon a ’67-es pol-beat fesztivál teremtette meg a szemnyitogató Dinnyés dalokat, a szoci karrieristák, a rettenetes emberek, a reklám urak korrupt világát leleplező szándékot. 1968-ban Illésék már nyíltan politizálnak, a Forradalmi Ifjúsági Napok záró rendezvényén is színt vallanak „1848. március 15.” című dalukkal. Tehetik, mert az Ezek a fiatalok című film sikere szinte a mítoszok magaslatára emelte harcukat és személyüket. 1968. augusztus 18-án, vasárnap éjjel az Erkel Színházban csatát nyertek.

„Amikor én még kissrác voltam” című dalukkal diadalmasan iskolázták le a mezőnyt, a 11 kioszthatóból díjból ötöt megkaptak. Pedig ezen a csúcsfesztiválon mindenki ott lehetett, akinek akár a legkisebb köze is volt a „tánczenéhez”, hiszen a táncdalfesztivál elnevezés gyűjtőfogalma volt a Szörényiék által giccsparádénak nevezett mixtúrának, melyben volt operett és operaária – utánzat, musical, jazz, sanzon (még sanzonbizottság is) pop-rock, népdalátirat, népies műdal, de leginkább táncdal és táncdal…”

A Kelet-Magyarország 1968. július 23-i számában Szilágyi Szabolcs is véleményt formált.:

„A tavalyi fesztivál azóta slágerré vált dallamai még a fülünkben csengtek, amikor Zalatnay Sarolta idei „számocskájával” megkezdődött a táncdalfesztivál ’68 minden eddigit felülmúló (nívótlanságban) első futama.

Az elsőtől a huszadik számig igyekeztem megfogalmazni a táncdal fogalmának definícióját, s bevallom, nem sikerült, csak miután kikapcsoltam a készüléket. „Táncdal az, amire táncolni lehet” – vélem, s állítom, s ha kell, bizonyítom is az egyetemes tánckultúra több ezer éves történetével. Az ellenkezőjét csak mostanában fedezhetjük fel. Most táncdal lett az, amire semmiképpen sem lehet táncolni. Érzelmes, szirupos szöveg, andalító melódia. Minden dal egy képet juttatott eszembe: mintha egy csalódott suszter egy mindig egyforma, kopott kaptafára rózsaszín és hupikék cipőcskéket csinálna csak azért, mert egy évben egyszer kiállításon kell szerepelnie, s bízik abban, hogy valamelyik cipőcske elkel az igénytelen

piacon. Mondhatnánk azt is, hogy a tánczene a fiatalok muzsikája. Az ifjúság jelzője pedig a vidámság. Ezek a zömükben szomorú számok tehát semmiképpen sem a fiatalság igényeire születtek. Már hallom az ellenérvet: volt jó szám is. Valóban! Pápai Faragó László és a Syrius együttes beates mulatása kedves humort, fiatalos vidámságot, jó ritmust csempészett a Madách Színházba. Dobos Attila is tartotta formáját, száma feltehetően slágerré nemesül napokon belül. Igen ez még csak az első elődöntő volt.
Az igazi jó számok, a slágerbombák még talán raktáron pihennek. Majd meglátjuk, meghalljuk."

A folytatás összefoglalóját Kopka János augusztus 6-án a Kelet-Magyarországban megjelent cikkében olvashattuk.:

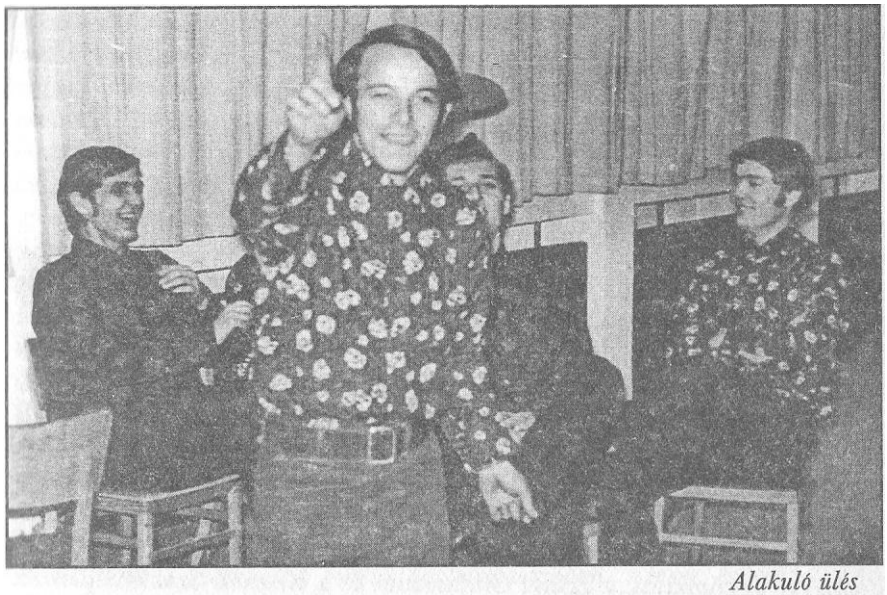
„Hatvan új magyar táncdal, néhány felszínre került szerző és ifjú énekes, háromszor százhúsz perces szórakozás – ez a rádió és a televízió – idei táncdalfesztiváljának a mérlege. És ez nem rossz mérleg. A közönség véleménye a számok többségének értékelésénél persze megoszlik, ez is természetes. Hiszen a tévé előtt nemcsak tizenévesek ültek, de véleményt mondott az idősebb, s ezért talán igényesebb generáció is. Végülis abban megegyezünk, hogy ettől a műfajtól sem várhatunk többet, mint mondjuk a filmek vetélkedőjétől, ahol szinte törvény, hogy ha a bemutatott művek egytizede jó, máris megérte. A táncdalfesztivál három elődöntője sem jobb sem gyengébb. Hozott két-három egészen nívós dalt, mint a Színes ceruzák, a Mesélj a nőkről, az Egyszer vagy fiatal, s talán elsősorban a Kislány a zongoránál (a Madách Színházban ülő közönség már a helyszínen kikiáltotta ezeket slágernek). Közben, amikor a rádióban halljuk a friss dalokat, utólag tapasztaljuk, hogy mi kell a slágerhez: hallani azokat. Így lett divatos, kedvelt szám a Mama, a Beates magyar úr, s az, Amikor én még kissrác voltam. Fejlődött, vitathatatlanul nagyot a magyar tánczene, s ez nem kis részben érdeme a fesztiváloknak. A mostani hatvan szám közül már alig találunk olyat, amely még négy éve is az uralkodó irányzatot képviselte nálunk. Nem sajnáljuk a hamis romantikájú, érzelgős, émelygős, szirupos melódia és szöveg részbeni visszavonulását. S csak üdvözölhetjük azt a fordulatot, amely bekövetkezett. A fiatalos, a lendületes, a ritmusos tánczene trónfoglalását, azt, hogy az útkeresés eredményeképpen változik a tömegízlés, a nyugalom divatos számok plagizálása helyett megteremtették a magyar tánczenét, a hazai beatet. Nem soroljuk ide a táncdal címén előadott pric-prac-pruccot."

Több cikket is idéztünk, több véleménynek helyet adtunk, azért, hogy illusztráljuk az 1966 és 1968 között zajló hazai könnyűzenei életet és a megoszló véleményeket. És még

nincs vége. Egy 1998-ban napvilágot látott közvéleménykutatási eredmény is alátámaszt lényeges történéseket, példának okául azt, hogy a beat nemzedék példaképének (főleg a beatzenészek) tartott The Beatles együttes is ebben az időben váltott és a visítozó tömeg helyett az elmélyült stúdiómunka mellett döntött, bebizonyítva különleges képességüket.

„A hírek szerint elkészült az eddigi legátfogóbb közvélemény kutatás minden idők ezer legnépszerűbb pop és rockzenei albumáról. A csaknem három évtizede feloszlott Beatles pedig ezúttal is tarolt: az első ötben négy albuma szerepel! Minden jel arra mutat tehát, hogy a legendás liverpooli négyesfogat megítélésén nem fog az idő. Politikusok, népeket megváltani ígérő váteszek tűnnek el nyomtalanul a történelem süllyesztőjében, ám John, Paul, George és Ringo marad. Marad az emlékezetekben, a szívekben, a valóban felejthetetlen dallamokban. Bizonyára nincs vége a titok megfejtésére irányuló próbálkozásoknak sem. Érthető. Kit ne izgatna, hogy mi volt az ismét csúcsra ért Revolver, a Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band, a dupla fehér album, vagy az Abbey Road titka. Gondoljunk csak bele: a Revolvert a mostani közvéleménykutatás elsöprő győztesét 1966-ban tehát 32 évvel ezelőtt dobták piacra! Harminckét év! Atya úr isten, mi minden változott azóta! De a Beatles zene népszerűsége nem. Mi a titok?
Csak sejtéseink vannak. Mondjuk olyan elavult erény, mint őszinteség.
Hogy nekünk hozzánk, meg értünk szólnak." (V.I. Kurir 1998.09.11.).

A nyertes album tehát akkor jelent meg, amikor Budapesten, az első Táncdalfesztiválon Szörényi Levente a nagy port kavart szerzeményét énekelte. A Sgt. Pepper's azaz a Bors őrmester című Beatles stúdióalbum rá egy évre, 1967. június 1-én. A dupla White album fehér borítóval pedig éppen akkor, amikor a Zenith együttes megalakult.

Alakuló ülés

Ki mit tud? Városi, járási, megyei, valamint országos amatőr könnyűzenei fesztiválok, táncdalfesztivál, konzervgyári bulik. Zajlott az élet 1968. nyarán a Kék – Vörös együttes házatáján. A Beatlesek sorra jelentették meg értékesebb úgy mondhatjuk „elvontabb" lemezeit. Mire készült a Kék – Vörös együttes, kérdezem a kis kitérő után Zboray Károlyt, „Bütyököt":

A Kék – Vörös zenekar képzett zenészekből állt, de elképzeléseik, céljaik eltérőek voltak. Bozsik Tamás és Csernyus „Csira" Attila a hagyományos jazz-swing tánczene híve volt. A Kóródy Árpi basszusgitárosunk a technika rajongója volt. Őt már nagyon izgatta a SZÁÉV klubban látható, használható Selmer rendszer. Akkoriban alakult a Titán együttes Benkő Laciékkal, ő oda készült. Roskó Béla és én pedig éppen a könnyűzenében lejátszódó folyamatok hallatán újítani akartunk. Béla és én más zenét akartam játszani. Ennyi! Új együttest alakítottunk a velünk maradt Lőrincz István orgonistával, és az új dobossal, Borda István „Manó"-val. A Debrecenben tanuló Vörös Lajos ajánlatára a képbe került Jakab Ádám gitáros is, aki szintén Debrecenben játszott és tanult. Pár közös próba után megalakult a Zenith együttes. Továbbra is a Konzervgyár klubjában zenéltünk. Velünk énekelt Kocsis Klári, az orgonista Lőrincz István volt a dobokon „Manó" pergetett, én voltam a ritmusgitáros, énekes, Jakab Ádám lett a basszusgitáros, énekes, Roskó Béla pedig a trombitás, szólógitáros. Átvettük a korábbi repertoárból használható külföldi számokat, újra hangszereltük a saját számainkat és hatalmas vehemenciával sorra készítettük az új slágereket. Egyre jobbakat, amelyekkel sok díjat nyertünk itthon, Miskolcon és nemsokára Salgótarjánban.

Megjelent erről is egy újságcikk a Kelet-Magyarországban 1969 februárjában.

Két rangos ifjúsági eseménye volt vasárnap Nyíregyházának.
Megkezdődött a tanácsköztársasági művészeti szemle bemutatósorozata és újra színvonalas társas táncversenyt láthattak a fiatalok: városunkban rendezték a területi „C" kategóriás versenyt. A nagy érdeklődéssel kísért bajnokságon nyíregyházi siker is született: Komonyi Lajos és Varga Judit a Városi KISZ_Bizottság társastánc klubjának versenyzői harmadik helyezettként bejutottak a budapesti országos döntőbe.

A művészeti szemle a könnyűműfajban indult. A városi tanács VB művelődési osztálya és a KISZ Városi – Bizottsága rendezésében a Móricz Zsigmond Színházban tánczenekarok, táncdalénekesek vetélkedtek, s megtartották a pol-beat és folk-beat bemutatókat is. Hét középiskolás tánczenekar versenyében hárman érdemelték ki az arany oklevelet: a Pénzügyi Technikum, a Zrínyi Gimnázium és a Kossuth Szakközépiskola együttesei. Ők képviselik városunk zenekarait a sárospataki diáknapokon.

Az üzemi zenekarok versenyében a Konzervgyár „Zenith” együttese lett az első. A rendező szervek javasolták meghívását a miskolci területi fesztiválra.

A versenyt követően a városi ifjúsági zenekarok segítése és jobb felkészülése érdekében megalakítják az üzemi és iskolai tánczenekarok városi klubját – a városi tanács művelődési osztálya és a KISZ támogatásával. Jó eredmény, hogy a korábbi évekkel szemben sokkal színvonalasabb versenyt vívtak a táncdalénekesek. Kocsis Klára (Zrínyi) Balogh Katalin (Vasvári) Harváth Mária (Kölcsey) Rudnák Éva (Zrínyi) kapott arany oklevelet a 16 benevezett versenyző közül, s ők képviselik a város fiatal táncdalénekeseit a sárospataki diáknapokon. A pol-beat verseny középiskolás győztese a Giaál Béla – Szatmári kettős, az üzemi kategóriában Kiss Lajos lett az első. A zsűri jó kezdeményezésnek tartotta a folk – beat műsort is, de itt nem adták ki az arany okleveleket.” (KM 69. február).

Ez a vetélkedő volt az újonnan alakult Zenith együttes bemutatkozó versenye. Az ún. üzemi kategóriát megnyerve a Konzervgyárat és Nyíregyházát képviselve jutottatok el Miskolcra a területi döntőre. Mi történt ott?

Az acél városában Miskolcon, majd később Kazincbarcikán is „levágtuk” az Eddát. Patakiék akkor még fúvósokkal teletűzdelt együttes voltak, de már érződött az őszinte, kőkemény rock is. Pataki Attila, aki túl nyálasnak hívott minket, jóbarátom lett. Volt néhány összetűzésünk a stílus miatt, de azért jóban voltunk és vagyunk. Felnézek rá, még pedig azért, mert már ott a kezdeteknél azt mondta: „a rockzenében hiszek és végig is viszem”. Meg is csinálta. Pedig akkor ott Miskolcon mi jutottunk tovább a IV. országos amatőr könnyűzenei fesztiválra.

Az előzményekre nem emlékszem pontosan, hiszen akkor én Budapesten dolgoztam, de azt tudom, hogy a IV. Salgótarjáni Fesztiválra engem is magatokkal vittetek. Egy rozoga, kisméretű ponyvás teherautó platóján, a hangfalakon ülve, de nagyon vidáman utaztunk Salgótarjánba. A pestiek szebbnél szebb buszokkal, kisméretű kamionokkal érkeztek. Mi picit szerényebben, de annál vidámabban. A fogadtatás is ámulatba ejtett, hiszen egy komplett gimnáziumi lányosztály várt minket. Talán az ámulattól volt, vagy a fárasztó út miatt, de azonnal leültünk egy frissen festett utcai padra. Szóltak ugyan, de már késő volt. Divatosan csíkos lett a farmerünk. Még szerencse, hogy az idegenvezető lányok első útként a sötét bányamúzeumot javasolták, ahol a sok látnivaló mellett hígítóval megszabadultunk a csíkoktól is. Kissé illatosan nézelődtünk a számunkra furcsa bányamúzeumban. Ezekre emlékszel még, Öcsi?

Hogyne! Arra határozottan, hogy egy nagyon alacsony vájat végén állt egy kitömött bányaló. Nagyon megijedtünk tőle. A bányalátogatás végén azután a József Attila Művelődési

Ház emeleti nagytermébe felhordtuk a cuccunkat. Mindenkinek volt egy kijelölt, elkerített boxa.

Mellettünk két nagy banda, márkás felszerelései tornyosultak. Demjén Feri új csapata, a „Gárdista”-t előadó és aranyérmet nyert budapesti Meteor zenekar, míg a másik oldalunkon a szintén aranyérmes a fesztivál nagydíját nyerő Kex együttes táborozott.

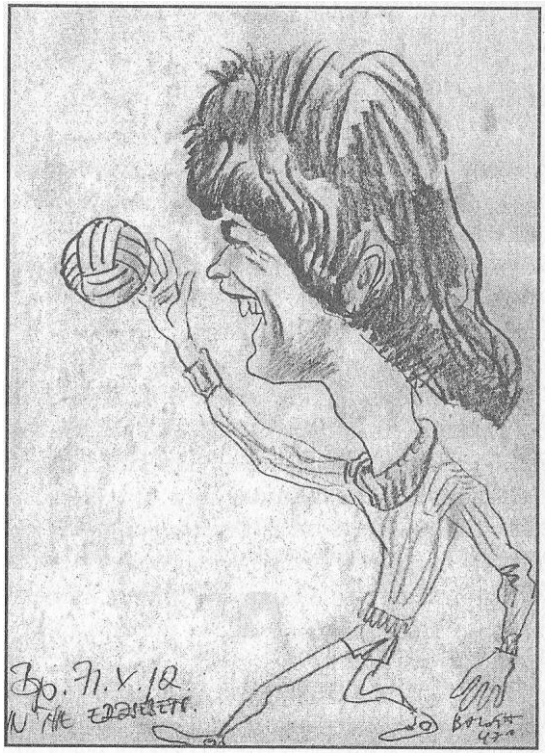
Kex

A salgótarjáni fesztivál annyiban tért el a korábbi, szintén ott rendezett országos vetélkedőktől, hogy itt már két saját számot és egy kötelező kotta alapján, szabadon hangszerelt dalt kellett előadni. Saját szerzeményemet Roskó Béla hangszerelte, mint ahogyan az előírtat is. Felszabadultan játszottunk, a zsűri ki is emelte a hangszertudásunkat, de érezhető volt, hogy a Zenith már csak pár hónapos együttes. Ezt főleg a gálakoncerten éreztük, amit a Kossuth Rádió élőben közvetített. Olyan halkan kellett a rádiófelvétel miatt játszanunk, hogy a hatalmas színpadon alig hallottuk egymást. De nagyon élveztük, akárcsak a Kex együttes, akik nem foglalkoztak az élő egyenes rádióadással, teljes hangerővel játszották az Elszállt egy hajó a szélben, meg többi korát magasan megelőző számokat. Baksa – Soós nagyon elemében volt néhányszor bezsongatta a nézőket, meg a rendezőket is szokatlan előadásmódjával. Többször ki akarták vezetni a gálakoncert alatt. Szerencsére nem tették. A Kex együttes mellett a szintén budapesti Premier, Anonymus, Meteor, ZéGé és Atlas, valamint a helyi Winter a békéscsabai Sygma és a debreceni Mercur kapott aranyérmet. A harmincegy beat együttes között kapott ezüstérmünkkel nagyon boldogok voltunk.

Amikor Salgótarjánból hazajöttünk, ígéretet kaptunk a konzervgyárban, hogy hamarosan vesznek a Zenith együttesnek egy komoly Selmer hangrendszert. Akkor már nagy

mozgás volt Nyíregyházán. A SZÁÉV klubban hatalmas teltházak, és nyomult már a Vekker, Tűzgolyó, Arkisz, bontogatta szárnyait a Stop együttes és a Protonban Pongó Béla ritmusgitáros meg Hugyecz Béla szólógitáros már Hendrixet, Deep Purple, Led Zeppelin féle hardrockot játszott. A Zenithből kivált „Manó" helyére Tóth Kálmán „Zsiga" került, aki már a nagy Zenith dobosa volt és két orgonistánk is lett, hiszen Lőrincz István mellé Vörös Lajos is hozzánk igazolt. Nagyon erős zenekar lettünk, amikor behívtak katonának, ami szerencsére csak 33 napig tartott.

Hatvanban voltam katona, majd huzamos ideig otthon maradtam Budapesten. Dolgoztam, zenét írtam és esténként jártam koncertekre, meg a kis Royalba. Ott voltak állandóan a zenészek. Bejött egyszer Zorán, hogy kell egy trombitás. Azonnal felálltak vagy ötvenen. Emlékszel rá, hiszen te is odajártál a barátaiddal, köztük Radics Bélával.

Igen a Presserék is gyakran bejártak oda és már alakult a Loksi, majd később Radicsék is ott dumálták össze a Taurus ex-T-t. De sokan jártak akkor a Lenin körút másik oldalán az Erzsébet sörözőbe is, ahol nagy volt a zenészmozgás, sőt alkalmi grafikusok gyors portrékkal is meglepték a vendégeket, köztük engem is.

Erről a korszakról a Loksi sztoriban is megemlékeznek.

Akkoriban a beat még köztörténeti jelenség volt, társadalmi és társasági téma. Jóval inkább közösséget jelentett, rajongóknak is, zenészeknek is. A zenészek nemcsak az ORI büféjében találkoztak a Vörösmarty téren. Szántó Péter kérdéseire az LGT tagjai így emlékeznek: „annak idején a Royal bluesban megörökítettük a Royal éttermet, ami a 70-es

évek elején a zenészek törzshelye volt. Esténként mindenki oda zuhant be, az asztalokon vagy asztalokon át dúlt a zenei és a szócsata. Ide jártak az úgynevezett „szomorú zenészek” is a Zeneakadémiáról. Koncertek után jöttek, frakkban, estélyiben. Természetesen sokat ismertünk közülük. Egy este Bögöly, Bajtaláék basszusgitárosa bejött és leült egy asztalhoz. Mi a szomszéd asztalnál ültünk és a Barta Tomi észrevette, hogy a zakója alatt pizsamát visel. Kérdeztük Bögölyt, hogy miért. Mondta, hogy már lefeküdt a család, de ő megszökött. Vacsorázott már, amikor bejött egy csomó frakkos meg nagyestélyis muzsikus Fischer Annieval, a koncertről. A Bögöly melletti asztalhoz ültek. Telt – múlt az idő, ők is megkapták a kajájukat, Bögöly meg befejezte a vacsorát. A hasára paskolt és hangosan közölte a teremmel: – Ez jólesett, baaaa! – Fortissimo, negyven másodperces böfögéssel. Szegény Annie néninek kizuhant a villa a kezéből, mi meg húztunk az asztal alá. Szóval ez ilyen finom, úri hely volt. Tizennyolc-kilencven volt akkoriban egy nagy tál lazac. Amikor a Royal bezárt, mindenki átcsődült az Erzsébetbe. Itt is sok minden történt az asztaloknál és az asztalok alatt. Ennek a korszaknak sajnos vége.”

A Royal sörözőben nagyban ment az élet. Zenekarok alakultak percek alatt és állandó volt a hangszercsere is. Gitárok, fuvolák, hangfalak cseréltek gazdát. Egyszer a Corvina együttes elődje, a Rangers keresett gitárost, énekest. Beszéltem Soltész Rezsővel a zenekar vezetőjével, aki elmondta, hogy rövidesen indulnak Svájcba hosszabb időre. Akkor ők a Hotel Ifjúságban játszottak és feküdt volna a zenéjük nekem is. Miután nekem nem volt ORI vizsgám, nem volt külföldi szereplésre jogosító papírom. Azt mondták Soltészék, ha felvesznek a Magyar Rádió és Televízió énekszakára, akkor a Filharmónia vagy az ORI automatikusan kiközvetít. Jelentkeztem az ORI (Országos Rendező Iroda) sulira.
Elmentem a vizsgára, ahol közölték, hogy csak az jöjjön be a vizsgabizottság elé, aki minimum úgy tud énekelni, mint Tom Jones. Erre én elénekeltem Tom-tól az I’m coming home című futó slágerét. A zongorista elkezdett „áriázni” és kérdezte, hogy milyen hangnemben akarom énekelni. Mondtam neki, hogy F-dúrban. Elénekeltem, amire megjegyezte: Jó szép a hangom, erős, pompás minden O.K., de azért elküldtek. Soltészék meg elmentek Svájcba.

Nyíregyházáról közben állandóan telefonáltak és kérték, hogy jöjjek vissza. Vörös Lajos fűzött, hogy szükségük van rám. Ez már 1970-ben volt.
Amíg én katona voltam, addig Benkő Laci és Szviridov István is játszott a Zenithben. Ő különben Nyírtelken a katonai zenekarban is játszott pesti srácokkal. Emlékszem nagyon

„nyomták” a Ventures meg a Spotnicks instrumentális gitárszámokat. Szviridov gyors kezű, ügyes, technikás gitáros volt és amikor leszerelt, örömmel fogadtuk a Zenithben is.

Szviridov István, Zboray Károly, Tóth „Zsiga” Kálmán, Roskó Béla

A Zenith együttes 1970-ben ott folytatta, ahol a bevonulásod előtt járt. Koncertek, diákbálok, vetélkedők, fesztiválok, és mint újdonság a Krúdy moziban beat matinék mentek vasárnap délelőttönként. Néhány „matinéra” meghívtatok, mint disc jockeyt műsorvezetőnek.

Vasárnap fél tíztől voltak ezek a matinék. Mindig játszott néhány zenekar, majd utána következett a film. Már 1969-ben is felléptünk a Titán együttessel meg az Origóval, akik Nyírbátor legrangosabb zenekarának számítottak.

„Beat – Matiné. Egy éve rendszeresen rendeznek úgynevezett „beat – matinékat” a nyíregyházi Krúdy filmszínházban. Legközelebb január 18 – án vasárnap délelőtt – a film műsor előtt – a nyírbátori Origó együttes lép fel.” (KM 1970. január 13.)

Játszottunk a Krúdy Szálloda teraszán is abban az évben és ott gyakran meghívtunk vendég bandákat is, úgynevezett mini fesztiválokra, összeröffenésekre.

„Nyit a strandétterem. Vasárnaptól már meleg ételhez is hozzájuthatnak a sóstói strand látogatói. Május 10-én helyezi üzembe a meleg strand területén éttermét és fagylaltozóját a Vendéglátóipari Vállalat. A közelmúltban kötötték meg a szerződést a Zenith beat zenekarral. Az ifjúsági együttes a nyári szezonban a Krúdy – Szálló teraszán szórakoztatja a vendégeket. (KM 1970. május 6.).

Ezekre a terasz bulikra gyakran hívtunk vendégeket Kisvárdáról, Nyírbátorból, Nyírtelekről, Ajakról. Az itt jól szereplőket hívták – hívtuk meg a Krúdy filmszínházba a beat matinékra. A most 1998 nyarán lebontott Béke moziban is játszottunk filmvetítés előtt.

Szerettétek ezeket a matinékat?

Tudod, ülő közönség előtt játszani más volt, mint egy táncos helyen.
Jobban oda kellett figyelni a számok beállítására. Tetszett, mert készültünk rá, szinte minden alkalommal mutattunk be új számot és ott azonnal lemérhettük a reagálásból a dal sikerét, mint ahogyan te is a Columbia bárban, a pince klubban, vagy ahogyan városszerte nevezték a „Bigi" – ben. Ott sem volt mindegy, hogy milyen lemezeket tettél fel a tányérra. A hetvenes évek elején minden este ott kötöttünk ki és hallgattuk a Ten Years After, ELP, Blind Faith meg az Osibisa nagy slágereit, amire még a nehézsúlyú Méhész István – volt bokszbajnok is – emlékezetes show – kat adott. Sokszor teszteltem ott én is a hanglemezeket. Meglepetéssel tapasztaltam, hogy az odajáró „bigi – sek", szinte mindenféle progresszív zenére is beindultak és tudtak táncolni. A hétről-hétre érkező angol könnyűzenei szaklapból – a N.M.E – ből – pedig faltuk a legfrissebb híreket. Szakmailag is hasznos volt odajárni.

A disc – jockey klubról a „Bigi" – ről sokan, sokféleképpen vélekedtek.

„A lemezlovast leszállították a lováról.

Kiütötték a nyergéből a disc – jockey klub lovagjait is. Január eggyel bezárták. Nem kár érte. Amilyen jó volt az ötlet, olyan torz lett a valóság.
A nyíregyházi fiatalok szórakozására kieszelt – máshol jól működő lehetőség itt kilépett a sok decibeles hangvilágból, és áttevődött a fél – decibeles kétes legények és leányok tanyájává. Jóérzésű fiatal ide az utóbbi időben be sem merte tenni a lábát. Igaz, szegényebbek lettek a fiataljaink egy szórakozóhellyel, ami ha lett volna valaki, aki gondot visel rá, naponta 100 – 120 főnek adott volna alkalmat egy kis tanyázásra. Egy hellyel tehát kevesebb van. De mi van még?

Nyíregyházán több tízezer a tízen és huszonéves fiatalok száma. Nos, ebből az imént említett 100 csupán töredék. De vajon mit tud csinálni a szabadidejében a többi? Mit és hol?

Ha néhány számot nézünk, máris látható: a kilátások nem bíztatóak. A megyeszékhelyen működik 35 klub.

Nyilvántartott klub. Vagyis hivatalosan működő. A tapasztalat szerint vannak „vadklubok” is, amelyek önmagukat tartják el, patronálják, igazgatják.

Ha most minden ilyen klubra – iskolai, szakszervezeti, intézményi, külterületi – naponta százfős forgalmat számítunk (ez azonban illúzió), akkor három és félezer fiatalnak nyílik lehetősége, hogy szervezett keretek között szórakozzék, művelődjék. Tegyük ehhez hozzá a vendéglátó egységeket, a sportegyesületeket, a már működő uszodát, nyáron az ifjúsági park területét – akkor elmondhatnák: tízezer nyíregyházi leány és fiú számára adott a szabadidő okos felhasználása. De mindez csak elmélet. Először is a klubok nem működnek naponta. Másodszor, minél jobban agyonszerveznek egy ilyen létesítményt, annál jobban fogy a taglétszám. Ha végigpásztázzuk, a vendéglátóhelyeket kiderül, az árak nem csábítják a fiatalokat. Sőt. A sportegyesületbe a tagokat látják szívesen, az uszoda, nos, ott legalább úszni kell tudni.

Ha a felsősimai vagy a borbányai – vagyis a külterületi – ifjúsági klubokat nézzük, akkor a kép szép. Igen, mert más nincs, ugyanakkor akad néhány apostol, aki szívet-lelket belead, hogy a merevség, az agyonadminisztráltság, a túlszervezettség helyett a klub ifjúsági legyen. A belterületen a helyzet más. Itt, mint lemezlovas – helyiség bebizonyította, nem mindig jó a gyülekezet. Az alvó városrészekben – Északi, Jósaváros, Déli Alközpont – az alkalmilag összeálló társaságok időszakos bulijai jelentik a szórakozást, lakásokban, pincékben, kapualjakban, tetőn, utcasarkokon – nagy zajjal. Az iskolák klubjai az iskolásoké. Az üzemiek az üzemieké. A műszakiak a műszakiaké. Vagyis a létszám, a lehetőség limitált. Még a főiskolákon, ahol pedig az ember feltételezné, hogy ideális a helyzet, ott sem fenékig tejfel a szórakozási lehetőség.

Nézzük a főiskolákat. Évek óta nem képesek megoldani, hogy a lányokban túltengő tanárképző és a fiúvárosnak számító mezőgazdasági közös klubélete kialakuljon. Így azután jött a természetes reakció: a „Tölgyes” és a „Zöld Elefánt” vált törzshellyé.

A klubokat a fiatalok spontán hívták életre. Azután jöttek a bábák – és milyen sokan – akik a nemes szórakozás befolyásolása mellett kötelező programokkal akarták „nevelőintézetekké” alakítani a hangulatos, okos önkormányzattal működő intézményeket. Jó kell a program, de nem túladagolva, sőt nem direkt. A nagyfokú centralizáltság így azután langyos helyekké változtatta az ifjúsági klubokat. Az almatároló klubja kezdetben hangulatos hely volt, de néhány zajt nem kedvelő konzervatív belefojtotta a szót a kissé hangosabbakba, sőt megriadt, hogy a folyosó kanyarjában egy csók is elcsattant.

Persze az egész ifjúsági szabadidő – kérdés kissé túlságosan is klubcentrikussá vált. Pedig egyszerűen arról van szó: teremtsünk alkalmat, hogy az utcáról és a kapualjból behúzzuk lányainkat és fiainkat. Emlékezetes, hogy a nyíregyházi lakásszövetkezet két évvel ezelőtt szent esküvel ígérte meg: a tanáccsal az OTP – vel az IKSZ – vel együtt lépéseket tesznek, hogy az új lakókörzetekben egy – egy bérháztömbben kinyissanak egy – egy szárítót, pincét, ahová összejöhetnek a fiatalok. És akadt volna bizonyára egy – egy szülő is aki oda betéved, és anélkül vigyáz a rendre, hogy erre hivatalos megbízása lenne. Ebből sem lett semmi. Mert miből adódik a konfliktus: a gyermek, aki 14 éves koráig az úttörőknél bőven kap élményt, romantikát, számára érdekes szórakozási lehetőséget, kikerülve a 15-ön túli korba, szembe találja magát az alig több, mint semmivel. Világos, hogy keres magának. Azután, ha túlságosan kezdik befolyásolni, kedvetlenül odébbáll és „nyájba" verődik. Mert a kamasz egyáltalán nem szereti a túlszabályozást.

Ha már ilyen felemás a kép, mármint szépek a számok és pangó az élet, akkor valami baj van. Nem elsősorban a fiatalokkal. Azokkal, akik szervezik, de nem ismerik őket. És a lehetőségeket sem. Hogy könnyű beszélni? Ám ne érje vád a hírlapírót, hogy nem segít ötleni, íme, néhány. Hogy jók-e? Nos, előre nem lehet tudni, mindenről az élet dönt.

Először is kinyitnám szombaton délután és vasárnap az iskolákat (Nem a tantermeket!) A tornatermeket. Hogy aki akar, az menjen lógni a szeren, bukfencezni, kézilabdázni, kapura lőni. Aztán tovább szakosítanék: egy – egy iskola ezeken a napokon adjon helyt dísztermében, aulájában, vagy ott ahol hely van különböző szórakozásoknak: az egyik helyen legyen ping – pong. A másikban sakk. A harmadikban rendszeres vitafórum. A negyedikben egyszerűen tánc. És hogy rend legyen: belépő ellenőrző könyvvel. Felügyelet: néhány fiatalokat kedvelő tanár. Lehetőleg olyan, aki sakkozni is tud, vitaképes, esetleg ping – pongozik, vagy éppen táncol…

Aztán lehetne létesíteni egy játéktermet. Kuglipályával, automatákkal, szellemes játékokkal. És egy határozott, nehézsúlyú fiúval, aki két – három alkalom után megteremtené az abszolút rendet. De van lehetőség másra is.

A közép és főiskolák kapcsolatot teremthetnek a vendéglátó iparral. Nem olcsó árak ügyében (ez más ügy) hanem fórumért. Mert miért ne lehetne a Hotel Szabolcs vagy az Omnia egy héten egy – két alkalommal fiatal költők, szavalók, festegetők, irodalmárok, vitatkozók kötetlen helye, ahol délutántól kora estig szellemi élet folyna? A sok sirám helyett intézkedni lehetne olyan ügyben is, hogy amint egy új lakóterületen iskola és óvoda épül, szorítsanak egy zúgot a nagyobbaknak is. Vagy nézzük a mozit. Non – stop ifjúsági filmvetítések adhatnának olcsó menedéket, jó szórakozást százaknak.

Mert hiába várunk arra, hogy majd egy nagy ifjúsági ház megold mindent. Először is majd, másodszor is nem old meg mindent. Hiába hisszük, hogy öt, de akár 50 klub is leköt mindenkit. Több szín és fantázia kell.

Romantika, szórakozás, derű közbeni nevelés, komolykodó klubosdi helyett ifjúsági program.

A fiatalság ügyének ma sok gazdája van. A KISZ-től a művelődésig, a tanárokig mindenki foglalkozik ezzel az égető problémával. A szabadidő fiatalos, kulturált felhasználásával. Meg kellene jegyezni, hogy ki mit, mikor és hol, és főleg hogyan.

A sok bába között egyelőre hányódik a gyermek. A már nem csecsemő. A növekvő. Szeretni kell őket és megérteni." B.L. (KM 1974. január 6.).

A „Disc-jockey" válasza

„Mint illetékes – a KM 1974. január 6-i számában megjelent cikkhez szeretnék, hozzáfűznék néhány mondatot.

Talán kezdeném az elején. A disc-jockey-t nem szállították le a „lováról". Leszállt. Azért szállt le, mert úgy érezte, hogy ilyen „lovon" nem lovagol. Talán első személyben folytatnám tovább ezt a válaszlevelet felfedve kilétem: Farkas Tibor vagyok a volt „lemezlovas", ezért úgy érzem, néhány közelebbi felvilágosítással tudok szolgálni az újságolvasó közönségnek – mely gondolom meglepődött a cikk olvasása után.

Érzésem szerint egy olyan új kezdeményezés – disc jockey klubok alakítása – amely az ország sok városában, elsősorban Budapesten – sikerrel működik, és igen közkedvelt, nem feltétlenül a létrehozó hibájából megy tönkre. Feltétlenül szerepük van benne az adott körülményeknek.

Elsősorban annak a vállalatnak – jelen esetben a Columbia vezetőségének, amely az anyagi hasznot, mely nem volt kevés – szerezte.

Először is, mint fontos jellemző: nem ifjúsági klubként működött, hanem szórakozóhelyként. Természetesen elsősorban a fiatalok keresték fel a zene miatt. Fiatalok, akik kulturált szórakozásra vágytak. Kétes elemek viszont nemcsak a fiatalok között vannak, hanem az idősebb generációban is, akik nem itt, hanem a bárokban vertek el jóval nagyobb

összegeket. Egy olyan szórakozóhelyen, mint a disc hanglemezes klub volt, ahol 15 forintos kötelező fogyasztás volt, fontos követelmény, hogy legyen egy olyan megbízható portás vagy ruhatáros, aki ezt be is szedi, és ezáltal is megszűri a közönséget. A vendégek intelligensebb része azt is elvárta volna, hogy kiszolgálják, ha rendel. Sőt nem utolsósorban azt is, hogy követni tudja az ingadozó árakat és a pénzéért annyit fogyaszthasson, amennyi jár. Ezek a feltételek azonban korántsem voltak meg. Talán azért is alakult úgy, hogy a nyugodt szórakozásra vágyó fiatalság lassan elpártolt a klubtól, egyre több helyet adva az igénytelen, potyázó, kötekedő rétegnek.

A feladatomat – amely csak zenei műsor szolgáltatásából állt – elláttam sőt, sajnos sokszor kellett vállalnom a pincér, a kidobólegény, a ruhatáros, a villanyszerelő és egyéb tevékenységek ellátását. Betelt a vödör.

Röviden tehát ennyivel indokolnám, hogy miért is „szálltam le a lóról." Összefoglalva még csak annyit: konzervatív, szűk látókörű ellenőrök és olyan „hozzáállás" mellett, amelyet az illetékesek tanúsítottak, törvényszerű a klub megszűnése. Törvényszerű, de nem feltétlenül pozitív következményekkel járó. Mindez azonban a jövő „zenéje". Ítélje meg az, aki átélte, segítette megalakulásától a bezárásáig." ('74 január 20.).

„Vannak diákklubok is. A Kelet – Magyarország január 4-i számában olvastam egy cikket, amely a disc jockey klub megszűntetéséről szól.

Január 20-án egy újabb írás volt a disc jockeyról. Pontosabban a „lemezlovas" válasza.

Őszintén szólva én csak hallomásból ismertem a disc – jockey klubot, azaz a „Bigi" – t, ahogy a törzsvendégek emlegették. Már az első cikk felkeltette az érdeklődésemet. Most a válasz után pedig már egyenesen sajnálom, hogy még csak véletlenül sem keveredtem arra a helyre.

Legalább azt tudnám, hogyan nézett ki.

Barátnőm, aki a kezdet kezdetén három alkalommal volt ott, elmondta, hogy a zene az nagyon jó volt, de később kezdett elromlani a társaság.

Ez tehát az újságíró azon mondatát igazolja, hogy „később oda jó érzésű fiatal be sem merte tenni a lábát."

Egy másik ismerősömtől, akiről tudtam, hogy a „Bigi" törzsvendége volt, megkérdeztem, mit szól a cikkhez és egyáltalán a klub betiltásához?

A válaszát könnyű volt megjegyeznem: „Van még Vasutas és Omnia a világon. Kétségtelen, hogy van, de vannak még iskolaklubok is, amelyek ki tudja milyen okból, nem vonzzák a diákokat. Szerintem az iskolában is lehetne jól működő disc jockey klubokat kialakítani. „Lemezlovasunk" talán nevezzük nevén, Farkas Tibor vállalná még a vándor jockey szerepét

is, hiszen szereti a zenét és ért is hozzá! Ezt úgy gondoltam, hogy két iskolaklubban vállalná a disc jockey szerepét és az egyik szombaton az egyik, a másik szombaton a másik iskolában lenne disc jockey klub. Ez is egy megoldás.

Vagy talán az a baj, hogy az iskolában a szeszes ital fogyasztása és a dohányzás tilos? Meggyőződésem szerint, hiszen én is diák vagyok, ezek nélkül is lehet jól szórakozni." (KM 1974. január 25.) Szilágyi Mária középiskolai tanuló.

Három cikk három hét alatt a Kelet – Magyarországban. Vádak, realitások, álmok, javaslatok. A cél ugyanaz: A város több tízezer fiataljának szórakozási lehetőségén javítani. Újságíró, lemezlovas, diáklány ötletei kevesek ehhez, hiszen az illetékesek évtizedek óta ígérték a javulást, mégsem sikerült. Átnézve a korabeli újságokat, gyakran jelent meg ígérgető, elemző, javító szándékú vagy éppen elmarasztaló cikk. Az igazi megoldás még váratott magára 1974-ben, miközben Nyíregyháza dinamikusan fejlődött és a lakosság száma – főleg a fiataloké – ugrásszerűen megnőtt.

Égetően sürgős volt tehát megtalálni a megfelelő helyet – klubot, éttermet, iskolai dísz illetve tornatermet, – ahol a szórakozni vágyó fiatalok nagyszámban, rendszeresen és szeszmentesen kólázgathatnak tánc közben, hiszen a reklám szerint „egy pohár Coca – Cola felfrissít, és jó étvágyat eredményez."

Még az olvasói levelek között is felbukkant a vágy.

„a reklámok szerint a Coca – Cola jó étvágyat csinál. Lehet, de mi nyíregyháziak erről nem győződhetünk meg, mert városunkban sem Coca – Cola sem pedig Pepsi – Cola nem kapható. Lehet, hogy túlzott igény, hogy a sokféle üdítőital mellett még ezeket is árusítsák? Vagy elháríthatatlan akadálya van az árusításuknak? Ha igen, várjuk az illetékesek magyarázatát, hogy miért? Ha nem, úgy árusítsák Nyíregyházán is az említett colafajtát – kérik levelükben a nyíregyházi Coca – Cola kedvelők."

A KISZ pedig „Tízezer fiatal érdekében: szeszmentes szórakozóhelyeket kér."

„Tízezer nyíregyházi fiatalnak 17 – 24 év az életkora. Hol töltse a szabadidejét, hol szórakozzon, esténként hol táncoljon? Jogos probléma ez. A rideg statisztika szerint a városban ötvenkét vendéglátóhely van.

Ebből 15 étterem – vendéglő, 12 cukrászda – eszpresszó, a többi kocsma.

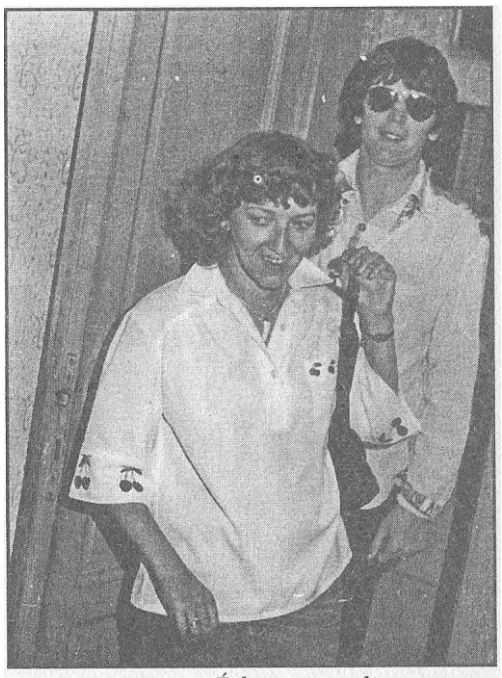
Ezek a számok. És a valóság? Anna, Szabolcs, Dominó és Sóstón a Krúdy szálló terasza. Ezek a táncos szórakozóhelyek. Az Omnia zárva jelenleg tatarozzák. Kevés a kulturált szórakozóhely. De mit tesznek az illetékesek tízezer fiatal szórakozásáért? Hová tűntek a szeszmentes helyek? Ezekre kérjük a választ az illetékesektől.

Nincs központi szervezésű rendezvénysorozatunk – mondja a KISZ – Bizottság titkára. Sajnáljuk, hogy a közkedvelt szeszmentes rendezvények egymás után szűntek meg. Úgy látszott, hogy talán azért mérsékelték ezeknek a számát, mert a vendéglátóipar nem találta kifizetődőnek. Pedig a fiatalok igényelnék. Hiányolják a Jereván és a többi vendéglő szeszmentes napjait. Valószínűleg a napokban sikerül megállapodásra jutni a vendéglátóipar vezetőivel és újra – egy héten egyszer – szeszmentessé tenni a Jerevánt. Szükséges ez a lépés, mivel a középiskolák és más oktatási intézmények fiataljai a nyári szünidőben pihenni, szórakozni szeretnének."
(K.M. 1969. július 9.).

„Elismerjük, valóban komoly a probléma, – mondta a Vendéglátó Vállalat kereskedelmi csoportvezetője. Amennyiben a KISZ – Bizottság kéri, nem zárkózunk el a szeszmentes rendezvényektől. El kell oszlatni egy tévedést. Bizonyított tény, hogy ezek a rendezvények nem ráfizetésesek, mivel egy – egy alkalommal elfogyasztott szeszmentes italok értéke jóval fölülmúlja egy hasonló forgalmú negyedosztályba sorolt üzletünk rövidital forgalmát. Mindössze annyit kérünk a KISZ – Bizottságtól, hogy a rendezvényekre megfelelő zenekarokat biztosítsanak, olyat, mint amilyen a Konzervgyárban játszik.

A fiataloknak szórakozásra alkalmas helyeket kell létrehozni, – mondja a Konzervgyár klubvezetője. A KISZ – Klubok, művelődési házak, szakszervezeti kultúrotthonok száma és befogadóképessége nem elegendő.
Nálunk a Konzervgyárban is újra felvetődött a gondolata a vasárnapi koktélok szervezésének. Ezek a rendezvények az elmúlt években megszűntek.
Gazdag programot állítottunk össze a nyárra. Vetélkedőket, közös túrákat szervezünk. Terveinkben divatbemutatók, klubestek, táncos összejövetelek rendezése szerepel. Várjuk az érdeklődő fiatalokat. (K.M. 1969. július 9.).

„Úgy elmennék messzire" énekelte estéről estére a ZENITH együttes „védjegyének" számító saját szerzeményét Zboray Károly. A cikkek megjelenésének idején a Konzervgyár zenekara voltatok. A salgótarjáni fesztiválok után az orosházi beat fesztiválok előtt már ti is nagyon vártátok, hogy megnyíljon a sóstói IFI PARK. A nagy várakozásban a fesztiválok közötti időt állandóan zeneszerzéssel töltöttétek, már több órás koncertre is összegyűlt a saját szerzemény, a megzenésített vers.

Érkezés a zenebemutatóra

A Konzervgyárban már terveztem és felvetettem a srácoknak, hogy dolgozom a „Kis Herceg” – en. Nagyon érdekelt, őket talán kevésbé. Tili – toli, közben az Illésék megcsinálták Koncz Zsuzsával.

Azután Villonnal kezdtem „barátkozni”, de nem fogott meg. Sokáig erőltettem, komolyan melóztam rajta, de „mélyvesztőbe” tettem és nem hoztam elő senkinek, még a házibulikon sem.

Amikor a Sóstói úton laktál, gyakran rendeztél házizenebemutatót a barátaidnak. Emlékszem egy ilyen alkalommal, gitárkísérettel előadtad az Úgy elmennék messzire című – talán legismertebb – dalodat.

ÚGY ELMENNÉK MESSZIRE

Úgy elmennék messzire,
Ahol nem lát senki.
Ahol csak egyedül lehetnék.

Messze a várostól.
Messze a falvaktól.
Az emberektől, mindentől távol.

Nem hallanám a város moraját.
Nem hallanám az emberek panaszát.

Megnézném azt, hogy kel fel a Nap
Megnézném azt is, hogyan nyugszik.
Messze a várostól,
Messze a falvaktól,
Az emberektől, mindentől távol.

Nem hallanám a város moraját
Nem hallanám az emberek panaszát.

Egyszer, átölelt egy lány
Aztán, elment nem is láttam
Messze van tőlem,
Messze a várostól
Az emberektől, mindentől távol.

Nem hallja Ő a város moraját,
Nem hallja Ő az emberek panaszát.

Úgy elmennék megkeresni, de
Nem tudom, hogy merre van és
Nem tudom, hogy merre menjek.

Ha megtalálnám, vele maradnék
Az emberektől, mindentől távol.

S nem hallanád a város moraját,
S nem hallanád az emberek panaszát.
Lá, lá, lá, lá, lá, lá…

Zene és szöveg: Zboray Károly

Mi született előbb a szöveg, vagy a zene?

Együtt született azt hiszem. A sóstói úton írtam egyedül, s később hangszereltük Roskó Bélával, akitől nagyon sokat tanultam, bár gitározni én is tanítottam, de ő Konzit végzett és nagyon felkészült srác volt már akkor is. Zuglóban kölyök koromban állandóan olvastam, és soha nem dicsekedtem vele, de verseket, sőt zenés darabokat is írtam. Amikor pedig az országos amatőr könnyűzenei vetélkedőkön láttam, hogy egyre inkább az a csapat érvényesül, akik egyéni stílust, egyedi hangzást képviselnek, produkálnak és is döntöttem. Mindenki játssza a saját zenéjét. Amit tud, azt tud. Kössön bele a zsűri, ha tud.

Ritkán tudott belekötni a programotokba a vizsgabizottság, mert 1973-tól már Bari Lajos szólógitár, Vörös Lajos orgona, Roskó Béla fúvós hangszerek, basszusgitár, Tóth Kálmán „Zsiga", dob és Zboray Károly fuvola, ritmusgitár, szólóének felállásban játszottatok és sorra nyertétek az aranydiplomákat különböző versenyeken. Többnapos fesztiválok meghívott vendégei voltatok és szinte előbb léptetek fel a rangos Budai Ifjúsági Parkban, mint a sóstóiban, ami akkor épült.

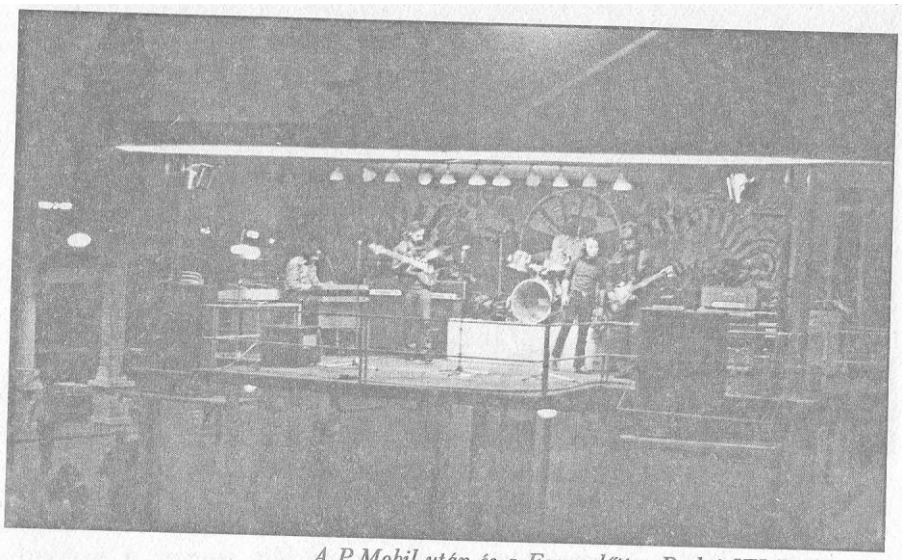
„Este a Zenith játszik. Az Express Ifjúsági és Diák Utazási Iroda 1973. szeptember elsején és másodikán kétnapos üdülést szervez a tivadari Tisza partra. A megyénk fiataljai autóbusszal érkeznek meg az üdülőtelepre és este a ZENITH együttes szórakoztatja majd őket. „K.M.

„Lábakon álló, többágyas házakban laktunk. Hatalmas feeling volt, igazi Zenith tábor. Éjszakába nyúló koncert, majd jam-session. Pontosan emlékszem rá, hogy másnap kora délután onnan indultál Londonba a Wembley Empire Pool-ba megnézni a The Rolling Stones

együttes 1973-as koncertjét. Mi is nyugat felé mentünk. Győrbe ahol a salgótarjáni amatőr fesztiválok és az orosházi beat fesztiválok közötti években versenyeket rendeztek, méghozzá az ország minden tájáról meghívott együtteseknek. Miután jól szerepeltünk ott, meghívást kaptunk ajándékként a Budai Ifjúsági Parkba.

Hatalmas nevek játszottak ott: Gemini, Hungária, Taurus Ex-T, Bergendy és Gesarolból alakult P.Mobil. Gyönyörű volt ott fellépni.

Eszméletlenül sok ember volt a parkban és bár szeptember 15-e volt, kellemes időben léptünk fel, közvetlenül Shuszter Lóriék után. A P.Mobil akkor vette fel az új nevét, miután a park vezetése állandóan piszkálta őket a Gesarol név miatt. Most is volt füstölés és kemény hardrock, a rajongóik félelmetesen feldobva. És utánuk jöttünk mi. Már sötétedett, amikor bekonferálták, hogy Nyíregyházáról jött egy zenekar és fogadjátok őket szeretettel. Féltünk, hogy most mi lesz? Megdobálnak, kifütyülnek, bekiabálnak? Szóval volt bennünk egy kis félsz! Végső soron két-három nóta

A P.Mobil után és a Ferm előtt a Budai IFI Parkban

után elfogadtak és egyre jobban figyeltek minket.

Barival nyomtuk a Jimi Hendrix, Deep Purple hardokat meg a Ten Years After bluesokat és a saját számainkat. Egy menetet, kb. 40 percet játszottunk a Ferm együttes cuccával. Megnyugtató érzés volt, hogy a hangszereddel felvonulsz a színpadra és csak bedugod a jack dugót a Marshallokba és klasszul szólsz. Már a hangolás, az első megszólalás is megbizsergetett. A gitárom végre úgy szólt, ahogy annak kell. Be is terítette a hegyoldalt. Mi is és utánunk a Ferm együttes is Deep Purple-ben utazott, hiszen ott gitározott Karácsony János James, aki később a Generál majd a Loksi gitárosa lett. A Ferm híres banda volt Pesten. Nagy élmény és kellemes érzés volt a színpadon óriási hangerővel, tömegnek játszani. Hátul a

kivilágított Budai Vár, jobbra lent a fényárban úszó Duna. Belátni szinte az egész Pestet. Csodálatos volt.

A győri fesztiválsikerünk, majd a budai P.Mobil és Ferm közös bulink felkeltette az illetékesek figyelmét és a Zenith-et meghívták a Sóstói Ifjúsági Parkba játszani. Már késő ősz volt, amikor az évzáró koncertet ránk bízták.

„Hétfőn délután volt az idei év utolsó programja az ifjúsági parkban. A városi KISZ-Bizottság értékelte a társadalmi munkát végzett fiatalok munkáját, majd ünnepi műsort adott a Debreceni Tudományegyetem pol-beat együttese és a Zenith tánczenekar." (K.M. '73. szeptember 25.).

A sóstói ifjúsági parkban 1974. május elsején indult be a nagyüzem.

Addig viszont a Zenith együttes otthagyva a Konzervgyárat, kétszer is céget változtatott és újabb vetélkedőket vett sikerrel.

„Csütörtökön este került sor a nyíregyházi Móricz Zsigmond Színházban a városi beatzenekarok döntőjére, amelyen a Vízügyi Igazgatóság Zenith és a Kossuth Szakközépiskola beategyüttese, s a Szavicsav pol-beat triója bizonyult a legjobbnak, s ők képviselik a várost a megyei döntőn." (K.M. 1974. január 30.).

„Amatőr zenekarok vetélkedője. A Móricz Zsigmond Színházban április 21-én bonyolították le a nyíregyházi városi és járási amatőr zenekarok 1974. évi vetélkedőjét. Hét zenekar nevezett és mérte össze erejét. A nyíregyházi Művelődési Központ Zenith zenekara első, a nyírbogdányi Femina második, a Megyei Művelődési Központ Sikátor együttese a harmadik, a buji Fluxus együttes a negyedik helyezést érte el.

Ez a négy zenekar képviseli a várost és a járást a megyei döntőn." (K.M. 1974. április 23.).

A megyei döntőre való felkészüléshez jó edzési lehetőséget adott a május elsején már második szezonját kezdő Sóstói Ifjúsági Park. Kezdetben volt egy kisméretű fedett színpad, mögötte a büfé-, ami előtt mindig kígyózott a sor.

Pazar hely volt, főleg, ha valaki a zenére a Zenith együttesre koncentrált. Milyen gyakran koncerteztetek '74-ben?

Minden héten egyszer szombatonként játszottunk. Erre volt a szerződésünk. Azután voltak ún. beugrásaink, amikor valaki nem érkezett meg időre. Az elején még nem jöttek gyakran budapesti bandák, inkább csak a környékbeli zenekarok játszottak hétközben. A Zenith a Városi Művelődési Központ zenekara volt. Ők kapták meg feladatként a szervezési és az üzemeltetés technikai feladatait. Társadalmi munkában dolgoztak velünk együtt. Nagyon sokan jöttek, szerettek minket.

Végeredményben jó volt a korszak, bár erről is cikiztek és cikkeztek egyesek.

„Nem diák zsebének való, Fővárosi zene tizenötért. Ifjúsági Park – gyermekbetegségekkel.

A városi Ifjúsági Parkba látogatót – aki tavaly óta nem járt itt – akkor éri az első meglepetés, amikor megvásárolja a belépőjegyét. Nyolc, illetve tizenöt forintra emelkedett, attól függően, megyei vagy idegen zenekar szolgáltatja a zenét.

A másik meglepetés – az elsőnél már sokkal kellemesebb, amikor meglátja a táncparkettet szegélyező asztalokat, székeket. Ezekkel is ebben az évben találkoztunk először. Azonban téved, aki azt hiszi, hogy az idén sokkal többen járnak ki az ifiparkba és sokkal többen táncolnak. Pedig az Ifjúsági Park vezetőinek és a törzstagok egy részének az a véleménye, a park betölti szerepét, táncolási lehetőséget biztosít a fiataloknak, az táncol, aki akar. Igen ám, de mi van akkor, ha valakinek nincs társasága? Akkor magányosan üldögélnek az asztaloknál, s ők már nem olyan elégedettek a park programjával.

Mi elsősorban táncolni jövünk ide. Nem járunk senkivel, nem ismertünk itt senkit, így kivel táncoljunk? De sajnos, itt a táncoláson kívül semmi más lehetőség nincs. A park vezetői ezért erre is gondolhatnának.

Olyan programot kellene összeállítaniuk, ahol alkalmunk lenne megismerkedni egymással.

Számtalan olyan megállapodást lehetne találni, ami máshol már régen bevált. Lehetne például a szünetekben olyan rövidfilmet vetíteni, ami mindenkit érdekel, közösen megbeszélnénk, s közben észrevétlenül minden hivatalos formát mellőzve remekül megismernénk egymást.

Igen ám, de van egy nagy bökkenő. A park vezetőit még a törzstagok sem ismerik, így nem is tudnak javaslatokat, ötleteket adni senkinek. Mi lenne, ha az egyik estét arra szentelnénk, hogy kölcsönösen megismerjék egymást? Mi lenne, ha a park területén ötletládát állítanának fel? Száz javaslatból kettő-három biztosan használható lenne. Mi lenne, ha a városban működő ifjúsági klubok közül egy-egy minden héten elvállalná a házigazda szerepét? Meggyőződésem szerint mindkét fél jól járna. A vezetőség hasznosítani tudná az elhangzott ötleteket, javaslatokat, a fiatalok pedig azt kapnák, amit igényelnek.

Tudomásul kell venni, hogy vannak olyanok, akik egy ifjúsági parktól többet várnak, mint egyszerű táncolási lehetőséget. Az ifi park estéit nagyrészben a tánc tölti ki, de ettől még a park nem lesz kultúrpark, mint ahogy az elnevezés elhitetni igyekszik velünk. Hiszen ezzel a fáradtsággal a közeli Krúdy Szálló teraszát is nevezhetnénk kultúrterasznak, hiszen itt is lehet táncolni, s mennyivel kulturáltabb körülmények között! Ugyanis – a szálló teraszán pohárból ihatja meg a vendég a megrendelt sört, Colát, és még betétdíjat sem kell fizetnie az üvegekért.

Hogy az Ifjúsági Parkban betétdíjat kell fizetni, még nem is lenne olyan nagy probléma, ha azt visszafizetnék. De nem fizetik vissza! Zárás előtt fél órával az elárusító elindul, s míg a fiatalok táncolnak, összeszedi az asztalon hagyott üvegeket. Ha összeszed 100 db Colás üveget – darabja 3 – forint – s 150 sörösüveget – (mit keres itt a sör?) – darabja 1,50 az legalább 500 – Ft. Ezt minden alkalomkor megismétli, s így 500 forintot kilop a fiatalok zsebéből. Ez nem szúrt még szemet senkinek? Úgy látszik egyesek nem tanultak a pesti ifipark vámszedői esetéből. Különben is óriásit téved, aki azt hiszi, hogy az ifjúsági park olcsó mulatság.

Az előbb számokkal játszottunk, maradjunk még itt egy kicsit. Ha egy fiú meg akar hívni egy kislányt a legritkább esetben, ússza meg egy ötvenessel. A két belépő 30 forint. A városból nyilván nem gyalog jönnek, így a buszköltség oda-vissza 8 forint. Ha még egy-egy Coca-Colát is megisznak az a betétdíjjal együtt 12. Ez pontosan 50 forint.

Elgondolkoztató: egyáltalán érdemes-e fővárosi – csak azért, mert fővárosi – együtteseket szerepeltetni, amikor legtöbbször még a megyei együttesek szintjén sem játszanak, ráadásul 15 forintos belépőjegy mellett.

Hiszen ide diákok, kispénzű fiatalok járnak. Még jó – mondják, nem csekély iróniával –, hogy sörön és Colán kívül semmi mást nem lehet kapni.

Igen, semmi mást. Ha valaki megéhezik vagy hazamegy, vagy ha gyakori vendég, és ismeri a körülményeket, egy darab kenyérrel indul útnak.

De elég a tréfából. Az ifjúsági park kétségtelenül betölt egy meghatározott funkciót. Táncolási lehetőséget biztosít a nyíregyházi, sőt a városkörnyéki falvak fiatalsága számára. Az, hogy még nem tud élni az adott lehetőségekkel, minden bizonnyal fiatalságából, tapasztalatlanságából ered. Reméljük, hamarosan felnőtté válik, de ifjúsági marad."

K.M. 1974. július 8. B.G.

Az Ifjúsági Park a cikkben emlegetett negatívumok ellenére is nagy kedvence volt az ifjúságnak. Egy-egy szombaton 5-6000-vendég is szórakozott és jól érezte magát, tombolva táncolt és eszébe sem jutott a rövidfilm és a vitaműsor. Örülök a jó levegőnek, a felszabadult hangulatnak és annak, hogy nem szervezték agyon. A Zenith együttes pedig csúcsformában játszotta a saját szerzeményeit, meg néhány aktuális nemzetközi slágert.

Végeredményben jó volt az a korszak Barival, nyomtuk a Deep Purple, Hendrix meg a Creedence Clearwater Revival standard-eket.

Nagy sikerrel adtuk le a Hush!-t és a Mungo Jerry féle In the summertime-t.

Meg a Yellow Rivert és az Afric Simon slágert a Hafa-nana-t. Ezek állandóan a porondon voltak a Sóstón, ősszel pedig a bálokban.

Hogyne, mindenütt kérték, a kazincbarcikai Vegyipari Főiskolán épp úgy, mint Nyíregyházán a Tanárképző vagy Mezőgazdasági Főiskola gólyabáljain. Rengeteg helyen felléptünk, a Városi Művelődési Központ cuccával, amelyet Haraszti Gábor tett rendbe nekünk, őt az ifiparkban ismertük meg, mint Zenith rajongó villamosmérnököt.

Haraszti Gábor

Haraszti Gáborék hímesi lakása fogalom. Plafonig érő könyvespolcokon szépirodalom, valamint ritka szakkönyvek sorakoznak, nem dísznek.
Látszik állapotukon tulajdonosuk szenvedélye. Múzeumokban is ritkaságnak számító, vigyázott szövőszékek – állványok mögött magasodnak, tornyosulnak a számomra teljesen idegen, bár látványként ismerős műszerek.

Az ötvenes évek elején építették az első pick-up-öt, amely forradalmasította a pop-rock hangzását. Innen kezdve új időszámítás kezdődött, másképpen szóltak a cuccok. Gondoltál-e arra, hogy valaha ilyesmivel fogsz foglalkozni?

Amikor az első pick-up beépítésre került még nem, hiszen 1952-ben születtem. Az általános iskola utolsó éveiben találkoztam az elektrotechnikával a fizika szakkörökön, bár ott gitárerősítőkről még szó sem esett. Később a Villamosenergia Ipari Technikumban Miskolcon építettem az első erősítőmet. Jó párszor át és újra építettem, a suliban én voltam az első, aki erősítőkhöz vonzódott. Arra volt jó, hogy ezzel kiváló minőségben tudtam lemezeket és rádiót hallgatni.

Középiskolás diákként abban a balszerencsés helyzetben voltam, hogy nyaranta, amikor az ifjúság csapatokba verődve buliról-bulira járhatott, akkor én itthon alig ismertem már valakit, a miskolci osztálytársaim meg szétszéledtek a szünidőben. Így csak a szájtáti közönséget jelentettem Nyíregyházán, néhány zenekar előtt.

Miskolcon a Gárdonyi Művelődési Házba jártam, ahová rendszeresen lejárt Budapestről a Gemini együttes, ők akkor nagyon népszerűek voltak, saját számaikkal is. Akkoriban léptek fel a Marmalade és a The Tremeloes angol együttesekkel a Kisstadionban. Ebben a miskolci klubban helyi zenekarok is felléptek. Egyszer a suli készült valamilyen ünnepségre, amit erősen kellett kihangosítani, úgy, hogy engem, mint szakértőt küldtek el a Gárdonyi Művelődési Házba erősítőt kölcsönkérni. A klubteremben készült valamelyik miskolci együttes a próbára. A színpad üres volt, de már a helyükön álltak a hangfalak és be voltak kapcsolva az erősítők. Hát az a színpadi látvány teljesen megfogott. A kis piros lámpák világítottak, az erősítők halkan búgtak, brummogtak. Hogy ebben más embernek lett volna-e

valami jó, azt nem tudom, de engem talán az a színpad fogott meg, de nagyon. Nem zenéltem soha, csak vendégként jártam a színpadokra, mindig kiszolgáltam a zenészeket.

Amikor visszakerültem Nyíregyházára, továbbra is csak a szájtáti tömeget gyarapítottam egy fővel. A Kelet-Magyarország legtöbbször arról írt, hogy van egy ifjúsági park ahol a Zenith együttes játszik. Ez a kettő szinte összeforrott. Én is odajártam. Ki a Sóstóra. Néha brahiból palánk jeggyel mentem be. A vége az lett, hogy megcsíptek. Szép mesét mondtam, aminek az lett az eredménye, én is rendező lettem az ifjúsági parkban.
Ez még mindig nem kötött igazán a zenéhez, de alkalmam volt a bandákkal és a technikusaikkal megismerkedni. Egyszer a Syconor pesti együttes vendégszerepelt a parkban, akikkel felületesen összebarátkoztam, mivel már akkor tudtam, hogy ősztől a fővárosban leszek főiskolás. A Syconorban Papp György és Paczári Károly gitároztak. Ez utóbbi mondjuk úgy, levizsgáztatott, megfelelek-e technikusnak, túl azon, hogy a hivatalos technikusuk, mint leendő kollegát már letesztelt. Paczári, mint zenész érdeklődött, mit csináltam eddig, meg, hogy mi érdekel a zenében stb. Ő azóta Pest környékén egy hangstúdiót működtet. Így tehát nem nyíregyházi, hanem egy pesti zenekarral kezdtem megtanulni a szakmát. A Syconor egyébként a másodvonal élcsapata volt. Néhány rádiófelvételük és kislemezük volt, de nem jártak a TV-be. Ők ott nem fordultak meg talán csak a pályafutásuk vége felé. Viszont a legfelkapottabb zenekarnak számítottak rendezvényeken, gólyabálokon és falusi bálokon. Sokat foglalkoztatott, jól kereső csapat volt a Syconor.

Amikor végzett mérnökként hazajöttem egy kis ideig a Nap együtteshez mentem, majd a Zenith együttesnél kötöttem ki, akiknek akkor a megyében a legkomolyabb felszerelése volt. Fender basszus, Yamaha és Marshall ének cucc, négy csatornás Selmer erősítő, WEM szalagos visszhang, hatalmas tölcséres Marshall hangfalak. Az érdekes az egészben, hogy a korábbi technikusok nem tudták kihasználni a felszerelésben rejlő lehetőségeket. A technika egész egyszerűen nem úgy volt összekábelezve, ahogyan az erősítők, keverők csatornáira azt angolul felírták. Nem volt nehéz rendbe tenni.

Azon a nyáron a kezdésemmel egyidőben a Zenith két helyen lépett fel. Május elseje volt. A zenekar egész nap az Ifjúsági Parkban játszott, majd este a Sóstói Csónakázó Tó szigetén is felléptek. Ott építettek egy színpadot, a közönség pedig a strand felöli tóparton ücsörgött, hallgatta és nézte a koncertet. A kábeleket ott a Szigeten próbáltam először igazán megfelelően összerakni, hogy az úgy működjön, ahogy azt eredetileg kitalálták. Forrasztani kellett. Mire mindent átpakoltunk, besötétedett rendesen. Sötétben kerestük a jack-ek helyét, meg néha a 220 V-ot is. Kicsit mostoha, amatőr körülmények voltak, szúnyog is volt bőven. Később alakult a helyzet és a Zenith technikai felszerelését a VMK mikrobuszával

szállítottuk. Zsiga öccsével előrementünk, beszereltünk. A Zenith saját kocsikon jött utánunk. Néha szinte hazajöttem, hiszen a lakásunktól nem messze a Városmajori Művelődési Házban – Gere János igazgató büszkeségében – is fellépett a Zenith, majd később a belőlük kivált Pókháló együttes is.

A Pókháló akcióban

Arra például nagyon emlékszem, hogy volt valamilyen blues történeti előadásod, amelyet Zborayékkal csináltál. Szokásod szerint egy nagyon jól eltalált Eric Clapton blues lemezt tettél fel utoljára, amit a zenekar szép lassan egyenként átvett és folytatott.

Nekem ez emlékezetes buli marad, mint ahogyan az általad szervezett punk fesztivál is. Diafilmek, Sex Pistols meg Ultravox, Jam, Clash lemezek és a fellépő Smog, TBC, Agydaganat stb. zenekarok. Az a zene nem igazán fogott meg, de az ambíciójuk az lehengerelt.

A srácok nagyon jó muzsikusok voltak, tudták, hogy a punk zene lényege a leegyszerűsített hangzás. A nagyzenekarok már hangfalhegyekkel turnéztak a Pink Floyd, Genesis vagy az Omega együttes technikájának a mozgatásához kamionokra, darukra, fényállványerdőre volt szükség, csak éppen a dalok nem a srácok gondjairól, hanem a Hold sötét oldaláról, a Gammapolis-ról szóltak. Ezek a bandák már az űrben jártak. Az amatőr punk mozgalom a földön maradt. Gondjai – főleg a technikai – hasonlítottak a hatvanas évek közepén tapasztalhatóhoz. Akkor a Vox együttes gitárosa Buss Béla ötvenszer is megtekercselt egy pick-up-öt, hogy úgy szóljon, mint Keith Richards vagy Jeff Beck gitárja. Később, jó tíz év múlva a punk és new wave zenét előadó zenekarok hasonló gondokkal küszködtek itt Nyíregyházán. Nem volt megfelelő felszerelésük.

Velem együtt ezek a zenészek is megfordultak nálad. Lenyűgözte őket, hogy a bérházi lakásoktól kétszer magasabb és nagyobb alapterületű szobában az egyik fal előtt a plafonig tornyosultak a hangfalak. Hatalmas tölcséres mélynyomók, közép- és magassugárzók álltak nyugodt rendben. De amikor megszólalt a több ezer wattos

ládarengetegen a Dire Straits azonos című első albuma mindenki érezte: ez a zene. A srácok szemében látszott, hogy szívesen elvinnék magukkal. Ma is emlékszem, hogy többségük boldogan cipelte a fekete dobozokat.

Akkor is és most is, aki kért, üres kézzel nem ment el. Az amatőr együttesek egy része és nem kis része éppen a Városmajori Művelődési Házban található technikára alapozta a létét, hiszen előbb utóbb mindegyik ott kötött ki és ott kilincselt. Ez adott ugyanis olyan bázist, amelyen elindulhattak, gyakorolhattak. Akinek nem volt erősítője és hangfala az nem tudott rockzenét játszani. Ezért segítettem nekik.

Bokor Karesz is hozzád hasonlóan jószívű zenész volt. Sok zenészen segített, de a kezdet kezdetén gyakran találkoztam vele itt a lakásodon is, amint kipakolt vagy bepakolt.

A Stop együttest a Zenith-en keresztül ismertem meg, mivel gyakran együtt léptek fel rendezvényeken. Már említettem, hogy a Zenithnek sikerült rendbe raknom a visszhangosítóját, meg a teljes hangrendszerét. Úgy látszik ez nagyszám volt akkor, mert nekik is ilyen gondjuk volt és megkértek, hogy menjek ki velük Újtelekre, ahol próbáltak. Rendbe raktam mindent és felületesen tartottam is velük a kapcsolatot, hiszen még a Zenithel turnéztam. Majd amikor a Zenith hosszabb időre leállt, akkor keresett meg a Stop együttes, ahol Mester Gyula dobolt, Bokor László basszusozott, Kerényi Zoltán szólógitározott, Karesz zongorista, orgonista volt, de néha gitározott is, amitől mindenki remegett, amikor Beatles számokat játszott, de a The Kinks, Herman's Hermits, Manfred Mann slágereket jól gitározta. Jó kis csapat volt a STOP, ezért lepett meg, amikor feloszlottak. Karesz volt a zenekar motorja, minden idejében szaladt az ügyeket intézni. Később vett néhány magnót és diszkózni kezdett, majd rádiós lett, sajnos rövid ideig. Zenekari példaképe a Zenith együttes volt, gyakran emlegette: „Kár, hogy nincs hanglemezük, amit a programjaiban leforgatott volna."

Nagyon nagy kár, hogy ez a zenekarnak nem jött össze, pedig érettek

Rácz Olgával az Aranydiploma előtt

voltak rá. Például 1974-ben az I. Orosházi Beat Fesztiválon voltunk, jó volt hallani a zsűri véleményét, amikor az aranydiplomát átadták: „ORI vizsgára képes, profi, színpadérett a Zenith."

Az Orosházán kapott elismerés, valamint a zsűri dicsérő szavai megerősítettek abban, hogy jó úton jártok? Kérdezem Zboray Károlyt.

Végső soron igen. Meghívásos koncertek, turnék a környező nagyvárosokban és emlékezetes önálló koncert a Móricz Zsigmond Színházban, ahol Te voltál a műsorvezető. Hoztad a dupla lemezjátszós dj pultodat, meg a vetítődet. Móré Istvánék színesítették a színpadképet azzal, hogy a számokhoz illően beprogramozták a színház világítástechnikáját. A koncert első felében – bemelegítésként – nemzetközi slágereket játszottunk visszatekintve a VOX időkig. A szünetben aktuális hanglemezeket mutattál be, majd a koncert második felében csak saját nótákat játszottunk. Köztük az orosházi díjnyertes számokat is. A komoly próbákkal beállított koncertprogramunkra több tucat meghívást kaptunk.

„A Zenith együttes, mely nemrég díjat nyert saját számával, szombaton este 17 és 22 óra között zenei bemutatót tart a nyíregyházi Városi Művelődési Központban, a kiállítóteremben, ahol egyebek közt a díjnyertes új számokat is eljátsszák, majd hosszabb turnéra indulnak." (K.M.).

„A december 17-i eredményhirdetéskor hozták nyilvánosságra, hogy a nyíregyházi Városi Művelődési Központ beatzenekara a Zenith együttes második díjat nyert a

Népművelési Intézet országos pályázatán, amelyet több kategóriában hirdettek meg saját szerzeményű, illetve saját feldolgozású felvételekre. A Zenith a komolyzenei művek beat-változata kategóriában érte el sikerét: Puccini: Pillangókisasszony című művének

zümmögő kórusát írták át saját hangszereikre és stílusukra.” (K.M. 1974. december 18.)

A fellépéssorozat közben is változott a zenekar összetétele.

Honvédelmi szolgálat miatt cserélődtek a tagok. Dömötör Sándor, aki már „Zsiga” mellett is congázott, lett a dobosunk, a műsor összeállítása megkívánta a vokalista, illetve szólista lányok szerződtetését. Az új gitárosunk Vajda György, a tanár úr lett, míg a bőgő fronton is ment a csere-bere, hiszen egy ideig Csépány Tibor, majd a Vox, Apollo, Kék-Vörös korszakból visszaigazolt Kóródy Árpi basszusozott a Zenithben. Erre azért volt szükség, mert a zeneművészeti főiskolát végzett Roskó Béla egyre gyakrabban lépett fel a Szabolcsi Szimfonikus Zenekarral, félévekre elment dolgozni Szolnokra a Színházba, majd a Pókháló együttesével a debreceni jazz

Világhírű látomás a Délibáb együttes – Jobb oldalon Roskó Béla

fesztiválra és ünnepelt nagybőgősként a világhírű Délibáb együttessel Tasmánia, Vietnam és Ausztrália népzene rajongóit is elkápráztatta.

A Zenith együttes a tagcseréket szinte észre sem vette, sőt, tovább menetelt az újabb országos elismerések felé.

„PROFI SZINTŰ AMATŐRÖK Arany-plakett a Zenith-nek!

Dobhártyát szaggató zene fogad a nyíregyházi Sipkai Barna Ifjúsági Klub egyik szűk termében. Szokásos próbáját tartja a Zenith együttes. A próbateremben ülünk le Zboray Károllyal és Vörös Lajossal beszélgetni. A hat éve alakult nyíregyházi zenekar megyénkben nagy népszerűségnek örvend, de egyre több meghívást kap Debrecenből, Miskolcról, Szegedről is. Nevük különösen tavaly vált ismertté, megnyerték az orosházi amatőr könnyűzenei fesztivált. Ezt a sikert az idén is megismételték, sőt az együttes vezetője, Zboray Károly a legjobb énekesnek bizonyult. Az orosházi versenyen, a Dunán inneni megyék legjobb beatzenekarai vettek részt.

A fesztivál zsűrijében a magyar könnyűzene ismert alakjai foglaltak helyet – mondja Zboray Károly. – Köztük volt Szentkuthi Pál, a Magyar Rádió könnyűzenei osztályának vezetője, s a népszerű könnyűzenei műsorok szerkesztője, Komjáthy György. A július 18-19-20-án lezajlott versenyen három kategóriában közel harminc együttes mérte össze tudását. A kategóriagyőzteseket aranyplakettel jutalmazták. Mi a beat kategóriában nyertük el másodszor is ezt a díjat, így jogot szereztünk arra, hogy októberben részt vegyünk a Győrött megrendezendő Országos Könnyűzenei Fesztivál döntőjén. Az együttes meglepően tisztán,

egyszerűen játssza saját számait. Mint mondták, sokkal könnyebb lenne divatos zenét másolni, de az, egyéni arcuk feladásával járna.

Természetesen ez nem jelenti azt, hogy sikeres, közkedvelt dalokat egyáltalán nem játszanak, hiszen ezek nélkül sikert elérni nagyon nehéz. A zenekar stílusát Komjáthy György meglepően eredetinek, nemesen egyszerűnek nevezte, ami egyben a legnagyobb dicséret is.

Éppen ezért dolgozunk már több, mint négy éve – mondja Vörös Lajos, az együttes orgonistája –. De ez az egyszerűség csak a külső szemlélőnek tűnik könnyen megvalósíthatónak. Nagyon sokat kell érte dolgozni, hetente 10-12 órát is zenélünk együtt, természetesen a nyolc órás munkaidő után.

Hogyan egyeztethető össze a munka a zenével?

Könnyen, ha az ember annyit szeret zenélni, mint mi. Amatőrök vagyunk, tehát nem anyagi haszonért játszunk. Nekünk a zene önkifejező eszköz, nem pedig pénzkereseti forrás. Talán éppen ezért értünk el sikereket.

Az orosházi fesztiválon szó volt arról, hogy még ebben az évben önálló felvételt készítenek az együttessel a Magyar Rádióban. Reméljük, hamarosan halljuk majd a rádióban: „Kedves hallgatóink, most a nyíregyházi Zenith együttes műsora következik.” (Kelet-Magyarország 1975. augusztus 3. Balogh Géza)

(Vörös Lajos, Vajda György) Hangolás a rádiófelvételhez

A második orosházi aranyplakett és a lehetőség arra, hogy rádiófelvételeket készítsetek Budapesten, megerősített benneteket abban, hogy a Zenithen már látszik valami?

Végső soron igen. Boldogok voltunk, nagyon készültünk rá.

Nehezen, de összegyűjtöttük a pénzünket, béreltünk egy mikrobuszt, és felutaztunk a Rottenbiller utcai stúdióba. Vasárnapra kaptunk stúdióidőt, délután 3-tól 5-ig. A három órából lett este hét óra mire elkezdhettük, mert annyira foglalt volt a stúdió és csúszások voltak. Egyre idegesebbek lettünk, hiszen hétfő reggel mindannyiunknak kezdődött a szigorú otthoni meló. Végre hozzákezdtünk, de állandóan leállítottak valami miatt. A technikusok flegmán közölték: „Korai volt a belépés, itt meg ott hallatszik a levegővétel stb. Mondták, hogy mára sajnos vége, de ha legközelebb jövünk, akkor már biztosan jó lesz, és talán megoldható, hogy éjszaka egy-két órára szabaddá teszik a pályát."

Sajnos nem volt pénzünk a borítékba tenni egy kis aprót, még a vonatra sem telt. Akkoriban a távolság még leküzdhetetlen volt. Nem láttunk üzletet sem abban, hogy mennyivel lenne jobb, ha rádiófelvételesek lennénk.

De azért nem hagyott nyugodni a dolog és amikor itt Nyíregyházán a Vöröshadsereg utcai Magyar Rádió Nyíregyházi Stúdiója felajánlotta önzetlen segítségét, örömmel vonultunk a hangstúdiók birodalmába. Fehér Gabi bácsi vezető technikus mellett egy fiatal mérnök srác Szikora András segített nekünk. Ő irányított minket, az ötleteit figyelembe véve készült felvétel. Hosszú éjszakák, Ölelj át, Élj emberül, Az évek múlnak már, és Úgy elmennék messzire…címmel. Öt rádiófelvételünk készült hosszú napokon és éjszakákon át, de ezt mesélje el neked Szikora András.

Szikora András

1973-ban változott meg a Nyíregyházi Rádiónak a műsorrendje.
Megnövekedett a műsoridő és a közszolgálati prózai műsorok mellett egyre több zenére is szükség volt.
Akkor vetették fel, hogy a helyi zenének fontos szerepe van egy ilyen regionális rádióban, hiszen mindenki örül annak, ha a saját együttesét hallja. Könnyűzenét és népzenét is rögzítettünk. Fehér Gábor volt a vezetőtechnikus, aki főleg prózai műsorok rögzítésével

foglalkozott. A zenei felvételek készítésével nem ért rá foglalkozni. Ekkor jöttem én a rádióhoz és úgy gondoltam, ezt majd én felvállalom.

A véletlen úgy hozta, hogy legelőször a Zborayékkal Bütyökékkel dolgozhattam. Tervezni kezdtük, hogy miként is lehet az ő saját számaikat rögzíteni. A technikája a Nyíregyházi Rádiónak olyan volt, hogy a keverőasztalnak csak két mikrofon bemenete volt. Átalakítottuk az asztalt, hogy négy mikrofonnal lehessen felvenni, de ez még így is nagy merészség volt, hiszen a magnetofon csak kétsávos volt. Ekkor jött az, hogy kísérletezni kellett a fiúkkal, akik ebben nagyon jó partnerek voltak. Nekik is új volt, hogy egyenként kellett feljátszani a számokat, külön-külön hangszerenként.

Technikailag nagy kihívás volt ez. Nekem is tanulnom kellett a felvétel technikáját. Nagyon szépen egymásra találtunk. A rádióban a napi műsor általában fél hét tájban ért véget. Ők már délután öt óra körül megérkeztek, és bepakoltak a folyosóra, majd az 5×10 m-es zenei stúdióba. Adás után kezdtünk el szórakozni. Elképzelni sem tudtuk, hogy mi fog kisülni ebből az egészből.

Utólag azért kiderült, hogy az adott körülmények között jót csináltunk, főleg, ha figyelembe vesszük, hogy a felvételek a hetvenes évek elején készültek. Így semmiképpen sem kell szégyellni az elkészült lenyomatokat.

A dolog úgy működött, hogy – miután nem volt többsávos magnetofon – nem tudtunk csak négy mikrofont használni a két stúdióban, és csak egy technikai helyiségünk volt, az egyikbe bepakoltuk a dobot és a basszusgitárt. A másik stúdióban szintén két hangszert. Én tudtam őket venni mindkét helyről, és közösen – de főleg ők – eldöntötték, hogy mit akarnak.

Hallották egymást fejhallgatón, így tudtam alkalmazkodni a szerzemény előírásai szerint. A produkciót felvettük egy magnetofonra. A felvett anyagot visszajátszottam a fejhallgatóikba, ami alapján feljátszották a többi hangszer szólamát. Ezt úgy kellett megoldani, hogy az alapot – dobot, basszusgitárt, ritmushangszereket – erősebben kellett felvenni, hogy a két-három átjátszást kibírja. Gyakran előfordult – főleg az első szám rögzítésénél –, hogy a dob vagy valamelyik ritmushangszer lassan eltűnt a szalagról. Időbe telt mire rájöttünk a huncutságra. Ilyen apró, de lényeges technikai problémák voltak. Miután ezeket megoldottuk, elkezdtük a számokat rögzíteni este nyolc óra tájban és hajnal háromra, vagy négyre összehoztunk egy-egy felvételt alkalmanként. Ha ez sikerült, akkor jött az ihaj-csuhaj, mert nagyon boldogok voltunk, amikor visszahallgattuk a felvételeket.

A legtöbb gond minden alkalommal, az énekhanggal volt. Ez nemcsak a Zenithnél jött elő, hanem szinte mindig. A legtöbb együttesre jellemző volt, hogy viszonylag jó zenészek voltak, de mint énekesek képzetlenek voltak. Gyönyörű egyedi hangjuk volt, de a hangjuk

erejével nem gazdálkodtak igazán jól. A rádió technikája sem énekre, inkább beszédhang átvitelére, rögzítésére készült és szinte nem volt alkalmas arra, hogy énekhangot vegyünk fel vele. Nagyon vigyázni kellett arra, hogy ne torzuljanak és az énekesnők vagy az énekesek megnyugodjanak, hogy az elkészült felvétel – a lehetőségekhez képest – jó minőségű. Ha ugyanis többször kellett rögzíteni a hangjukat a végére elbizonytalanodtak, elfáradtak. A színpadon, koncert közben ezt sem ők, sem a zenekar tagjai nem észlelték, de itt a stúdióban visszahallgatva a rögzített anyagot, azonnal rájöttek a hibáikra.

A Zenith együttessel hét felvétel készült így. A legnagyobb élmény az volt, amikor az Orosházi Beat Fesztivál és egy országos pályázat díjnyertes dalát rögzítettük. Giacomo Puccini a századfordulón Milánóban írt Madame Butterfly (Pillangókisasszony) című operájából a Zümmögő Kórus is szerepelt átiratként. A nagyhírű nyíregyházi Gebri Kórus is közreműködött úgy, hogy a kórusfelvétel nem a stúdióban készült, azt úgy hozták orsós magnetofonszalagon. A Zenith együttesnek alkalmazkodnia kellett a már rögzített mestermunkához és úgy kellett beat-esítenie.
Nagyon nehéz munka volt összejátszani, de végül is, én kevésbé, ők nagyon meg voltak vele elégedve.

Miután elkészült a felvétel, másnap az első dolgunk volt, hogy műsorba tettük és lejátszottuk. A zenésztársadalom nem olyan nagy, hogy ez azonnal ne lett volna beszédtéma. Napokkal később egyre több hallgató kérte, majd szépen kezdtek jönni az együttesek, készítsünk velük is hangfelvételeket. Sokan jöttek, nehéz ma már visszaemlékezni rájuk.
Szintén díjazott zenészekből állt a Nap együttes, akik az Ipari Szövetkezetek Vörösmarthy téri Klubjában játszottak hardrock stílusban. Czimbalmos István, Bari Lajos gitárosok, egy Szombathelyre költözött dobos és Simon Péter főiskolás srác énekeltek rögzítésre néhány saját számukat.

Teljesen véletlenül találkoztunk egy jó zenekarral. A Damjanich laktanyában voltunk – a rádió részére – felvenni néhány katonaindulót. Az egyik trombitás srác említette, hogy ő a laktanya beat zenekarának is a tagja, hallották a rádióban a Zenith meg néhány más együttes felvételét és ők is szívesen megörökítenék alkalmi csapatuk játékát. A beszélgetés során kiderült, hogy ők a Kőtörő beat együttes, éppen a Ki mit tud? vetélkedőre készültek.

„Adhattuk volna a katonák a Ki mit tud-on címet is, hiszen az írásunk azokról szól, akik jól helytálltak a csatasorban. A hadseregben általánossá vált az ifjúsági klubélet, mert ma már köztudott, hogy a katonák kulturális igényeinek kielégítésére tett erőfeszítések megtérülnek a kiképzésben. Úgy is mondhatjuk: „A közművelődés igen fontos politikai és kiképzési tényező. A kulturális munkához a feltételek adottak.

E feltételeket kihasználták a katona fiatalok és megrendezték az egység és magasabb egység Ki mit tud döntőit. Ezt követően a legjobbak részt vettek Vácott a Néphadsereg Ki mit tud döntőjében. A nyíregyházi helyőrségből is eljutottak a döntőre. Mégpedig tánc- és népzenészek, tánccsoport és szólisták. És az eredmény? Katonás! Vass Lóránd tiszthelyettes-hallgató szólistaként harmadik, akárcsak a Kassák Irodalmi Színpad. A Nyírség Tánccsoport és a Citerazenekar második, míg a Kőtörő együttes első helyezést ért el. Ezzel jogot nyert a televíziós szereplésre." (Kelet-Magyarország 1976. december 25.)

Miután megkértek minket, hogy rádiófelvételeket készíthessenek meg a TV-be is készültek, így logikus volt vendégül látni a Kőtörők beat együttest. Az egyikük nevére emlékszem, Mészáros Tibornak hívták, a Budapest BMW együttes tagjaként vonult be, és itt játszott három olyan katonasráccal, akik miskolciak és az Edda elődjében zenéltek. Leszerelésük után alakították meg az igazi Eddát, melynek a Kőtörők együttes a csirája volt. A Nyíregyházi Rádióban tőlük is van 4 vagy 5 tekercs.

Több tucat zenekar is szerencsésnek mondhatja magát, mert a segítségeddel készült rádiófelvételeket a mai napig őrzi a Rádió. Ennek köszönheti Bódi László Cipő a Republic együttes zeneszerző-énekese, hogy a napokban, 1998. október elején a Duna TV élőben közvetített interjújában a Nyíregyházi Rádióból átlőttetek korabeli Cipőfűző számokat. Hogy kerültél a Rádióhoz? Mióta érdekel a rádiózás?

Gyermekkoromban a kezembe került egy régi rádió, amely akkor nem működött. Darabokra szedtem. Harapófogóval kioperáltam az ellenállásokat, kondikat szépen sorban. Azt hittem, hogy ezeket az alkatrészeket majd visszaültetem a helyükre. Nem sikerült, de ezután állandóan mocorgott bennem, hogyan lehetne újra összerakni. Otthon volt egy működő rádió. Egyik vasárnap reggel kiment valamilyen biztosíték, amit visszacsavartam, de ennek a rádió itta meg a levét. Elégett a kanóca. Megláttam két darab drótot, gondoltam, ha én azokat összetekerem, menni fog a dolog. Hogy biztos legyen a siker még két csellengő kábelt is hozzájuk kötöttem, majd izgatottan bekapcsoltam a rádiót. A Tiszalöki Vízierőmű is megremegett. A szüleim látva az érdeklődésem eredményét mondták: „a rádiót elintézted, intézd el a javítását is." A Víz utcán lakott egy idős villanyszerelő mester Csordás László, hozzá kopogtattam be. Jellegzetes figurája volt a városnak. Ő azonnal elkezdte javítani a rádiót és közben magyarázta és mutatta hogyan működik a világvevő. Na, akkor szerettem meg a technikának ezt a részét. Ő indított el!

Érettségi után elmentem a Gelka-hoz tanulónak és ott dolgozott egy másik szakember – akit azóta is csak csodálni tudok – Bíró László, amikor az első Benczúr, Tisza, Kékes

televízió készülékek jöttek divatba, a szerviz még a Zrínyi Ilona utcán volt. Ez a római olimpia idején lehetett 1960-ban.
Laci Bácsi akkor éppen az első tokaji TV-adó állomását építette, amit aztán a posta le is foglalt. Csodálatos dolgokat csinált. Nagyon sok zenekarnak épített erősítőt már az ötvenes években. Rengeteg újítása volt. Ő volt a második szakember, aki hatott rám. Ő mondta szinte naponta: „Tököm, Maga menjen tovább tanulni."

Budapestre mentem a Kandóra, majd, mint végzett mérnök jöttem haza. Sokáig nem volt hely a Rádióban, de 1973-ban meghirdettek egy technikusi munkakört.
Több, mint negyvenen jelentkeztünk. Különféle munkákat kellett percek alatt elvégezni. Én nyertem és így 1973. június 1-től dolgozom a Magyar Rádió Nyíregyházi Stúdiójában.

Itt újabb fontos tanítómesterekkel dolgozhattam. Samu András a stúdióvezető és Fehér Gábor a technikus, akitől a szakmát tanultam.
Csodálatos emberek, kitűnő rádiósok voltak. A zenei szerkesztő Farkasné Oláh Klárika volt. Róluk is és a Rádióról is gyakran írt a helyi újság.

„Itt a Magyar Rádió Nyíregyházi Stúdiója. Köszöntjük hallgatóinkat.

Minden este ezrek hallják ezt a kedves hangú üdvözlést a 223,8-as hullámhosszon. A megyénk életéről, gondjainkról és örömeinkről, eredményeinkről számot adó Nyíregyházi Stúdió az évek során jó barátja lett a falvak dolgozó parasztjainak, a város üzemi munkásainak. Most ismerős ismeretleneket mutatnak be a kedves hallgatóknak. Emberi tulajdonság: sokan kíváncsiak arra, ki az a tiszta csengésű hang, amely minden este beköszön a házakba. Farkasné Oláh Klára már több éve ül le kis kerekasztalához a felvételi teremben, hogy felolvassa a szerzők írásait, vagy éppen bejelentse a műsort. Figyelmet és tehetséget igénylő munkáját – hiszen ezt a rádióhallgatók tapasztalhatják leginkább – estéről estére sikeresen látja el.

Fehér Gábor technikus annak ellenére, hogy munkája csak közvetve kerül a hallgatókhoz, egyik nélkülözhetetlen dolgozója a Stúdiónak. Az üvegfalnál sorakozó gépek kapcsolórengetegének a karmestere. Nagy figyelemmel vigyázza az érzékeny műszereket, gépeket, amíg a teljes műsor szalagra vándorol…" (K.M. 1960. október)

„50 éves mindennapi útitársunk a Rádió.

Beidegzett szokásunk, hogy ébredés után bekapcsoljuk a Rádiót, s sok kedves muzsika után meghallgatjuk a friss híreket és az időjárás jelentését.
Éjszaka, amikor aludni térünk, ismét a Rádió az, mely elköszön tőlünk. De szól az utcán a kezekben tartott zsebrádiókból, ott látható üzemben, irodában, üzletben és ezernyi más helyen. Ezt a mindennapi szórakoztató és tájékoztató útitársunkat köszöntjük most, amikor elérte ötvenéves születésnapját.

Fél évszázad alatt nemcsak a készülékek száma nőtt, emelkedett az úgynevezett hallgatottsági idő is, megváltoztak a rádiózási szokások, s több, mint 20 éve vidéki rádióstúdiók is jelentkeznek adásaikkal.

Időközben, a most jubiláló szülő gyermekei, a vidéki stúdiók is felnőttek lettek. Az első dátum – 1925. december 1. – mellett Szabolcs-Szatmár Bereg és Hajdú-Bihar rádióhallgatás egy másikat is számon tartanak, 1952. december 16-át. Ekkor hangzott el először a bemutatkozás. Itt a Magyar Rádió Nyíregyházi Stúdiója…Már csak kevesen emlékeznek a hőskorra, amikor hol reggel, hol délben, hol pedig este sugározták műsorukat. Több, mint 15 éve azonos időben hangzik fel a húsz éve ismert szignál. Tavaly áprilistól megnövekedett műsoridőben vállalkoznak arra, hogy a két megye hallgatóit tájékoztassák, szórakoztassák.

Az újév első napjaitól már minden nap kilencven perces műsorral jelentkeznek. Ez heti 630 perces adásidő és első évben különösen érdekes lesz, ugyanis a Stúdió tizenkilenc dolgozója együttéve éppen 630 éves. Ez a játék a számokkal arra is utal, hogy igen fiatal az átlagéletkor. Tizenegy politikai munkatárs, szerkesztő, újságíró és gyakornok járja a két megyét, hogy a mindennapi hangos újság esténként frissen és pontosan megszólalhasson. Az egyik legizgalmasabb feladat a napi postabontás. A Stúdió vezetője, Samu András átlagosan 60-80 levelet bont fel naponta, amelyek között a legváltozatosabb témákról lehet olvasni. Gyakoriak a kívánságműsorhoz szóló kérések, de személyes sorsokról beszámoló, vagy panaszos levelek éppúgy akadnak, mint a rádió egyes műsoraihoz érkező hozzászólások.

Húsz állandó rovatot szerkesztenek, érdeklődési körök, aktuális események szerint, figyelembe véve a különböző korosztályok igényeit.

Vallják, hogy az információáramlás özönében a hallgatók érdeklődése, reagálása erősebb a saját környezetünkből érkező hírekre, ezért törekszenek arra, hogy mikrofonjaikkal mindig és mindenütt ott legyenek, ahol valami történik. Ez azonban a gyakorlatban szinte lehetetlen. Ezért újra és újra erősítik a tudósítói hálózatot, amelynek egyik eredménye, hogy Hajdú-Bihar minden járásából és városából rendszeresen érkeznek a hírek, tájékoztatók.

Technikai felszerelésükkel, berendezéseikkel elégedettek, az utóbbi időben a munkakörülmények sokat javultak. Mindezek azonban nem változtatnak az újságírói munkán. Egy másfél perces anyag ma is gyakran öt-hat órás előkészülettel születik meg. Céljuk, hogy a jelenlegi minőségi színvonalat tartva, vagy javítva még közelebb juthassanak a rádióhallgató szabolcsiak és hajdú-bihariak hétköznapjaihoz. Mi is ezt kívánjuk e jelentős jubileumon a rádiós kollégáknak.” (Kelet-Magyarország 1975. november 30.)

Ez a cikk huszonhárom évvel ezelőtt jelent meg. Samu András volt a stúdióvezető a nyolcvanas évek végéig, aki felkért arra, hogy rocktörténeti sorozatot készítsek. Ez a sorozat Ágoston István és jelenleg Nagy Miklós vezetése alatt is, 250 adást ért meg és a mai napig is tart. A Nyíregyházi Rádió adásideje másfél óráról először napi két órára, majd fokozatosan bővülve, jelenleg reggel 5 óra 55 perctől este 18 óra 35 percig tart, melyet még több órás nemzetiségi adás is követ. A megnövekedett adásidő komoly feladatot jelent a Rádió minden munkatársának. A technikai biztonság létkérdés, hiszen az adás egy részét műholdon keresztül, az egész ország, sőt a környező országok is hallgathatják.

Gondoltál arra, amikor – huszonöt éve – az első adást végig keverted, hogy a technika ide fejlődik?

Bíztam benne. Amikor az első rádiófelvételeket készítettem a nyíregyházi Zenith és Nap együttesekkel, akkor át kellett alakítanom a stúdióasztalt, hogy négy mikrofonnal rögzítsük a zenekart. Sikerült, nagyon örültek neki a srácok, én viszont éreztem, hogy nem tökéletesek a felvételek, főleg technikailag. Egyszer bejött a költő Ratkó József Nagykállóból és azt mondta: „a jövő hét végén behozok ide a stúdióba egy kótaji cigányzenekart."
Jön velük egy japán mérnök is, aki hanglemezfelvételt fog készíteni velük egy japán hanglemez kiadó megbízásából. Napokig lázban égtem. Úr-isten, mit fogok én itt látni. Úgy képzeltem el, hogy beállít ide egy kamion tele a hangrögzítéshez szükséges csodamasinákkal. Tudtam, hogy a Rádió technikája kevés lesz, ahhoz, hogy hanglemezfelvételt készítsenek.

A megbeszélt napon megjelent egy 140 centiméter magas japán, kezében két diplomatatáska méretű fémtáskával. Megmutattam neki, hogy hol szoktak a Rádió zenekarai élőben játszani. Behívta a stúdióba a hattagú kótaji cigányzenekart, eléjük állított két mikrofont, hogy sztereóban rögzítse a műsorukat. A két fémdobozt rátette a zongora tetejére, amelyek közül az egyik úgy nézett ki, mint egy korabeli számítógép. Beállított mindent és szólt a zenekarnak: „minden rendben, tessék kezdeni." A zenekar rázendített és kb. 40 percet játszott. Én hallgattam a műsort és mondtam: „Vajon mi lesz ebből, ilyen nincs, hogy ez használható felvétel legyen." A japán mérnök szépen összepakolt, mindenkinek megköszönte a közreműködést és a segítséget, majd mosolyogva távozott. Eltelt egy fél év és megkaptuk Japánból a hanglemezt, amely hanganyaga itt készült. Ha Te még hallottál gyönyörű felvételt. Csoda, amit műveltek a hanggal. A hetvenes évek közepén ők már úgy dolgoztak. Szerencsére a Nyíregyházi Stúdió is állandóan fejlődött és ma már digitális technikával is dolgozunk. Akkor, ott a hanglemezrögzítéssel bíztam benne, hogy ezt is megérjük.

Sikerült. Látom rajtad, hogy örülsz neki, ugyanakkor több kiállításon bemutattad a nagy szenvedélyednek számító régi rádióidat. Furcsa kettőség ez.

A mai rádióból sterilen szól minden, főleg a zene. Nem érződik – legalábbis nekem –, hogy hozzám szól.

Önmagáért van. Észrevetted-e azt, ha bemész egy régi ház lépcsőházába és ott felkapcsolod a lámpát, akkor a fény a szemedet megnyugtatja. Olyan mintha megsimogatná az arcodat. Ha bemész egy többemeletes panelházba, ugyanaz a lámpa rideg, hideg fénnyel világít. Ez azért van, mert a régi házakban még kézzel simították el a vakolatot, érződik az emberek keze nyoma és mintha az érződne vissza az arcodon.

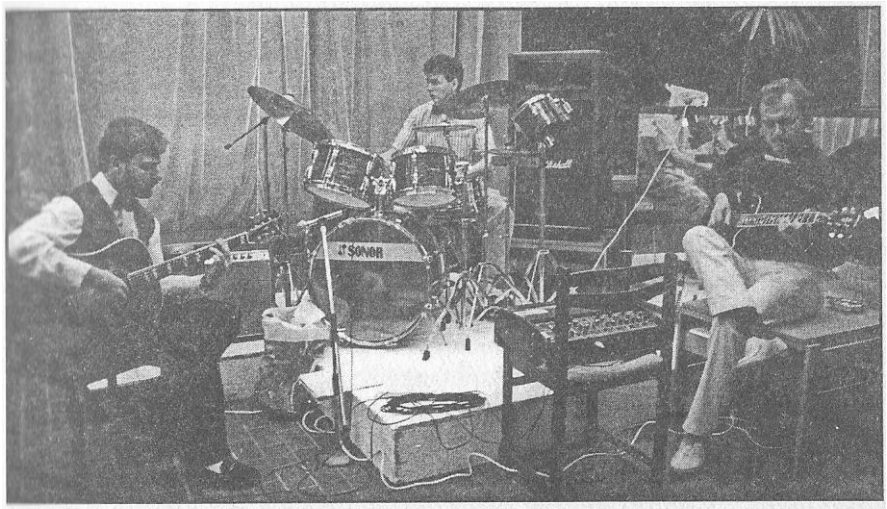
A panelházak falát gépek öntik, sima minden, de rideg.

Ugyanez jön elő nekem a régi rádióból. Azt még kézzel faragták, mintha divattervező csinálta volna őket. Családtagnak számítottak, körbeülték és hagyták, hogy simogassa az arcukat a hegedű vagy a zongora gyönyörű hangja. Egyébként Cseh Tamástól van néhány ritka felvételünk, amely csak a Nyíregyházi Rádiónak készült. Tóth Károly kollégámmal a hetvenes évek közepén meghívtuk egy műsorba. Kérte, hogy szerezzünk neki egy fellépési lehetőséget is, ha már idejön. Miután Nyíregyházán ez nem sikerült, Karcsi Mátészalkán szervezett neki egy közönségtalálkozót. Én nagyon szerettem a számait különösen a Budapest és a Presszó címűeket, kértem, hogy azt is játssza el, hogy rögzíthessem: „sajnos Másik János nélkül nem tudom, de van négy-öt új számom, azt ajánlom nektek, mondta."

Játszott 1-2 percet, beállítottuk a mikrofonokat és a hordozható keverőt, meg a magnetofont. Végigjátszotta a számokat, köztük néhány olyan dalt is, amely azóta sem jelent meg lemezen és csak a Rádiónknak az archívumában található meg. Őrzöm is nagyon, hiszen úgy gitározik és énekel rajta, hogy az csoda.

Említetted, hogy szereted Zorán és Cseh Tamás hangját és megnyugtató szerzeményeit. Bizonyára gitárjátékuk is tetszik, hiszen szerves része zenéjüknek.

Az egyik kollegád, a zenei szerkesztőként Rádióhoz került Füzesséry Tibor szintén nagyszerű gitáros. Az 1989. október 7-i Nyírvidék hetilapban Datolya nevű zenekaráról látható illetve olvasható:

(Datolya trió) Füzesséry Tibor, Turcsán András, Toróczkai Antal

„ma a vendégek a Datolya klubzenekart hallgatják. Toróczkai Antal gitár, Turcsán András dob és a Nyíregyházi Rádió zenei szerkesztője Füzesséry Tibor gitár felállású trió pár héttel ezelőtt alakult. Örökzöld latin-amerikai dallamok, természetes hangzás árad az ízlésesen berendezett teremben a klubkávéházban, ahol több, mint tíz éven át működött a Kovács Tibor vezette nosztalgia diszkó, amely fogalom volt a 25-35 évesek körében. A Datolya trió igazi klubot szeretne itt kialakítani azoknak, akik szeretik a naturális, dallamos élő zenét.

Füzesséry Tibor kezdetben, mint zenei szerkesztő gyakran meghívta a megye és a város ifjú zenészeit, zeneszerzőit interjúra a Rádióba. Naprakészen követte a zenei eseményeket, történéseket és nemcsak a könnyűzene vonalán. A műsoraihoz rögzített zenekari felvételeket is Te vetted fel, mi lett velük?

Részben én rögzítettem őket, majd a tekercseket besorszámozva archiváltuk. Féltem őket, és nem fizikailag. Inkább attól tartok, megváltozik egy korosztály érdeklődése és feledésbe merülnek a zenei kincsek, a Zenith, a Vekker, a Pókháló, a kisvárdai Cipőfűző, a debreceni Kommandó vagy a nagyon profi Pantha Rei felvételei. Pedig ezek egyedi, hanglemezen meg nem jelent rádiófelvételek. Emlékszem arra, amikor a debreceni Pantha Rei zenekar rögzítette a felvételét. Akkor még nem volt Debrecenben rádióstúdió, úgyhogy idejöttek hatalmas felszereléssel.

Matolcsy Kálmán a volt Zrínyis diák volt a billentyűs, a két Szalay testvér a gitárosok. Béke Csaba dobolt és Ács Enikő énekelt. Klasszikus dallamok rockzenei át- illetve feldolgozásával lettek ismertek, de nagyon komoly saját szerzeményeik is voltak. Ács Enikő pedig folkos melódiával színezte a repertoárt. A Pantha Rei zenészei elektronikus, maguk készítette hangszereken játszottak. Volt úgy, hogy egy kamionnyi felszereléssel érkeztek.

Különféle segédeszközöket, kábeleket iktattunk az ő hangrendszerűk és a Rádió technikája közé, hogy le tudjuk venni azokat a hangokat, ami ezektől a hanggyárakból kijött. A kis Szalay már a hetvenes évek első felében szintetizátorokat épített. Nagyon jól szóltak, különlegesen szép stúdiófelvételeket készítettünk.

A hetvenes évek végén a Váci Mihály Megyei és Városi Művelődési Központban Hangsúly címmel irodalmi, művészeti előadássorozatot rendeztek. A folyóiratot a Rádió alkalmanként rögzítette. Élő műsorfelvétel volt. Az egyik alkalommal a ma annyira népszerű Republic együttes énekese Bódi László is a meghívottak között volt. Fellépett a műsorban, mint költő. Saját verseit szavalta és néha zongorázott is. Valami csuda dolgokat produkált, ezért behívtuk a Rádió stúdiójába is. Leült a zongora mellé és azonnal játszani és énekelni kezdett. Ez olyan régen volt, hogy a pedálokat alig érte el a lábával. Említette, hogy van egy együttese Kisvárdán, a nevük Cipőfűző. Néhány alkalommal velük érkezett, és rögzítettük a Cipő szerzeményeket, amelyek ma már kordokumentumként is értékesek, akárcsak a Zenith dalai, amelyek a Rádió hangtárában a 0001, 0002…0005 sorszámon találhatók meg.

A Zenith együttes repertoárjában található saját szerzemények döntő többségét Zboray Károly írta. Nemcsak a szövegeket, hanem a zenét is. De vajon ki hangszerelte a mindenki által dúdolt, egyre népszerűbb melódiákat, kérdezem a szerzőt.

A Zenith slágereket túlnyomórészt én írtam. Belső késztetésre jöttek elő, bár azt is érzékeltük a fesztiválokon, hogy hosszútávon inkább az az együttes érvényesül, aki saját világát önti dalba. Az alapdallamot a próbákon felvázoltam és a zenekar tagjai egyéniségük szerint kiegészítették.

A végső hangszerelést Roskó Béla egyengette az ő zenei tudása nagyon sokat segített nekem. A vokál beállításokat és a hangszer harmóniákat, azt Béla csinálta. Minden esetben szinte azonnal elfogadtuk. Beleszóltam én is sok mindenbe. Ragaszkodtam a hangnemhez és a hangzásokhoz.

Megértettük egymást. Néha ugyan vitáink is voltak, mert nem jött el valaki a próbára, vagy szakmailag nehezen oldotta meg a feladatát.

Megfordult, sietett, késett a nótában, vagy ötödször sem állt rá a keze az elképzelt futamra, de ilyen máshol is előfordult. Az is előidézte ezt, hogy majd mindegyikünk több hangszeren is játszott és a próbákon lőtte be az elképzeléseit. Én is megjelentem egyszer egy fuvolával. A komolyzenében is nagyon tetszik a fuvola hangja. Ez nem az a hangszer, amit az Óz, a csodák csodájában hallani lehet, hanem amit a Minis Török Ádám fúj. Az ő és a Jethro Tull énekes-fuvolásának Ian Andersonnak a játéka hatott rám.

Szinte hallani lehet, ahogyan tüdőből megszólal a hang. Több rádiófelvételen is használtam.

Az 1975-ös év a Zenith együttesnél folyamatos koncertezésekkel, zenekari selejtezőkkel, vetélkedőkkel és versenyekkel telt.

„Május 1-én a Zenith együttes fellépésével megnyitja kapuit a Sóstói Ifjúsági Park, amely ezúttal színesebb, gazdagabb programmal áll a város ifjúságának rendelkezésére. A hét két napjának kivételével mindig akad valamilyen műsor, amely a hagyományoktól eltérően nemcsak az úgynevezett szórakozási, hanem a fiatalok kulturálódási igényeit is kielégítheti.

A park programjában az állandó jellegű műsorok dominálnak. A szerdai napot jelölték ki a városi és a megyei ifjúsági klubok műsorának időpontjává. Ezen a napon mutatkoznak be a néptáncegyüttesek, a különböző művészeti csoportok, de tartanak színes útirajz-beszámolót és előadásokat is. Mindennap csütörtökön nyitva tart a Parkban a mopresszó egy-egy nagysikerű új vagy archív film levetítésével. A könnyű műfajt, a táncos szórakozást a keddi napon megtartott disc-jockey műsor jelenti.

Szombatonként lép fel a Zenith együttes, a koncertet nyolc forintos belépővel lehet megtekinteni.

Vasárnap megyénk és a város kevésbé ismert beatzenekarai szórakoztatják a Park ifjúságát. Minden hónapban egyszer fővárosi együttesek – így az Apostol, valamint a Debreceni és Szegedi Egyetem zenekara is – fellépnek. Ebben az esetben 15 forintos belépődíjat kell fizetni. Az Ifjúsági Park naponta délután hat órától este tíz óráig tart nyitva. A Zenith koncertek kivételével egységesen öt forintba szabták meg a belépődíjakat. A tervek szerint még ebben az évben egy klubot és mellé presszót építenek. A klubban játékteremmel, televízióval, magnóval. A jövő tervei szerint ez képezné a park leendő Ifjúsági Klubjának alapját. Ezenkívül egy állandó kiállítást is létesítenek, mely a megye ipari termékeivel ismerteti meg a fiatal látogatókat.” (K.M. ’75. április 30.)

Vajda György, Kóródy Árpád jammel

A Zenith rádiófelvételei az akkori technikához képest hűen visszaadták a dalokat. Szikora Bandi ügyesen, nagyon szépen megcsinálta a felvételeket és ami lényeges a Rádió egyre gyakrabban játszotta is azokat.

A hallgatók is gyakran kérték, így a Zenith még ismertebb lett. Az Ifjúsági Parkban rendszeresen koncerteztünk és játszottuk a kor friss talpalávalóit állandóan növekvő parklátogatóknak. Nem volt ritka az ötezernél is több vendég. A Sóstói Terasznak és az Ifiparknak is emlékezetesek a Zenith bulik.

Vajda Gyurival finomodott és a jazzrock felé ment el a zenénk, igényesebb, fajsúlyosabb lett. Hogy használt-e ez a Zenithnek, nehéz eldönteni.

Bari Lajos szólógitárossal lehet, hogy keményebb rockstílust az úgynevezett hardrock-ot játszhattuk volna, esetleg heavy metal zenéket is, de a Zenith összeségében ezt sohasem fogadta el. Azt játszotta Nyíregyházán, amit az országos nagy bandák Budapesten.

Azt, hogy a Zenith együttes milyen utat válasszon, döntően meghatározta az egyre forrongóbb nemzetközi trend Angliában. David Bowie és követőik diktálták. Sikeres volt a Mott the Hoople, a Sensational Alex Harvey Band és 1976 elején már bontogatta szárnyait a punk mozgalom, amely még abban az évben döntően befolyásolta a nemzetközi, de főleg a mérvadó angol könnyűzenét. Sorra jelentek meg az Eddie and the Hotrods, The Pirates kislemezek, a The Stranglers és a The Tubes pedig már kinőtte a rockbölcsőnek számító Marquee klubot. Az angol könnyűzenei hetilap a NEW MUSICAL EXPRESS is egyre gyakrabban számolt be az új generációról több oldalas eszmefuttatásokban. Az újság 1976. március 20. számában a 3. oldalon viszont örömhírt közölt, sokak szerint megkövült kövekről a nagymúltú londoni The Rolling Stones együttesről.

Az éppen aktuális európai turnéjuk állomásait, és azok pontos időpontját közölte. A Zenith együttes tagjaiban és sok nyíregyházi Stones rajongóban felcsillant a remény. Hátha…

„The Stones' European dates take them to Frankfurt (apr.28.)…Stutgart (jún.19.), Zagrab mark the Stones first-ever concerts in Spain and Yugoslavia repectively…" NME (1976.03.20.).

A Rolling Stones együttes három hónapos európai turnéja során először járt Spanyolországban és a nekünk közeli Jugoszláviában, ahol Zábrábban két koncertet adott, és amire különösen készült. Talán érezték, hogy Nyíregyházáról és Budapestről külön szervezésben egy-egy autóbusz indul rajongókkal. A Coopturist nyíregyházi kirendeltsége vezetőjének Mihályi Györgynek mutattam meg az NME cikket és kértem, hogy szerezzen jegyeket.

Levél- és telexváltás után Zágráb jelezte nem tudnak semmit a koncertről és különben is, miért nem Belgrád rendezi? Napokkal később azután megnyugtattak, hogy magkapták a hivatalos értesítést, mely szerint tényleg megy Zágrábba a Rolling Stones együttes. Jegyeket is biztosítanak, amennyiben legalább három napra szállodai ellátást is kérünk némi félpanziós ellátással. Mindent kértünk!

Nagyon készültünk, előkerültek a régi újságok, poszterek, pólók és még a zágrábi szálloda egyik frissen vasalt lepedőjéből is készítettem egy STONES feliratú zászlót, amit újonnan megismert barátunk Hobo dobott fel a színpadra. Ők ugyanabban a szállodában laktak, mint mi és a szívük is úgy dobogott a várakozásban, mint a miénk.

az indulás előtti pillanatok

A legjobb elemzés, amit a zágrábi koncertről valaha olvastam a Rolling Stones könyv 173-210 oldalakon bárki rendelkezésére áll. A zágrábi barát Földes László írta, aki két évvel később megalakította a HOBO BLUES BAND-et.

„A lusta előváros villamosának tetején a tigris nem tudott megszökni a cirkusz plakátjáról, így a valódi izgalom csak távoli ígéret maradt. Ennyi ragadt meg bennem, abból a tortúrából, ahogy a buszunk átvergődött Zágráb lámpáinak örvényein a délutáni szieszta idején.

A centrumban sehol egy betört kirakat, falfelirat, vagy bármilyen jele annak, hogy a botrányband itt lenne a városban. Még a gyülekezési szabadságot sem vette igénybe senki a negyvenfokos hőségben. Egy húszperces vízkúra után zsákom mélyéből előbányásztam a mindig kézzel mosott, gondosan összehajtogatott vékonyra kopott The Rolling Stones Tour of Europe ’73 feliratú hároméves trikómat, melyen a Stones jele, a kinyújtott vörös nyelv régóta sápadozott. Talán ma újra lángol? Magamra öltöttem és oda-odakapva a farmerdzseki felső zsebéhez, ahol a feketepiacon vett jegy lapult, hatalmas léptekkel indultam a koncertre.

Falfehéren léptem a jegyszedők sorfala elé, fel-felvillant agyamban a 67-es varsói Stones-koncert emléke, a Báthori-expresszen utazó magyar hobókkal.

Szegény hobóknak dollárért adták el a hamis jegyeket a lengyel üzérek, és kinek jutott volna eszébe kételkedni a jegyek valódiságában, ha dollárt kértek értük? A csalódástól és a félelemtől remegve léptem piros jegyemmel az első ellenőr elé, aki – csakúgy, mint a másik három – simán átengedett.

A Meters nevű New-Orleans-i néger zenekar kezdte az estét.

Mégpedig a divatos funky zenével. Itt az ideje, hogy megtegyem a kötelességemet, a kifejezés megközelítően pontos fordításával. Beszarit jelent.

Zenében túlfűtöttet. A Méterek – a funky méterei, vagy mié? – virtuóz hangszeres játéka és dögös tánca ellenére húsz perc elteltével a hallgatóság nagy része megindult a büfébe. New Orleans küldöttei nem nyerték meg Zágráb tetszését. A zenekar a tetőpontra képzelte magát és nem is akart onnan lejönni. Műsoruk egyáltalán nem volt dinamikus, dalaikat nem ismerte senki, így hiába repkedtek az…oh, I'm so funky...– vajon mitől?

– a …sweet baby…,…oh honey…– nyögések, hiába nem hervadt le az arcukról a magabiztos mosoly – főképpen nekik tetszettek –, mi unatkoztunk. Az utolsó tíz percben bedobtak pár Chuck Berry dolgot, a legvégére hagyva a Rolling Stones által is játszott Johnny légy jó-t (Lefordíthatatlan szójáték: Johnny B. Goode, egy elképzelt személy neve, az angolban fonetikusan Johnny be good!-nak érthető, ami a magyar címet jelenti).

Erre páran összeverték a tenyerüket, amit a zenészek előtte vagy hatszor kértek.

Amikor végre eltűntek, a feszültség emelkedni látszott, ehhez sokat hozzátett Jimi Hendrix, akinek bluesait bőgte a hangszórók tányérerdeje.

Közben a színpadot ellepték a takarítók és a szakemberek. Két fiú mosószeres vízzel és rongyokkal felmosta a gumipadlót. A lámpatestek oszlopait ellepték a világítóemberek, az erősítők mögött ismeretlen zenészek fülhallgatókkal fejükön hangolták a gitárokat. A keverőpultról Keith Harwood mikrohullámú rádióadóval irányította a technikusok csapatát. A nagy sűrgés-forgást kellemes Hendrix dalok zsongták körül, mi pedig kezdtünk körülnézni és lassan lopakodtunk a színpad felé.

Mintha Kelet-Európa Woodstockjában lennénk. Mindenhonnan integettek, ez persze elsősorban trikómnak szólt. Csodálatosan szép lányok, szemükben különös fénnyel, tiszta és feszes testük minden ruhán átragyog, arcukon kedves jelek, mosolyuk belülről fakad, valamit tudnak, amit én is tudok, ami megfogalmazhatatlan és csakis Kelet-Európában lehet jelen már a nagy, talán 6-8 éves fáziskésés miatt, és ez a tudat betölt mindannyiunkat, mert jönnek a Gördülő Kövek, mert nincs már Beatles, Bob Dylan, ki tudja, mikor jön át Európába. Janis

Joplin, Jimi Hendrix, Jim Morrison halott, a virágok gyermekeit visszaszívta a fogyasztói társadalom óriási porszívója, még Nepálba, Indiába is elér, az underground-ból elit kultúra lett, csak a Stone-ok élnek már, utolsóként a Rock Mitológiájának Olimposzán, mint a Rossz istenei.

De a nemzetközi és a magyar sajtó által agyonmocskolt zenekar – vagy inkább BANDA – már készülődik valahol hátul az öltözőkben vagy éppen úton vannak a szállodából luxuskocsikon a stadion felé, előttük és mögöttük a gorillák Chevroletjei. Keith nyilván most sem tudja, melyik országban, melyik városban van, szemei befelé révülnek, keres valamit, aminél kikötheti szelleme nyugvó vitorláját. Ő a Rock Bolygó Hollandija, a mindenhonnan kitiltott önpusztító hős. Azért hiszik rólam, hogy szabad vagyok, mert folyton menekülök – jelentette ki egyszer Jimi Hendrix. Talán érvényes Keith-re is, de remélem, ő nem hal bele.

Vajon miről beszélhetnek az utolsó méteren, amikor begördülnek az öltöző felé? Tudják-e kik és mióta várják őket lenn az arénában és miért?
Talán nem is emlékeznek arra, hogy Kelet-Európában csak egyszer, 1967 áprilisában játszottak, Varsóban még Brian Jones-szal együtt.

És most hány kelet-Európai országból jöttek el miattuk ide, ebbe a furcsa déli városba? Ahol a többszáz éves mecsetek között, a dombokon kanyargó sikátorok megrekedt melegében, a lassú léptek utcáin, ebben a különös atmoszférájú, véres történelmi városban – persze, melyik városnak nem véres a történelme? – ebben a törökök, magyarok, osztrákok, németek ellen lázadó Zágrábban tegnap leszállt a Sátán Kölykeinek külön repülőgépe, hogy évszázadok vérétől sűrű levegőbe elhozza a bluest, ezt a faji megkülönböztetéstől megszabadított nyelvet, a zene eszperantóját, a fekete kínjából kiszakadt sóhajt, a húsz éve még gettózenét, a balladák és a szex háromakordos lobogóját. Az anyát, aki a huszadik század zenéjét szülte, a jazz-t és a rockot, azt a zenét, ami összeköti a háború alatt és utána világra jött nemzedék fekete, sárga és fehér bőrű tagjait, a zenét, ami földrészeken és társadalmi rendszereken is átnyúl.

Hozzánk vajon mikor ér el a blues? Hangulatát, ezt az egyértelmű, feszített, kemény és vágyakozó nyitottságot – nyugtalanságot – nyughatatlanságot néha mi is érezzük. Egyszer-egyszer átüti popzenénk erőszakkal optimistára hangolt burkát, ötévenként átszúrja a kedveskedő-nyálas-örökké-vidámkodó, semleges gázokkal töltött léggömböt. A magyar popzene Vidám Parkja körül ödöngő léggömbárusok piaca így is folyamatosan biztosított. Mindent túlélnek.

Tizenhárom éve akarom látni a Rolling Stones-t. Ezalatt lefutott a fiatalságom, együtt a Rock Forradalmával, és lezajlott, hűen a történelemből ismert kelet-európai fejlődési módhoz, a magyar popzene felnövekedése.

Most itt állok, három méterre a színpadtól, vállalva ezt az emberfeletti nyomást a hátamon, kikkel állok együtt, miért nem jó nekem ott fenn, a kényelmes lelátón, száz méterre innen, szuperéles katonai távcsövem célkeresztjén szemlélve, mi készül itt? Nem a hetvenes évek teenagerjei állnak – ülnek tizenötezer példányban körülöttem, hanem egyértelműen a húszon felüliek táborában vagyok. Az arcokon nyíltság és értelem, nyoma sincs a gépies hisztéria előre begyakorolt elemeit automatikusan lejátszó robotbabáknak, akik a popzene bájos és agyonfésült, egyszerre lépő-táncoló gépzenekarok miséire járnak. Mi saját lázadásunk talán egyetlen túlélőjének jeleit, szabadságának újabb igazolását várjuk, belenőve az azonosulás örömébe, a megértésbe, a felszabadultságba.

A várakozás és szemlélődés kellemesen fokozódó izgalmának hangulatát a türelmetlenségbe rántotta át a Jimi Hendrix bluesokat felváltó Beatles muzsika, az Eperföldek dala (Strawberry Fields Forever), majd a Szegények sikátora (Penny Lane). A Rolling Stones nem feledkezett meg a Nagy Testvéréről, a már nem létező mindenki kedvencei zenekaráról, a Kedvesek Kvartettjéről, a Jóról, Liverpool négy gombájáról, az örökös elsőkről, a popzene Beethovenjéről, a Brit Birodalom rendjének lovagjairól, a könnyűzene legnagyobb forradalmárairól – micsoda ellentmondás és megoldás a kettő együtt –, akik, mint a Jóság Aranyos Katonái, felkínálták a rossz mítoszának lehetőségét a Rolling Stonesnak 1962-ben, ami talán együtt jár az örökös második szerepével, de a túlélés adományával is.

…A szegények sikátorában a borbély
Egy vendéget borotvál,
Látjuk az uzsorást, ül
És ruháját várja a tisztítóból,
És a tűzoltó száguld a szakadó esőben,
Oh, milyen különös…

– fejezik be a Báj Bárói, és elsötétül minden. Valaki mászkál a színpadon, gyufa lobban, valaki rágyújt. A mély hangú férfi nyugodt fensőséggel jelenti be azt, amit úgyis mindenki tud, de a szertartás fontos kelléke mégis: Ladies and gentlemen, The Rolling Stones!

Rolling Stones 1976. június 22. Zágráb. (Kabát alól fényképezte: Csutkai Csaba)

Szűkített – torzított akkordok monoton ismétlésével rángatott ki a rémült ébrenlétből a valóság álma, Keith Richard gitárja. Most is a zene segített élni, mivel már nem láttam semmit és senkit. A hang után kezdtem Keith-et keresni a sötétben, ahol a Pokol Kölykei sompolyogtak. Miféle erők mutatkoznak meg az Erőszak Papjai? Ezt a bélyeget nyomták rájuk a hatalom hű szolgái. Mit tesznek most velünk, régóta epekedő híveikkel?

Ideáig jutottam a meghatottság és a feltörő önsajnálat hullámai között a boldogság kétórás szigete felé haladva, előtte állva, kikötve nedves partján, az erősítők piros lámpáinak bójáihoz igazodva. Ám egyszerre kigyulladt a sötétkékben rejtőzködő Alvilági Birodalom és földöntúli ábrándjainkhoz alkalmazkodva felülmúlva minden vizuális álomképet, a lila, a kék, a fehér sugárágyúi szétrombolták retinánk színemlékeit, pupillánk védőpajzsát feltépve előttünk káprázott – páváskodott – repdesett – mutogatta magát – vigyorgott az erény ellensége, életünk énekese, Michael Philip Jagger és bőgte a Bordély Bluest… …másfél óra ámulat után véres viccei is vannak a sátánfajzatnak, most szemünk előtt eltépi, eldobja rugóit és saját lábán indul részt venni az utcai harcokban. Keith már nyomja is alá a Flying Arrow gitárjával a dalt. Az utcán harcoló ember (The Street Fighting Man) rockját kicsit elhúzzák, talán ezért, hogy a Kölyök lélegzethez jusson. Nem kell. Még ők is elfelejtik, hogy a Sötétség Erői mozgatják a Dalnokot, aki új maszkjában indul a tüntetésre. Léptet, menetel. Maga köré vet egy pillantást, felénk egy másikat. Le, felfelé. Hátul Ollie Brown átvált a kongákra, igyekszik igazodni – akár a hadseregben – a sorhoz. Egy-kettő-egy indul a menet, csak valami nem áll össze, pedig jön a zene és a pontos utasítás:

Mindenhonnan a menetelő lábak dobbanását hallom. Oh, fiú!
Mert itt van a nyár, a megfelelő idő az utcai harcra, Oh, fiú!

De mit tehet egy szegény srác, kivéve, hogy énekel.
Egy rock and roll bandában?
Mivel az álmos London városában pont az utcán harcoló
Embernek nincs hely. Nincs.
Hej, azt hiszed itt az idő a palotaforradalomra?
De ahol én élek, ott az a szokás,
hogy kompromisszumokban kell feloldani mindent!

Keith torzítójával valami baj történt, hiába tapossa pedálját a keverőember, Keith Harwood beadja a visszhangot, helyette most Ronnie szólózik. Billy Preston is benne van nyakig, ring előre-hátra, kicsit helyben is jár. Erre mit mondanak majd hazai esztétáink, akik még – velem együtt – sohasem voltak igazi tüntetésen? Ez valahogy kimaradt az életünkből, ellentétben a felvonulással. Bár ez a mai este felfogható tüntetésnek a Rolling Stones, vagy a rock mellett! Íme előttem egy alacsony fiú lengeti fehér zászlóját, amit csak én látok, szeretne fölöttünk is meglengetni, de apró nem engedi. Zászlójára hímezte a Kövek egyik első dalának címét: STONED (Magyar verziók: Kővé meredve; Merev részegen, Kábán, Kábultan stb.).

Rákiáltok reménytelen ugrándozásának utolsó fázisában, fáradó lábai nem emelik már fel: Add ide! A fiú megfordul, boldog arccal néz és nyújtja a hatalmas fehér lobogót. Gyorsan négyrét hajtottam és a kosárlabdában tanult ívelő bejátszással Mick Jagger elé dobtam, a zászló a levegőben szétnyílt és pillanatnyi lebegés után Mick előtt leszállt. Ő felvette és beletörölte verejtékes arcát, majd a dobogó az elé tette…" (Hobo: Rolling Stones Könyv. Zeneműkiadó).

Az első Rolling Stones kislemezemet apámtól kaptam. Lennon-McCartney: I wanna be your man című kompozícióját éneklik, míg a lemez B oldalán, álnevükkel (Nanker, Phelge) jegyzett instrumentális dübörgésük a STONED hallható. A 45 RPM fordulatú F 11764 számmal kiadott kislemez megkövezett és a kedvenceim közé tartozott. De nem csak nekem, hanem a Zenith együttes elődjének számító Vox-nak is. Ők szignáljukként állandóan műsoron tartották. A Zágrábi Szálloda hófehér lepedőjére hatalmas betűkkel ráírt STONED felirat, a Rolling ügyekben járatlan koncertlátogatókban mosolyt keltett. Azt hitték, hogy mi – messziről érkezett drukkerek – még azt sem tudjuk, hogy a Stones-t helyesen hogy kell írni. Nem foglalkoztunk velük, hiszen tudtuk, akiknek szánjuk érteni fogják az üzenetet.

A Rolling Stones együttes 1976-os zágrábi koncertje mindannyiunkra hatással volt. Főleg a nyíregyházi zenészekre, hiszen az autóbusz utasainak a fele aktív rockzenész volt. A koncert óta eltelt ugyan jó pár óra, de még mindig ez volt a fő téma. Megoszlottak a vélemények. Döme, a Zenith dobosa végig állította, hogy a Meters nevű New Orleansi zenekar modernebb, naprakészebb koncertet adott, mint a Stones. Indokként azt hozta fel, hogy a Santana, Osibisa meg mások is nagyon sikeresen játsszák a latin, illetve afro-rock muzsikájukat. Ez 1976-ban még indokolt is volt, főleg felénk. Döme megjegyzése azután elindította a lavinát. Érvek, ellenérvek a sértődés határáig. Először éreztem igazából azt, amikor egy zenekar – stílusbeli nézeteltérések miatt – rövidesen átalakul. Az 1976-os nyári menetelés még simán ment, a Zenith újra aranydiplomás lett.

A III. orosházi beatfesztivált a napokban rendezték meg, melyen fellépett a nyíregyházi városi művelődési központ Zenith együttese is. A találkozón az együttes immár harmadízben nyert aranydiplomát. A Zenith sikeres szereplésének jutalma részvételi lehetőség a szeptemberi, győri országos döntőn. Az országos döntőn eredményesen szereplő együttesek egyenesen a Ki mit tud televíziós elődöntőjébe jutnak.” (K.M. 1976. augusztus 4.).

„Bronzdiplomás a Zenith

A II. országos jazz-pop napok rendezvénysorozatát az elmúlt hét végén Győrött bonyolították le nagy érdeklődés mellett. A háromnapos versenyen az ország harminc legjobb amatőr pop-jazzrock és városi zene együttese mutatta be műsorát. A neves szakzsűri elnöki tisztét Gonda János látta el, valamint tagja volt a bíráló bizottságnak Komjáthy György a Magyar Rádió munkatársa is.

Az aranydiplomás együttesek jutalma, hogy sikeres szereplésükért közvetlenül bejutottak a Ki mit tud televíziós elődöntőjébe. Nyíregyházát a Zenith együttes képviselte az országos fesztiválon. Az erős mezőnyben eredményesen helyt állva bronzdiplomával tért haza Győrből a városi művelődési központ zenekara. A legjobb együttesnek járó vándordíjat ezúttal a debreceni Pantha Rei együttes vette át. A vándordíjat két évig őrizhetik a debreceniek, az 1978-ban megrendezésre kerülő következő országos versenyig." (Kelet-Magyarország, 1976. október 2.).

A Pantha Rei együttes progresszív stílusát látva, valamint az ELP, Genesis, Bartók zenéjét szeretve megalakult Nyíregyházán a Pókháló együttes. Azokban a hónapokban a Zenith leállt. Roskó Béla basszusgitáros és Dömötör Sándor „Döme" dobos valamint a régi zenithes Bari Lajos gitáros a Tanárképző Főiskola fiatal növendékeivel Kára Béla zongoristával leporolták a hangfalakat, talán leszedték a pókhálót is.

Ha a pókok ellen nem is, a progresszív zene rajongói annál inkább örömmel fogadták őket. Több felállásban is koncerteztek. A könyv későbbi oldalain még találkozhatnak a nevükkel. A Zenith együttes tagjai profi zenészek. Bármelyikük percek alatt képes új együttest alakítani. Vörös Lajos billentyűsnek sem volt nehéz társakat találni. Egyik próbájukon látogattam meg őket.

„Borongós szerda este van. A KISZÖV Klubház, amely oly sok maradandó rendezvénynek, együttesnek, szakkörnek adott és ad lehetőséget ismét rockzenétől hangos. Egy újonnan alakult négytagú társaság a TURBÓ tagjai edzenek. A kis próbateremben mozdulni is alig lehet, a termet Marshall erősítők, hangfalak, Peavey keverők és a hozzájuk tartozó tornyok uralják, amelyekből klasszikus Deep Purple sikerek és a ma annyira divatos West Coast zene briliáns dallamai bőgnek TURBÓ előadásban. Az együttes három hónapja alakult, tagjai azonban öreg rókák a szakmában, hiszen mindannyiuk mögött hosszú zenész múlt áll.

Terveikről, elképzeléseikről, régi sikereikről beszélgettünk. Az együttes rangidős billentyűse Vörös Lajos (ex-Zenith).

Augusztusban alakultunk. A Nyírvidék Napon, az utcabálon terveztük a bemutatkozásunkat, de egy korábban lekötött fellépésünk miatt ez meghiúsult, pedig nagyon vártuk, hogy bemutatkozzunk kb. 10000 ember előtt a Kossuth téren. A végén Te, mint lemezlovas csináltad meg a bált. Itt a KISZÖV meghitt klubjában kaptunk lehetőséget, azzal a céllal, hogy a régi legendás klubhangulatot – melyet a NAP együttes, majd a Sirokkó alakított ki – folytassuk, újjávarázsoljuk.

Kovács István (ex-Pókháló) szólógitár, ének:

Hajdúszoboszlóról járok ide. Zenéltem a Rockszínházban, a debreceni Golf együttesben. Játszottam Tátrai Tibi után a Generálban és nemrégen hívott a Fan-Fan is. Én azonban a hardrock zene híve vagyok és a Turbó tagok régi barátaim. Mellettük döntöttem.

Száraz Tamás (ex-Pókháló) basszusgitár, ének:

Nagykállóban az Ikarusz együttesben kezdtem játszani, majd a Pókhálóban váltottam a Roskó Bélát. Maradandó bulikban volt részünk Dömével és Kovács Zolival együtt. Mindenáron befutni szerettünk volna, de nem sikerült, bár voltak hetek, amikor többször is felléptünk Budapest egyetemi klubjaiban, vagy koncerteken. Aztán jött a Ki mit tud?, ahol az elődöntőig jutottunk. A TV fellépésünk azonban nem úgy sikerült, ahogy szerettük volna. Sokszor szétkevertek, de az igazsághoz tartozik, hogy a beválogatott szám sem volt nyerő. Most újra kezdtem, ebben a felállásban van fantázia. Saját dolgokat akarunk írni közösen. Ma még rock klasszikusokat játszunk, de célunk a kört szélesíteni, színesíteni.

Kovács János (ex-Sirokkó) dob, ütőhangszerek. – Itt kezdtem a KISZÖV Klubban. Sok estre emlékszem szívesen. Például, amikor itt játszottunk a Karthágóval és a Bikinivel együtt. Jó kis megyei hardrock zenekar szeretnénk lenni, de szívesen játszanánk nagy bandák előtt is.

Terveink között szerepel egy megyei rocktalálkozó rendezése. Az elsődleges azonban a Klubforma létrehozása. Péntekenként játszanánk. A műsort dia-program és zenés videofilmek vetítése színesítené. Szeretnénk megnyerni Zboray Károlyt a Zenith együttes vezetőjét, gitárosát, hogy alkalmanként lépjen fel velünk, színesítve műsorunkat örökzöld szerzeményeivel.

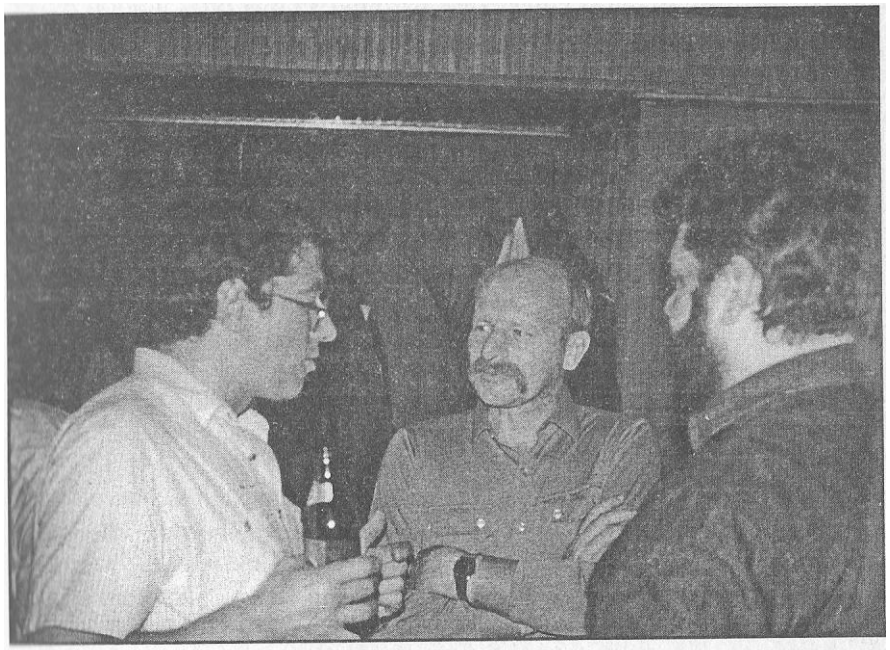
A régi harcost lakásán kerestem fel.

A meghívás jól esett. Úgy hallottam, hogy a klub ősszel beindul. Ha időm engedi, pár közös próba után alkalmanként szívesen beszállok, hiszen a tagokat jól ismerem, s nívós programokat csinálok.” (89. október 14.).

A Zenith együttes mindannyiunk örömére a mai napig létezik.

Alkalmi összejövetelek, jammeléseik emlékezetesek.

Az évek múlnak már, kincs a csend a szó
Én mindent mondanék, ha hagynák…

Csépány Tibor, Kóródy Árpád, Vörös Lajos

Kovács Péter „Pepi”

A Zenith együttes a Városi Művelődési Központ zenekaraként három aranydiplomát is nyert az orosházi Beat Fesztiválokon. Itt velük együtt szerepelt a szintén nyíregyházi Tűzgolyó, a Nap és a Pókháló együttes is, akiknek egy közös segítőjük volt a technikus Kovács Péter. Pepi – mert mindenki így nevezte – mindhárom együttes első lépéseit segítette.

Az egész zenészkapcsolatom 1972 nyár végi vasárnap délután indult, a Kossuth téren. A Korona Szálló emeletén működő József Attila Megyei Művelődési Központ Ifjúsági Klubja zenekart keresett. Kiírtak egy pályázatot, amelyre négy vagy öt együttes jelentkezett, hogy el akarják nyerni ezt a lehetőséget. Abban az időben sok jó zenekar volt a városban, és nagyon lényeges szempontnak számított egy jó klub. Ráadásul, ahol még megfelelő felszerelés is van. A Városi Művelődési Központban már profi módon zenélt a Zenith együttes, ilyet akart a Megyei Központ is. Három darab 60 W-os csöves Regent erősítő volt hangfalakkal az alap. Az 50 W-os Laney szettért éltek-haltak a gitárosok. Mindig probléma volt, hogy ki játsszon rajta. Egy jó kategóriájú Dubán dobfelszerelés a dobosok örömét jelentette. Az amatőr zenekaroknak létkérdés volt egy ilyen szintű felszerelés.

Vasárnaponként játszottak 3-4 órát és ezért cserébe próbálhattak és a felszerelést is oda vihették, ahová akarták. Ki is használták a lehetőséget, és így felléphettek különböző diákbulikon vagy haknizhattak a környéken.

Nagyobb esélyük volt egy jó cuccal.

Különösebb zenész barátságom nem volt, bár többjüket is ismertem látásból. Csépány Tamás orgonista volt az egyik. Az ő bátyja a Zenith basszusgitárosa volt akkoriban. Együtt nőttünk fel a Vasútállomás környékén és az Arany János utcán, ők a Toldi utcán a „Gangesz” parton laktak. Gyakran találkoztunk és a Városi Központba mentünk lejteni egyet.

Akkor ez a korzózás dívott, mert a fiatalok nem tudtak hova járni, szórakozni. A vendéglátóhelyek állandó teltházzal az idősebb korosztály igényét szolgálták, a vállalati klubok pedig zártkörűek voltak. Ezért volt lényeges a József Attila Művelődési Ház Ifjúsági Klubja. Csépány Tamás éppen ide sietett a meghirdetett pályázat versenyére. Vele mentem a zenekari meccsre. Ettől számítva sok szál köt a zenéhez, amely évekre meghatározta az életemet.

Több együttes versengett a nagyteremben. Végül is a Tűzgolyó nevű zenekar volt a legjobb itt játszott orgonán Csépány Tamás, akit mi csak „Mikszáth”-ként hívtunk. A Tűzgolyó együttes lendületes, mutatós, a kornak megfelelő társaság volt. A buli után

beszélgettünk, barátságba keveredtünk. Kielemeztük a fellépést, a számokat és azt a megoldást, hogy mikrofonállvány hiányában egymásnak tartották a mikrofont.
Megemlítettem, hogy ezt a cuccot én rendbe tenném. Jó, akkor holnapután találkozunk. Ezután ez így ment szinte mindennap, próba, kábelezés stb.

A Tűzgolyó együttes névadója „Golyó" Harsányi Csaba a dobos volt.
Ő intézte a zenekar ügyeit is, ő volt a zenekarvezető. Tóth Pál a nagyon stabil, jó hangú srác volt a basszusgitáros. Kitűnő koppintó zenész volt, aki mindent le tudott szedni és el is tudta halandzsázni, énekelni. A zeneszerző, a hangszerelő „Mikszáth" volt. Orgonán, zongorán kitűnően játszott és énekelt. A szólógitáros egy nagyon fiatal, virtuóz srác Botos Zoltán, mutatósan és precízen gitározott. A Uriah Heep számokat piszok jól elkapta, meg a teljes Deep Purple repertoárt ismerte. Végül a Tűzgolyó zenekari név is innen a Fireball című számból ered. Nagyon lelkes csapat volt.
Jóképűek, fiatalok, a lányok teljesen odavoltak értük. Korábban ők a Honvéd utcán, a III. kerületi Művelődési Házban játszottak. Onnan jött velük a rajongó bázis, a slepp. Állandóan körülzsongták a srácokat. Én korábban nem ismertem őket, hiszen nem jártam ilyen rendezvényekre.
Néha-néha a Konzervgyárba lenéztem egy-két Zenith meg Semafor bulira, ahol lehetett egy kicsit táncolni. A Tűzgolyó együttessel hétvégéim is átalakultak. Azt hiszem a találkozásunk utáni hétvégén már komoly fellépésünk volt.

Életem első fantasztikus bulijára Botlapádon került sor. Egy iskolában léptünk fel, ami művelődési házként és moziként is működött. Volt egy helyes kis színpad is. Itt hallottam legelőször a zenekar repertoárját, amely hasonlított azokhoz a stílusokhoz, melyeket én otthon a nővérem lemezeit hallgatva ismertem. Nekem frenetikus élmény volt, mert már szombaton kora délután elindultunk itthonról és vasárnap estére értünk vissza. A hangtechnika adott volt, fénytechnika, zenekari keverés még nem volt.
Nem volt divat a keverés, mert nem is volt hozzá keverő. Ez akkor indult el felénk, amikor már az ének berendezések teljesítménye nagyobbnak bizonyult attól, hogy csak az éneket nyomják rajta, és rá lehetett már keverni a hangszereket is. Ez csak a hetvenes évek közepén indult igazán, talán a Fonográf együttes kezdte el, amikor az első WEM cuccal megjelentek.
Kis klubokban amatőr együtteseknél ez akkor álomnak tűnt és hosszú ideig nem is épült ki.

Én vizuális alkat voltam, éppen kirakatrendezőnek tanultam, így el tudtam képzelni egy klassz színpadképet, fényekkel, sztroboszkópokkal, füstgéppel stb. Hogy is nézett ki a legtöbb színpad? Vörös függöny elől-hátul. Piros, fehér, zöld, jobb esetben kék háttér. Attól függően, hogy milyen rendezvényen lépett fel a zenekar. Azon gondolkodtam, hogyan lehetne

ezt színesebbé tenni, megbolondítani egy kicsit, és készíteni a hangulathoz illő világításrendszert. Egy higanygőzlámpát – burájának leszerelése után – beszereltünk egy hősugárzó tányérjába, tettünk bele egy nagyteljesítményű égőt és egy kapcsoló mozgatásával egy sztroboszkóp hatását értük el. Ilyen fényhatást mi már láttunk nagy bandáknál és piszok jól mutatott. Ennek az volt a lényege, hogy megszakítva, fázisonként villant.

Apránként látszottak a zenészek, de amikor jobbra-balra mozogni kezdtek a villogó fényben őrült rohangálásnak tűnt az egész. Nagyon tetszett a közönségnek. Nagyhalászban ez úgy történt, hogy a bál kellős közepén jött el a pillanat, amikor bemutattuk az újításunkat. Lekapcsoltuk a báli fényt és teljes sötétség volt, hiszen az általunk kitalált fényhatás csak így látványos. Nos, lekapcsoltuk a lámpákat és beindult a sztroboszkóp.

Közben hatalmas csattogások hallatszottak, mert az ígéretes közönség közben a székekkel hadonászott, tört-zúzott. A szám végén visszakapcsoltuk a lámpákat és meglepődve láttuk, hogy a közönség szépen táncol, mintha mi sem történt volna. Csak az volt a furcsa, hogy a székek szerteszét hevertek a teremben. Részben ezért sem szerették a kultúrházak ezt a fényeffektust, de azért mi gyakran elsötétítettünk, illetve illatosítottunk.

Füstgépünk még nem volt, de a fénycuccunk gyakran helyettesítette ezt. A higanygőzlámpát fel kellett izzítani egy üzemi hőmérsékletre. Előtte mindig letakartuk, hogy meglepetés legyen. Legtöbbször az lett az eredménye, hogy valakinek meggyulladt a pólója, vagy kiégett a nagykabátja. Iszonyú büdös volt. Senki nem adta kölcsön a kabátját, úgyhogy egy idő után a Regent hangfalak védőhuzata lett a szmoggép.

Ezt az amatőr korszakot nagyon szerettem. Warsava gépkocsival jártunk koncertezni, amiben én egy dolgot, a nagydobot szerettem. Nagyon jól belebújtam, így engem nem nyomott senki, a többiek viszont hegyén-hátán utaztak. A nagyhalászi Művelődési Házban minden hónapban fellépett a Tűzgolyó együttes. Szombaton játszottunk a film után. Úgy kellett megérkeznünk, hogy a filmvetítés előtt beszerelhessünk, mert utána azonnal kezdenünk kellett. A legtöbb filmet hátulról nagyon szépen végignéztük, közben megvacsoráztunk, meg minden… Kezdett az egész profivá válni. Több haver is járt a zenekar után, de én már velük együtt utaztam, aktívan szerepeltem, sokat segítettem nekik. Ez már valamiféle technikusi státus volt.

Egyik este azt vettem észre, hogy a 200 forintos, hihetetlen nagy gázsijából mindenki 20 forintot nekem adott. Így kerestem esténként 80-100 forintot is, amit másnap a visszapakolás után a Kiskoronában a „tornateremben” megfelelő módon be is váltottunk különböző nedűkre. Bár még nagyon fiatalok voltunk, de elfogyott. Az OSZK kiközvetítésbe nem lehetett technikusi gázsit beállítani ez akkor még nem volt indokolt. A zenekarok ezt

néha úgy oldották meg, hogy a város zenészei közül valakinek a nevével bővült a zenekar. Ez a menedzselés dolog is az én feladatom lett egy idő után, gyakran jártam fel az OSZK-ba. Nincs valami buli a hétvégére? kérdéssel, így beltaggá váltam. Még nem tudtam, hogy mi lesz ebből.

A technikus kifejezés onnan jött, hogy a József Attila Művelődési Házban klubtagsági igazolványt vezettek be. Ez térítéses igazolvány volt.

Az enyémet viszont Somogyi Laci, az akkori klubvezető úgy állította ki, hogy „ingyenes zenekari elektrotechnikus". Lett egy olyan dokumentumom, ami alapján a legtöbb zenekari rendezvényre bemehettem. Siket Berci, vagy szegény Stüfi barátom ugyanezt a figurát alkalmazták. Ennek az volt az előnye, ha nagy rendezvény volt valahol a városban, akkor az ilyen papírral rohangáló srácok fogtak otthon egy forrasztópákát és jöttek a bulira, mint a zenekar technikusa. A Konzervgyári bulikra, a Postásba, a VMK-ba, vagy éppen a SZÁÉV zártkörű rendezvényeire is könnyedén besétáltunk. Ez akkor már egy minőséget jelentett, zenekarhoz tartozóként szinte mindenhol elfogadták.

A Tűzgolyó együttes repertoárja a Deep Purple, Uriah Heep vonalra épült fel, de a Creedence Clearwater Revival szinte teljes anyagát játszotta.

Ahogy azok szóltak, az valami fenomenális volt. Kitűnően lehetett rá táncolni. Előadni sem volt nehéz. Tóth Palinak jellegzetesen erre feküdt a hangja. Amikor egy kicsit vadabb zene kellett, akkor jöttek a Deep Purple klasszikusok. Ezek már megosztották a közönséget. Bálban is másképp csapódott ez le, mint a belvárosi klubban. Ha valaki ezeket a lemezeket meghallgatja, bátran kérdezheti: „hogyan lehetett ilyen zenét játszani egy bálban, hogyan tudtak a Ten Years After meg egyéb hardrock számokra táncolni az emberek." Ezek mentek, magyar slágergyanús számok eszükbe sem jutottak, csak a külföldi előadók naprakész repertoárja ment a Tűzgolyó bulikon. Nagyon könnyen tanultak, lehetett haladni. Próbánként több új nótát is betanultak. Megbeszélték, hogy milyen számokat akarnak a repertoárjukba bevenni, azt otthon mindenki tanulmányozta, majd a próbán Golyó kezelte a magnetofont, neki kellett tudnia, hogy a ritmusban hol járnak. Lejátszott egy részt, összepróbálták, majd újra hallgatták és ez így ment szépen sorban? Hárman is énekeltek szólóban, „Golyó" pedig nagyon jól vokálozott.

Ígéretes zenekarnak számított a Tűzgolyó. Még a Zenith együttesnek is konkurense volt. Békésen ment minden. Egymást követték a fellépések, vetélkedők, koncertek, diákbálok. Játszottunk a Mezőgazdasági Főiskolán, ahol egy nagyon jó zeneértő társaság jött össze, akik gyakran feljártak a József Attila Művelődési Házba is Tűzgolyó bulikra. Egy budapesti srác is tanult ott, úgy hívták, hogy Simon Péter, aki az egyik este közölte, hogy ezt meg ezt a számot

ismeri és szeretné az együttessel együtt elénekelni. Három-négy számot elénekelt, iszonyúan jó mozgással, jó előadókészséggel, elkápráztatott mindenkit, főleg a zenekar tagjait.
Azonnal elindult a főzőcske, hogy megszerezzék Pétert, mert úgy vélték, sokat lendítene a zenekar színpadi megjelenésében. Nem kellett ezen sokat gatyázni, mert hamar kiderült: közös a vágy. Simán beilleszkedett, jó hangú gyerek volt, megszerette a közönség, ami neki népszerűséget hozott, így könnyebben viselkedett idegen környezetben.

Klasszul ment minden, egy kis plusz pénz is került a zenekari cuccokra. Tesla mikrofonállványokat vettek, mert az kibírta a dobálást, ami a színpadi show-hoz kellett. Ez így ment egy jó félévig, amikor is Pétert a félévi vizsgán kirúgták, úgyhogy ő lassan visszament ideiglenesen a fővárosba.

A zenekaron belül széthúzások kezdődtek. Botos Zoltán helyett Váczi Zoltán lett a szólógitáros, aki korábban az Apolló együttesben játszott.
Főleg Rakamaz környékén léptek fel. Közben állandóan gyártottam a reflektor utánzatokat, farost lemezből, meg mit tudom én miből lettek összetákolva. Bennük egy 200 W-os égő, előtte a színházból szerzett színszűrő. Ezekkel már lehetett színesíteni a színpadot. A Regent erősítő meg a hangfalak néha recsegtek, ropogtak, de nem nagyon tudtuk, hogy milyen is a nagy cucc. Igazán jól szóló felszerelése talán csak az Omegának, LGT-nek volt. Miután Pestre jártam suliba, soha nem hagytam ki, hogy a Rákóczi úton megnézzem a hangfalcsodákat. Onnan hoztam le a zenészeknek a torzítókat, a lábpedálokat, a dobbőröket, de még a gitárpengetőket is. Már vártak az állomáson. Néha kellemetlen volt, mert ezeket intéztem a suli helyett is.

Egyre nagyobb cuccokat építettem, egyre jobban érdekelt a technikusi munka. Állandóan cikiztek. Elneveztek bőröndös ember-nek. Először volt egy kis bőröndöm, amiben elfért egy-két lámpa. Műszaki mániás voltam, a lámpáknak, kábeleknek, pedáloknak kimért helyük volt. Egyre több bőrönd kellett, úgyhogy egy öreg nénitől vettem egy amerikás hajóbőröndöt. Nagyon jól tudtam cuccolni benne, úgyhogy a technikai rész működött, sajnos a Tűzgolyó viszont nem. Tagcserék, többen vendéglátózni mentek, úgyhogy szépen feloszlottak.

Amikor a zenekar úgy-ahogy megszűnt, a klubból el kellett hoznom a saját bőröndjeimet. A József Attila Művelődési Ház Ifjúsági Klubja pedig újra zenekarokat keresett. Ekkor került oda a Titán együttes, ahol Borda István „Manó” dobolt, Benkő László gitározott és énekelt, a Merczel szaxofonozott, volt két vokalista lány is. Az volt a céljuk, hogy az első alkalommal kiírt orosházi Beat Fesztiválon fellépnek. Újra előszedtem a bőröndöket és a Művelődési Ház felszerelését újjávarázsoltuk. A megyei vetélkedőn elért

eredmények alapján a Titán is részt vehetett az orosházi fesztiválon, ahova a Zenith együttessel egy autóbuszon utaztunk, jókat beszélgettünk és söröztünk. Kóródy Árpád lett a basszusgitáros, mert Roskó Béla a trombita mellett döntött, sőt az autóbuszon még fuvolázni is megtanult, ami az ő szintjén nem volt különösebben ritka dolog. Nagyon happy-re vették az orosházi fesztivált, amit simán meg is nyertek. Az aranydiplomával a zsebükben azonnal a laktanyához mentünk és bemutatták „Zsigának", aki éppen katona volt. „Döme" dobolt akkor a Zenithben.

Az orosházi fesztivál – 1974. június 20-21. – egy érdekes esemény volt, de a salgótarjánihoz képest gyengébb. A zenekarok keresték a stílusukat, még a nagyok is. Tagcserék az LGT-ben, egy sor együttes átalakult, megszűnt az Illés stb. Orosházán is érződött ennek a nyoma, a nagy bandák még hiányoztak. A Zenith kiemelkedett a mezőnyből.

A Titán együttes nem érte el a célját, úgyhogy amikor hazajöttünk, nem sokkal utána fel is oszlott, vagy más helyre ment, mert a Művelődési Központ újra zenekart keresett. Miután nyár volt be is zárt hónapokra.

Újra rendeztem a bőröndjeimet és pihentem. Az orosházi rendezvény még foglalkoztatott, hiszen bármennyire is amatőr együttesek fesztiválja volt, azért már több együttes közös felszerelésén ment a többnapos műsor.

Itt láttam először komoly keverőt. Le is cövekeltem és három napig szinte el sem mentem onnan. A megbízott technikus látta, hogy érdekelt a dolog, ezért néha rám bízta az egészet, úgyhogy a második napon már a műsor nagy részét én kevertem. Nagyon élveztem, és egyre jobban eltökéltem magamban, hogy technikus leszek.

Hallottam, hogy a Honvéd utcai III. kerületi Művelődési Házban új együttes alakult. Elmentem meghallgatni őket. Régi ismerősként üdvözöltem a Tűzgolyó együttes volt gitárosát Botos Zolit; Behár Sándor volt a másik gitáros, Spisák Öcsi basszusgitározott, egy nagyon jó dobosunk volt, Grencsó István, és a nyár végén újra megjelent a Tűzgolyó egykori énekese a Mezőgazdasági Főiskolán tanuló Simon Péter. Ez a zenekar már úgynevezett fúziós zenével próbálkozott. Komoly próbák voltak.

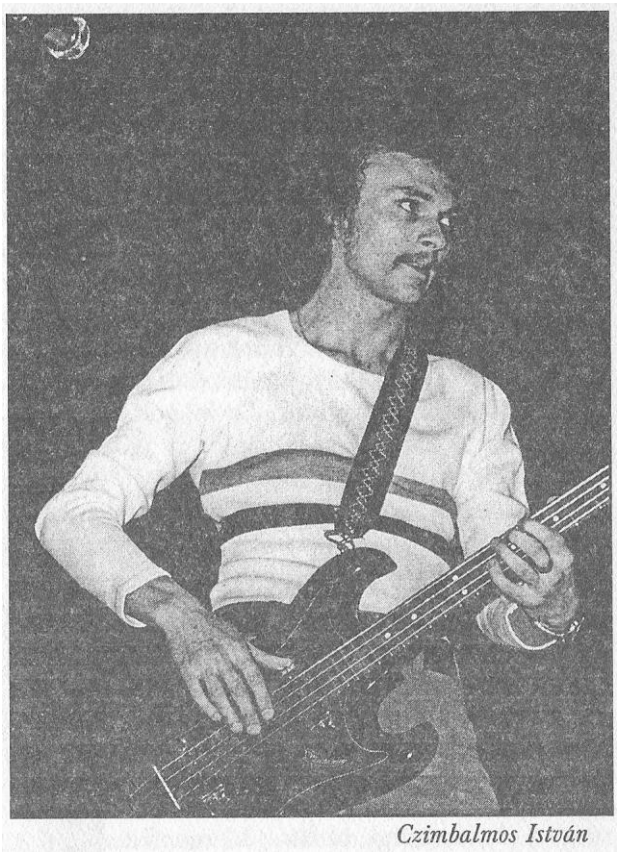
A jazz-rock mellett Jethro Tull és Doors számokat is játszottak. Csuda jó zene volt. Ez volt valahol a Nap együttes alapja. A zene, amit játszottak, nem mindenkinek tetszett, ezért tudtuk, hogy nemsokára váltunk.

Hallottuk, hogy a megyei Művelődési Központ a nyár végén újra zenekart fog keresni, ahol van egy teljes felszerelés. Ezért állandóan készültek, próbáltak, hogy megfeleljenek. Még az Arany János utcán egy légópincében is gyakoroltak akusztikus gitárokon, a dobot egy bőrönd és néhány konzerves doboz helyettesítette. Közben én a városban járkáltam – mert a

zajártalom hiányzott – és meghallottam a Kossuth Gimnázium zenekarát. Deák László volt a gitáros, énekes, Horváth László a dobos és Czimbalmos István basszusgitározott. Nagyon kellemes zenét játszottak. Minden stílusban otthonosan mozogtak. Hosszú haj, bársonyfarmer, térdig érő fűzőscsizma. Főleg a Czimbalmos nézett úgy ki, mint egy igazi rocker, combközépig leengedett basszusgitár. Horváth Lászlónak egy super Ludwig dobfelszerelése volt, amit az édesapjától a legendás Ulus-tól örökölt. Ő képviselte az úrigyerek kategóriát. Deák Laci pedig átmenet volt a pedagógus és a zenész között, ő szólógitározott, ha kellett rock and rollt, ha kellett Shadows számokat, és ha minden kötél szakadt még Bad Company számokat is. Volt egy kottásfüzete, amelyben majd ezer sláger meg rhythm and blues nóta komplett kottája, valamint szövege volt. Czimbivel többször terveztük, hogy eldugjuk előle. Nagyon jó előadóművész volt.

Egy idő után velük kezdtem el haknizni. Újabb reflektorokat csináltunk, egyre nőtt a bőröndjeim száma. Eljutottunk oda, hogy a zenekar elmerte vállalni a Mezőgazdasági Főiskola gólyabálját. Akkor már talán Czimbalmos István is odajárt. Elvállalták a bulit, de azért tartottak is tőle, ezért nem haragudtak meg, amikor felajánlottam, hogy ismerek egy másik zenekart is, akiknél egy szintén mezőgazdaságis fősulis srác Simon Péter énekel. Megegyeztek, így egy blokkot ők, a másikat Simon Petiék játszották. Teljesen érdekes underground zenét játszottak. Szokatlan volt a fülnek, de nem volt különösebb probléma, ha csak az nem, hogy Grencsó a dobos elszakította a Ludwig dob lábgépén a szíjat. Teljesen bele volt betegedve, hogy egy ilyen drága dobfelszerelést elrontott. Pedig semmi baj nem történt, csak egy csavar kiesett. Meg kell húzni és kész, de hát ő ilyen pazar dobfelszerelésnél még sohasem ült. A két zenekar összehaverkodott. Különösen Czimbalmosnak tetszett az a zene, amelyet Péterék játszottak. Egy suliba is jártak, úgyhogy látszott, hogy jól megértik egymást. Akkor már talán érezték, hogy rövidesen együtt fognak zenélni. A KISZÖV abban az időben építette az ifjúsági klubját a Vörösmarty téren. Czimbalmos István ide szerződött új felállású zenekarával, a Nap együttessel.

Czimbalmos István – Nap együttes

Czimbalmos István

Édesapám gyakran utazott Budapestre és 1967 karácsonyára kaptam tőle a gitárt. Ez volt az első gitárom, amin már elpengethettem a kedvenc számaimat.

Mint minden velem egykorú srácnak nekem is a The Beatles, The Rolling Stones, The Animals, Illés együttesek voltak a kedvenceim, mindig ezeket hallgattam. De jó lenne ezeket eljátszani, gondoltam. Akkor voltam nyolcadikos, illetve készültem a Kossuth Gimnáziumba.

A Toldi utcán laktunk nyolc családdal együtt. Volt három velem egyidős srác is, ők voltak a barátaim. Az egyikük édesapja Szabó László rádióműszerész volt. Ő csinált egy erősítőt nekünk. Tizenöt wattos lehetett, de nagyon jó volt abban az időben. Rádugtuk a gitárt és klasszul szólt. Az ő doboz gitárjukon volt pick-up, úgyhogy apám hozott egy rendes elektromos gitárt nekem is.

Hathúros ritmusgitár volt, féldoboz pick-up-el, így szólt akusztikusan és elektromosan is. Aki az erősítőt hozta az lett a ritmusgitáros, egy másik srác a lépcsőházból a szólógitáros, és úgy gondoltuk, hogy majd én leszek a basszusgitáros. Leszedtük a felső két húrt és így lett a gitáromból egy négyhúros basszusgitáros utánzat. Kezdetleges utánzat volt, de elment. Jánosdeák Gábor a szólógitárosunk azóta Sárospatakon él. Lépcsőházi zenekarként egy-egy iskolai ünnepség közreműködői voltunk a 4-es iskolában. Azután 1967 őszén és a Kossuth Gimnázium diákja lettem, a másik két srác a Vasvári Gimnáziumba ment. Így Kossuth-

Vasvári zenekar voltunk egy darabig. Később a dobosunk Nánási János szintén a Vasvári járt, végleg Vasvári zenekar lettünk.

Olyan számokat játszottunk, amelyek a bulikban mentek, Beatles, Kinks, Rolling Stones meg régi rockik. A Deep Purple még nem volt ismert, Jimi Hendrix – akit mindannyian szerettünk – még magas volt.

Zeneileg nem ment, nem mertünk belevágni. Slágerzenék mentek a vasvári klubban lent a pincében. Bálint Pál és korábbi zenekara, valamint ifj. Kazár Pál. Három méter kanóc nevű zenekara játszottak előttünk a Vasváriban. Őket még láttuk hangulatot teremteni, tudtuk tehát, hogy mi vár ránk. Ők nagy srácok voltak már, mi nagyon figyeltünk és tanultunk is tőlük, a két összenyitható teremben. Olyan is volt, hogy ők a bálban, mi pedig a klubban zajongtunk. Óriási volt.

Érettségi előtt én a Kossuthban összehoztam egy csapatot a tőlem idősebb Deák László szólógitározott és a tőlem fiatalabb krúdys Horváth László „Kisklotild" – családi hagyomány – dobolt. Mindenféle stílusban otthon voltunk. Érettségi után a Mezőgazdasági Főiskolára kerültem.

Akkor újra változott a zenei pályám. Járt a főiskolára egy pesti srác. Simon Péter, aki énekelt. Szemléletbeli változást hozott.

Deep Purple, Uriah Heep, Black Sabbath féle alap hardrock számokat énekelt és nagyon jó szervező egyéniség volt. Egy igazi showman.

Hallgattuk a hardrock lemezeket, meg a luxemburgi rádiót. Mindenféle zenét. Tervezgettünk egy klassz zenekart.

Egy nagy problémánk volt, hogy nem volt felszerelésünk, pláne ahhoz a fajta zenéhez, amit mi terveztünk. Komoly technikai cucc kellett, az pedig nem volt.
Nyilván valami szponzor után kellett nézni, mert mi vékonypénzű diákok voltunk. Azok az elképzelt erősítők és hangfalak pedig sok pénzbe kerültek.

Ekkor épült a KISZÖV Klub. A nagy vállalatok anyagilag segítették a fiatalok kulturális érdeklődését. Volt már ilyen a Konzervgyárban, a Postásban. A Vasutasban és a SZÁÉV-nél is.
Így készült a KISZÖV Klub is, amely különféle művészcsoportoknak adott lehetőséget, és szombat esténként mi is befértünk. Rendesek voltak, hiszen akkor épült a színpad és a technikusunktól Kovács Pepi-től még azt is megkérdezték, hogy hova kérünk 220 V-os aljzatot.

Simon Péter énekes ismert egy dobos srácot Grencsó Istvánt, akivel már játszott korábban a Honvéd utcai klubban és egyéb pincebulikon. Ő lett a dobosunk. Így már hárman voltunk. Lassan pénzt is kaptunk a KISZÖV-től és megvettük a Dynaccord ének felszerelést és két komplett 100 W-os Marshall erősítőt, meg egy jó keverőt, mikrofonokkal. Szóval igazán összeállt a lom. A Zenithből korábban kivált gitáros Bari Lajos a Koronában vendéglátózott basszusgitáron, és amikor meglátta a Shure mikrofonokat, meg a Lasley pedálokat gyönyörű orig. csomagban akkor eldöntötte, hogy a szerződése lejárta után átjön a Nap együtteshez.

„Beat koncert Nyíregyházán. Az ipari szövetkezetek Nap együttese tart beat koncertet december 1-én este hat órakor Nyíregyházán a Vörösmarty téri klubjában. A koncert után táncos klubestet tartanak.” (K.M. 1974. december 1.)

Bari Lajos gitározása meghatározta a Nap együttes lehetőségeit. A hardrock hangzáshoz Simon Péter énekhangja és az a szemlélet, amit képviselt kellett ehhez, ugyanúgy, ahogy Grencsó István dobtudása is. Én is igyekeztem. Jöttek a jobbnál-jobb számok, melyek között egyre több saját szerzeményünk is volt.
Előadásaink koncertjellegűek voltak.

A KISZÖV Klub is alkalmas volt erre, hiszen a színpad szinte nekünk épült. Nyugodtan le lehetett ülni a székekre, vagy ha kevés volt, akkor a parkettára terített kabátokra. Nagyon laza volt minden. A bulik úgy voltak megszerkesztve, hogy abba az igényes rockzene éppúgy beleférjen, mint a tánczene. Lehessen elmélyülten hallgatni a koncertprogramot vagy lehessen táncolni a slágerekre. Mindent megszerveztünk előre, hogy itt tíz itt meg nyolc játsszunk. Időre, rendesen be volt osztva a program.
Ennek hátterében komoly munka volt. Jöttek a saját számok. Simon Péter dalszövegeket és zenét is írt. Ezek közül többet rögzíthettünk a Nyíregyházi Rádióban is. 1975-ben Szikora András technikus segítésével készült például a Sötét város című felvételünk. Ez a II. orosházi fesztivál előtt történt és jó ajánlólevélnek számított.

Sok jó zenekar volt Nyíregyházán. Akkor érte fénykorát az élő zene komoly előselejtezőket kellett rendezni, hogy eldőljön, kik képviselik, különböző kategóriákban a megyét. A Zenith együttes és a nyírbátori Origó együttes társaságában versenyeztünk Orosházán. A Zenith nyerte meg, míg mi a jazz rock kategóriában csak helyezettek lettünk. A zsűri ugyan dicsérte a zenei megoldásokat, de a szövegek pesszimista hangulata nem tetszett nekik. Sötét a város, felhős az ég stb. helyett arra bíztattak, hogy arról énekeljünk, hogy kék az ég és a zöld a fű. Minden értékelésnél hallottuk: „Jó-jó, de a szöveg…”

Különösebben nem kenődtünk el. Örültünk, hogy részt vehettünk a fesztiválon és az országból a hasonló beállítottságú zenészgyerekekkel találkozhattunk. Éjszakán át beszélgettünk. Különleges élmény volt.
Megismertek minket, így el tudtuk érni azt, hogy a Nap klubba meghívjuk a Mini együttest, akik ezt örömmel fogadták. Török Ádámék akkor a csúcson voltak. Ez a koncert annyira megfogta Grencsó Pisti dobosunkat, hogy elhatározta, hogy fuvolista lesz. Egyébként is szerette a Minit meg a Jethro Tull-t. Nemsokára Szombathelyre költözött, ahol tovább fejlesztette fuvolajátékát, annyira, hogy Grencsó formáció néven híres jazz együttest alakított, akiket még a rádióban is hallottam többször.

Grencsó kiválása megviselte a zenekart s így nemsokára Bari Lajos is kivált tőlünk és átigazolt a Pókháló együttesbe. Helyére nem gitáros, hanem egy tehetséges szaxofonos Menyhárt László érkezett. Ő a Tanárképző Főiskolára járt Makay Lászlóval, aki az új dobosunk lett. Ő Illés Lajosnak rokona volt, Budapestről érkezett ide tanulni.

A zenekar szinte teljesen átalakult, mert az énekesünket Simon Pétert behívták katonának. Énekes nélkül maradtunk, ezért eleinte instrumentális számokat írtunk, ezeket játszottuk. Kellett még valaki a zenekarba. Éreztük ezt, és ezért örömmel fogadtuk Lakatos „Macit”, aki gyakran járt a próbánkra. A mi kezességünkkel részletre vett egy Fender

zongorát és azonnal lázas próbálgatásba kezdtünk, aminek az lett az eredménye, hogy pár hét múlva már önálló koncertet adtunk a Móricz Zsigmond Színházban.

„ROCK KONCERT. A megyei ipari szövetkezetek Nap együttese február 19-én este hét órától tartja első rock és jazzkoncertjét a Móricz Zsigmond Színházban.” K.M. (’75. február 19.)

Czimbalmos, Menyhárt, Lakatos, Pepi, Makkai

A slágervilág háttérbe szorult és inkább elvont muzsikát játszottunk.
Szépen felépített, saját számokat, amelyek egy része a jazzrock határát súrolta. Azért egy-két slágerízű számot is a repertoárunkba vettünk, hogy a közönség jöjjön azért.

A színházi koncertünkön ugyan csak fél ház volt, de a nézők és mi is nagyon egymásra találtunk. A felszerelésünk csodaszépen szólt, Pepi és segítői nagyon precíz munkát végeztek. Sípolás, egy brumm nem volt. A fénycucc a mai technikához képest kezdetleges volt, de ’75-ben csúcsnak tűnt. Legalábbis nekünk. Nagyon emelték a hangulatot.

Sorra készültek a feldolgozások, valamint az egyre elmélyültebb saját szerzeményeink. A szerző eljátszotta az alapot, amelyhez mindenki hozzátette az egyéni elképzelését. Többféle variációban is összeállt a munka, amelyet végül közösen megbeszélve mindannyian jóváhagytunk.
Amennyiben külföldi felvételt dolgoztunk át, akkor arra inkább otthon készültünk. A próbákon már csak összecsiszoltuk a számokat. Ez így ment 1977-ig, amikor a zenekari tagok közül többen befejeztük a főiskolai tanulmányainkat.

A jazz-rock zenének még mindig nem volt erős a bázisa, a közönségnek is csak elenyésző része rajongott tudatosan érte, ezért a Nap együttes – tagcserék után – teljesen átalakult. Úgy döntöttem, hogy következzen valami más.

B–J. Lőrincz, Benkő, Bari E., Horváth L., Czimbalmos
Régi arcok Nap fényben.

Egy zenekar, amely túl van bevonuláson, leszerelésen, érettségin, diplomakiosztó ünnepélyen, polgári foglalkozás, munkahely, iroda, gyár…

Kinek mi jutott. Régi ismerősök. Vox, Kék-Vörös, Kossuth-Vasvári Gimnázium zenekara, Nap együttes, Zenith együttes tagjai lettek a Nap III. meghatározó zenészei. Megannnyi élmény, siker, kudarc, versenyek, fesztiválok, megélői ők. Ismertetői eszközeik a dob, a gitár, az orgona, a mikrofon. Kezükben, torkukban megszólalnak e nemes eszközök, hogy gondolatokat ébresszenek elkalandozó életünkben és alkalmanként megtáncoltassanak minket. A színpadra varázsolják, ha kell ma is, legszebb dalaikat éppúgy, mint a Pink Floyd, Santana, Spencer Davis Group, Bad Company ezerszer hallott üzenetét. Új versenyprogramjukkal ismét elmentek az Orosházán megrendezett rock randevúra, amely a Nap együttes hattyúdala volt.

Az 1976-os III. Orosházi Beat Fesztiválon a Nap együttes és az aranyérmet nyert Zenith együttes képviselte Nyíregyházát. Mindkét együttest ismerték már, hiszen a korábbi években bőven letették a névjegyüket. Sőt a Zenith együttes a korábbi két rendezvény aranydiplomája mellé begyűjtötte az újabb, a harmadik aranyplakettet is. A két zenekar nemcsak megjelenésével, játékával káprázta el a többi versenyzőt, hanem a technikai felszerelésével is, Fender, Selmer, Dynaccord, Marshall stb. nevek éppolyan jól csengenek a rock világban, mint a jó nevű autómárkák nevei. Ezeket a zenészeknek nyugalmat biztosító hangrendszereket immár harmadszor Kovács „Pepi" Péter gondozta.

Az orosházi fesztiválon a Nap együttes cuccán játszott szinte mindenki. Mellette azért beépítettük a Zenith együttes, valamint a debreceni Lux és Pantha Rei csapatok álomjó felszerelését. Ekkor már nagyon komoly teljesítményt tudtunk produkálni. Beállítottuk Sunyiló-val (Nagy László technikus) az alapcuccot és szinte minden fellépő – kb 30 zenekar – ezen nyomult. Volt, aki behozta a hangszerének az erősítőjét is, amit mi rávittünk a nagy keverőre, vagy hozta a saját dobfelszerelését, saját mikrofonját stb… Ez megszokott a legnagyobb fesztiválokon is. De a háromnapos fesztivál majd minden bandája azon a lomon játszott. A lehetőségek megközelítően azonosan működtek, a döntő momentum a tudás volt. Ezt segítettük mi technikailag, megbeszéltük a versenyzők repertoárjának minden rejtett elemét, hogy amikor éppen kiemelni vagy visszahangosítani kell, akkor az ott és akkor működjön.

Egy nagy happening volt az egész, még lehetett érezni a hippimozgalom értelmét, még akkor is, ha '77-'78-ban Londonban már punk – meg new wave előretörés volt. Kiváltságos helyzetben voltam, mert mindenkivel megismerkedhettem, hiszen majd minden zenekart én kevertem.

Utólag tudom, hogy mindenki megelégedésére. Ezért nem lepett meg, hogy Kovács Ferenc, a Városi Művelődési Ház főszervezője felkért a Nyíregyházán rendezett első, amatőr rock tábor levezénylésére. Bár ez az első ilyen jellegű tábor volt a Sóstói Ifi Parkban nagyon magas színvonalú volt.

Az ország minden részéről érkeztek rangos zenei személyiségek, mint tanárok és kitűnő zenekarok. Székesfehérvárról, Pécsről, Győrből. Azután jött a győri országos verseny, ahol kemény, profi munka várt rám. A szakma krémjével sikerült együtt dolgoznom, sok koncerten részt vennem.

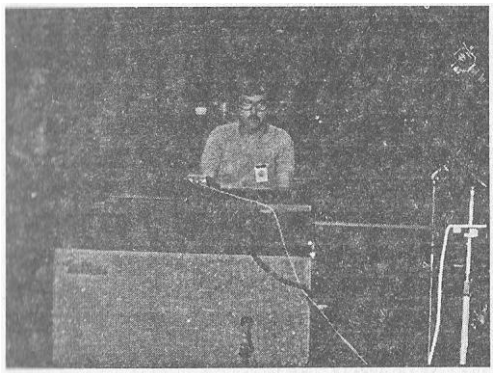
A Pantha Rei együttessel is volt egy korszakom, ahol sok közös elismerést szereztünk. Ők egyetemi klubokban léptek fel legtöbbször, ahol rendkívül népszerűek voltak. Egyedül a Hanglemezgyártó Vállalat nem tudott zöldágra vergődni velük, mert olyan igényeket támasztottak velük szemben, amit ők nem fogadtak el.

Csak nem arra kérte őket a lemezkiadó, hogy populáris számokat énekeljenek?

Valami hasonlót kértek a Pantha Rei-től. Populárisabbá, eladhatóbbá kellett volna változtatni a koncert és a lemezanyagot. Olyat kértek tőlük, ami véletlenül sem fért bele Szalayék elképzelésébe, mivel ők már kimondottan jazz-rock-ot játszottak progresszív céllal. Hangszeres tudásra épített koncepciójuk volt. Kísérleti példányként elkészült egy többszámos EP kislemez. Valami fantasztikus zene volt. Kompletten rögzítették Bartók átdolgozásaikat, de ifj. Bartók Béla nem járult hozzá a hazai, illetve nemzetközi kiadásához. Be kellett zúzni a felvételeket.

Ezek a kudarcok teljesen visszavetették a zenekart, de én is nagyon érzékeny voltam erre. Miután a Pantha Rei lassított, meg a Nap is átalakult, kaptam egy ajánlatot a debreceni Color együttestől, akik populárisabb, emészthetőbb zenét játszottak. Sztár zenekar volt. Megnyerték a Ki mit tud-ot, helyezettek voltak a Táncdalfesztiválon, megnyerték a Metronom 77 televíziós dalfesztivált. Dedikáltak Nyíregyházán, a Kossuth téren, majd az egész társaságot meghívtad a lakásodra a Toldi utca végére. Emlékszem mentek a Moody Blues lemezek. Később aztán együtt turnéztunk veled meg a Svéd Rhapsody-val. Te voltál a dj. műsorvezető.

A Color népszerű volt, minden úgy alakult, ahogy azt a legtöbb szakmabeli szeretné. Több évet sikerült együtt töltenünk, amiben voltak nagyon jó és kevésbé sikerült fellépések. Az életem úgy alakult, hogy döntenem kellett, merre tovább showbiznisz, katonaság, vagy hazajövök, és mint kirakatrendező vagy reklámgrafikus dolgozom Nyíregyházán. Ez utóbbi mellett döntöttem, hiányzott a város meg egy kis nyugalom is rám fért.

Kára Béla a Fender zongoránál

Nem tartott sokáig. Makkai László a Nap együttes volt dobosa, ugyanúgy nyüzsgött a zenei életben, mint korábban. Miután a Tanárképző Főiskolán tanult, örömmel újságolta, hogy megismerkedett egy ott tanuló zongoristával Kára Bélával.

Invitálására kimentünk a T.K.-ra, ahol hamar kiderült, hogy ugyanolyan tehetséges zongorista, mint a Pantha Rei billentyűse Matolcsy Kálmán volt.

Úgy éreztük, hogy Kára Bélával egy új csillag tűnt fel. Azt a vonalat képviselte, amit imádok: Bartók, ELP, King Crimson, de nagyon egyedi felfogásban.

Nehéz volt helyretenni, mert egy elvetemült pali volt.

Makkai Laci és Kára Béla már tervezgették leendő zenekarukat. A stílus is körvonalazódott. Szóba került a Nap bőgőse Czimbalmos István is, de ők akkor már táblázott zenekar voltak. Klubestek, koncertek, bálok stb… Hogy-hogynem összeakadtunk a Zenith együttes basszusgitárosával a sok sikert megért Roskó Bélával, aki profi zenészként elintézte, hogy a Városi Művelődési Központ éppen szabad próbatermében és erősítőin játszhatunk. Meghallgatta Kára Bélát és érdekesnek találta a zenei elképzeléseit és ő is beszállt. Már csak a gitáros hiányzott.

A Nap együttes volt alapító gitárosa Bari Lajos katona volt, de tudtuk, hogy rövidesen leszerel. Meghívtuk ezért egy mátészalkai gitárost Koku-t próbajátékra. Őt már hallottam játszani a Syriusban, Tátrai Tiborral jammeltek. Nagyon tehetséges srác volt, de mindig volt zenekara, ezért nem jött össze a buli. Bari Lajos viszont nemsokára leszerelt, csatlakozott Kára Béla orgonista, Roskó Béla basszusgitár és Makkai László dobos zenekarához. Leporolták a hangfalakat, megalakult a Pókháló együttes.

A Pókháló együttesre ugyanaz a nehéz feladat várt, mint a többi jazz-rock-ot játszó társaira. A szűk rétegnek érthető zenét közérthetővé tenni, elfogadtatni csak kivételes egyéniségek tudták. Úgy tűnt, hogy ők azok. Sorra készültek a briliáns kompozíciók. Egymást érték a koncertek, majd új együttesként bemutatkozás a IV. Orosházi Beat Fesztiválon. Az itt bemutatott műsor alapján kérte fel a rendezőség a Pókháló együttes tagjait, legyenek a III: Országos Amatőr Popzenei Tábor házigazdái a Sóstón.

Neves jazz zenészek, tanárok tartottak bemutatóval egybekötött szakmai előadásokat. Gonda János a billentyűsöket, Kovács Gyula az ütősöket, míg Babos Gyula a gitárosokat vezette a jazz rejtelmeibe. A többnapos rendezvényen kitűnő bemutatók és éjszakába nyúló jammelések kínáltak tanulási lehetőségeket. A záró esten Te voltál a műsorvezető és átfedésként Cannonball Adderley szexis lemezeit játszottad, amelyet többen is elkértek tőled. A Pókháló együttes, mint a rendező város zenekara komplett koncertet adott, ráadásul úgy, hogy a dobos Makkai Laci – aki éppen nyári nevelési gyakorlaton volt – nélkül, trióban játszottak. A rangos szakemberekből álló zsűri így is elragadtatással fogadta a másfél órás örömzenét.

Megerősítették, hogy a Pókháló együttes jó úton jár, amit folytatniuk kell, mert őstehetségek.

A dicsérő szavak ellenére az élet másképpen rendezte a Pókháló sorsát. Roskó Béla tanári, komolyzenei, népzenei és színházi elfoglaltságai – ahol ifj. Kazár Pál, Száraz Tamás társaságában zenés darabok aktív közreműködője – miatt kivált a zenekarból, helyére Száraz Tamás a nagykállói Ikarusz bőgőse került. Bari Lajost, Kovács Kóku Zoltán mátészalkai szólógitáros váltotta, aki az új dobossal, Béke Csabával, a Pantha Rei dobosával nemsokára már a debreceni Golf együttest hozták létre. Béke Csaba csak rövid ideig dobolt a Pókhálóban, helyére érkezett a volt zenithes Dömötör Sándor. Ez a felállású zenekar az ország nyilvánosságának is bemutatkozhatott a Ki mit tud döntőjében. Ezen én már nem vettem részt.

Egy ideig még hangosítottam, kevertem, Makkai László Hógolyó nevű jazz-rock zenekarát Tiszavasváriban, de 1982-ben inkább hanglemezboltot nyitottunk a feleségemmel,

jelenleg pedig reklámgrafikával foglalkozom, miközben jó zenéket hallgatok. Sajnos. Pókháló lemezem nincs.

Bari Lajos, Makkai László, Roskó Béla Orosházán

Eszenyi László
(Sirokkó, Etna, Andromeda, Vekker)

A hatvanas években kifejlesztett ún. mini moog szintetizátor hatására a hetvenes évek elején néhány rockzenész elpártolt az elektromos gitártól és a billentyűs hangszerek felé fordult. Közéjük tartozott Matolcsy Kálmán orgonista, szintetizátoros is, aki a hajdúnánási Sirokkó együttes után a Zrínyi Gimnázium Pax Band-jében, majd a debreceni Pantha Rei együttesben használt saját fejlesztésű „hangkeltőt". Ennek a ketyerének az eredetijét Robert A. Moog amerikai elnök építette. Ez az eszköz elektromos hangzáskeltőkkel kötötte össze a billentyűs technikát. Ezen az elektromos eszközön olyan könnyen lehetett játszani, mint a zongorán. Ettől fogva kezdtek elterjedni a technikailag igényes, újonnan kifejlesztett, zenei szempontból ugyan nem minden esetben tökéletes hangszerek. Az amerikai űrhajózási technika a melléktermé első ízben tett lehetővé hosszú futamokat elektronikus hangokkal. Nem csupán a stúdiókban, hanem a színpadon, élőben is. A rock együttesek, így az ELP, a Yes és a Pantha Rei koncertjén egyre gyakrabban alkalmazták ezt a készüléket, amit Raoul Hoffmann könyvében, „galaktikus hangűrhajó"-nak vagy „komputercsillag"-nak nevezett. A szintetizátor első alkalommal akkor lepte meg a nyilvánosságot, amikor Walter Carlos egy 1968-as nagylemezen szintetizátorra alkalmazta Bach szerzeményeit. A „hosszanjátszó összerakós játék", ahogyan a kritikusok találóan nevezték a Swiched on Bach (Bachra kapcsolva) című lemezt, valóban meglehetősen szintetikus volt, bár számos szakember magasra értékelte. Mr. Moog képzett fizikus, erősáramú technikus és zenész volt, mindhárom szakterületen doktori címet szerzett.

Szerkezete nagyon bonyolult volt, éppen ezért mondott le használatáról néhány együttes, illetve azért, mert nem illett össze a zenei elképzeléseivel.

A Rolling Stones együttes az elsők között már a hatvanas évek végén ajánlatot kapott egy berendezésre. Amerikából átrepült egy technikus és Londonban elmagyarázta nekik a hanggép pontos felépítését és működési elvét, továbbá a szükséges beállításokat. Az elektromos szakember napokig dolgozott a Stonesszal. Azonban alighogy visszaérkezett a technikus Amerikába a zenészek lelkesedése csökkent. Mick Jagger visszaküldte a moogot.

A legtöbb együttes, amely szintetizátort használt, e zenegép gyors játékát szétterjedő, felfelé és lefelé hullámzó orgona-hangfelülettel, a többi billentyűs súlytalanul ható térhangjaival ellentételezte. Mindez összeadódva a virtuóz gitárjátékkal sűrű hangot jelentett, amely a korai hetvenes évek avantgárd rockstílusának legfontosabb ismertetőjegye volt. Ilyen zenét játszott a nyíregyházi Pókháló, valamint a debreceni Pantha Rei együttes, amelynek

orgonistája a Zrínyi Gimnázium Pax Band nevű diákzenekarában gitározott, énekelt és kiválóan játszott orgonán. A Zrínyi Ilona Gimnázium nyolcvanéves jubileumára 1997-ben megjelentetett évkönyvben Martinovszkyné Kondrák Margit így emlékezik:

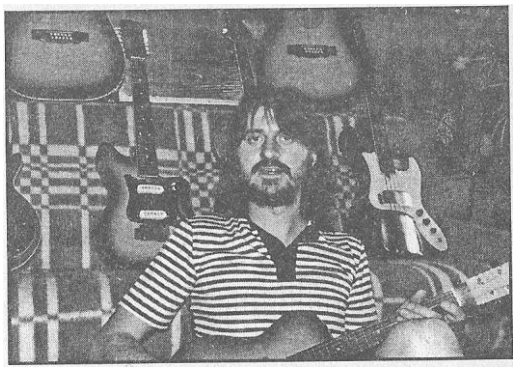
„A hatvanas évek legfiatalabb zenekara az évtized legvégén alakult.

Tagjai: Matolcsy Kálmán szólógitár, ének, orgona, Trencsényi György gitár, Martinovszky László basszusgitár, őt később Fenyvesi Tibor váltotta fel és Dömötör Sándor dob. A Pax Band néven működő együttes dobosa Döme krúdys diákként működött együtt a fiúkkal, jelenleg is aktív zenész.

Több évig Ausztráliában volt, mostanában pedig ismét Nyíregyházán szórakoztatja a nagyérdeműt. Az együttes igazi zenei egyénisége Matolcsy Kálmán volt, aki harmadikosként Hajdúnánásról érkezett a Zrínyibe.

Egyetemi évei alatt is folytatta a zenélést, és Pantha Rei nevű zenekarával országos ismertségre is szert tett."

Matolcsy Kálmán harmadikos gimnazista korában került Hajdúnánásról a Zrínyi Gimnáziumba. Előtte otthon, a Sirokkó együttes orgonistája és basszusgitárosa volt egy ideig. Abban az együttesben szólógitározott Eszenyi László, akit Nyíregyházán az Etna, az Anromeda és a Vekker együttesek vezetőgitárosaként ismernek.

Osztálytársak voltatok, vagy csak együtt zenéltetek?

Matolcsy idősebb volt pár évvel, mint én. Neki is volt zenekara meg nekem is a Sirokkó. Volt viszont egy rövid időszak, amikor együtt játszottunk. Ő bőgőzött, énekelt, zongorázott, majd egy egyszerű orgonán játszott. Tóth László volt az állandó basszusgitárosunk és a Gábor testvérek közül István dobolt és Zoltán zongorázott. Én voltam a szólógitáros.

Matolcsy zenekarához képest mi kölykök voltunk, hiszen diákkorban 2-3 év sokat számít. Ő azután átment a Zrínyibe, matematikusnak készült.

Sokat buszoztunk együtt, hétfőn jöttünk és szombaton mentünk haza, mert akkor még szombaton is tanultunk. Azután debreceni egyetemista lett, ahol a Szalay testvérek is tanultak.

Együtt zenéltek a Pantha Rei-ben, és gyártottak valami szintetizátorszerűséget. Abban az időben nagy szám volt.

Kálmán matematikusnak készült, de értett az elektronikához is. Nice majd ELP számokat játszottak, majd maszekba kezdtek hasonlót írni. Az elektronika hatalmas méretű volt, de nagyon szólt. Csodáltuk, amikor az ifi parkban felléptek párszor.

Térjünk vissza a hajdúnánási Sirokkó együttesedhez, ahol ti még nem használtatok ilyen hanggépeket. Milyen zene felé vonzódtál 14-15 évesen?

Gitármániás voltam. A helyi zenekarok idősebb tagjait utánoztam, de csak én. Lemásoltuk a számokat. Néztük az ujjukat, amint gitároztak, lerajzoltuk egy kis papírra az akkordokat, ugyanis gitárral kapcsolatos könyveket sehol sem lehetett kapni. Úgy haladtunk fül után szabadon.

Különböző alakú gitárokat gyártottunk furnérlemezből, hajlítottuk, gyalultuk a fát. Először nem elektromos lapgitárt, hanem akusztikus dobozgitárokat.

A hajdúnánási Sirokkó

Némelyiken bund sem volt, de szép hangjuk volt.

A helyi játékboltossal rendeltettem gitárhúrokat, úgy hozta Debrecenből.

Először a hajdúnánási KISZ Ifjúsági Klubnak lettünk a zenekara, mindenki így hívott bennünket.

Hosszú volt leírni, ezért ők adták a Sirokkó nevet. Ekkor Matolcsy Kálmán már nem játszott velünk, a Zrínyiben tanult tovább. Gábor István dobolt, Gábor Zoltán zongorázott és Tóth László basszusgitározott. Én akkordoztam, szólóztam és énekeltem.

Ez 1969-ben volt, később hallottam, hogy Nyíregyházán is működött Sirokkó néven zenekar, meg Nánáson is, ezt mi nem tudtuk. Népszerűek voltunk, játszottunk a Creedence slágereket, hosszú hajat növesztettünk volna, de nem hagyták. Éppen a fülünket eltakarta és kezdett nőni egy kicsit, azonnal „lekapcsoltak” és nullás géppel „lerendeztek”. Ma divatos srácok lennénk, de akkor huligánnak, jampeceknek neveztek minket.

A hetvenes évek elején elektroműszerész tanulóként Nyíregyházára kerültem, sorra tekercseltem a pick-up-öket. Elzett ajtózárakból kiszedtem a mágnest, arra csévéltem, ellesve más zenészektől. Erősítőket, hangfalakat kezdtem „gyártani” 2-5 W-os teljesítménnyel. Azokon már érződött, hogy elektromos hangszeren játszunk. Minden hétvégén mentem haza Hajdúnánásra a zenekaromhoz és izgatottan próbálgattuk az újonnan épített erősítőt. Amikor elvégeztem a sulit, műszerészként a Gumigyárban helyezkedtem el, ott ismerkedtem meg Katona Józseffel, aki a Kertvárosi Művelődési Házban nyomuló Etna együttes basszusgitárosa volt. Miután megtudta, hogy én szólógitáros vagyok, meghívott az egyik bulijukra.

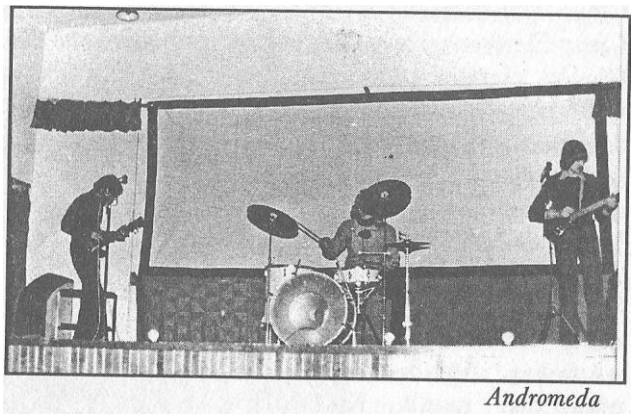
Vittem magammal az elektromos gitáromat és azonnal be is szálltam játszani egy-két számot. Tetszett nekik, úgyhogy marasztaltak és szinte végigjátszottam az estét. A repertoár ugyanis meglepő módon szinte ugyanaz volt, mint a Sirokkóval játszottak. Nagyon ment a Creedence Clearwater Revival, Monkees és néhány 1910 Fruitgum Company és Crazy Elephant sláger. Például a Gimme Gimme Good Lovin, ami nagyon futó ún. rágógumi zene volt. Énekelt itt a Prága utcai klubban két lány is, Görömbey Ágnes és Gulyás Katalin, aki később a feleségem lett.

Szólószámokat is énekeltek, meg két szólamban, duóban is. Klassz volt, még a színházban is felléptünk így.

Velük el tudtuk adni a New Seekers „Sétálj velem” című sikerét, meg a Shocking Blue „Venus” és a „Ne menj vasutashoz feleségül” című számokat. Ági a Pénzügyi Technikumban tanult, Kati pedig a Kölcsey Gimnáziumban énekelt és gitározott is. Sok diákversenyt nyertek és mi is nyertünk velük, hiszen a Ronettes, Crystals és Supremes számokat is sorra játszani tudtuk, amelyek köztudottan női énekegyüttesek. Az Etna együttesben dobolt Tolcsvay Mihály az akkordgitáros pedig Széles István volt.

A Prága utcai klubban állandó teltházzal játszottunk, hiszen Peti bácsi a főnök nagyon jó szervező volt. Fegyelmet követelt, de becsületesen bánt mindenkivel. A környék lakói szerettek ott szórakozni. A Művelődési Ház moziként is működött, volt egy villamosmérnök Ács Attila, ő segített a vetítésben és nekünk is jó tanácsokat adott. Abban az időben, 1972 körül talán még csak Te vezettél hanglemez klubot a „Bigi"-t, nem volt még ez a diszkó őrület. Akkor, ha két cintányért összeütöttek valahol és azt kellemes, jó zene követte, akkor ott tutti volt a teltház. Gyűjtöttem egy kis pénzt és vettem egy japán elektromos szólógitárt. Torzítóval, hápogóval, csuda jó volt. Sokaknak tetszett. Az egyik hétvégi teltházas buli közben odajött egy fiatal srác a szüleivel, hogy szeretnék megvenni a gitáromat. Alkudoztak, „hozom a lovat, adja nekem"-ig felment a gitár ára. Csináltam a torzító mellé egy elektronikus berendezést, ami repülőgépet, űrhajó startját, robajokat, zajokat utánzott. Egy Rádiótechnika évkönyvből szedtem ki a kapcsolási rajzot. Amikor beindítottuk, nagyon megijedtek egyesek. „Jönnek a repülőgépek" kiabálták, meg az UFO-k, mondták. Klassz effektek töltötték be a teret. A Pink Floydhoz hasonlóan a Holdra koncentráltunk. A zenekar nevet változtatott és az Etna után az Andromeda névvel kezdtük az 1973-as esztendőt.

Andromeda

Az Andromeda egy tejútrendszer neve. Nagyon izgat, mivel imádom a csillagászatot. Az UFO magazinokat gyerekkorom óta veszem, gyűjtöm.

Több írásom is megjelent bennük. Ez ugyanolyan hobbim, mint a zeneszerzés, szövegírás vagy a gitározás. A közönség szerint egyre igényesebb lett a zenénk, néha már szinte koncertjellegű műsort adunk, amelynek híre ment. Egyre több helyre hívták a zenekart, ezért OSZK vizsgát tettünk, ami lehetővé tette, hogy kiközvetítéssel az ország bármely klubjában, táncos rendezvényén felléphessünk. Állandóan jártuk a környéket, sokfelé megismertek minket. Amikor a Prága utcai klubban egyik napról a másikra közölték velünk, hogy sokat turnézunk, ezért elválnak útjaink, nem estünk kétségbe. Rosszul esett az eljárás, hiszen éveken át, állandó teltházzal mentek a táncos rendezvények és ott mi szinte ingyen játszottunk. Na, sebaj! Oroson tárt karokkal vártak minket. Katona József basszusgitáros

kivált az Andromedából és az addig ritmusgitáron játszó Széles István lett a bőgős. Az új gitáros Lovász Sándor lett. Tolcsvay dobolt, én pedig (Eszenyi László) szólógitároztam és énekeltem. Két évig játszottunk az orosi Művelődési Házban. Minden héten kétszer kibuszoztunk a próbákra, hétvégeken pedig a klubestre. A megállapodás szerint néhányszor OSZK kiközvetítéseket is vállalhattunk. Jól éreztük magunkat, de strapás volt a hangszerekkel közlekedni télen, nyáron zsúfolt autóbuszokon, ezért két év után örömmel fogadtuk a Honvéd utcai Művelődési Ház ajánlatát, ahol aránylag komoly felszerelés volt és nyugodt próbalehetőség, ami egy zenekar életében nagyon lényeges szempont.

Vekker

Új helyszín, új stílus, új név: Vekker együttes. Ébresztő! Csörög a vekker.

„Gyerekek! Srácok!
ha észnél vagytok, a puhány zenét
mars! Küldjétek el
gyertek többen, mert itt a Vekker énekel…”

Itt már egy kicsit bekeményítettünk. Együtt döntöttünk: szakítunk a régi stílusokkal. Ebben sokat segített Czene László szólógitáros, aki új színt és lendületet hozott az együttesbe. Hardrock-ot játszottunk, de nem heavy metalt. Széles István és én írtam a számokat. A legtöbbet külön-külön és a próbákon építettük fel. Ismertük már egymás gondolatát is, hiszen több, mint tíz éve dolgoztunk együtt. Rutinosabbak, profibbak lettünk. A nemzetközi trend a punk meg a new wave zenei stílus volt, de mi érettebb, kidolgozottabb nótákat írtunk, amelyeket a sóstói Ifi Parkban és különféle fesztiválokon adtunk elő. Ekkor már a Pókháló együttes feloszlóban volt, mi örököltük a komoly felszerelésüket, a Zenith együttes pedig leállt. A felszerelés is Czene Laci gitárjátéka is sokat lendített rajtunk. Néha két dobosunk is

volt, mert Tolcsvay Misi, – aki végig a dobosunk volt – mellett alkalmanként Bendik István is beszállt. Több rádiófelvételünk is készült a Nyíregyházi Rádióban, melyeket Pongó Béla segítségével rögzítettünk.
Tarnavölgyi György és Matyasovszki Edit szerkesztő műsorvezetők gyakran játszották. Fura érzés volt, a Beton dzsungel-t kocsiban, vezetés közben hallgatni. Akkor a Toldi utcán laktunk egy tízemeletes „nagyházban" és néha idegbajt kaptunk. Elneveztem betondzsungelnek az egész környéket.

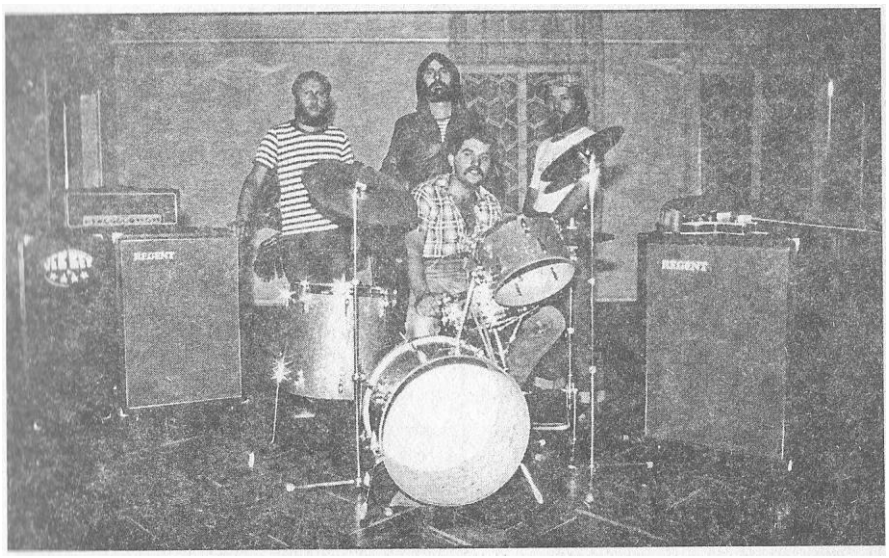
„Beton rengeteg roncsolja lelkemet,
távol van tőlem a napfény.
Ablakok százai, emberek vágyai
lezárt keretek között.
Ha elmondom, te nem hiszed
válaszolsz, mert jó neked.
Csak azt tudnám, és azt mondd meg,
hogy a beton mivel oldható?

Cigifüst, körömlakk, kölni és italszag
tölti meg a rohanó liftet.
Ki hogyan és mit csinál,
Mi történik, ki kiabált?
A házmester a legfinomabban informált.
Betondzsungel a város közepén
hideg világ álmaim mezején.
Agyamba mélyen hatolnak szúrós betontüskék
Csak azt tudnám, és azt mondd meg,
hogy a beton mivel oldható?

A Vekker számokat gyakran játszotta a Nyíregyházi Rádió, egyre népszerűbb helynek számított a Honvéd utcai klub és már nemcsak a környék őslakosai keresték fel.

„A harmadik kerület valamikor Nyíregyháza pereme volt. Illatos, falusias hangulatú utcáival, a házak előtt kis tereferére megálló asszonyokkal, jóízű neveivel: Serház utca, Maláta utca. Mi tagadás a nosztalgia ideköt, egykor magam is harmadik kerületi voltam. Abban az időben a fiatalok az azóta elfelejtett Corvin Ottó Ifjúsági Klubba jártak, az idősebbek meg a Nyugdíjasok Klubjába. Volt író-olvasótalálkozó, előadás, kiállítás a Honvéd

utcai Művelődési Házban, aztán sokáig semmi. Egymást váltották a népművelők. Az új „főnök”, Jámbor István csak fél éve van itt, de mindenféle rend, a gondoskodás jelei. A nagyterem csillog-villog, tükörfala láttán a balettmester lelkesedik, vetítőszobáját a mozis szakember irigyli, és ami a legfontosabb: lassan visszaszokik a közönség. Külön fejezetet érdemel a Vekker együttes. Valaha a Prága utcán kezdték, aztán annak ellenére együtt maradtak, hogy közben családot alapítottak, gyerekeik születtek. Mint vezetőjük, Eszenyi László elmondta, nem tudják abbahagyni, bár semmi hasznuk nem származik belőle. A vezető egyébként rádióműszerész, Széles István műszaki ellenőr, Czene László férfiszabó, Bendik István cukrász. Hetente egyszer-kétszer gyakorolnak, dallamos rockot játszanak, azzal a szándékkal, hogy a koncerteken üvöltöző fiataloknak valamivel többet nyújtanak az őrjöngés igényénél.” (K.M. Baraksó Erzsébet)

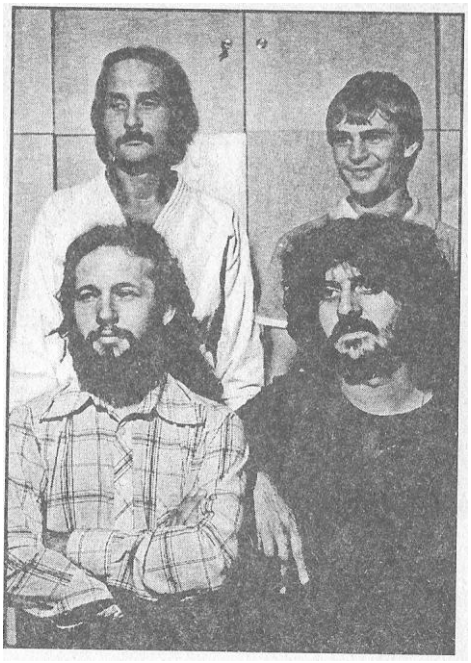

„A Vekker együttes szórakoztatta augusztus 20-án Nyíregyháza örökösföldi lakótelepének fiataljait. Az eső miatt azonban félbe kellett szakítani a koncertet, amelyet 23-án megismételt az együttes, pedig erre semmi sem kötelezte őket, hiszen nem szerződésbe foglalt, kifizetett programról volt szó. A zenekar tagjai mindkét alkalommal ingyen játszottak több száz embernek. Úgy érezzük, anyagiaskodó világunkban köszönet illeti a Vekker együttes ezért. A lakók nevében Béresné Sánta Éva a HNF nőbizottságának titkára.”

A Vekker együttest a Honvéd utcai klubbal egyre gyakrabban elcsalták, fellépésekre kérték. Kezdetben pár száz, majd ezer nézőt szórakoztattak, mígnem 1983. augusztus 6-án az ország közepén Pusztavacson több százezer békeszerető nézőnek játszottak. Eszenyi László a zenekarvezető a mai napig emlegeti:

„Egy nagy mezőt kell elképzelni, amiből egy iszonyatos nagy színpad emelkedett ki. Lenyűgöző volt a látványa is. Több tízezer wattos motyó lehetett, mert Demjén Rózsiék is

utánunk léptek fel. Mi nyitottunk, gondolták a Vekker majd ébresztőt fúj. Így is volt, mert a környék egy hatalmas sátortábor volt. Amikor odadöngettük a gitárokkal a sátrakból mindenki kiugrott és zúdult a színpadhoz.

Emléklap Pusztavacsról. „Tudtuk, tudtuk, hogy ez valami nagy hecc, szenzáció, de arra álmunkban sem gondoltunk volna, ami valójában történt Pusztavacson… Eszenyi László, a nyíregyházi Vekker együttes vezetője sorolja az eseményeket, szűnni nem akaró lelkesedéssel, ami teljesen jogos, s természetes.

Jelentkeztek a pályázatra, mely az ország közepén megrendezett fesztiválra keresett előadókat, együtteseket. A dallamos rockot játszó csapatot Szolnokon hallgatta meg a zsűri. Időközben máshol is válogattak, így gyűjtötték össze a fesztiválon fellépő 25 együttest. Ilyet még nem láttam – folytatja Eszenyi László. Szólított bennünket a műsorvezető, mi kezdtük, mi nyitottuk meg az egész programot.

Amikor kiléptem a színpadra egyszerre „telibe vágott a tömeg”.

Amerre csak a szem ellát, mindenütt ember, ember. Kétszázötvenezren hallgattak minket.

Valami csodálatos, felejthetetlen élmény, Szabolcs-Szatmár könnyűzenéjét egyedül képviselte a nyíregyházi Honvéd utcai Művelődési Házban működő amatőrcsoport. Legközelebb itt a III. kerületben, az udvaron adnak szabadtéri koncertet, más együttesek társaságában. Hallhatja a közönség azt a három dalt is – Eszenyi szerzemény – melyért Pusztavacsról emléklapot hoztak haza.” K.M. 1983. augusztus

A Vekker együttes mind a négy tagjának felejthetetlen élmény marad ez a fesztivál és a Honvéd utcán együtt eltöltött alkotó évek.

Ahogyan növekedtek a gyerkőceim, úgy szálltak be a zenei bulikba. Laci, a nagyobbik fiam már a Honvéd utcán gitározott velünk 10-12 éves korában. Rákapcsoltam a gitárját az erősítőnkre és együtt játszottuk az AC/DC klasszikusokat. Később ennek hatására lett Magasfeszültség a zenekarának a neve, ahol alkalmanként, mint énekes én is beszállok.

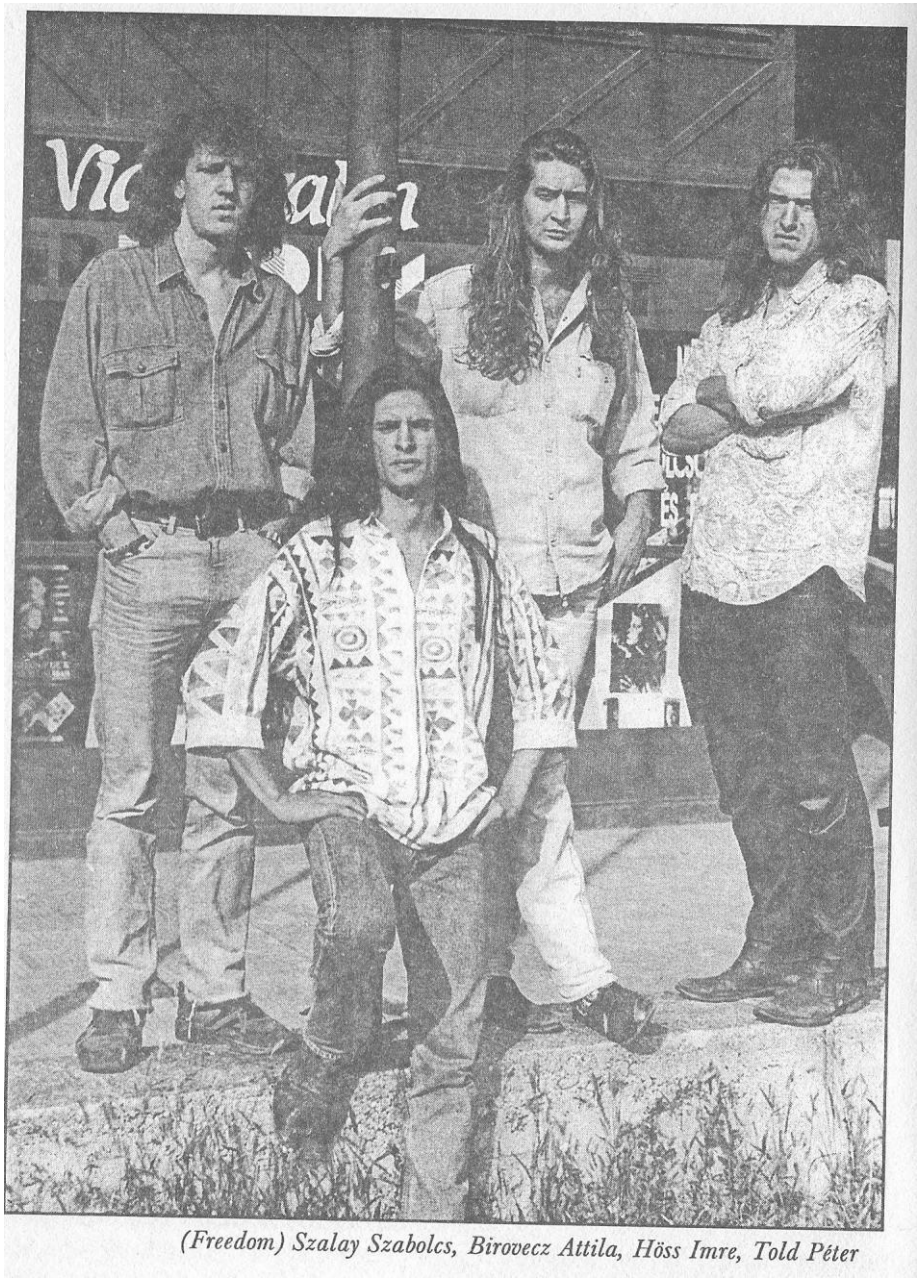
„A megye könnyűzenei életéből kaptak ízelítőt azok a rajongók, akik ellátogattak Nyíregyházán az Open Doors zenei klubba. Az amatőr együttesek fesztiválja jó kis kikacsolódást jelentett, hiszen vasárnap 14 órától éjfélig tartott. Pénzjutalmat és ajándéktárgyat kaptak a következő együttesek: Magasfeszültség (Nyíregyháza), Holtcore (Kisvárda), Three-PPP (Nyíregyháza), Rockwood (Ibrány), Noise Machine (Nyíregyháza), Game Over (Záhony), Alvin és a Mókusok (Nyíregyháza). A hajdúböszörményi HajdúTon Stúdió két fődíját (stúdió-felvételi lehetőség) a Street-Band (Fehérgyarmat) és a Freedom nyíregyházi hardrock együttes nyerte.

Freedom együttes

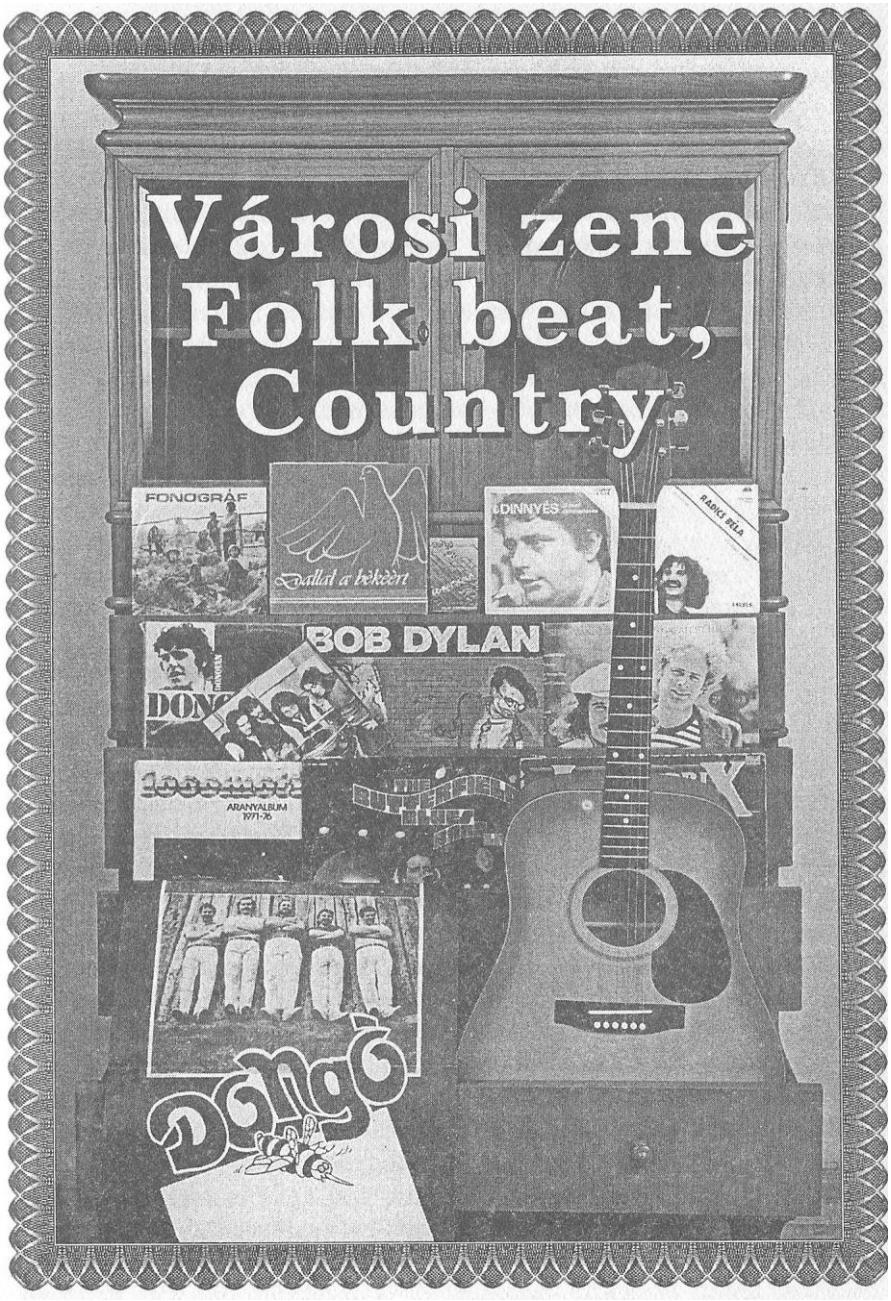
A Kertvárosban hétről-hétre próbáló együttes lelke Told Péter szólógitáros, akihez a gyönyörűen kidolgozott rhythm and blues zene áll a legközelebb, a basszusgitáros Höss Imre is ennek a megszállottja. Rolling Stones, Jeff Haley, Cream számok elmaradhatatlanok voltak a Freedom bulikon, ahol legtöbbször Szalay Szabolcs dobolt.

Az énekes frontembernek Birovecz Attilának Ian Astbury a példaképe, nem véletlen, hogy a post-punk vezér Cult együttes több számát is repertoárjukra vették. A Freedom együttes laza klubfellépései kellemes emléket hagytak rajongóiknak, mint ahogy az a több tízezer néző sem felejti el őket egyhamar, akik a sóstói úti Stadion csordultig telt lelátóin nézték koncertjüket 1994 nyarán.

Cult, Rolling számok ismerős dallamai töltötték meg a Stadiont. A fényárban úszó színpadról csak a hatalmas robbanásokkal beindult tűzijáték terelte el a figyelmünket, néha.

(Freedom) Szalay Szabolcs, Birovecz Attila, Höss Imre, Told Péter

Városi zene
Folk, beat,
Country
FONOGRÁF
Dallal a békéért
DINNYÉS
RADICS BÉLA
BOB DYLAN
ARANYALBUM
1971-76
Dongó

A Dongó együttes

Koncertezni, közönség előtt fellépni az a zenekarok munkájának gyümölcse. Néhányuknak csak suli-bulik, füstös klubok jutnak, a tehetségesebbek ezreket szórakoztatnak, versenyeket, fesztiválokat nyernek.

Szerzeményeiket dúdolják a felnőttek, vidáman éneklik a gyermekek, slágereiket pedig boldogan tesszük a lemezjátszóra vagy gyakran halljuk a rádiók hullámhosszán. Egyik sokat látott és hallgatott együttes a Dongó. Alapító tagja, gitárosa, énekese, zeneszerzője Bálint Pál, akinek a nevével a figyelmes olvasó már többször is találkozhatott e könyv előző oldalain.

Általános iskolás koromban hegedülni tanultam, így nem volt nehéz gitáron is lefogni néhány akkordot. Nyolcadikos osztálytársaim legnagyobb örömére már simán előadtam a Twist and Shout című Beatles átdolgozást.

Még ebben az évben (1964) Vasvári gimnazista lettem, ahol Madás Júlia tanárnő irodalmi színpadát szerettem a legjobban. Csodálatos légkör volt ott. A versmondó kórus tagjaként szavaltam, szerepeket vállaltam. Egyedül még nem mertem kiállni a színpadra, félénk voltam ahhoz.

Amikor az egyik próbán kiderült, hogy aránylag jól gitározom és a társaságban még az osztálytársam Rédi Feri, valamint Deák László barátom is azonos hangszeren játszik, ötletként megemlítettük, hogy néhány verset megzenésítve adjunk elő. A tanárnőnek is tetszett az elképzelésünk, így rövid idő alatt önálló műsorblokkot dolgoztunk ki, versek megzenésítésével. Addig-addig gitározgattunk közösen, hogy kitaláltuk Rédi Ferivel, hogy alakítsunk zenekart.

Az osztálytársaink közül is tudtak páran hangszereken játszani, így lassan összeállt a zenekar. Mi ketten gitároztunk, Bálint Attila dobolt és Oroszvári Tibor basszusgitározott. Ő így került a csapatba, hogy nem igazán értett a basszusgitárhoz, ezért néha a gitár fogójára kötöttük a kábelt.

Pár hét után viszont belejött és elhozta a bátyját is, aki nagyon jól pisztonozott és szaxofonozott. Amíg összerázódtunk, főleg instrumentális számokat próbálgattunk, majd miután mindannyiunk közös kedvence a liverpooli Beatles együttes volt, lassanként megtanultuk az első albumuk összes számát. Gombafrizurát növesztettünk és úgy öltöztünk, mint a Lennonék.

Játszottuk a Please Please Me-t a Ps: I Love You-t és természetesen a Twist and Shout-ot.

A Vasvári gimiben több zenekar is volt, ezért indokoltnak találtuk elnevezni a zenekarunkat. Úgy döntöttünk, hogy Csontvázak együttes lesz a nevünk. Furcsa, bizarr név ez egy zenekarnak, ezért angolul The Keletons-nak írtuk. Elegánsak voltunk. Fekete nadrág, fehér ing, kötött nyakkendő és fülünket félig takaró kissé borzas frizura, ez volt a védjegyünk.

1965 februárjában a farsang idején volt az első bemutatkozó fellépésünk a 12-es suliban. Diákbál volt, hatalmas kavalkád, jelmezverseny stb. Egyszer csak megjelent Komássy Ákos és mint egy frontember énekelni kezdett velünk The Who meg The Animals számokat, amivel nagy sikerünk volt. Este tíz óráig játszottunk és kaptunk 50 forintot és egy tál szendvicset, de leírhatatlanul boldogok voltunk.

Nagy versengés, rivalizálás indult egymás között és a város többi gimnazista zenekarai között. A Kossuthban már játszott „Zsiga" és „Bütyök", akik nagyon nagy tehetségek voltak már 64-ben is. A Zrínyiben is hamar beindult a „Beatles-korszak".

B–j: Nagy Imre, Frank Ferenc, Mikó András, Kéry Péter, Merza Péter - 1966

Nagy Imre énekes, Frank Ferenc szólógitáros, Mikó András majd Gyarmati Ferenc basszusgitáros, Merza Péter ritmusgitáros, valamint Kéry Péter dobos hűen játszották a divatos Mersey soundot. A gimnázium beat életéről a jubileumi évkönyvben az alábbi olvasható:

„A Zrínyis diákok mindig híresek voltak a zene iránti rajongásukról. A hatvanas évek nagy őrülete ide is hamar begyűrűzött. Az első zenekar 1964-ben alakult az akkori II/E osztály tagjaiból, Tóth Illés szólógitár, Kretz Péter basszusgitár, Bakonyi Sándor dob és Kovács István ritmusgitár felállásban. Később a basszusgitáros szerepét Musó Zoltán vette át. A zenekar hamarosan népszerű lett, nemcsak a Zrínyiben, hanem a többi közép- és általános iskolában is.

Táncos rendezvényeken, szalagavatókon ők „húzták a talpalávalót". A korabeli viszonyoknak megfelelően az iskolai mozivetítőből készítettek maguknak erősítőt. Szabó Sándor tanár úr közbejárásával pedig építőtáboros idejükben még Badacsonytomajban, a presszóban is felléptek.

A sorban a következő zenekar kb. 1965-66-ban jött létre, Solténszky Ottó, Nagy László, Fehér Ferenc, Martinovszky István közreműködésével.
Korabeli rock and roll stílusú zenét játszottak, többnyire ismert zenekarok repertoárjából. A tagok közül Martinovszky István jelenleg is zenél a helyi Dongó együttesben, mely eredetileg gyermekversek megzenésítésével kezdte a pályáját.

A Phoenix együttes 1966-67 táján alakult. Tagjai: Cseke Zoltán – szólógitár, Jósvai László – gitár, Kovács János – dob, Váradi György – basszusgitár és – technikusként Szakos János voltak. Az együttes megalakulásának előzménye a tagok általános iskolai barátsága. Cseke Zoltán és Váradi György kezdetben a Vasvári Gimnáziumban tanultak, de mivel a zenekar a Zrínyihez kötötte őket, mindketten „átigazoltak" ide.

Főleg népszerű angol és magyar zenekarok számait játszották, de saját szerzeményük is volt jó néhány. Rendszeresen játszottak az akkor városi szinten is igen népszerű Zrínyi klubban (A régi földszinti előtér.)

Cseke Zoltán, Kovács János, Váradi György

Az iskolai bálokon is ők szolgáltatták a zenét éveken keresztül.
Képviselték az iskolát a Sárospataki Diáknapokon és a Nyíregyházi Rádió is készített velük hangfelvételt.

1970-ben az érettségi után a tagok különböző főiskolákra kerültek, de még egy rövid ideig ez után is játszottak a gimnáziumban. Vezetőjük Cseke Zoltán szintén a Dongó együttes egyik oszlopos tagja.

Itt kell megemlíteni, hogy a Zrínyi padjait koptatta diákkorában egy külső folklór együttes tagja Balázsi Gyula is, aki most szintén a Dongó együttesben gitározik."

Dongó együttes
Balázsi Gyula, Bálint Pál, Cseke Zoltán, Romanovits István, Martinovszky István

Minden út a Dongó együttesbe vezet! A Zrínyi évkönyvből idézett részletből ez is kiolvasható. A híres együttes megalakulásáig még hosszú út vezet erről mesél tovább Bálint Pál a vasváris The Keletons gitáros énekese.

Komoly konkurencia volt a Kossuth, Zrínyi és a Vasvári két együttese között. A tanulás mellett egyre erősebb lett a zene iránti igényünk is.

Állandóan próbáltunk, erősítőket, hangfalakat fabrikáltunk. A kossuthos Zboray közben az ex-kossuthos Buss Bélával összehozta a VOX együttest.

Másodikosként láttam őket egy közös bulinkon. Tátott szájjal hallgattam, amint a The Beatles, The Rolling Stones, The YardBirds meg The Kinks slágereket adtak elő, szinte egy az egyben. Miután én őket hallottam és a beatzene mellett egyre jobban érdekelt a folkzene, úgy éreztem, hogy Rédi Ferivel inkább arrafelé indulunk el.

Megalakítottunk külön egy folk-beat duót. Egy Donovan fotó alapján harmonikatartót is készítettünk és próbálgattuk úgy fújni a szájhertflit, hogy közben gitároztunk. Bejött, és nagyon sokáig csináltuk ezt a The Keletons mellett is. Hétvégeken hol beatzenét játszottunk a zenekarban, hol folk beat-et duóban. Állandó meghívottak voltunk osztálybulikra, klubdélutánokra és más városi gimnáziumok iskolai klubjába.

Közben természetesen az irodalmi színpadot sem hanyagoltuk, akikkel egészen a Ki mit tud országos elődöntőig jutottunk és így helyezettek lettünk. A folk programunktól csak a győztes csapat, a Tolcsvay Trió volt jobb. Ekkor kezdtek a Sebőék, ami szintén nagyon megfogott engem és távoli vágyam volt, hogy hasonló együttesem legyen. Létezett a Gerilla együttes is, akik 1968 februárjában a televízió „Halló fiúk, halló lányok!” című műsorában népszerűsítették a protes-song-ot.

Ugyanebben az évben érettségi előtt ismertem meg Dinnyés József daltulajdonost is. Rédi Ferenccel mi továbbra is inkább versek megzenésítését élveztük. József Attila: Altatóját annyira szépen „eltaláltuk”, hogy évekkel később a Dongó együttessel is áthangszereltük és játsszuk ma is.

Érettségi után a Vasvári zenekar néhány tagja átigazolt a SZÁÉV (ÉM)-be, ahol szívesen látták őket. Miután a The Keletons együttesem feloszlott én is követtem a vasvárisokat és beszálltam zenekarukba.

Kezdetben Elektron, majd Black Boys lett a nevünk. Ritmusgitároztam, Kiss Péter basszusgitározott, Bodnár György dobolt, Ugyan Öcsi volt az orgonista, néha Vikár Csaba is beszállt és zongorázott, Székely László volt a szólógitáros.

Részben az volt a repertoárunk, amit a Vasvári gimiben is játszottunk, a Creedence Clearwater Revival slágereket adtuk elő, de már hardrock zenét is nyomtunk. Egy megyei seregszemlén pedig Bütyökéket is „megvertük”, olyanok társaságában, mint a mátészalkai Apolló, a nyírbátori Origó és a záhonyi Szemafor együttesek. Úgy éreztem, hogy ezek a csapatok erősebbek, mint mi, de mégis nyertünk. Nagyon minimális különbségek döntöttek és bizony hol az egyik, hol a másik nyert. Nem volt saját számunk, ezért a Hungáriától a Varázs szőnyeget, a Metro-tól a Pár csepp méz című számot, meg Illés, Omega számokat adtunk elő. Akkor versenyeken már nem nézték jó szemmel a zsűritagok, ha külföldi számokat játszott egy zenekar. Nem mondták ki, de érezni lehetett.

Rockzenét 1971 elejéig játszottam a SZÁÉV Klubban, amikor bevonultam katonának. A „Hotel Damjanich”-ban szerencsém volt. Összejöttem egy nagy vers- és folkzene szerető barátommal, Gaál Bélával és azonnal – a hobbinknak élve – verseket zenésítettünk meg. Saját szerzeményeink is voltak, amivel ismét indultunk a Ki mit tud selejtezőin, sorra nyertük azokat, végül az elődöntőbe jutottunk, amit a televízió is közvetített, így egy csapásra ismert lett a Gaál-Bálint duó. Nagyon büszkék voltunk és a laktanya is meghálálta ezt azzal, hogy amikor hívtak, mindig mehettünk fellépésre. Meghívásokból pedig minden napra jutott, ezért Bélával csak aludni jártunk a „Hotel Damjanich”-ba.

Az ország különböző egyetemi klubjaiban, gimnáziumokban, nyári táborokban adtuk elő szerzeményeinket. De még a Columbia Sztriptíz Bárba is kaptunk meghívást, nem is egyszer felléptünk ott. Ez 1972-ben volt, amikor Te a Columbia Pinceklubjában a „Bigi”-ben forgattad a lemezeidet. A hetvenes évek elején ment a televízióban egy több részes sorozat a Sebő együttesről. Hetekig mutatták őket és pazar hangszerelést ismertem meg, valamint olyan ritka népzenei kincseket, amelyet ők gyűjtöttek össze.

Amikor leszereltem, akkor gondoltam arra, hogy együttest alapítok. A József Attila Megyei Művelődési Házban jártam egy versmondó „műhelybe". Tóth László – akit én egy nagyszerű népművelőnek tartok – vezetésével működött ez a kis csapat. Annyira jól csinálta, hogy a gyerekek is és én, mint katonaviselt húszon túli is vonzódtunk a klubhoz. Verseket olvasott, olvastunk, szavaltunk szabadon. Itt is bemutattam a megzenésített verseimet, aminek azután híre ment, így a Városi Művelődési Ház Klubjába is meghívásokat kaptam. A mai Országzászló téren működött ez és Kovács Feri népművelő kérésére játszottam az ottani diáklányoknak, akik közöl ketten, valamint egy srác énekeltek velem. Pásztortűz lett az alkalmi társaság neve. Két furulyás zenész is csatlakozott hozzánk, Pivarnyik János és Széles István, aki kitűnően gitározott is az Etna majd a Vekker együttesekben, jelenleg pedig a Zrínyi gimnázium ZIG Singers kórusának a kísérő zenésze. Nagyon tehetséges sokoldalú zenész, elragadtatással beszél róla, aki dolgozott vele.

„A Zrínyi Ilona Gimnázium életéhez hozzátartozik immár több, mint 10 éve működő régebben Webber néven ismert – ma a ZIG Singers nevet viselő kórus. Alapítója Dr. Bánhidiné Maróti Magdolna, a gimnázium ének-zene tanára. Az énekegyüttes nem hagyományos alapokon nyugvó klasszikus énekkar, repertoárjaikban főleg könnyűzenei művek, spirituálék, musical részletek szerepelnek többszólamú feldolgozásban. A gyerekek létszáma átlagosan 70 fő körül mozog, bár az első években előfordult, hogy 100-nál is több diák énekelt a kórusban. Első nagy sikere az 1988-as Sárospataki Diáknapokon való részvétel volt, ahol arany oklevelet kaptak, s az ezzel járó első helyezést érték el. Az ekkor még „Webber" néven működő kórus – nevéhez méltóan két musicalt is feldolgozott Andrew Lloyd Webber művei közül. 1990-ben a „Macskák"-kal, 1991-ben a „Jézus Krisztus Szupersztár"-ral léptek közönség elé. A következő évben saját musicalt készítettek, Széles István „Amire születtél" című művét mutatták be több előadásban.

Friderikusz Sándor 1993 őszén, mint az iskola régi diákja meghívott vendégként részt vett a Zrínyi Ilona Gimnázium rangos rendezvénysorozatán, ahol olyan hatással volt rá e kórus műsora, hogy még az év decemberében, közvetlenül a karácsony előtti televíziós showműsorában bemutatta az együttest, s ezzel lehetőséget adott, hogy az egész ország előtt bizonyíthasson.

A fellépőknek felejthetetlen érzés volt a kamerák elé állni, mégis a legnagyobb sikernek az számított, hogy a közönség körében ülő magyar könnyűzene nagyjai – Kóbor János, Katona Klári, Fenyő Miklós, Koós János, Pa-dö-dő stb. – valamennyien vastaps kíséretében üdvözölték a zenei produkciót, s az utána következő állófogadáson személyesen is gratuláltak a teljesítményhez."

És nemcsak a kórusnak, hanem az őket kísérő zenekarnak és a Jazz Konzervatóriumot végzett tanárnőnek, Dr. Bánhidi Lászlónénak is, aki a zenekart véleményezi a „Pedagógiai Műhely" 97/2 számában.

„A kórussal kapcsolatos cikkekben, interjúkban kevés szó esik a zenei hátteret biztosító zenekarról, pedig nélkülük nem valósulhatna meg a teljes zenei élmény, az ő munkájuk elengedhetetlen feltétele a jó hangzásnak.

Legrégebben Széles István van velünk, 9 éve basszusgitárosa az együttesnek, s a technikusi feladatokat is ő koordinálja, néhány zrínyis diák segítségével. Racskó Tibor 8 éve ül a szintetizátor mögött, s egyre határozottabban érzem, az ő számára is szakmai fejlődést jelentett a közös munka.

A megtanulandó dalok hangszerelésében hallgatunk a jó tanácsaira, építünk a muzikalitására. Dobosunk Turcsán András, ő 7 éve tagja a kórusnak, rendkívül kötelességtudó, a feladatát nagyon komolyan veszi, s ezzel jó példát mutat a diákoknak is. Három évig volt tagja a ZIG Singersnek, mint kísérőgitáros Csesznák István, aki a Zrínyi Ilona Gimnáziumban végzett és így került a kórusba. Tőle ebben az évben vettünk búcsút, mivel főiskolai tanulmányai miatt már nem tudta folytatni a munkát. Rendes Sándor lépett a helyére, aki gitártudásával valamennyiünket megnyugtatott: „nem okoz majd gondot a zenekarban beállt változás".

A zenekar tagjai tehát ugyanúgy kiveszik a részüket a munkából a próbákon, mint a diákok, sőt az ő kitartásuk tiszteletet érdemel, mivel felnőtt emberként család és munka mellett vállalják e plusz teendőket, csupán hobbiból, a zene és a gyerekek iránti szeretetből." 1997. Dr. Bánhidi Lászlóné: „A muzsika hangja"

A Tábortűz együttes tagjaként Széles István és az alapító Bálint Pál is hobbiból és a gyerekek iránti szeretetből adtak elő megzenésített verseket, Sebő nótákat. „Ittam, amit csináltak" mondja Bálint Pál.

Sohasem felejtem a „Rejtelmek" hatalmas nóta volt, meg József Attila „A hetedik" című versének megzenésített előadása. Nagyon megfogott bennünket ez a hangzás, ugyanúgy, ahogyan az Igrice zenéje is. Az Igrice együttes az Irodaház nagytermében próbált. Ott táncoltak a Szabolcs Volán táncosai Dalanics György vezetésével. Több fellépésüket és nagyon intenzív próbájukat láttam. Főleg a zenekar nyugalma, profi játéka fogott meg. Szakács Jenő, Romanovits István, Mester Attila, Mester Tamás, ifj. Mester Zoltán és id. Mester Zoltán lélegzetelállítóan muzsikáltak. A Pásztortűz együttes mellett rengeteg egyéni meghívásnak eleget téve, jártam a megye kultúrházait, klubjait.

Nagykállóban is gyakran felléptem, ahol szintén többször találkoztam az Igrice együttessel, mert a híres Kállai-kettős táncegyüttesnek is ők voltak a kísérői. Ifjabb Mester Zoltán, akkor szerelt le a katonaságtól, brácsázott egy ún. széki brácsán, ami háromhúros hangszer. Mosolyogva panaszolta, hogy „a fater addig nyüstölt, míg rá állt a kezem”.

Ifj. Mester Zoltán büszke volt az édesapjára, Mester Zoltánra, aki a nyíregyházi zenei élet meghatározó egyénisége, hiszen az Irodaházban nemcsak a nemrégen harmincadik születésnapját ünneplő Szabolcs Volán táncegyüttes kísérőzenésze volt, hanem – mint ez a könyv elején olvasható – már a negyvenes évek közepén ismert könnyűzenészként vezette a Mester együttest. Mindkét fia társa lett és idővel Arkisz zenekar néven népszerű együttesük volt. Ők is megérnek egy misét. A Mester fiúk – Mester Tamás és ifj. Mester Zoltán – művészcsaládban nőttek fel, hiszen a mama színésznő, a papa sokoldalú zenész volt. Próbák, fellépések, koncertek, bálok követték egymást az ötvenes évek második felében is. A srácok így gyerekfejjel megízlelték e mesterség minden kínját és szépségét. „Csak a szépre emlékezem”, eleveníti fel ifj. Mester Zoltán.

Apám is édesanyám is a Móricz Zsigmond Művelődési Ház színkörében játszottak. Ez még nem a későbbi Móricz Zsigmond Színház társulata volt, hanem a Bethlen Gábor utcán működő, alkotó színkör, Pankotay Pista bácsi társulata. Édesanyám színésznő volt, a fater pedig hol a darab egyik szereplője, hol kísérőzenésze volt. A Mester zenekar a színházi fellépések mellett táncos rendezvényeken is fellépett, szerte a megyében és szinte minden vasárnap az Irodaházban. A szüleim tehát állandóan úton voltak és miután nem tudtak minket rábízni senkire, az öcsémmel is „utaztunk”. Az egyik színdarab nagyon sok előadást megért. „Szabad szél” címmel ment, az édesanyám a főszereplő, apám pedig zenekarával a színpadon játszott.

Büszke vagy rájuk? Nagyon! Az apámra meg aztán szédületesen. Ő, ha klarinétozni, szaxofonozni, tangóharmonikázni, hegedülni kellett, akkor azon játszott, ha a színészeket tanította a próbán, akkor zongorázott.

Beíratott minket a 4-es iskolába. Én az első zenetagozatos I/z osztályba kerültem, azzal a távlati céllal, hogy utána automatikusan a Vasvári gimnázium zenetagozatán folytatom, majd a konziban.

A Pénzügyi Technikumban kötöttem ki. 1966 őszén az első félévben találkoztam a suliban Román László gitárossal, aki tudta, hogy van egy klaviset-em, ezért úgy tervezte, hogy zenekart alakítunk. Nem jött össze!

Megismertem viszont Lakatos Istvánt, „Csöpit”, aki a József Attila Művelődési Ház nagytermében basszusgitározott Benkő László ritmusgitárossal, Szviridov István szólógitárossal és Lakatos „Csuja” Aladár dobossal. A nevük Black and White volt.

Kezdetleges cuccuk volt. Mozigéperősítő ún. „néprádióból” kiszerelt hangszórókból épített hatalmas méretű hangfalak torzítottak, sípoltak, de szóltak. Szviridov nagyon technikásan gitározott. A fő szám a „Pacsirta” volt gyönyörűen előadva. A gitárjába egy gomb-akkumulátoros torzító volt beépítve, ami 1967 elején nagy számnak számított, hiszen a Spencer Davis Group „Somebody Help Me” meg a „Keep On Running” slágerei nagyon mentek. A „Gimme Some Lovin” volt a szignálunk. A SZER-ről szedtük le ezeket, illetve a lemezeidről.

Saját számaink is voltak, de a merész szövegei miatt nem mindenki örült nekik. Mátészalkán az Apolló együttes meghívására „gitárpárbaj”-on vettünk részt, és amikor rázendítettünk a „jön a Yard, nyomás hátra, meneküljünk az utcára…stb.” saját szerzeményünkre, a rendőrség leállította a bulit, a gitárpárbaj elmaradt. Azt ajánlották, hogy inkább pol-beat-et játsszunk.

Érdekes, hogy amikor a Black and White együttes feloszlott, én a Kölcsey Gimnáziumban éppen egy pol-beat duóba akadtam. A Szatmári-Koczka kettős játszotta a saját számait. A fellépésük után összebarátkoztam Koczka Misivel és rövidesen már együtt játszottunk Czakó István szólógitárossal és Kameniczki László dobossal, akinek a faterom vette meg a dobfelszerelését. Az öcsém, Mester Tamás ritmusgitározott.

A lakásunkban gyakoroltunk, így apám gyakran bejött hozzánk és gyakorlati fogásokat mutatott. Ő tanította dobolni Lacit és még Czakó szólógitárosnak is tudott segíteni, hiszen a fater jól hegedült, meg tánczenekarban is játszott már jó pár éve. A hangszerelési útmutatóit évekig elfogadtuk. Sok saját számot írtunk, amit a szüleimtől kapott komplett Regent hangrendszeren játszottunk. Lassan kinőttük a lakást és egyre zajosabbak is lettünk, úgyhogy klub után néztünk, ahol senkit sem zavarva próbálhattunk és koncertezhettünk.

A III. kerületi Művelődési Házban kötöttünk ki. Itt adtuk 1968. augusztus 20-án az első koncertünket, ami olyan sikeres volt, hogy a Művelődési Ház igazgatója felajánlotta, hogy maradjunk ott. A koncerten még név nélkül léptünk fel, majd hosszú töprengés után egy szikra családi gyufa adta a szikrát, egész pontosan az ARKISZ nevet. Ez ugyanis a Gyufagyár neve visszafelé olvasva. Sorozatban léptünk fel a Honvéd utcán, meg különböző városi, megyei vetélkedőkön és miután diákok voltunk még, a Sárospataki Diáknapokra is eljutottunk. Az ARKISZ átmeneti végét az okozta, hogy sorra bevonultunk katonának, valaki mindig hiányzott.

Amikor leszereltem és megnősültem egy ideig Nagykállóban laktam és Száraz Tamással, valamint a régi zenészbarátaimmal újra összehoztuk a zenekart. A nagykállói Művelődési Házban próbáltunk, ott ahol apámék az Igrice együttes is zenei kíséretet adott a Kállai-kettős nemzetközileg ismert táncegyüttesnek. Velük brácsáztam egy ideig, és ott találkoztam többször Bálint Pál gitárossal, aki gyakran lépett fel a Művelődési Házban megzenésített versekkel, meg Bob Dylan számokkal. Ő a Dongó együttesben is gitározott, furulyázott, énekelt, amiért sokszor irigyeltem, míg ő az Igricét csodálta.

Igrice

Az Igrice két híres táncegyüttes zenekari kísérőjeként több országot beutazott, Magyarországon is nevük volt a szakmában. Állandóan úton voltak, akárcsak tisztelőjük Bálint Pál, aki a Pásztortűz együttesével és saját előadóestjeivel járta a klubokat. Gyakran megesett, hogy együtt léptek fel egy-egy művelődési házban, vállalati ünnepségen.

Az Igrice együttessel 1976 tavaszán léptem fel a nyíregyházi KÖJÁLL központjában. Ők a szokásos magas színvonalú műsorukkal én pedig Bob Dylan, Donovan, Dinnyés folk-beat, illetve pol-beat számait adtam elő egy anyukámtól kapott hatalmas orosz akusztikus gitárral a nyakamban a szájharmonikával. A program végén még elénekeltem néhány The Beatles örökzöldet is, mert nagyon élveztem a kelta, ír, angol népzenét is, és a Lennon-McCartney szerzeményekből áradt ez.

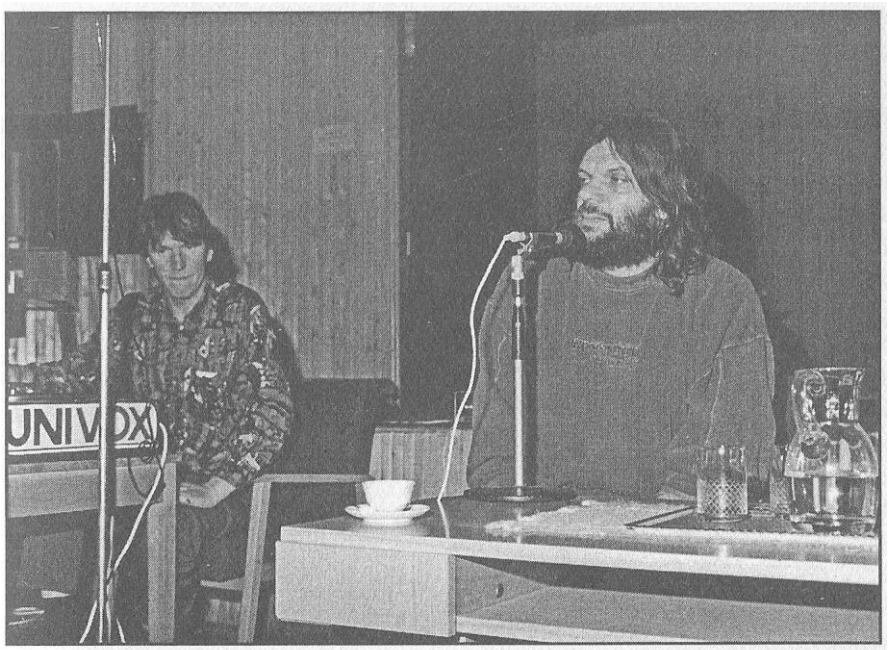
Ezen a fellépésemen találkoztam Martinovszky István gépészmérnökkel, akinek tetszett a műsorom. Mondta, ő klarinétozik meg szájharmonikázik, de a Zrínyi Gimnázium zenekarában – jó tíz évvel korábban – basszusgitározott is. Úgy érezte, hogy az én repertoáromba beleillene az ő zenei elképzelése is.

Próbálgattunk és rájöttünk, hogy jó úton járunk, de kellene még egy-két zenész és akkor egy komplett együttessel is játszhatnánk valami hasonló városi muzsikát. Ő még a Zrínyiből ismerte Balázsi Gyula gitárost, aki a Vox-Humana trióban játszott Szatmári Imre és Gaál Béla gitárosokkal folkzenét. Elhívtuk egy próbánkra, melynek a végén már hárman voltunk.

Az újonnan épült Könyvtárban próbáltunk szinte állandóan. Ez 1976 őszén lehetett, akkor amikor hazajöhettek a zágrábi The Rolling Stones koncertről és meghívtak Csutkai Csabával – aki a koncerten kabát alól fényképezett – tartsatok egy élménybeszámolót a Stonesról, hiszen az nagy durranás volt.

„Egy óra beat" címmel indultak az előadások, amelyeket kezdetben én tartottam, bemutatva és kihasználva a Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár audiovizuális lehetőségeit.

Ezután – alapozva ritka lemezeidre és könyveidre – Te folytattad az előadássorozatot fiatal „rocktörténészek"-nek – Huszta Péter, Felföldi Oszkár, Sinka Zoltán Gábor – is lehetőséget adva. Több meghívott vendéged is volt. A legnagyobb élmény Földes Lászlóval, Hobóval közösen megtartott Brian Jones emlékműsorotok volt, ahol a The Rolling Stones együttes tragikusan elhunyt alapítójára emlékeztettetek.

Megkövezett gondolatok '92.II.28.

A Könyvtár zenei részlegének műszaki berendezéseit a terveim alapján készítettük. Márkás lemezjátszók, magnetofonok biztosították a pazar hangzást. Különösen egy AKAI orsós magnetofonnak örültem nagyon, hiszen azzal szinte stúdióminőségben lehetett felvenni.

Állandóan itt próbáltunk, gitároztunk, énekeltünk. Azonnal vissza tudtuk hallgatni a próbánk anyagát. Aranyos kis dalok születtek, melyeket a mai napig őrzök és örömmel hallgatok.

Az igazgatónő is meghallgatta néhány felvételünket és annyira megtetszett neki, hogy kaptam tőle egy Morris gitárt, amit a mai napig használok.

Ha irodalmi műsort rendezett Glück György a Könyvtár színháztermében, gyakran felkért zenei közreműködőnek. Híres előadók és írók sorának szervezett előadásokat, író-olvasó találkozókat, sőt még Móricz Virággal filmet is forgatott Móricz Zsigmondról, amelyhez én vettem fel a hanganyagot, majd a 8 mm-es keskenyfilmhez ragasztottuk. Akkor még nem létezett videokamera, úgyhogy így oldottuk meg a dokumentumfilmet.

Gyakran meglátogatta a Könyvtárat Gobbi Hilda művésznő, aki az igazgatónő barátja volt. Kérésükre gitároztam és énekeltem az igazgatói szobában, amit a művésznő jellegzetes szájtartással hallgatott.

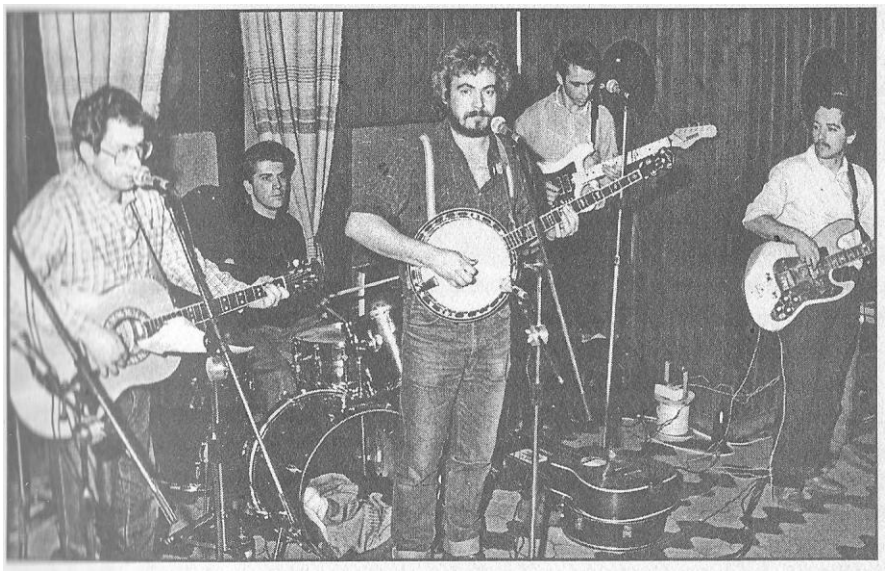
1977-ben több, mint negyven fellépésünk volt a háromtagú Dongó együttessel. Majdnem minden hétvégén játszottunk két gitárral, szájharmonikával, furulyával, klarinéttal. Egyre többször éreztük, hogy szükségünk lenne a basszusgitárra is, azért, hogy megtámassza a zenénket, hiszen nem volt dob sem nagybőgő. A Tanárképző Főiskolán népművelés szakon tanult Tomsits József, ő lett a basszusgitárosunk, de sajnos csak egy rövid ideig. Járdán Károly főtörzsőrmester csatlakozott hozzánk, aki nagy countryrajongó volt.

Gyakran léptünk fel klubokban és a TK zsebszínházában, ahol a tömeg együtt énekelte a dalokat, hihetetlen varázslattal. Ezeken a fellépéseinken gyakran együtt játszottunk az Igrice együttessel is, ahol Romanovits István több hangszeren is játszott. Egyre többször bejárt hozzánk, a könyvtári próbáinkra. Robert Burns és Ladányi Mihály verseket zenésített meg és ezeket mutatta nekünk, ami alapján alig vártuk, hogy a Dongó tagja legyen. Gyerekműsorokat adtunk a Könyvtárban, iskolákban, Bob Dylan és egyéb folk előadók dalait játszottuk ifjúsági klubokban, majd egyre több fesztiválra is eljutottunk. Egy nagyon fiatal, tehetséges bendzsós is járt a próbáinkra, illetve a fellépéseinkre. Jónás Tibor, aki szintén countryzenében utazott.

Lókötők együttes

A Hajó című szerzeményét játszottuk a székesfehérvári dalostalálkozón és a Malév Fesztiválon is, amit a Magyar Rádió élőben közvetített. Ugróiskola című kazettánkra is rögzítettük és máig repertoárunkon szerepel. Jónás Tibor és Járdán Károly basszusgitáros is egyre többször emlegették, hogy a country stílus felé kellene a Dongó együttesnek elmozdulnia, mert a Fonográf együttes példája is ezt igazolja. Mi maradtunk a saját stílusunknál, ezért ők kiváltak a zenekarból. Jónás létrehozta a Lókötők együttest, akikkel szép sikereket ért el.

A bendzsón játszó Jónás Tibor Újhelyi Zsolttal alapították meg a Lókötők együttest. Zombor Szabolcs lett a dobos, majd újabb zenészek: Molnár Tamás szólógitáros és Baku László basszusgitáros csatlakozott hozzájuk. Vidám countryzenéjükkel diákbulik, majálisok, hazai és Jugoszláv sör, illetve country fesztiválok ünnepelt előadói voltak.
Tóth Attila szólógitárossal kiegészülve majd tíz évig játszottak együtt. Emlékezetes a Jereván Sörkertben Bródy Jánossal közösen előadott műsoruk.

1992 körül Újhelyi Zsolt új tagokkal új nevet választott a zenekarnak, amely Texas néven játszott tovább. Halász Zsolt bőgő, Toroczkai Antal szólógitár, Horányi „Horgász" László dob, Szentes Anett hegedű-ének, Csordás Antónia ének, Császár Zoltán szólógitár-ének felállású country együtteshez Boruzs Gábor ritmusgitáros csatlakozott, aki korábban a BLG majd a Szívtiproll együttes alapítója volt.

A Postás Kultúrotthon adott otthont a zenekarnak, ahol legendásan jó hangulatú honky-tonk feeling uralkodott.

1994-től Jónás Tibor a countryzene elterjesztését western kalapjára tűzve, rádióműsorokkal népszerűsítette, illetve teszi ezt a mai napig.

A Texas együttes 1996-ban rögzítette a God Blessed Texas, az Áldott Texas és a Kamionos dal című demóikat, melyeket a rádióállomások szeretettel játszanak. A Szántó Sándor dobossal kiegészült együttes a '97-es és az 1998-as szegedi Country Fesztivál nagydíját is megnyerte.

A Texas együttes sikeres fellépései mellett, oldalágon a Szívtiproll együttes is alkot. A sóstói Krúdy Szálló sok sikernek helyet adó teraszán játszottak '98 nyarán az ibrányi Prometheus zenekarral felváltva. A sóstói terasz újjáéledését – az ifj. Kazár Pál, Roskó Béla, Szabó Attila, Pásztor Atanáz, Száraz Tamás és az ex-Diamond-os Bökönyi Péter játékára épülő – Dimensio együttesnek köszönheti.

A pazar hangulat méltó folytatói a Szívtiproll együttes, akik ún. szórakoztató zenét játszanak. A főleg rock and rollra és mersey soundra épülő repertoárjukat a nagyszámú külföldi nyaralóvendég is elismeréssel fogadja. Az ex-BLG-s Boruzs Gábor gitáros, énekes zenekara rangos háttérrel rendelkezik, hiszen Boruzs Attila és Brigitta, Jeles Gábor orgonista,

Orosz László basszusgitáros, Kiss Endre szólógitáros és Szűcs Gábor dobos keresett zenészek voltak már a nyolcvanas évek végén is. Jelenleg Szakács István bőgőzik, Hubai Barnabás a billentyűs, Simon István a szaxofonos.
Az ex-Radiátoros Rendes Sándor a szólógitáros – aki Jónás Tiborral rádióműsorokat készít – és a ZIG Singers vagy a Bubble Beat mellett feleségével, Csordás Antóniával a Szívtiproll erőssége, akárcsak az ex-Texas dobos Horányi „Horgász" László. Az aktívan dolgozó együttes Egertől-Sárospatakig, Miskolctól a sóstói Krúdy Szálló teraszáig sokfelé szórakoztatja a „nagyérdeműt".

Nagy kitérőt tettünk a country műfaj megszállottjaival, de megérte, hiszen a Dongó együttes fiatal bendzsósa Jónás Tibor által elültetett magból, szerteágazó, gyönyörű fa lett tizenhat év alatt.

A Szívtiproll együttes Egerben Kovács László külügyminiszter társaságában

Kanyarodjunk vissza a Dongó együttes pályafutásának azon pontjához, amikor 1992-ben az „Erdész" és Járdán Károly basszusgitáros helyére Bálint Pál alapító tag új „bőgőst" szerződtetett.

Új basszusgitárosunk lett Vannai László, aki hasonló hangulatú zenét szeretett, mint mi, és nagyon felkészült, többhangszeres társunk lett. 1982-ben megszűnt az Igrice együttes is, és Romanovits István is végleg hozzánk szerződött. Ettől az évtől számítjuk a teljes Dongó együttest. Úgy éreztük, hogy megerősödtünk annyira, hogy fesztiválokra, dalostalálkozókra pályázzunk. Az országos dalfesztiválon ezüst diplomát kaptunk, majd '84-ben sikerrel pályáztunk az országos Béke dalfesztiválra. 650 pályamű közül 14-et tartott érdemesnek a bírálóbizottság arra, hogy részt vegyen a döntőn. A Dongó ráadásul két dallal is indulhatott. Vannai László „Békét!" című mestermunkáját és egy pesti srác Rák Béla: „Az én világom" című számát is játszottuk a gálán, amit hanglemezre is rögzítettek (Favorit SLPM 17920).

„A pályázat azok számára teremtett fórumot, akik a zene, az ének eszközeivel juttatják kifejezésre békevágyukat, s hívják fel embertársaik figyelmét is a létünket fenyegető veszélyekre. A 650 pályamű legjavát adjuk közre a hanglemezhez mellékelt füzetünkben, abban a reményben, hogy az itt szereplő zenei megoldásukban és szövegükben egyaránt színvonalas, tartalmas dalok közül sokat hallunk majd viszont az elkövetkező évek békerendezvényein." Emőd Péter a KISZ KB titkára.

Nagyon örültünk a hanglemeznek, mert hű lenyomata volt a rangos eseménynek, valamint úgy éreztük, hogy ez az első bakelit nagylemez, amelyen, Nyíregyházán alkotó zenekar felvétele hallható. Az album sikerdala, a fesztivál nagydíját nyerő Varga Miklós szerzeménye az Európa című dal, amely örökké aktuális marad, bizonyítja ezt az is, hogy 1998 augusztusában erre a dalra nyitották meg az Atlétikai Európa Bajnokságot.
A fesztivál második nagydíját a Szélkiáltó együttes kapta, míg a miénk lett a bronzérem.

Ennek a sikernek a jutalmaként léphettünk fel Moszkvában és Szocsiban egy világ békefesztiválon. Vittük a hangszereinket, a hangosításról ők gondoskodtak. Moszkvában egy koncertet adtunk, majd a Fekete-tenger partján Szocsiban vettünk részt egy hatnapos fesztiválon. Gyönyörű volt a hely, pálmafák, 50 km kiépített gyönyörű tengerpart, mögöttük pedig olyan magas hegyek meredtek, hogy a tetejüket sem láttuk. Narancsligetek között sétáltunk és októberben még vidáman fürödtünk, pedig Moszkvában már esett a hó. Mindennap felléptünk, azt játszhattuk, amit akartunk, de a lemezünkön is megjelent két békedalt kötelezően kérték.
Főleg folk beat számokat adtunk elő. Hegedű, gitár, klarinét. Nagyon elemükben voltak a zenésztársaim. Vannai, Martinovszky, Romanovits, Balázsi hosszú ideig uralták a mezőnyt. Sztároltak minket. Élőben közvetítette programjainkat a televízió és több interjút adtunk a sajtónak.

Főleg Martinovszky István konferált, mert ő perfektül beszél oroszul, angolul és németül. A fordításai alapján ismertük meg a rólunk szóló cikkeket. Autogramokat is osztogattunk. Persze nemcsak velünk voltak ilyen kedvesek, hanem az ír, holland, brazil, valamint a többi szocialista országból érkezőkkel is. De örömmel fogadták az afrikaiakat, sőt az amerikai fellépőket is. Csodáltuk egymás műsorát, hiszen előtte mi ilyen kavalkádot még nem láttunk, nem hallottunk.

Itthon is örömmel fogadták az együttest és alig győztük a meghívások teljesítését. Gyakran foglalkoztatott az Országos Filmharmónia, mely felkéréssel a megye szinte összes középiskolájában, szakközépiskolájában felléptünk. Mi ugyanolyan örömmel léptünk fel a szakmunkás- és szakközépiskolákban, mint a fősulikon, vagy az önálló koncertjeinken. 1985-ben újabb pályázatot nyertünk, sikerrel és ez alapján meghívást kaptunk a diósgyőri Várban rendezett Kaláka fesztiválra. A vár négy méltóságteljes tornya között volt a színpad és a nézőtér is, ahol hozzáértő folk rajongók foglaltak helyet vagy ültek a köveken és a legnépszerűbb helyeken. Óriási volt a hangulat, több ezer ember örömünnepe zajlott több napig. Felléptek argentin, izraeli, svájci meg ír előadók a hazai élmezőnnyel együtt. Életem nagy élménye volt egy színpadon játszani Sebestyén Mártával. Sikerünk volt elsőre. Egy különdíj mellé a Kaláka díjat is megnyertük, ami alapján a következő években már nem versenyzőként, hanem meghívott díszvendégként lépett fel a Dongó együttes, és komplett koncertet adhatott.

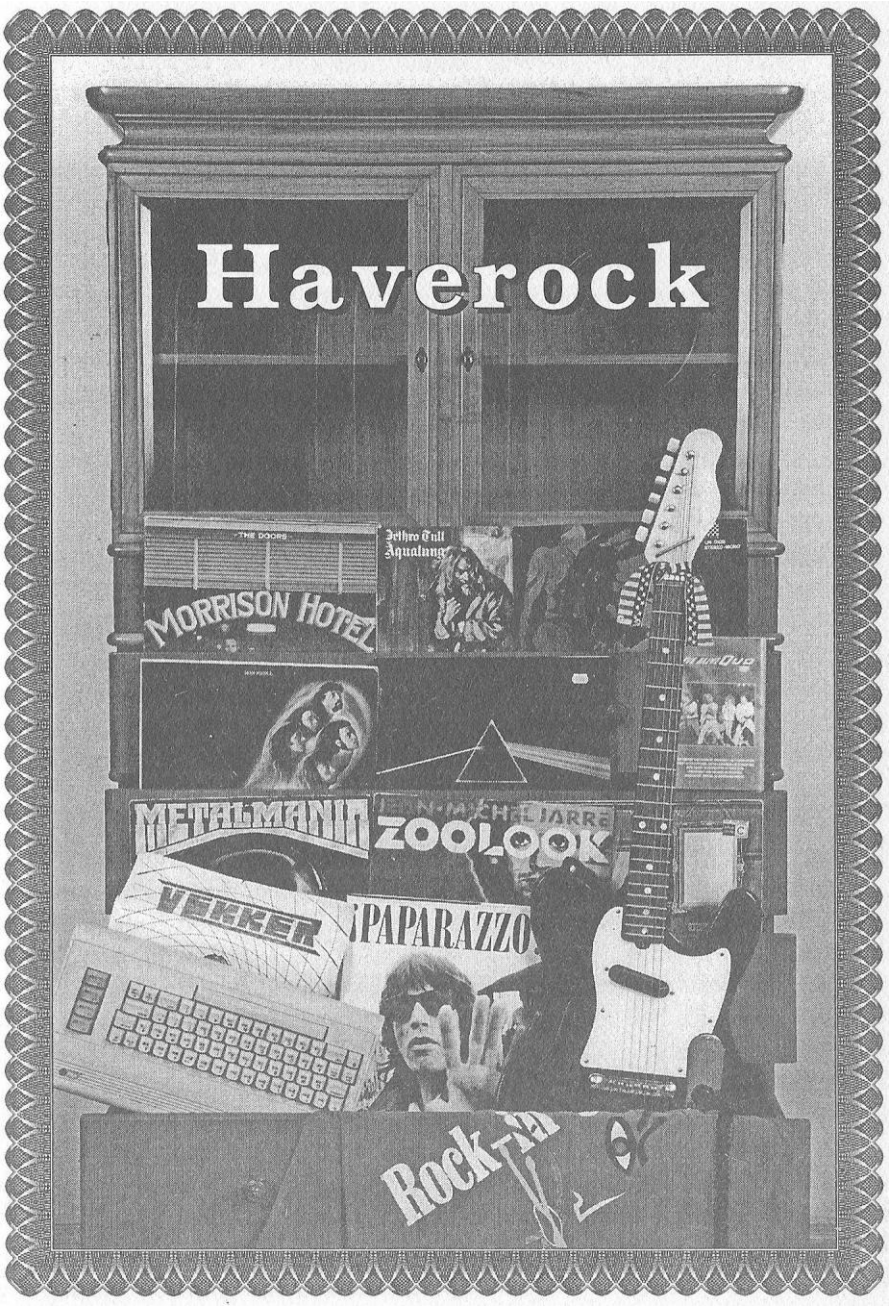
Szép látvány volt a színpadról nézni a forgó közönséget, akik a mi népzenénkre táncoltak. 1986-ban Vannai László kivált az együttesből és Cseke Zoltán csatlakozott hozzánk. Így már három volt Zrínyis játszott együtt Martinovszky István, Cseke Zoltán és a VOX-Humana trióból Balázsi Gyula. Összeállt a tizenkét éve együtt játszó nagy csapat.

Újított a Dongó, írta az újság és mi ott folytattuk, ahol abba sem hagytuk. Filharmónia sorozat, gyermekműsorok, utcabál, majális és a rangos Malév Inter Folkfesztivál Budán. Ott is felléptek orosz, svéd együttesek, meg a hazai folk élmezőny. Cseke Zoltánnal erősödött a Dongó.

Sorra készültek az új felvételek, melyeket részben a Nyíregyházi Rádióban rögzítettünk, ahova, mint külsős munkatárs bejártam technikusként. Az összegyűjtött anyag alapján úgy éreztük, hogy kiadunk egy kazettát. Ugróiskola lett a címe, és részben a régi dalokat és a vadonatúj szerzeményeket megszerkesztve – négy hétvégén a budapesti Varietas Records stúdióban – vettük fel, ott ahol a Hobó Blues Band is készített hanglemezt. A zenei rendezőnk ifj. Kazár Pál volt, aki – régi zenészként, barátként – hasznos információkkal segített minket és türelemmel törekedett arra, hogy a 14 felvétel jól sikerüljön. A sokhangszeres szerzeményeink és megzenésített versek gyönyörűen sikerültek.

Jelenleg három CD-re való anyagunk van. Szívesen fellépnénk különböző országokban, bemutatva jellegzetes zenei stílusunkat. A magyar népzenét, ugrót, csárdást, karikást, de játszunk szerb- és erdélyi népzenét is. Ezerháromszáz koncertünk volt 1995-ig, huszonkét év alatt sokfelé megfordultunk, azt szeretnénk, ha ez tovább folytatódna és a lemezeinket a Móricz Zsigmond Könyvtár legendásan pazar népzenei lemezei között találhatná az arra vágyó.

Haverock
THE DOORS
MORRISON HOTEL
Jethro Tull
Aqualung
METALMANIA
ZOOLOOK
VEKKER
PAPARAZZO
ROCK

Hétfő Este együttes

A Könyvtár hanglemezpolcain békésen megférnek egymás mellett a népzene, beat, pop, rock és blues veteránok korongjai. A kissé megviselt lemezborítókról azonnal látszik, hogy vannak kedvencek. Ezek közé tartoznak John Mayall angol blues előadó korai felvételei. A Room To Move című szám is ilyen, talán éppen itt hallgatta meg kitűnő minőségben Kiss Attila a nyíregyházi Hétfő Este együttes szájharmonikása, aki gyakran járt ide főleg hétfő esténként, mert akkor nagyon unatkozott.

1984-ben mindig hétfőn este gyakoroltunk, vagy lemezeztünk, mert a Magyar Televízióban nem volt adás. A hét legunalmasabb napja volt, de nem nekünk, mert mi a zenének – azon belül a blues és rhythm and blues stílusoknak – éltünk. Első kossuthos diák voltam, a szintén odajáró Seszták Attila dobossal és két zrínyis diákkal Tomasószki Zoltán szólógitárossal és Kukucska György basszusgitárossal próbáltunk. Én a szájharmonikát fújtam.

John Mayall „Room To Move" klasszikusa adta az ihletet. Nagyon eltalálta, gondoltam, megcsinálom. Egy normál kétsoros szájherflim volt.

Egy játékszer, játékhangszer. Hamar rájöttem a Mayall szerzemény titkára és néhány nap múlva már egész tűrhetően előadtam. Megfogott John Mayall zenei világa, sorra kerestem a lemezeit, meg másokét is Sonny Boy Williamson, Manfred Mann korai korszaka főleg Paul Jones miatt, a Ten Years After és persze a Rollingék. Faltam ezeket a nótákat. Szerencsémre találtam hasonló ízlésű srácokat is. Cuccot kerestünk és próbahelyet.

Szerencsénkre mindkettő megoldódott és 1985. október 13-án az orosi Művelődési Házban befogadtak minket. Ott játszott valamikor a Vekker együttes, akik nagyon nyomultak, népszerűek voltak. Mi örököltük a felszerelésüket, egy teljesen komplett hangrendszert, dobfelszereléssel, énekcuccal együtt. Az volt a legjobb, hogy tudtunk játszani. Főleg saját számokat, néhány Mayall bluest, The YardBirds legendákat Jeff Beck korszakával és sok instrumentális sémát. Főleg gimikben, diákbulikon léptünk fel, meg Oroson.

Kukucska basszusgitárosunk javaslatára lett a nevünk Hétfő Este együttes. Másfél évig játszottunk így, majd a névadónk és dobosunk kiválásával új tagok érkeztek a zenekarhoz. Papp Levente bőgős, Lukács István ritmusgitáros és Oroszvári István lett az új dobosunk. Lázas próbák következtek, mert egy hónappal újjáalakulásunk után már a kisvárdai „Rock Gyermekei" vetélkedősorozat megyei döntőjébenj szerepeltünk.

Babos Gyula tanár úr volt a zsűri elnöke, ezért finom zenét „tálaltunk". A Blues Band egyik nótájával nyitottunk, majd a saját szerzeményemet, a Farmernadrág bluest terítettük, a

desszertet pedig a klasszikus Dust my blues jelentette. Az ízlelgetésnek és az érett előadásunknak köszönhetően továbbjutottunk a Szolnokon megrendezett területi döntőre. Ott egy helyi együttes volt a nyerő, ők mentek tovább az országos döntőre.

Tovább jártuk a magunk meg a megye útjait és klubjait. Kékre gyakran utaztunk úgy, hogy 200-300 bluesrajongó is elkísért minket. A vonatra felraktuk a komplett zenekari felszerelést és egy kocsmához épített honky-tonk-ban játszottunk. Gyalult asztalok, hosszú fapadok, csapolt sör, blueszene. Minden adott volt a jó hangulathoz. A főnök kérésére vendégzenekar is járt velünk. Többször fellépett a Győztes Traktor is, a többiekre már nem emlékszem.

Hétközben a Columbia pincéjében az ott működő Ifi Tanya szeszmentes ifjúsági klub várta a blueszene rajongóit. Ott többször találkoztunk Veled is, amikor rocktörténeti előadásokat tartottál „Hogyan startolt a rhythm and blues az Egyesült Királyságban?" stb. címmel. Diavetítés, koncert, filmvetítés, recsegő Alexis Korner felvételek, a srácok meg itták a söröket. Szeszmentes volt a hely, de „szárazon" senki sem járt oda. Állandó zsufi volt, mert 150-200 bluesrajongónál több nem fért be, talán ezért is építették meg az Ifi Tanya utódját, az Ifi Centrumot.

„Szombaton délután Nagy Ferenc, a nyíregyházi Váci Mihály Megyei Városi Művelődési Központ igazgatója köszöntötte azokat a fiatalokat és vendégeket, akik az újonnan kialakított Ifjúsági Centrum megnyitójára érkeztek. Majd felkérte Csabai Lászlónét, a nyíregyházi Megyei Jogú Városi Tanács elnökét, hogy szalagátvágásával átadja a fiatalok kulturális központját.

Jelentős anyagi ráfordítással alakították át a MVMK földszintjét és tették otthonossá. A szombati nap programjában nonstop vetélkedő szerepelt, találkozhattak Hobóval és Farkas Tibor előadóművészekkel, volt magyar tánc és természetesen diszkó. A továbbiakban hétfő kivételével mindennap várja az érdeklődőket a Művelődési Ház Ifjúsági Centruma." (K.M. 1989.09.18.)

„A Váci Mihály Megyei Városi Művelődési Központ épülete látványosságnak számít, megbámulja az idegen, büszke rá a városlakó. Aki csak szórakozni jár ide, az sem lehet

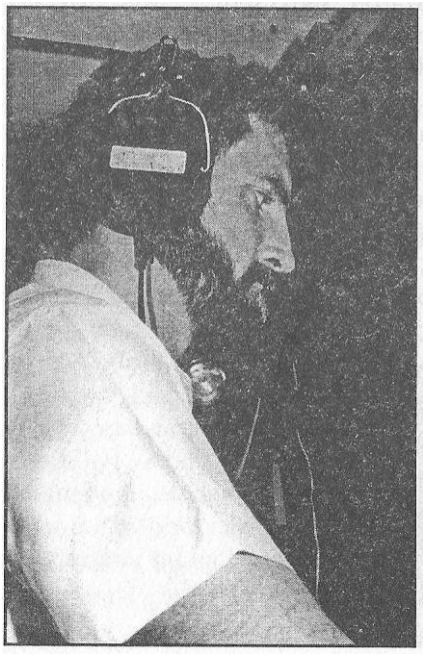
közömbös, mert a Ház mindig tartogat meglepetéseket, folytonosan alakul, változik, mint mostanában is.

Kezdettől fogva főként az ifjúság közkedvelt helye. A péntek-szombat esti nosztalgia-diszkók és a vasárnapi dj programok – melyeknek házigazdája hosszú évek óta a kitűnő műsorvezető Kovács Tibor – kinőtték a hangulatos klubkávéház adta lehetőségeket. Leköltözött hát a nemrég átadott Ifjúsági Centrumba. Aki régebben járt itt, festmények vagy szobrok között, vagy kaktusz és kisállat-kiállításokon ismerte meg a földszint termeit, az most bizonyára nem ismerne rá. Alaposan – mondhatnám teljesen átalakították.

A bejárat előtt elegáns fiatalok várnak a bebocsátásra. Nehéz bejutni – csak IC tagságival lehet. Bent kellemes körülmények között beszélgethetnek a fiatalok és közben a büfé gazdag kínálatából válogathatnak.

Pontban este nyolckor a fények elhalványulnak sejtelmes köd telepszik a táncteremre, forgó, vibráló, szétfutó fények „szaladgálnak” a falakon, s a Duran Duran új sikere tölti be a termet. A BEAG hangtornyok egyre erősebben nyomják a funky, rap, eurodisco zenét. A többszintű táncparkettet ellepik a táncolók. A harmadik szám tájékán már klassz a hangulat.

Sorra kigyulladnak a rafináltabbnál-rafináltabb fénycsodák. Calypso, Gyno, Sunray fénypásztázók és két lézer fénynyalábjai ejtik ámulatba a vendégeket. Kovács Tibor, – aki matematika tanár – valamint a ház technikusai pompás munkát végeztek.

Közel egy kilométer hosszú kábelrengeteg van elrejtve, beépítve az állmennyezet tartószerkezetei közé. Az egész szerkezet agyát egy lépcsősoron megközelíthető „szószéken” helyezték el. Innen, fentről impozáns a látvány, ami a népszerű „Kuvasz”, azaz Kovács Tibor

elé tárul: táncoló, lézerekkel, forgó fényekkel megvilágított, állandóan hullámzó tömeg". (Nyírvidék városi hetilap 1989. október 7.).

Az Ifjúsági Centrumban – a hétvégi diszkóprogramok mellett – egyre több koncertet, blues estet is rendeztek, melynek közkedvelt fellépője a Hétfő Este együttes volt, a vezetője Kiss Attila azon a nyáron érettségizett.

Nem sokáig élveztem az érett kor szabadságát, mert azonnal bevonultam katonának. Úgy terveztük, hogy egyszerre vonulunk mindannyian, és ha lehet egy laktanyába, hogy ott is zenélhessünk. Hát ez nem jött össze.

Párhónapos időközönként egymás után sorra kerültünk, én Budapestre.

Néha hazaengedtek gyakorolni, meg egy-egy fontos fellépésre, de miután nem voltam valami mintakatona, többet voltam „leállítva", mint itthon.

A Hétfő Este együttes állandóan alakult, változott, de működött.

Játszottunk az Ifjúsági Centrumban is, sőt később a belőle gyönyörűen átalakított Open Doorsban is. Ha véletlenül mindannyian itthon voltunk, akkor a Papp Levente basszusgitár, Tomasószki Zoltán szólógitár, Lukács István ritmusgitár és Juhász Attila dob felállású csapat kísért, amikor szájherfliztem vagy énekeltem valamelyik saját számunkat.

Gyakran tanyáztunk a Mezőgazdasági Főiskola klubjában és emlékezetes koncertet adtunk a BUSZACSA-ban, a Beatrice együttessel. Mi kezdtük a bulit, de húsz perc után a főszervező – időhiányra hivatkozva – leállított minket. Kezünkben a gitárokkal mentünk a színpad mögötti folyosón, amikor Nagy Feróékkal találkoztunk. Hova mentek? kérdezték. „Helyi együttes vagyunk, minket ki lehet rúgni" – mondtuk. Feró visszahívott minket. A Beatrice játszott két nótát, majd Feró bejelentette „a színpadon a nyíregyházi Hétfő Este együttes, hallgassák szeretettel". Újra játszottunk, elfogadható sikerrel.

1990. február környékén szereltem le, és azonnal próbálni, koncertezni kezdtünk. A Váci Mihály Művelődési Házban kaptunk felszerelést, sőt az ottani stúdiótechnikát kihasználva egyre több saját blues számunkat rögzítettük kitűnő minőségben. Néhány felvételünk járt kézről-kézre, sőt külföldre is kijutott.

A Művelődési Központ segítségével részt vehettünk a kárpátaljai Druzsba Fesztiválon. Az egy hétig tartó koncertsorozaton – Magyarországról csak minket hívtak meg – nagyon jól éreztük magunkat.

Nyitásként játszhattunk az ungvári Televízióban. Playback technikát alkalmaztak, csak az volt a bökkenő, hogy a kinti lejátszóegység mono volt, így a sztereó felvételünk nem igazán érvényesült. Rosszul mutatott, hogy nem szólt például a szólógitár stb. Televíziós interjút

adtunk, sőt a helyi újságban egy hosszú cikk és egy hatalmas fénykép is megjelent a Hétfő Estéről.
Emléklapokat kaptunk, hoztak-vittek-szerettek minket a fellépésünkig.

Az ungvári Stadionban több ezer fiatal és jó sok rendőr volt a Druzsba Fesztiválon, ahol a meghívott zenekarok egy beregszászi metal csapat felszerelésén játszottak. A 13 lemezes együttesnek komoly felszerelése volt.
Non-stop ment a műsor, minden fellépő csak három számot játszhatott.
Ezt nagyon szigorúan vették. „Futás fel a színpadra, futás le a színpadról" mondták. Vecsernyi Panyigyelnyik jelentett be minket Popov a műsorvezető. Megjelentünk a színpadon, farmeröltönyben, néhányunknak vállig ért a haja. Rázendítettünk több ezer wattal, három gitár, dob, szájherfli felállásban a bluesokra. Azonnal beindultak háromezren a színpad előtt. Nagyon élvezte a közönség az egészet, lement a három saját számunk, Popov kikapta a kezemből a mikrofont, hogy bejelentse a következő fellépőt. A közönség tüntetett, ezért visszakértem a mikrofont és ráadásként még előadtuk a Dust my bluest. Nagy balhé lett belőle, haza akartak küldeni minket. Reggel jöttek, kopogtattak és finoman kérdezték, hogy nem tervezzük még a hazautazásunkat? Másnaposan, de nagyon udvariasan mondtuk, hogy nagyon jól érezzük magunkat, úgyhogy a hetet végigjátszottuk. Egy nagyformátumú újság írt a koncertről. A hátsó lapon féloldalas fotómelléklettel dicsérte a zenénket, Varga Tamás szólógitárost, Tomasószki Zoltán szólógitárost, Németh Attila basszusgitárost és az új dobosunkat, Iván Istvánt.

Itthon továbbra is a Művelődési Központban, illetve az Ifjúsági Centrumban próbáltunk és koncerteztünk. 1990. december 28. illetve 29-én Óévbúcsúztató koncerten a Reflex, Radiátor, BLG, Ezüstfény, Ez-Az, Lyn-X, Baloldali Lelátó, Elite, Wilds, D.N.D., Prisoners, Gladiátor, GlassBells, Kami-KZ és a régi barátaink a Vekker együttesek társaságában léptünk fel.

Leventéék közösen leszereltek és újra nagy lendülettel készítettük a felvételeket, de már nemcsak a Művelődési Központban, hanem a Nyíregyházi Rádióban is Pongó Béla irányításával. Különteremben a dob, másikban a gitárosok és a végén ráénekeltem, illetve szájharmonikáztam, sőt a Közreműködéseddel a Hobó Blues Band előtt is felléphettünk a Művelődési Ház hangversenytermében. Élvezetes volt olyan komoly cuccon játszani, nagyon szóltak a hangfalak. Hobóék rendesek voltak, még a lágymányosi klubjukba is meghívták a zenekart. Az ilyen lehetőségek mindig jól esnek az embernek.

Több fellépésünk volt Debrecenben, a DOTE-n és ottani bluesklubokban. Együtt jammeltünk a Vörös Kakas, főleg Rolling stílusú számokat játszó társasággal, ahol a későbbi

Tankcsapdás Lukács Laci meg a Tomi Szomorú énekese is játszott. Rengeteg saját nótájuk volt, amit szuper jó vokálokkal nyomtak rhythm and bluesban. Velük később a Postás Művelődési Otthonban is felléptünk közösen. Jónás Tibor volt a főnök, nagyon laza, szabad hely volt a Postás. Nem volt beugró, így el tudtak járni azok az emberek, akik az ilyen zenére nyitottak. Mondják, hogy ez egy szűk réteg. Ez hülyeség! Rengetegen jártak oda. Emlékszem az első blues estet valamikor januárban tartottuk. Több, mint hatszázan tolongtak bent, meg körülbelül ugyanennyien az udvaron, meg a járdákon. Ez volt a nyitó buli. Mindenki kiélhette magát. Néha Tartottál előadásokat a Rollingról meg Hendrixről, de még a punk rockról is. Diavetítés meg egyebek. Remek volt. Vették a gyerekek. Mi általában három-négy órát játszottunk, már szinte csak saját szerzeményeket. A szövegeimre Toma írta a zenét meg néha én is. A Postásban próbáltunk, onnan jártunk turnézni.

A nyíregyházi EFOTT is közéjük tartozott, amit a Múzeumfaluban rendeztek. Hatalmas sörsátorban szólt a blues meg a countryzene. Persze élőben! Ott is a Jónás Tibor volt a főrendező. Leállítottuk a hangfalakat a fűbe, azután mindennap játszottunk több ezer főiskolásnak, egyetemistának. Hatalmas jókedvünk volt.

Azért Hétfő Este az együttes neve, mert 1984-ben még szünnap volt hétfőnként a TV-ben és unatkoztatok. Tíz évvel később már műholdas adások között is válogathattatok, ha volt rá időtök. Mint blues zenét játszó együttes szívesen látott vendég voltatok, Óévet búcsúztató és újévet köszöntő többnapos rendezvényeken is.

Szerettük ezeket a fellépéseket, mert tehetséges zenészek sorát ismertük meg. Szinte mindenféle stílusban akadtak eredeti, egyéni arculatú bandák. Jókat dumáltunk velük.

„Két – élő rockzenei délutánra hívta az érdeklődőket a nyíregyházi Városi Művelődési Központ január 4-én és 5-én. Amatőrök és már a profizmus határait súroló több éve együtt játszó zenészek váltották egymást.

És dübörgött-zúgott a zene – szakadásig – nem kímélve a decibeleket, a metalhangzások fülsüketítő sikolyait lézerpontossággal célozva a majdnem teltházas néző-hallgató tér felé. A megye rockzenei keresztmetszetét – Ajaktól Nyírbátorig, Nyíregyházától Mátészalkáig – hallhatta-láthatta mindenki, aki még hisz ennek a furcsa „mixtúrának” a továbbélésében, amit rock néven szokás „összefoglalni”.

A két koncerten tizenhárom csapat mutatta be húsz-harminc perces blokkjait. A technikai szükségleteknek megfelelően csoportosultak a zenekarok. Az első délután a „hard”, a „heavy” jegyében bombáztak „nótáikkal” a Metallica – Motörhead vagy az Anthrax „emlőin” nevelkedett rockgyerekek: a nyírbátori-meggyesi „Wanted” (abszolút kezdők, de jók!) a nyíregyházi Fat Cat, és a közönségkedvenc „Prisoners”.

De biztosan sokat hallunk még a mátészalkai „Szinkron”-ról is, a „Rockins”-nak pedig már neve van. A másik délutánra kerültek a bonyulultabb technikát igénylő zenekarok. Az ismeretlenebb „Seven Up” vagy az ajaki „Royal’s”, a rutinos „Vekker”, a „Hétfő Este” és a „Terra” társaságában. Itt már magasabb színvonalon működött az elektronika: szintetizátorok, playback, effektek, minden, ami az összetettebb hangzásokhoz szükséges. Fellépett egy „nemzetközi” duó is: a nyíregyházi Szalay Rita a nagykárolyi (Románia) Feigi János kíséretével”. (K.M. Kállai János)

Hétfő Este a Bahnhof–ban
Varga Tamás, Zombor Szabolcs, Tomasószki Zoltán, Papp Levente, elöl Kiss Attila

A rutinos Hétfő Este Band lassan tizenötéves jubileumi műsorára készülhet. Újabban „oldal ágai” is nőttek. Az egyik a SEVEN, ahol Mikó Anita, Cseh Erika és Kiss Attila énekel, az ex- „White Rum”-os Székely Szabolcs és Perecsényi Tibor gitározik, Varga Viktor a dobos és Varga Tamás játszik basszusgitáron. A másik ág a SEE YOU LATER trió, akik akusztikus gitárokon ún. „unplugged” koncerteket adnak, főleg John Mayall és Eric Clapton örökzöldekből válogatva.

Eric Clapton erősítő nélküli lemeze adta az ötletet, hogy Székely Szabolccsal és Paulo Lászlóval trióban játsszak. Nagy igény van az ilyen típusú zenére is, mert egyre többen jönnek rá, hogy a most divatos gépzene mennyire „kutyaütő”. Abban reménykednek – velem együtt –, hogy nem tart örökké. A blues – minden rockzene alapja – talán ezt is túléli.

Spider együttes

A blues, több ma is divatos stílus építőeleme, többek között a hardrocké is, amely a hatvanas évek végén alakult ki, akkor, amikor a nyíregyházi Baloldali Lelátó, a Márciusi Zászlók és a Spider együttesek tagjai születtek. A hardrock az esztétizáló (art rock) és a különleges hangstruktúrákat alkalmazó (pszichedelikus-rock) ellensúlyozására alakult ki.
Jellemzői a különleges hangerő, a bluesformák adaptálása, a 4/4-es ütem kihangsúlyozása. Korai megnyilvánulási formái a The Who, The Pretty Things, The Kinks és más brit rhythm and blues zenekarok dalaiban fedezhetők fel. A később alakult zenekarok közül ezt a soundot fejlesztette tovább a Led Zeppelin, Black Sabbath, Uriah Heep, Deep Purple, MC 5, BTO, Grand Funk Railrad, AC/DC stb.

A technikai berendezések tökéletesedése nemcsak a nagyobb hangerőt, de a hangszereken, mindenekelőtt az elektromos gitáron való különleges hangszínek megszólaltatását is lehetővé tették. A hetvenes években az új tizenéves nemzedék elsősorban a fiúk sajátos, lázadó attitűdöket sem nélkülöző kifejezés és szórakozásformája lett. Kapcsolódott a középkori misztikával, a scifivel, a horrorral, a fantáziabirodalom alakjaival és szereplőivel.

Fontos kellék lett a hangerő. A zenészek tudták, hogy a hallgatóság e show-k alkalmával elsősorban erős érzéki ingerekre reagál. A nagy hangerő mellett azonban tudatosan alkalmaztak izgató látványelemeket is. És tudták, hogy a bizonyos időre egy helyre összegyűlt, a külvilági ingerektől viszonylagosan elkülönült hallgatóság befogadóképessége nagy. Ezt a zenészek majdnemhogynem parahipnotikus, manipulatív módon használták ki.

Az együttesek hatalmi helyzetben voltak, a közönség fölött álltak és a kívánt zenét tálalták fel. Szinte használták a néző fantáziáját, s a közönséget saját elképzeléseivel, képzeteivel bombázták. A hetvenes években sok zenész egyre gyakrabban adta arra a fejét, hogy kizárólag elektroakusztikai manipulációs lehetőségekkel dolgozzon és „zenéjét” teljesen alárendelje a hanggyár feltételeinek. Tudták, hogyan ragadja magával a közönséget a nagy hangerő, és összes tevékenységüket ehhez igazították. Raoul Hoffmann könyvében (Rock Story) „gőzkalapács-rock”-nak nevezi.

Úgynevezett „gőzkalapács-rock” jött létre, amelyet power rocknak vagy power playnek is neveztek, amely az abszurdumig fokozta a közönség hanggal való „lerohanását”. Ez az irányzat, amely a hardrock-kal kezdődött és a brutal rockba torkolt, mintha már csak arra törekedett volna, hogy leszakíthassa a hallgató fejét testéről, a racionális gondolkodás utolsó lehetőségét is kidübörögje a fejéből.

A zenészek agresszív, eksztatikus rockot játszottak, amely könnyen felismerhető és ismételhető – intellektuális hatások nélkül. Az előadás során kizárólag a modern technológia eszközeire hagyatkoztak. A zenei virtuozitás a legcsekélyebb szerepét sem játszotta. Olyan együttesek, mint a Rush, Grand Funk Railroad, Uriah Heep, AC/DC saját védjegyű termékük a sterilcsomagolású, menő zenei technológia kliséik sorozatgyártói lettek.
Szöges ellentétét nyújtották annak, ami a zenét a hatvanas években sokszínűvé és vonzóvá tette. A hetvenes évekbeli techno-flash együttesek rockzenéjének túlértékelt zajháttere a mámor fölöttébb kétes segédeszköze lett.

Ebbe a zajos zenei világba született Simon Géza a Spider együttes basszusgitárosa, zenésztársaival együtt. Bár születésük pillanatában woodstock békés hippy-ei még gondolatébresztő zenét hallgattak, de mire igazán odafigyeltek a tölcsérekből dübörgő hangokra éppen a gőzkalapács rock volt a divatos. Angliában viszont az új generáció – saját problémáinak hangot adva – punk zenét játszott.
Simon Géza ezt jó érzékkel meghallotta.

A punk volt az első, ami igazán megfogott, főleg azért, mert polgárpukkasztó volt. Ezzel lehetett a legjobban kitűnni, meg tetszett az a veszély, amit a rendellenes szövegekkel, kétértelmű kifejezésekkel elértünk. Voltak olyan koncertjeink, ahol a rendőrök vetettek véget a bulinak. A szövegeink meg az előadásmódunk – viselkedésünk nem mindenkinek nyerte el a tetszését. A punk stílust nagyon hatásosan lehet előadni, főleg Exploited, meg a Pistols alapokat. Régen volt, már a keményebb punk bandák repertoárjából mezgeréltünk és elhangzott egy-két nyers beszólásunk is. Ettől emelkedett a hangulata a nézőknek és a vérnyomása a rendezőknek. Na, ekkor húzatták le a keverőt és mondták: „majd a kijáratnál megbeszéljük”.

A városmajori Művelődési Házban több amatőr fesztiválon is szerepeltünk, volt közöttük botrányosan sikerült is. A zenei tudásunk még a „béka segge” alatt volt és gyakran változtattuk a nevünket, a hangszereinket. Úgy működött a dolog, hogy „most én dobolok, holnap majd ő gitározik”. Lassan kialakult egy zeneértő mag. Nemes Gábor akkordozott, Dévényi Zoltán szólógitározott, én bőgőztem és Jávor András dobolt.

Azonos felállásban játszottunk 1987-ig, amikor bevonultam katonának. Mire leszereltem Dévényi Zoliék már egy heavy metal stílust játszó, Baloldali Lelátó nevű csapatot alakítottak. Egy Márciusi Zászlók elnevezésű zenekarban basszusgitároztam tovább. Itt már nem tiszta punk zenét játszottunk, a szövegek sem voltak lázadó-kritizáló jellegűek, inkább

gondolatébresztőnek szántuk. Az alternatív-punk keverékű műsorunkkal több fellépési lehetőségünk is volt. Sikeresek voltunk, de mégis gyakran vitáztunk. Kiváltam a bandából, ők pedig Terra néven tovább játszották az alternatív, néha nagyon „elszálló" zenéjüket. Nem igazán jött be nekik.

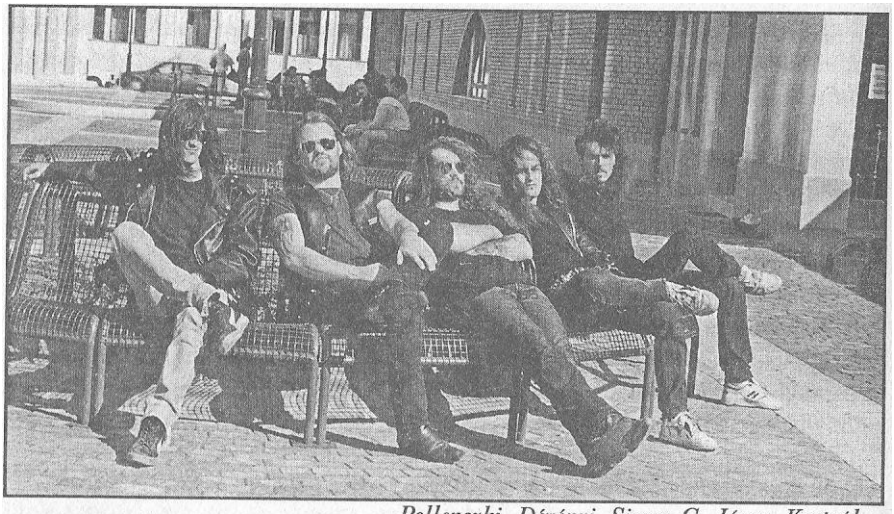
A Baloldali Lelátó nevű zenekarból éppen kivált a bőgős és Dévényi Zoltán megkeresett, mivel már száz éve ismertük egymást, kérésére ott basszusgitároztam tovább. Ők heavy metalt, illetve hardrock-metal ötvözetet adtak elő vegyesen. Ozzy Osborne, Black Sabbath és vonala volt a példakép.

A legtöbb hardrock-metal bandához hasonlóan itt is öten játszottunk: két gitár, basszusgitár, dob és a gyakran változó frontember. Az énekesünk először egy „Ciki" nevű – hatalmas termetű – srác volt. Szenzációsan magas hangja volt, a Piramis számokat „csípőből" kiénekelte. Barna bőr, bokáig érő bunda, turbán a fején, úgy hívták: Ő a sejk. Később Budapesten a Budapest Rock Company-val szép karriert futott be. Őt követte egy „névrokon" Simon Zsolt szólóénekes. Az eddás Pataki Attilához hasonlított a hangja. Az üzleti világ elszippantotta valamerre.

Left Side néven játszottunk egy rövid ideig, egyre több hardrock-ot.
Felléptünk a Váci Mihály Megyei Városi Művelődési Központ színháztermében Óévbúcsúztató nagy happeningeken. Egy színpadon játszottunk a Vekkerrel, a Terra-val és a Hétfő Este rhythm and blues zenekarokkal.
1991-ben új énekesünk lett a rekedt hangú Pollenszki Árpád. Nevet is választottunk, megszületett a SPIDER.

A Spider „Pók" együttes a „Baloldali Lelátó", „Left Side" korszakát követve kezdetben hardrock-ban utazott. Egyre többször motorral, hiszen a zenekar majdnem minden tagja dögös motorokon érkezett a próbákra, majd egyre több motoros találkozóra. Benne voltunk a körben. Ivászat, tetoválás, bulik, nagyon tetszett ez. Lassan a zenei stílusunkat is átrajzolta a motoros világ, ahol a blues-os, rock-os nóták mentek. Ezt a zenét is nagyon élveztük és éreztük. Egyre több saját szerzeményünket már ennek jegyében írtunk.

Minden motoros találkozón megjelentünk, de mégsem jutottunk ötről-hatra, mert sokan játszottak hasonló zenét. Szerettek minket, de többet akartunk, lemezszerződést.

Pollenszki, Dévényi, Simon G, Jávor, Kostyál

Ezért voltunk a tokaji Rock Táborban, próbálkoztunk mindennel és mindenkivel. Nem volt menedzserünk, sem pénzünk. Ígéretet kaptunk, de aztán abba maradt a dolog. Meguntuk és elhatároztuk, hogy váltunk.

Ramones meg Sex Pistols punk számokat kezdtünk játszani, úgy, mint a legelején. Meglepetésünkre nagyon beindult a közönség. Átlovagoltunk a punkra, egyre több ilyet játszottunk és apránként adagoltuk. Nem volt durva váltás. Sikeresek lettünk, jártuk az országot, de azt vettük észre, hogy gombamód szaporodnak a hasonló stílusú zenekarok.

Egy idő után a pesti bandák elleptek mindent. Pest környékére vagy a Dunántúlra már nem járhattunk, mert a távolság miatti tarifánk túl magas lett és a szóba jöhető társaságok között emiatt a 100.-ok lettünk a sorban.

„Na, itt van már a nyíregyházi Spider, ezek is ebben nyomulnak."

Belefáradtunk, de nem adtuk fel.

A punk-rock a hard-rock és a Ramones zenei világára építve, azon megerősödve új számok sorát írtuk „Nincs esélyed", „Ne add fel!", valamint a „Kicsit vadállat" címűt, amely a kazettánk névadója lett. Sorra jártuk a motoros találkozókat, ahol az egyik fő arc a nyíregyházi Péter Sándor volt.

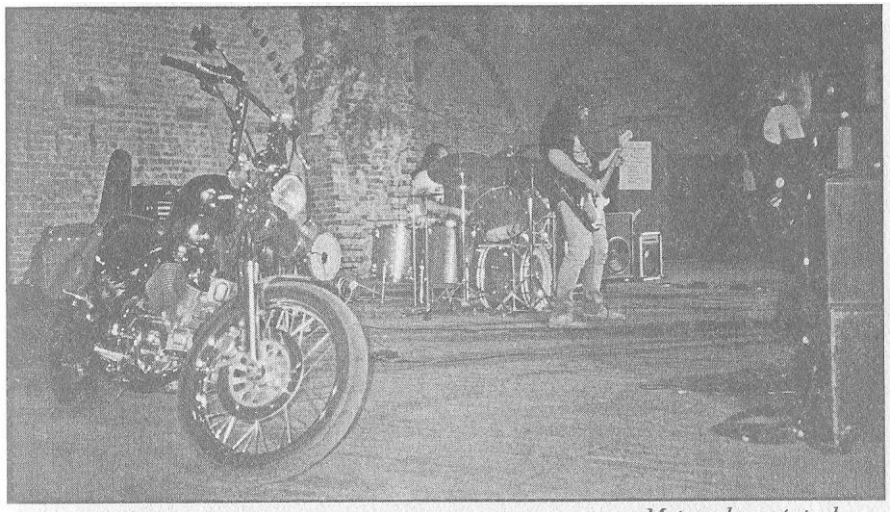
Hatalmas lelke és hanglemezgyűjteménye volt. A Tavasz utca, Selyem utca sarkán volt a 820-as klub – amely egy azonos cikkszámú vörös festékről kapta a nevét – és mellette az udvarban – a régi mérlegjavítóból kialakítva – a Shot Gun nevű rock kegyhely. Ennek a főnöke volt Péter Sanyi. A feleségével együtt üzemeltették. Ők nagyon sokat segítettek nekünk, anyagilag is és főleg a szervezésben. Ő lett a menedzserünk. Pénzt és szabadidőt nem sajnálva intézte a dolgokat. Felléptünk a Petőfi Csarnokban, az E Klubban, Vác, Nagymaros, Tiszaföldvár, II. Russians Találkozó, sorolni sem tudom, egy noteszom betelt a programok bejegyzésével.

Jugoszláviában voltunk, Szerbiában a háború után. Egy szerb szervező hívott meg minket, egy hatalmas motoros találkozóra. Volt ott egy magyar anyanyelvű szervező is, aki a dolgainkat intézte. Gyanúsan méregették a motorjainkat, amikor megérkeztünk, főleg a rendszámok keltettek feltűnést. Megkérdeztem a srácot, hogy szabad-e magyarul megszólalnunk, mert olyan furcsán néznek ránk. „Rátok bízzuk" mondta, de arra kért, hogy előbb melegítsünk be angol nyelvi átdolgozásokkal, és ha kellőképpen „befűtöttünk" már, csak azután játszunk saját számokat.

Felmentünk a színpadra és mondtam Árpinak, hogy lehetőleg angolul meg „dobre vécser", stb., mit tudom én találjon ki valamit. Ehhez képest beköszönt: „Jó estét, sziasztok, egészségetekre" és sörrel leöntötte magát.

Felkonferálta az első saját szerzeményünket, ahogy illik! Döbbent csend, azután a második vagy harmadik nótánknál már magyarul énekelték a refrénjeinket. Kérték az Omega slágereket, mondván mi vagyunk az első magyar együttes az Omega óta, pedig az jó régen volt. Gyöngyhajú lány, Tízezer lépés, meg hasonlókat ismertek. Mi aztán maradtunk a punknál meg a rockosabb daraboknál és piszok jó hangulatú bulit adtunk a végén.

Semmi problémánk nem volt.

Motorral a színpadon

A „Kicsit vadállat" című műsoros kazettánk anyagát a budapesti Varietas stúdióban rögzítettük, ott ahol a Família Kft. Tv sorozat hanganyaga, mese- és gyermekkazetták készültek. Ifj. Kazár Pál volt a felvételvezető, ugyanúgy ahogy a nyíregyházi Dongó együttes Ugróiskola című kazettájának rögzítésekor is. Pali nekünk is segített, a hangmérnökök a barátai voltak.

A hanganyag rögzítése gyakorlatilag 24 óra alatt történt estétől-estéig.

Felkészülten mentünk szinte egy az egyben feljátszottuk a tíz számot, amit mi előtte milliószor gyakoroltunk, először csak a dobot rögzítették, majd a gitárokat, effekteket végül

Árpi ráénekelt és kész. Összerakták, összerázogatták, és amikor visszahallgattuk nagyon örültünk az egésznek.

A Postásban legendás rockbulikat rendeztek, rátok viszont kevesen emlékeznek ott.

Csak sörözni jártunk oda, amikor a Hétfő Este meg a Psyche koncertezett. Mi a Jerevánban meg rockosabb helyeken léptünk fel. A Hétfő Este tradicionális bluest meg rhythm and bluest játszott. Motoros találkozókon és az Ifi Parkban, azért gyakran felléptünk közösen, például a tiszaföldvári három napos rock-blues találkozón is együtt léptünk fel, még jammeltünk is. Nagyon jóban voltunk velük, a basszusgitárosuk Papp Levente pedig szinte a testvérem a mai napig is. Zenét szerető barátaink Kovács „Pepi" meg „Döme" Dömötör Sándor videovarázsló nagyon várják, hogy a Spider újra szője hálóját.

Psyche együttes

Az angol Pink Floyd együttes a Hold sötét oldalát (Dark Side of The Moon) énekelte még briliáns albumán, amikor az angolszász országokban társadalmi, gazdasági és kulturális feszültségek eredményeként elsősorban a nagy ipari városokban új jelenség bontakozott ki, amely új magatartásformák, új zene vétette magát észre. Az elnyomott munkanélküli, sok esetben jogfosztott ifjúság hirtelen romboló formában is támadni, bírálni kezdte a politikai rendszert, és radikális nemet mondott a társadalmi berendezésre, a kiváltságokra, az uralkodó ízlésre, a rockzenében pedig a szupersztárok világára. Sebők János „Beatlestől az újhullámig" című kitűnő könyvében is éreztette hatását.

„Vissza a gyökerekhez! – jelszóval új együttesek bukkantak fel, amelyek három gitár, dob felállással, egyszerű lüktető muzsikával, szókimondó szövegekkel, gyakran nevetségesen egyszerű hangszereléssel a hatvanas évek aranykorának zenei világát idézték meg. Fellépéseik színhelyéül kis klubokat, kocsmákat választottak, így a közönség újra kedvenceinek közvetlen közelében tombolhatott. Ezek a zenekarok a közvetlen kapcsolatnak köszönhetően szócsövei lettek ennek az új, úgynevezett harmadik rock-generációnak.

A punk szó jelentése eredetileg korhadt, piszkos, visszataszító, de az Országh-féle angol-magyar szótár jelentései között szerepel még a hitvány, vacak, érzéketlen (személy) megjelölés is. Amerikában, a hetvenes években a punk kifejezés a New York-i CB/GB Klubban játszó együttesekre vonatkozott. Amikor ezek közül néhány (Blondie, Television) átjött koncertezni Angliába a név velük maradt, s hamarosan ezt a címkét kapták meg azok az angol bandák is, amelyeknek az öltözködése, színpadi magatartása hasonlított amerikai társaikéhoz. Amikor pedig az új jelenség tömegméretűvé vált a punk egyértelmű gyűjtőfogalom lett. Angliában így neveztek minden munkanélküli, unatkozó, utcán lődörgő, békés polgárokat molesztáló, feltűnően öltözködő és viselkedő fiatalt."

Hogy miért pont Angliában történt a változás? Azért, mert ezt az országot sújtotta leginkább a gazdasági visszaesés. A hetvenes évek közepén felnövő angol fiatalok a II. világháború utáni legsúlyosabb válság idején értek el a felnőttkor küszöbére. A hetvenes évek elején a jóléti társadalom elhalmozta őket ígéretekkel, és most, amikor benyújtották volna a számlát, nem tudott semmit sem teljesíteni. Nagyon sok fiatal munka nélkül maradt. Napjaikat a munkaközvetítő irodák előtti ácsorgással vagy csavargással töltötték. Közérzetüket pedig egyre inkább a csalódottság, a kilátástalanság, az esélytelenség, az undor és az egyre halmozódó indulatok érzése töltötte el. A fiatalok szócsövei a punk együttesek és

klubjaik sorra nyitották meg kapuikat. A Clash együttes koncertjével a Roxy Klub nyitott 1976. január 1-én.

A Nyíregyházi Városi Televízió megbízásából 1993-ban többrészes rocktörténeti dokumentumsorozat külső felvételeit készítettük Londonban.
Legendás helyek 100-as Club, Marquee Club, EMI Stúdió kerítése az Abbey Roadon, Old Church Road, Pink Floyd Stúdió stb. Jártuk Miló Mihály operatőrrel a legendás helyeket és kerestük a miértekre a válaszokat.

Részben megkaptuk, a punk zenei mozgalomra is, hiszen egyik alapfigurája a Clash együttes első albumáig ott doboló Terry Chimes adott másfél órás interjút, plusz az autójával furikázott minket, a csomagtartójában fellépő ruhájával, hiszen akkor érkezett meg a Black Sabbath svájci turnéjáról, ahol ő dobolt. Elmondása szerint az angol punk mozgalmat gazdasági állapotok csak a felszínre hozták, jóval korábban benne volt ez már a brit fiatalokban és nemcsak a zenészekben. Klubokban, focimeccseken, már az ötvenes évek végén nagy volt a mozgás, de nem tört fel olyan elemi erővel, mint a hetvenes évek elején.

Amikor viszont a Genesis, Pink Floyd és egyéb nehezen mozgó mamutbandák uralták a piacot, akik már a technika adta lehetőségeit és hatalmas vagyonukat kihasználva az űrben jártak, nem foglalkoztak az úgynevezett harmadik generáció problémáival. A Top-listákat vezető glitter sound előadói sem, a diszkó sztárokról nem is beszélve. Egy-egy szórakozóhelyre, koncertre bejutni szinte reménytelen volt nekik és ha mégis sikerült, akkor csak a legolcsóbb jegyekkel messziről láttak néhány emberkét a hatalmas színpad hangfalerdői előtt. Több tucat villamosmérnök, fény- és pirotechnikus kápráztatta el a nézőket, akik csodálták az úr hangjait. Jó zene volt, de nem nekik, nem róluk szólt. Csúcsra jutott a rockzene. Egy tinédzser zenélni vágyó srácnak elérhetetlen magasságokban szárnyalt. A punk második nagy adománya az egyszerűsége volt.

Terry Chimes, aki jelenleg orvos, a Clash együttes előtt már ismert dobiskolát vezetett. Mindenféle stílusban otthonosan szerepelt. A punk zene nem azért egyszerű, mert a zenészek, akik a színpadon játszanak nem képzettek, egyszerűségre törekedtek, hogy a tényleg kezdő követőik is tudják játszani. A szövegek üzenetére fektették a hangsúlyt, amit szintén bárki énekelhetett. Ez a megoldás felszabadította a gátlásokat, százával-ezrével alakultak a zenélni akaró csoportok. A Beatles esetében is valami hasonló játszódott le Liverpoolban. Lennonék sikerét-célját, eredményeit látva 400 együttes alakult hetek alatt. A Clash, Sex Pistols nyomdokain 40000 együttes indult el. Döbbenetes szám. Mindegyik nem lehetett sikeres, ennyi féle lemezt nem lehetett kiadni, eladni, ezért a legtöbb zenekarnál beindult a vándorlás és lett pár ezer elfogadhatóan játszó, képzett zenészekből álló sikercsapat. A folyamat végén

már a csúcs volt, és a legjobbak továbbléptek idővel új hullám gyűjtőnév alatt igényes, kitűnő albumok sorát készítették.

Tanult, képzett fiatalokból alakult a nyíregyházi Psyche is. Vezetőjük Császár Zoltán szólógitáros, zene és dalszövegszerző hétéves korában (1976) kezdett zongorázni, amikor a Clash együttes koncertjével megnyílt a londoni Roxy Club.

Apám bérelt egy zongorát és arra bíztatott, tanuljak zenét. Másodikos voltam. Kezdetben nagyon élveztem, de aztán sorra elmentek a tanárok Nyíregyházáról. Főleg Debrecenbe, a Konziba és az ottani zeneiskolába.

Néhány év alatt nyolc-tíz tanárom volt és így igazából nem tudtam megszokni, megszeretni a zongoraórákat, talán csak Türk Nándorné óráira emlékszem szívesen. Elismert tanárnő, tőle sokat tanultam. Zenetagozatos iskolába, a négyesbe jártam.

Szabó Dénes énekkarában is énekeltem. Végigjártam a kis énekkart, azután ötödikesként Szöszi néni tanított, majd 6.-7.-ben kerültem a Szabó Dénes tanár úr világhírű Cantemus kórusába. Mint a legtöbben fiúk én is elég korán lemutáltam, így kimaradtam az énekkar vidám világából.

Éppen akkor indultak Venezuelába. Nagyon irigyeltem őket, de büszke vagyok arra, hogy ott tanulhattam, a zenéhez való hozzáállásomat mindenképpen ez határozta meg. Ritkán találkoztunk, de egyszer egy versenyen hallotta, amint Szanich Rudolf barátommal duóban gitároztam.

Tetszett neki.

Sikerünk is volt, mert olyan gitártanárok tanítottak, mint Somos Péter, nála kezdtem, de amilyen pechem van ő is külföldre költözött három hónap tanítás után. Maga mellé vett Smidh Miklós, majd Bálint Ádám, aki végül is kihozta belőlem a szunnyadó tudást.

Fodor Ferenc műveit játszottam, aki Scott Joplin ragtime-okat dolgozott át. Azokon és a klasszikus darabokon nőttem fel, amelyek a zenei látásomat alakították ki. Nyolcadikos koromig a komolyzene világában éltem.

Délelőtt suli két-három énekórával, délután énekkar, majd utána zongora és gitárórák. Így éltünk aktívan a zenében. Az öcsém is odajárt, az időbeosztása nagyban azonos volt az enyémmel. Ő most a Zeneművészeti Akadémia Főiskoláján nagybőgőn tanul. Szimfonikus zenekarban, valamint a Psycheben basszusgitározik.

A klasszikus zenei tanulmányok mellett a Beatles együttes szerzeményei határozták meg a követendő utat. Nyolcadikos koromban a szüleimtől kaptam egy könyvet; Ungvári Tamás: Beatles Biblia című életrajzi munkáját. Kissrác koromban már hallgattam a felvételeiket, de a könyv még közelebb hozta őket hozzám, megfogott az az atmoszféra, ami a könyv alapján előjött bennem.

Akkor döntöttem el, hogy én is komponálok valamit, amit hanghordozókon is megjelentettek. Kamasz koromban a tanulmányaim miatt inkább Paul McCartney állt hozzám közelebb, a gyönyörű cizellált dallamvilága. Amikor angolul kezdtem tanulni és már megértettem John Lennon szövegeit, akkor meg az ő mélysége felé dőlt a mérce. Az első zenekarommal már játszottuk a Lennon-McCartney szerzeményeket „Gabriel" énekessel, akinél szintén akkor jött elő a Beatles őrület, bár ő inkább az underground művészetekért rajongott. Komponálgatni kezdtünk, olyan dalok születtek, amelyeket ma már nem vállalnék, de tanultunk vele. Állandóan csiszolgattuk, míg végül elfogadták a közben hozzánk csatlakozott művészek – Csabai Lászlóné polgármesterasszony fia, ifj. Csabai László – aki énekelt, Sipos Attila „Sipi" festőművész dobolt. Én gitároztam és Gábor Zoltán „Gabriel" volt a frontember. Avantgard lett a zenekar neve és talán hat hónapig inspiráltuk egymást. Azután jött a gimis korszak a Kossuthban. Beindult a popzene.

Tovább tanultam gitározni és megalakítottam a Romeo zenekart, amely 1985-ben egy évig működött. Itt is „Gabriel" barátommal írtuk a számokat. Turcsán András dobolt, aki a Datolya trió, Bubble Beat, és korábban egy sor együttesben dobolt, jelenleg az „Azok a fiúk"-kal és a Bang-Bang zenekarral dolgozik Budapesten. Komolyan próbáltunk, saját magunkat menedzseltük. Sőt költségvetést is készítettünk. Jól mentek a dolgok, hiszen 100-150 fős közönséget vonzottunk rendszeresen, ami nekünk nagy szó volt. Nyírtelken volt az első komoly fellépésünk az ottani Művelődési Házban, majd a Kemév Klubjában játszottunk 1986 decemberéig.

Gimnáziumi tanulmányok mellett továbbra is jártam gitározni tanulni és a klasszikus zenét sem hanyagoltam el, mert a hangom beérett, így újra kórustag lettem az Ifjú Zenebarátok Kórusban Gebri József énekkarában.

Nem lettem kitűnő énekes, de a kórussal beutaztuk Európát. Érettségi után angol szakra jelentkeztem az egri Főiskolára. Első körben nem vettek fel, ezért apám kérésére egy évre

Debrecenben beiratkoztam egy fotósiskolába. Szerettem csinálni, de nem lett a vérem a fotózás.

Amíg én Debrecenben tanultam „Gabriel” ismét összehozott egy zenekart Bagaméri Árpád, Barnyi Zsolt és Pomázi Zoltán – aki mostanában zenekarával a Kispál és a Borz országos turnén is közreműködik – játszottam együtt. Ide kerültem gitárosnak, ez már a Psyche őse volt. Sajnos nem sokáig játszhattunk együtt, mert a bevonulások, főiskolai beiskolázások szétszedték a zenekart. Felléptünk ugyan néhány rendezvényen, de érződött, hogy nem lesz hosszú életű a csapat.

Amikor a Városmajori Művelődési Házban léptünk fel egy alkalmi fesztiválon ott hallottam az Alfa nevű zenekart Vajda György, Csernák Tibor csupa kitűnő érett, tőlem idősebb zenészek játszottak elmélyülten.

Csernák basszusgitárost keresett és felajánlotta, játsszak velük. Elfogadtam az invitálást és sokat tanultam tőlük. Például azt, hogyan kell pontosan játszani a színpadon. A próbákon Vajda György pazar dolgokat mutatott nekem, főleg a jazz-rock elemeiből. Sokat dolgoztam velük, de igazán nem az a fajta zene érdekelt, meg közben felvettek a nyíregyházi Bessenyei György Tanárképző Főiskola angol szakára. Nem fért össze a délelőtti próbák meg a tanulmányaim időbeosztása.

1989-ben aztán megalakult a Psyche együttes „Gabriel” szervezkedett, állandóan emlegette, hogy dolgozzunk tovább. Bennem is egyre erősebb igény volt arra, hogy kikapcsoljak. A Gebri-féle énekkarban volt egy társam Turcsán András, aki billentyűs hangszereken játszott, hozzám hasonlóan klasszikus zenén nőtt fel. Amikor hallotta, hogy mit tervezgetünk, közölte szívesen játszana velünk. A dobost én kerestem meg, aki szintén zeneibe járt – Szabó Dénes kórusában énekelt –, a zenesuliban pedig ütős szakon tanult. Zombor Szabolcsnak hívták én nem ismertem személyesen, úgy beszéltek róla. Megkerestem. Fiatalabb volt tőlünk, de az első próbán minden eldőlt. Stílusa, ambíciója, cucca illeszkedett az elképzelésünkhöz.

Basszusgitárost kerestünk. Felvetődött az öcsém, Császár Péter neve.

14 éves volt és sohasem basszusgitározott még, nem is volt gitárja, viszont nyolc éve csellózott. Tóth Nándor tanár úr – a Piccoli Archi Orchesta vezetője – tanítványaként. Az öcsém zenei vonalon ment végig zenei általános, zenei szakközép és most Budapesten a főiskola. Végig a klasszikus zene éltette. Vajon mit szólna ahhoz, ha rávennénk, hogy a Psyche-ben basszusgitározzon? „Hogy jövök én ahhoz, hogy 14 évesen beszálljak hozzátok, ahol 19 éves az átlagéletkor?” – kérdezte. Lekottáztam neki néhány basszusmenetet és kértünk kölcsön egy basszusgitárt. Elég pocsékul szólt, színes húrok, állandóan hangolni

kellett, szinte bántotta a fülét. Az első közös próba után megnyugodott és érezte, megalakult a Psyche.

Turcsán „Túró" András, Császár Zoltán, Zombor Szabolcs, Császár Péter

„TÚL MŰVELT HOZZÁM"

Nem bírja, ahogy ránézek,
és nem bírja, ahogy kinézek.
Nem bírja, ahogy beszélek,
és nem bírja, ahogy zenélek.
Nem bírja, ha begerjedek,
és nem bírja, ha elmegyek,
mert túl művelt hozzám ez a lány,
túl művelt hozzám ez a lány.

Nem bírja az illatom,
és nem bírja a homlokom.
Nem bírja, ha szeszt iszom,
és nem bírja, ha elalszom.
Nem bírja, ha lángolok,
és nem bírja, ha lumpolok,
mert túl művelt hozzám
ez a lány.
Túl művelt hozzám ez a lány,

talán, ha megváltoznék,
és minden este mosdanék,
talán, ha olvasnék és színházba is eljárnék.
Ha szókincsem bővíteném,
majd bíztatást kapok,
de talán mégis úgy szeretne,
amilyen vagyok.

Nem bírja, ahogy étkezem,
és nem bírja, ha vétkezem.
Nem bírja, ha elkések,
és nem bírja, ha mesélek.
Nem bírja, ha tévézek,
és nem bírja, ha lelépek,
mert túl művelt hozzám
ez a lány,
túl művelt hozzám ez a lány.

Nem bírja a testemet,
és nem bírja a képemet.
Nem bírja a lelkemet,
és nem bírja, ha nincs pénzem,
és nem bírja a péniszem,
mert túl művelt hozzám
ez a lány (Oly előkelő),
túl művelt hozzám ez a lány.

Talán, ha megváltoznék,
és rendszeresen meggyónnék.
Talán, ha szent lennék,
és másra rá sem néznék.
Talán egyszer ráébredek:
monogám vagyok,
de addig mégis úgy szeressen,

amilyen vagyok.

Zene és szöveg: Császár Zoltán

Psyche: Pillanat virága című kazettáján

A Psyche együttes magja 1989 nyarán alakult ki. Éreztük, hogy jó csapat leszünk, ezért beruháztunk, hangszereket, alaptechnikákat vettünk, majd gyors tempóban átvettük a már ismert repertoárunkból azokat, amelyek a zenekar stílusához illetek. Meghagytunk jó néhány The Beatles számot és a régi szerzeményeim közül is azokat, amelyeket mindenki elfogadott. Írtuk sorozatban az újakat is, melyeknek a színpadra állításában, előadásában segítettek a vokalista lányok is. Az első énekesnőnk Murczkó Ibolya volt és Tisza Tünde, aki a volt miniszterelnök késői leszármazottja.

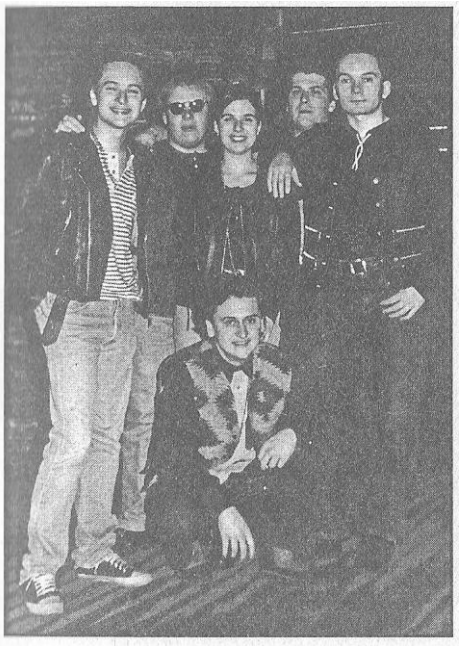
A miskolci konziba járt, zenész lett. Énekelt velünk Sárosi Mariann, aki a konziban hegedűtanár és Kelemen Anita, aki a Pillanat virága című – a kecskeméti Origó és a debreceni MUSIK Box stúdióban felvett – műsoros kazettánkon közreműködik a „Nem kell a szerelmed" illetve „A szerelem elringat" című számokban. A fúvósok közül Landerberger Gábor szaxofonos maradt velünk a legtovább. Öt évig játszottunk együtt, ő jazz konziba járt, évekig laktam nála Budapesten.

A nyíregyházi Postás Kultúrotthon lett az állandó „otthonunk".

Próbálhattunk, koncerteket rendezhettünk. Kezdetben ötvenen jártak, majd amikor hallották, hogy mit képvisel a Psyche egyre többen lettek. Pár hónap múlva már állandó teltházzal – kb. 600 fő – mentek a koncertek. A Postásba úgy kerültünk, hogy a „főnök" Jónás Tibor meghívott minket, ahol saját együttesével, a Lókötőkkel játszották a countryzenét, hatalmas hangulatot teremtve. Amikor mi indulhattunk, ők már országosan jegyzett együttes voltak. Egyik alkalommal a gitárosuk kivált, mert nyugatra ment vendégszerepelni és gitárost

kerestek. Meghívtak, hogy játsszam velük néhány koncertet. Úgy ismertem meg őket, azután leléptem, mert találtak gitárost maguknak, meg hozzám a countryzene nem állt annyira közel, mint hozzájuk, amiért nagyon tisztelik őket a mai napig.

Idővel átalakították a Postás Klubbot, más arculata lett. Itt eleinte Durányik László énekszakos főiskolással ún. unplugged akusztikusan előadott Beatles programot adtunk, majd a Psyche is egyre többször adott részben The Beatles blokkokkal tarkított koncertet, meg önálló esteket.

A Postásban a Psyche mellett több együttes is fellépett. Nagy tábora volt a Hétfő Este rhythm and blues együttesnek, meg néhány debreceni zenekarnak is. A nyíregyházi Texas együttes is hangulatos country rockot meg oldies rock and roll-okat játszott. Az ő gitárosuk volt Toni, azaz Toroczkai Antal, aki mellékágként a Datolya trióban latin-amerikai zenét játszott – a Nyíregyházi Rádió szerkesztő műsorvezetőjével – Füzesséry Tiborral, aki kitűnő gitáros és Turcsán András dobossal. Toni Budapesten Révész Sándornak a Piramis énekesének volt évfolyamtársa, gitározott Póka Egonnal és Hobót is kísérte.

Fiatal korában élőben látta klubokban az Illést meg az Omegát. Olyan átéléssel játszotta a számaikat, hogy látszott rajta, szinte átéli, amint anno látott. Egy az egyben gitározta a The Rolling Stones szólókat és a The Beatles repertoárjában is otthon volt. Mikor látott néhány unplugged Beatles műsoromat a Postásban javasolta: dugjuk be a dugót a konnektorba, hogy kapjon 220 V-ot és dübörögjön hangosan. Az ő ötletére kezdtük a Psychevel újra a The Beatles számokat előszedni.

Egyre népszerűbbek lettünk és úgy éreztük, hogy – ha nem is a mersey sound repetoárunkkal – a saját nótáinkkal Budapestet is megcélozhatnánk. Szaxisunk Gábor már Pesten lakott, az öcsém is a zeneakadémia felé tartott, így én is felköltöztem.

Feljöttek a többiek is és felléptünk jó pár helyen és meghívást kaptunk az Utópia Fesztiválra. A zsűriben ült Szikora Róbert, Környei Zsolt és több olyan szakember is, akik különféle kiadókat képviseltek. A koncertünk után az Aréna Kiadó menedzsere jött oda hozzánk és áradozott, dicsért minket és közölte, szeretne velünk kiadni egy lemezt.

Turnézni indultunk, megfordultunk minden aktuális helyen, Tatabányán, Pécsett játszottunk Győrben és több olyan dunántúli klubban, ahol nagyon jegyzik a jó élő zenét, stílusoktól függetlenül. De játszottunk Budapest minden egyetemi klubjában a híres Tilos A pincéjében stb.

Ami nagyon szimpatikus dolog, hogy Pesten ugyan nagy a harc a helyekért, koncertlehetőségekért, de a jó zenészek nagyon összetartó segítőkész klubot alkotnak. A Láng Művelődési Házban – a XIII. kerületben – meghívott közös koncertfellépésre a Satöbbi együttes, ahol Zsolt az énekes a Lar't pur Lar't társaságban és a Holló Színházban is fellép, mint prózai zenész. Velük léptünk fel és a közönség elsőre elkapta a fonalat. Ezeknek a koncerteknek köszönhetjük azt, hogy sokan megismertek minket és zenénket lemezen, kazettán keresni kezdték.

Ebből lett aztán a szerződés, aminek az eredménye „A Pillanat Virága" műsoros kazetta.

A debüt anyagunk megjelenése után Nyíregyházán is felléphettünk párszor. Az gátolt minket, hogy többen is tanultunk az ország különböző egyetemein, főiskoláin. Nehéz volt összeegyeztetni a klipforgatás, koncert, fellépés időpontjait. Ha ritkán sikerült, akkor annak nagyon örültünk.

Közvetlenül A Pillanat Virága megjelenése után megkerestünk egy-két illetékest, járuljanak hozzá ahhoz, hogy az elkészült zenei anyagokat népszerűsíthessük, pl. egy utcai koncerten. Lehet! – mondták. Kivittünk a Zrínyi Ilona utcára néhány hangfalat és egy keverőt, meg mikrofonokat és fél playbackben játszani kezdtünk. Néztek ránk, jó és rossz szemmel, mosolyogtak és sokan kíváncsian megálltak és hallgattak minket. Szombat kora délelőtt volt és a Nyírfa Áruház kerékpár-alkatrész boltja előtt – ahol most az Europop Zeneszalon működik – játszottunk. Vidám buli volt, mert mi úgy éreztük, hogy arról kell szólnia egy programnak. Örömet kell szerezni az embereknek, és ehhez az kell, hogy lássák mi is örülünk, nekünk is öröm a zenélés. Abban a pillanatban tényleg az volt. Nem görcsöltünk és a nézők sem, akik egyre többen körbeálltak minket. Happy volt az egész, bizonyára édesapám is örült

volna, ha az ő zenekara is felléphetett volna egy ilyen lemezbemutatón a Zrínyi Ilona utcán – ahol a hatvanas években még kisvonat és villamos járt –, vagy a Kossuth téren.

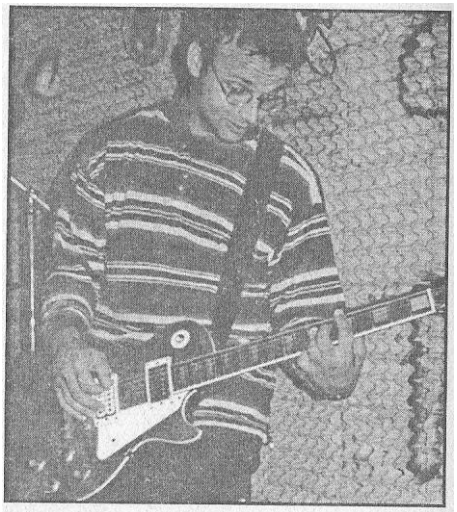
Psyche Lemezbemutató a Sétáló utcában

De akkor még más volt a világ, a rockfesztiválokat Readingben, Woodstockban vagy a legendás Wight Szigeten rendezték.

Örömünkre, azóta Nyíregyházán – az ötödik születésnapját 1998. október 23-án ünneplő Open Doors – nyitott ajtókkal sorozatban ad lehetőséget erre, melyeken minden alkalommal rang volt fellépni. A Psychet többször is meghívták.

„A tavaszi nagy rockfesztivált ismét megrendezi az amatőr rockegyüttesek számára Nyíregyházán az Open Doors Zenei Klub és a Roland Hangszerbolt március 19-én. Mielőtt azonban azt részleteznénk, hadd említsünk meg a mai country-szombatot, amelynek jó hangulatáról a Texas együttes gondoskodik az Open Doorsban. A szervezők a zene mellett igyekeznek megteremteni az igazi vadnyugati hangulatot: Szalmabálák lesznek az ülőhelyek, cowboynak öltöznek be a pincérek, s egyéb apró meglepetések gondoskodnak arról, hogy az ember valóban a country őshazájában, Amerikában érezhesse magát.

Vasárnap délután kezdődik az Open Doorsban a rockfesztivál. Az együttesek 15-20 percet kapnak, hogy bebizonyíthassák ügyességüket és tehetségüket. Szinte minden könnyűzenei műfaj felcsendül, a pop és a rock mellett ott lesz többek között a trash metal, a heavy metal, a techno pop.

Alvin

Fontos még tudni azt is, hogy a vasárnap délután, illetve éjféltől a Jonatán és a PB Rádió helyszíni tudósításokban számol be a megyei rockélet egyik legnagyobb találkozójáról.

Végül hadd soroljuk fel a lapzártánkig jelentkezett együtteseket. A nagy randevún ott lesz Nyíregyházáról a Psyche, a Last World, az Antiokhia, az Alvin és a Mókusok, a Noise Machine, a Magasfeszültség, a Facérok, az Anyu Húga, a Freedom, a Croon, Újfehértóról a Roxane, a Halálka, Fehérgyarmatról a Street Band, Kisvárdáról a Holtcore, Záhonyból a Game Over, Ibrányból a Rockwood, Tiszabercelről a HTO, Kemecséről az Infect, Debrecenből a Beholder.” Kelet Magyarország.

Psyche az Open Doorsban.

Majchrics Csaba (Monox)

„A Pillanat Virága” című kazettánk megjelenése után koncertek helyett az államvizsgák következtek és eljött a pillanat, amikor döntenünk kellett, hogyan tovább? A Psyche-ben még nem volt anyagi biztonság, hogy hosszútávon építhettünk volna rá, viszont már több volt, mint egy amatőr szint. Ezen a ponton döntött úgy Zombor Szabolcs, hogy frissen kapott építészmérnöki diplomájával polgári állást fogad el.

Kerestünk helyére dobost, de nem sikerült pótolni. A billentyűs Turcsán András „Túró” saját hangstúdiót épített ki Baranya Tamással. Zenekarok kezdő lépéseit segítik, profiknak készítenek demókat és komplett CD anyagot, valamint színdarabok, musicalek, rockoperák hanganyagát írják és rögzítik.

Nekem beindult a családi életem. Gábor és az öcsém Péter tanulnak még és ő lehet, hogy Dél-Afrikába szerződik. Johannesburg Szimfonikus Zenekarához. Úgy járhat, mint a Monox együttesben majd a Munkácsi, Eischinger, Botrágyi jazz-blues trióban pisztonozó Botrágyi Károly, aki a főiskola elvégzése után a zenészpályát választotta és feleségével Virágh Orsolya fuvolaművésznővel – az óceán közepén – Madeira szigetén zenél. Az 50 tagú Orquesta Classka da

Botrágyi, Eischinger, Munkácsi

Madeira örökké koncertező együttes, így ritkán nyílik lehetőségük arra, hogy a volt Monox tagok újra együtt játsszanak.

A Psyche rajongók még bizakodnak.

„A fákat nézem” A fákat nézem éjjel álmatlanul,
állnak mind a téren mozdulatlanul.
Ők tudják a titkot, meddig maradok,
messze-messze vágyom,
de nem mozdulhatok.

A Hold újra eljön, eljön hozzám,
az otthon képét még őrzi orcám.
Szégyen marja torkom, emlékek vállamon,
a múltba visszavágyom,
az idő rabja vagyok.

A fákat nézem minden éjszaka,
bölcsen tűrik a nem múló magányt.
Ők tudják a titkot, meddig maradok,
az átkozott világból nem mozdulhatok.

Zene, szöveg: Császár Zoltán

Bubble Beat együttes

A Psyche együttes jó érzékkel játszotta egyéni hangulatú new wave zenéjét, úgymint pályafutása elején a The Beatles együttes alapműveit. A közben diplomát szerző zenészek szakterületükön boldogultak, zenei vonaluk egyelőre megszakadt. A nyíregyházi Bubble Beat együttes is hasonlóan kezdett. Ők is felszabadultan énekelték-gitározták a négy liverpooli tanítómester dalait.

Márföldi István elmondása szerint még a nevüket is a The Beatles iránti tiszteletből választották. Ők is egyetemre, főiskolára jártak utaztak-ingáztak, amikor egy szomorú vasúti tragédia kettétörte induló zenész pályafutásukat. Márföldi Péter papírra vetett gondolatait a Bubble Beat együttes „Ahogy én érzek" címmel CD lemezre rögzítette. A fekete lemezborító belső oldalán olvasható:

„…1991-ben alakult a Bubble Beat. Márföldi Péter vezetésével (Márföldi Péter gitárok, ének, Balázs Béla basszusgitár, Márföldi István billentyűs hangszerek, Mendler Gábor dob). A zenekar ebben a felállásban játszott 1994. december 2-ig, amikor Péter és barátnője Csók Noémi a szajoli vonatszerencsétlenség áldozatai lettek. 1992. június 13-án ismerkedtek meg, és mint mindent az életüket is közösen tervezték el. Péter egyik nagy álma volt, hogy szerzeményeit a nagyközönség is hallgathassa.

A tragédia után barátaink inspirálására kezdtünk e feladat megoldásához. A gitárokon ettől kezdve jóbarátunk Rendes Sándor játszik és Péter bátyja, István énekel…"

Az öcsém, Péter és a basszusgitáros Béci találták ki a Bubble Beat nevet. Évek óta játszottunk név nélkül, de egy több zenekaros fellépésre készülve illet elnevezni magunkat. Előkaptunk egy Országh-féle angol-magyar szótárt és gyorsan futottunk a szavak fölött. A Beatles iránti tiszteletből a Beat ütem szó adott volt. Ehhez találták megfelelőnek a buborék angol megfelelőjét és lettünk Bubble Beat együttes. Péterék a Kereskedelmi Szakközépiskolában próbálgattak. Ott még Szilágyi Zoltán dobolt, de 1991-ben már megvolt a végleges felállás, Morauszki Csilla vokálozott, akivel később házasságot kötöttünk.

Buble Beat
Mendler Gábor, Balázs Béla, Morauszki Csilla, Márföldi Péter és Márföldi István

Gimnazisták voltunk, ezért kezdetben kemény hardrock-ot játszottunk, de egyre inkább vonzódtunk az otthon sokat hallott rock and roll, meg angol beat előadók slágereihez. Chuck Berry, Buddy Holly meg Elvis Presley rock and rollokat gyakoroltunk és tanultunk meg nagyon gyorsan, de főleg a The Beatles számokat imádtunk és magát a négy srácot.
Könyveket szereztünk, elolvastunk minden róluk megjelent cikket, újságot.
Videofilmeken minden publikált anyaguk megvan. Állandóan a hatásuk alatt álltunk. Nagyon közel álltak hozzánk, arra gondoltunk, ha nekik bejött, akkor nekünk is sikerülhet. Aki a The Beatles számokat tűrhetően játssza, jó zenész válhat belőle vallottuk, ezért intenzíven gyakoroltunk. A The Beatles ugyanis nagyon jó alapot ad a fejlődésre, az pedig külön haszon, ha az angol eredeti szövegeket magyarra próbálod fordítani. Nagyon tanulságos. A mai napig nagy hasznát vesszük annak, hogy foglalkoztunk velük, a harmóniákkal. Rengeteget tanultunk belőle.

Azt mondtuk, hogy ezek a dalok annyira szépen vannak kitalálva, hogy ha ez nem tetszik valakinek, akkor nála van a gond. Néha úgy gondoltuk, hogy inkább magunknak játsszunk, de nem bonyolódtunk a hip-hop és egyéb nekünk nem tetsző stílusokba. A nevünkben volt a hatvanas évek beat zenéjének az üzenete, azt imádtuk.

A mai napig nem tartom kifinomult mesterműnek azt, ha leülök a billentyűs hangszerekhez, kiszerkesztem a nótát egy gombot megnyomva kiválasztom az ütemet és a gép lejátssza. Nem az igazi. Amikor négyen dobokkal, gitárral, zongorával élőben előadunk egy saját szerzeményünket az igen, az a kielégítő. Az élő zenét szeretők ezért rajongtak értünk.

Klubokban játszottunk, főleg gimiben, de a TK-ra is gyakran hívtak minket. A kereskedelmiben, ahol Petiék tanultak rendszeresen felléptünk helyi rendezvényeken, osztálytalálkozókon, de még a suli előtt utcabálon is.

A BUSZACSA tánctere a színpadról is monumentális, de az Amstell Diszkó vagy az Open Doors színpada előtt hullámzó fiatalok látványa is feldobott minket. Ezeken a bulikon a saját számaink mellett sokféle zenét játszottunk. Jimi Hendrixtől a Deep Purple-ig mindent. Csilla vokálozott, de a Let It Be-t például mindig ő énekelte szólóban, de még néhány Elvis rock and roll is belefért.

A sóstói Ifjúsági Park felkért arra, hogy a gyermeknapon lépjünk fel neves fővárosi zenekarok előtt. Playbackről ment mindenki, így kellett fellépni nekünk is. Jó minőségű felvételünk nem volt, ezért a Nyíregyházi Rádió Stúdiójában kaptunk baráti segítséget négy számunk felvételére. Pongó Béla szuper gyorsan estétől-reggelig egy éjszaka rögzítette kitűnő minőségben a négy számot. Ez volt az első stúdiómunkánk, nagyon tetszett. Akkor még nem gondoltuk, hogy valaha újra kiadjuk.

A nyíregyházi rádió stúdió keverőjénél

Balázs Béla basszusgitárosunk és Péter az érettségi tablóképeikre üzenetet írtak és képet cseréltek. Péter ezeket a gondolatokat írta a fénykép hátoldalára:

„Régen együtt álmodtuk, hogy egyszer majd zenénk lesz, zenénk, amire mindenki felnéz. Néha máshogy alakulnak a dolgok, de álmainkat soha nem adhatjuk fel, mert ha feladnánk, véget érne a világ, és mint a léggömb szétpukkadna."

Arra vágyott az öcsém, hogy egyszer a papírokra rejtett gondolatait, verseit meghangszerelve hanglemezre rögzítjük, hogy mindenki felnézzen ránk és dúdolja zenénket. Több tucat szám volt kazettára felénekelve Péter gitárkíséretével és hangjával. Amikor az

„Ahogy én érzek” Bubble Beat lemez hanganyagát szerkesztettük, ezek közül választottunk. Nem játszottunk előtte soha a dalok nagy részét, hiszen még csak nyers változatok voltak. Úgy gondoltuk, hogy négyünk álmát csak úgy tudjuk megvalósítani, ha kiadjuk a lemezt. Akkor tudunk Noémiről és Petiről becsületesen megemlékezni és a fejezetet lezárni, ha feltesszük a pontot az i-re és amire annyira vágyott a saját számaival jelenjen meg egy lemez, amire egyszer mindenki felnéz.

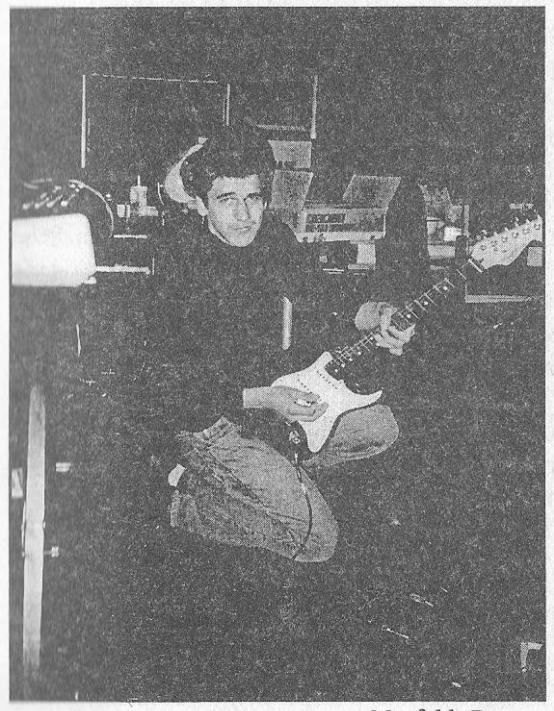

A Bubble Beat hanglemez felvételei a „Stúdió Őrszentmiklós”-ban készültek. Nagy Feró és Gidófalvy Attila két nagy tudású, rutinos zenész segített nekünk. Ők már játszottak néhány zenekarban punk, hardrock, heavy stílusú gitárcentrikus muzsikát. Stúdiórutinjuk is óriási volt, úgyhogy hamar megérezték a szerzemények lelkét. Rövid idő alatt egy hullámhosszra kerültünk és úgy érzelmileg, mint zeneileg is nagyon sokat segítettek. Megmondták a hibáinkat és kijavítva mind az előnyünkre vált.

Nagyon értékelték az akaratunkat, elszántságunkat. Családias volt a légkör, Feró főzött és szinte megetetett minket.

Két hónapig szinte állandóan együtt voltunk. Néha fociztunk, meg dumáltunk, de amikor dolgozni kellett nagyon kemény tempót diktáltak.

Rendes Sanyi, aki a Zig Singers énekkar kísérőgitárosa, valamint a Szívtiproll együttes szólógitárosa játszotta fel a gitárszólókat, akkordokat, felesége Csordás Antónia és Csilla vokáloztak, Turcsán András, aki szintén a Zig Singers kísérőzenésze, játszott ütőhangszereken, de segített Muck Ferenc szaxofonjátékával, míg Gidófalvy Attila tangóharmonikázott. A CD lemez 1995 decemberében jelent meg.

Márföldi Péter

Mára alig beszerezhető. Nóra lányomtól naponta kérték kölcsön a Kölcseys osztálytársai. Lesz-e folytatás, készül-e új Bubble Beat album?

Anyagunk lenne hozzá, sok új dalt írunk ma is.

Béla is én is felváltva komponálunk. Ő mezőgazdasági közgazdásznak készül és jelenleg játszik a Free Pozitív nevű zenekarban. A dobos Mendler Gábor végzett közgazdász, és én is leállamvizsgáztam Szegeden, élelmiszeripari gépész, műszaki menedzserként dolgozom. Néha zongorázom, ami nagyon kikapcsol, megnyugtat.

Csak a próbák hiányoznak.

White Rum együttes

A Váci Mihály Megyei és Városi Művelődési Központ színháztermében rangos könnyűzenei előadásokat, koncerteket rendeznek megnyitása óta minden évben. Bemutatkozási lehetőséget biztosítva az amatőr városi és megyei zenekaroknak – és külön szervezésben a – fiatal előadóknak.

1996-ban az egyik rendezvény zsűritagjaként hallgattam a fellépőket, akik kissé izgulva, de annál biztatóbb tehetséggel adták elő szabadon választott dalukat. Szilágyi Gábor a nagykállói Korányi Frigyes Gimnázium tanulója „Kisfiú" címmel énekelt részletet a Légy jó mindhalálig című musicalből. Madai Médea és Varga Annamária a Honfoglalás című film betétdalát énekelték a fehérgyarmati Kölcsey Ferenc Általános Iskola countryzenekarának közreműködésével. Huszonnyolc fellépő változatos műsora megérdemelt sikert aratott.

A bronzdiplomát nyerő Fenyvesvölgyi Attila nehéz angol dalt választott, Freddie Mercury szólóalbumáról. Vállig érő hosszú hajjal, márkás farmerben Ramones féle bőrdzsekiben, csizmában lépett fel. Már a megjelenésekor érezhető volt, hogy itt valami különös előadás következik. Lakatosné Tomasovszky Katalin hiteles zongorakísérettel adta elő a nagy tudást igénylő számot. A Freddie Mercury Emlékkoncerten – amit a televízió is élőben közvetített – mindenki láthatta, hogy a Queen frontemberét utánozni merészség, túlénekelni lehetetlen. Nem is sikerült senkinek. Itt a vetélkedőn a táncdal-kategóriában 1-es sorszámmal induló Fenyvesvölgyi Attila – vastapssal elismert előadásával – elhitette a hallgatókkal, hogy lehet. A vetélkedő sikerén felbuzdulva jelentkezett a Kifutó című tehetségkutató műsorba, vele beszélgettem.

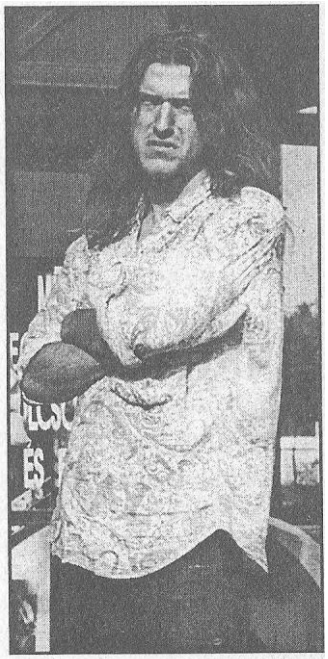
Miután a televízióban több Kifutót is megnéztem, úgy gondoltam, hogy megmutatom magam, jelentkeztem. Időpontot kaptam, majd elénekeltem három számot, többek között a Let It Be-t, amire azt mondták: „jobb, mint az eredeti". Szóba került Freddie Mercury is, de ahhoz túl hosszú volt a hajam, ott ugyanis az előadónak az eredeti művészhez kell hasonlítania. Végül úgy döntöttem, hogy nem fogok parókában Queent énekelni, és így választottuk az Eagles féle Hotel Californiát.

Mivel korábban a nyíregyházi White Rum együttessel több koncertet adtunk, felléptünk az EFOTT-on, valamint a Pepsi Sziget színpadán, nem féltem, mégis izgultam kicsit, de csak addig, amíg a paraván mögött meghallottam a zenét. Onnan már sima volt a dolog. Sok ismerősöm ült a nézőtéren, a nyíregyházi Vészkijárat együttes énekese Szabó

Mariann is, meg természetesen a szüleim, akiktől a Wurlitzer Boltodban vett Queen lemezeimet kaptam. Rettenetesen tetszett a zenéjük. A „Kind of Magic” korszakukkal kezdtem a nyolcvanas évek közepén, a bátyám állandóan azt hallgatta, így egyre jobban megfogott. Aztán jöttek sorban az új lemezeik, sőt visszamenően is pótoltunk mindent. Ma már több mint száz Queen nótát énekelek.

Telt-múlt az idő és minden erőfeszítésem ellenére felnőttem. Egyre jobban érdekelt a zene. A nagybátyám Incze György jó sokáig basszusgitározott, először Budapesten még Radicsék korában, azután Norvégiában majd – miután ide nősült – Nyíregyházán a Vasutasban, Antal Lajos együttesében. Hozzá a rhythm and blues, az angol mod zenészek The Who, The Small Faces meg a Traffic, Cream, Hendrix-féle vonal állt a legközelebb. Volt mit hallgatnom. Az ő üzletükben dolgozott egy lány Höss Andi, aki egyszer elvitt a bratyója próbájára.

Ez volt a Freedom együttes. Told Péter „Pashla” a szólógitáros volt a főnök.

„Pashla“

Gyakran változott a zenekara felállása. A bemutatkozó próba után nemsokkal a Höss Imre is kiszállt és jött Holik Zsolt bőgőzni. Szalai Szabolcs dobolt és Székely Szabolcs gitározott. Énekest kerestek, így engem is kipróbáltak. Queen számokat nem játszottak, mert inkább Cult, Whitesnake, Bad Company és nagyon sok rhythm and bluest próbáltak.

Néhány John Mayall és Eric Clapton alapnótát én is ismertem, úgyhogy ezt próbálgattuk, meg „Pashla” saját szerzeményeit. Szokatlan volt. Akkor kezdtem kóstolgatni a bluest.

Ugyanott próbált a Hétfő Este együttes is.

Legendás hangulatú próbákat éltem meg a NYVSC próbatermében, ahol nagyon ment a blueszene. „Pashla” mégis otthagyott minket.
Négyen maradtunk, de így meg nem szólt igazán a dolog. Új tagokat kerestünk, amelynek a vége egy új zenekar lett, új névvel.
Megalakult a White Rum.

Eredetileg a Cream együttes White Room című száma volt a névadónk, de egy nagy példányszámú plakáton rosszul jelent meg a nevünk, így szoba helyett rum lettünk. 1996 márciusában kezdtünk komolyan próbálni. Hobó meg Deák Bill számokat és természetesen Claptonokat nagytételben. Egy hónap próba után indultunk be a Három Rózsa-ban, majd napokkal később a fősulin (TK) egy hatnapos rendezvényen nagyon összerázódtunk. Éjjel-nappal nyomtuk a bluest, volt úgy, hogy három koncertünk is volt egymás után.
Az egész zsebszínház táncolt. Megszerettek minket a Tanárképző Főiskolán, ezért gyakran meghívtak, sőt a Metró Klub hetente visszavárt Cream, Hendrix, Rolling számokból válogattunk, de a gyakori próbákon egyre több saját számunk is született. Az alapötletet minden esetben Feigel József szólógitáros hozta egyenesen Miskolcról.

Úgy tudom: Miskolcon punk zenekarod volt, a Tokaj Varietében esztrád zenét adtál, a Jazz Klubban spanyol alkotócsoport tagja lettél, míg a nyíregyházi Vészkijáratban szórakoztató zenét, a White Rum együttesben pedig bluest játszottál. Minden stimmel?

Kihagytad az Elvis Presley musicalt, amit osztrák, német és olasz szereplők adtak elő. Igaz ez már a White Rum után volt. A többi stimmel.
Tizenhat éves voltam, amikor az Új Skorpióban hallottam gitározni a Tátrai Tibit. Földhöz vágott.

Miskolcon akkor nagyon ment az Edda együttes Slamovits-al. Ők nagy hatással voltak rám, olyannyira, hogy komolyan elhatároztam gitáros leszek. Elkezdtem tanulni, de nagyon nehezen ment, ezért eleinte a gimiben punk zenekarhoz társultam.

Az első klasszul sikerült nóták akkor születtek, amikor megbirkóztam Iggy Pop rejtelmeivel. Sok koncertünk volt, amit azért szerettem, mert sokat segített az élő zene. Egyetemeken, fesztiválokon léptünk fel és nagyon gyakran Kazincbarcikán. Re-Provokál néven játszottam punk muzsikát 1988-ig, majd Szetter néven alternatív punk muzsikával a Ki mit tud elődöntőjéig jutottunk. Elég elvont zene dominált itt, ezért változtatást javasoltam, amit elfogadtak. A punk zene leegyszerűsített gitártechnikája helyett színesebb, harmóniagazdagabb szerzeményeket dobtunk össze a dobossal. Egy tehetségkutató verseny első díját kaptuk alternatív punk kategóriában. A Beatrice-vel is felléptünk. A punk stílus nem elégített ki, ezért elfogadtam a Tokaj Varieté ajánlatát és elfogadható fix fizetéssel

leszerződtem hozzájuk. Több mint húsz évvel idősebb zenésztársaim lettek, akik bőven benne voltak a szakmában. Operetteket játszottunk, musicalrészleteket, de volt jazz félóra is. Nagy hasznát vettem, jazzharmóniákat tanultam az idősebb zenészektől. Főleg orosz és lengyel társulatokra volt építve a varieté, ami aztán a rendszerváltás pillanatában meg is szűnt.
Sajnálom, mert néhány közös év biztos hasznos lett volna.

Leálltam egy darabig, majd Nyíregyházára kerültem. Szinte senkit sem ismertem, ezért örömmel hallottam, hogy van egy Jazz Klub. Odajártam, ahol az is kiderült, hogy gitározom. Gyakran járt oda egy spanyol alkotócsoport, beszálltam én is, és nemsokára már együtt zenéltük végig az estéket. Itt ismerkedtem meg Szabó Zsolttal, aki később a White Rum-ban is orgonán játszott. Előtte azonban megalakítottuk a Vészkijáratot, amely főleg szórakoztató jellegű tánczenekar volt. Régi rock and rollok, The Shadows, Johnny and the Hurricanes számok mellett Vaya Con Dios belga blues banda meg az LGT számait adtuk elő táncos rendezvényeken. Dr. Marssó Péter dobolt, Szegedi Dóra és Szabó Mariann énekelt, Zsolt a billentyűket, én a gitárt kezeltem.

Sokat jártunk Debrecenbe és környékére, majd a Ki mit tud? televíziós vetélkedő előválogatójáig jutottunk. Jó zenekar volt, de hiányzott a blues és a lehetőség, hogy szabadon játsszunk Jimi Hendrixet. Zsolt is unta a banánt, úgyhogy átment a Freedom együttesbe, ahol éppen tagcserék voltak. A főnök „Pashla”, a szólógitáros elment. Engem hívtak a próbákra. Itt aztán szépen-lassan kialakult egy új csapat, régi motorosokkal. Ez lett a White Rum.

Creameket meg Claptonokat, Hendrixeket játszottunk és a régi rock and roll kedvenceket. Először a Három Rózsában, majd pár nap múlva a Tanárképző Főiskolán egy sörsátorban felállított színpadon léptünk fel.
Volt ott egy „Szasza bácsi” nevű blues értő, akinek nagyon megtetszett a friss repertoárunk. „Ilyen nincs még egy, fantasztikus gyerekek!” – bíztatott bennünket. Engem is nagyon feldobott, félelmetesen jólesett. A TK-n a zsebszínházban és egy nagyobb klubjukban gyakran láttak minket.

Elindultunk amatőr versenyeken, amelyeket azután legtöbbször meg is nyertünk. A 107-es is rendezett Ifjúsági Napokat, ahol többször is felléptünk. Ifj. Kazár Pál, Martinovszky István zenészek ültek a zsűriben és Te voltál a zsűri elnök.

Nagy élmény volt fellépni, meg végighallgatni a többieket. Ilyen nevekre emlékszem: Vigyorgó Víziló, Fényezett Rézlábas, Backet, 69 Formáció, a kölcseys Ősz, Bátor Kerítés, Baranta, Semiramis, Jürgen és a későbbi győztes, a Background. Szuperszinten játszották a jazz-funk-ot.

Most, ’98-ban érettségiztek, egyetemre, fősulira mentek, ami jó, de kár, hogy feloszlottak. Nagy vetélkedés ment az első díjért, ami rangot jelentett.
Pár pont döntött a Sangre Con Filtro (Filteres Vér) az F.O.T.B., vagy a szintén nyertes D. Tendency között. Ezek a zenekarok a maguk stílusában félelmetesen jók, még sokra vihetik.

Lenyűgöz a memóriád, mert emlékszel ezekre a furcsa nevű zenekarokra.
Nekem, mint zsűri elnöknek inkább zenész egyéniségek nevei maradtak meg emlékezetemben, például az Ősz együttesből a kis Olajos, aki nyomta a Rollingokat, a Barantából Szőlősi Bea, Himics Peti, Kovács Sanyi, Scholtz Robi, valamint a Semiramis tagok: Abroncs, Molnár, Megyeri, Domokos, Gönczi és még több „sikervárományos”.

A Wesselényi Napok sikere, a TK sörsátor hangulata és jó néhány koncert arra biztatott minket, hogy elfogadjunk egy meghívást Angliába egy blues fesztiválra. Előtte bemelegítésként felléptünk az EFOTT-on és egy sikeres demónk – amit Túró és Baranya Tomi készített – alapján az óbudai Pepsi Szigeten. Óriási élmények voltak, és bizakodva vártuk Angliát, ami sajnos piti dolgok miatt nem jött össze. Pedig álszerénység nélkül mondhatom: „a zenekar alkalmas volt arra, hogy megmutassa magát egy angol fesztiválon, de a zenekarban együttesen nem volt annyi aktivitás, erő, hogy leküzdje az anyagi, illetve technikai gátat.

Attila Budapestre ment tanulni Póka Egon Zeneművészeti Sulijába, én pedig elfogadtam egy külföldi turnéajánlatot, ahol több ország művészeivel Elvis Presley életét bemutató musicalben játszottam.

Egy kazettára kellett felgitároznom néhány számot, amit kiküldtek egy svéd szervezőnek. Tetszett a munkám, ezért szerződést küldtek. Utólag tudtam meg, hogy Presley musical készült. Klagenfurtban találkoztam a teljes zenekarral és a színészekkel, táncosokkal. Tömény munka folyt több hónapon keresztül, míg végre egy olasz operaénekes megjelenítette Elvis Presleyt a premieren. Fantasztikus hangja és munkabírása volt, akárcsak a „Királynak” anno. Tizenöt számot játszottunk, főleg Presley korai korszakából, ezért úgy kellett gitároznom, mint ő, vagy Scotty Moore. Ment a Stuck on You, Jailhouse Rock. Hatalmas két-háromezres színházakban adtuk elő a musicalt. Óriási siker volt, csak nekem volt szokatlan, hiszen ilyen turnén még nem jártam és Elvis sem jelentett nekem sokat. Én punk zenén, meg a Skorpión, Eddán nőttem fel, ezért Presleyről nem volt valami pozitív a véleményem.

A turné során azonban estéről-estére változott a kép és amikor a főnököm a hotelszobában videokazettán megmutatta, hogy milyen is volt Elvis Presley az ötvenes években, hát rájöttem: nagyon profi volt már 1955-ben, és nem véletlenül tőle számolják a modern rock kialakulását.

John Lennon pályafutása során mondta:

„ELVIS ELŐTT NEM VOLT SENKI”

D. Tendency
(Hanyatló színvonal)

Nyíregyházán és a megyében működő együtteseknek – amatőr – rangos bemutatkozási lehetőséget nyújt a Wesselényi Szakközépiskola és Szakiskola. Az évenként tavasszal megrendezett vetélkedőkön, versenyeken több zenekar is, az első lépést tette azért, hogy megismerjék.

Többüknek szinte bemutatkozó koncertnek számított a meghirdetett lehetőség. Évről-évre előfordultak felkészült, összeforrott együttesek is, akiknek játékán érződött a tehetség és a sok próba. A White Rum, a Background, az F.O.T.B. mellett ez a megállapítás igaz a D. TENDENCY együttesre is.

Márkus Péter az együttes egyik alapítója, aki Londonban minden jegyzett könnyűzenei klubban megfordult már, a Nullából indult. Punk volt és az öccsével, Gyulával és barátaival együtt újságot ún. fanzine-t szerkesztettek, írtak, terjesztettek.

Saját kiadású újság volt, az öcsém Márkus Gyula és barátja Béres Gábor ötlete alapján indult. Lázadás volt 1993-ban a kor szelleme szerint.

Lenyomata egy kis társaság gondolatainak, rajzainak, vicceinek és zenei hovatartozásának.

A kiadvány neve Aluljáró, az induló zenekar neve Nulla volt, amiből az évek során több együttes is elindult, többek között az Antigané is. A megalakulás története az Aluljáró első számában olvasható.

„Az együttes 1992 júliusában alakult Nulla néven. Ster Ferenc (Stefi) ének –, Nemes Róbert (Boa) gitár, - Béres Gábor (Gabi) dob és Duklesz Mihály (Anyu) basszusgitár.

A próbák Béres Gábor lakásán voltak. Az együttes tagok jó haverok voltak, de sokszor összebalhéztak. Így kirúgták Duklesz Misit (Anyut) és Márkus Péter (Peti) lépett a helyébe.

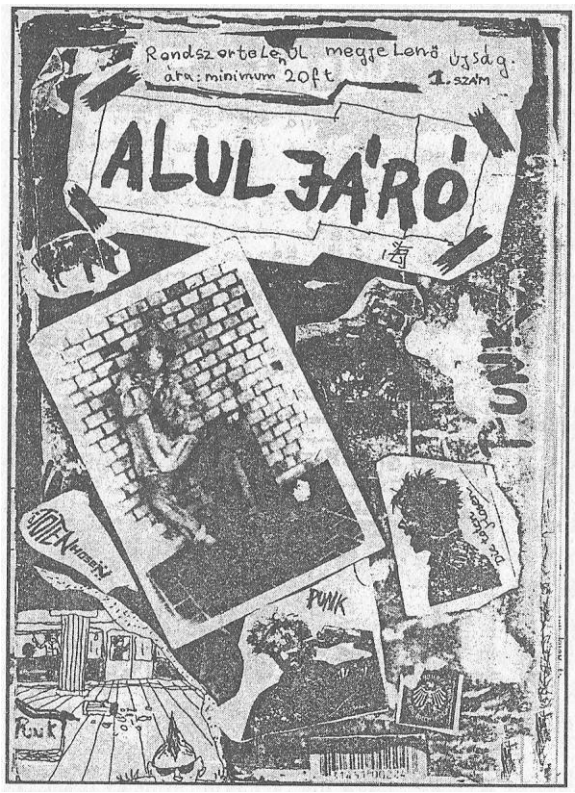
1992 augusztusában Anyut visszavették és ő lett a basszusgitáros és Boa (Nemes Róbert) lett a szólógitáros. A próbákon kezdett megjelenni Gyula (Márkus Gyula). Érvényt szerzett magának, kirúgta Stefit és ő lett az énekes.

Boa és Anyu búcsút intett a Nullának az Antigané nevét adta az együttesnek. Benyalizták magukat a Családsegítő Központba, hogy ott próbáljanak csütörtök délutánonként… Sikeres nyali volt. Az együttes egyre többet gyakorol, az 1993. január 30-án lévő Ki mit tud?-ra.

Az együttes fellépett a Ki mit tud-on és híresek lettek. Punk rockot játszottak. Nagyon leégtek, de ők ezzel nem foglalkoztak, hisz ez volt az első fellépésük. A zenéjük gyors,

pontos, egyszerű, de nem primitív. Tehát megpróbálnak változtatni Nyíregyháza zenei és kulturális életén…

„Gondolom már ti is rájöttetek, hogy mi, a két szerkesztő megegyezünk az Antigané énekesével (Márkus Gyula) és dobosával (Béres Gábor). Tehát ezt a kis ingyenreklámot ne vegyétek rossz néven. Az együttesünkhöz (már így írom) még hozzátartozik Balogh Erika és Márkus Péter is…"

Az Aluljáró című újságunk miatt felháborodtak néhányan, ugyanúgy a zenekarunk játékát látva-hallva is.

Főleg az Ifi Centrumban tanyáztunk, még Müller Péterék előtt is játszhattunk. A Kölcsey Gimnáziumban is koncerteztünk, és a Postásban is elnézték zajos játékunkat.

Ekkor jött egy lehetőségem és kimehettem Londonba pár hónapra. Meglátogattam néhány rock helyet olyat is, ahová a Te felkérésedre mentem el, feltérképezni a VTV-nek készített Rocktörténeti Sorozatod helyszíneit.

Egy kint tanuló nyíregyházi lány, Georgie fotózott és dokumentálta, hogy melyik régi legendás klub helyén nyitottak szupermarketet vagy pub-ot. Engem inkább a punk kultúra érdekelt.

Marquee Klub, 100-as Club, Kings Road, Chelsea stb. Megkerestem a VENUE hangversenytermet, ahol Toy Dolls fellépést hirdetettek. Az emberek nagyon közvetlenek voltak, mondtam, hogy honnan jöttem, itt leszek pár hónapig és kész. Elfogadtak. Néhányan

elég szakadt, visszataszító külsővel virítottak. Nagy taréj, szétvarrva az egész válluk, tetkó mindenhol, még az arcukon is. Szélsőségek teljes tárháza felvonult öltözködésben, hajviseletben. Amikor viszont beszéltem velük, kiderült nagyon közvetlen srácok.

A VENUE belül nagyon elegáns volt. Tisztaság, kellemes illat, plüss-szőnyeg mindenhol. Ment a tombolás, de sehol sem láttam eldobált rágógumit, csikkeket. A sört nem öntötték ki, de nem is műanyagpohárban adták! Nem balhéztak senkivel az ilyen ajtó-behajtók. A Toy Dolls szokásos formában adta magát. Ment a Stage-diving-beugrálás. A programot antidisco követte hajnalig. Rockzene, illetve a fellépőkhöz illő lemezeket forgattak iszonyú hangerővel. Mindenki táncolt, fantasztikus hangulat volt.

Amikor Londonból hazajöttem elmeséltem a barátaimnak és a zenekar tagjainak az elmesélhetetlent. Más szellemben, tudatosan akartam játszani. Elmondtam, hogy mit láttam, hogy mozognak a zenészek a színpadon, hogy tartják a gitárokat stb. Részletesen elemeztük a magammal hozott ritka lemezeket, melyekről addig csak olvastunk, de nem ismertük a zenei megoldásokat. Úgy tettünk ezután, mint aki ért hozzá. Persze tudtuk a punk muzsikát lehetetlen irányítani, az jön magától.

Noise Machine

Azóta felnőttünk, de az Antigané együttes, mint mag, meghatározó szerepet töltött be itt a város együtteseinél. Azt hiszem, hogy a Nullából, majd az Antiganéból öt-hat zenekar nőtte ki magát. Jelentősebbek az Alvin és a Mókusok, A D. Tendency és a Noise Machine.

Innen is lettek oldalágak, úgyhogy nehéz követni. Ez itt Nyíregyházán pár év késéssel ugyanúgy zajlott le, mint Londonban a The Damned, a The Clash vagy a Sex Pistols színrelépése után. Zenekarok alakultak, hetek-hónapok alatt, elindítva különös karriereket.

A Noise Machine, death metal és hardcore stílusban utazott. Nagyon gyors saját zenét játszott, olyat, mint az Anthrax vagy a Slayer. A D. Tendency ezt folytatta, hiszen a Noise

Machine-ból jöttünk. Később áttértünk egy gyengébb soul-metal stílusra. Átgondoltabb lett az egész. Nehéz behatárolni.

Készültek demó stúdiófelvételeink a „Túró-Toma" Stúdióban.
Nagyon jó minőségben, már csak publikálni kellene. A rádióban Te is csináltál velünk interjút, a Wesselényis Napok után. Az idei zenekari versenyen már nem vettünk részt, mert úgy éreztük, hogy az ilyen fellépéseken, amelyek díjakért mennek, már túlnőttünk.

D. Tendency – Mátyás Tamás, Viski Róbert, Kósa Zsolt, Orbán Gergely, Márkus Péter, Szakál Miklós

Nem lehet az a célunk, hogy amatőr fesztiválokon és Ki mit tud-okon lépjünk fel. Az a probléma, hogy egyéb fellépési lehetőségünk pedig ritkán van, hiszen nincs egy tipikusan rockzenére épült klub, olyan, mint a Marquee Londonban.

Ott minden alapberendezés a legjobb, legújabb minőségben be van építve a színpad köré, mögé, fölé. Az év majd minden napján nyitva tartó és naponta három együttesnek lehetőséget adó klub, a rettentően forgalmas Charring Cross Road-on üzemel. Ott nincs mód arra, hogy a fellépők kamionjaiból ki és bepakoljanak, feltartva a forgalmat. Oda minden fellépő – legyen egy fiatal kezdő együttes vagy a Black Crows Amerikából – ugyanazon a technikán játszik, egyedül a speciális hangszereiket hozzák lehetőleg a taxiban érkezve. Nincs szállítási költség, furás-faragás. Délelőtt próba, este hajszálpontosan kezdve, koncert.

A Marquee Club a Soho-ban alig nagyobb, mint a nyíregyházi Open Doors és 1958 óta funkcionál. A belépőjegyei olcsóak, semmi extra szolgáltatás, tisztaság van és zeneóriások lépnek fel, ha sorra kerülhetnek, mert a Marquee örök legenda. Színvonala állandóan emelkedik.

Nyíregyházán is hasonló kellene, mert az állandóan alakuló együttesek között roppant tehetséges zenészek vannak. Játszanak itt punk-jazzt, bluest, rhythm and bluest, metalt, hardcore-t, tehát mindenféle muzsikát, csak egy állandó nonprofit jelleggel működő helyet kellene biztosítani a számukra, hogy Mátyás Tamás gitáros, Kósa Zsolt gitáros, Szakál Miklós énekes, Márkus Péter billentyűs, Viski Róbert basszusgitáros, Orbán Gergely dobos ne érezhesse: „hanyatlik az irányzat, Downward Tendency”.

D. Tendency az Open Doorsban

F.O.T.B.

Belsőépítészeti remekműként országosan is csodált Open Doors Music Klub ügyvezető igazgatója Sziki Gyula nyitott ajtókkal fogadja és segíti a fiatal együtteseket, ötletgazdákat. A nyíregyházi Fruit Of The Boom (F.O.T.B.) énekese, frontembere, Pócsi István is közéjük tartozik.

„A rockzene nyíregyházi rajongói évek óta hiába vágytak a hazai és a helyi bandák koncertjeire nagyon ritkán adódott lehetőségük, hogy a városunkban részt is vegyenek ilyen koncerteken. De a csendes napoknak vége, hiszen újra indul, vagy végre indul az Open Doorsban a Rock Klub.

A Klub szervezőjét, Pócsi Istvánt kérdeztük, mire számíthatnak azok, akik szombatonként 19 órától a Doorsba látogatnak.

Minden szombaton rock felvételekkel, 21 órától élő koncerttel várjuk a stílus kedvelőit. Szándékunk, hogy a fővárosi együttesek mellett a megye és a környék zenekarainak is fellépési lehetőséget teremtsünk. A rock kategóriába tartozó minden stílus képviselteti majd magát a fellépők között, az alternatív zenétől a hardcore-on keresztül a heavy metalig.

Minden estére 150 forint a belépő, amely olcsó, a koncertbelépők között, főleg, ha azt is tudjuk, hogy esténként általában három együttes lép fel.

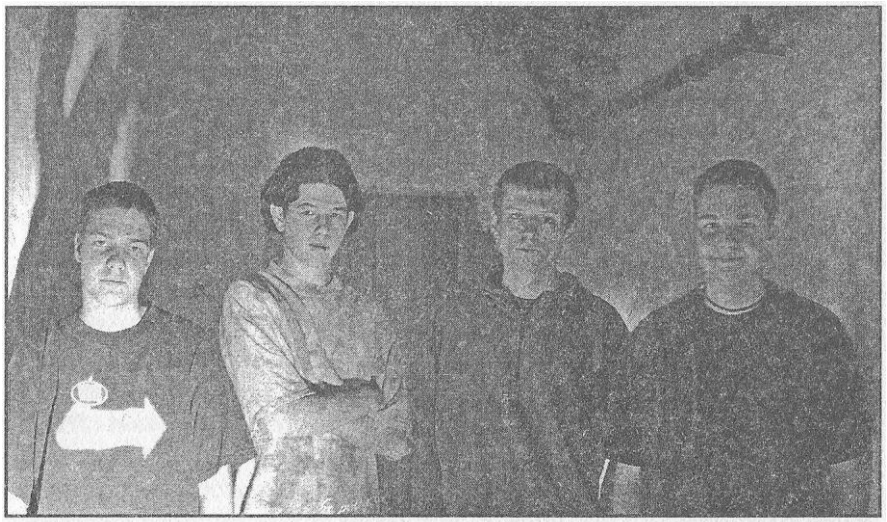
Szeptember 20-án az F.O.T.B. és a Cheesmaker helyi együttesek után a Warpigs lép fel.

A következő héten négy nyíregyházi együttes koncertjét élvezheti a közönség: a D. Tendency, a Noise Machine, a Cheesmaker és az F.O.T.B. lép fel.

Október 4-én a nyíregyházi Sangre Con Filtro, a Zero Morfema és a debreceni Necropsia szerepel a rock-klubban.

Október 11-én a budapesti Black Out különleges koncertje várja a rock rajongókat. Természetesen nem ér véget ezzel a Rock Klub programja, de a későbbi koncertek még szervezés alatt állnak, így erről később értesítjük a rockzene kedvelőit.” Hatházi Andrea: Új Kelet 1997. szeptember 19.

Az F.O.T.B. együttes 1996 áprilisában alakult egy ikertestvérpár Bánfalvi László és a húsz perccel fiatalabb Bánfalvi Zoltán elképzelései alapján.

F.O.T.B.
Bánfalvi László, Bodnár Péter, Pócsi István Bánfalvi Zoltán

Tizenhét évesek voltunk Bánfalvi Zoltán öcsémmel, aki az F.O.T.B. dobosa. Amikor a zenekarunkat összehoztuk, egy barátunk Tóth András gitározott még velünk. Eredetileg mindketten trombitán tanultunk a zeneiskolában Gyurcsán Tibor tanár úrnál. Felváltva jártunk az óráira, mert csak egy trombitánk volt külön-külön fúvókával. Klasszikus szerzők szerzeményeit játszottam, de próbálkoztam Miles Davis néhány egyszerűbb számával is. Azt szerettem benne, hogy minden albuma más, mert állandóan változtatta a partnereit. Mindig megválogatta a zenésztársait, és csak a legjobbakkal dolgozott együtt, akik hálásan átvették Davis elképzeléseit. Ő a modern jazz és az acid jazz reprezentáns művésze.

Jazz mellett persze hardrock meg heavy lemezeket is hallgattunk, ahol inkább a gitár dominált. A Guns and Roses korszak ment nagyon, amikor a tőlünk nyolc évvel idősebb harmadik testvérünk beállított egy dobozgitárral. Ő már nagyon jó gitáros volt és tanítgatta nekünk az akkordokat.

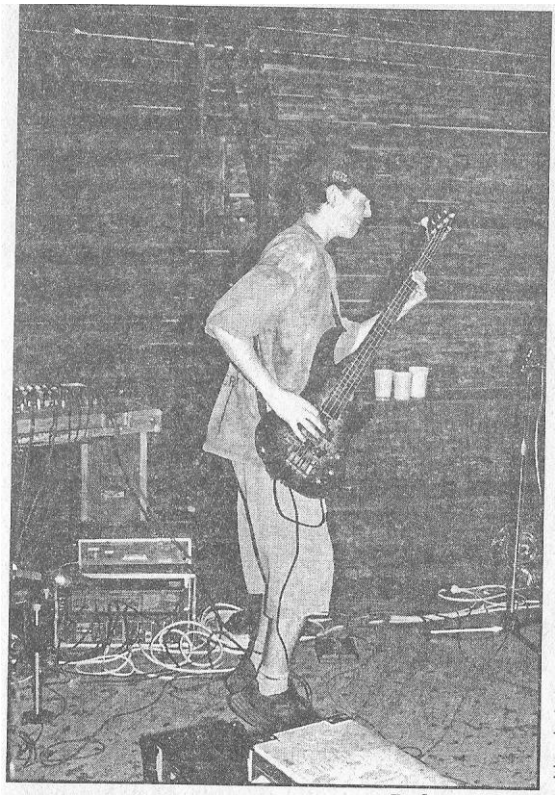
Így jött lassan a gitárkorszakom, a trombita mellé.

Grunge meg punk dolgok is az előtérbe kerültek. Jártam néhány Spider koncertre, mert őrült jól csinálták a saját nótáikat. Sajnos a 820-ban nem voltam, mire az ott divatos muzsika is érdekelt, lebontották.

Az Ifi Parkba jártunk a tesómmal, Zoltánnal, Beatrice meg Moby Dick koncertekre, melynek hatására ő a trombita mellett egyre többször dobverőt vett a kezébe.

A Bánfalvi testvérek, valamint Tóth András ritmusgitáros Seattle-i grunge bandák lemezeit hallgatták. Elemezték a Nirvana, az Alice in Chains és a Pearl Jam szerzeményeit, melyek hű lenyomatát képviselték az észak-nyugat amerikai nagyvárosnak. Egyéni ízű zenéjüket játszva arról ábrándoztak, hogy lesz egy zenekaruk, ahol hatalmas Marshall

ládák előtt ők is úgy gitároznak, mint Stone Gossard, a Pearl Jamben. Egyre nagyobb hiányát érezték egy basszusgitárosnak, aki Bodnár Péter néven kopogtatott be hozzájuk.

Bodnár Péter

Bogyó a becenevem, a barátaim nagytöbbsége így ismer és szólít. A zenesuliban gordonkázni tanultam és ott már találkoztam a Bánfalvi ikrekkel. Hallottam, hogy hárman már zenekarról ábrándoznak és basszusgitárost keresnek, hát megkerestem őket.

Hardrock, valamint néhány Seattle-i grunge banda nekem is feküdt. A Panthera nyers power metalja, a Metallica a 90-es évek San Francisco-i hangja, vagy a Pearl Jam kifinomult muzsikája megkapott.

Nincsenek példaképeim, de a Mother of Love bőgőse – aki jelenleg a Pearl Jam lelke – Jeff Ament nagy kedvencem. De azokat szeretem a legjobban, akikkel már felléptünk valaha. A Black Out és a Warpigs együttesek bőgősei nagyon jó zenészek, de nincs igazán hírnevük, az idő viszont nekik dolgozik. 1996 áprilisában léptem be a srácokhoz és onnan számítjuk hivatalosan a Fruit of The Boom (F.O.T.B.) a „Robbanás Gyümölcse" zenekar megalakulását.

Az F.O.T.B. első próbálkozásaiból is látszott, hogy a zenekart alkotó zenészek nem elsősorban az eladhatóságra, úgymond divatkövetésre adták a fejüket, hiszen az átdolgozások mellett olyan saját dalok készültek, melyeket bekategorizálni szinte még senkinek sem sikerült, a tagok nem kis örömére. Az 1996-os év végéig trióban működő társaság rengeteget gyakorolt, folyamatosan dolgozott, tehetségkutatókon indult, s szép eredményeket mutatott fel.

Változás akkor következett be, amikor ’96 decemberében a zenekar egyik barátja Pócsi István (aki addig is írt dalszövegeket) a banda énekese lett. Ő korábban a sulijában (ÉVISZ) alakított együttesekben Mind, WIG-VAM már írt saját szerzeményeket, melyeket – Tordai Károly dob, Tolnai Ferenc gitár, Csiki Nándor basszusgitár - társaival játszottak. Pócsi István ötödévesen a már új néven Dead is Silence tagjaként fellépett az Open Doorsban rendezett Haverrock Fesztiválon.

Az ÉVISZ-es diákegyüttes a Dead is Silence hasonló zenét játszott, mint az F.O.T.B. Sorsuk úgy alakult, ahogy azt a legtöbb fiatal együttes megéli. Érettségi, szakvizsgák, továbbtanulás, bevonulás stb… Tolnai Ferenc gitáros a laktanyába vonult, Viski Róbert basszusgitáros a D. Tendency tagja lett, míg az énekes dal- és szövegíró 1996 decemberében a Bólyai Kollégiumban koncertező F.O.T.B.-vel lépett fel.

Mint régi barátjuk csatlakozott az együtteshez és azonnal lázas próbák következtek. 1997 februárjában már felléptek a Wesselényi Miklós Szakközépiskola és Szakiskola (volt 107-es) középiskolai zenekaroknak meghirdetett versenyén, ahol a IV. helyezést érték el, majd napokkal később az Open Doorsban koncerteztek a Background és a D. Tendency társaságában.

A koncerteken nyilvánvalóvá vált, hogy ez a négyes már ütőképes produkcióval tud kiállni a közönség elé, hiszen a saját nótáikat már ismerte a közönség és a feldolgozásokat is szereti, és elfogadja. Programrészként a Black Out-tól a „Fekete-kék” és az „Árnyak”, valamint a Warpigs féle „Let It Be” című számokat játszották stabilan.

Pócsi István csatlakozásával az F.O.T.B. együttes megújult, bemutatkozásaik sikerültek, jöhetett a stúdiófelvétel Baranya Tamás és az ex-Psyche-s Turcsán András segítségével. Kitűnő demót készítettek a Szabolcs utcai Stúdióban. Az 1997 áprilisában készült Félhomály című demó, négy vadonatúj nótát tartalmazott, amelyről írt a Kelet-Magyarország, kritikát közölt a Rockinform, a TM Rock és a Metal Hammer neves országos szaklapok.

„Bár a Félhomály címet kapta a nyíregyházi F.O.T.B. együttes demója, minden bizonnyal a fiúk nem elégednek meg ennyivel, s ebből a félhomályból hamarosan kitörnek a napfényre, helyesebben a reflektorfénybe. Erre minden lehetőségük megvan, hiszen az átlagéletkoruk 18 év, s a lelkesedésnek és az elszántságnak sincsenek híján.

Az elmúlt évben alakult a Fruit of The Boom együttes, amely ez év januárjától a következő felállásban játszik: Bánfalvi László (gitár, vokál), Bánfalvi Zoltán (dob), Bodnár Péter (basszusgitár), Pócsi István (ének, szövegírás). Mint mondják, keményebb hangvételű,

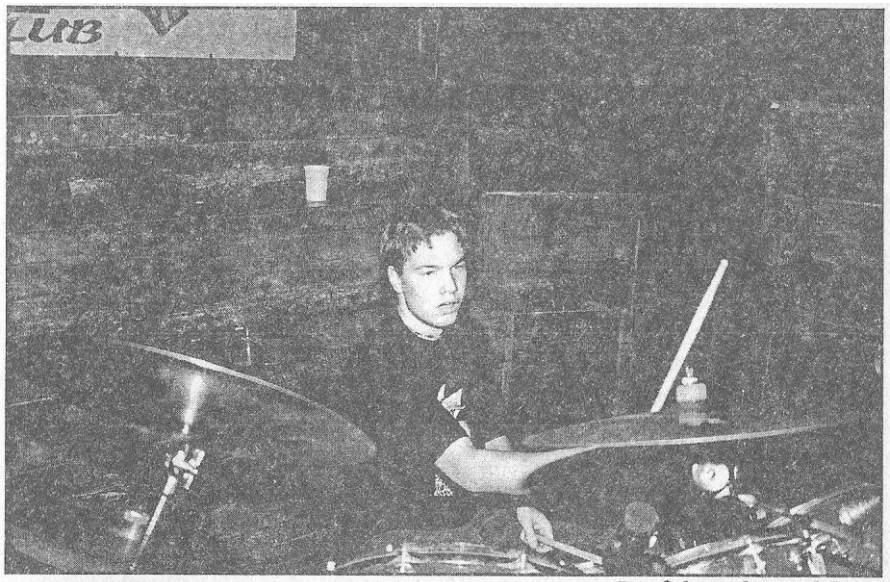
ám igényes rockzenét játszanak. Több mint tíz saját számuk van már, a demóra azonban csak négy fért fel: Ébredés, Fizetett lélek, Éjszakai gyilkos, s a címadó Félhomály.

A demó azért is fontos az életükben, mert ezzel neveztek a Pepsi Generation Next Országos Könnyűzenei Tehetségkutató Versenyre. A szakemberek június elején bírálják el a beküldött hangfelvételeket, s ha a demó megállja a helyét, akkor az elődöntőben már élőben kell bizonyítaniuk. A nyíregyházi közönség már többször is hallhatta az F.O.T.B. zenekart.
Legközelebb május 30-án a Kossuth Lajos Gimnázium udvarán lép fel a csapat, majd június 6-án következik a Banhof. A Zenei Klubban a Black-Out és a Southern Special bandák előtt szórakoztatják a rajongókat.
Szeretnének kilépni a megyehatáron túlra is, részt vesznek majd Hajdúböszörményben a KOTTA Fesztiválon, szeptemberben pedig a Budapesten az E-Klubban is szerepelnek." (K.M. 1997. május 24.).

A nyíregyházi F.O.T.B. tavaly áprilisban alakult, az énekes Pócsi István pedig januárban csatlakozott a trióhoz. Most második négyszámos profi kiállítású demójukat küldték el. A koncerteken Pearl Jam, Black-Out, Therapy? nótákat játszanak, de az említett zenekarok stílusjegyeit nem nagyon lehet észrevenni. Talán az Éjszakai gyilkos emlékeztet az első lemezes Black-Outra. Egyébként ez a legjobb nóta.

Ha kategorizálni kellene őket, bajba lennék. Amolyan erőteljes, lendületes rockzene ez. Jó nótákat írtak, emészthető dallamokkal, rendesen összerakott dalszerkezetekre, és ami még fontos, minőségre törekedtek, csakhogy hiányzik belőlük valami plusz, valami, ami érdekessé, emlékezetessé tenné a zenét. Az az érzésem, hogy élőben nagyobb hatással lennének rám, már csak a feldolgozások miatt is." (Metal Hammer 1997/8. augusztus) F.O.T.B. Félhomály.

„Enyhén grunge-os riffel indít a kazetta, de hamar leszokik arról, bár szellemisége a nyitó, Ébredés című dalban ott lebeg végig. Az F.O.T.B. azonban jóval szélesebb körből merített dalainak összerakása során, semmint bekategórizálható legyen. Középtempóban őrlő gitárriffek, jazz-es, funky-s hangszerszólók éppúgy előbukkanak itt. A második szerzemény alapritmusa jóval komplexebb, mint a nyitónótáé, és ez rögtön fel is dobja a dalt. Az éjszakai gyilkos viszont egy olyan zenei témát dolgoz fel, amely bizony már jónéhány helyről ismert! A negyedik nóta, a címadó Félhomály a leglendületesebb tétel, de lebegtetős gitárszólója egy kicsit leülteti ezt a felvételt is. Sokkal jobban tetszik a basszus sound-ja, de ez nemcsak erre az egy felvételre vonatkozik, a teljes anyagra általában." (TM Rock 1997. november)

Bánfalvi Zoltán - dobos

„A zenekarban két testvér szerepel, Bánfalvi László gitáros és Zoltán dobos. Mielőtt bárki vádaskodni kezdene, hogy így meg úgy pártfogásomba veszem a rokonokat, ki kell jelentenem: semmiféle rokoni szál nem fűz bennünket össze. De hát mit magyarázkodom én itt? Írni bármit lehet… Ezt is megéltük! Mármint, hogy egy fiatal zenekar azoktól játszik feldolgozásokat koncertjein, akik még most vannak feljövőben (pl.: Warpigs, Trident) vagy éppen csak a favoritok közé kerültek (Black-Out).

Az akkor még trióként működő együttes tavaly novemberben rukkolt elő bemutatkozó hangzóanyagával, idén áprilisban viszont rögzítették második demójukat, a Félhomályt, részben promóciós céllal. Erre már több pénzt és időt tudtak fordítani. Ebből adódóan minőség terén sokat javultak, de a hangzás még így sem sikeredett túlon túl harapósra. Nem véletlenül tulajdonítottam ekkora jelentőséget annak, hogy mely előadóktól nyomnak átiratokat F.O.T.B.-ék bulijaikon. Általában olyan számokat szoktak választani ezek a fiatal csapatok feldolgozás szempontjából, amik nekik is szimpatikusak, stílusbavágóak, illetve sokszor hatást is gyakorolnak rájuk, még ha csak tudatalatt is.

Az ’egyházi négyesnél sincs ez másképp. Az anyagot indító Ébredés kifejező érzéseivel a grunge-ot, mint műfajt célozza meg, pontosabban a Fekete-kék album idei Black-Out-ot. A zenészek képzettségileg megállják a helyüket, azonban az énektémák még sokszor úgymond sántítanak, és ez a négy szám során többször is visszaköszön. Folytatva a felsorolást a Fizetett lélek egy szigorúbb, ugrálós alkotás, csírájában magában hordozza a hardcore stílusjegyeit. Ezentúl az Éjszakai gyilkos inkább a Tridenttel állítható párhuzamba, főleg a refrénje révén. Ugyanakkor húzós nóta. A címadó Félhomály-t pedig lehetetlenség bárhová is

elhelyezni, könnyen befogadható dallamai ellenére is. Kár, hogy a Warpigsre utaló nyomot nem találtam." (Bánfalvi Ákos Rockinform 1997. december – 1998. 1/2. január).

Több neves szaklap hozzáértő szakembere is elemezte az F.O.T.B. második „Félhomály" című demókazettáját. Az igazi eredmény az volt, hogy zenéjük nehezen kategórizálható, amolyan erőteljes, lendületes rockzene. A zenekar tagjai a kritikákat örömmel nyugtázták és teljes lendülettel koncertezni kezdtek szerte az országban. A rengeteg hazai fellépés és a bővülő országos rajongótábor mellett megalapozottnak tűnt a banda jövője. Az ötödik Have-rock Fesztiválon, melyen 23 zenekar indult második lett az együttes és akkor kezdődött meg az igazi sikerszéria:

1997. szeptember 20. Open Doors: Warpigs koncert – vendég az F.O.T.B. kitörő a siker,

1997. október 3. Budapest E-Klub: Warpigs lemezbemutató, vendég az F.O.T.B. végre Pesten is játszik a zenekar.

„Warpigs lemezbemutató: No szandál live.

A közönség még csak épphogy elkezdett gyülekezni, amikor a kisteremben megkezdte műsorát a nyíregyházi F.O.T.B. Ez azonban láthatóan nem zavarta a srácokat, mert igen nagy vehemenciával játszottak.

Érdekes kettőség jellemezte a produkciót, ugyanis a saját számok mellett Black-Out-os nótákat is hallhattunk, és amíg az átdolgozásokban Pócsi István énekes élvezetesen adta elő Kowa énektémáit, addig a saját daloknál érződött, hogy nincsenek igazán kidolgozva a vokális részek. A kettőség abban is megnyilvánult, hogy zeneileg semmi közük a Black-Out-hoz, saját úton járnak. A közönség persze a már ismert dalokra, azaz a Black-Out tételekre indult csak be, de ez nem az F.O.T.B. hibája volt, ezen az estén, mert ők jók voltak." (Rockinform 1997. november).

A nyíregyházi zenekar Budapesten már ismertebb volt a hozzáértők körében, mint itthon. Ezért invitálásukat a nagymenők, a példaképeik is szívesen elfogadták. Szintén az Open Doors adott otthont a budapesti Black-Out nyíregyházi lemezbemutató koncertjének, a házigazda ezúttal is az F.O.T.B. volt. Másfél hónappal később ugyanott az Országos Marshall Tehetségkutató Verseny területi döntőjét nyerték magabiztosan, amelynek jutalmaként a budapesti E-Klubban tartott Országos Döntőn is részt vehettek 1997. december 12-én.

„Eljött a nagy nap, a döntő a majd ’két tucat fiatal és kevésbé fiatal zenekar számára. Délután négy óra magasságában, amikor a nyitócsapat a világot jelentő deszkákra lépett csak a fellépők és barátaik voltak az E-ben. Ebből is látszik, hogy legyen az bármilyen nagy nap, a közönség számára az legkorábban csak este nyolc óra körül – vagy még később kezdődhet.

A rendezők tisztában voltak a feladat nagyságával – ennyi zenekarnál nem lehet csúszás – ezért az első perctől az utolsóig szigorúan kézben tartották az eseményeket. Minden zenekar két számot játszhatott – azért akadt kivétel – ez kb. tíz perc játékidőt jelentett. Pörögtek is az események, bár ez a fellépők szempontjából nem biztos, hogy kedvező volt, mert mire elkezdtek volna belejönni a játékba, már jöhettek is le. A negyedikként fellépő trió, a Burn, agyas, zúzós metáljával nálam sokáig vezetett. Utánuk jött egy kakukktojás, ugyanis a Bastard of S megfűzte a rendezőket, hogy hadd játszanak hat számot, ugyanis náluk ez tette ki a tíz percet. Gondolom, mondanom sem kell, hogy ők HC-ban utaznak. A Punk-Tum-nál – nevéből adódóan punk társulat – külsőségekben működött a produkció, de ez a stílus zeneileg már jóval túllépett rajtuk.

Az életkedv a Games People Play-el jött vissza a terembe, rockzenéjük üdítően hatott, a jó torok és az ügyes szólógitáros jóvoltából.

Félidőben kezdett a Bugs, akikkel az elmúlt pár hónapban már többször találkoztam, de mindig tehetségkutatón. Ez érződött is a produkción, mivel hiába ment tétre a dolog, ez nem látszott rajtuk. Nagyon profin és érzelemgazdagon játszottak. Ezt később a zsűri is értékelte.

A képzeletbeli második félidőt az F.O.T.B. nyitotta. Ugrálós – szó szerint is – kezdés után, nagy vehemenciával játszottak. Talán érződik az eddig leírtakból, hogy a döntő középső periódusában nagyon erős volt a mezőny. Az S.K. pedig erre is rá tudott tenni egy lapáttal. Jazz-es, kicsit elszállós zenéjük biztos, hogy nem a legnépszerűbbek közé tartozik, de nem is ez a lényeg. Nagyon képzettek, és végre találtak egy jó hangadottságokkal rendelkező énekest. Zenéjük abszolút gitárra épül, de ez nem is véletlen, ugyanis Spirkó Karcsi az ország legjobb gitárosa.

Következett az eredményhirdetés. Érződött a feszültség a levegőben, a zenekarok tagjai össze-vissza rohangáltak a teremben, vagy egy kupacba verődve várták a végítéletet. Jött is! Itt most csak a dobogósokat sorolom fel, tehát a harmadik a Veterán tehetéskutató – Bugs lett, ők Marshall pólók és egyéb apró nyeremények boldog tulajdonosai lehettek. A Hetes Körzet tagjaié lett a képzeletbeli ezüstérem és a valódi Marshall erősítő.

Egy kis hatásszünet után pedig a maratoni verseny győztese a miskolci S.K. vehette át Kovács László, az ATEC Magyarország ügyvezetőjétől a Gibson Les Paul gitárt.

Ezzel azonban még nem volt vége a programnak, ugyanis méltó befejezésként Szekeres Tamás, Ian Perry (Elegy), Póka Egon és Debreceni CIKI léptek a deszkákra. Nem akármilyen egy teljes programot végigjátszani azok után, hogy végigzsűrizte a versenyt. Szép volt, jó volt. Remélem lesz folytatása a tehetségkutatónak." (Deni Rockinform 1998. 1/2. január-február).

„A Zenészmagazin hasábjait választottuk ezúttal a fél éve tartó rockzenei eseménysorozat az ATEC Magyarország által kezdeményezett Tehetségkutató Verseny Döntőjét értékelő összefoglalásra. Mindenekelőtt néhány gondolatot a színvonalról és a zsűri néhány általános tapasztalatáról, ami szinte minden egyes fellépő együttesre vonatkoztatható.

Úgy tűnik, a világ nagyot változott és átalakulásával együtt a zenék, az előadók és a zenét képező dolgok fontossága is módosult. Örömteli volt tapasztalni, hogy a színvonal jó erős középszintű volt, néhány kitűnő csapattal. A fellépő 21 együttes – tisztelet pár kivételnek – az alábbi globális tulajdonságokat hordozta magán: a bandák kivétel nélkül saját számokat játszottak, és itt tűnt fel mennyire fontos lenne egy-egy olyan tehetséges zenekari tag, aki képes valóban kompozíciókat csinálni, meghangszerelni azt, hangzást formálni hozzá és persze színpadi megjelenést álmodni mellé.

Ez egészében senkinek sem sikerült, csupán egy-egy részletében.

A hallott zenékből eltűntek a tiszta gitárhangok, szinte már nem divat szépívű gitárszólókat játszani, egyáltalán a gitáron gyakorolni, dolgozni.

Kifejezően énekelni sem divat, ráadásul többen angolul énekeltek, ami önmagában nem megvetendő, de az a zenekar, aki nem tudja vállalni a saját anyanyelvét az a saját közönségéhez sem tud szólni. Minden együttes, talán hármat kivéve, angol nyelvet választott.

A legfeltűnőbb vonás azonban az, hogy nagyfokú utánzás folyik. Úgy érzékelhető, hogy az agresszív zúzás a mintaadó stílus, amit meg kell mondanunk, igen jól meg tudtak ragadni a fellépők. Mindössze két együttesben hallhattunk szintetizátort.

A mezőnyt a súlyos és sodró metál és kemény rockelemekből összeállított torzított gitárhangzásra építő zenék uralták, amelyekre az esetek több mint egyharmadában a H-ra vagy C-re hangolt sötét gitárhangzás volt jellemző. A legtöbb zenekarban két gitáros játszott, de a feladatuk nem igazán vált el egymástól, és nem használták ki a két gitárban rejlő zenei és hangi lehetőségeket. Most pedig részleteiben tekintsük át a produkciókat. A verseny feléig nem igen hallhattunk gitárszólókat, de aztán megvillant pár brilliáns gitáros, akik valóban ígéretes tehetségeknek bizonyultak, pl.: Sarkadi Sándor – Hetes Körzet, Spirkó Károly – S.K. Trió, Kozma Norbert – Games People Play. Sok-sok jó dobost hallottunk, ami azt jelzi, hogy

egy húzós dobos nélkül ez a műfaj nem működik. Kevés volt a jóhangú, hangját jól használó énekes és … senkinél nem lehetett érteni a szöveget. A Villon volt az egyetlen csapat, ahol a zenekar halkabb és arányosabb volt, mint a többi, így az énekes minden sóhajtását hallhattuk. A többi együttes úgy tűnik, jobban bízott a decibelekben.

A helyszín (E-Klub) sem híres páratlan akusztikájáról. Bár ezért a hangosító gárdát is okolni lehet, akik nem éreztek rá egy-egy produkció szándékára. A szövegek színvonaláról és tartalmáról ezért szinte semmit sem tudunk mondani. Egyetlen együttes, a szolnoki Rémkappantók tette meg azt a nagyon követendő gesztust, hogy a zsűrinek írott formában leadták a szövegeiket.

A színpadi megjelenés és az ott történő látvány fontossága úgy tűnik, háttérbe szorult. Volt pár énekes, aki azon kívül, hogy jól énekelt, még fazon is, sőt jelenség is volt. Ebben az értelemben Pócsi István az F.O.T.B.-ből hiteles jelenségként éltette csapatát." (Zenészmagazin 1998/1-2.)

Pócsi István

Az F.O.T.B. együttes az újévet ott kezdte, ahol az előzőt befejezte. A Black-Out együttes vendégeiként az E-Klubban végre egy összefüggő nagykoncerttel bizonyíthatták tehetségüket, amit az E szakértő közönsége is elismerően fogadott. Az „Ébredés" című szám a Rádió Áramház műsorában volt országosan hallható, majd ugyanez a dal felkerült a II.

Lövés című válogatáslemezre. Márciusban újabb demó készült. Íme, így értékelte a Metal Hammer.

„Ez a kétszámos demó a májusban felvételre kerülő első F.O.T.B. album előhírnöke. Az F.O.T.B. zenéje tovább csiszolódott, érlelődött. A Bukott angyal énektémája teljesen úgy kezdődik, mintha Kovács Ákos hallatná a hangját. Eddig sem az élő fellépéseken, sem az előző demójukon nem tűnt fel a frontember ilyesfajta adottsága. Itt kell megjegyezni, hogy Pócsi István énekes hangszálai is fejlődésnek indultak. A Bukott angyal egyébként egy dallamokkal teli jól összerakott nóta. A Holt pont már keményebb kötésű. Bánfalvi László gitárja erőteljesebben szólal meg.
A dalhoz nemrég készült klip." (Nagy Szabolcs Metal Hammer 1998. május).

A sok pozitívum mellett nehézségek is adódtak, hiszen a Bánfalvi ikrek bevonultak katonának. Kiképzésük után a zenekar – ha lehetőségük volt rá – óriási lendülettel turnézott. Bő egy hónapon belül a Black-Out és a Warpigs turnéállomásain, valamint a Fresh Fabrik és a Junkies koncerteken lép fel vendégzenekarként. Meghívottként részt vett a tokaji EFOTT-on és simán beválogatták őket a Pepsi Sziget Fesztiválra. Feszített tempó, próbalehetőségek nélkül, így érkeztek a Szigetre is, amelynek hangulatáról, színvonaláról a Rockinform című szakmai újság 1998. szeptemberi száma részletesen beszámol. Ízelítőül néhány gondolat:

„Hogy a Pepsi Szigetnek keresztelt rendezvényről úgy általában írnak-e a kollegák nem tudom – Szak. – de a magam szemszögéből néhány dolog mellett nem tudok szó nélkül elmenni. Már az elnevezést sem bírom megemészteni. Jó, hogy kell a dohány, de vajon a Donington, Reading, Roskilde, Rock Am Ring, Loreley és a többi fesztivál szervezője és közönsége vajon eltűrné-e, hogy a jól bevált nevet valamelyik termékgyártó cég a sajátjával helyettesítse? A fiatalok tízezrei állítólag azért mennek a Szigetre, hogy apáik, anyáik fogyasztói társadalmát, annak ellentmondásait maguk mögött hagyva gondtalanul töltsenek el néhány napot. A valóságban ennek pontosan az ellenkezője történik, tömény dől rájuk a reklám, a hittérítés, az egymásnak ellentmondó agitációk tömege. Akinek a gyomra ezt nem veszi be, annak marad a mértéktelen poharazás.

Ami a zenét illeti, Patti Smitht kivéve igazán húzós név nem került a listára, mégha a Theraphy? és a Rommstein örvend is bizonyos népszerűségnek. A Boney M. megjelenése a discovonalat erősítette, ami az előadó profizmusa ellenére a rockerek arculcsapása. Nem elég, hogy drasztikusan csökken az országban a rock klubok száma, még a Szigeten is ezt a … erőltetik. Sajátos megoldás az is, hogy míg a koncerteket sátrakkal fedték le

hangerőcsökkentés céljából, addig a Volt pultról és a Matáv sátor környékéről minden szűrés nélkül, a szabadból üvöltött a discozene.

Már nekünk szerzőknek (Bánfalvi Ákos) is hagyomány a Sziget, nemcsak a szervezőknek. Szokásunkká vált, hogy elmegyünk, élvezkedünk, azután pedig itthon a friss élményeket összefoglaljuk, megosztjuk olvasóinkkal. Az idén sem volt olyannyira kecsegtető a külföldi sztárok felhozatala, rengeteg tehetséges hazai zenekarhoz volt szerencsém. Ennyi ígéretes csapattal egyszerre eddig még nem volt gondom. Ez is mutatja, hogy mennyivel jobb a felhozatal a korábbi időszakokhoz képest és azt, hogy hányan is vannak, akiknek lehetőséget kellene biztosítani a bizonyításra a nagyobb kiadók részéről, vagy valami ilyesmi.

Ha nem nyár lett volna (márpedig augusztus az), mondhattam volna, hogy a Zeneművészeti Főiskoláról estek be Spleen-ék a Banán Klub emelvényére, de nem. Profizmusról árulkodó zenészekkel volt dolgunk, olyasvalakikkel, akik nem fordítva teszik maguk elé a kottát (mert vannak ilyenek is) és tévesztési indexük is minimális. Érzik a jazzes, néhol bluesos funkot, felszerelkeztek a szokásos rockzenei felállás mellett fúvósokkal is, valamint Jamiroquai Alright-ját sem féltek előadni. Élveznivaló volt. Vagy valami ilyesmi.

Az F.O.T.B.-t mindenki dícséri, ám itt a Pepsi Szigeten nem voltak nagy formában. Akadtak technikai bonyodalmak. Pócsi Istvánt is szívesen látnám egy énektanárnál, másra nem lenne szükségük. Kiállásukkal nincs probléma, amúgy Pócsi István is szuggesztív személyiség, ráadásul átlagéletkoruk talán még a huszas mércét sem üti meg. Ami miatt mégis mellettük döntöttem, az fiatalos lendületük volt, a Trident örökségét továbbvivő új dalaik, illetve szimpatikus feldolgozásaik az előbb felemlegetett Tridenttől meg a H-Blockx-tól. Vagy valami ilyesmiktől…” Rockinform – 1998. szeptember. KÉP BESZÚRÁSA!!!!!!

Az F.O.T.B. együttes a koncertezések és a katona Bánfalvi testvérek kimért szabadideje mellett is készítik új felvételeiket. Az ős Fruit of The Boom tag Tóth András, aki a gitár mellett a billentyűs hangszerek szakavatott ismerője segítségével új demó készült.

Négy vadonatúj szerzemény, képszerű szövegekkel, amelyek célja a segítőszándék. A Lélektánc, a J. arca, az Utolsó tangó és a Kereszt című dalok már az első albumra készültek, amelyeket a zenekar a Pearl Jam, Clawfinger, Black-Out nóták mellett műsorára tűz.

Erre minden esély meg is van, hiszen kezd (el)ismertté válni a Robbantás Gyümölcse, Fruit of The Boom – F.O.T.B.

Sinka Zoltán Gábor

(DEE ZONE)

A KOROCK utolsó fázisához érkezett. Mint azt a könyv alcíme is jelezte, kalandozásunkat Nyíregyháza könnyűzenei korszakaiban a tangóharmónikánál kezdtük és a „digitális zónáig” követtük.

Aki elkalauzol e szokatlan zónába Sinka Zoltán Gábor, költőnek, majd filmrendezőnek készült. Videoklippeket rendezett, lemezlovasként, dj. műsorvezetőként, rádióműsor szerkesztőként dolgozott Nyíregyházán. A budapesti From Trió tagjaként legendás riportokat készített és műsort vezetett a TOP TV-ben DEE-ZONE címmel. Jelenleg a Z+ Televízióban négy önálló műsor producere.

Egészen kissrác koromtól a zenében nőttem fel, és ahogy nézem a könyv vizsgált időszakat – 50 év – én pont a felénél születtem. A szüleim lemezeit hallgattam és a kedvencem az Omega együttes „Ha én szél lehetnék” című száma volt. A zene is nagyon feldobott, de a nagylemez tokja is foglalkoztatott. A lemezborító belső oldalán ugyanis nyomdahiba vagy takarékosság miatt a Tüskevár szövege és rajzai voltak nyomtatva. Amikor hallgattam az Omegát, mindig széthúztam a borítót és a képeket nézegettem. Szét is szakadt nemsokára.

De nemcsak otthon, hanem Debrecenben a nagybácsimnál is lehetőségem volt arra, hogy jobbnál-jobb lemezeket hallgassak. Ő a hetvenes években lemezlovasként dolgozott klubokban, művelődési házakban, de még tíz évvel ezelőtt is hallottam őt – Balogh Ádám – a Debreceni Rádióban. Bakelitekről dolgozott, többszáz album és single adta a választékot. Gondolom, Te jobban tudod, hogy mit jelentett akkoriban lemezről dj-skedni. A Neoton Família és a Goombay Dance Band agyonjátszott lemezei között találtam rá a Hair meg a Jesus Christ Superstar lemezekre.

Az egyik családi összejövetelen – hétéves voltam – kivettem egy albumot a sorból, mert szép kék színe volt. Meghallgattam. Utána a Deep Purple: Machine Head nagylemeze lett a kedvencem. Hasonló lemezeket és kazettákat kaptam tőle, valamint – útravalóul – mindig a legfrissebb topslágereket. Vagánykodtam vele a suliban és a nagyobb srácok is elkérték az osztálybulikra.

Engem a Middle of the Road, meg a Rubettes igazából sohasem érdekeltek, inkább az Omegát, a Led Zeppelint, Iron Maident, AC/DC-t hallgattam, az osztálytársaim lázadóbb felével. Lelkesedtem a Highway to Heaven meg a hasonló számokért, mert ez nagyon jó

tartást adott arra nézve, hogy fel tudjam vállalni, hogy nem a Modern Talking-ot meg a Modern Hungáriát szeretve megyek a többséggel. Otthon inkább The Clash, Sex Pistols punk lemezeket meg new wave dolgokat elemezgettem.

1985-ben iratkoztam be a Krúdy Gyula Gimnáziumba. A Jósaváros-i bandából – volt osztálytársaim közül – abszolút senkit sem vettek fel ide, ők elmentek más gimikbe, vagy szakmunkásképzőkbe, de olyanok is voltak, akik már akkor is csellengtek össze-vissza, amit a mai napig folytatnak. Nem is nagyon találkoztam velük, így egyedül maradtam a hardrock, heavy metal vonalammal. Volt persze néhány jóbarátom, akikkel hallgattuk az átlagostól eltérő zenéket, ők a blues meg a hippi dolgokban voltak nagyon mélyen benne. Bizonyos részek ebből tetszenek a mai napig is, de különösebben nem áll közel hozzám az a fajta zene.

Az évek folyamán próbáltam azonosulni velük, de egyre inkább erősödött bennem az igény arra, hogy Clash-t, Cure-t, Joy Divison-t hallgassak. Igazi dark zenéket. Imádtam a Sisters of Mercy-t, akik a mai napig a kedvenceim, ezekből a lemezekből válogattunk.

Szerettem rádiózni, igazából a legfőbb érv az volt, hogy öt perccel az óra vége előtt el lehetett kéredzkedni, hogy előkészíthessük az adást. Vadul rohantunk a Stúdióba és mindig vigyáztunk arra, hogy a szünetet jelző csengő első hangjára „ezerrel csontoljuk" a hangfalakat. A Bizottság együttes számait játszottuk, meg hasonlókat. A tanárok nagyon sok helyen úgy reagáltak rá, hogy kihuzatták a gyerekekkel a hangszóró kábelét.

Támadtunk az iskolarádióval, de ez tök jó volt. Bombázhattuk a mi kisebbségi ízlésünkkel a nagyközönséget. Ezért is imádta majd mindenki a Krúdy-t, mert nyitottságával, évekkel megelőzte a többi gimnáziumot.

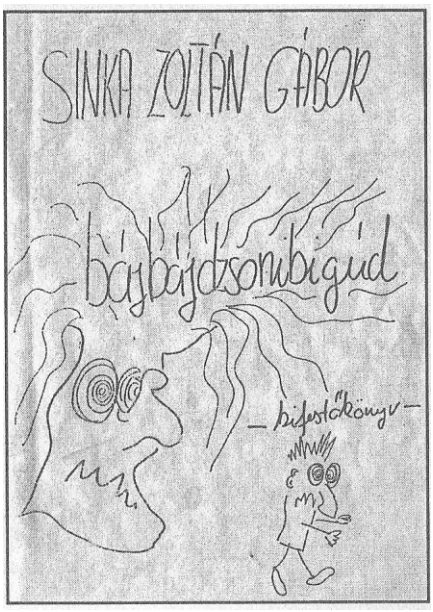
Engedték, hogy punk legyél, öltözhettél hippinek, hallgathattál new wave zenét, de országosan elismert oktatási módszereivel és kitűnő tanárai munkájával szinte minden tanulója révbe ért.

Krúdy rádiós korodban játszott lemezeid hatására nem gondoltál arra, hogy zenekart alapíts és koncerteken népszerűsítsd egyedi elképzeléseidet?

Mi is próbáltunk zenekarokat alapítani. Mindenkinek ki volt osztva a feladata. Harmadikos koromban találkoztam egy sráccal, Gábor Zoltánnal. Közismertebb nevén Gabriel-lel, aki a mai napig a legjobb barátom. Ő akkoriban – sőt a mai napig – iszonyúan sok zenekarban fordult meg, mint énekes. Akkor kezdődött a Psyche korszak és ő annak volt az énekese. Elhatároztuk, hogy hasonló zenekart építünk ki, mint amilyen az Agydaganat volt, amely akkor már talán csak Pesten létezett nyomaiban. Mindenki ismert valakit közülük, de igazából látni senki sem látta őket. Ez egy helyi legenda, amiről én is csak annyit tudok,

amennyit Te elmeséltél később a városmajori Punk Fesztiválról, ahol az Andóvaskó, Kovács Dénes, meg a tornász srác Baltazár koncertezett, miközben a readingi diaképeiddel punk-new wave előadást Tartottál. Hasonlót, mint amilyet a Postásban, ahol a Hétfő Este ryhthm and blues bulijain volt állandó teltház. Ha ők játszottak, akkor mindenki ott volt, akár szerette a blues zenét, akár nem, de egy kicsit más érdeklődése volt, mint a nagy többségnek.

Elég konok srác voltam, és amit a fejembe vettem, amihez kedvem volt, ahhoz próbáltam ragaszkodni. Érettségi után jelentkezhettem volna különböző egyetemekre, főiskolákra. Ami engem érdekelt az a Filmművészeti Főiskola volt. A második fordulóig jutottam el, de éreztem, hogy esélyem sincs, hogy valaha bekerüljek oda. Talán szerencse is, mert nem biztos, hogy olyan elismert filmrendező lettem volna, amiért érdemes elvégezni azt az iskolát. Forgatókönyveket írtam, verseket, majd 1990-ben a „bájbájdzsonibigúd" című kifestőkönyvet.

Egy megkésett bevezető

nem költészet ez nem
varázslat holmi mágia
ez én vagyok
mindig egy lépéssel mögötted
mindig egy karnyújtásnyira tőled
S ha kerestél
de nem találtál még meg
legközelebb
a sorok között nézz meg.

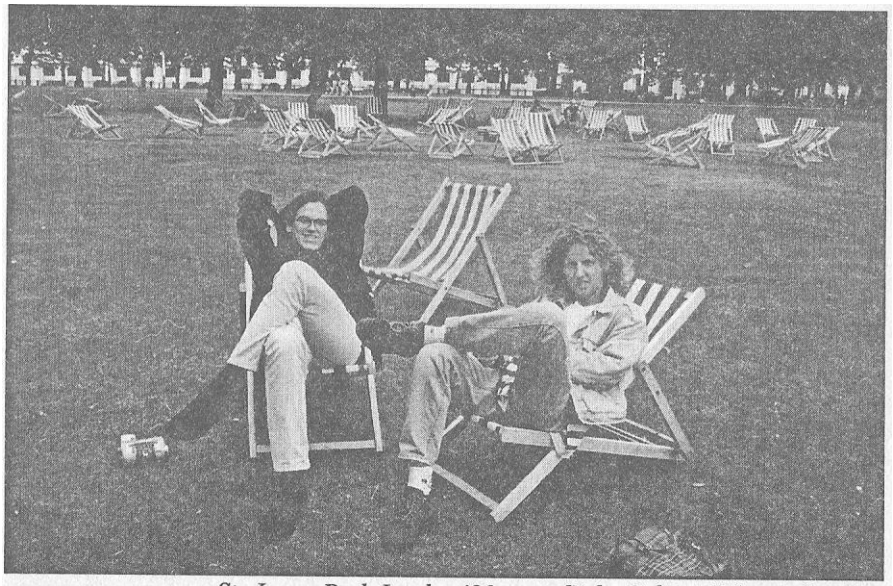
A Kifestőkönyv-edet, John Lennon őrületeivel egy szinten kedvelem. 1992. december 21-én a Móricz Zsigmond Könyvtár nagy előadójában kaptam Tőled „titokban egy kiállítás rendezgetése közben" bejegyzéseddel.

Rocktörténeti kiállítást rendeztünk féltett hanglemezeimből, könyveimből, néhány ritka relikviával díszítve. A zenei témájú kiállítást még Londonba is meghívták, ahonnan Paszternák „Pastie" Zoltán barátoddal, pár hónappal korábban jöttél haza.

Többször felhívtam a Music Television (MTV) londoni központját azzal a nem titkolt céllal, hogy ott szeretnék dolgozni. Nagyon kedvesek voltak és közölték: „küldjek videoanyagot, klipet saját rendezésemmel és konferálásommal".

Itthon összeállt a „stáb", akik között voltak fotóművészek, számítástechnikában jártas fiatalok, díszlettervezők stb. A téma is meg volt, a zenei háttér, aláfestőzene is elkészült. A legfontosabb hiányzott. Jó minőségű televíziókamerák, világító és vágóberendezések, valamint az egésznek a nem elhanyagolható anyagi fedezete. Nem készült el a klip, felkonferálni sem tudtam, ezért Pastie barátommal úgy gondoltuk, leghatásosabb, ha személyesen megyünk oda.

Ez volt az első közös nagy nyári kalandunk. Bebarangoltuk az egész Egyesült Királyságot, sőt Írországba is áthajóztunk. Nagyon élveztük, hogy egy hátizsákkal a nyakunkba vehettük a világot, szabadon azt csinálhattunk, amit akartunk, mert csak rajtunk állt vagy bukott a dolog.

St. James Park London '92. aug. Sinka Zoltán Gábor és Pastie

Londonból ismét felhívtam az MTV titkárságát, akik megadták a pontos címet és időpontot amikorra vártak. Az MTV egy hagyományos londoni téglaépületben van, amely a

hasonló épületek között feltűnés nélkül rejtegeti stúdióit. A csengő alatt egy pici felirat jelezte csupán a minden fiatal által imádott zenei műsorgyárat.

Biztonsági berendezések fűrkésző fényei között áthaladva aztán belülről is megcsodálhattuk a pazar stúdiókat, hangtárakat, mindent, ami egy non-stop műholdas adáshoz kell. Bátran közöltem, hogy itt szeretnék dolgozni. Nagyon udvariasan méregettek és elmondták azokat a feltételeket, melyeket már otthon is tudtam. Bemutattak annak a kollegájuknak, akivel már korábban is tárgyaltam. Ő újra elmondta a „beugró" feltételeit és nem vette zokon, hogy nem volt módomban elküldeni az anyagot. Közölte, van néhány napunk itt Londonban, nyugodtan forgassunk egyet. Kameránk ott sem volt, időnk meg pláne, úgyhogy ez akkor abbamaradt, de úgy gondoltam, nincs olyan akadály, amit nem lehet leküzdeni és nem olyan bonyolult dolog összehozni egy videofilmet.

Ez 1992-ben túl merész ábránd volt, azóta azonban bejött, hiszen '95 szeptemberétől először az országos TOP TV-ben és jelenleg a Z+ Zenei Televízióban készítek műsorokat.

A londoni kirándulás hasznos volt, hiszen ott döntöttem el, hogy televízióban fogok dolgozni. Készültem rá, tudatosan minden apró trükköt megfigyeltem.

Németországban és Hollandiában dolgoztam másfél évet, ami rendesen helyre tett. Egyik találkozásunkkor szóba került, hogy rövidesen rádiózni Fogsz a Jonatán Rádióban. Meghívtál zenei szerkesztőnek, ráadásul arra kértél, hogy az Angliában divatos zenei trendek közül válogassak a heti háromszor két órás programrészbe. Elfogadtam a felkérést és a megadott időpontban hazajöttem néhány bakelit és CD lemezemmel, hogy kipróbáljam milyen is az a rádiózás.

A legendás 820-ban és a Postásban élőben tapasztaltam azt, hogyan reagálnak a vendégek a felénk csak szűk körben ismert dub, hip-hop és jungle stílusú korongokra. A 820-at azóta lebontották és többlakásos társasház épült a helyére, a Postás Klubot pedig a Posta használja saját célra.

Pár év alatt nemcsak a város arculata változott meg, hanem új zenei stílusok is elterjedtek. Egyik gyorsabban, mert ún. médiabarát, míg az általam favorizált goa, jungle stílus névvel jegyzettek lassabban. Nem bíztam benne, hogy egy induló magánrádió felmeri vállalni ezt a kevéssé „baráti" zenét.

A mai modern hangszereléssel készített felvételek az általam szerkesztett és vezetett DEE-ZONE című műsoromban mentek.

Kezdetben furcsán néztek rám a kollegák is, és a telefonok sem voltak minden esetben hízelgőek. Alig egy hónappal később azonban már változott a kép, és amikor a német Scooter

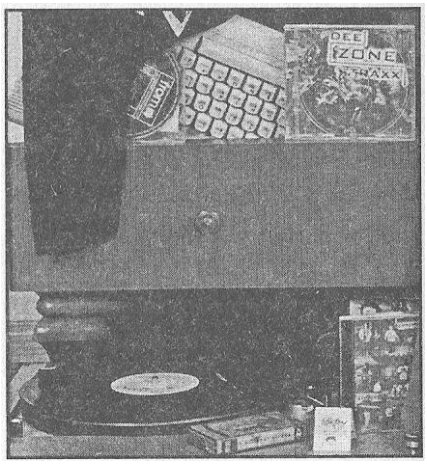
hardcore-t játszó trió az egyik dj programomban vendég fellépő volt és angolul csináltam velük rádió és televízió interjút, változott a kép. Rólam is és a Dee-Zone programokról is, pedig azokban Scooter számokat nem játszottam.

Egy kategóriajavító dj. vizsgán találkoztam Szever Pállal, aki azután bemutatott az EMI főnökének meg Pierrot-nak, akinek tetszettek a remixeim. Együtt dolgoztunk a stúdiójában, interjúkat készítettem Vince Clark-al, aki a Depeche Mode volt billentyűseként előbb a Yazoo majd a pehelykönnyű szintipop zenét játszó Erasure mindenese lett.

De szintén Tv interjút adott a Depeche Mode másik billentyűse Alan Wilder, valamint a híres dj. Laurent Garnier is nyilatkozott nekem a Rádió Bridge felkérésére. Ezek az interjúk pozitív fogadtatásra találtak és lassan kinyíltak addig zárt ajtók.

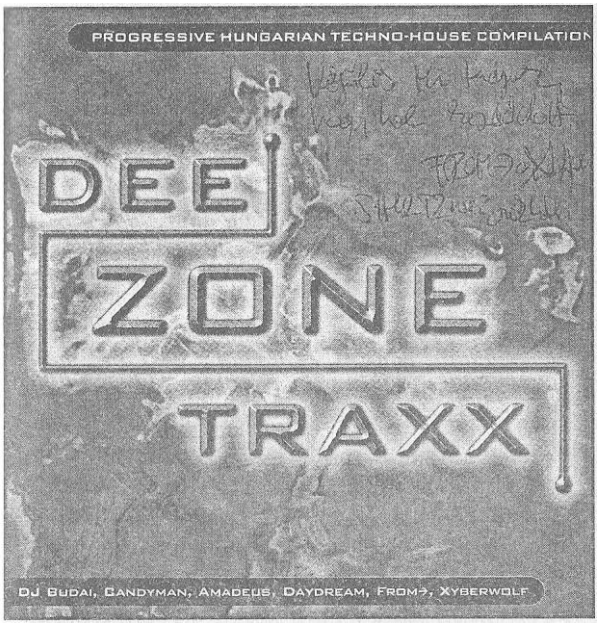
A DEE-ZONE programokat bemutathattam a Tilos Rádióban és rangos klubokban. Nagyon gyorsan pörögtek az események, különböző műholdas televízió műsorokból és a sorra nyíló mamutkiadók lemezeiből áradt a nyugati kultúra.

Akkor kezdődött az ország etetése az új divattrendekkel. Ez ugyanúgy zajlott le, mint mondjuk Angliában 1959-ben, csak sokkal gyorsabban és brutálisabban. Ha a zenei oldalról közelítjük meg az egész folyamatot, akkor logikus, hogy először Scooternél bábáskodtak.

A DEE-ZONE-ban viszont Banco de Gaia, Joshwink, Orb és Minstry felvételek mentek. Gyakran forgattam Massive Attack maxikat, amely olyan szintű varázslat volt 1994-95-ben, hogy ez alapján úgy érezték a producerek, hogy képben vagyok és így nagyon gyorsan nyíltak meg azok a csatornák, amikre külföldön éveket vagy évtizedeket kellene várni.

Az országos zenei TOP TV leszerződtetett heti egy órás DEE-ZONE programra, amiben a progresszív tánczenével foglalkozhattam teljesen szabadon. Az év végi szavazási index olyan jól sikerült, hogy az alapján állították össze a DEE-ZONE-TRAXX válogatáslemez döntő részét.

Igazán nem panaszkodhattál arra, hogy unatkoztál, mert még '95 utolsó napján is dolgoztál a Tom-Tom Stúdióban, ahol az első lemezedet rögzítetted Szaszával és Béres Józseffel. Három közös dalotok került a maxi CD-re. Elkészítetted az első FROM lemezedet, amelynek nagyon örültünk mindannyian.

Hallottam róla és jólesett, ahogyan a Kritikád is, amelyet a Pénteki Bulvárban írtál a Kedvenc lemezeim Rovatodban.

„1978-ban, amikor a legtöbb ifjúsági szórakozóhelyen a Baccara, Abba vagy a Szombatesti láz című zenés film Bee Gees sikereit, slágereit játszották, már megpróbálkoztam az Angliát elöntő punk előadók sikereivel. Nagyon furcsán néztek rám, amikor a Sex Pistols vagy a Clash együttes első albumait forgattam. Pedig ezek a lemezek mérföldkőnek számítottak az egyetemes könnyűzene világában.

Egy új zenei formát indítottak el, akárcsak évekkel később Guy Caller Gerald Back Secret Technology című munkája, amely már egy korabeli jungle lenyomat. Míg London feketék lakta negyedében Fabio techno, majd hardcore zenét kevert, addig pár kerülettel odébb kitört az igazi jungle őrület. Előidézője az M Beat: Incredible maxija volt.

A jungle zenei forma, ami természetesen nem a semmiből pattant ki.
A szub-basszusok (DUB) és a hip-hop ritmusképletek hozták létre, majd, mint jungle több ágra szakadt. Például a Drum and Bass-re, mely stílusnak ma is ajnározott kiagyalója Alex Reece dj remixer, az a disc jockey múlttal rendelkező, számítógépeket és samplerekkel dolgozó stúdió szakember, aki híres előadók pl.: Underworld, Neneh Cherry albumán is remixelt.

Amikor az ő lemezeiket először hallgattam, hát bevallom, nem voltam „oda” értük, de apránként megszoktam, sőt egyik-másik remixert kifejezetten tisztelek. Ezek közé tartozik Sinka Zoltán Gábor is a FROM együttes dj remixere.

A több ezer példányban elkelt DEE-ZONE-TRAXX válogatásalbum előtt jelent meg a FROM debütáló maxija a Gyújts fel! Bár a lemez nem igazán rádióbarát, a Por című goa-mix mégis megnyugtat, míg a Repülésre készen című cyberwolt mix-et, – amelyen Farkas Bertalan éteri hangja is hallható, – még a techstep előadók is bizonyára szívesen játsszák.

A rádiókban is nyugodtan játszható a maxi címadó Gyújts fel! című témája, amire a klubokban is beindulnak a gyerekek és már nemcsak ők.

Pánczél Gábort idézve: „Napjainkban világossá vált: a drum and bass lesz az az irányzat, amellyel a progresszív dancemuzsikák polgárjogot nyernek az idősebb zenehallgatók körében is. Külföldi piackutatások jelzik: a negyvenes korosztály ugyanúgy vásárolja kiadványaikat, mint a huszonévesek. A világon újabb drum and bass központok alakulnak. Ismerünk kanadai, francia, görög, sőt több ígéretes hazai próbálkozást is. Szóval, ha így megy tovább öt év múlva a drum and bass eljut a magyar nagyközönséghez is.”

A kezdeti lépést akár a FROM-tól is számíthatják, hiszen ők már meglépték, sőt többet is léptek utána, mert Sinka Zoltán Gábor triója a Friss N°1 válogatásalbumon a Harmat és a Nincs szükségem rád című munkájukkal is szerepelt.

Amikor 1996 májusában megjelent az első lemezünk, turnéztunk. A legjobb klubokban léptünk fel, készítettünk videoklippeket is, amelyeket a TOP TV-ben, majd az új országos Z+ Zenei Televízióban láthattak a nézők.

Mint producer több önálló zenés program szerkesztését, adásvezénylését, helyszíni rögzítését irányítom. Magaménak érzem a Hazai pálya, a Buummm!, a Sztárlat és az Eeelektro című hetenként adásba kerülő műsorokat, melyekkel gyakran készítettem, illetve készítek exclusiv interjúkat. Emlékezetes élmény volt Sven Vath techno dee jay-vel Hollandiában, Goldie-val a Hajógyári Szigeten (Pepsi Sziget ’98) beszélgetni kamerák előtt. Londonban fogadott a Dub

Syndicate és a Prodigy teljes legénysége, míg a londoni Massive Attack a keringő városában fogadta a Z+ stábját és az interjú közben – kérdésükre: „mióta játszom lemezeiket?" – büszkén mondhattam, hogy Nyíregyházán évek óta játszhatom felvételeiket a rádióban és az erre nyitott klubokban.

Elérted tehát a célodat, ami '92 augusztusában a londoni Music Television (MTV)-beli látogatásodkor kitűztél magad elé. Videoklippeket forgatsz, rendezel, lemezeket készítesz a FROM együtteseddel, majd az anyagot koncerteken be is mutatod, rádióműsort vezetsz (sajnos ritkán), az országos nézettségű Z+ Televízióban több önálló adás producere vagy és közben – ha időd engedi – a DEE-ZONE programoddal, mint disc jockey az összes fontos helyeken fellépsz.

Pazar pályafutás pár év alatt! Gondoltál már erre?

Akkor döbbentem rá, amikor az ex-menedzserem Molnár Béla úr egy angol nyelvű információs anyagban ajánlóként sorba szedte ezeket.

Nyíregyháza mind a mai napig meghatározza az életemet, imádok hazajárni. A város ahol felnőttem, nyugodt atmoszférájával, klasszikus és könnyűzenei életével, színháztársulatával, iskoláival, rádióival, klubjaival olyan útravalót és biztonságot adott, amelyre építve minden akadály leküzdhető. Jó dolog volt Nyíregyházán felnőni, ahol kitűnő előadóművészek, zenekarok legendás helyeken játszották a blues, a rhythm and blues, country, hardrock, heavy metal, punk, new wave és grunge zenéiket a nyugodt mentalitásukról bárhol megismerhető városlakóknak.

Köszönettel tartozom azoknak, akik ezt segítették. Az én zenei pályafutásom szerteágazó, élményekben gazdag, hát akkor milyen lehet azoké, akik az elmúlt évtizedekben, KOROCK-ban népszerűsítették ugyanezt, lázadva, újat keresve, kockázatot vállalva. Járva a saját útjukat, nevelő szándékú zenei világukat bemutatva ország-világnak. Erről a zenei kavalkádról könyvet írni tiszteletre méltó vállalkozás. Kívánom, derüljön ki belőle, hogy koronként milyen nótákra szórakozhattak Nyíregyháza és környéke zeneszerető lakói.

A zene nagyon fontos értékmérő, Goethe-t idézve:

„Ha az emberekről akarsz valamit megtudni, könyvtárnyi tudományos szakmunka áttanulmányozása helyett néha messzebbre jutsz, ha arra figyelsz, milyen dalokkal szórakoznak."

Kedves Olvasó!

E könyv első és utolsó oldalának megírása közben csak másfél esztendő telt el, azonban számomra egy fél emberöltőt takar, melyet a zenével töltöttem. Hogy megírhattam, azért köszönettel tartozom családomnak, barátaimnak, a zenészeknek és a zeneszerető közönségnek egyaránt:

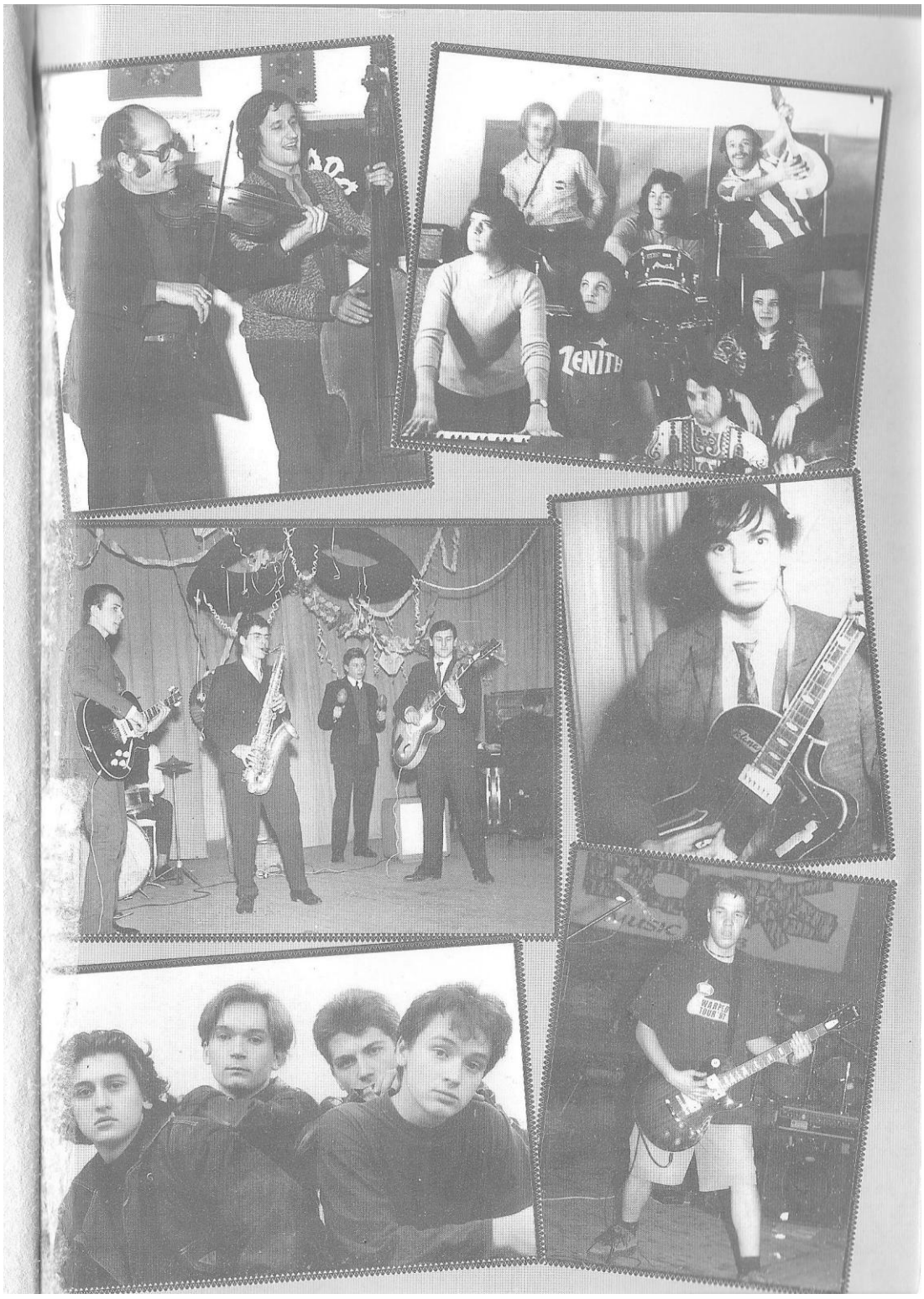
Farkas „Shulcz" Tibor

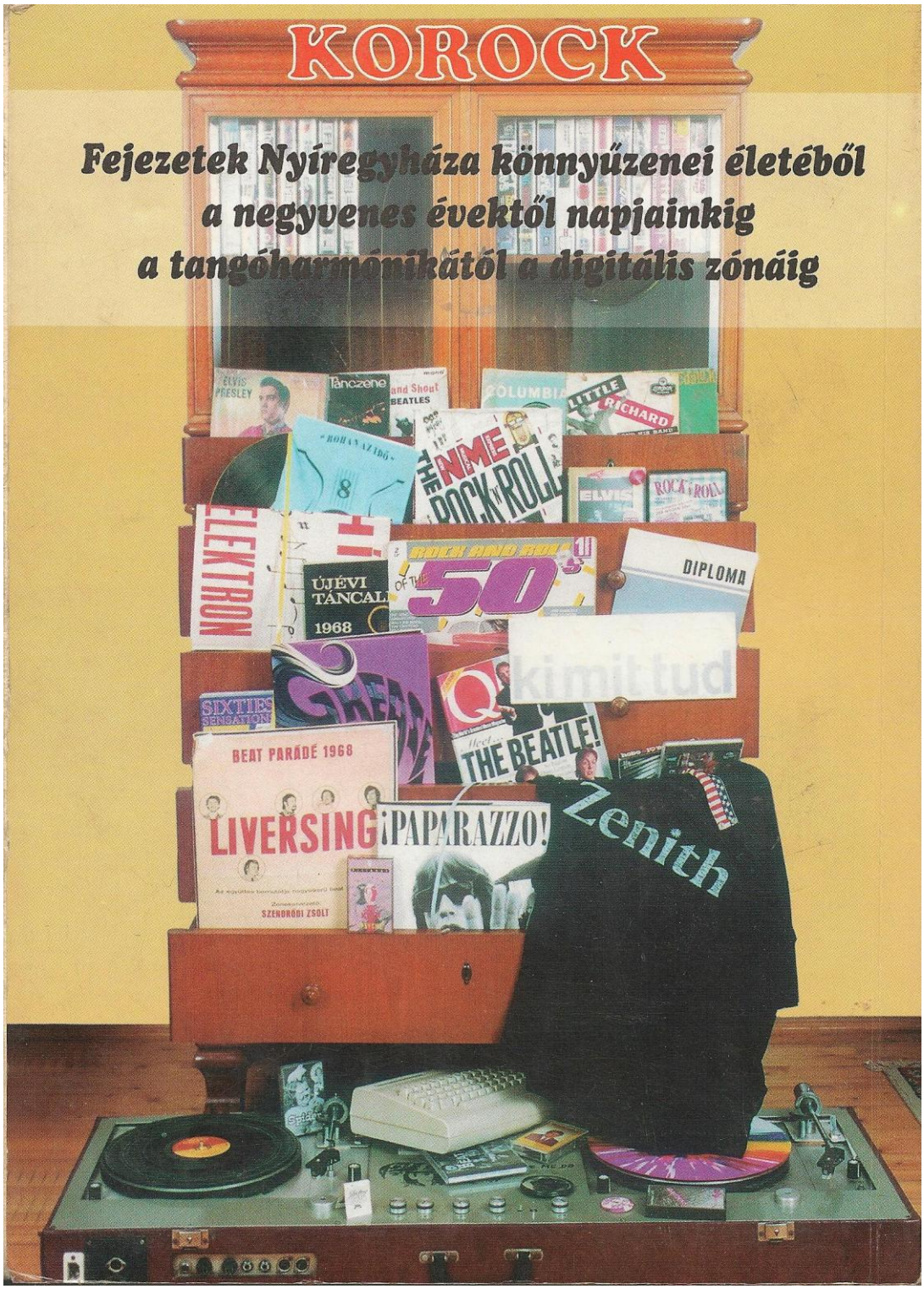
Felhasznált irodalom, amelyet szeretettel olvastam:

ELLINGTON, DUKE: mindenem a muzsika
FÖLDES LÁSZLÓ: Rolling Stones könyv
GYENES – KOVÁCS: A keringőtől a mambóig
HUGHES, LANGSTON: Jazz
OLDAL GÁBOR: Zene futószalagon
HOFFMANN, RAOUL: Rock Story
SEBŐK JÁNOS: Magya-rock
SZÁNTÓ PÉTER: Az LGT sztori
SZŐNYEI TAMÁS: Az újhullám évtizede
80 ESZTENDŐ – a Zrínyi Ilona Gimnázium évkönyve
KELET – MAGYARORSZÁG ÉS ELŐDEI: a jelölés szerint
METAL HAMMER
NEW MUSICAL EXPRESS: 1976. március 20.-i száma
TM ROCK
WANTED
ZENÉSZ MAGAZIN
A KÖNYVBEN FELHASZNÁLT ARCHÍV FELVÉTELEK: a zenészek magángyűjteményéből

Tartalomjegyzék

Nyitány ……3
A kezdet ……27
A zene mesterei ……..28
Dr. Csengery Pálné ……45
A varázshegedűs unokája Benczi Jenő ……..51
id. Kazár Pál ……..54
A „tanár úr” Marssó János ……62
A „Jolly Joker”: Kubassy Tamás ……..91
Antal Lajos ……..105
Ritmus zenekar ……112
Big Beat ……...121
A „Postás” zenekar ……..122
Jávor Sándor (Elektron együttes) ……134
Kiss Péter (Black Boys) ……..138
Zachár Attila ……140
Buss Béla és a VOX együttes ……..142
Stefáni „Funi” Béla ……..150
Proton együttes ……153
Kóródy Árpád (Vox, Apolló, Kék-Vörös, Zenith, Titán) ……156
Zboray Károly „Bütyök” ……..163
Haraszti Gábor ……..198
Szikora András ……207
Kovács Péter „Pepi” ……230
Czimbalmos István – NAP együttes ……237
Eszenyi László (Sirokkó, Etna, Andromeda, Vekker) ……248
Freedom együttes ……257
Városi zene, Folk beat, Country ……...259
A Dongó együttes ……260
Haverock ……279
Hétfő Este együttes ……..280
Spider együttes ……287
Psyche együttes ……293
Bubble Beat együttes ……307
White Rum együttes ……312
D. Tendency (Hanyatló Színvonal) ……..317
F.O.T.B. ……322
Sinka Zoltán Gábor (DEE-ZONE) ……...335
Kedves Olvasó! ……...344
Felhasznált irodalom, amelyet szeretettel olvastam ……...345

ZENITH

KOROCK
Fejezetek Nyíregyháza könnyűzenei életéből
a negyvenes évektől napjainkig
a tangóharmonikától a digitális zónáig
ELVIS PRESLEY
Tánczene
and Shout
BEATLES
COLUMBIA
LITTLE RICHARD
NME
THE ROCK 'N' ROLL
ELVIS
ROCK & ROLL
ELEKTRON
ÚJÉVI TÁNCAL
1968
ROCK AND ROLL
OF THE
50
DIPLOMA
kimit tud
SIXTIES SENSATION
THE BEATLE!
BEAT PARÁDÉ 1968
LIVERSING
¡PAPARAZZO!
Zenekarvezető:
SZENDRŐDI ZSOLT
Zenith